

FRI FAGBEVEGELSE

4. januar 1941 - 7. mai 1945

B. II 1943 - 45.

Redaktører:

Nr. 1 1941 - nr. 4 1942	Kåre Haugen
" 8 1942 - " 39 1943	Oddvar Halvorsen
" 40 1943 - " 6 1944	Alfred Skar
" 25. mars 1944 - 5. aug. 1944	Gunnar Ousland
" 12. aug. 1944 - 7. mai 1945	Inge Scheflo

Midlertidig redigert av Alf Ottosen, William Andersen og
Arnfinn Vik.

Innhold:

1941: (Nr. 1-23)
4/1, 11/1, 18/1, 26/1
3/2, 14/2, 21/2, 27/2
7/3, 14/3, 21/3, 29/3
5/4, 19/4, 26/4
3/5, 10/5, 16/5, 30/5
13/6, 28/6
5/7, 12/7
Nr. 24 - 46 (26/7 - 20/12)

1942: Nr. 1 - 45 (3/1 - 19/12)

1943: Nr. 1 - 46 (9/1 - 18/12)

1944: Nr. 1 - 6 (8/1 - 12/2)
Nr. [7 - 45] (25/3 - 15/12)

1945: Nr. 1 - 20 (5/1 - 7/5)

De FORENEDE STATERS FRAMTIDIGE OPPGAVE blir å levere matvarer, medisin og til de befriete land, uttalt av president Roosevelt forleden. Det gjøres på dette område et meget omfattende forberedende arbeid. Varene lagres fortløpende til tross for høyt sa snart tiden er inne. Den norske regjeringen i London gjør for lands vedkommende et stort arbeid for de nødvendige tilførsler like etter slutt. Varene ligger fortløpende og Norge har jo tonnasje som kan bringe varene fra slutt via Sverige og under svensk kontroll. Det er å håpe at disse anstrengelser snart vil kronas med hell.

HJELPE TIL SOVJEFUNIONEN. De Foreneede Stater og Storbritannia har i 1947 sendt til Russland over 3.000 fly, over 4.000 panservagnar, over 30.000 lastebiler og andre kjøretøyer, og flere hundrede tusen ton matvarer, krigsmateriale, logi og andre varer.

DET VALG VI STAR OVERFOR. skriver den svenske finansminister Ernst Wigforss i "Tiden", ser ikke ut til å bli privatkapitalismens frie næringsliv eller sosialistisk diktatur og et sosialistisk demokrati, der omsorgen for friheten ikke er bort for omsorgen for planmessighet, effektivitet, og likevekt. Oppgaven er: å bevare friheten, finne nye former for friheten, og for en utvidet frihet. All under hensyntagen til et større fellesskap i det økonomiske arbeid danner grunnlaget for en bedre berging og et tryggere og bedre liv.

NORSKE TILSTANDER I DANMARK. Det ser ut som tilstandene i Norge i visse henseender skal bli virkeliggjort også i Danmark. Det er blitt foretatt mange arrestasjoner den siste tiden. Blant de arresterte i København, er allerede tidligere nevnte framsående kirurg, prof. Ole Chievitz, som nå stemples som kommunist. Under første finske vinterkrigen var prof. Chievitz leder for den danske ambulanssjefet en betraktelig hjelp til Finland. Han har fått Finnlands fornemste ordensmerke og rekals blant den dansk legevidenskapens fremste menn. En annen kjent mann blant de som er arrestert i det siste er biblioteksdirektør Th. Døssing, arkivfører i København, Flemming Dahl, er også arrestert. Også fra andre deler av Danmark kommer det meldinger om mange arrestasjoner. Men så har jo også Danmark fått sin egen "utvekslet tanker" med Terboven og de andre.

HERR TERBOVEN har Terboven sammenkalt på Skaugum i desember, hadde sin årsak i produksjonsvansker tyskerne nå har å slite med. En rekke norske representanter, vesentlig fra storindustrien, var innkalt for å høre Reichskommissars besvaring over et arbeidsprestasjonene i de krigsviktede bedrifter var sunket. De norske representanter havdet på sin side at en umulig kunne oppnå toppprestasjoner så lenge mange av industriens beste og best kvalifiserte menn satt innesperrt og stadig var utsatt for fullstendig grunnløse arrestasjoner. Da spørsmålet om å holde produksjonen oppe er et spørsmål om liv og død for tyskerne, tok herr Terboven virkelig hensyn til de norske argumenter og enkelte løslatelser fant sted for jul.

Herr Terboven gløt imidlertid at det er blant arbeiderne og arbeidernestillingsmann de fleste arrestasjoner har funnet sted, men overfor disse, som representanter for det viktigste i produksjonen, var det ikke tale om noen løslatelse. Arbeiderne hadde heller ikke ventet noen innremmelser fra nasistisk hold. All svada om sosialrettferdighet er forlangt gjennomskuet. Og de organiserte arbeiderne vet at nasismen representerer den svarteste reaksjon og arbeiderfiendtlighet. Her ved å knuse nasismen og på nytt reise arbeidernes frie organisasjoner, vil det være mulig å gå fram til sosial økonomisk frihet. Derfor settes alle krefter inn for i det nye år å virkeliggjøre parolen om

FRI FAGBEVEGELSE

KAMERAT!

Tyskerne og nasistene har fra første stund betraktet arbeiderbevegelsen og arbeiderklassen som sine farligste motstandere. Såvel okkupasjonsmakten som dens betalte norske leietjenere visste at så lenge arbeiderne hadde herredømme over sine politiske og faglige organisasjoner ville de være i stand til på avgjørende vis å hindre nasifiseringen og den hensynsløse utbytning og utplyndring av vårt folk. Derfor tok den tyske politikk straks sikte på å rette irepenne slag mot arbeiderbevegelsens organisasjoner. Den politiske bevegelse ble først stilt på prøve. Arbeideravisene som med noen få unntak, uredde forfektet arbeidsfolkets og landets sak overfor okkupantene, ble utsatt for særlig forfølgning og ble etter tur kneblet med rakt eller måtte innstille. Da hr. Terboven gjorde sitt første store kupp 9. september 1940 ble Arbeiderpartiet sammen med de øvrige politiske partier forbudt og mange av de fremste tillitsmenn som ikke lyktes å unnsnippe, ble arrestert og satt i konsentrasjonsleir. Overfor fagorganisasjonen valte tyskerne en mer langsiktig og forsiktig linje. Tyskerne kjente like godt som arbeiderne selv den styrke som lå i fagorganisasjonen så lenge den var ledet av representanter som arbeiderne hadde tillid til. Derfor valte de den taktikk å innskrenke fagorganisasjonens virkeområde litt etter litt, frata dens ledelse retten til å opptre med noen som helst myndighet på vegne av arbeiderklassen, inntil organisasjonen til slutt var moden for fullstendig erobring av nasistene. Denne tyskernes undergravningstaktikk viste seg effektiv så langt som til selve erobringen av organisasjonsapparatet, men det viste seg og viser seg fortsatt like mislykket når det gjaldt den egentlige hensikt: å vinne de organiserte arbeidere for nasismen. Den usikkerhet som ofte rådde blant såvel arbeiderne som deres tillitsmenn så lenge tyskerne drev sitt fordektige spill med fagorganisasjonen, ble med ett slag avløst av en samlet motstandsfront i det øyeblikk fagorganisasjonen ble slått ned og overtatt av nasipamp og overløpere. Den nasifiserte fagorganisasjon ble fra første stund bekjempet av de organiserte arbeidere. Dens ledelse ble isolert og uten noen som helst innflytelse på beivrenhetenes utvikling. Nasistenes planer om å drive tvangsnasifiseringen enda et skritt videre gjennom etableringen av et arbeidssamband for alle lønsmottakere, ble møtt av en så knusende motstand - ledet av arbeidernes illeegale organisasjoner - at planene måtte oppgis. Enda kraftigere var motstanden overfor quislingens planer om å skape en slags "lovlig" plattform for sitt styre gjennom opprettelsen av et riksting. I titusenvis gikk arbeiderne landet over til aksjon mot erkeforredorens planer og sendte inn - uten hensyn til truslene fra Gestapo og det nasistiske statspoliti - sine utmeldinger av fagorganisasjonen. Aksjonen var så omfattende at tyskerne fant å måtte sette en stopper for sine lakereis provokasjoner og rikstinget ble skrinlagt for godt. Tyskernes angrep på arbeiderklassen har senere vekslert mellom åpen terror og massearrestasjoner og fordektige anslag som tar sikte på ytterligere innskrenkning av arbeidernes rettigheter. Den siste metode er den farligste, fordi den er vanskeligst å verge seg mot. Under denne kategori hører de tiltak som er truffet med hensyn til arbeidernes motforsvning. For det første har de tyske og norske myndigheter gjort forsøk på å skape splid og misnøye blant arbeiderne ved tildeling av ekstra matrasjoner og særlig melk til enkelte grupper. At denne hensikt ikke er nådd, skyldes et solidaritetsfølelsen på arbeidsplassen idag er mer levende enn noensinne. Det farligste angrepet som er rettet mot arbeiderne er imidlertid den nyordning som nå er gjennomført med utdeling av ukerasjoneringskort gjennom bedriftene. Ist detfor de vanlige raseringskort som gjelder for en periode på omlag 3 måneder, får arbeiderne nå tildeling for bare én uke av gangen. Den særstilling de dermed er satt i viser tydelig den frykt tyskerne nærer overfor arbeidernes holdning. Hensikten med en slik kortsiktig mattdeling er åpenbart å hindre et hvert forsøk på arbeidsinnskrenkning eller arbeidsnøleggelse. Derved mener våre motstandere å ha fratatt arbeidernes enhver mulighet til å sette seg til motværge mot nye anslag og overgrep. Arbeiderne er imidlertid klar over at arbeidsnøleggelse og streik er ubruk-

bare kampridder overfor den fysiske verdens motstand. Det er andre veier som må prøves før de nye forordninger illusoriske, slik at de ikke svarer til fiendens hensikter. Først i det avgjørende øyeblikk, da enten krisen på nytt er ført inn på norsk jord eller det tyske militære sammenbrudd står som et faktum, kan streikvapnet på nytt komme til anvendelse. Inntil så skjer, fortsetter arbeiderne skulder ved skulder med den øvrige norske fronten sin seige, passive motstand mot undertrykkene og voldsmakten.

REKTOR, PROFESSOR SEIP

er nå løslatt fra den berømte konsentrasjonsleir Oranienburg, hvor han har sittet innesperret sammen med mange andre fremtredende nordmenn. Han får dog ikke lov til å reise ut fra Tyskland.

ARRESTASJONER.

Vi har i den senere tid unnlatt å omtale de arrestasjoner tyskerne og forredere har foretatt av gode norske patrioter. Dette betyr dessverre ikke at arrestasjoner har opphørt eller avtatt. Større rassistar og enkeltarrestasjoner hører fortsatt til dagens orden. Og etter som tyskernes vansker øker, vil voldsmedfeller og rettskrenkingene også tilta. I lensene til er foretatt massearrestasjoner på Rjukan, i Gudbrandsdalen og i Kristiansand.

SITUASJONEN I DANMARK.

Den fullmakt som riksdagen ga den nye danske regjering Seavenius slik at den med hurtighet kunne handle på visse områder, f.eks. utenrikspolitikk, militærvesen, politisaker osv., har fått anledning til betydelig usikkerhet. Loven kom til under forhandlinger mellom den danske justisminister Thune Jacobsen og den tyske SS-brigadesjefen Kantstein. Da lovforslaget ble behandlet i Rikslagen, ble det gjort en menig spørsmål til justisministeren: kunne loven f.eks. tillempes for internering av borgere? Nei.

(Natten mellom søndagen og mandagen den 2. november før loven ble antatt var imidlertid ca. 170 kommunister uten videre blitt arrestert og interneret). Dødsstraff? Nei. Bestemmelse om unntakelsestilstand? Nei.

Justisministerens dekreter om nye sikkerhetsforanstaltninger mot sabotasje er naturligvis en følge av tiltakene mot illegale virksomheter. Det dreier seg her først og fremst om mordbrann og maskinsabotasje. Likeløst har det forekommet atskillige dynamitt- og togattentat.

Blant de siste arresterte, som er blitt ført til den tyske avdeling av Københavns fengsel, merker en seg foruten en del kommunister også flere medlemmer av Konservativ Ungdom. Saltes har f.eks. den konservative statsfullmektigen i Korsør, formann i "Det frie Norden", lokalavdeling, bankdirektør Gustav Johansen og frøken Norma Hansen, kassererske i Konservativ Ungdoms lokalforening på stedet, blitt arrestert. Blant kommunistene merker en seg fabrikkinspektør Jærner og tidligere folketingssmann Axel Larsen, som ble grepet etter en jakt som varte mer enn halvannet år. Larsens skjebne er ukjent, men en antar at han er blitt ført til Tyskland. I Hirtshals og Thisted i nordvest-Jylland har det i de siste uker forekommet flere alvorlige opptrinns mellom tyske soldater og den danske sivilbefolkning. Alle offentlige lokaler på disse steder stenges nåkl. 18, og sivilbefolkningen har portforbud etter kl. 20.

Hollands tvangsarbeidere som for en tid siden passerte Ålborg på vei til Norge, ble på jernbanestasjonen gjenstand for spontan hyllest fra sivilbefolkningen, som formelig brukket seg i blomster og gaver. Under den alminnelige forvirring klarte 24 hollendere å komme seg unna.

Jødeportasjonene fra Norge har også i Danmark vakt en kraftig reaksjon. Ennå er det ikke kommet noen tyske henveidelser i jødespørsmålet til de danske myndigheter. Under et sammentrede nylig ble statsminister Seavenius spurt om sitt eventuelle standpunkt hvis det skulle bli tyske krav i denne sak. Seavenius svarte at han personlig var i mot noen jødelovgivning, men fremholdt at en på den annen side måtte gjøre klart for seg at "jødespørsmålet holdt på å bli en europeisk sak", og som sådan kunne den også bli aktuell i Danmark.

NORSKE JØDER TIL SVERIGE?

Ifølge en svensk markonavis skal den svenske regjering ha tatt fatt forslag om at igjenvarende norske jøder sendes til Sverige istedetfor til Tyskland og Polen. Ifølge samme kille skal regjeringen ha tatt saken under behandling

og er sympatisk innstillet overfor planen. Innen spørsmålet definitivt avgjøres, må det imidlertid være kommet til en overenskomst med Norge.

I EN SKARP LEDERARTIKKEL.

tar Göteborgs Handels- og Sjøfartstidning den 3. desember til orde mot den varebytteravtale som for noen til siden ble sluttet mellom Sverige og det tyskkontrollerte Norge. Avisen skriver:

"Ifølge denne avtale skal Norge importere fra Sverige matvarer for 2.630.000 kr og råstoffer for jordbruket for 100.000 kr. Videre skal det importeres for 40.000.000 kr. i industrivarer. Sverige skal fra Norge innføre matvarer for 4.300.000 kr., råvarer for jordbruket for 25.650.000 kr. og råvarer for industrien for 40.000.000 kr.

Det faller en straks i øynene at Sverige fra Norge innfører mat for bortimot 2 millioner mere enn det som eksporteres dit. De matvarer vi eksportierer er: 600.900 kr. hestekjøtt (300 tonn), 60.000 kr. renkjøtt (40 tonn), 1.050.000 kr. erter (1.000 tonn), og 900.000 kr. sirup (1.200 tonn).

Av mat vi innfører fra Norge er: 700.000 kr. forsk fisk, 1.000.000 kr. salt fisk, 300.000 kr. salt sild, annen sild for 450.000 kr., sukkersaltet torskefogn 450.000 kr., hermetisk fisk 50.000 kr. og tørket fisk 400.000 kr.

Så skal Norge betale Sverige 8. mill. kr. for tjenester, og Sverige Norge 5 mill. kr. for samme ting. Hva er det for tjenester? Er det salt kjøttet at de "tjenester" Norge skal betale for er de såkalte permisjonstjenester?

Hvis denne gjettning er riktig, behøver en ikke gjøre noen refleksjoner. Vi ønsker ikke ta standpunkt til avisens gjettning med hensyn til bakgrunnen for denne varebytteravtale. Det finner vi det bittert å måtte konstatere at Sverige også er med og berøver oss saltsilden, torskerønnen og forsk-fisken, som ikke på lang tid har vært tilgjengelig for det norske folk. Vi er oppmerksomme på at Sverige yter gjengjeld, men de varer som kommer fra den annen side av Kjølen, disponeres i sin helhet av tyskerne. Vi hadde dog tenkt oss "Norgeskjølp" i en noe annen form.

TYVE ÅR EFTER.

En bonde i en Østfold-bygd begikk forleden den store forbrytelsen å gi penger til en innsamling. Han ble arrestert og fikk en veldig overhaling av de tyske politifolkene. Etter norsk lov har det aldri vært straffbart å hjelpe folk som er i nød, så gårbrukeren. For 20 år siden hadde jeg fire sultne tyske barn hjemme på gården. De var hos meg i 3 år. Jeg kleide dem opp, sendte dem på skolen, og behandlet dem som om de var mine egne barn. De reiste fra oss. Forskjellen fra den gården er bare den at da ble jeg ikke arrestert og tatt i forhør for min hjelpsomhet.

EN HELT.

Kappangsgjengeren Romberg-Anderson har vært brukt flittig av nasistene i deres propaganda for den nye tid i idretten. Han har gått og gått..... Inn i hirlen gikk han også, men han har let je i beina og ikke i huo. Det fikk han merke seg han en dag til sin store forbauselse leste i avisene at han hadde meldt seg som frivillig til østfronten. Det var jo ikke meningen, og hans skynlte seg med å melde seg ut og selge uniformen. Men det skulle ikke undre oss om han kommer tilbake på idrettsplassen til våren og går og går.....

OG EN IDEALIST

En nasist ble forleden knepet av politiet for underslag. Han tok det svært rolig helt til han satt vel forvart bak muren. Da endret han plutselig sin politiske oppfatning. "Når partiet ikke har så pass makt at det kan få meg ut herfra, kan det være det samme", sa han forbitret. "Jeg melier meg ut!"

UKENS' SMIL.

Vet du forskjellen mellom et vekkerur og entelsmennene på den ene siden og Rommel på den andre?

- ?
- Engelskmennene og klokka går fram og sier tikk-takk, tikk-takk, men Rommel går tilbake og sier takk-tikk, takk-tikk.

DET FORLYDER

at den tyske generalstabsjefen på vegne av hæren sendte følgende nyttårs- ønske til Hitler: Gi oss amerikansk utrustning, engelsk forpleining, russisk vapen og italienske motstandere.

- V -

"BRØDERLAND"

heter en liten avis utgitt av Norske Gymnasiastforbundet, som vi nylig har sett det første eksemplaret av. "Brøderland" henvender seg i første rekke til gymnasiastene og skoleungdommen og går sterkt inn for en øket forståelse og samarbeid mellom de nordiske land.

- V -

DE RUMENSKE TAP.

Rumønien har hittil mistet mellom 250.000 og 300.000 mann i krigen mot Russland, ifølge oppgaver som er innkommet til rumenske kretser i London. Dette innebærer atblant de forskjellige forburne armeer som kjemper på denne front, er de rumenske tap prosentuelle de største. Ungarn har hittil ikke satt inn mere enn 4 divisjoner, men holder risten av sin arme beredt for den rumenske grensen. Disse forhold bidrar til å skape en stemning av ulvst og opposisjon som stadig gripes om seg i Romania, og som framfor alt retter seg mot en fortsetning av krigen mot Russland.

- V -

RENE LINJER.

Arbeidernes forbinnelse med fagorganisasjonen er etter hvert blitt redusert til en høyest sjelden og absolutt motvillig kontingentbetaling. Fagforeningsmøter i gammel forstand er helt opphørt. De spørsmål som daglig reiser seg på arbeidsplassene for sin behandling på klubbmøter og løses gjennom direkte forhandling med arbeidstiverne. All forbinnelse med forbundene og landsorganisasjonen betraktes av arbeiderne som unntak og svik og forekommer ikke lenger unntagen i de sjeldne tilfeller der finnes NS-medlemmer på arbeidsplassene. Fagorganisasjonen er derved trådt helt i bakgrunnen og omtales praktisk talt ikke selv i den nasifiserte presse. En skal dog ikke glemme at det enda sitter en del av de gamle tillitsmenn igjen i fagforbundet. De fleste av dem har sjentatte ganger søkt om å få slutte, men de er blitt truet til å fortsette. Andre har derimot gjort små eller ingen anstrengelser for å komme ut av den uvelige stilling de befinner seg i og har latt det hele skure. For dem er det i første rekke levebrødet som teller. En ting skal dog alle vite: arbeiderne krever av alle tillitsmenn som fortsatt ønsker å bli betraktet som egne kamerater at de søker alle tenkelige utveier for å kunne slutte i sine stillinger. Dette krav er uavkortet og gjelder så lenge fagorganisasjonen er under nasistisk ledelse. Det har også blant enkelte av de gamle tillitsmenn vært tegn til en utgiling som har vakt bestvortelesemedlemmene. Sikkert har det innen et par forbund vært privat omgang mellom de gamle tillitsmenn og nasipampene og overløperne. Det særskilte tilfelle i så måte skjedde rett før jul da enkelte ellers bra og ansatte tillitsmenn deltok i "julebord" sammen med de komiske ledere. Selv om det er gjort i tankeløshet og et ellers forståelig ønske om å få smake på le goler som allri mangler der hvor nasistene samles til sine orgier, så kan arbeiderne ikke finne noen unskyldning for en slik fraternisering med mange av vare kameraters bødler og anrivere. I den kamp på liv og død som hele den norske arbeiderklasse og hele vart folk har gått inn for, vil ingen unntakelse eller svakhet bli tatt. Rene linjer må til og vi igjen skal nå fram til en

FRI FAGBEVEGELSE

en britiske arbeidsminister Bavin uttalte nylig i en tale at det ser ut til at Tyskland står i fare for å lide det alvorligste nederlag som noen har lidd i de to siste verdenskriger. Det er sikkert at situasjonen alt begynner å bli alvorlig for tyskerne, om enn ikke kritisk enda. Felttroet i Russland har kostet len enormt både av mennesker og materiell, og til sjøss og i lufta har de lidd store tap. Disse tap er naturligvis erstattet, la det tyske produksjonsapparat arbeider overordentlig anstrengelse for å sette inn en vesentlig del av sin kraft på fornyelse av rullende materiell. Denne produksjonen av lokomotiver krever en vellig innsats, selv om det er gjort len forenklinger i konstruksjonene og kvalitetskravene er senket med opp til 40 til 50 på enkelte lokomotivdelar. Det blir altså her trukket kortsiktige vekslar på fornyelse som blir vanskelig å innfri. - Det synes likevel som om mannskapsproblemet er det alvorligste. Det har lenge vært kjent at Tyskland øver sterkt press på sine allierte, Romania, Bulgaria, Ungarn og selvfølgelig Italia, for å få dem til å yte større tilskudd av tropper. I de okkuperte land, Jugoslavia, Tsjekkoslovakia og Polen har tyskerne, i strid med all folkerett, tvangsobilisert i ikke liten utstrekning. General Giraud sa nylig at tyske offiserer alt ifjor til ham hadde uttalt sin frykt for at Tyskland ville komme til å mangle mannskaper. Den siste lagar har vitt bekræftelse på at denne frykt var begrunnet. 11. januar holdt generaløynt Dittmar - som ansees som offisiell representant for den tyske hær - en oppsiktsvekkende tale. Denne tale fikk det tyske folk for første gang høre om tysk tilbakegang på østfronten og det var vel også Dittmars oppgave forsiktig å forberede folket på vilere av denne motgang i Russland. Pointet i Dittmars tale var imidlertid at han varslet for fremtiden i Tyskland selv etter nye soldater og forberede arbeidslivet på vansker. Han mente at antallet sivile tyskere i de okkuperte land skulle skjæres kraftig ned. Han hevdet at tyskerne var tallmessige underlegne på østfronten, noe som er oppskende etter Hitlers uttalelser om at tyskernes tap på østfronten det første krigsår var 13.000 mot russernes 14. mill. - 10. januar og følgende dager har foruten antonescu fra Romania og den Ungarske og Bulgarske generalstabsjef vært kalt til Hitler i hans hovedkvarter. Alt tyder på at de har vært innkalt for å få se liket av de nye tropper. Det forlyder at kommandant Boris av Bulgaria har gått med på å stille 10 divisjoner til disposisjon, og at disse først og fremst skal brukes i Jugoslavia, slik at italienske tropper der kan frigjøres til bruk på østfronten. - Det er på bakgrunn av dette og p. t. a. stigende klarhet over den kommende katastrofe len må se de uhyggelig omfattende uroligheter i Romania, Bulgaria og Ungarn. 10. januar meldte tyskerne om mange henrettelser i Romania og det kommer stadig meldinger om uroligheter. Sofia har det vært uantakelsestilstand og telegraf- og telefonforbindelser med utlandet har vært avbrutt en uke. Fra Ungarn meldes at det har vært massearrestasjoner og ville styrte regjeringen".

RUSSISKE

krigsområdet. Etter erobringen av Mozdok, Naltsjik, Prokladnaja o.a. stoder rykket russiske sørarme fram over breid front. Den har nå snart nådd 200 km. fram silen og sivilen begynte for 10 dager siden. 10. januar gikk de over elva Kuma og laget ette gjennom de tyske linjer i lette område. Byene Georgijevsk, Pjattigorsk, Minerskij Voly og Kislovedsk og fl. a. ble erobret. Framrykningen fortsetter og tyskerne tiler nå tilbake mot elva Kuban. De flykter i uorden og etterlater seg store materielle som blir russernes bytte. Tyskerne har også store tap av mennesker, og len- meen på Kubansteppene - ca. 300.000 - er i alvorlig fare. Den tyske kile som før er ut silen strakte seg helt fram mot Georgia er nå fullstendig eliminert. Tyskerne er også av de russiske tropper som rykker fram over Kalmyksteppene. Etter å ha inntatt Blista, rykket russerne for over elva Manych i sørlic retning og erobret 11/1 ene Petrovskaja og Buljenovsk. Disse troppene er nå snart i kontakt med sørarmeen og vil etter å ha forenet seg med dem, sannsynligvis gå mot vest i retning av Voronezj. Det ser for øvrig ut til at det alt er en bevegelse i nevnte retning mot byen Krasnodar. 13. januar gjorde russerne et kraftig flyangrep på Krasnodar i vest-Kaukas og ødla 34 tyske fly på bakken.

NO. RADET. Russerne erobret Simlianskaja ved Don 4/1 og tok stort bytte. Tyskerne ble angret og hadde ingen sjanser til retrett. Framrykningen fortsetter langs flere linjer. Nord for Don ble Nikolajevskaja erobret 7/1 og 12/1 meldte russerne at de hadde erobret jordingen mellom Don og Donetz og at byen Konstantinovka var erobret. 2. Lans elva og rykker russerne fram mot skjæringspunktet mellom denne elv og Don. Byen Krasnodar erobret russerne 7/1 og framrykningen fortsetter. 11/1 meldte russerne at de hadde erobret stasjon 75 km. fra Rostov. 3. Lans jernbanelinjen Stalinrad - artchavet, og framrykningen med stor fart. 8/1 gikk russerne over Sal og tok byer

Simovniki, de fle. later en rekke andre byer og stort bytte. 11/1 ble byen Kuban jernbanen Stal-Sv. havet tatt av russerne nærmer seg raskt byen Salzsk, som er et jernbaneknutepunkt nær elva Kanyek. De tyske sambandslinjer ved Salzsk er nå sterkt truet, og det er tydelig at tyskerne begynner å bli nervøse for Rostov og at de ser forsterkninger for å søke å stoppe den russiske framrykkning mot denne viktige Sv. byen, som det samtidig er en livsbetegnelse for dem å holde om ikke Kaukasusarmeen bli totalt sjaltet ut. Ved nedre Don har det vært voldsomme tyske motangrep med sterke styrker, men de er alle slått tilbake av russerne.

MIDTFRONTEN. Ved Veliki Luki har tyskerne kastet inn store styrker i motangrep. De alle slått tilbake iflg. russ. meldinger. S. v. for byen har russerne hatt noen framgang, det meldes at russ. friskarer opererer opp til 160 km. v. for Veliki Luki, helt inn i latvisk område og at de har spranget flere tyske transportvogner i lufta. - 13/1 kom overraskende melding om at russerne hadde erobret byen Sloboda n. for Smolensk. Den en stund siden det ble meldt om kampanjelinjer i dette avsnitt, men det er flere som tyler på at russerne har til hensikt å sette inn med aksjoner av større for en rekke atskilte områder på midtfronten. **STALINGRADOMRÅDET.** Etter russ. meldinger tor den 6. tyske arme stalle inn, "smelter bort som snø". Underernæring, frost, sykdom og trossertoring virker her med. Disse tyske avdelingene er nå 200 km. fra sine landsmenn. **MIDDELHAVET.** Rommel har rømmet sine stillinger v. for Vadi Som Sem. Her sine tropper nærmer Misurata. Det er ennå uklart om han kommer til å sette motværk her eller om han skal fortsette "sitt taktiske tilbaketog" videre. Britiske har vært i sterk virksomhet over Rommels retirerende tropper og voldt store tap. Franske styrker som har rykket fram fra Tzad har nå tilbaketrukket over 2.000 km. og er nær knep og står ca. 700 km. fra Tripolis. De er under kommando av gen. Leclerc og har rykket opp for italienerne i Fozzanområdet. En fransk styrke fra Tunis rykker i sving; inn i Tripolis, antakelig for å finne seg med Leclercs styrker. Dethar i den løpne uke vært livlig flyvirksomhet og allierte fly har bombet havner i Tripolis, Tunis og på Sisilia, Lampolusa og Kreta. Napoli ble anropet i lyslys 11/1. Aksemtene har nå ønsker for å bruke Bizerte og La Goulette som havner p. a. a. flyangre. De ma istedet nytte Sfax, Sousse og Gabes, men disse angripes også stalt av amerik. fly. **VEST-EUROPA.** På Görings følelsesfuld 12/1 angrep det br. flyvåpen Ruhrområdet. 7. gang i løpet av 9 dager. Göring sa 5/8-39: "Det skal aldri fallé en fiendtlig bomb. Ruhr." - Britiske jakere og lette bombefly har også rettet en rekke angrep på tyske kommunikasjonswiller i Nederland og Nord-Frankrike. Fra de amerik. flyangrep på fr. havner i forrige uke meldes det om store ødeleggelse. **ATLANTERHAVET.** En stor krigsskip. 3 norske krigsvetter blir nevnt for sin tapre innsats mot ubatene, som i løpne angrep konvoien. 2 ubater ble sikkert senket og antakelig 2 til. - En stor krigsskip kom 8/1 fram til Nord-Russland. Ingen handelsskip ble senket, men under det sjøslaget fant sted, gikk det tapt en britisk kystvokter og en krysser ble skalet. En tysk ubåt ble senket og en skalet. Og de tyske krigsfartøyer måtte fortrekke og søke inn til havn. Utvanten på slaget karakteriseres som en klar britisk seier.

ØSTEN. Japanerne har i Rabaul samlet den største flåte som er satt i østen. Amerik. har som før ontalt senket mange skip i havna her. 8/1 og flg. dager rettet amerik. somme flyangrep på en japansk konvoi som søkte å ta seg inn til Nord-Guinea. 7. fly ble skutt ned i luftkamper, mens amerik. melder om ubetydelige egne tap. Det sies at de tap som japanerne har lidt i dette "konvoislag" er det alvorligste for dem i hele kampanjen om Ny-Guinea. Kampanjen i Papua er nå så godt som avsluttet, japanerne har bare ett eneste støttepunkt igjen. Det beregnes at i under kampanjen i Papua har mistet 15.000 mann. I Burma er det fortsatt britiske og amerik. flyangrep på japan. troppene kontrasj nær og på veier, jernbaner og bruer. 12/1 ble hovedjernbaneforbindelsen Rangoon-Kanialay utsatt for et kraftig angrep og en bru spranget i lufta. Det tap til sjøss siden 23/7-42 er: 6 kryssere, 13 kystvakter, 3 morskipsfly, 200 landgangsferjer, 44 store og 49 små handelsskip. En japansk skipsfartseksport har uttalt at japanerne trenger 20 mill. tonn skipsflate til fortsattelse av krigen. De lange forbindelseslinjer som de har fått. Japan hadde før krigen 5 mill. tonn og har mistet 1 mill., kanskje 1 1/2. Før krigen bydde Japan 1/2 mill. tonn om året. Til sammenlikning kan nevnes at U.S.A. nå bygger seg nye tonnasje i løpet av 14 dager.

FRI FAGBEVEGELSE

Nr. 3 3. Årgang 23. januar 1943

KAMERAT!

Den store innflytelse arbeiderbevegelsen her hjemme hadde nåd fram til før krigen, skvuldet ene og alene den omfattende politiske og faglige samling av arbeidsfolket som fant sted i årene fra 1927 og framover. Den veldige dekst i fagorganisasjonen, som etter hvert omfattet alle deler av det arbeidende folk, var i virkeligheten selve forutsetningen for den sosiale og økonomiske framsteget og nyreisningspolitikk som tok til i 1933 - 34 og som fortsatte inntil krigen og de nasistiske overfallsmenn satte en foreløbig stopp for utviklingen. På alle områder var det arbeid folkets syn og ideer som brøt igjennom. Staten gikk i spissen og gjennomførte storstilte planer med hensyn til utbygging av vares kommunikasjoner som jernbaner, veier, kvstskipsfart og viktige skipsforbindelser med utlandet, flyruter, telegraf- og telefonforbindelser. Videre, skjot utbyggingen av vår vannkraft en tidligere ukjent fart. Når det gjaldt jordbruket ble det på alle områder truffet foranstaltninger for å gjøre dette mer lønnsomt, så tidlig som ny jord ble ryddet gjennom effektiv støtte til businsiden. Utviklingen av vår industri fulgte også godt med i det nye tempo, dels gjennom direkte initiativ fra statens side og dels som følge av den positive innstilling som preget hele landets økonomiske politikk. Den stalt økende tilslutning til fagorganisasjonen førte oss til at arbeiderne mer og mer selv hadde et ord i laget ved fastsettelsen av sine arbeidsvilkår. Hovedavgiftene mellom landsorganisasjonen og arbeidsgiverforeningen sparte landet for mange kostbare og for begge parter oppslittende arbeidskonflikter og vi kunne notere en jevnt økende levestandard for hele det arbeidende folk.

Når vi idag under det nasistiske utsultings- og utplyndringsstyre ser tilbake på denne vekstperiode, forster vi først fullt ut hva vi har mistet. En faglig kamp for å holde sulten borte som preget hver norsk heim nå under voldsdiktaturet, er kanskje allikevel ikke det verste. Verre er det å vite at en selv, eller end nærmeste, når som helst kan risikere å bli arrestert og uten lov og dom skutt eller holdt fengslet i månedsvis. Verre enn sulten og nød er den tvang som vi overalt er pålagt. I tilsensvis av arbeidsplasser, særlig i industrien og på anleggene, patruljerer tyske soldater med opplantede bajonetter. På gater, sporvogner eller tog sitter en taus og ser seg misstunksom omkring. Ingen vet om i ke sidemannen er en av bestapen eller nasibolitets spioner. Til tro for det harde fysiske og åndelige trykk vi således er utsatt for, er det allikevel i årtidens problemer som i første rekke opptar sinnen. Alle vet at det nå bare er lot sluttet med overfallsmaktene, og det som derfor faner intecessen er etter hvilke linjer vi skal tilfatt på det nødvendige gjenoppbyggingarbeid som ligger foran oss. Det hersker så klart innen uenighet innen vårt folk om at det grunnlag vi sto på og som hadde ført til så gode resultater også kan danne grunnlaget for det samfunnsstyre vi ønsker når krigen er slutt. Vi vil selvstendig gjøre anderledes. Alle krefter må settes inn for å hindre at det pånøtt oppstår arbeidsledighet når hele den arbeidskraft tyskerne har mobilisert i sine krigstiltak venter seg på arbeidsmarkedet. Og selv om arbeidere hadde nåd et godt stykke på vei mot økonomisk frigjøring da krigen brøt løs, så sto det enda nye igjen. Reibestemmelgesrett over lønns- og arbeidsvilkår hadde arbeiderne tilkjempet seg. Tilbake står kravet om kontroll over produksjonsmidlene og retten til delaktighet i produksjonens avkastning. Dette blir noen av de hovedoppgaver som må løses når arbeiderne igjen har byttet opp sin frie fagorganisasjon, og vårt lands styre igjen er forankret i et bredt politisk og økonomisk demokrati.

-V-

I OVER 100 FABRIKER I DE FORENEDE STATER

produseres det nå bare bombefly. De fleste av dem produserer imidlertid bare spesielle deler, som andre fabriker monterer sammen. Men i mange fabriker ruller derimot ferdige fly i en stadig strøm og alt kjøres under samme tak. Et slikt foretaksende er blant annet Ford Motor Company, hvor en har satt seg som mål å produsere et firemotors fly i tiden. Teknikken har siden krigen betydelig gått raskt fram, og mange arbeidere har under fremstillingen senlt inn

De nye forsøk til "forberinger", og en "konferanse" for de "arbeidende" som har funnet sted.

-V-

FINNS FORBUND I FØRSTEN OG SNAR MED SNARLIG SEIR

De alliertes framgang i den siste tiden har skapt en øket optimisme i hele verden. Heter det i en melding fra Chungking. Folket forstår at hver seier i vest, betyr at den dæmningen nærmer seg. De alliertes mot den 3. fienden i øst kan settes i sammenheng med denne følelsen finner en ikke bare i regjeringens kretser, men også blant forretningsmenn, som ikke pleier være sentimentale forhåpninger. Fjøl enn, som har hatt store varelagre, begynner nå å selge. Denne tendensen viste seg samtidig med S. arméens frammarsj i øst og den allierte landstigningen i Nord-Afrika. Dette har underbygget troen på at kullveien snart igjen skal kunne åpnes og at masser av forråd skal kunne føre inn i Kina, og at japanerne vil bli tvunget bort fra fabrikkstrensene på den kinesiske kysten. Oppkjøpere på svartebørsen kjøper fransk burmansk rupes. Etter den japanske okkupasjonen ble denne mynten erklært for verdiløs, men de kinesiske forretningsmenn spekulere i kullens gjenerobring. De er sikre på at de kjøper opp rupes som flyktninger har med seg til høyere pris enn den pålydende verdi.

-V-

LEIBERTRAFIKKEN

mellom Amerika og Sverige har hatt stor betydning for de svenske forsvningsbelysninger. Det er relativt lite antall betingelser som på denne måte er kommet til uttrykk, har de allikevel stått for 25% av Sveriges samlede import under denne tiden. Av matvarer har en fått korn, råstoffer til nærerinndustrien, kaffe og kakao, og til industrien bomull, ull, gummi, hud og olje. En tid før jul kom det imidlertid beskjed fra Amerika at leibettrafikken ville bli stanset. Som en vil innse, ville dette bli en temmelig alvorlig affære for Sverige. Iruslene og stanset tilførselen vestover er såvidt en kan forstå ikke knyttet sammen med krav av politisk art, men amerikanerne har ventet å kunne påvise at denne importen delvis, om enn for det meste indirekte, var kommet Tyskland og dette forbundsstaten Finland til gode. Sammen med den amerikanske minister i Stockholm har representanter for det svenske utenriksdepartementet reist til Washington for å muliggjøre oppnåen av en ordning med fortsattelse av importen fra Amerika. Hvorledes disse forhandlinger vil løp av vites ikke, men en anses sannsynlig at trafikken på Gøteborg får fortsette. Dette vil selvsagt bli avhengig av bestemte garantier for at hverken Tyskland eller Finland får en del av dette hull i blokaden.

-V-

TYSKERNE FORBEREK BEFESTNINGEN AV BALKAN

Tyskerne øker trykket på Balkan. Den dobbelte hensikt å påskynde arbeidet med befestningsanleggene og å bryte ned den indre motstand. De alliertes seier i Nord-Afrika har gjort sterkt inntrykk på befolkningen. Det har henit en del teknende ting i Bulgaria i det siste. Organisasjonen Todt har begynt å bygge et helt nett av "turistveier" over hele Bulgaria. Det oppgis at de skal være ferdige i 1947. Det er vanskelig å tro at organisasjon Todt vil kaste bort så tid på slike fremskritt, og alle vet hva tyskerne mener med "turistveier". Det er derfor gitt at det gjelder militærveier og befestning av strategisk viktige punkter. I London tror en at en befestning av Balkan vil kreve et meget materielt og arbeidskraft at Tyskland har vanskelig for å gjennomføre den. Årstall 1947 viser at tyskerne tenker å holde stillingen ennå i 5 år, men det er vel mere uttrykk for tyskernes ønsketanker.

-V-

RUSSERNES VÅPEN OG MENNESKERESERVER

I en artikkel i dansk Politiken for 14. januar heter det: "Denne offensiv har nå varet uavbrutt i 8 uker, og man er i tyske militære kretser fullt ut oppmerksom på at den kan vare lenge ennu. Man gjør seg ingen illusjoner om russernes våpenforråd eller menneskereserver. Den sovietrussiske arme, påpekes det, innebærer en syntese av hele gigantstatens samlede resurser og kan derfor ikke sammenlignes med noen av de andre krigsdeltageres armeer. Overalt hvor de russiske hovedstyrker settes inn, står tyskerne overfor en virkelig elite. Fram for alt må de nordsibiriske tropper betraktes som første klasse soldater. Bertil kommer så russernes enorme materielle resurser, som blant

annet har bevirket at hele krigen på vestfronten har kommet til å stå på panservåpnet tegn. Illustrerende for dette forhold er tyske meddelelser om at russerne under angrepene ved den gang på gang innsetter 60 eller enog ootil 80 tanks i et enkelt regimentavsnitt."

-V-

DE TYSKE - SVENSKES HANDELSFORBINDelser

Har gitt anledning til adskillig bekymring for vårt broderfolk. Tyskland har under krigen ikke på langt nær oppfylt sine forpliktelser, og særlig leveransene av kull og koks er et mørkt kapittel. I 1942 skulle Tyskland ifølge den avtale som er kommet istand levere Sverige 5,7 mill. tonn. Etter de beregninger som foreligger er det bare levert om lag 3,5 mill. tonn, samtidig som det gjenstår et underskudd på 1,7 mill. tonn fra 1940 og 1941. Ved nytt årsskiftet leverer Tyskland således med rundt 4 mill. tonn kull og koks under de forpliktelser det har påtatt seg. Også med hensyn til tekstilvarer ligger Tyskland etter de leveranseplaner som ble satt opp i 1941. I september samme år gikk Sverige med på å bevilge et betydelig clearingforråd til Tyskland. Dette forråd skulle være tilbakebetalt i løpet av første halvår 1942. I virkeligheten er denne forpliktelse bare blitt oppfylt til 75%. Denne tyskernes misligholdelse av sine handelskontrakter skyldes til dels den store mangel på arbeidskraft, men den har sin vesentlige årsak i de transportvanskeligheter som mer og mer hemmer hele den tyske krigføring.

-V-

DET RØDER STOR BEYERING I FRANKRIKE

For vinterens forsyninger. Allerede i fjor vinter forekom det hungerdemonstrasjoner i Syd-Frankrike, og nå situasjonen nå blir ytterligere forverret ved at tilgangen fra Nord-Afrika er stoppet, er det grunn til å frykte "greske" tilstander. En tysk avis skriver at Frankrike skal kunne forsørge seg med jordbruksprodukter hvis det viser arbeidsomhet. Den måten forsøker tyskerne å fra-skrive seg ansvaret, samtidig som de driver sin utblyndring der som alle andre steder.

-V-

INGEN HAR GLEMT

Det forsmædelige nederlag quisling og NS led, da de for omlag et år siden forsøkte å triumfere igjennom sin nasistiske ungdomstjeneste. Tanken på å overlate barnas og ungdommens andelige oppdragelse til landets voldsmenn og svikere, vakte en slik storm av avsky at hele folket reiste seg til protest. Lærerne som skulle tvinges til å innpode barna den nye voldsmentalitet, reiste seg alle som en til motstand og utsatte seg derved for den terror som i hele den frie verden ble den voldsoverbeholdelse. Foreldrene, ja hele folket, sluttet opp om lærernes kamp og quisling ble tvunget til foreløpig å innstille sine planer. Men ingen som kjenner quisling og hans "åndsfrender" har noensinne trodd at de ville lære av sine nederlag og stille pipen i sekk. Den andelige tvangsforing skal gjennomføres for enhver pris. Således også med ungdomstjenesten. Det foretas en omfattende innrullering av barn og ungdom i alderen 10 - 18 år i NSUF. Oppkjøper til utfylling er allerede trvkt og det hele skal søkes tvunget igjennom på kort tid.

Om motstanden mot å utlevere barna til den nasistiske voldsmentalitet var omfattende for et år siden, må den denne gang bli total. Ingen som vil ha lov til å kalle seg nordmann må bøye av for det nasistiske press. Selv om det vil føre til arrestasjoner og overgrep må alle foreldre nekte å la sine barn innrulle. Og i spissen for motstandsaksjonen må arbeidern stille seg. Vi har stolte frihetstradisjoner å se tilbake på. Arbeiderbevegelsens historie har alltid vært og må alltid være historien om kampen for åndsfrihet og rett. Barna og ungdommen er det som skal føre denne kampen videre. Vi må derfor gjen-nom vår innsats bekjempe dem mot den nasistiske åndsterror. Derved har vi også skapt en av de viktigste forutsetninger for en framtidig

KRONIKK (avsluttet 20. januar)

Etter 7 dagers heftige kamper ble det etablert forbindelse mellom de russiske styrker fra vestsiden av Neva og fra Volchovområdet, og byen Schlüsselburg erobret 18/1. Dermed er den tyske ringen om Leningrad brutt. I 16 mnd. har tyskerne beleiret byen og det har kostet dem store tap. De siste dager har tyskerne mistet 13000 falne og 1400 fanger i kampene foran Leningrad. 470 befestede stillinger ble erobret av russerne. - Vest for Velikie Luki er 60 bebodde strøk erobret de siste dager. Det annet store russiske framstøt denne uke har foregått i sv. retning inn i Ukraina, med utgangspunkt i Voronesjavnittet. Den nordligste del av framstøtet retter seg mot Charkov. Her ble byen Rossosch ved jernbanen Voronesj-Rostov tatt 16/1 og under rask framrykking har russerne nådd Valuiki som ble tatt den 18/1. Den sydlige del av framstøtet går i retning Vorosjilovgrad. Her ble Kamenskaja erobret 19/1 og russerne truer nå Lichaja, et viktig knutepunkt der jernbanen Voronesj-Rostov krysser den fra Stalingrad til Donetz. 300 km. av banen Voronesj-Rostov er nå på russernes hender og de har gått over elva Donetz på flere steder. Vorosjilovgrad trues. I dette område er det tatt 52000 fanger, derav 57500 ungarere og 22000 rumenere. - Den russiske framrykking langs Don er gått langsommere denne uka p.g.a. forbitret tysk motstand, men langs jernbanen Stalingrad-Svartehavet har russerne erobret Proletarskaja og Perewskovsk og står like ved Salzk. En videre frammarsj her vil stille den tyske Kaukasusarme i alvorlig fare, så meget mer som russerne i Midt-Kaukasus fortsatt rykker fram. De har der erobret Divnoje og Tsjerkesk (ved Kubanelva). Det ser ut som tyskerne her skyndsomt trekker sine styrker mot Rostov. Denne by kan vanskelig erobres fra øst, den må tas fra syd eller nord, og kampen om den tør enda falle hård. - I Stalingradsektoren fortsetter desimeringen av den 6. tyske arme og militære iakttagere mener det ikke kan vare lenge før den er utslettet.

Kl. 7 den 15/1 gikk den 8. britiske arme til storangrep og veltet Rommels linjer vest for Buerat. De gikk videre med stor fart og utsatte Rommels retirerende styrker for et uopphørlig luftbombardement. En del av de britiske styrker fortsetter vestover langs kysten etter å ha passert Misurata. En annen del rykker fram inn i landet fra Som-Sem og de står 50 km. fra byen Tripolis. Britene har tatt mange fanger og ødelagt tanks, men Rommels hovedstyrke bruker stadig "den elastiske taktikk". - Franskmennene fra Tsad, som har rykket nesten 3000 km. gjennom ørkenen, har forenet seg med general Girauds styrker og disse har ryddet helt opp i det indre av landet. - Det ser ut til at kamphandlingene i Tunis står foran en oppblussing, idet det meldes om allierte framstøt på den sydlige del av fronten. - Britiske ubåter har senket en rekke forsyningskip i Middelhavet i uka som gikk, og britiske og amerikanske fly har stadig bombet havner, skip og andre militære mål i Middelhavet. - I Østen har amerikanerne igjen utført et kjempeangrep på havna i Rabaul. 5 store japanske skip ble senket eller skadd. Amerikanske ubåter har ytterligere senket 5 skip utenfor Ny-Guinea. Japannerne har mistet sitt siste militære holdepunkt i Papua - Sananda. Det britiske framstøt i Burma fortsetter. - Berlin er bombet av britiske fly 17. og 18. jan. Sist var det i nov. 1941. Det ble sluppet store bomber på 1, 2 og 4 tonn og skadene var meget store. Den tyske harledelse reagerte helt nervøst og improviserte to angrep på London med 20-25 fly i hvert angrep. De fleste ble tvunget til å vike og 10 ble skutt ned. Skadene var små. - Ruhr, særlig Essen, har også vært kraftig bombet denne uke, en gang ble 100 tonn bomber sluppet på 12 min. Også Nord-Frankrike har hatt ganske flvansgrep og likeledes Holland. Det meldes om store skader bl.a. på havna i Lorient.

Torsdag 21. jan. kl. 18,30: Den britiske 8. arme er i kontakt med Rommels styrker som flykter i retning Tripolis. Byene Homs og Tarhuna er tatt (ca. midtveien mellom Misurata og Tripolis). Stadige heftige luftangrep på Rommels bakre linjer. I Tunis har tyskerne under forsvaret av kvstveien vunnet noe terreng. Nye 18 italienske skip meldt senket. - I Russland fortsatt framgang på alle frontavsnitt. Flere divisjoner, vesentlig italienske og ungarske, er omringet ved Voronesj, ringen om den snøres tettere. Framgang sørvest for Velikie Luki. Voldsomme kamper ved Leningrad. - Norske jagere i stort antall deltok i forsvaret av London ved det siste misslykkede tyske dagangrep. En norsk flyver savnes. De tyske fly kom ikke frem til selve London, men kastet noen bomber i en forsøkt

KAMERAT!

Da nasistene ved hjelp av de tyske bajonetter erobret fagorganisasjonens apparat trodde de at den siste skanse i den norske arbeiderbevegelse var falt. Nå skulle det bli en lett oppgave å oppnå kontakt og tilslutning fra arbeiderfolkets side. Hele det nasistiske propagandamaskineri ble satt inn med løgn, forvrengninger og fortlielser. Men til nasistenes og overløpernes store forundring falt ikke arbeiderne til fote hverken overfor lokketoner eller trusler. Tvertimot reiste det seg fra første stund en motstandsfront mot nasister og forredere og denne motstandsfront har siden øket i styrke og tiltatt i omfang slik at den i dag - halvannet år etter den skjendige knebling av fagorganisasjonen - omfatter hele den norske arbeiderklasse. Landsorganisasjonen, forbundene og distriktsorganisasjonene er i nasistenes hender, men ut til fagforeningene og arbeidsplassene har de aldri nådd. Arbeidernes reaksjon overfor det brutale slag mot deres gamle organisasjon ga seg uttrykk i en fullstendig isolering av nasipampene og deres medhjelpere. Forbindelsene med forbundene og de høvere instanser innenfor fagorganisasjonen ble fullstendig avbrutt. Hvis det hendte at en tillitsmann av frykt for sin personlige sikkerhet gjorde henvendelser til instanser som var under nasistenes kontroll, ble det øveblikkelig oppfattet som unnfalldenhet kameratens tause forakt var mer enn tilstrekkelig til å hindre en slik utglidning senere. Denne ubrytelige front som har fått tilslutning fra alle arbeideres side uansett tidligere politisk oppfatning, har ført til at fagorganisasjonen under nasistisk ledelse er blitt uten enhver betydning.

Men den komiske ledelse i fagorganisasjonen har innsett at de snart vil bli helt sjaltet ut hvis de ikke er i stand til å fremtvinge et omslag i forholdet til arbeiderne. Derfor har de nå planlagt et nytt framstøt og denne gangen er det fagforeningene som skal erobres. Med noen ganske få unntak er det nemlig ikke lykkes nasistene å få taket på fagforeningen og bedriftsklubbene. Dette skyldes ikke at de gamle tillitsmenn var så ivrige etter å fortsette - de ble jo tvert imot tvunget til å bli stående i sine verv - men utelukkende at der ikke fantes så mange tvilsomme eksistenser på arbeidsplassene at NS kunne sette sine folk inn i fagforeningsstyrene. Nå vil det imidlertid fra nasihold bli gjort forsøk på å oppnå en endring i dette forhold, men vi føler oss overbevist om at de også denne gangen vil renne hodet mot veggen.

Hvordan situasjonen enn utvikler seg så vil holdningen hos tillitsmenn og medlemmer fortsatt bli den samme. Henvendelser fra de komiske til fagforeningene skal fortsatt ikke besvares og isoleringen av forræderne skal om mulig gjøres enda mer fullstendig enn tidligere. Møter i fagforeningene skal ikke innkalles og alle de daglige spørsmål som melder seg på arbeidsplassene skal løses ved direkte forhandlinger med arbeidsgiverne. Ved således å skjerpe den passive motstand vil arbeiderne på nytt tilføve nasistene et forsmedelig nederlag. Samtidig må den positive linje bygges videre ut. Drøftelsene mann og mann i mellom om dagens og framtidens problemer må klarlegge den vei vi må gå når seiren er vunnet og gjenoppbyggingen skal ta til. Og aktiviteten i det illegale opplysnings- og organisasjonsarbeid må økes. Arbeiderklassen har en betydningsfull front å forsvare. Bittil er alle nasistenes stormangrep slått tilbake. I de kamper vi nå står umiddelbart foran vil det kreves en enda større innsats enn tidligere. Men vi er ikke i tvil om at hver mann vil være å finne på sin post og gjøre sin plikt når signalet lyder.

OVERLØPERNES TRAGEDIA. De få tillitsmenn innen arbeiderbevegelsen som solgte seg til tyskerne og dolket sin egen bevegelse i ryggen, har spilt en ynkelig rolle. Vi forutsa på et tidlig tidspunkt at de ville få liten glede av sitt forræderi og at den økonomiske vinning og personlige makt de oppnådde, ville bli uhyre kortvarig. Våre forutsigelser har allerede slått til i stor utstrekning. Selveste erkekjeltringen Haakon Meyer er nå slått ut for godt. Sin naturtro har han ikke kunnet unnlåte å drive dobbeltspill også med sine nye herrer. Han har etter som anledningen har gitt seg intrigert sammen med tyskerne mot NS-ledelsen i landsorganisasjonen og på den annen side konspirert sammen med visse NS-kretser mot tyskerne i Reichskommisariat. Nå er oppgjørets time kommet.

Straks etter sin uheldige reise til Sverige og Finnland, ble Haakon Meyer hjemsoekt av Gestapo som foretok en større husundersøkelse. Siden den tid er han stadig stillet mer og mer i skyggen inntil han ble avsatt som komiss. k leder for kommuneforbundet og nå er det omsider gitt endelig beskjed om at han definitivt er fratatt alle verv innen fagorganisasjonen. Det sies også at han nå er under oppsikt av tyskerne som frykter for at han vil forsøke å komme over til Sverige. ----- Meyers hovedmedskyldige, Erling Olsen, har også fått sitt pass påskrevet. Sammen med to av sine elskerinner ble han for 14 dager siden avsatt i landsorganisasjonen. Straks etter ble han arrestert av statspolitiet og der ble foretatt husundersøkelse, i det han var mistenkt for å ha stjålet papirer av så delikat art at NS fryktet for at de ville komme i urette hender. Den som kjenner Erling Olsens alkoholiske utskielser vet at en slik frykt ikke var ubegrunnet. Men enten han nå allerede hadde solgt disse papirer eller somlet dem bort, så ble han satt på fri fot igjen. Friheten er så vidt vites blitt meget kortvarig, i det velunderrettet kilde vet å fortelle at han er arrestert på nytt og at det venter ham et mindre behagelig oppgjør med de "myndigheter" han hittil har vært spion og angiver for. Av mindre interesse er det å konstatere at Karl Bjurstrøm også er sparket ut av landsorganisasjonen og at Erling Olsens svirerbror i Jern og Metall - Birger Aamodt - står for tur, hvis vi skulle uttale noen mening i forbindelse med disse "opprønskninger", så måtte det være et stille håp om at de ikke blir verre behandlet enn at de når tiden kommer også kan stå til rette overfor den arbeidbevegelse de var med å stikke ned i bakhold.

- V -

DEN SVANSKE LEIDBÅTTRAFIKKEN på Amerika ser nå ut til å måtte innstilles helt. Vi omtalte i forrige uke betydningen av den import av matvarer og industri- råstoffer som Sverige således ble tilgodesett med og nevnte at amerikanerne nå vil stanse denne import da de hevder at Tyskland og Finnland indirekte nød godt av den. Det ble derfor reist krav om garantier for at akselmaktene ikke skulle få noen fordel av den svenske leidbåttrafikken, men det ser ut til at Sverige ved å gi slike garantier risikerer at Tyskland i så fall vil stanse trafikken. Det ser derfor ut til at Sverige må gi slipp på denne overmåte viktige import.

- V -

ORDFØRER FRITZ JENSSSEN i Oslo er en herre som ikke ligger på latsiden når det gjelder å møte sin egen kake. Hans initiativ på dette område kan næsten stilles i klasse med "fylkesmann" Stenersens, og det sier ikke lite. Det er nå blitt kjent at Kommunens revisjon har gjort en rekke antegnelser til Jenssens økonomiske disposisjoner. Særlig de tilfeller da ordfører Jenssen har bevilget penger til hr. Jenssen har vakt betenkelighet. Ved siden av den godtgjørelse han oppbeholder som byens ordfører og som han egenmektig flerdobler i forhold til hva den var tidligere, har han bevilget seg et tillegg på 8000 kroner samt et beløp til representasjon som betegner noe av en rekord. Hertil har han presentert regninger på brunnevin - også til representasjon - for over 3000 kroner. En må innrømme at de "kvalifiserte fagfolk" NS opererer med setter spor etter seg.

- V -

DET ER EN VILDIG OPPGAVE å gjøre alle kjent med de planer quisling og NS nå akter å gjennomføre med hensyn til den nasistiske ungdomstjenesten. Sørg for at hele din bekjentskapskrøts blir orientert og la alle vite at det blir betraktet som forradari om de lar barna uhindret innrulleres i NSUF. Nasistene har en gang tidligere måttet bøye av i denne saken på grunn av foreldrenes faste holdning. La motstanden denne gang bli enda mer omfattende og vi har slått et slag som vil være av avgjørende betydning for landets framtid.

- V -

DEN NYE TYSKE MINISTER i Stockholm, Hans Thomsen, har nå avløst den tidligere minister, prins av Wied. Thomsen, som er norskfødt, er kjent for å være en ytterst pågående nasist og en venter seg ikke noe godt av ham i Sverige.

- V -

K R I G E N S G A N G .

(avsluttet 25. jan. 1943)

NORD AFRIKA. Tripolis fallt lørdag den 23. jan. i grålysningen. Den berømte britiske 8. arme har oppnådd en enestående seier. Den har rykket fram ca. 2.200 km. på 90 dager, en rekord som er helt enestående særlig på bakgrunn av det terreng som frammarsjen er gått over. De britiske og amerikanske våpen har vist seg å være av ypperlig kvalitet og de britiske soldater kan ikke sterkt nek roses. Dette undersøkes av pressen både i Sovjet-Samveldet, U.S.A. og i en rekke nøytrale land. Frammarsjen går videre mot vest og sluttkampene om Tunis er umiddelbart forestående. Den britiske flåten har stor del i seiren idet den har senket tilsammen 1 mill. tonn fiendtlig tonnasje og kostbare forsyninger til aksens tropper i Afrika. Heller ikke flyvåpenets innsats må glemmes. Av krigens gang i Nord Afrika kan man trekke 3 viktige slutninger: For det første: Italia er sterkt i faresonen, dernest: viser krigens gang de alliertes styrke til sjøss, idet basene til den 8. arme ligger i U. S. A. og England, og endelig når slaget om Afrika er slutt vil tusender av tonn alliert skipsrum bli frigjort for andre oppgaver. Dette vil ha den aller største betydning for det stadig pågående Atlanterhavsslag.

ØSTFRONTEN. Russernes offensiv øker i styrke og hurtighet. Særlig er dette tilfelle i Kaukasus-traktene. Her er tyskerne kastet tilbake ca. 400 km. langs den Trans-Kaukasiske jernbanen. Byene Vorosjilovsk og Armavir fallt lørdag den 23. januar. Oljebyen Maikop er dermed isolert, og tyskernes stilling ved Svartehavskysten er temmelig uholdbar. Det overordentlige viktige jernbaneknutepunkt Tichoriezk er alvorlig truet, og når det blir tatt er tyskernes stilling i Kaukasus i realiteten avgjort, og Rostov kan angripes også fra sør. Lenger nord er Proletarskaya og Salsk erobret. Dermed er grunnlaget lagt for angrep på Rostov fra øst. Nord for Rostov i området ved Likhaya og Millerowo trenger russerne inn i Donetz industriområde, mens det øyensynlig er tatt en pause i den direkte framrykking mot Rostov. Det er imidlertid sansynlig at denne pause er av forbigående natur. -- Syd for Voronesj i sydvestlig retning over Valuiki trues en jernbanelinje som går over Kharkov til Krim. Det kjempes nå i de samme områder som i mai måned i fjor. I dette framstøtet har russerne hittil tatt ca. 70.000 fanger og andre fiendtlige styrker er omringet. -- Den omringede 6. arme ved Stalingrad gjør de siste fortvilte krampetrekninger, og når dette kommer leserne i hende er det meget sansynlig at de har oppgitt kampen. -- Den største begivenhet i de nordlige avsnitt er at festningen Schlüsselburg er inntatt av russerne. Dermed er det slått hull i ringen om Leningrad. Det er første gang i moderne tid at en millionby har holdt stand mot en beleiring i så lang tid. Ellers raser det veldige kamper for å gjøre åpningen til storbyen større. Vest for Velikije Luki har russerne hatt ny framgang, og det raser også heftige kamper i områdene syd for Ilmensjøen. Alt i alt kan det sies at der er intet som tyder på at den russiske offensiv slapper av. De har nå tilbake-erobret 3/4 av det terreng som tyskerne tok i sommer.

ANDRE KRIGSSKUEPlasser. I vest beherskes luftrummet av de alliertes fly. Det er vært som bestemmer intensiteten i angrepene. Også i det fjerne østen er det omfattende luftvirksomhet. Den britiske innmarsjen i Burma skrider fram. Det er således erobret gummiplantasjer.

-V-

Enhver vil forstå at den siste tids utvikling betinger den aller største på kjenning på Tyskland og folket. Således melder nøytrale iakttakere om øket frykt og uro i Tyskland. Nyhetene kan ikke lenger skjules helt og den tyske propaganda anvender skremselstaktikken i øket grad. De tyske statsmenn har brent alle broer bak seg. Alternativene er Seier eller Død og det sendes daglig fortvilede appeller til hjemmefronten om å holde ut og yde mer. På alliert side derimot bebudes store planer, og det er i Washington uttrykkelig sagt fra om at avgjørende beslutninger vil bli fattet i nær framtid. Tidspunktet da dødsstøtet blir rettet mot Tyskland nærmer seg. En er oppmerksom på at Hitler kan gripe til de mest fantastiske metoder, men det forsikres at denne gangen skal man komme Hitler i forkjøpet. Det er også lite trolig at Europas nasjoner frivillig vil kaste seg ut i Hitlers eventuelle anarki, selv om disse nasjoner heter Italia, Finnland, Ungarn og Romania for å nevne noen.

-V-

Torsdag 28. januar kl. 18.30: Brittiske fly bombet i gatt Düsseldorf kraftig. Fly fra den amerikanske har for første gang vart over tysk territorium. I dagslys i går bombet de Wilhelmshafen. Brittisk daglys-angrep på skipsverf-ter i Kjøbenhavn. - Russerne melder om nytt angrep i Voronesjavnittet, der en omringet fiendtlig styrke på 5000 overgav seg etter kort kamp. Ny framgang i Kaukasus og Leningrad. Tyske generaler forlater sine avdelinger i Stalin-grad med fly. - 8. arme rykker vestover. Patruljer i kontakt med fienden ved Sabrata, 64 km. vest for Tripolis.

GENERALMONSTRING I TYSKLAND Den fortvilte stilling tyskerne nå befinner seg i på østfronten, hvor soldat- og materialtapene har nådd hittil ukjente høyder har ansporet den tyske ledelse til nye anstrengelser for å skaffe reserver til fronten og krigsindustrien. Det er Goebbels som reiser kravet om en ytterligere finkjemning og der pekes spesielt på at der innen handelsvirksomheten og særlig innen de store varehus finnes utnyttet arbeidskraft som kan mobiliseres. Barer og restauranter skal stenges og betjeningen overføres til krigsviktig arbeid. I et telegram fra Berlin av 26. jan. heter det meget betegnende: På ansvarlig hold i Tyskland er man seg fullt bevisst at det er nødvendig å anspenne sine krefter til det ytterste hvis motstanderen i øst skal kunne beseires, erklæres det. Hvorledes denne kraftanstrengelse vil komme til å arte seg, kan enno ikke sies. Men regelen er at hver tysk mann og kvinne må stå til disposisjon for rustningsindustrien og krigsmakten. Det blir med andre ord en generalmonstring av de enno utnyttede reserver. Når en har studert de tropper som i den senere tid er kommet til Norge har det vanskelig for å tro at en slik ny finkjemning etter soldater og arbeidskraft kan bringe nevneverdige resultater. Såvidt en kan forstå må det nå bare være tilbake folk av samme skrøplige fysiske utrustning som hr. Goebbels og den innsats de kan gjøre er vel av mer enn tvilsom verdi.

DET ER NÅ BRAGE på det rene at den komiske ledelse i landsorganisasjonen i forbindelse med "minister" Lippestad har forberedt en rekke nye propaganda møter på bedriftene. Det vil som forrige gang bli gitt ordre til bedriftene om å la arbeide innstille mens møtene holdes og true arbeiderne og funksjonærene til å møte fram. En skulle tro at de særlige erfaringer som særlig hr. Lippestad høstet under sine møter i fjor, hadde gitt NS forståelsen av at heller ikke denne fremgangsmåte fører fram. Når nasistene ikke lærer, så er det all oppfordring for arbeiderne og særlig tillitsmennene på arbeidsplassen å treffe de nødvendige forberedelser så NS-talere også denne gang blir møtt av tomme benkerader. Forøvrig bør en kunne vente at også bedriftslederne stiller seg mer avvisende overfor kravet om å arrangere gratis propaganda-møter for forraderne. Det foreligger ingen forordning som gir nasipampene rett til å gi slike ordrer. Tillitsmennene bør på forhånd drøfte dette spørsmål med bedriftslederne og oppfordre dem til å nekte arrangementet. De kan henvise til at det bare skaper ure på arbeidsplassen og en kan være sikker på at de komiske ledere da vil få betenkligheter av hensyn til tyskerne. For arbeiderne spiller det forøvrig mindre rolle om møtene blir holdt eller ikke. Uansett hva som skjer vil frammet bli lik null og boikotten bli like effektiv som ifjor. Hvor mange manøvreringskunster nasistene enn kan oppvise, så fortsetter arbeiderne sin kamp for en

FRI FAGBEVEGELSE

FRI FAGBEVEGELSE

NR. 5

3. årgang

6. februar 1943

KAMERAT!

Den tyske nasibevegelse feiret 10 årsdagen for maktovertagelsen den 30. januar. Med de katastrofale nederlag og tilbaketog på østfronten og i Nord-Afrika og de stadige britiske flyangrep på de tyske byer og industricentra som bakgrunn, torde selv ikke den velsmurte nasistiske propagandamaskin lage noe særlig ut av begivenheten. En oppsummering av resultatene etter 10 års såkalt nasjonal-sosialistisk styre ville gi som fasit den totale krig med all dens nød, redsel og fortvilelse også for det tyske folk. Men om nasistene selv ikke ville gå inn på utviklingen siden 1933, kan det være av overordentlig betydning for oss som selv stønner under den nasistiske jernhel, å foreta en analyse av den nasjonal-sosialistiske politikk. Forutsetningene for en omveltning i Tyskland i begynnelsen av 1930-årene. Or i fullt mon til stede. En dyptgående økonomisk krise hadde rammet hele det tyske næringsliv. Arbeidsløsheten grep stadig om seg og rammet millioner av lønsmottakere, mens andre millioner arbeidet på innskrenket tid på en levestandard som betegnet et absolutt lavmål. Det demokratiske styre var undergravet som følge av indre splid og ute av stand til å foreta en radikal kurs-ødring. Avgjørende for utviklingen var den dyptgående politiske splittelse i arbeiderbevegelsen, som derved var lammet i sin handlekraft og ikke formådde å stake ut den kurs som kunne føre landet ut av den politiske og økonomiske krise. Den fascistiske bevegelse som i virkeligheten var utgått og understøttet av storkapitalen, hadde derfor lett spill. I sin demagogiske propaganda forespeilet den det tyske folk en nasjonal gjenreisning etter sosialistiske prinsipper. Begge disse lånte slagord vant gjenklang i det tyske folk. Junkerne, storbøndene og kapitalistene visste at en seir for denne nye bevegelse ville sikre deres interesser, idet en ufri arbeiderbefolkning ikke kunne legge noen hindringer i vegen for den mest hensynsløse utbytting. Småborgerskapet lot seg fange inn av den nasjonale propaganda og massen av de arbeidsløse som levde under sultegrensen, lot seg forblinde av det sosialistiske program og løftene om arbeid og brød. Hvordan har så Hitler etter 10 års styre innfridd sine løfter? En overfladisk betraktning ville kanskje gi til resultat at han har oppfylt sitt program. Arbeidsløsheten ble avskaffet, en viss økonomisk utjevning fant sted innenfor arbeidsfolket og den nasjonale reising er et faktum. Men hva er det som virkelig har funnet sted? Jo, arbeidsløsheten er avskaffet idet all ledig arbeidskraft etterhvert ble overført til krigsindustrien. Den økonomiske utjevning som er foretatt berørte aldri storkapitalismen og de reaksjonære junkere og godseiere, men var i virkeligheten en rasjonering av fattigdommen. Den nasjonale reising som med mord, terror og de uhyggeligste voldsmidler ble truet gjennom, var den siste og nødvendige forutsetning for den totale krig. Hitler har kastet verden inn i og som han håpet skulle gi så stort bytte i råstoffkilder, slavearbeidskraft og avsetningsmarkeder at han kunne løse Tysklands problem på imperialistisk basis. Resultatet av det nasistiske styre er således for det tyske folks vedkommende - nå da Tyskland står foran det ubønnhørlige nederlag i krigen - at 10 års lidelser og savn og i tillegg hertil krigens redsler og omkostninger har vart fullstendig forgjeves. Men for Europa og for verden for øvrig må de dyrkjøpte erfaringer som nasismen og krigen har gitt, danne utgangspunktet for en virkelig ny tid. Ingen vil benekte at der i den sosiale og økonomiske vekstperiode, som i første rekke skyldtes arbeiderbevegelsens mektige innsats her hjemme, ble gjort en skjebnesvanger feil. Vi glemte å ta i betraktning den hensynsløse nasistiske imperialisme og forsømte derfor å skape det nødvendige forsvar om vår fine demokratiske forfatning og det økonomiske og sosiale nyreisingsarbeid vi gikk inn for. Men vi kan dog med stolthet peke på at den samling av arbeidsfolket som fant sted i årene før krigen, gjorde det umulig for nasistene å få noesomhelst fotfeste i norsk samfunnsliv.

Med disse kjensgjerninger for øyet skulle det synes lett både for vårt eget som for alle verdens folk å legge planene for det gjenoppbyggingsarbeid visnart står overfor. Vi vil igjen bygge på demokratiet i videste forstand, politisk og sosial frihet, rettsikkerhet og alle de andre goder vi nød godt av før nasismen brøt inn over Europa. Men vi må gå et skritt videre. Selve grunnlaget for folkets og folkenes frihet må vi skape gjennom det økonomiske demokrati. All økonomisk utbytting må være bannlyst. Under folkets direkte medvirking og kontroll skal også hele det økonomiske liv organiseres. Dette er framtidens program og det går arbeidsfolket i Norge aktivt inn for å løse.

- V -

ØBERSTLØYTNANT BERG

som var sjef for trafikkdirektoratet, flyktet for noen tid siden til England og brakte med seg viktige papirer som har skapt nye vanskeligheter for løsningen av de på forhånd kaotiske trafikkproblemer. Ryktet vil vite at han ble hentet i et engelsk fly i Oslos umiddelbare nærhet og at det med ham fulgte en av quislings nærmeste medarbeidere. Oberstløytnant Berg er nå utnevnt til general i den norske hær i Storbritania.

- V -

AV DE MANGE SMÅ YNKEDYR

som i sin tid meldte seg til tjeneste hos landsforrederne for ussel vinnings skyld, var også tidligere operasanger Alf Due. Hans kunstneriske kvalifikasjoner var svært emdiskuterte, han fusket litt som sangpedagog og litt som musikkåser i kringkastingen uten at noe av det kunne sies å være sars vellykket. I håp om at "den nye tid" ville bringe ham på den gyllne gren, meldte han seg tidlig inn i NS og ble selvsagt øyeblikkelig ansatt som musikkarbeider i kringkastingen med en gasje på 10.000 kroner. Alt var såre vel inntil den ikke alt for skarpe hr. Due omsider så at tyskerne måtte tape krigen og at det derfor ville være risikabelt å være NS-medlem. Han meldte seg derfor ut av det statsbarrende parti og håpet for øvrig å kunne fortsette som før. Men "sjefen" for kringkastingen, Eivind Mehle, kunne selvsagt ikke uten videre slippe fårene ut av folden. Han meddelte hr. Due at uten partiboka kunne han ikke fortsette i sin stilling og da hr. Due sto fast ved sin beslutning, fikk han øyeblikkelig avskjed. Men den bolde musikkmedarbeider visste råd. Han hadde i tide skaffet seg bekjente skaper hos de virkelige ledere i kringkastingen - tyskerne - og nå henvendte seg han til dem og klaget sin nød. Da han med sine morgenprogrammer hadde opparbeidet seg en viss popularitet hos tyske soldater, ble han virkelig også godt mottatt og han fikk fortsette i sin stilling i den tyske avdeling med den forskjell at hans gasje nå ble 20.000 kroner. Det neste som nå bekymrer hr. Due er framtiden. Så smått begynner det å demre for ham at han er kommet fra asken til ilden, den ilden som i sin tid vil fortære alle s og stor landsforrædere.

- V -

GØTEBORG HANDELS- OCH SJCFARTSTIDNING

som under hele krigen har vært en uredd talsmann for Norges sak, brakte den 19. desember en artikkel "Ekscellensen og Nordmannen", der bladet gir en redegjørelse for transitteringen av tyske tropper og materiell gjennom Sverig mens krigen ennå pågikk i Norge. I artikkelen lar forfatteren, en norsk flyktning bl. a. uttale at tyskerne fikk fram forsterkninger med svenske tog. Denne uttalelse ble tatt ille opp av utenriksminister Günther som også tidligere har dementert liknende påstander og saken ble innklaget for pressenemnda. Denne har nå etter foretatte undersøkelser kategorisk dementert at der foregikk noen tysk militær transport gjennom Sverige mellom 9. april og 10. juni 1940.

- V -

SIDEN NOREGS UNGDOMSLAG

for om lag et halvt år siden ble overtatt av nasistene etter initiativ av Gulbrand Lunde, har laget mistet enhver innflytelse og den frilyndte ungdommen har vendt sine gamle organisasjoner ryggen. Så snart nasistene har vært i stand til det, har de innsatt sine folk i styrene i de tilsluttede ungdomslag. Dette er nå også skjedd i Norges Ungdomslags største

forts. side 4

UKENS KRONIKK.

TO VIKTIGE HENDNINGER har nylig funnet sted. For det første lo dagens konferansen mellom Churchill og Roosevelt i Casablanca og Churchills umiddelbart etterfølgende besøk i Tyrkia den 30 og 31 januar. Møtet mellom Roosevelt-Churchill i Nord Afrika kom som en overraskelse på alle og særlig på tyskerne. I Berlin hadde man gjennom hemmelige agenter fått greie på at noe var i gjære og gjettet på at Churchill var i U.S.A. Samme uvidenhet gjorde seg enda sterkere gjeldene i forbindelse med møtet i Tyrkia. En har vel av dette lov til å slutte at samarbeidet mellom de allierte er meget intimt og at ak-sen er helt uten førstehåndsinformasjoner om dette samarbeide. Når det gjelder møtet i Casablanca er det klart at det er krigføringen i 1943 som er blitt diskutert. Sett på bakgrunn av de krigsoperasjoner som i det siste er foretatt fra engelsk-amerikansk side står møtet helt opplagt i forbindelse med nye offensive trekk fra England og Amerika. Dette kommer også til uttrykk i den proklamasjon som ble sendt ut. Den uro og nervositet som konferansen skapte på tysk og italiensk hold kommer best til syne i deres latterlige forsøk på å karakterisere møtet som bluff. -- En har vel lov til å tro at uroen på øsehoid ikke er blitt mindre etter at Churchills besøk i Tyrkia ble kjent. Det kommunikésom er sendt ut etter dette møte forteller at drøftelsene her dreiet seg om Tyrkias eget forsvar og om visse fredsoppgaver. Når en ser dette møtet på bakgrunn av de kolossale anstrengelser som von Papen har gjort for å trekke Tyrkia inn under tysk innflytelse, kan en godt forstå den skuffelse som gjør seg gjeldende i Berlin.

ØSTFRONTEN. Etterhvert som operasjonene på østfronten utvikler seg kommer to ting stadig tydeligere fram. For det første Hitlers fantastiske strategiske fadese i fjor da han innledet felttoget i Kaukasus uten engang å ha inntatt Stalingrad ennsi sikret sin store flanke mot nord. For det andre russernes overlegne strategi og stålsatte nerver som kom til syne da de under den tyske offensiven trakk seg stadig mot øst, ofret den ene verdifulle basis etter den andre, uten å sette inn sine reserver. Nå ligger resultatene på bordet i form av en rekke betydningsfulle seire. Omringningslaget ved Stalingrad er slutt. I russisk fangenskap befinner seg 1 generalfeltmarskalk og 15 generaler samt restene av en arme som etter de tyske generalers utsagn pr. 23. november i fjor tallet over 330.000 mann. Fra 10. til 31. januar har russerne i dette avsnitt erobret: 744 fly, 1.500 tanks, 6.000 kanoner, 7.000 maskingeværer, 76.000 rifler, 60.000 lastebiler, 7.000 motorsykler samt 229 depoter og mengder av annet materiell. I Kaukasus har russerne erobret tilbake 130.000 kvadratkilometer land. De siste steder som er tatt er jernbaneknutepunktet Tjoretz, oljebyen Maikop og Sernovi som ligger 48 km. sydøst for Rostov. Byen Krasnodar trues nå fra to kanter og dens fall kan ventes når som helst. Den tyske Kaukasusarme besto opprinnelig av ca. 300.000 mann og storparten av disse styrker er nå tilintetgjort. Et interessant trekk ved russernes offensiv nord for Rostov er at de stadig sørger for at tyskerne må kjempe på front som er nesten like lang som den opprinnelige. De har nå bl.a. inntatt Svatova som ligger i nordkanten av industriområdet i Donetzbekkenet. Det er tydelig at russernes hensikt er å avskjære Rostov-sektorens forbindelseslinjer vestover. De konsekvenser det vil føre med seg, hvis planen lykkes, vil bli skjebnesvangre for tyskerne. -- På de nordlige avsnitt av østfronten er det stadig harde kamper. Dog har ingen endringer funnet sted i det siste.

NORD AFRIKA. Det sentrale ved situasjonen i Tunis er de tyske anstrengelser for å muliggjøre sammenslutningen av Rommels styrker med de øvrige aksetropper. På den annen side søker de allierte å hindre dette ved et angrep fra øst i retning av Sfax. Tyskerne har satt inn sterke mobile styrker mot dårlig utrustede franskmenn og foreløpig har tyskerne overtaket i dette området. Amerikanske og britiske forsterkninger strømmer i øyeblikket til. På grensen til Tripolitania opprettholder den 8. arme stadig kontakt med Rommels retirende avdelinger, og i nord har ingen endringer funnet sted. Luftvirksomheten er særlig omfattende. Sicilia utsettes for meget kraftige angrep.

VESTFRONTEN. Den 28. januar ble Düsseldorf utsatt for et veldig angrep fra luften. Samtidig bombet amerikanske fly Wilhelmshaven, mens britiske fly angrep Kjøbenhavn. Lørdag den 30. jan. ble Berlin angrepet 2 ganger i fagslys. Tyskernes egne "oppgaver" forteller at de senket 81 skip i januar. Amerikanerne derimot sjøsatte 94 nye.

- V -

(skrevet 2.feb.1943)

underavdeling, Bondeungdomslaget i Oslo. Det er en selvsagt ting at Bondeungdomslaget derved har opphørt som en levende organisasjon, men saken har også en annen side som har interesse utad. Bondeungdomslaget var en økonomisk sterk organisasjon og drev bl.a. byens Kaffistover og dertil hørende hoteller. Nå er disse også kommet under nasistisk ledelse og må derfor ikke søkes av noen hederlig nordmann.

DEB TOZALE MOBILISERING

AV ARBEIDSKRAFTEN som nå er proklamert i Tyskland, er allerede i full gang. De større hoteller og restauranter er lukket, varemagasinene har fått et kort varsel og vil innen kort tid bli stengt. Såkalte mindre viktige håndverksbedrifter og verksteder som ikke tjener direkte krigsformål vil bli nedlagt selv om de dekker viktige sivile behov. Man håper på denne måten å kunne fremtrylle ny arbeidskraft for krigsindustrien og ved samtidig å erstatte menn med kvinner i industrien også nytt soldatmateriell. Det er imidlertid på det rene at noen større arbeidsreserver vil ikke denne sist generalmobilisering bringe til veie. På den annen side vil også en øket innsats av uvøvet arbeidskraft skape nye vanskeligheter for industrien som allerede på forhånd arbeider tungt med uvillig arbeidskraft i form av krigsfanger og tvangsmobiliserte utenlandske arbeidere. De tiltagende råstoffvanskeligheter som gjør det nødvendig å anvende stadig nye erstatningsstoffer i produksjonen stiller også store krav til faglært og kyndig arbeidskraft. En må derfor se denne nye finkjemning etter arbeidskraft og soldater som et siste krampaktig forsøk på å avvende det ubønnhørlige nederlag som nærmer seg.

ARSDAGEN FOR "STATSAKSEN"

på Akershus, da tyskerne bevilget quisling den fine tittel ministerpresident og ga ham nødvendige fullmakter til å gjennomføre deres planer, ble i enhver henseende en forestilling som er god å få forstand av. I motsetning til forestillingen for et år siden var dagen nå preget av motløshet og det sviende nederlag som nærmer seg. Det var ingen militære triumfer å peke på - bare nederlag og tilbaketog over hele linjen. Spørsmålet var ikke hvor langt en kunne trengte fram, men hvor lenge en kunne holde ut. På heimefronten var situasjonen like tristslående. Føreren torånet på nytt mot lærene og kirken som ikke falt til fote, men tvertimot fortsatte sin kamp med øket styrke. Han torde ikke engang straffe inn på den nye forfatning han i september proklamerte. Rikstinget, som ble veltet på grunn av arbeidernes og industriledernes omfattende og motige aksjon, ble ikke nevnt med et ord. Hovedinnholdet av hans tale var trusler mot kampfellene om ikke å falle fra og et ynkelig bønnrop til det folk han forrådde om støtte. Den nye "nasjonaldagdag" var således til udelt oppmuntring for det norske folk i dets frihetskamp. Tydeligere har vi aldri fått dokumentert hvordan mismotet og nederlagsstemningen har bredd seg hos dem som svek sitt land og gikk i fiendens tjeneste. Av særlig interesse var det å konstatere at quisling ikke en gang forsøkte å fiske arbeiderne. Begivenhetene i det år som er gått har da heller ikke latt noen være i tvil om hvor arbeidsfolket står i den frigjøringsstrid som nå nærmer seg slutten og seiren. Arbeiderne har - uten å gå på akkord - påtatt seg de tyngste offer i den kamp for nasjonalt sjølstende og frihet som hele folket er gått inn for. Men de har også gått et skritt videre. Gjennom sine illegale organisasjoner har de forberedt den innsats som må til for å lamme nasistenes slækraft i det siste gigantiske oppgjør. Og drivkraften i dette offervillige arbeid er viljen til på nytt å bygge en

KAMERAT!

Skremselsagitasjonen om den bolsjevikiske fare og de forferdelige tilstander som vil ramme Europa hvis Russland seirer i krigen, er hovednummeret i den nasifiserte norske pressen nå om dagen. Etter at tyskerne og vasallstatene på det nærmeste har oppbrukt sine krefter, søker de ved skremsler om bolsjevikisk terror og undertrykkelse å bevege de okkuperte land til øket innsats i kriganstrengelsene. På det norske folk virker denne som all annen nasistisk agitasjon, platt og uvederheftig og formår bare å framkalle et overbærende smil. Vi har etter snart tre års tysk okkupasjon fått første hånslkjennskap til åndelig og legemlig terror og raffinerte utsultings- og utbyttingsmetoder. Vi har med egne øyne konstatert hvordan sannheten forvrennes, hvordan svart blir til hvitt i den nasistiske propaganda og vi trenger ingen ytterligere anskuelserundersvisning for å gjennomskue falskheten og løgnaktigheten i brølet om den "røde fare" fra øst.

Når nasipressen maner fram de blendige forhold som de russiske arbeidere og bønder levde under før krigen, så motsies dette på det heftigste av det helt mot og den fedrelandskjærlighet de samme arbeidere og bønder har vist nå under krigen i forsvaret mot overfallsmaktene. Hvem kan - om bare et øyeblikk - innbille seg at et folk samlet og enig setter liv og krefter inn for å forsvare et statssystem som bare har bydd dem skrekkvælde og undertrykkelse? Og dog kjenner vi intet tilfelle i historien som kan sidestilles med det heroiske og totale forsvar av fedrelandet som hele det russiske folk har gått inn for. Tyskerne er indignerte over at russernes produksjon av krigsmateriell er så enorm at den fullstendig har overrumplet dem. Og de innrømmer at kvaliteten av panservogner og fly er deres egen overlegen. Konklusjonen på disse åpenhjertige innrømmelser fra tysk hold blir så at den veldige forsvarsberedskap Sovjet-Samveldet hadde nådd, var skjedd på bekostning av folkets levestandard. Arbeiderne levde på et kulinivå med bare det nødvendige av mat og klar til livets opphold. Bare den som i årrekker har levd under nasistisk ensretting og åndelig underernæring, vil bite på en slik agitasjon. I Norge som i andre land med høyt utviklet folkeopplysning, vet en at kvalitetsproduksjon er betinget av dyktige fagarbeidere og ingeniører. Og vi vet at faglig dyktighet alltid er resultatet av god og jevnt stigende levestandard. Når tyskerne raser over den masseinnsats av panservogner som russerne er i stand til å sette inn, så er det innlysende for den våkne og uhildede at bakgrunnen for denne masseinnsats er den høyt utviklede traktorisering og mekanisering av det russiske landbruk i årene før krigen.

En slik logisk bedømmelse av hvor langt det russiske folk var nådd, kan vi i dag treffe på de forskjelligste områder på bakgrunn av resultatene i krigen på østfronten. Det står dog ikke til å nekte at kjennskapet til det nye Russland var høyst mangelfullt før krigen. Vi var heller ikke ukjente for en lite saklig agitasjon rettet mot den gigantiske økonomiske og kulturelle oppbygging som fant sted der i øst. Denne agitasjon var riktignok inspirert og ledet av reaksjonære og fascistiske kretser, men den hadde dog til resultat at den positive og objektive opplysningsarbeidet om Sovjet-Samveldet ble stillet i skyggen. Ofte hørte en at Hitler-Tyskland og Russland ble stillet side om side som diktaturstater. De best orienterte visste den gang, som hele vårt folk vet i dag, at Sovjet-Samveldet i takt med hele den økonomiske og kulturelle utvikling også utviklet et stadig bredere folkestyre. Vi vet også at den seirrike folkenes krig mot det nasistiske skrekkvælde - en krig hvis byrder hittil overveldende har vært båret av det russiske folk - i stigende og avgjørende grad vil forankre folkestyret i Sovjet-Samveldet.

Norsk arbeiderbevegelse sto i årene etter forrige verdenskrig splittet om

framgangslinjene for sin frihetskamp. Men denne usikkerhetens periode var ikke lang. Snart fant en fram til den samlede opmarsjlinje om en stadig bredere utbygging av demokratiet - politisk som økonomisk. Dette grunnsyn preger fortsatt den norske arbeiderbevegelse som det preger hele vårt folk. Det som har skjedd under denne krigen er at vi har fått viss- het for at også det russiske folk kjemper den samme kamp for frihet, retts- sikkerhet og folkestyre. Derfor er det at nasistenes hesblesende redsels- agitasjon om "faren fra øst", skyter så fullstendig over målet.

KRISEN I DEN ITALIENSKE FASCISME

Krigstrettheten hos det italienske folk har nærmer seg nå høydepunktet. Krigstrettheten hos det italienske folk har allerede tatt form i aktiv handling for et brudd med aksene og et voksende krav om en snarlig separatfred. Uroen og misnøven med underkastelses- politikken overfor Tyskland har bredt seg helt opp til ledende fascistiske kretser. Italia har jo ikke høstet annet enn forsmedelse og vanære i denne krigen på Tysklands side. Alle besiddelser i Afrika er tapt. De erobringer som med tyske våpen er vunnet på Balkan, påfører de italienske tropper voksende tap i de tiltagende partisanskamper. Den tidligere sterke flåte er redusert til under halvparten og er utsatt for fortsatte nye tap. Og i tillegg hertil rammes de italienske øyer og industricentra av uopp- lærlige og ødeleggende bombeangrep og faren for en alliert invasjon vokser for hver dag.

Det er på denne bakgrunn en må se den omfattende regjeringskrise som nå har funnet sted. Praktisk tatt hele den tidligere regjering er sjaltet ut til fordel for nye krefter. Mussolini har selv overtatt utenriksministeriet etter sin svigersønn, greve Ciano, om hvem en vet at han var utpreget tysk- vennlig. Mange hevder også at det nye ministerium betegner en seir for den retning innen fascistpartiet som ønsker brudd med aksene og at Mussolini nærmest er å betrakte som et gissel for denne krets. Alle spekulasjoner omkring dette problem kan i og for seg være likegyldige. Hva som enn ligger til grunn så står det i hvert fall fast at ministerkrisen betegner et nytt og forhåpentlig siste skritt mot undergangen for den italienske fascisme.

UKENS SPILL.

I forbindelse med den pallsrevolusjon som har funnet sted i den italienske regjering, bringer det offisielle telegrambyrå en avsløring som vidner om en utpreget humoristisk sans. Det heter nemlig at bare to departementer er forblitt uberørte av den nye regjeringsdannelse, nemlig departementet for Italiensk-Afrika
Nej, ministeren for dette departement har sannelig gjort sine saker bra. Problemet Italiensk-Afrika eksisterer jo ikke lenger.

I VAR OMTALE

Førrige uke ov oberstløytnant Bergs reise til England omtalte vi også at han hadde følge av en av quislings nærmeste medarbeidere. Det forlviser nå at denne medarbeider er sjefen for "Førefrens" adjutantstab, kaptein Langlie

DØDSDOMMENE I KRISTIANSAND.

Det meldes fra Sørlandet at der i den senere tid er felt 16 dødsdommer over norske patrioter i Kristiansand. Vi kjenner ikke til om dommene enda er eksekvert, men mye tyder på at tyskerne ikke lenger ønsker å offentliggjøre sine verste forbrytelser. De har fra de tallrike mord på gode nordmenn endelig fått klarhet over at hver ny forbrytelse øker mot- ståndsfronten og bringer det endelige nederlag nærmere.

AKSEN FJELER TRYKKEPUNKT. Som en flodbølge bryter begivenhetene innover Akse- maktene. Bølgen bryter seg vei tross diktatorenes veldige krigsmaskiner og ryster diktatorsystemene i deres sammenføyninger. Regjeringsskiftet i Italia vil neppe ha noen innflytelse på begivenhetenes gang. Når det gjelder Hitlers arbeidskraftmobilisering er det lite trolig at den betvr noe i praksis. Det er lite trolig at "lynkrigens mester" ville la 3 år gå hen uten å nytte en kraftreserve av dimensjoner som en ifølge avisenes avi- tasjon må få inntrykk av at arbeidskraftmobiliseringen betyr. Derimot er det nok ment å skulle ha en gunstig innflytelse på hjemmefronten i forbin- delse med den siste store kraftanstrengelsen. I likhet med Mussolini opp- varter Hitler med nye navn. Et av dem er admiral Dönitz som er utnevnt til høyeste sjef for flåten. Gjennom lengere tid har den tyske propaganda inn- prentet hjemmefronten at han er en handlingens mann framfor noen annen. Og selv om en må rekne med en viss intensivering av u-båtkrigen, så er nok utnevnelser først og fremst en handling som tar sikte på å stive opp hjemmefronten. Et symptom i samme retning er den tiltakende skremselsagi- tasjon om bolsjevik-faren. Kaiser tidens Tyskland grep til noe lignende i 1917 da nederlaget nærmet seg: De skremte da med den gule fare. Japan var som kjent den gang alliert med England og U.S.A.

ØSTFRONTEN. I slutten av forrige uke påstod tyskerne at Kaukasusfronten var stabilisert. Sannheten er at de samtidig holdt på med de mest dras- tiske tilbaketrekninger av troppene. Russene har nå besatt byene Asov ved Dons utløp i Taganrogbukten og Jaisk som ligger på kysten lenger sør. Dermed er arméen i Kaukasus avskåret fra Rostov, og restene av denne stolte armé som hadde til oppgave å ta Bakus olje blir nå mer og mer trent sammen på Tamanhalvøya. Dette er et område på ca. 7000 kvadratkil. Det er dette som nå er igjen av de tyske erobringer i Kaukasus som var på omlag 130.000 kvadratkil. -- De viktigste og viktigste kamper foregår i et område som strækker seg fra Patesj (nordvest for Kursk i nord) til Krematorskaya nordvest for Stalino i syd. Både Patesj og Krematorskaya er inntatt. Det er en rekke kiler som er slått inn mellom disse to punkter og byene Charkov og Kursk er begge truet. Det angripes imidlertid ikke bare i vestlig retning, men også i sydlig. Situasjonen er nå slik at om russerne rykker uttterligere mot syd fra Krematorskaya, så er tyskerne nødt til å rømme Rostov. I begynnelsen av januar fremholdt tyskerne at stillingene på østfronten i likhet med forrige vinter skulle holdes uten innsats av nye styrker. Reservene skulle spares til sommeroffensiven. Ikke desto mindre snakker tyskerne nå stadig om at store reserver kastes fram. Heller ikke denne siste uke har det funnet sted særlige frontforandringer på de nordlige avsnitt. Det er imidlertid meldt om harde kamper særlig ved Schüsselburg samt om senkninger av tyske forsvningsskip i Ishavet.

VESTFRONTEN. På grunn av bedring i værforholdene har bombevirksomheten siste uke vært omfattende. Ruhr-området er blitt angrepet flere ganger. Byene Köln og Hamburg har vært særlig hårdt hjemsoekt. Ellers er trafikk- mal i Nord Frankrike stadig utsatt for angrep og u-båthavna Lorrient har hatt krigens hittill kraftigste angrep. Torino i Italia har vært hjemsoekt av britiske fly med baser i England.

TUNIS. Italia har tapt sin siste fiskerlandsby på den tripolitanske kysten, og dermed den siste rest av imperiet i Afrika. For øvrig har det ikke skjedd noen forandringer siste uke. Den 9. armé er i kontakt med Rommels baktropper i det tunesisk-tripolitanske grenseområde. Rommels hovedstyrker synes å ha tatt stilling i varethslinjen, men forsøkene på å forene Rommels styrker med de andre aksetropper fortsetter. I denne for- bindelse har det funnet sted harde kamper. De kamphandlinger som finner sted er imidlertid bare forberedelser for et større oppgjør som kan bryte løs når som helst.

DET FJERNE ØSTEN. Denne krigsskueplass har usikkert nok i bak- grunnen den siste tid på grunn av begivenhetene på vår del av kloden.

Japan er tydensynlig ikke lenger i stand til å foreta skritt av større offensiv betydning. Den japanske statsminister understreker således at tiden ikke er inne til å snakke om fred, men det gjelder en kamp for livet. Japans hovedproblem består i å skaffe seg en skips-tonnasje som står noenlunde i forhold til det området de har å bevege seg på. Men deres sjanser i så måte blir mindre og mindre. I det siste sjøslaget som fant sted ved Salomonøyene er det sannsynlig at tapene var noenlunde likelig fordelt på begge parter, og dette er et resultat som Japan ikke kan være tilfreds med. De allierte har initiativet til lands alle steder hvor det kjempes.

- V -

(skrevet 8. feb. 1944)

London den 11. feb. kl. 6,30: Fra Churchills tale: Siste 6 mnd. har nybygningene oversteget senkningene med 1 1/4 mill. tonn. I krigen mot ubåtene holder vi stand og mer enn det. En felles aksjonsplan vil settes i gang innen 9 mnd. Felleskommando i Middelhavet med Alexander som sjef. Russland: Øket framgang mot Charkov fra N og S. Flere bebodde strøk tatt. En kolonne fra SØ står 24 km. fra byen. Nord for Krematorskaya som ligger nord for Donetzbassenget foregår det voldssomme kamper. Truselen mot Donetzbassenget øker. Russene presser fram mot Stalino. Øst for Rostov er russene gått over Don. Kairo: Kontakt med fienden 30 km inne i Tunisia. Brest er evakuert.

- V -

ETTER SOM NEDERLAGETS TIME

KOMMER STADIG NÆRMERE; tiltar desperasjonen hos tykerne og deres medløpere her hjemme. På nytt har det gått en forferdelig arrestasjonsbølge over landet og nye hundreder av gode landsmenn er kastet i de tyske og nasistiske konsentrasjonsleire. Det er særlig arbeiderbevegelsens folk det denne gang har gått ut over - som så ofte før. På vestlandet med Bergen i spissen på Sørlandet, i Trøndelag og Nord-Norge og på en lang rekke steder over hele Østlandet er tidligere framtrepende politikere og faglige tillitsmenn for for arbeiderne arrestert av Gestapo eller statspolitiet. Denne nye terroraksjon har ingen bakgrunn i bestemte begivenheter, men skyldes utelukkende at nervositeten og nederlagsstemningen nå er ved å ta overhånd over våre motstandere. De tror å kunne lamslå arbeidernes illegale kamp ved å til nye massearrestasjoner av deres tidligere tillitsmenn. Derved skjerpes riktignok kampen og ansvaret for forbrytelsene faller stadig tyngre på forræderne, men erfaringen burde snart ha lært dem at de må finne andre veier å gå om de vil demme opp for den frigjøringsstrid som arbeidsfolket fører og fortsatt vil føre.

Helt uten kjennskap til nasistenes voldsmetoder var vi ikke her hjemme før krigen. Vi kjente til hvordan frihetskjemperne i Tyskland, Østerrike og Tsjekkoslovakia ble behandlet da den brune terror brøt seg vei. Derfor ble organiseringen av den norske frihetskampen - innenfor arbeiderbevegelsen som i folket ellers - lagt an etter andre linjer. Våre mest utsatte folk - de som var kjent fra tidligere offentlig virksomhet - ble i størst mulig utstrekning holdt utenfor. Ikke for å spare dem selv eller fordi våre gamle tillitsmenn ikke var gode nok - de har jo gjennom det uhyggelige arrestasjonsraseri hos våre fiender fått føle noe annet - men fordi vi visste at den kamp vi sto overfor, krevde nye og ukjente krefter. Den terroraksjon som nå er satt i verk og som vi vet vil etterfølges av nye, kan derfor ikke på noen måte hemme vår virksomhet. Tvertimot vil dette som alle tidligere overgrep skjerpe hatet til fienden og stimulere innsatsen hos hver enkelt. For hver landsmann og kamerat som blir utsatt for de nasistiske bødler, melder det seg ti nye aktive kjempere til tjeneste. Gjennom stadig nye overgrep marsjerer vi videre fram mot et fritt Norge og en

KAMERAT!

Den store overvekt de allierte i dag har nådd i verdensoppgjøret ved den fascistiske imperialismen, har i høy grad rykket overgangstidens- og etterkrigstidens problemer inn på livet av oss. Russernes mektige offensive framstøt på stfronten som nå faktisk truer hovedmassen av de tyske armeer med katastrofen og den veldige militære slagkraft som England og U.S.A. snart vil sette inn i hele sin tyngde, gjør det aktuelt å drøfte nærmere de problemer som vil melde seg når seiren er vunnet.

Selv om de makter som kjemper for folkenes frihet mot nasibarbariet hadde en høyst forskjelligartet politisk og økonomiskstruktur før krigen, så kan vi i dag konstatere at viljen til samarbeid om det gjenoppbyggingsarbeid som foretar overskygger tidligere motsetninger. I denne kamp på liv og død, som så hardt har rammet både de krigførende som okkuperte stater, er mange gamle fordommer og nye sneversyn fortrent av en positiv vilje til å løse nasjonale og internasjonale problemer på helt saklig basis.

Russerne har i denne krigen gjennom sin heroiske innsats vist verden et eksempel på brennende fedrelandskjærlighet, som nødvendigvis også må åpne forståelsen for det veldige nveisingsarbeid som ligger bak og har gjort denne innsats mulig. Alle er i dag klar over at det er den sosialistiske oppbyggingsperiode siden forrige verdenskrig som har brakt overfallsmaktene over på defensivens- og nederlagets vei.

På den annen side har de europeiske og amerikanske demokratier vist en livskraft og en tilpassingsevne som for all framtid har gjort til skamme den nasistiske propagandapåstand om at demokratiet og folkestvret hørte en forgangen tid til. En av krigens store høydepunkter - om ikke det største - er nettopp den gigantiske forsvarskraft som det demokratiske England kunne mobilisere da hele det øvrige Vest-Europa brøt sammen under den nasistiske flodbølge. Ingen vil benekte at demokratiet i England som i mange andre land var stivnet til og at en dyptgående fornyelse var nødvendig. Men det gledelige er at midt under de enorme krigsanstrengelser har en også i Storbritannia funnet anledning til å staks ut planene for en sosial og økonomisk nveisning som vil gi demokratiet ny livskraft i framtiden. Det er i så måte tilstrøklig å henvise til statens etablerte kontroll over gruveindustrien, som for alltid har gjort ende på den skammelige utbytting av de engelske gruvarbeidere, og den storstilte Beveridge-plan, som tar sikte på en almen sosialforsikring omfattende hele det arbeidende folk.

Norges utenriksminister - Trygve Lie - sa i en tale for noen tid siden at vårt land kunne bli brudhet mellom Sovjet-Samveldet og de vestlige demokratier. Det lå ingen overvurdering av vårt lille lands betydning i denne uttalelse, men tvertimot en dyp forståelse av de problemer etterkrigstiden vil føre med seg. De sosiale, politiske og økonomiske framskritt som var gjort i vårt land - i likhet med Sverige og Danmark - og som var båret fram av arbeiderbevegelsens voksende innflytelse, kan på mange måter danne utgangspunktet for et framtidig, fruktbringende samarbeid mellom Sovjet-Samveldet på den ene side og England og Amerikas Forente Stater på den annen. Men skal vi kunne øve en viss innflytelse i denne retning er det nødvendig at vi ikke slår oss til ro med tingenes tilstand som de var. Våre sto igjen når det gjaldt utbyggingen av det økonomiske demokrati, men den positive og ferdomsfrie innstilling som preger hele vårt folk i dag bærer bud om at vi sålet også skal være med å vinne freden når dagen om kort tid grvr.

- V -

KJEMPERAZIA I MARSEILLE.

Den brutale tvangsrømning av havnekwarterene i Marseille i slutten av januar, fikk et uhyggelig forløp. I forbindelse med den beleiringstilstand som ble proklamert, ble 250 personer henrettet, hvorav 70 var kvinner. Midt på natten ble hele befolkningen i havnekwarterene hensvnløst tvunget til å forlate sine hjem. 40.000 ble ført til konsentrasjonsleiren i Frejus, mens 6.000 ble arrestert og innsatt i fengsel. Ingen får tillatelse til å vende tilbake til sine hjem i den røde bydelen, da hele området skal rives og raseres. Bakgrunnen for denne uhørte voldsåd oppgis i Paris å ligge i det

forhold at mange "statsfiendtlige" krefter drev sin virksomhet i nevnte bydeler. Det betyr med andre ord at arbeiderbefolkningen i havnekvartalerne ikke ville ha noe med tyske okkupasjionsstropper eller de forræderske, fascistiske makt-havere å gjøre.

- V -

SVERIGES HOLDNING.

Sveriges stilling under krigen har på mange måter vært meget vanskelig. Nøytralitetspolitikken, som den svenske regjering med tilslutning av hele folket har holdt fast ved, har ikke alltid vært like lett å opprettholde. Overfor de gangstermetoder som tyskerne også anvender i sin utenrikspolitikk, har den svenske regjering ved forskjellige anledninger funnet det formålstjenlig å avvike fra den strenge nøytrale linje og gi etter for de tyske krav. Under og etter felttoget i Norge ble Sveriges holdning i store dele av vårt folk oppfattet som unnfalighet og særlig tillatelsen til de såkalte tyske "permisjonstog" på svenske jernbaner skapte mye bitterhet. Da Sverige også tillot overføringen av en hel divisjon tyske tropper fra Norge til Finland fryktet vi her i landet for at vårt broderfolk fullstendig hadde oppgitt nøytralitetspolitikken. Så mye gledeligere har det derfor vært å kunne konstatere at det har inntrådt en absolutt endring overfor de tyske krav og trusler i den senere tid. Statsminister Per Albin Hanssons høytidelige erklæring i Riksdagen om at Sverige vil forsvare seg med alle midler hvis det blir angrepet, har gjort et godt inntrykk i Norge og ordren til offiserer og menige om å oppfatte alle kapitulasjonsoppfordringer som utgått fra fienden eller som forræderi under et eventuelt angrep, har langt på vei gjenopprettet det tillitsforhold som tidligere besto mellom våre to folk. Den største ære for at misstemningen i Norge nå er ved å forsvinne har imidlertid den svenske pressen. Uredd og saklig har største delen av de svenske aviser talt Norges sak. Det har selvsagt vakt en lite smigrende oppmerksomhet når det fra regjeringshold - ved beslagleggelser og sensur - har vært foretatt inngrep i pressens frihet, men det ser ut til at den overdrevne forsiktighet som har vært årsaken til disse inngrep nå er ved å forta seg. Skal imidlertid det gode samarbeid på den skandinaviske halvøy bli holt og uten mislyd er det dog nødvendig at Sverige stanser de såkalte "permisjonstog". Betegnelsen er for øvrig helt misvisende da de tyske togtransporter som stadig foregår gjennom Sverige fra Trondheimavsnittet til Narvik og nordfronten i virkeligheten er regulære troppeforflytninger. Med hensyn til de krav som enkelte av de mest aktive forsvarere av Norge har reist i svensk presse om at Sverige nå må gjenopprette den diplomatiske representasjon hos den norske regjering, så er det bare å bemerke fra norsk synspunkt at en anser det merkelig at det overhodet må reises krav om en så selvfølgelig ting. Et hovedkrav fra norsk side er det imidlertid at Sverige ikke under noen omstendighet tillater gjennomreise for norsk ungdom, som av våre tyske og nasistiske bødler er tvunget til militært arbeid på Ishavsfronten. Her går det ikke an å skyte seg inn under at hver enkelt reisende blir spurt om han drar frivillig. I Sverige vet man like godt som i Norge at "frivilligheten" består deri at redselen for represalier om en nekter å reise, overskygger redselen for de farer en går i møte. Det er ungdommen i arbeidstjenesten som i første rekke blir utkommandert. Vi føler oss overbevist om at den svenske regjering vil være med å redde denne norske ungdommen ved uavkortet å avvise alle krav fra de tyske og forræderske myndigheter i Norge om gjennomreise-tillatelse til Finland for større eller mindre avdelinger.

- V -

DANMARK UNDER HAKEKORSET.

Brenselssituasjonen i Danmark nærmer seg hastig katastrofen. Omkring 10.000 arbeidere ventes å bli arbeidsløse innen kort tid på grunn av mangel på brensel. Av 40 fabrikker som forleden bestilte sin kulltildeling var det bare 4 som fikk. Flere hundre fabrikker ventes å bli stengt.

- V -

INDUSTRIFORBUNDSTANKEN PÅ MARSJ I ENGLAND.

Det er sterke krefter i virksomhet innen den engelske landsorganisasjonen for å sammenslutte beslektede forbund i samlende industriforbund. Således har de tre store forbundene av jernbanemenn kommet så langt i sitt arbeid med en sammenslutning at det er grunn til å tro at sammenslutningen vil finne sted i nær framtid. Det sies at det er Ernest Bevins ånd som svever over vannet

skaperen av det millionsterke grovarbeiderforbundet, som nå er verdens største fagforbund. Det pågår for tiden forhandlinger innenfor andre grupper enn jernbanemennenes, f.eks. innen den voldige jern- og metallindustrien og skipsbyggingsindustrien, der en venter sammenslutning av revolusjonerende art innen fagbevegelsen. Det er den sterke utviklingen med økede krav til fagbevegelsen som gjør det nødvendig å skape bedre organisatoriske betingelser for å kunne løse framtidens oppgaver. Ikke fortsatt spaltning, men samling er tidens løsen i Storbritannia og det vil også bli oppgaven for andre lands arbeiderorganisasjoner, hvis de skal være i stand til å løse de felles oppgaver som melder seg etter krigen.

- V -

PASSTVANG FOR FINNER I FINNLAND.

Ifølge den svenske avis "Dagens Nyheter" kjenner det finske arbeidsdepartement ikke til planene om at norske arbeidere skal utrustes for arbeid i Finland. Finland har ingen interesse av dette vei- og skogsarbeid ved Ishavet, som utelukkende tjener tyske interesser. Finnene må selv ha tillatelse av de tyske myndigheter for å besøke de nordligste grenseområder. "Det låter konstigt - med passvisering av frammående i eget land! - men så forholder det sig, heter det i den svenske avisen.

- V -

KRIGENS GANG.

STATSMINISTER CHURCHILL talte for et lydhørt Underhus torsdag den 11/2 etter sin reise til Nord Afrika og Midt-Østen. Da han kom for å holde talen ble han hilst med jubel. Som vanlig pekte Churchill på at det var arbeid og slit en hadde i vente, men han tilføyde at de alliertes veltrenede armeer løvet godt for våren 1943. De allierte har nå utarbeidede planer om offensive tiltak som vil bli satt igang i de første 9 mndr. Churchill sa videre at han følte det som en samvittighetssak å gjøre alt som sto i menneskelig makt for å understøtte russerne ved å innlede en aksjon mot Europa så snart som mulig og med størst mulig energi. Casablanca-konferansens motto var at fienden måtte gi seg på nåde og unåde. Det skal ikke bli noe igjen av nasismen og fascismen og japanernes angrepsvåpen, når vi er ferdige med vårt verk. Angående Tyrkia sa Churchill at det ikke var de alliertes hensikt å lede Tyrkia ut i vansker. Vi ønsker imidlertid at Tyrkia skal ha et sterkt forsvar, og vi har sendt en militærdelegasjon til Tyrkia for å hjelpe dem med oppbyggingen av forsvaret. - Angående krigen til sjøss sa Churchill at tapene hadde vært store. Tapene de siste 2 mndr. hadde imidlertid vært de laveste på 1 år. I de siste 6 mndr. hadde nybyggingen oversteget senkingen med 1.25 mill. tonn. I 1943 vil U.S.A. bygge 13 mill. tonn og Storbritannia 10 mill. Erfaringen hadde vist at sterke konvoyer godt eskotert av fly var ubåtene overlegne. Flåten ville fortsette å vokse. Churchills tale var på ingen måte sensasjonell. Det var heller ikke ventet. På den annen side er Churchills taler alltid av betydning, og denne gangen opererte han med kortere perspektiver en noengang tidligere.

ØSTFRONTEN. De russiske offensiver på de sydlige deler av Østfronten fortsetter med uhyre kraft. Krassnodar i Kaukasus er falt og havnebyen Novorossisk utsettes for stadig hardere angrep. Det er sikkert at tyskerne ikke vil ha annet å gjøre enn å trekke seg tilbake over den smale tungen til Kertsj når tiden kommer. - Som følge av de russiske angrep i sydlig retning fra de midtre deler i Donetzbasenget har tyskerne måttet rømme Rostov. Russerne har erobret Sjakhy og Likhaya på jernbanen nordover fra Rostov, og dermed er jernbaneforbindelsen Moskva-Voronesj-Rostov-Batum opprettet på ny. De russiske styrker som besatte Rostov fortsetter å følge etter tyskerne i retning av Taganrog. I det sydvestlige område av industrisentrumet i Donetzbasenget holder tyskerne Stalino så sent som den 16/2. Men da det vel bare er spørsmål om kort tid før denne byen faller vil ikke tyskerne kunne sette seg fast på kysten av Taganrogbukta. Disse styrker som står her og som sikkert er av vel 1. armés styrke har ikke annet å gjøre enn å trekke seg videre mot vest hvis de ikke skal risikere å bli omringet. Deres tap av tungt materiell er allerode nå meget stort, og det er mer enn sansvnlige at nye store mengder vil falle i russernes hender. -- Tross disse avgjørende kamper er det likevel slaget om Charkov som fanger den største interessen. Praktisk talt alle støttepunkter øst, nord og syd for byen er inntatt av russerne. Nord

for byen er Belgorod inntatt og syd for byen Lossovaja. Tyskerne setter uhyre meget inn i forsvaret av Charkov. De har således trukket friske SS styrker over fra Frankrike. Disse styrker har gått til desperate motangrep som i midlertid er slått tilbake med blodige tap. Charkovs strategiske betydning behøver neppe å framheves, og dens eventuelle fall åpner de aller største muligheter for de seierrike russiske arméer. Fra Lossovaja er det store muligheter til å nå Dnepopetrovsk og elven Dnepr og dermed åpner mulighetene seg for en ny omringning av uhyre dimensjoner. Vi skal ikke spå, men russerne synes å rå over uendelige resurser og det er enda en god del igjen av vinteren. Over hele den nordlige del av fronten har det siste uke rast heftige kamper. En kan likevel ikke tale om noen egentlig offensiv, men det er visse ting som tyder på at russerne også her kan begynne å "røre" på seg i nærmeste framtid. Russerne rår her over en rekke utmerkede utgangspunkter og en forskyvning av frontene i nord ville være av den aller største betydning for russerne og deres videre planer.

VESTFRONTEN OG TUNIS. Fra baser i Afrika og England blir tyske og italienske områder stadig utsatt for kraftige angrep fra luften. I Tunis har det vært øket kampvirksomhet. Den 8. armé har erobret et viktig knutepunkt i syd mens tyskerne på sin side har levert kraftige angrep i de midtre deler av landet og erobret basen Gafsa fra amerikanerne. (skrevet 16/2 1943)

De viktigste nyhetene inntil den 18. feb. kl. 18,30: Charkov er falt. Russerne fortsetter framgangen og hadde den 17. nådd 50 km. v. for byen i retning Poltava. I nordvestlig retning 80 km. fra Charkov er 3 byer tatt. Nord for Kursk er det fortsatt framgang. Orel kommer i stadig større fare. Øket framgang også syd og sydvest for Vorosjilovgrad. Kairo: I Midt-Tunis har amerikanerne evakuert 3 byer til. Brit. 8. armé har nådd utposter i Marethlinjen. Bombetokter mot v. Tyskland.

TERBOVENS SELSKAPELIGHET.

Det er mye som tyder på at hr. Terboven følger seg ensom eller at han simpelt hen er blitt trett av sin tidligere omgangskrets. Nå har han igjen holdt middag på "Skaugum" og blant de innbutte var på nytt en rekke representanter for norsk næringsliv. Vi kjenner ikke til hvor mange av de norske som tok imot innbydelsen - forhåpentlig svarte de alle nei takk - men det er tydelig at okkupasjonsmaktens første representant nå innser at ekteskapet med quisling og hans lille klikk med forradere var en opplagt mesallianse - som har skapt unødige vanskeligheter og hindringer for tyskernes styre her i landet. Derfor søker han gjennom tvangsselskapelighet å komme på talefot med lederne av norsk næringsliv. En skulle tro at hr. Terboven nå omsider hadde forstått noe av det norske folks innstilling og holdning. Men når han øyensynlig venter seg resultater av disse naive forsøk på "forhandlinger", må en tyde det derhen at han er meget lite lærenem. Det finnes selvsagt innen ledende kretser i vårt næringsliv menn av typen generalkonsul Hildisch som bukkende og skrapende har stillet seg til okkupasjonsmaktens tjeneste, men det store flertall står dog som hele folket ellers, fast og urokket mot overfallsmennene og forraderne. Det har ikke minst redernes holdning båret bud om. Forsøket på å skape til veie en "forståelse" med den tydelige hensikt å kunne oppnå større resultater i landets produksjon, virker enn mer tåpelig når en konstaterer at hr. Terboven klart har innsett at forhandlinger med arbeidere er utelukket. Og det er dog i spørsmålet om arbeidskraften at tyskernes vanskeligheter i første rekke ligger. Vi tror imidlertid at hr. Terboven snart vil innse at som han tidligere forgjeves søkte "forståelse" hos arbeidsfolket her i landet, vil han forgjeves søke den nå hos representanter for norsk næringsliv. Samlet og sterke fortsetter hele folket sin kamp mot okkuperter og forradere og for et fritt Norge. Og i vissheten om solidaritet og samkjensle mellom alle grupper av folket vil arbeiderne øke sin innsats i den nasjonale frigjøringsstriden som også er forutsetningen for en

Kamerat!

Det norske folk har under den tyske okkupasjonsperiode vært utsatt for mange og tunge prøvelser. Bastet og bundet i quislingske og tyske forordninger er enhver form for frihet fratatt oss. Arrestasjoner, tortur og terror-ofte i forbindelse med de mest gemene mord - har hørt til dagens orden. Men ethvert overgrep og enhver nidingsdåd som har vært øvet overfor norske patrioter, har bare framkalt øket aktivitet og sveiset den norske motstandsfronten stadig fastere sammen.

Vi er klar over at det er lite å stille opp mot de siste forraderske anslag quisling har proklamert etter ordre fra sine herrer på Skaugum og i Berlin. Den totale arbeidsmobilisering som Goebbels fikk æren av å utbasunere for å bortlede oppmerksomheten fra de katastrofale nederlag på Østfronten, var vi fra første øyeblikk klar over også ville bli gjort gjeldende for det undertrykte norske folk. Derfor vakte hverken quislings eller Terbovens taler og de tvangslover som senere fulgte noensomhelst overraskelse. Mye tyder på at den finkjemning etter ny arbeidskraft som nå finner sted i Tyskland, vasallstatene og i de okkuperte land har til hensikt å komme kritikken over aksemaktens militære tilbakeslag i forkjøpet. En skal dog ikke la seg forlede til falsk optimisme og tro at tyskernes motstandskraft er brutt i og med tilbaketrekningen i øst. Selv om arbeidsmobiliseringen betyr øket anvendelse av uøvet og vesentlig kvinnelig arbeidskraft i krigsindustrien, med de mange ulemper dette fører med seg, så betyr den også en tilvekst av frontsoldater.

Ifølge den "lov" quisling har gitt om nasjonal arbeidsinnsats har hverken han eller tyskerne i første omgang våget å tale om overføring av norske arbeidere til Tyskland. Det er mulig at dette vil melde seg senere. Da må også vår holdning tas opp til fornyet overveielse, men inntil så skjer vil det koste for store offer samlet å motsette seg den tvangsmobilisering som nå finner sted.

Det er imidlertid klart at mange som hittil har holdt det gående med svekket helse på grunn av underernæring og dårlig kost nå vil søke lægehjelp og nødvendig rekreasjon. De fleste som uten særlige innvendinger vil ta det ansvaret, krigsviktige arbeid vil imidlertid på grunn av ukynndighet mer bli en klamp om foten enn effektiv hjelp for tyskerne. Og for de tusener av arbeidere som allerede er beskjeftiget i krigsviktige bedrifter vil disse nye tvangsbud fra tysk og nasistisk hold virke lite stimulerende på arbeidslysten.

Nasjonal Samlings program heter det at arbeidsrett og arbeidsplikt skal gjelde for enhver norsk borger. Vi får nå i praksis se hva quisling mener med denne smukke programfrase. Arbeidsrett vil si slavetjeneste hos fedrelandets fiender og arbeidsplikt at den som vegrer seg blir utsatt for Gestapos og det nasistiske statspolitis forfølgelse og terror. Mange personlige tragedier vil utspilles når quislings nye forordninger blir satt i verk. Det norske folk er imidlertid villig til å bare også de offer som den nye situasjon vil kreve av oss. Gjennom stadig økende påkjenninger som nasistenes desperate nederlagsstemning vil føre med seg, marsjerer vi stolte og ukuet videre inntil frigjøringsstriden er vunnet.

- V -

FRITT FOLKS ØKONOMISJEF, Jørgensen, som også er disponent for restaurant Victoria, er arrestert for underslag av over 100 000 kroner. Den storskrytende leder av NS kvinneorganisasjon, fru Olga Bjoner, har også vært arrestert for omfattende rasjoneringssvindel, men er blitt løslatt mot kausjon.

- V -

HJEMMEFRONTEN AKTIVISERES.

Alle stillinger i statstjenesten er nå i lengere tid blitt tilsatt etter politiske linjer. Søknadene blir sendt til Nasjonal Samlings personalkontor som forstar en politisk bedømmelse av søkerne. Den som ikke blir godkjent av personalkontoret kan ikke bli tilsatt i statsstilling. Søkere som har sitt medlemskap i NS i orden, er selvsikre til stillingene. Strikete, tvilsomme og lunkne kan også bli godkjent. Ansenittet og faglig dyktighet har ikke lenger noe å si for tilsettingen. De som på en eller annen måte har demonstrert mot nyordningen, blir konsekvent nektet godkjenning. Det sier seg selv at en tilsetting etter disse prinsipper er helt ugyldig og må gjøres om når krigen er slutt. Tjenestemennene vet dette og har derfor unnlatt å søke stillinger. I enkelte etater er blokaden helt effektiv. Blokaden må nå gjennomføres overalt i statstjenesten. Parolen blir: Ingen statstjenestemann søker avansement eller nye stillinger. Ingen nordmann søker statsstillinger.

- V -

DE KOMMUNALE TJENESTEMENN

er på nytt utsatt for trakassering og overgrep fra NS-hold. I et skriv fra innenriksdepartementet til fylkesmennene, utsendt i desember, heter det: "En skal be herr fylkesmannen gi departementet en oversikt over de offentlige tjenestemenn som sorterer under departementet og som etter fylkesmannens mening bør skiftes ut. Samtidig skal en be opplyst om det i fylket finnes skikkede folk som kan settes i stedet for de som skiftes ut. En fortegnelse over disse med nøyaktige opplysninger, må sendes inn". Overfor denne nye nasistiske pågang har de kommunale tjenestemenn tatt et klart standpunkt. Da det er vanskelig å holde klart hvilke kommunale stillinger som er blitt ledige som følge av politiske avskjedigelser eller på ordinær måte, gjelder parolen i dag uavkortet: Hel blokade av alle kommunale stillinger. Ingen skal overhode søke nye stillinger i egen eller annen kommune. Ingen skal heller søke lønnsforbedring eller opprykning av stillingen i høyere lønnsklasse. Samtidig har NS på nytt satt i gang propagandamøter utover i kommunene. Her gjelder som tidligere at ingen må la seg lure eller true til å gå på disse møter - enten de blir holdt i arbeidstiden eller utenfor. Der finnes ingen lovlig hjemmel for møtepåbud.

- V -

"FINA GOSSAR".

Kaller "Trots allt" de quislinger som er arrestert av tyskerne for tyveri i forbindelse med konfiskasjonen av jødiske formuer. Blant de arresterte nevner avisen advokat Schjerve, medlem av NS' finanskomité og likvidasjonsstyret for jødiske eiendommer. Han hadde fått to av sine underordnede til "å legge litt til side" for sin egen regning. Videre ble sekretær i departementet for arbeidstjeneste og idrett, advokat Martin Overn, arrestert for innbrudd og tyveri fra jøder. Både han og Schjerve er imidlertid på grunn av sine gode forbindelser friggitt. Overkonstabel Sommervold i statspolitiet er innsatt på Bredtvedt for tyveri av 7.000 kroner fra jøder - penger som "tilhørte" statskassen.

- V -

ETTERKRIGSPROBLEMENE.

Arthur Greenwood, som er arbeiderpartiets leder i det engelske underhuset og som sjef for gjenoppbyggingsdepartementet oppnevnte Beveridge-komiteen, understreker i en artikkel i Reynolds News nødvendigheten av i tide å ta opp til forberedelse de mange og store etterkrigsproblemer vi står overfor. Hvis vi ikke kan løse dem, er seiren forgjeves, sier han. De forenede nasjoner må på grunnlag av Atlanterhavsdeklarasjonen utbygge det samarbeidet som er innledet, slik at man også kan vinne freden. Beveridgeplanen dekker et viktig område, men vi må gå videre. Et økonomisk samarbeid i mellomfolkelig målestokk er av grunnleggende betydning. Før våpenstilstand blir undertegnet, må de nærmestliggende planer ligge helt ferdige, så de straks

kan bli ført ut i livet. Det skylder vi de kvinner og de menn som nå sliter, kjemper og ofrer. Og det skylder vi oss selv og de andre.

- V -

ANGREP PÅ 8-TIMERS DAGEN.

Innførelsen av normalarbeidsdag på 8 timer var i mange år av hovedkravene som fagorganisasjonen stilte. Den lange arbeidstiden på tidligere 10 og 12 timer førte med seg en fysisk utmatning som hindret og hemmet alle bestrebelser fra arbeidernes side på å skaffe seg en menneskeverdig tilværelse. Da fagorganisasjonen etter års innsats omsider kjempet kravet gjennom, betydde dette et mektig sosialt framstøt som ingen inntil denne dag for alvor har våget å true. Tvertimot stod kravet om ytterligere forkortelse av arbeidstiden på programmet og i de teknisk lengst utviklede land som U.S.A. og Sovjet-Samveldet, var 40-timers uken allerede et faktum. Bare i Tyskland var forholdene annerledes. Den nasistiske maktovertagelse i 1933 førte med seg en voldsom opprusting, som krevde stadig øket tilgang på arbeidskraft til krigsindustrien. Etter at den ubeskjeftigede arbeidskraft var absorbert, begynte angrepene på normalarbeidsdagen og ifølge opplysninger tyskerne selv har gitt, er arbeidstiden nå øket opp til 16 timer om dagen. De skjebnesvangre militære nederlag tyskerne har lidt på østfronten har ytterligere skjerpet kravene til krigsproduksjonen og arbeiderklassen i de okkuperte land står nå for tur til å tvinges inn under de samme slavekår som de tyske arbeidere allerede lever under. Allerede i høst forlangte den tyske okkupasjonsmakt at arbeidstiden også i vårt land skulle økes til 10 timer om dagen. Det var sosialdepartementet under hr. Lippestads ledelse som fikk i oppdrag å gjennomføre dette tvangsbud. Rett før jul ble saken forelagt nasipampene i fagforbundene og arbeidsgiverne til uttalelse. Den groteske situasjon oppstår da at de komiske fagforbundsledere som sier seg å forsvare arbeidsfolkets interesser går med på de tyske slavevilkår uten innvendinger, mens arbeidsgiverne ut fra en nøktern vurdering hevder at en slik utvidelse av arbeidstiden vil bli illusorisk som følge av den nåværende underernæring. For hr. Lippestad var denne situasjon unektelig noe kjedelig. Etter mange frasefulte propagandataler som han og de komiske ledere i den korrumperte fagorganisasjon har holdt om deres ivaretagelse av arbeidernes interesser, ville det bli svært vanskelig å forklare at det var arbeidsgiverne som nå plutselig måtte bremse på anslagene mot arbeidsfolkets livsviktige interesser. Saken måtte derfor utsettes og det var i påvente av å se hvordan Lippestad og nasipampene ville søke å ro seg i land at vi hittil har unnlatt å omtale den nærmere. Vi tror imidlertid at tyskerne selv har innsett at en øking av arbeidstiden under de nåværende ernæringsforhold vil være et slag i luften. Dessuten er tilgangen på råstoffer selv til den krigsviktige industri så utilstrekkelig - vesentlig som følge av transportvanskeligheter - at en slik utvidelse er uten interesse. Hr. Lippestad og hans ynkelige leiesvenner i fagorganisasjonen håper derfor at den tvangsmobilisering av arbeidskraft som nå finner sted skal stille spørsmålet om øking av arbeidstiden i skyggen. Avsløringen av dette nasipampenes nye forræderi mot arbeiderne kommer ikke som noen overraskelse. De norske arbeidere vet at disse nidinger ikke viker tilbake for noen forbrytelse for å tekkes sine tyske herrer. Det som fanger interessen i denne forbindelse er den positive og nasjonale holdning arbeidsgiverne har inntatt. Den bærer bud om at det nasjonale samhold som er skapt under krigen og som har fortrent tidligere klasseskiller og interessemotsetninger også vil vise seg å bestå når freden igjen er opprettet.

- V -

SOKNEPREST HANSTEEN,

en svoger av Gulbrand Lunde, var en av de få prester som svek sitt kall og gikk med fienden og forraderne av sitt land og sin kirke. Enten det nå er frykten for det ubønnhørlige nederlag som snart venter tyskerne og deres medløpere eller det er mer ideelle motiver som ligger til grunn, så er det interessant å konstatere at hr. Hansteen nå har tatt farvel med quisling og NS for godt. I et brev til kirkedepartementet, som også ble lest opp i

Uranienborg kirke, bryter hr. Hansteen staven over nasistenes voldspolitikk overfor kirken og erklærer at han bare kan anerkjenne de gamle biskoper som kirkens ledelse. Den norske fronten ønsker ikke foreløpig å ta stilling til de personer som nå plutselig bryter med forræderiet. En konstaterer bare at kretsen omkring Gulbrand Lunde øyensynlig led og lider av store anfektelser.

KOMIS K UFORMENHET.

De overløpere som nå sitter som komiske ledere i Byggningsarbeiderforbundet, Arne Andresen og Johs. Ringen, representerer det åndelige og moralske lavmål selv blandt forræderne. Andresen nådde under den frie arbeiderbevegelsen aldri fram til betydelige tillitshverv, idet han på et tidlig tidspunkt viste sin slette karakter ved upålitelighet i pengesaker og svakhet for alkohol. Ringen var den typiske rev uten noen personlig overbevisning, som alltid holdt seg der flertallet stod og som derfor oppnådde å bli hovedkasserer i sitt forbund. Begge to hadde i utpreget grad de karakteregenskaper som gjorde dem skikket for rakkertjeneste i NS. Nå har disse to defekte individer i noen tid "ivaretatt" byggningsarbeidernes interesser og det kan være nyttig å se hvordan resultatet av nasistisk fagforeningspolitikk arter seg. Som kjent er de fleste arbeidere i byggningsfaget i dag gjennom tvang beskjeftiget på tyske anlegg. For å trekke ytterligere arbeidskraft til seg har tyskerne ofte betalt mye høyere lønninger enn dem som etter deres egne forordninger er tillatt å betale i sivile fag. Lønnsnivået på de militære anlegg har videre vært høyst uensartet. Med dette som utgangspunkt er det at Andresen og Ringen om hvem forkortelsen komisk er rammende også i overført betydning, fant ut at nå skulle det slås et slag for byggningsarbeiderne. I sin naivitet tok de opp forhandlinger om en landstariff for alt tysk arbeid. Og tyskerne slo øyeblikkelig til. Noen forhandlinger ble det selvsagt ikke. Tyskerne dikterte betingelsene for den nye "overenskomst" og disse gikk ut på for det første en betydelig nedsettelse av timelønnen - såvel for faglærte som ikke faglærte arbeidere. Det verste var dog akkordtariffen. De tidligere høye lønninger skyldtes vesentlig akkordoverskuddet som var meget betydelig. Nå ble akkordoverskuddet begrenset til maksimum 40 prosent og dessuten slik at bare 80 prosent av timelønnen altså kr. 1.28 - 1.12 og 0.92 for henholdsvis fagarbeidere, spesialarbeidere og grovarbeidere, kan utbetales i forskudd. Og de komiske - Andresen og Ringen - hadde bare å godta sine tyske herrers betingelser. Byggningsarbeiderne har som alle andre grupper vendt sin gamle organisasjon ryggen da nasistene overtok. Det kan ikke nektes at enkelte - vesentlig folk som tidligere ikke hørte til faget - frivillig tok arbeid på de tyske anlegg som følge av de høye lønninger. Men disse folk - som i virkeligheten aldri har hatt noen tilknytning til den levende fagorganisasjon - vil også nå få øynene opp for tyskernes og nasipampenes arbeiderfiendtlige politikk. Arbeiderbevegelsens kamp i Norge har aldri dreiet seg om kroner og ører. Målet var en omstøpning av samfundet til sosial og økonomisk frihet for alle. I dag er denne kampen blitt hele folkets kamp. Og vi føler oss forvisset om at byggningsarbeiderne vil marsjere side om side med hele den øvrige arbeiderklasse og hele det norske folk for å gjenerobre et fritt Norge og derved legge grunnlaget for en

F R I F A G B E V E G E L S E

På grunn av tekniske vanskeligheter er avisen dessverre blitt noen dager forsinket.

KAMERAT!

Formene for den "nasjonale arbeidsinnsats" som quisling har proklamert etter ordre fra sine tyske overordnede, trer nu klarere fram. Av de "lover" som er offentliggjort framgår det at innrulleringen til denne nye tvangstjeneste for fienden blir meget omfattende, og de grupper det er gjort unntak for er helt ubetydelige. Den nasifiserte pressen har særlig pekt på at de som blir utskrevet i forbindelse med arbeidsmobiliseringen utelukkende skal utføre arbeid i Norge og dementerer kategorisk angivelige rykter om at der skal sendes arbeidskraft til utlandet. Det norske folk føler seg ikke på noen måte beroliget av disse dementier. En kjenner fra før alt for godt til verdien av tyske og nasistiske forsikringer og løfter, og alle grupper og yrker i folket må derfor forberede seg på en samlet motaksjon om det skulle bli alvor av massedeportasjon av norsk arbeidskraft. For arbeiderklassen er de nye bestemmelser om overtidsarbeid det som i øyeblikket fanger størst interesse. I henstillingsform oppfordres alle bedrifter til å gå inn for en øking av arbeidstiden med 6 timer pr. uke, for byggningsindustrien og jern- og metall endog 2 timer pr. dag, med andre ord en øking fra 48 til henholdsvis 54 og 60 timer i uken. Denne henstilling fra departementet er utgått til bedriftene og det er selvsagt at arbeidsgiverne vil reise de saklige innvendinger som ut fra deres syn stiller seg hindrende i veien for en gjennomføring av en slik arbeidsutvidelse. For det første er det jo selv i den såkalte krigsviktige industri ofte mangel på de nødvendige råstoffer, og dessuten er tildelingen av drivstoffer og brensel altfor knapp. Mange bedrifter har derfor vanskeligheter med å beskjeftige arbeidsstaben i den nåværende arbeidstid, og en utvidelse vil bare være et slag i luften. Men arbeiderne vil også - selv om de ikke blir spurt - ha et ord med i laget. Frivillig går en ikke med på å gi slipp på 8-timers dagen som har kostet så harde kamper å gjennomføre. Etter at hr. Lippestad og nasipampene i fagorganisasjonen spilte fallitt da de forsøkte å trumfe 10-timers dagen gjennom, slik som vi tidligere har avslørt, skal det ikke lykkes å lure den inn bak døren i form av overtid. Avspaseringsbestemmelsene som tidligere inngikk i arbeidsavtalene, er nå avskaffet og de nye bestemmelser innebærer derfor en reell arbeidsutvidelse. Ernæringsssituasjonen er nå så fortvilet at arbeideren bare av den grunn ikke kan tåle ytterligere påkjenninger. Skoftprosenten på grunn av sykdom er i dag allerede mellom 15 og 25 og den vil sikkert øke ved den bebudede utvidelse av arbeidstiden i en grad som gjør denne fullstendig illusorisk. Da de nye overtidsbestemmelser foreligger som en henstilling, kan både arbeidere og arbeidsgivere uten risiko motsette seg deres gjennomføring. En må imidlertid være klar over at henstillingen kan omgjøres til påbud, og det gjelder da i tide å treffe foranstaltninger til å gjøre dette nye anslag mot arbeidernes helse og rettigheter ineffektivt. Selv med de alvorligste straffetruer vil ikke arbeiderne kunne godta krav om arbeidsutvidelse uten at også matrasjonene heves. I første rekke vil kravet om et måltid varm mat ekstra ved den regulære arbeidstids slutt melde seg. Allikevel må en regne med at helsen hos de fleste nå er så undergravet at sykdomsfraværene vil fortsette å øke. For å bedømme rekkevidden av det totale landsforrederi quisling og NS har begått, kan det være nyttig å trekke en sammenligning med sluttåret i forrige verdenskrig. Vinteren 1917-1918 var matrasjonen i vårt land ikke på langt nær så katastrofal som nå. Selv om prisene var stive, var det i hvert fall mulig å få kjøpt kjøtt og all vår gode fiskemat hadde vi til rådighet selv. Allikevel innså myndighetene at det var nødvendig å gå til nedsettelse av arbeidstiden. De nåværende "myndigheter" går den stikk motsatte vei. Når tysker rekvirerer fisk, kjøtt, fett og andre livsnødvendige matvarer, møter de aldri et motsigende ord fra de nasistiske myndigheter. Det norske folk må gjerne sulte bare dens tyske åndsfrønder får tilstrekkelig. Og etter at landet er plyndret og folket utsultet, så er den samme "nasjonale regjering" kynisk nok til å forlange utvidet arbeidsinnsats til fordel for landets fiender! Det norske folk har strengt holdt seg alle nasjonale og internasjonale retts-

regler etterrettelig i sin kamp for frihet og selvstendighet. Også i vår framtidige kamp vil vi holde fast ved denne linje. Når vi derfor på ethvert område legger hindringer i veien for gjennomføringen av den nye arbeidsinnsats til fordel for den tyske krigføring, så er det i vissheten om at vi samtidig kjemper for en av de mest fundamentale menneskerettigheter som tyskerne og deres norske medløpere tramper under fot.

DEN ISLANDSKE FAGKONGRESSEN

vedtok følgende resolusjon: Islands faglige landsorganisasjon anser at den krig som de allierte nå fører mot fascisme og nasisme, er en kamp for politisk og åndelig frihet og mot undertrykkelse, barbari og vold. Kongressen beslutter derfor å uttale sin dypeste avsky for undertrykkerne og sin fulle sympati for de alliertes kamp i alle land, liksom for den kamp som føres av de nasjoner som er okkupert av diktaturstatene. For den norske arbeiderklasse og for hele det norske folket uttaler kongressen sin særlige beundring og dypeste sympati for deres oppofrende kamp for friheten og håper at Norges og Islands arbeidere snart skal kunne møtes i intimt samarbeid på den gjen- vunnne frihetens grunn. Kongressen uttaler videre sin beundring for Sovjet-Samveldets heltmodige kamp mot den nasistiske voldsmakta.

FANGENE ARBEIDER IKKE FORT NOK.

Om den utenlandske arbeidskraften i Tyskland, som nå omfatter 6 millioner arbeidere, skriver Das Schwarze Korps - særlig om polakker og jøder - bl. a. følgende: Hvilket syn! De har en særlig metode for å late som om de arbeider strengt, men når arbeidsdagen er slutt, kan den tyske formannen ikke annet enn undre seg over at så mange i virkeligheten har kunnet prestere så lite. De kaster bort timene ved å snyte seg og klø seg i hodet og så snart formannen vender ryggen til, legger de verktøyet fra seg. Når man ser dem løfte en bjelke eller noe lignende, er det som å se en film med ultrarapid-kamera. Hver og en av dem ser ut som de venter på at andre skal gjøre arbeidet. Dette tap av arbeidstimer er meget farlig for Tyskland. Disse lathanser er betalt med tyske penger og tærer på Tysklands matreserver.

FINNLANDS INFORMASJONSKONTOR I USA STENGT.

Det amerikanske utenriksdepartementet har ifølge Evening Standard forbudt det finske informasjonskontoret i New York å sende ut nyhetsstoff og trykksaker. Samtidig har den amerikanske Helsingfors-legasjonen fått beskjed om å stoppe sin informasjonsvirksomhet i den finske hovedstaden. Den amerikanske aksjonen er en konsekvens av at de finske myndigheter har gitt visse restriksjonsbestemmelser for den amerikanske Helsingforslegasjonens informasjonsvirksomhet. Innen politiske kretser i Washington betraktes dette som et bevis for det tiltagende kjølige forhold mellom de to land.

HELGEDAGSARBEID I SVERIGE FOR NORGE.

Trettende dag jul er helgedag i Sverige og den dagen arbeidet arbeiderne ved 135 bedrifter over hele landet for Norgehjelpen. I alt arbeidet 32.100 arbeidere og tjenestemenn den dagen og det gav et samlet bidrag til Norgehjelpen på ca. 578.000.- kr. Det var mange bedrifter som av praktiske grunner ikke kunne sette arbeidet igang den dagen. En rekke av disse vil ordne seg senere med arbeid på en søndag. I en radioomtale av dagen forsikret Svenska Norgehjelpens sekretær at det er garantert at varene kommer fram til de rette. Fordelingen av de varer som kommer til Norge foregår under kontroll av fire i Norge fastboende svenske borgere.

NYDANNING AV AMERIKANSK FAGBEVEGELSE ETTER KRIGEN?

Det sies i et telegram New York at framstillingen av krigsmateriell, som praktisk talt har forandret De Forente Staters industri, kan etter krigen føre til en fullstendig nydanning innen fagbevegelsen slik at organisasjoner som AFL og CIO vil forsvinne, framholder tidsskriftet "Business Week". Tidsskriftet framholder at framtidens fagforeninger vil bygge på arbeidsplassene slik at det blir en General Motorsforening, en Henry J. Kaiserforening, altså en fagforening innen hver bedrift uansett hvilket arbeid den enkelte arbeider

har. Tanken ligger således i flukt med de retningslinjer som for år tilbake er fastslått av den norske landsorganisasjon gjennom vedtakene om industriell organisasjon bygget på arbeidsplassene.

KRONIKKEN

kommer som vanlig fra neste nummer av.

STYRKEFORHOLDET TIL LANDS.

Finsk Hufvudstadsbladet for 10.2 i år gir disse opplysninger om de militære styrkers fordeling i november i fjor ved vinteroffensivens begynnelse:

Aksemaktene:	Tyskerne har videre:
192 tyske div. i Russland	10 div. i Norge, 2 i Danm.
4 " " " Polen	43 i Holl. Belg. og Frankr., 6 i Tunis, 8 på
7 " " " Finland	Balkan og 47 i Tyskl. I alt 116 div., men dette
9 ital. " " Russland	er mest okkupasjonstropper av eldre årganger.
12 rumen. " " Russland	Russerne disponerte:
10 ung. " " Russland	250 divisjoner langs fronten
2 slovak. " " Russland	80 " lokale reserver
236 div. ved østfronten	200 " strategiske reserver
(den finske armé nevnes ikke)	120 " under utdanning
650 divisjoner i alt.	

Tyskerne trenger nå i følge bladet 100 nye div. til østfronten og 100 div. til andre frontavsnitt. De allierte trenger 150 div. for landgangsoperasjoner.

BOYKOTT

Vi understreker på ny denne boykottparole:
 1. PROPAGANDAMØTER MED "TJENESTLIG" INNKALLING MÅ IKKE BESØKES. Vi innskjerper at det gjelder møteforbud i alle tilfeller hvor det er den minste grunn til å tro at innbyderne vil snakke om politikk. Det ligger helt utenfor statstjenestemennenes plikter å delta i slike møter selv om det er i arbeidstiden.
 2. På samme måte som for alle kommunale stillinger innskjerper vi at følgende tjenestegrener er helt boykottet: LENSEMENN, POLITI, POLITIDEPARTEMENT, KULTURDEPARTEMENT, DEPARTEMENTET FOR ARBEIDSTJENESTE OG IDRETT, ARBEIDSTJENESTEN, DIREKTORATET FOR ARBEIDSFORMIDLINGEN. Særlig er søkningen til stillingene som politiaspiranter i Oslo og andre steder alt for stor og må stanses.
 3. Motta ikke forfremmelser eller ansettelses som kan oppnås ved at noen har fått avskjed p.g.a. sin politiske holdning.
 4. Søk aldri stillinger hvor "ministerpresidenten" skal foreta tilsettingen.
 5. Ingen kvinner må nå søke seg inn i yrker som normalt innehas av menn, og ingen foreldre må la sine barn ta arbeid som ellers blir utført av voksne.
 Overtar kvinner og barn slikt arbeid frigjøres menn til fordel for tyske tiltak
 SØK ALDRI EN STILLING UTEN FØRST Å HA FASTSLÅTT AT DEN IKKE ER BOYKOTTET ETTER DE RETNINGSLINJER SOM ER TRUKKET OPP OVENFOR.

NORSK STUDENTSAMBAND

heter nasistenes siste organisasjonspåfunn. Med 2 timers varsel ble det i forrige uke annonsert møte til orientering om arbeidsutskrivningens konsekvenser for studentene. "Sambandet"s sleipe kontorsjef greidde å få 20-25% av studentene til å gi sin tilslutning til at han (i virkeligheten "Studentsambandet") ordnet utskrivningen med minst mulig ulemper for studiene. Senere ble det klart også for dem som var møtt fram at hele arrangementet skulle tjene til å gi inntrykk av alminnelig oppslutning om "Sambandet". Protester mot nasiorganisasjonen strømmet inn fra meget nær 100% av studentene. Protestene er overtatt av statspolitiet og et par arrestasjoner har allerede funnet sted. I DENNE SAMMENHENG kan det ha interesse å referere følgende skriv fra NS-kretsleder Herlof Hansen til lagførerne på Sunnmøre:
 "Fra Kretskontoret. NSX jnr. 141/43. Til samtlige lagførere. Det er av den største betydning at en til høsten får et tilstrekkelig antall NS-studenter på landets forskjellige høyskoler, og at de verste NS-fiendene blir holdt borte. Skal dette lykkes må vi få opplysninger fra vedkommende skoler om dem som tar studenteksamen i år. Jeg ber derfor om at det blir knyttet kontakt med elever eller lærere på alle gymnas, og innhentet opplysninger om alle studenter som er: 1. NS-medlemmer. 2. Positivt innstillet uten å være medlemmer. 3. Agressive motstandere av NS. Svar sendes hit snarest. Heil og sæl. Herlof Hansen (sign) Kretsfører.

OM DEN ANTINASISTISKE FRONTEN

20. februar: "Den spontane motstanden var fra i Frankrike skriver "Håndslag" første stund sterk, særlig i Nord-Frankrike, som har opplevet så mange okkupasjoner før, sist 1914 til 1918, og hvor arbeiderorganisasjonene er særskilt sterke. Fra Nord-Frankrike spredte den seg til Parisområdet, Bretagne og Elsass, og i dag har den bredt seg over hele landet og omfatter alle klasser. Den sosialistiske leder, professor André Philip, som kom til England for noen måneder siden etter å ha deltatt i det illegale arbeid i over to år, og som nå er medlem av de Gaulles nasjonalkomité, mente at 90% av befolkningen i den okkuperte sonen og 70 - 90% i den ikke okkuperte sonen, var passivt eller aktivt med i motstanden. Novemberbegivenhetene (da Tyskland besatte resten av Frankrike) kommer sikkert til ytterligere å øke den og utjevne forskjellen mellom de to soner. Kjernen i motstandsbevegelsen dannes av arbeiderklassen og dens organisasjoner, de intellektuelle og akademikerne. På landsbygden er lærerne som er den drivende kraft. Middelklassen er først kommet med i den senere tid.

Motstanden har tatt de samme former som i andre okkuperte land. Den aktive sabotasje har spilt en meget større rolle enn i Norge. Tyskerne har til stadighet tatt gisler og tallet på henrettede gisler var høsten 1942, 2000, og det gjelder her vel å merke et offisielt tall. Det har til stadighet forekommet åpne demonstrasjoner i franske byer, særlig 14. juli og 1. mai. I Paris ble det på grunn av en slik demonstrasjon arrestert 4000 personer og byen ble ilagt 80 millioner i mulkt. Den illegale pressen er meget utbredt, til tross for Gestapos forfølgelse og til tross for at flere av redaktørene er henrettet eller arrestert. Den største illegale avis "Le Combat" (Kampen), kommer ut i 78.000 eksemplarer. En annen avis heter "Le pere Duchene" og er en fortsettelse av det berømte blad som Hebert startet i 1791 under den franske revolusjon, og på dens titelblad står 152. årgang. Avisens parole er den samme som den gang: "Hat mot tyrannene, frihet eller døden."

DEN NYE TERRORBØLGE

som har gått over landet de siste dagene og som kulminerte 1. mars med offentliggjørelsen av ytterligere 17 henrettelser, er et nytt vitnesbyrd om den desperasjon som preger tyskerne og NS. I en rekke byer og bygder er det foretatt razziaer og massearrestasjoner. Gestapo har - ivrig understøttet av statspolitiet - midt på natten trengt seg inn i utallige norske hjem og hentet de utpekte offer. Vi sier utpekte, fordi vi vet at det er landsmenn i fiendens tjeneste som har stått bak og drevet sin avskyelige angivertjeneste. Om en i dag er så uheldig å ha kommet i konflikt med et NS-medlem om rent private ting, så er ikke veien langt til Gestapos torturkammerer og konsentrasjonsleire. Bak de utallige tragedier som nå utspilles, ligger det ofte en slik hevnaakt fra et foraktelig undermåls menneske med "solkorset" på jakkekraven. Når en hører navnene på de som blir arrestert, så vet en også at det er de beste og mest rakryggede landsmenn våre fiender er ute etter. Kjente menn og kvinner fra arbeiderbevegelsen og fra de øvrige politiske partier er som oftest å finne på listene. Framtredende representanter for vår kunst, litteratur, næringsliv hører til stadighet blant ofrene. De 17 nye mord som er begått, har vakt den største forferdelse i hele vårt folk. Som vanlig når det gjelder å forsvare denne verste av alle forbrytelser, heter det at de døpte har drevet kommunistisk og bolsjevikisk undergravningsarbeid. For det norske folk gjør en slik forklaring forbrytelsen dobbelt avskyelig. Vi vet at alle som setter seg til motverge mot nasismen får betegnelsen kommunist eller bolsjevik. Men selv om de myrdede av politisk oppfatning virkelig var kommunister, så er vår reaksjon nøyaktig densamme. Her i landet er vi vant til å respektere ethvert politisk syn som ikke utsetter fellesskapets og folkets interesser for fare. I dag vet vi mer enn noen sinne at politiske divergenser ikke spiller noen rolle i vår kamp mot den felles fiende. Det er derfor vi bøyer oss i dyp sorg, men også i hellig tross, når vi står foran våre myrdede landsmenns åpne graver. Vi sverger på nytt at ingen terror og ingen mord skal kunne stoppe oss i vår marsj fram mot frihet og rettferdighet. For arbeiderklassen vil de bestialske mord på våre landsmenn og kamerater føre til skjærtøst kamp for en

Kamerat!

Ingen hadde ventet at den korruperte, nazistiske fagorganisasjon skulle stille seg hindrende i veien for den tvangsmobilisering av norsk arbeidskraft for tyske krigsmål, som nå finner sted. Det har dog vakt oppsikt at den såkalte landsleder i fagorganisasjonen, Odd Fossum, så positivt har gått inn for å legge nye slavelenker på den norske arbeiderklasse og hele vårt folk. I det foredrag hr. Fossum holdt sist mandag, søkte han riktignok å tildekke de virkelige hensikter med å tale om sosialisme. Men denne form for "sosialisme" vil de norske arbeidere ha seg så mye frabedt. Når overnazikommissaren retter angrep mot snylterne i samfunnet og truer dem med tvangsarbeid, så vet arbeiderne at det er bluff og at de virkelige snyltere - de mindreverdige og korruperte NS-folk som er innsatt i alle ledende stillinger her i landet - vil gå fri. Allekjenner resultatene av den sosialisme nazikommissarene har gått inn for. Det er prisstiging, lønnsenkning og en fullstendig utarming av arbeidsfolket. Det er enn videre tvang på arbeidsplassene, rettsusikkerhet og overgrep av enhver art. Nazistenes sosialisme det er massearrestasjoner, terror og konsentrasjonsleire. Det er denne "sosialisme" og dens talsmenn de norske arbeidere vet må nedkjempes og fordrives om folket igjen skal kunne leve og puste fritt i landet.

For å anspore arbeiderne til øket innsats for de tyske undertrykkere, truet herr Fossum med at nye kontingenter utenlandske arbeidere ville bli sendt hit til landet hvis ikke tempoet ble satt opp. Derved ville forsyningssituasjonen forverres, idet der blir flere munner å mette. Men denne trussel henger dårlig sammen med nazistenes forskrifter om at arbeidsmobiliseringen bare skal tjene norske interesser. Nazikommissaren søkte også å gjenvinne arbeidernes interesse for fagorganisasjonen ved å peke på den store innflytelse landsorganisasjonen og fagforbundene ville få ved gjennomføringen av de nye tvangslover. Fagforbundene skulle kartlegge bedriftene og sammen med arbeidsdirektoratets folk peke ut de som kunne nedlegges eller slåes sammen. Stort tåpeligere kan vel ikke propaganda i det hele tatt legges an. Er hr. Fossum virkelig så naiv at han tror arbeiderne vil ha noe med en organisasjon å gjøre som faktisk er etablert som slavesentral for fienden?

Så langt ned er altså nazipamper og overløpere sunket at de ikke bare påtar seg registrering og tvangsmobilisering av arbeidskraft til fordel for landets overfallsmenn, men de slår det endog stort opp og skryter av det! Vi er riktignok ikke istand til i dag å ta oppgjøret med disse skadedyr som har besudlet og ødelagt vår gamle organisasjon. Men gjennom vår motstand mot de tvangstiltak som nå blir satt i verk, en motstand som må tilpasses etter som situasjonen utvikler seg, vil vi sørge for at våre fiender får liten glede av alle sine overgrep.

quislings HEVNPLANER.

Det er intet som i den grad har bragt "ministerpresidenten" i opprør og raseri som nederlaget overfor kirken og prestene. Gang på gang har han tordnet og truet med de strengeste represalier, men kirkefronten har stått like fast på tross av arrestasjoner og forvisning av kirkens ledende menn. Men quislings hevntørst er ikke på langt nær sløkket. I ly av den arbeidsmobilisering han etter tysk ordre har proklamert, forbereder han nå et nytt slag mot kirkefronten. Gjennom kirkedepartementet har han i disse dager gitt arbeidsdirektoratet beskjed om at nesten 300 prester skal sendes på tvangsarbeid og at de skal anbringes slik at de ikke får skjøttet sine kall. Derved er en ny side av den "nasjonale arbeidsinnsats" klarlagt. Ved siden av å skaffe arbeidskraft til de tyske befestningsanlegg og øvrige krigsviktige tiltak, skal arbeidsmobiliseringen også nyttes til å kvitte seg av med dem som har tatt til gjemele mot den tyske og nazistiske voldspolitik. En kan imidlertid være forvisset om at hverken kirken eller andre grupper i den norske hjemmefronten vil bøye av for disse nye overgrep. Samlet, modige og sterke vil vi møte enhver situasjon med kald ro og beslutsomt treffe de nødvendige motforholdsregler.

SVENSK MENING.

At der i det svenske folket er en økende stemning for at det offisielle Sverige skal innta en fastere holdning overfor den tyske og nazistiske undertrykkelse av vårt folk, har vi i den senere tid fått mange bevis på. Vi gjengir i dag en resolusjon som er vedtatt av folkpartiet i Gøteborg, men som av en eller annen grunn ikke er utsendt gjennom Tidningarnas Telegrambyrå: "Folkpartiet i Gøteborg, samlet til årsmøte den 29de jan. 1943, vädjar til vårt lands regering:

att omedelbart stoppa de för vårt land vanhedrende, för vår neutralitet kränkande och för vår egen säkerhet riskfyllda transporter av krigsmaterial och trupper till Norge på svenska järnvägar,

att ej genom import beröva det hungrande Norge nödvändiga livsmedel att återställa vanliga diplomatiska förbindelser med den lagliga norska regjeringen,

att tillförsäkra norska medborgare i Sverige samma ställning som tilkommer medborgare från andra nordiska länder,

och att i övrigt inom ramen av en klar neutralitetspolitik, som tar sikte på nordisk samarbete, bringa det nödlidande Norge all den hjälp vi äro mäktiga."

- V -

IKKE MINDRE ENN 5.335 SVENSKES SJØFOLK

og 1.000 - 1.500 finske sjøfolk er, ifølge en oppgave fra New York, for tiden i alliert tjeneste og gjør verdifull innsats i de mange konvojene som går fra USA til Murmansk, England og Tunisia. Da Skagerakk ble sperret i 1940, var halvparten av den svenske flåten i fremmede havner. Mange av disse skipene går nå i demokratiets tjeneste, skriver "Trots Allt!", og dermed kan allierte skip frigjøres fra konvojarbeid.

- V -

DEN BRITISKE LANDSORGANISASJONENS STYRE

har foreslått for arbeidsgiverforeningen og industriforbundet at alle tre organisasjonene skal tre i kontakt med sir William Jowitt, ministeren som leder regjeringens planer for etterkrigstidens gjenoppbygging. Arbeidsgiverne har svart ja og de håper innen kort tid å få anledning til å drøfte spørsmålet om dannelsen av en felles rådgivende komité. Hensikten med komitéen er at de tre organisasjonene sammen med staten kan ta aktiv del i gjenoppbyggingsarbeidet etter krigen.

- V -

GRUNNLAGET FOR STORBRIANNIAS

enorme industrielle krigsmaskineri, er samarbeidet mellom arbeidere og arbeidsgivere. Arbeidskonflikter er bortfalt og vidtomfattende planer gjennomføres for å mobilisere menn og kvinner for de oppgaver krigen pålegger dem, og alt dette har vært mulig fordi Storbritannia under krigen har utbygget det industrielle demokrati. Arthur Greenwood, som var arbeiderpartiets leder ved krigsutbruddet, erklærte at intet som angår arbeiderne skal gjøres uten gjennom samarbeid med fagforeningene. Regjeringen gikk med på dette og har forordnet at fagorganisasjonen skal rådspørres i alle spørsmål som gjelder deres medlemmer. Dette samarbeid utvides og befestes.

- V -

GRENSEVAKTEN

er nå ytterligere forsterket med hird og statspolititi, da tyskerne frykter at mange vil ta seg over til Sverige for å unngå tvangsarbeidet som nå er satt igang. Såvel politiet som hirden er utstyrt med skytevåpen og betenker seg ikke et øyeblikk på å bruke dem overfor sine egne landsmenn.

- V -

TO HÅRDE SLAG

er tilføyet den tyske krigsindustri i Norge. Norsk Hydros anlegg på Rjukan er hjemstøkt av engelske soldater som har ødelagt viktige maskiner, og etter hvilet som forlyder satt store deler av fabrikkene ut av drift. Det norske politiet har fått i oppdrag å etterspore 3 engelske soldater som kom seg unna, men etterforskningen har hittil vært forgjeves. Noenlunde samtidig ble Knaben Gruber i Vestagder bombadert av engelske fly. Det er iaktatt store ødeleggelser og angrepet er et hårdt slag for den tyske krigsindustri som bare hadde til rådighet molybdenforekomstene i Knaben Gruber.

- V -

K R I G E N S G A N G.

ØSTFRONTEN. Den taktikk tyskerne i år anvender på Østfronten er helt ulik den de nyttet i fjor. Den gang holdt de med alle midler visse framskutte støttepunkter, og de var ikke så redd å ta en omringning. I år rømmerde i vid utstrekning viktige byer og jernbanestasjoner når de blir truet med en omringning. Det er ikke utelukket at det er sporene fra Stalingrad som skremmer, men framfor alt forteller denne forskjell at den russiske offensiv i år er langt voldsommere og at de tyske divisjoner ikke har den samme selvtillit som før. I den siste uke har de heftigste kamper funnet sted på nord- og midtfronten. Med alle midler søker tyskerne å bite seg fast langs Lowat en elv som faller ut i Ilmensjøen. Men etter erobringen av Demjansk i forrige uke er de russiske angrepsposisjoner sterkt forbedret, og Staraja Russa som er hovedpunktet i dette forsvarssystem er sterkt truet. Kampene her har vital betydning for stillingen ved Leningrad. Hvis russerne bryter igjennom og avskjærer kommunikasjonslinjene som fører sørover fra Leningrad vil tyskerne være nødt til å oppgi sine nåværende stillinger i Leningradsektoren. Lenger sør er russerne i full gang med å trykke inn det frontframspringet mot Moskva som tyskerne har holdt helt siden de dramatiske kamper om byen høsten 1941. Etter inntagelsen av Rsjev er den viktige jernbanelinjen fra Veliki Luki til Moskva helt og holdent på russernes hender. Kampene i de siste dager har på dette frontavsnitt i det alt vesentlige dreiet seg om den andre viktige jernbanen i dette område: linjen fra Smolensk over Vjasma til Moskva. Russerne har erobret Gsjatsk øst for Vjasma og Sytsjevka lenger nord. Vjasma selv er nå sterkt truet særlig etter at et russisk framstøt fra Sytsjevka ser ut til å skulle nå jernbanelinjen mellom Vjasma og Smolensk. Derved vil Vjasma bli helt innesluttet.

Også i Orelsektoren holder russerne vinteroffensiven gående for full kraft. Etter de siste frontendringer ser det ut til at russerne forsøker å nå Brjansk ved et framstøt langs jernbanelinjen fra Kaluga. Lykkes det vil Orel bli innesluttet. Tyskerne gjør alt for å stoppe framstøtet ved Sukhinisji. På sørfronten har tyskerne hatt en viss framgang i sin motoffensiv. Det er mulig at tyskerne ved denne operasjon vil vide ut passasjen mellom Azovhavet og frontlinjen i nord for å forberede en tilbaketrekning til Dnepr. Men det mest sannsynlige er at den tyske overkommando vil prøve å unngå tilbaketrekning til Dnepr. En har grunn til å tro at tyskerne vil klare å holde linjene her.

TUNIS. I slutten av forrige uke gikk Rommel til to voldsomme angrep på den 8. britiske arméen. Angrepet var ventet og aksetroppene ble avvist med letthet. Montgomery gikk til motangrep og etter et døgn kamp trakk Rommel seg tilbake over høylandet foran Mareth-linjen. De retirerende styrker blir nå utsatt for heftige flyangrep. Bare i disse kamper mistet Rommel 50 tanks og i de siste dager har aksetroppene mistet 125 tanks. Aksetroppene i Tunis har stadig den trusel hengende over seg at de kan bli utsatt for angrep på en rekke fronter samtidig. Den eneste måte de kan unngå dette på er å føre fram konsentriske angrep på smale fronter for å forpurre motstanderens disposisjoner. I virkeligheten har tyskerne nesten uoverkommelige vansker å kjempe med. En regner således med at innpå 1/3 av alle forsyninger til aksetroppene i Tunis blir senket av allierte fly og u-båter. Sammenlignet hermed er de alliertes tap nærmest ubetydelige idet tapene utgjør omlag 2%. Siden landgangen i november i fjor har over 2000 allierte skip losset sin last i nord-afrikanske havner.

VESTFRONTEN. Siden 24. februar har allierte fly så og si vært over Tyskland natt og dag. Natt til fredag i forrige uke var Essen utsatt for et større angrep. Det ble mellom annet sluppet ned 150 2-tonns bomber ved dette høve og de engelske flyvere observerte en overordentlig kraftig eksplosjon. Mandags natt ble nazi stenes hovedborg Nürnberg hjemstøkt av et ennå kraftigere angrep. Hertil kommer tallrike heftige raider over en rekke steder i Tyskland og okkupert område. Det er sannsynlig at denne luftoffensiv ennå ikke har nådd sitt høydepunkt. Særlig det amerikanske flyvåpen i Europa er for tiden gjenstand for en rivende utvikling. Sammen med Royal Airforce vil amerikanerne uten tvil rette voldsomme slag mot tysk industri ut over våren. (avsluttet den 10. mars)

LØNNSFORBEDRING I DANMARK.

Danmark har på mange måter hatt en langt friere stilling enn Norge under den tyske okkupasjon. Selv om besettestroppene også i Danmark i mange tilfelle har opptrådt utfordrende, så har dog den danske sivilforvaltning i stor utstrekning fortsatt uhindret. I den senere tid og særlig etter at dr. Best tiltrådte som Tysklands øverste sivile representant, er nok forholdene endret til det verre, men enda er ikke de politiske og faglige organisasjoner forbudt eller direkte underlagt tysk og nazistisk kontroll.

Den danske fagorganisasjon, som har vært spart for de renegater og forrædere som var med og dolket den norske landsorganisasjon i ryggen, har også hele tiden vært i stand til å vareta arbeidernes interesser. Gjennom krav om effektive foranstaltninger mot prisstigning og ved gjennomføring av delvis lønnskompensasjon for den prisstigning som ikke var til å unngå, har de danske arbeidere oppnådd en langt gunstigere stilling enn sine norske kamerater. Nå foreligger det igjen melding om at den danske fagorganisasjon gjennom forhandlinger med arbeidsgiverne har oppnådd et nytt lønnstillegg. Tilleggene som er fastsatt av et nedsatt lønnsutvalg, dreier seg om 6 øre pr. time for menn og 4 øre pr. time for kvinner. Derved har de danske arbeidere siden krigen begynte fått et generelt lønnstillegg på 45,5 øre pr. time, mens de kvinnelige arbeidere har fått noe mindre.

Det gunstige resultat som de danske arbeidere har oppnådd takket være sin frie organisasjon, stiller den norske fagorganisasjon og dens nåværende ledere i et underlig lys. På tross av den voldsomme prisstigning vi har hatt som til dels har fordoblet og flerdoblet prisene på de viktigste matvarer, er det fra den offisielle fagorganisasjons side ikke gjort noe forsøk på å oppnå kompensasjon i form av lønnstillegg. Tvertimot har de ved sin virksomhet bidratt til at lønningene er blitt senket, som nå senest for anleggsarbeiderne. Men noe annet resultat hadde arbeiderne heller ikke ventet seg etter at forræderne erobret organisasjonsapparatet. Nazikommissarene er alle som en betalte redskaper for tyskerne og den tyske politikk går ut på å sulte de norske arbeidere til underkastelse. Arbeiderne vet derfor at det ikke er mulig å gjenvinne en tilfredsstillende levestandard før tyskerne er jaget ut og forræderne i vår gamle fagorganisasjon er stillet til ansvar. Arbeidernes kamp vil derfor aktiviseres og innsatsen økes inntil vi på nytt kan samle kreftene i en

F R I F A G B E V E G E L S E

Kamerat!

Innregistreringen av de meldepliktige i henhold til "Loven om nasjonal arbeidsinnsats" er nå avsluttet. Til tross for at tilslutningen var rent "overveldende" forlyder det at NS og tyskerne allikevel ikke er fornøyd. Dette henger muligens sammen med at det antall som har meldt seg til "nasjonal arbeidsinnsats" for den tyske krigsmaskin langt - ja det forlyder endog mange ganger - overstiger det antall som var meldepliktige. Men slike pussige foreteelser skulle vel tyskerne og NS være vant til i forbindelse med alle sine anslag mot det norske folk.

En må imidlertid ikke et øyeblikk la seg forlede til å tro at det kaos som innregistreringen har medført for arbeidsformidlingen, betyr noen vesentlig hindring for den tvangsmobilisering av arbeidskraft som nå skal trumfes gjennom. Det kan muligens bety en forsinkelse, men heller ikke mer. Arbeidsdirektoratet mottok 9. mars et brev fra Reichskommissar, der han krevet minst 35000 mannlige arbeidere i løpet av de første måneder. Av disse 35000 skal 7000 som skal utskrives straks, brukes til bygging av veier som er viktige for den tyske krigsførsel, 14000 skal tyskerne bruke til krigsviktige jernbaneanlegg og resten skal stilles til disposisjon for Organisation Todt og fordeles på forskjellige byggeplasser. Det er på det rene at denne arbeidskraft vil tyskerne skaffe seg uten hensyn til om arbeidsformidlingen har den nødvendige oversikt eller ikke.

Det kan i denne forbindelse ha interesse å se hva tyskerne allerede har mobilisert av norsk arbeidskraft til rene krigsformål og således i strid med alle internasjonale rettsregler og avtaler. Pr. 31. desember 1942 var i alt ca. 535.000 syketrygdpliktige sysselsatt her i landet. Trygdpliktige er de fleste arbeidstakere utenfor jordbruk, skogbruk og fiske. Av de 535.000 var omlag 150.000 i bygge- og anleggsvirksomhet og derav over 100.000 i tysk og "tyskbetonet" tjeneste.

Hensikten med den nåværende arbeidsmobilisering er å skape en vesentlig øket tilgang av arbeidskraft for tyskerne. De 35.000 arbeidere som foreløpig er krevt, vil bety en arbeidsmobilisering av henimot 70.000, idet en må regne med at de fleste av dem må erstattes med kvinnelig arbeidskraft. I alt kan en anslå de registreringspliktige til rundt 350.000 menn og kvinner. Det er imidlertid klart at tyskerne i tillegg til den arbeidskraft som skal settes inn i vei-, jernbane-, befestnings- og annen anleggsvirksomhet, også vil kreve en vesentlig utvidelse i den krigsviktige industri. Tallet på de som rammes av denne nye tvangstjeneste for fienden vil derfor sikkert langt overstige de nevnte 70.000, sannsynligvis nærme seg det dobbelte.

På bakgrunn av disse forferdende fakta, som klart viser at den "nasjonale arbeidsinnsats" ene og alene tar sikte på å styrke den tyske krigsberedskap, må det heller ikke forundre noen at hele vårt folk reiser seg til protest og motstand mot å være med å smi nye våpen for landets overfallsmenn og fiender. Vi kjenner vår svakhet og vet at vi ikke kan oppnå noe med å anvende fiendens volds- og gangstermetoder. Men vi kjenner også vår styrke, det totale nasjonale samhold mot overfallsmenn og forrædere. Og at dette samhold omfatter en ubendig vilje til å krysse fiendens planer - og også finne former og midler til å gjøre det effektivt - det vil hver norsk kvinne og mann i dag gå god for

- V -

HVOR STÅR SVERIGE?

Vi pekte for en tid siden på at vi hadde liten tiltro til de nasistiske forsikringer om at den arbeidsmobilisering som nå er satt i verk bare tok sikte på arbeidsinnsats i Norge. Vår mistanke viser seg i høy grad å være berettiget. Riktignok har tyskerne gått omveier for å deportere norsk arbeidskraft til utlandet, men deportasjonen er like fullt i gang. Det har allerede i noen tid vært kjent at mange av de gode norske patriotene som sitter i tyske konsentrasjonsleire her i landet, er blitt sendt til Tyskland og andre steder på tvangsarbeid. Denne deportasjon har nå fått øket fart og mange hundre er allerede sendt avsted. Vi er også kjent med at de massearrestasjoner som tyskerne og deres "norske" hjelpere i den senere tid har foranstaltet, vesentlig tar

2 -

sikte på å skaffe ny tilgang på arbeidskraft som skal sendes ut av landet" og settes inn i tysk slavetjeneste. At NS nyttér høve til samtidig å kvitte seg med gode nordmenn som de frykter for står særlig skarpt imot deres nyordningsplaner, gjør ikke saken bedre. Transporten av de ulykkelige landsmenn foregår med båter direkte til tyske eller tysk-kontrollerte havner. Men ruten går langs den svenske kyst innenfor svensk territorialfarvann. I denne forbindelse se er det en fra norsk side spør om ikke den svenske regjering vil gripe inn og søke å hindre at disse slavetransporter får fortsette.

Sverige sto tidligere i en vanskelig stilling og levde under trusselen av en tysk invasjon. Ved kompromisser og innrømmelser som ofte skjedde på bekostning av en strengt nøytral holdning, kjøptes en vapnet fred. Disse innrømmelser har betydd at det norske folks tunge byrder ble enda tyngre å bære. Vi nevner tillatelsen til tysk transport gjennom Sverige, varebytteavtalen mellom Sverige på den ene side og Tyskland "på vegne av" Norge på den annen og som bl.a består i at der utføres over dobbelt så mye matvarer fra det sultende Norge til det mette broderfolk. Vi nevner videre at Sverige fortsatt har diplomatisk representasjon hos de tyske overfallsmenn i Oslo, mens forbindelsen med den lovlige norske regjering enda ikke er gjenopptatt. Det norske folk har tidligere sett med forståelse på mange av disse foreteelser fordi det har innsett rekkevidden av den trussel som Sverige stadig hadde hengende over seg. At bitterheten på norsk side ikke kom særlig til uttrykk overfor det offisielle Sveriges holdning, skyldes også at vi følte den sympati det svenske folk næret for vår kamp - en sympati som største delen av den svenske pressen stadig ga uttrykk for. Det kan imidlertid ikke nektes at det norske folk i dag venter at den svenske regjering vil innta om ikke en direkte positiv - så dog en mer forståelsesfull holdning overfor de undertrykte og frihetselskende folks kamp mot nasibarbariet.

Vi venter at de lettelser som våre overfallsmenn har truet seg til overfor Sverige nå blir tatt fra dem, men framfor alt venter vi at vårt broderfolk treffer de nødvendige foranstaltninger for å hindre at nordmenn blir sendt som slaver til Tyskland, enten det nå skjer ad svenske jernbaner eller i ly av Sveriges nøytralitet innenfor dets territorialfarvann.

- V -

NS-FYLKESFØRER PÅ SORLANDET.

O. Hareid har i brev til partiets generalsekretariat sendt flg. hjertesukk om stillingen innen politiet i Stavanger:

"Vedlagt oversendes rapport fra Stavanger angående jøssingpolitiet. Rapporten er jo et lite tillegg til min nylig innsendte store rapport, men det viser seg nå at rottenskapen holder på å sive ut. Jeg vil foreslå at politiet må bli prøvet, hver enkelt mann, av voksne og våkne NS-politifolk. Alle som viser minste tvil i sin innstilling, sendes på arbeid.

Høyst sannsynlig blir det ingen, eller svært få igjen, når sikkerhetspolitiet er ferdig med sitt oppgjør, men heller ikke de som blir tilbake er å stole på for oss, ved en eventuell invasjon.

Hirnen må omgående settes i beredskap. Det må velges ut folk innen hirden som får instruksjon i bruk av automatiske våpen. Disse folk lønnes ordentlig. Vi har ikke lov å fortsette lenger med la det skurepolitikken, innen en så viktig administrasjonsgren som politiet.

Statens sikkerhet skulle være det primære, det første bud, men hvordan ser det ut. En skal be om at saken forelegges føreren personlig."

- V -

JØSSINGISMUS PSYKOPATICA.

Vi har sett mye sprykt og galimatias fra NS-hold, men et brev som er falt i våre hender fra dr.med. Hans Eng til politifullmektig Krantz, betegner noe av en rekord i åndsforvirring. Dr.Eng som zyensynlig er oppnevnt som psykiatrisk sakkyndig overfor en stakkars ulykkelig kvinne som er arrestert av det nasistiske politi, gir i sitt brev en redegjørelse for sitt syn på "jøssingismen".

"JØSSINGISMEN betegner de åndsretninger som tar sikte på å nedbryte eller å øve motstand mot Nasjonal Samlings idéologi eller mot dem som arbeider for å gjennomføre denne nyretning i vårt samfund.

JØSSINGISMEN er et samlebegrep for en rekke former for asosialitet. Disse forskjellige asosialitetstyper har dog en rekke felles karakteristiske utsl

og det kan i en del tilfeller være vanskelig å skille de forskjellige typer fra hverandre.

En har 3 hovedtyper av Jøssingismus:

- I. Den forbryterske type.
- II. Den uvitende type.
- III. Den psykotiske."

Ifølge dr. Eng må behandlingen av de tre kategorier inndeles således:

Gruppe I er hjemfallen til straff, gruppe II til belæring i tvangsmessige former og gruppe III til sikring. Da all verden er kjent med at 98% av det norske folk lider av framskreden jøssingismus, blir det enorme oppgaver å løse for det nasistiske politi- og fengselsmyndigheter. Hr.Eng skriver til slutt i sitt brev, som dessverre ikke har plass til å gjengi i sin helhet: "Det foreliggende tilfelle fru N.N., viser en rekke vrangdommer. Hun vet at Hitler ikke vil vinne krigen, uten at hun har noe logisk grunnlag. Hun ser det som sin oppgave å få oppløst NS. Hun har dog ikke det ringeste kjennskap til NS.s program. Hun kommer med trusler mot NS og tyskerne, men har ikke "bestemt seg" for hvilke midler hun vil anvende. Hun har forsøkt å avbryte RK.s tale foran slottet. Det er en handling som intet menneske (uansett politisk oppfatning) ville foreta i normal tilstand.

De foreliggende dokumenter tyder på at hun lider av psykopatisk jøssingisme (den kan medisinsk betegnes Jøssingismus anglomanicus paranoiformis, d.v.s. psykotisk engelsksyk jøssingisme med forfølgelsesvrangdommer). Jeg vil foreslå at hun stilles under vergemål, event. som polititutel (formynderskap), at hun sikres og stilles under psykiatrisk observasjon." Hele folket i fengsel, er tydeligvis dr.Engs parole.

- V -

K R I G E N S G A N G.

ØSTFRONTEN. Etter en pause i slutten av forrige uke er kampene ved Ilmensjøen blusset opp igjen. Russernes offensiv omfatter nå også områdene nord for innsjøen. De russiske tropper har på enkelte punkter trengt inn i det tyske stillingssystem, men noe avgjørende gjennombrudd foreligger ikke. Lenger sør fortsetter tyskerne sitt tilbaketog. Den 10.mars rømte de byen Bjeloi s.vest for Rsjev, og den 11. ble de drevet ut av den viktige byen Vjasma på jernbanelinjen mellom Moskva og Smolensk. Smolensk som er tyskernes hovedkvarter på dette frontavsnitt er dermed sterkt truet. Russerne foretar et dobbelt framstøt mot byen. Det ene kommer fra nord/øst fra området ved jernbanebyen Nikitinka, og det andre kommer fra syd/øst langs jernbanelinjen mellom Sukhinitzji og Smolensk. Russerne har overskredet Dnjeprs øvre løp og de står 8-9 mil fra byen. Fra tysk side hevdes det at denne tilbaketrekning foregår uten kamp, og at den er et resultat av tyskernes ønske om å skaffe seg en kortere front. De russiske meldingene forteller noe annet. Bare under kampene ved Vjasma mistet tyskerne 9000 mann og de måtte etterlate seg mye verdifullt materiell mellom annet 80 tanks, 500 jernbanevogner og et par tusen motorkjøretøyer. Kampene ved Orel har også den siste uke vært overmåte harde og blodige. Russerne har hatt en viss framgang i område ved Sukhinitzji men noe gjennombrudd har ikke funnet sted. På sørfronten har kampene om Charkov vært den alt overskyggende begivenhet. Etter forbitrede strider gjenerobret tyskerne byen den 15.mars. Tyskerne satte inn mengder fly og tanks og presset russerne tilbake. Det er tydelig at tyskerne har hatt større reserver i bakhånden enn en skulle tro etter kampene i januar og februar. I de siste dager har tyskerne utvidet sin motoffensiv til å omfatte også områdene vest for Belgorod og Kursk. Det er tydelig at den tyske overkommando setter alt inn på å få rettet ut den store bulken i frontlinjen som russerne laget under sine framstøt vest for Charkov og Kursk. Helt sør på Tamanhalvøya har aktiviteten vært noe livligere, men vårløsningen legger avgjørende hindringer i veien for større kamper.

TUNIS. Det er sparsomt med nytt fra denne krigsskueplass. Etter Rommels mislykkede aksjon mot Montgomery for 1½ uke siden har kampene stort sett innskrenket seg til patruljevirkosomhet. En unntagelse er et mindre engelsk framstøt i Tamera-området ved kysten. Her har engelske tropper besatt en viktig ås som behersker den kjente Bèjaveien. Flyvirkosomheten har vært forholdsvis livlig. Biserte, Tunis, Sfax og Gabes har så og si daglig vært utsatt for flyangrep. Ellers er det meldt at Montgomery har foretatt en omfattende omgruppering av sine styrker foran Marath-linjen, og at tungt artilleri bombarderer stil.

lingene. Stillingen i Tunis er stadig slik at den avgjørende kamp kan ta til når det skal være.

VESTFRONTEN. Den engelsk-amerikanske luftoffensiv fortsetter. Natt til freda ble Stuttgart utsatt for et større angrep. Dette er en viktig industriby ved elva Neckar i Syd-Tyskland. Skadene var omfattende og det ble observert større brander. Ennå større var angrepet på Essen i Ruhrområdet natt til lørdag. Det var bare en uke etter at Essen forrige gang var utsatt for et storangrep. Billeder som er offentliggjort i engelske og amerikanske aviser viser at skadene etter angrepet den 6. mars var meget betydelige. En kan tydelig se oppbrutte fabrikker, sammenstyrtede masovner og knekkede skorstenspiper. Ved angrepet natt til lørdag ble disse skader gjort ennå større. Flere hundre fly deltok i angrepet og slapp ned tallrike bomber av største kaliber. Disse stadige angrep mot Ruhrområdet rammer den tyske rustningsindustri på den mest følelige måte. De betyr uten tvil mye for krigens gang. Også tyskerne har utvidet sin flyvirkomhet i vest. Disse angrep mot engelske byer er imidlertid stadig i så liten skala at det er lett å gjennomskue at de er foretatt for å muntre opp hjemmefronten. Under et slikt propagandaangrep mot London den 12. mars vant de norske jagerflyvere i England en betydelig seier. De skjøt ned 6 tyske fly, såla høyst sannsynlig et til og skadet 5. Det var det beste dagsresultat de norske flyvere har oppnådd hittill.

(avsluttet den 17. mars)
London den 18/3 kl. 18,30: Amerikanske og franske styrker har etter et framstøp på 50 km. inntatt Gafsa og truer forsyningsveien til Rommels armé. Den 8. britiske armé har forbedret sine stillinger ved Marethlinjen. Russerne har gjenerobret et større distrikt sydøst for Charkov ved Tsjuguev. 32 landsbyer er blitt befrikk mellom Vjasma og Smolensk. Det meldes om omfattende uroligheter i Frankrike, Belgia og på Balkan på grunn av tvangsutskrivningen av arbeidskraft. Norske marinestyrker gikk sist søndag inn til Florø og senket 2 tyske transportskip på havna uten egne tap. De norske sendinger fra London vil i nærmeste framtid bli utvidet fra 3 til 5 sendinger i døgnet.

SKJERPET KAMP MOT NASIKOMMISSARENE.

I det foredrag formannen i den nasistiske landsorganisasjon - hr. Fossum - holdt om arbeidsmobiliseringen, omtalte han også de oppgaver som var tildelt fagorganisasjonen i forbindelse med disse siste tyske overgrep. Fagforbundene skulle få en bestemmende myndighet i forbindelse med nedlegging og sammenstilling av bedrifter for derved å frigjøre arbeidskraft for tyske krigsformål. Det er klart at en her står overfor nye forsøk fra NS på å vinne innpass hos arbeiderne og ved truslene om tvangsarbeid søke å tvinge defagorganiserte tilbake til organisasjonen.

Vi er ikke et øyeblikk i tvil om at nasikommisarene vil søke å utnytte de nye våpen de således har fått, i sine bestrebelsler på fortsatt å umyndiggjøre arbeidsfolket. Men vi tror de har glødet seg for tidlig. Arbeiderne er ikke til sinns å kjøpslå eller gå på akkord med de forrædere og overløpere som har ødelagt deres gamle organisasjon. De komiske skal fortsatt isoleres og behandles som pestbefengte. En kan nok tenke seg at våre tillitsmenn i fagforeningene og på arbeidsplassene kan komme opp i vanskelige situasjoner, som vil kreve offer av enkelte. Men som så mange ganger før vil tillitsmennene i den tid vi går i møte opptre medig og uforferdet og ved sin opptreden gjøre nasikommisarenes planer til skamme. Alle møter og alle forbindelser for øvrig med den nasistiske organisasjon vil fortsatt være bannlyst. Drøftelser om en enhetlig opptreden mot tyskernes og nasistenes anslag vil stadig foregå på arbeidsplassene - mann og mann imellom. Og resultatet av disse drøftelser vil bli skjerpet kamp mot nasikommisarene og for en

Kamerat!

Siden den norske fagorganisasjon ble slått ned og erobret av tyskerne og dens betalte leiesvenner i septemberdagene 1941, har arbeiderne inntatt en klart avvisende holdning overfor den offisielle fagorganisasjon. All nasistenes propaganda - enten den har vært lagt an som locketoner eller som trusler - har vært spilt møye. Med landets overfallsmenn eller med de forrædere som solgte sin organisasjon på grunn av feighet og for ussel vinnings skuld, ville arbeidsfolket ikke gå på akkord. Alle forsøk på framstøt fra nasistisk hold er slått tilbake. De quisling gjennom alle sine kommissarer i fagorganisasjonen søkte å etablere sitt arbeidssambånd etter tysk mønster, måtte det en så spontan og omfattende motstand at planene gang etter gang måtte skrinlegges. Enda kraftigere var arbeidernes svar på forsøket å legalisere forræderstvret gjennom oprettelsen av et riksting i september i fjor. Den protestaksjon som da fant sted tok et slikt omfang at tyskerne for å opprettholde ro og orden måtte frate quisling og NS enhver fullmakt til å handle på egen hånd og innkallelisen av rikstinget ble stillet i bero.

I forbindelse med den arbeidsmobilisering som nå finner sted, søker imidlertid nasistene å blåse liv i den isolerte og hendende fagorganisasjon. I sin tale 8. mars bebudet den kommissariske formann i A.F.L. at fagforbundene skulle tildeles betydelige oppgaver innenfor rammen av den "nasjonale arbeidsinnsats" og senere er det kommet ytterligere ting fram som viser at arbeidernes tidligere organisasjon skal utnyttes i denne uhørte, folkerettsstridige mobilisering av arbeiderklassen og hele vårt folk til innsats for fiendens krigsmål. Overfor denne nye trussel vil selvsagt kampen mot den nasifiserte fagorganisasjon og nasikommisarene bli ytterligere skjerpet.

Det er nødvendig i denne situasjon å peke på en viss svakhet og undfallenhet som stadig gjør seg gjeldende. Innenfor fagorganisasjonen sitter det ennå igjen tillitsmenn i fastlåste stillinger som ikke har gjort det ringeste forsøk på å komme ut av den uverdige stilling de befinner seg i. Vi kritiserer ikke dem som på tross av avskjedssøknader hårdnakket blir holdt fast av nasistene og som bare nødt og tvunget gir det utseende av å utføre sitt arbeid. Dette er heldigvis de fleste og de nærer samme forakt som den øvrige arbeiderklasse for de tillitsmenn som bærer kappen på begge skuldre og fortsatt teller på knappene av hensyn til sin egen sikkerhet og velbefinnende. Det er også nødvendig å peke på at alle møter som innkalles av de nasistiske instanser i fagorganisasjon fortsatt er boikottet. Når det på nytt må gjøres oppmerksom på en så selvfølgelig sak, skyldes det at en del av arbeidernes tillitsmenn innenfor fagforeningene møtte fram til det møte samorganisasjonen i Oslo sammenkalte 8. mars og hvor Odd Fossum bebudet de nye anslag som nå skal settes i verk mot arbeidernes rettigheter i forbindelse med arbeidsmobiliseringen. De tillitsmenn som møtte fram til dette møte undskyldte seg med at der i innkallelisen var pålagt møteplikt. Det foreligger ingen forordning som inneholder noe om en slik møteplikt. Men selv om det er forbundet med en viss personlig risiko, kreves det i dag av hver enkelt at han opptre rakrygget og uforferdet og ikke et øyeblikk innlater seg på kompromiss med forræderne. Husk at den dagen kommer da enhver må stå til ansvar for sine handlinger i den kampens tid vi nå gjennomlever. Da vil det spørres om hvor du sto, hvilke møter du deltok i, og hvilken innsats du gjorde for saken og for dine kamerater! Den norske arbeiderklasse har under hele frihetskampen båret sin del av byrdene og forsvart sin del av fronten med heder. Tallrike av våre kamerater har stupe på post, tusener andre er kastet i Gestapos fengsler og konsentrasjonsleire. Men ingen overgrep og ingen terror har kunnet demme opp for vår kamp mot overfallsmenn og forrædere. Når den nasistiske fagorganisasjon i den nærmeste tid på nytt kommer i forgrunnen som tyskernes redskap i undertrykkelsen av arbeiderklassen og folket, så skal det merkes at vår kampmoral er like god og viljen til aktiv innsats mer levende enn noensinne. Den slapphet som enkelte har vist skal tifoll oppveies av en ubendig vilje til skjerpet kampinnsats fra hele arbeidsfolkets side mot den nasistiske fagorganisasjon og dens virkelige ledere - de tyske overfallsmenn.

NORGES INDUSTRIFORBUND

er nå blitt nyordnet. President og arbeidsutvalg er avsatt. Den 74 årige
kommissar i De-No-ra, Dietrich Hildisch, er innsatt som president. Direktør,
Alex. Christiansen, Oslo, ingeniør Sigurd Keim, Porsgrunn, disponent Hermann
Werner, Oslo, direktør Emil Knudsen, Oslo, direktør Harald Scholz, Bergen og
direktør P. Billingland, Oslo utgjør det nye arbeidsutvalg. Samtlige er med-
lemmer av NS. Forbundets hovedstyre er redusert til å være "et råd for presi-
denter" som skal lede forbundet "etter eget omdømme". Som ny direktør i for-
bundet er ansatt ingeniør Adolf S. Giertsen.

Hermed er Industriforbundet kommet i samme situasjon som fagorganisasjonen og
den lange kamp for å bevare forbundet til ivaretagelse av næringsens interesser
uten innbrytning fra nasistisk hold, er avsluttet.

I mai 1942 fransatte NS ombudsman for næringslivet, direktør Whist krav om
at NS-mannen advokat Shr. Apenes fra Trondheim skulle ansettes som direktør
i Norges Industriforbund. Dette brev ble enstemmig avslått av hovedstyret,
som alle truet med å nedlegge sine hverv hvis kravet ble opprettholdt. NS
måtte da bite i det sure eple og ansettelsen av Apenes falt bort.

I september 1942 gikk medlemmene av Norges Industriforbund sammen med de or-
ganiserte arbeidere og representanter for en rekke andre næringsorganisasjo-
ner til en omfattende protestaksjon mot planene om opprettelsen av quisling-
riksting. Næringsorganisasjonens aksjon førte til at det ble truet med å skvte
presidenten og arbeidsutvalgets medlemmer hvis ikke utmeldingsskrivene ble
tilbakekallt. Overfor denne trussel fant medlemmene - på samme måte som med-
lemmene av andre organisasjoner - å måtte bøve seg. Men hermed var det natur-
ligvis ikke på noen måte inntrådt noen forandring i deres oppfatning.
Dette vil nå vise seg. Norges industridrivende vil ikke lenger betrakte
"Norges Industriforbund" som sin organisasjon. Ingen sak vil bli forelagt for
bundet, ingen vil innfinne seg på dets møter. Hva nasistene vil få er et
apparat uten liv, uten kontakt med den næring som forbundet skulle represen-
tere. Hvor nasistene viser seg blir nordmennene borte.

ARBEIDSMOBILISERINGEN

har ikke noe å gjøre med sikringen av våre forsyninger. Allerede i slutten av
mai 1941 ble det gitt en forordning som ga anledning til å skrive ut folk til
jordbruks- og skogsarbeid. Ved hjelp av denne forordning ble det i fjor skaf-
fet nok ufaglært arbeidskraft. Fvete arbeidere til jord- og skogbruket var
det imidlertid ikke mulig å få overført fra de tyske anleggene, da tvskerne
nektet å gi dem fri.

Det ble i fjor huggt 1.300.000 favner ved, ca. 300.000 favner ble levert til
forbrukerne, 800.000 favner ble fraktet fram til vei eller jernbane, men van-
skelighetene med hensyn til drivstoff m.v. gjorde det umulig å få brensløst
fram til forbruksstedene. Ca. 200.000 favner ligger igjen i skogene. Brensel-
situasjonen ville altså ikke bli lettere, selv om det ved hjelp av arbeide-
mobiliseringen ble sendt flere folk på vedhugst.

Hensikten med arbeidsmobiliseringen er utelukkende å frigjøre ny arbeidskraft
som kan settes inn på de tyske militære anlegg og i den kriegsviktige industri.
Det er mot denne folkerettstridige tvangsmobilisering i fiendens tjeneste at
norske folk reiser seg til protest og motstand.

SAMLING AV DE FRIS FRANSKE KREFTER.

Det har vakt stor tilfredshet hos alle undertrykte folk at det omsider er
lyktes å etablere et samarbeid mellom høykommissaren for fransk Nord-Afrika,
general Giraud og lederen av den franske nasjonalkomitei London, general de
Gaulle. Det vakte stor forundring og forstemthet at de gamle Vichy-embetsmenn
fikk fortsette uhindret etter den allierte aksjon i Nord-Afrika. En del av de
er jo etterhvert blitt skiftet ut og det er godt håp om en enlig opprydning
innenfor den gamle franske administrasjon som var meget fascistisk betonet,
nå da det er sluttet overenskomst mellom Giraud og de Gaulle. En slik oppryd-
ning vil også skape klare linjer og virke som en mektig stimulans i den her-
ke frigjøringsstrid som i dag utkjempes i det undertrykte Frankrike.

NYE BØDLER SIKRES!

I et opprop fra Judas Lies departement rettes det formelige bønnrop til den
norske ungdommen om å melde seg til tjeneste i politistaten. "Gjør din ar-
beidsinnsats som politimann", heter det, politiet har mange og store oppgaver
å løse og trenger dyktige folk. . . Polititjenesten er et typisk mannfolkar-
beid. Det er derfor viktig at den som skal bli politimann har god helse og
er kraftig bygget. . . . Enhver velbygget ungdom med lyst til sport og tre-
ning, til arbeid som også kan by på spenning og opplevelser. . . . har i dag
veien åpen for opptagelse i politiet". Det opplyses videre at betingelsene er
gunstige: "Ikke bare er undervisningen utgiftsfri og oppholdet fritt, men
aspiranten får fra første dag politikonstabels lønn", og det føyes triumferen-
de til at "det er ikke hvor som helst en får full lønn for å ta imot kunn-
skaper og for å skaffe seg kvalifikasjoner."

Dette typiske godtkjøpsopprop viser tydelig at rekrutteringen til nasistenes
politi har sviktet. Til tross for den kraftige tilgang av NS-medlemmer, har
avgangen av de mange gode nordmenn som fantes og finnes i politistaten vært
så stor, at behovet etter nye folk som kan være med i bøddeltjenesten over-
for sine landsmenn, er skrikende. Det er selvsagt ikke nødvendig å advare
den norske ungdommen mot å bite på slike stinkende agn. Bortsett fra de
forbryterspirer fra NS-hold som har rekruttert politiet i den senere tid, er
det ingen nordmenn som vil være med å gjøre "mannfolkarbeid" - d.v.s. drive
forfølgelse og tortur overfor sine egne landsmenn.

K R I G E N S G A N G .

TO TALER. Sist søndag ble det holdt to storpolitiske taler som forteller ikke
så ganske lite om den nåværende krigssituasjon. I Berlin talte Hitler på de
falnes dag, og noen timer senere talte premierminister Churchill i London om
problemerne etter krigen. Bakgrunnen for Hitlers tale var først og fremst å ta
livet av alle de rykter som har vært i omløp om hans person. Sist han talte
var den 8. november i fjor, og siden årsskifte har han latt en rekke høve gå
fra seg uten å la sin stemme høres. Hans forrige tale var en såkalt stor tale
som var preget av hans vanlige voldsomme utfall. Talen denne gang inneholdt
intet nytt. Det var en livløs og død opplesning av et manuskript som stod på
i 12 minutter. En satt tilbake med det inntrykk at det var en nedbrutt mann
som talte. Talen kunne ikke unngå å virke nedslående på tvskerne og oppmunt-
rende på motstanderne. - Churchill har nettop vært angrepet av lungebetennelse,
men talen ble framført med vanlig kraft og vitalitet. Det var første gang den
britiske statsminister beskjeftiget seg med etterkrigstidens problemer. Så
lenge engelskmennene kjempet en desperat kamp for landets eksistens var det
ingen som hadde tid til å tenke på framtiden. Etter som krigssituasjonen lang-
samt har bedret seg har framtidsproblemer fått en stadig bredere plass i det
frodige engelske offentlige ordskifte. Churchills tale var først og fremst et
innlegg i denne debatt. Han frarådet at en på det nåværende tidspunkt disku-
terte detaljer. Det gjaldt fram for alt å stå enig om krigsanstrenselsene.
Tale talen var gjennomsyret av sterk seiersvisshet, men han hadde ingen tro
på at krigen kunne være slutt før i 1944 muligens før i 1945.

TUNIS. Det avgjørende slag om Tunis er igang. Det var Churchill som kom med
denne meddelelsen i slutten av sin tale søndag. Etter kraftig artilleriild
og heftige flyangrep gikk den 8. arméen til angrep på Mareth-linjen lørdag.
Alt om onsdag i forrige uke satte den 5. amerikanske armé under general Clark
og franske styrker under general Girauds seg i bevegelse i Midt-Tunis. Gafsa
ble tatt samme dag og dagen etter nådde franskatte patruljer El Guetta litt
lenger sydøst. Hovedstyrkene fortsatte langs jernbanen mot havet og erobret
Sened og den viktige byen Maknassi ca. 65 km. fra kysten. Dermed står Mareth-
linjen i fare for å bli avskåret fra det øvrige Tunis og Rommel kan komme i
en overmåte vanskelig stilling. Litt lenger nord rykker andre avdelinger fram
fra Sbeitla og Kasserine. Disse styrker har antagelig Triaga vest for Sfax
som mål. men det mest avgjørende framstøt er selvsagt det som Montgomery fore-
tar frontalt mot Mareth-linjen. I løpet av de 3 første døgn har de engelske
tropper trengt inn i selve festningssystemet. Sarlie ute ved kysten på den
østre fløy har de engelske angrep vært harde. Inntil tirsdag hadde engelsk-
mennene tatt over 2000 fanger. I de to siste døgn har tvskerne satt inn flere
harde motstøt og kampene bølger nå fram og tilbake. En må vente at kampen

vil bli voldsomme. Kommens retrettmuligheter har nå nådd sin ytterste grense: tyskerne må kjempe enten de vil eller ei. Den transportflåte aksemaktene har til sin rådighet i Middelhavet er altfor liten til at den kan gjennomføre en omfattende evakuering av aksetroppene i Tunis.

RUSSLAND. Russene fortsetter sine energiske anstrengelser i Leningradavsnittet og i området ved Ilmensjøen. Særlig sør for Ladogasjøen er kampene voldsomme. En rekke befestede stillinger er tatt og flere bebodde strøk er tilbakerobert. Meldinger fra Stockholm forteller at tyskerne er meget engstlige for utviklingen på nordfronten. De har i den senere tid foretatt omfattende befestningsarbeider i Estland og Lettland. I sitt dobbeltframstøt mot Smolensk har russerne hatt ytterligere framgang. Byen Durovo på jernbanelinjen fra Vjasma er inntatt og Jartsevo lenger vest er sterkt truet. I området vest for Kursk foretar tyskerne motangrep uten at de har oppnådd resultater. Lørdag evakuerte russerne Bjelgorod, men stort sett er det tyske stormløp mot Donetzlinjen stoppet opp. Hardest har kampene vært ved den viktige byen Tsjugujev som ligger ved Donetz. Byen er stadig på russiske hender. - En må nå vente en rolig periode på det meste av Ostfronten. Vårbløyta eter seg stadig lenger nordover og umuliggjør større kamper. (avsluttet den 24. mars)

- V -

I SIN UNDERTRYKKELESESPOLITIKK

Overfor vårt folk svinger tyskerne stadig oftere sultepisken for å nå sine hensikter. De vet at mer effektivt enn vapnet vakthold er det å frata dem som motsetter seg de tyske og nasistiske forordninger muligheten for livberging. Den sosiale interesse som nasistene alltid ynder å vifte med overfor arbeiderne, karakteriseres best ved den særstilling arbeiderne ble stillet i ved innføringen av den nye rasjoneringsordning. Isteden for som normalt å få utlevert rasjoneringskort for 3 måneder, blir kortene på smør, brød, sukker etc, bare utstedt for en uke ad gangen til arbeiderne i industrien. Derved mener tyskerne å ha fratatt arbeiderne enhver mulighet for selvhevdelse og i virkeligheten betyr denne nyordning en faktisk gjeninnføring av det middelalderske stavnsbåndet.

Overfor de nordmenn som for sin patriotiske holdning er arrestert av Gestapo og nå i stort antall satt inn i tvangsarbeid i Tyskland og tysk okkuperte områder, er metodene enda mer brutale. Disse landsmenn er helt berøvet adgangen til selv å foreta sine matinnkjøp, men får hver dag aller nådigst utlevert det absolutte minimum ernæringsmidler til livets opphold.

Den faktiske innføring av stavnsbåndet og livegenskapet som således er gjort gjeldende for industriarbeiderne og våre deporterte landsmenn, skal nå utvides til å omfatte hele folket. I forbindelse med registreringen av arbeidskraft, ble det gitt beskjed om at det kvitteringsbevis en får utlevert, når registreringskjøpet er innsendt til arbeidsformidlingen, skulle forevises før en får tildelt nye rasjoneringskort.

Mot alle disse tvangsbestemmelser og denne fullstendige umyndiggjøring er det hele folket har reist seg til motstand. Selv om vi er bundet på hender og føtter, så vet vi at et enig og samlet folk kan legge tusener av hindringer i veien for gjennomførelsen av fiendens planer. Derfor skjerpes også arbeidernes kamp mot lenker, bånd og tvang og parolen vi samles under er som alltid

FRI FAGBEVEGELSE

Kamerat!

Resultatene av de danske folketingsvalgene har vært livlig diskutert og vakt stor interesse i vide kretser. Det var med stor skepsis en imøteså valg til en demokratisk forsamling i et land under tysk okkupasjon og denne skepsis ble styrket av de meddelelser som ble gitt i den nasikontrollerte norske pressen om at partiene ville avholde seg fra den vanlige forhåndssagittasjon. Vi kjenner imidlertid ikke til hvilket press de tyske okkupanter har øvet før valget, men av valgresultatet framgår det tydelig at det danske folk praktisk talt enstemmig holder fast ved demokratiet og at der etter snart tre års tysk nasistisk okkupasjon ikke har lyktes deres danske elever å erobre et eneste nytt mandat til Folketinget ut over de 3 de allerede hadde i 1939.

Før de norske arbeidere er det av interesse å konstatere at sosialdemokratiet i Danmark har hatt framgang på over 165.000 stemmer og i alt oppnådd henimot 900.000 av de ca. 2 millioner stemmer som ble avgitt. I den enorme valgdeltagelse - ca. 90% mot tidligere rekord på omlag 82% - ligger også en klar tilkjennegivelse av at det danske folk stiller seg steilt mot diktaturet og nasismen og fortsatt ønsker en fri og demokratisk statsform hvorunder folkevilljen kan komme til uttrykk.

Hvis en kunne tenke seg avholdt et fritt valg i vårt land i dag, ville den samme tendens i demokratisk, antinasistisk retning komme ennå kraftigere til uttrykk. Den tyske okkupasjon og den folkefiendtlige og forraderske virksomhet som de hjemlige nasister har drevet, har gitt det norske folk en bitter anskuelsesundervisning om diktaturets vesen. Selv de snevre grupper i vårt folk som før krigen leflet med diktaturet og fascismen, vesentlig som følge av politisk umodenhet, har idag fått øynene opp. Et fritt valg i Norge ville derfor i dag bety en i sannhet nasjonal samling om vår gamle demokratiske forfatning og dens lovlige representanter, konge og regjering. Men det ville også bety noe mer. Erfaringene vi har høstet under krigen og okkupasjonen har lært oss at vi hadde nådd langt, men at det ennå sto mye igjen før demokratiet var utbygd til også å gi økonomisk frihet for alle. Viljen til å erobre tilbake det vi mistet ved det tyske overfall, er til stede i alle deler av vårt folk. Og i stigende utstrekning vokser også utenfor arbeid folkets rokker forståelsen av det sosiale og økonomiske svn som i alle år har vært båret fram av den norske arbeiderbevegelsen.

- V -

KORUPSJON OG SVINDEL BLOMSTRER.

Fylkesfører i Stor-Oslo og riksekonomisjef for NS, John Thronsdalen, som er en bror av den berømte stabssjef i Hirden, er avsatt fra sine stillinger og satt i husarrest på grunn av omfattende underslag og rasjoneringsvindel. John Thronsdals kriminelle virksomhet har lenge vært kjent, men fra ledende NS-hold søkt dvsset ned, da han er en av 'minister' Hagelins protesjeer. I forbindelse med de veldige underslag i fritt folk og restaurant Victoria, som førte til arrestasjonen av økonomisjef Jørgensen, kom det imidlertid slike ting for dagen at quisling fant å måtte gripe inn, da han skjønte at en offentlig skandale ikke lenger var til å unngå.

- V -

ETTER AD TYSKERNE

nå overtok Continental og Teatercaffeen er tidligere kontorsjef på Bristol, H. Mørk, ansatt som direktør. Noen dager etter at han sluttet på Bristol ble der etter angiveri av hr. Mørk ved en politirassia funnet et større hamstringslager i hotellet. Bakgrunnen for dette angiveri var at hr. Mørk, som selv var innforstått og meddelaktig i anskaffelsen og disponeringen av de ulovlige varer, ikke fikk utlevert så mye som han forlangte.

- V -

BESTYRER AV OSLO ARBEIDSKONTOR,

Sverre Torp, er avsatt fra sin stilling. I hans sted er ansatt tidligere avdelingsbestyrer Viktor Holm, som for en tid siden gikk inn i NS og som sikkert med rette antas å være villig til å gå tyskernes ærend ved utskrivningen av arbeidskraft. Til belysning av nasistenes store omsorg for å nytte folk med

kvalifikasjoner, kan nevnes at visesangeren Henrik Dahl samtidig er ansatt som avdelingsbestyrer.

DET ER MANGE

innen avisens leserets som har anledning til å skrive den av og spre den videre. Husk at selv om vi når langt, så er det enda mange som ønsker og har behov for orientering. Gå derfor igang allerede denne uke, men vis forsiktighet og ansvar og knytt forbindelse bare med folk du er helt sikre på.

FORHOLDET LIPPESTAD - FOSSUM.

At samarbeidet og endrettheten ikke alltid er like stor innen det "statsbærende" parti, har vi hatt mange beviser på. I den senere tid har det vakt særlig interesse å iakttta skjerpningen av det motsetningsforhold som lenge har bestått mellom "landslederen" i A.F.L., hr. Fossum, og sosialminister Lippestad. Hr. Lippestad som er den øverste leder såvel av landsorganisasjonen som arbeidsgiverforeningen, er i likhet med andre ledende nasister, svak i pengeveien og hans mange underlige disposisjoner på dette område har rammet landsorganisasjonen hardt. I et brev til "socialministeren", skrevet allerede i fjor høst, beklager Fossum seg sterkt over dette forhold og særlig over at utgiftene til planleggingen av arbeidssambandet ensidig har måttet bæres av landsorganisasjonen. Det heter i brevet: "Alle de utgifter som er gått med er utelukkende blitt betalt av A.F.L. Det dreier seg om et beløp på omlag kr. 140.000. I tillegg til dette er det bestilt materiell for nærmere 2 millioner kroner, som såvidt jeg kan forstå også er meningen at Arbeidernes Daglige Landsorganisasjon skal forskuddere. Sammenliknet med første halvår 1941 er landsorganisasjonens inntekter steget med kr. 98.386.- i første halvår 1942. Foruten dette beløp, som er gått med, er der også trukket på landsorganisasjonens formue, slik at jeg regner med at denne også snart er oppbrukt. Videre beklager Fossum seg over at Lippestads sekretar, kampfelle Fjell og Nylander, hever gasje og feriegødtgjørelse i landsorganisasjonen uten at de har noe med denne å gjøre. "Selv om ministeren har tiltenkt disse to kampfeller stillinger i Arbeidssambandet, burte utbetaling av lønn først skje etter oppstart av arbeid", skriver hr. Fossum med en påtatt anstendighetsfølelse som står i samsvar med hans egne korruperte disposisjoner med arbeidernes penger.

OPPSLUTNINGEN OM DEN AMERIKANSKE FAGBEVEGELSEN

har vært meget betydelig under krigen. Siden 1941 har medlemstallet i A.F.L. øket med 1 million og ialt teller den amerikanske fagorganisasjon omlag 13 millioner medlemmer. Under den omlegging av industrien som er nødvendiggjort av krigen, har fagorganisasjonen spilt en betydelig rolle og mange av dens menn er satt inn i administrasjonen. Spittelsen i organisasjonen er dessverre framdeles et faktum og selv om samlingsbestrebelsene i den senere tid har til tatt, må en regne med at veien fram til hel samling i en landsomfattende fagorganisasjon blir tung og besværlig. Fagorganisasjonen har av hensyn til krigsinnsatsen forpliktet seg til å forhindre arbeidskonflikter, men da reaksjonære, kapitalistiske krefter fra tid til annen søker å høste profitt på arbeidernes bekostning, har arbeiderne i enkelte tilfelle måttet gå til streik for å hevde sine rettigheter. Den unge amerikanske fagbevegelse har imidlertid vist en overraskende tilpassingsevne og disiplin innen rekkene er god. For å hindre forstyrrelser som kan hemme krigsinnsatsen, har en derfor gått inn for en smidigere behandling av tvistene på arbeidsplassen og dette problem blir sannsynligvis løst ved at der opprettes en serie av lokale arbeidsretter som følge av den prisstigning som har funnet sted har fagorganisasjonen gått inn for lønnsforbedringer og det er oppnådd et tillegg på omkring 15% i visse industrier. Arbeidernes inntekter er også øket betydelig på grunn av den økte anvendning av overtidsarbeid. For å hindre en ytterligere prisstigning, som jo alltid ensidig rammer arbeidsfolket, har fagorganisasjonen slått til lyd for rasjonering og foreløbig er kaffe, sukker og hermetikk rasjonert.

PLAN, ORDEN OG ARBEID.

Times skrev for noen tid tilbake, at det på denne side av Atlanterhavet vil bli hilst med glede en erklæring som Sumner Welles nylig har avgitt: at De

forente staters regjering vil ta opp til behandling med representanter for de allierte og forente nasjoner de praktiske tiltak som en må gå til for å kunne løse de økonomiske oppgaver Atlanterhavs-deklarasjonen peker på. Denne erklæring følges av en opplysning president Roosevelt nylig avga, om at det forberedes en internasjonal konferanse for å drøfte materielle spørsmålet etter krigen. Altså ikke bare den øyeblikkelige hjelp til de folk Hitler har utplyndret og utsultet, men også spørsmålet om en permanent orden. Målet må være å skape plan og orden og full beskjefteelse for alle.

ARBEIDSMOBILISERINGEN.

Det foreligger nå opplysninger om at der i løpet av kort tid vil bli innkalt samtlige innregistrerte kontorfunksjonærer i alderen 18 - 30 år for å settes inn i krigsviktig arbeid. Dette blir sannsynligvis det første framstøt som skal gjøres, men en kan regne med at det vil støte på atskillige vanskeligheter å gjennomføre planene. Meningen er å erstatte de mannlige funksjonærer med kvinner men det er klart at en slik fullstendig utskifting av arbeidskraft vil føre til kaos og store forstyrrelser i produksjons- og forretningsvirksomheten. Dessuten er det klart at kvinnene vil vise liten interesse og initiativ når det gjelder å sette seg inn i det nye arbeid de blir påtvunget, på samme måte som de menn som blir tvangsutskrevet, vil vise den største motvilje og ulyst til å utføre folkerettsstridige krigsarbeid for landets fiender.

NÆRINGSSAMBADET SKAL DANNES.

Av den aktivitet som i den senere tid er kommet til svne, hva angår nasifisering av næringsorganisasjonene, har det stått klart for alle, at NS forbereder en ny aksjon for å oppnå kontroll over næringslivet. Det er også nå kjent at svindleren Alf Whist, som er NS-ombudsmann på dette område, i et skriv til departementet for noen tid siden, forlangte at nyordningen skulle trumfes gjennom for de næringsorganisasjoner som ennå hadde sin gamle ledelse. Den viktigste var Norges Industriforbund, som da også - som omtalt tidligere - fikk ny ledelse med generalkonsul Hilditsch som president og Giertsen som adm. direktør. Når samtlige organisasjoner var nyordnet skulle der så fra disse rettes en formell henvendelse til "ministerpresidenten" om å gi tillatelse til opprettelsen av et Norges Næringsamband, som skulle telle representanter fra landets to hovedyrker og være ledet av en formann oppnevnt av quisling. En må imidlertid gå ut fra, at selv om disse planer nå med tvangsbud blir satt ut i livet, vil næringslivets menn sørge for at nasistenes hensikter ikke blir nådd. Alle gode nordmenn har hittil betakket seg enhver befatning med de nasifiserte organisasjoner. Isoleringen og boikotten vil nå bli ytterligere skjerpet og det eneste quisling og storsvindleren Whist vil oppnå er å stable på bena nye tomme apparater uten liv og uten innhold. Den saken må de også så gjerne innkassere.

KRIGENS GANG

TUNIS. Søndag var nedkjempelsen av Mareth-linjen et faktum. Den engelske offensiv startet den 20. mars, og alt den 21. hadde de engelske tropper ute ved kysten kjempet seg inn i linjen. Tyskerne satte inn store masser av sitt beste materiell og sine beste soldater i voldsomme motangrep for å drive fienden ut av innbruddsstedet, og til en viss grad oppnådde de det. I mellomtiden tiltvang den 5. amerikanske arméens framstøt i Midt-Tunis fra El Guettar og Maknassi seg stadig mer av tyskerne energi og oppmerksomhet. Midt i uken innledet Montgomery et heftig flankangrep fra området ved Ksar Rihlane. I løpet av et par dager rykket disse styrker fram 160 km. til området ved El Hamma og omgikk således hele Mareth-linjen. Fredag den 26. mars om ettermiddagen nådde slaget om Mareth-linjen sitt høydepunkt. Allierte flystyrker rettet da et overmåte heftig flvangrep mot det tyske stillingssystem foran El Hamma. Angrepet varte i omlag 2 timer og var et av de kraftigste en har opplevd under denne krigen. De tyske stillinger ble jevnet helt med jorden. Tyskerne måtte trekke seg tilbake i all hast og Mareth-linjen ble rømmet for unngå fullstendig omringning. Søndag rykket engelske tropper inn i byene Mareth, Matmata og Douz. Mandag middag var hele linjen i Montgomerys hand. Tirsdag ble Gabes inn tatt og den 8. armé fortsetter framrykningen nordover. Under kampene tok engelsk mennene et rikt bytte og over 8000 fanger ble brakt inn. Men slaget om Tunis

er ikke over med det. I de nærmeste dager får en se hvorledes Rommel klarer tilbaketoget. I Midt-Tunis presser amerikanerne på for å kutte av sambandslinjene mellom Rommel og von Arnim. De støter fra El Guettar mot Gabes og fra Maknassi mot kysten. Videre rykker de fram fra området ved Pichon og Si Saad mot Sousse. Her trekker det opp til et større slag. Helt i nord har den 1. britiske arméen for alvor satt seg i bevegelse. Det kjempes forbitret ved Medjez El Bab snaue 35 km. vest for byen Tunis. Det allierte flyvåpen har spilt den største rolle for operasjonens forløp hittil. I forrige uke ble således 9 skip senket og 60 skadet av engelske og amerikanske fly. I alt ble det i denne tid sluppet ned 16.000 bomber mot fiendtlig forsyningstrafikk.

RUSSLAND. Vårvaret har nå for alvor lagt en demper på kampene på Østfronten. Likevel har russerne fortsatt sine heftige angrep på Midtfronten, ved Ilmen-sjøen og sør for Leningrad. De har hatt noen framgang og en rekke bebodde steder som ikke er navngitt, er tatt tilbake. Sørfronten følger nå stort sett Donetz øvre løp, men russerne holder en rekke sterkt befestede punkter på øst- og vestsiden. De spredte tyske forsøk på å sette over elva er overalt slått tilbake. På Kubanfronten er våren så langt framskredet at bakken har tatt til å tørke, og mulighetene for større operasjoner er øket tilsvarende. Russernes aktivitet har her vært sterkt tiltagende, og det tyske bruhodet skrumpet stadig inn. Torsdag meldtes at russerne har inntatt Krymskaja, det siste tyske støttepunkt foran Nevrossisk.

VESTFRONTEN. Den allierte luftoffensiv har blusset opp med øket heftighet. Natt til lørdag bombarderte større styrker Ruhrområdet. Søndagsnatta angrep tallrike tunge bombefly av alle typer Berlin. Dette var det 6. angrep siden nyttår, og det var større enn noen av de foregående. Tilsammen ble det sluppet ned omlag 900 tonn bomber og tusenvis av brannbomber. De allierte flyverne kunne se de kraftige brannene helt til de nådde Nordsjøen 400 km. bort på tilbakturen. Mandagsnatta ble den viktige tyske u-båthavna St. Nasaire hjemstøtt for 46. gang. Det 7. storangrepet mot Berlin siden nyttår kom natt til tirsdag. Også dette angrepet var i største målestokk. Brannene fra angrepet 2 dager før var ennå ikke slukket. Samme natt ble den kjente industriby Bochum i Ruhrområdet også angrepet av en større styrke. Andre mål som er bombet de siste dager: skip og veriter i Rotterdam, Phillips radiofabrikker i Holland, jernbanetomter i Abbeville, Bochum og andre steder i Ruhr.

Den engelske marineminister Alexander sa i en tale tirsdag at i de siste 9 måneder har nybyggingene av handelsskip oversteg senkningene med 2 mill. tonn. I USA ble det tirsdag sjøsett 12 handelsskip - siden 1. januar 341 og siden USA gikk inn i krigen 1183 skip. Torsdag ble det opplyst at senkningene i mars i år var større enn i januar og februar men betraktelig mindre enn senkningene i mars i fjor.

- V -

ARBEIDERNE VIL MED STØRSTE INTERESSE

følge utviklingen av de nye nasifiseringsframstøt. Det er åpenbart at etableringen av et Nærings-samband bare er et ledd i planene om å opprette et "Næringssting". Og i følge NS program skal dette "ting" også telle representanter fra arbeiderne. Derved står man på nytt overfor den situasjon at Norges Arbeidssamband vil bli søkt tvunget gjennom.

Det er for tidlig på det nåværende tidspunkt å uttale noen mening om hvilke motaksjoner bør settes i verk for å hindre gjennomførelsen av disse tvangsinngrep. Så mye vet vi dog at det er de samme nasipamper og overløpere i de offisielle fagorganisasjon som også vil bli ledere i et eventuelt arbeidssamband under quislings og tyskeres kontroll. Når arbeiderne derfor i disse dager skjerper kampen mot de komiske ledere i den korrumperte fagorganisasjon, bannlyser enhver forbindelse og gjennomfører isoleringen av de nasistiske instanser til 100 prosent, så er dette det mest effektive svar vi i øyeblikket kan gi. Gjennom isolering og undergraving av våre motstanderes organisasjoner aktiviserer vi vår egen kamp for en

F R I F A G B E V E G E L S E

F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 14

3. årgang

10. april 1943

KAMERAT!

Vi nærmer oss arbeiderklassens internasjonale mønstringsdag 1. mai, som i år for fjerde gang i vårt land inntreffer under tysk og nasistisk undertrykkelse. Til tross for at de prøvelser som er lagt på vårt folk er tyngre enn noen sinne og vi er klar over at den nærmeste tid vi går i møte vil kreve nye offer av oss så er det en brennende tro på framtiden som preger hver norsk kvinne og mann i dag. Interessen for selve krigshendingene er fortsatt levende, men gjenreisings og fredsproblemene opptar en stadig bredere plass i vår bevissthet. For arbeiderklassen er det av særlig interesse å gjøre seg klart de fredsmål som må stilles og som både virker samlende og peker fram mot et samfund basert på politisk sosial og økonomisk frihet. 1. mai dagen 1943 bør derfor vies drøftelsene av disse framtidsplaner i mindre sammenkomster av sikre og pålitelige arbeidskamerater og meningsfeller.

Krigen kan bli vunnet militært og tapt politisk. Den virkelige seier blir først oppnådd når en overvinner de samfundsmessige og mellomfolkelige forhold som den fascistiske og nasistiske fare er framgått av. Arbeiderklassen og de sosiale framstegskrefter må derfor skape garantier for at ikke krigkatastrofen gjentar seg. Vil en framtil en stabil fred, må en også ville de politiske og økonomiske åtgjerder som må til for å trygge demokratiet og gi folket hele den reelle makten.

De norske arbeidere sto og står fortsatt på den demokratiske sosialismes grunn. Sammen med alle frihetshungrende folk går vi inn for den totale seir over nasismen og fascismen. Vårt positive program er utbyggingen av et sant folkestyre, personlig frihet og rettssikkerhet, økonomisk og sosial rettferd. Vi kjemper for en utstrakt samfundskontroll med næringslivet for å unngå kriser, skape orden og effektivitet og oppnå størst mulig økonomisk og sosial likestilling. Vi vil sikre folkets husbonnsrett ved hjelp av sosialisering i den forstand at samfundet gjennom demokratiske organer og frie sammenslutninger overtar eller på betryggende vis regulerer de viktigste grener av produksjonen, finansvesenet og konsumsjonen. Vi vil planhusholdning med det formål å framskaffe forbruksvarer og trygge retten til arbeid og velstand for hele folket og å tjene framsteg og kulturen. Fred og samarbeid, respekt for lov og rett, bannlysning av angreppspolitikk og av økonomisk imperialism er hva vi tilstreber i de mellomfolkelige tilhøve.

Internasjonal planlegging under demokratisk kontroll må til for å sikre en rasjonell utveksling av varer og tjenester og utnyttelse av råstoffkilder, bedrifter og tekniske landevinninger for alle nasjoner og for å jevne ut den økonomiske og sosiale ulikhet mellom de forskjellige folk. Vi arbeider for et sosialistisk demokrati, nasjonalt og internasjonalt.

Det er dette grunnsyn som vil prege de drøftelser innen arbeidsfolkets rekke som tar sikte på å finne fram til de konkrete og praktiske retningslinjer for å løse og gjennomføre det program vi har stilt opp. Selv om all fri meningsytring i dag medfører tukthus og endog dødsstraff i vårt land, vil allikevel er bre meningsutveksling om de her reiste spørsmål kunne gjennomføres i mindre, private sammenkomster, i kamratkretsen og blant kolleger på arbeidsplassene.

- V -

TYSK UNGDOM VÅKNER.

Ved universitetet i München har studentene gått til alvorlige demonstrasjoner mot Hitler og nasityranniet. Bakgrunnen for uroen er den hensynsløse ofring av tysk ungdom på slagmarkene, i første rekke ved Stalingrad hvor 330 000 tyskere ble slaktet ned. Den ytre foranledning til studenteropptøyene i München var en tale gauleiter Giesler holdt ved en universitetsfest, der han framkom med arekrenkende uttalelser om de kvinnelige studenter. "Meld dere til tjeneste i ammunisjonsfabrikkene, eller finn dere sterke menn og fød barn som kan bli nye soldater", uttalte han, "studiene er bare skalkeskjul for å sluntre unna arbeidet i fedrelandets tjeneste". Uttalelsene ble mottatt med piping og

gauleiter ga politiet ordre om å arrestere de som hadde pepet. De menn denter slo imidlertid ring om sine kvinnelige kamerater og det kom til viltslagsmål, hvorunder den nasistiske studentfører ble prylt opp. Opptøyene vakte vilt røre i byen. Flyveblad med oppfordring til å kaste nasiaket av ble sendt ut og rundt omkring så en malte opprop på husveggene: Ned med Hitler! Hevn Stalingrad! Vi vil ha frihet! Sikkerhetspolitiet grep nå inn og besatte hele universitetet. Ved hjelp av en angiver ble studentene Hans og Maria Scholl og Adrian Probst arrestert for å ha forfattet og spredt et opprop til studentene. Til tross for at Scholl og Probst begge var soldater, den første hadde deltatt ved Stalingrad, og således skulle dømmes ved krigsrett, ble de etter spesiell ordre fra Hitler stillet for den beryktede "folkedomstolen". Motig og uforfekt gjentok de her anklagene fra oppropet, til tross for at de var klare over at døden ventet dem. Gauleiter Giesler forlangte dem hengt foran universitetet, men av hensiktsmessige grunner ble de henrettet ved halshugging. Da Hans Scholl steg opp på guillotinen var hans siste ord: "Leve friheten!" På alle som var stede gjorde disse unge studenters ukuelige karakterstyrke et dypt inntrykk av "dommerne" uttalte etter rettsforhandlingene: "Opposisjonen har fått sine martyrer."

- V -

DER ADVARES MOT

telegrafbestyrer Høvdning, Brønnøysund. Han utgir seg for god nordmann og jøssing, men opptrer som angiver.

- V -

VER PÅ VAKT!

For å skaffe arbeidskraft til krigsviktige formål vil man nå søke å lokke flere kvinner inn i arbeidslivet. Ved VINMONOPOLET avverterer man således i disse dager etter kvinnelig arbeidskraft utelukkende for å erstatte menn som derved vil bli prisgitt arbeidsmobiliseringen. Disse stillinger som nå avvertes er derfor boikottet. De som allerede har søkt, må trekke sine ansøkninger tilbake eller i alle fall ikke motta ansettelse.

KVINNER VER PÅ VAKT! Ved å ta ansettelse i denslags stillinger som nå avvertes av Vinmonopolet og andre, kan dere gjøre gode nordmenn arbeidsledige tvinge dem til å ta krigsviktig arbeid. Var rakryggede og dere redder våre menn fra tvangsarbeid og dere selv fra vanære.

- V -

AV SINE EGNE SKAL EN HA DET.

Omkring nasifirmaet M. Hustad og comp., Trondheim, er der oppstått en strid, hvor mange ledende NS-folk har tørnet sammen. Det dreier seg om en del ulovlig sildekjøp Hustad har foretatt nordpå og som har ført til at tyskerne har nå høve til å rekvirere 3 av firmaets båter etter foranledning av andre NS-folk som står i konkurranseforhold til Hustad. Saken har avdekket så mange misligheter og avslørt så mye av råttenskapen innen det "statsbærende" parti at vi kan beklage at plassen forbyr oss nærmere omtale. Dog kan vi ikke avholde oss fra å gjengi slutten i et skriv som "minister" Blehr har sendt "føreren" i ledning denne sak: "Slike saker skyldes gjerne at A vil ha tak i nestens, forretninger eller tjene penger i strid med loven. Til den ende er alle midler gode. Spillet begynner gjerne med de små kortene. Der intrigeres gjennom lagfører, ordfører og venner trekkes inn og bevitner at A er en hedersspasja og at er et fjols, hvis han er NS, men er han ikke det, da er han en bedrager og en fæl jøssing. Der insinueres litt om herrene i Forsyningsdepartementet. Hjelpe nå ikke dette, gripes der til større trumfer, fylkesmann og fylkesfører må ildes og kanskje holder en vennskapelig sinnet minister, uten å kjenne noe større til saken, en indignert tale i riksrådet. Eller der arrangeres med statspolitiet en arrestasjon av den stakkels B. På dette stadium av saken synes det formålstjenlig med en underhåndshenvendelse til det Tyske Sikkerhetspoliti. Nå hender det utrolige at vedkommende fagminister framdeles ikke er mottakelig for fornuft og det må da antas at han ikke har fått seg saken offentlig forelagt, hildet og halvblindet som han sitter der mellom sine jøssinger, da er øyeblikket kommet til å spille ut de største trumfer og det skjer henvendelse til Riksommisariatet eller kanskje til og med på slottet. Ettersom det ikke er mulig å få saken flettet inn i kirkebønnen, er første gang i spillet dermed til ende, og vedkommende halvblinde minister får så kanskje til slutt den utakknemlige oppgave å telle opp stikkene.

Heil og Sæl

E. Blehr.

Det er vel sjelden en med større begrunnelse kan si: Kommentar overflødig!

M E D D E L E L S E

ANGÅENDE DEN "NASJONALE" ARBEIDSINNSATS.

Innkallelsen til den "nasjonale" arbeidsinnsats er begynt å komme og folk spør med engstelse hvordan de skal stille seg.

Siden april 1940 har tyskerne hatt megen nytte av norsk næringsliv. Dette er beklagelig, men har ikke vært til å unngå. Vårt samfunn har måttet bestå også i disse år, og da måtte hjulene holdes i gang selv om det ble til hjelp også for fienden.

Det er i disse årene også mange som direkte har arbeidd for tyskerne. Noen har gjort det for å tjene penger. De vil få sin straff. Andre har gjort det for å leve. Det har ofte ikke vært annen utvei for den alminnelige arbeidsmann. Også dette er beklagelig, men har ikke vært til å unngå. Det er en helt ny situasjon som foreligger nå. Det er ikke lenger spørsmål om å holde norske virksomheter i gang, det er ikke spørsmål om å finne levebrød til folk som trenger det. Nå skal nordmenn tvinges fra sitt arbeid i norske virksomheter over i fiendens tjeneste. Etter 3 1/2 års krig er mangelen på menneskemateriell Tysklands største vanskelighet. Tyske fabrikker og verksteder, kontorer og forretninger må avgi sine folk for å fylle de tomme rekker ved frontene. Til gjengjeld mobiliserer tyskerne de hartatte landsbefolkning. Etter de opplysninger vi har ser det foreløpig ut til at de nordmenn som utskrives, skal brukes på tyske anlegg i Norge, men der er ingen sikkerhet mot at de når som helst kan bli sendt til Tyskland. Formålet er utelukkende å hjelpe Tyskland i dets krigsførsel, hjelpe det til å vinne krigen mot vårt eget land og våre allierte.

Det er betegnende for den tyske krigsmaskin at den mener ved tvang å kunne innrullere store befolkningslag i en tysk sivil hjelpehær under Organisation Todts ledelse. Det viser at Norge er et eneste stort fengsel.

Likevel må det være klart at alle som kan, vil unndra seg arbeid for tyskerne. Noen vil ikke møte fram, andre vil rømme, nå eller senere, noen vil stikke seg vekk, noen vil åpent ta alle konsekvenser av sitt standpunkt.

Vi har intet i mot å dra på matauk eller vedhogst, men denne innrulling under O.T. går vi aldri frivillig med på. De som ikke kan komme seg unna, vil gå med bittert sinn og det vil ikke bli stor nytten de kommer til å gjøre for seg.

.....

For alle er det likevel klart at ingen må la seg tvinge til å ta del i krigsoperasjoner mot våre landsmenn eller våre allierte. Forsøker tyskerne på dette, drives vi til den ytterste desperasjon.

.....

Tyskerne og deres håndlanger i N.S. regner med at de bedrifter og forretninger som nu ved tvangskrivning berøves sine arbeidere nok vil greie seg, særlig ved øket bruk av kvinnelig arbeidskraft. Det gjelder at vi ikke hjelper tyskerne heri. Vi må ikke hjelpe til å overvinne ulempene ved tvangsmobiliseringen og derved endog muliggjøre nye utskrivninger.

Vi må derfor stille følgende ubetingede krav:

Ingen arbeidsgiver må gjøre forsøk på å besette de poster som blir ledige på grunn av utskrivningen til den "nasjonale" arbeidsinnsats. Ingen må søke slike stillinger. Spesielt innskjerper vi at ingen norsk kvinne må søke arbeid som nu utføres av menn

.....

SVENSK NØYTRALITET.

Et tysk "kurerfly" på vei fra Finland til Norge måtte 25. februar nødlande i Värmland. I flyet var det 19 "permitterter" og det ble konstatert at flyet førte "nedmonterte" maskiner. En skulle tro at saken dermed fra svensk synspunkt var nok så oppløst og at de bevæpnede soldater ville bli internert men det underlige skjer at tyskerne under svensk militær ledsagelse i biler blir kjørt til Charlottenberg for derfra videre å reise til Norge. Den svenske pressen har riktignok som vanlig kritisert regjeringen og særlig utenriksminister Günther for dette nye brudd på nøytraliteten, men en skulle tro at også de svenske myndigheter ville opptre noe mindre servilt overfor tyskerne og håndheve nøytralitetens lover også når det gjelder overfallsmenn som har lagt det norske folk i lenker. Det norske folk står fortsatt uforstående overfor det offisielle Sveriges holdning til "permitterter", fangetransporter med tyske båter i svensk territorialfarvann, manglende diplomatiske representasjoner hos den norske regjering og nå sist - "kurerfly" som tillates å nødlande uten at internering av de nasistiske soldater finner sted. Vi tillater oss å citere hva ukeavisen "NU" skriver 31. mars i denne forbindelse: "..... att det lätt kunde tolkas som ren servilitet, vilket ju är särskilt otrevligt, då man faktiskt inte vet, om inte tyskarna var på väg till Norge för att delta i arkebuseringar av norske patrioter."

- V -

KORRUPTIONEN VEKKER BETENKELIGHETER.

Den overhandtagende svindel med rasjonerte varer som NS-folk landet over gjør seg skyldig i, er nå drevet så vidt at det har vakt betenkeligheter på høyeste hold. Det er partiførernes eksempel som har smittet og de lokale størrelser har fulgt godt med når det gjelder rekvirering av rasjonerte varer til private parti-sammenkomster og andre anledninger. Forsyningsdepartementet har derfor måttet sende et rundskriv til fylkesmennene, hvor de advarer mot denne trafikk og hvor det bl.a. heter:

"I anledning herav skal jeg gjøre oppmerksom på at en ordfører ikke har myndighet til å gi forsyningsnevnda ordre til å utskrive anvisninger på rasjonerte varer eller til selv å "rekvirere" varene. Partiets funksjonærer er heller ikke tillagt myndighet til å kreve varer stillet til disposisjon til bruk ved nevnte anledninger."

- V -

DET ER NÅ BLITT FART

i den "nasjonale" arbeidsmobilisering og tusener og atter tusener mottar i disse dager innkalling telegrafisk og blir sendt avsted. Den "nasjonale arbeidsinnsats" som nå i første omgang skal settes i verk, er stillet under Organisation Todts ledelse og består i å forsere byggingen av krigsviktige jernbane-, vei- og befestningsanlegg. Dermed er også all svada om arbeidsinnsats for norske sivile behov fullstendig gjennomskuet og det foreligger et nytt klart brudd fra okkupasjonsmaktens side på folkeretten og Baagkonvensjonen. Det norske folk reiser seg på nytt til protest mot disse skjendige rettskrenkninger. Vi vet at vi i dag ikke åpent kan stille oss til kamp og til 100 prosent å undra oss de nye byrder som voldelig blir oss pålagt. Men vi vet at vi i rettens, menneskelighetens og den nasjonale selvhedelses ånd vil legge alle de hindringer som er mulig i veien for dette nye slavearbeid for fienden. Vi viser til vår artikkel om dette på side 3. Arbeidsfolket har med stigende forferdelse satt deres gamle fagorganisasjon er blitt forandret til en sentral for å skaffe tyskerne ny og skot tilgang på arbeidskraft. De forrædere i fagforbund og landorganisasjon som låner seg til denne rakkertjeneste for fienden, vil i tillegg til sine tidligere forbrytelser også snart stå til regnskap for denne siste i forakt og væmmelse for den offisielle, korrumperte fagorganisasjon marsjerer arbeidsfolket videre ukuet og motig fram mot en

ANGÅENDE DEN "NASJONALE" ARBEIDSINNSATS.

KAMERAT!

Det er nå blitt klart at den "nasjonale" arbeidsinnsats ikke er annet enn en storstilet innrullering av hjelpetropper for den tyske Wehrmacht. Foreliggende oppgaver viser at det bare til 15. april 1943 skal utskrives 10.000 mann som praktisk talt samtlige skal fordeles på militære arbeidsplasser under organisasjon Todt. Som eksempler kan vi nevne følgende:

Einsatz Nord-Norwegen, Narvik (O.T.)	1.500	mann fra	Oslo og Akershus
Einsatz Mittel-Norwegen, Trondheim	1.500	"	Telemark, Vestfold og Buskerud
Marine-Oberbauamt Bergen	320	"	Bergen og Hordaland
" Trondheim	400	"	Sør-Trøndelag
Fliegerhorstkommandantur Gossen	200	"	Møre og Romsdal
" Lister	350	"	Oslo og Akershus
Kommandeur der Eisenbahntroppen, Trondheim	310	"	Sør-Trøndelag
" Narvik	200	"	Hedmark og Oppland

Videre er det på det rene at flere er blitt tvunget til å underskrive kontrakter om tjenestegjøring i Legion Speer så lenge krigen varer og er sendt til en treningsleir hvor de er iført tyske uniformer og satt under tysk militær befal. Endelig er det på det rene at en del av de utskrevne allerede er transportert ut av landet.

Vi burde visst dette. Det var en feil at vi ikke nektet å sende inn melding til arbeidsmobiliseringen. Feilen er imidlertid gjort. Det kunne se ut som om det norske folk for første gang under krigen hadde sveket sin sak og oppgitt sin kamp. Det er mange ting som forklarer at vi ikke reagerte fort og bestemt nok, men det tjener til lite å gå inn på dette. Nå må vi samle oss og si et bestemt Nei. Vi er narret ved trusler og falske løfter, men det er ikke for sent å reise seg til motstand. Nå vet vi at den "nasjonale" arbeidsmobilisering betyr å delta i krigen på fiendens side, og da er det klart at det strider mot enhver nordmanns samvittighet å delta.

PAROLEN MÅ DERFOR VÆRE: INGEN MØTER FRAM HVA ENTEN DET GJELDER INNKALLELSE TIL ARBEIDSKONTOR, AVREISESTED ELLER ARBEIDSPASS. INGEN MÅ NÅ LENGRE MELDE SEG TIL NOEN SIAGS REGISTRERING.

Kvinnelige gymnasiaster som ennå ikke er myndige, blir også utkalt til arbeids-tjeneste under NS-ledelse. Ingen vet hva de skal brukes til. Det bedrag den "nasjonale" arbeidsinnsats representerer spør ikke godt. Foreldrene vil ikke kunne føre noen kontroll med den påvirkning de innkalte piker blir utsatt for, eller hvilke legemlige eller sjelelige påkjenninger de må gjennomgå under tjenesten. - Når disse innkallelser kommer på dette tidspunkt, er det klart at det er et ledd i den "nasjonale" arbeidsinnsats - kort sagt: Ungdomstjenesten tatt i Wehrmachts tjeneste.

BARN OG FORELDRE MÅ STÅ SAMMEN OM Å NEKTE INNRULLERING. FORELDRE RETT OG FORELDREANSVAR VIL TILSI ENHVER FAR OG MOR Å TA KLART OG STERKT STANDPUNKT I DENNE SAK.

- V -

STATSMINISTER NYGÅRDSVOLD

i sin tale den 9. april bl.a.: I disse tre år har den nye "orden" hersket i Norge, d.v.s. løgn, plyndring og terror. Det siste nordmennene er blitt utsatt for er tvungen utskrivning til arbeide for tyskerne, som bruker bunnfallet av det norske folk som sine redskaper. De kommende uker og måneder kan bli hårde tider for det norske folk, men undertrykkelsen har utløst en motstand som har sveiset det norske folk sammen og vakt beundring verden over.

TYSKE SOLDATER RØMNER.

7 tyske soldater på sitt søtt søtt vil å hoppe ut av et av de såkalte permanent- på gjennomreise i Sverige. Våpen ble gitt dem av svenske politimyndigheter og endelig fant man dem i en høylyve. Soldatene, som bare var ganske unge gutter utlevorte straks sine våpen og overga seg. De kunne ikke skjule sin store glede da de fikk råde på at de ville bli internert i Sverige.

LEON JOUHOUX DEPORTERT.

Den kjente franske fagforeningsleder og visepresident i Den faglige Internasjonalen - Leon Jouhoux, er deportert til Tyskland sammen med Blum, Daladier og Gamelin.

FINNLAND KNEBLES.

Den finske avisa "Suomen Sosialdemokratii" har tatt til orde mot den stigende ufrihet og sensur i Finland. Bladet peker blant annet på at finske offiserer nå nekter sine soldater å lytte på utenlandske kringkastingsstasjoner - selv de svenske.

NYTT OFFER FOR GESTAPO.

Stud.jur. Chr. Gjørsen er falt som offer for den tyske bøddevirksomhet. Han ble arrestert i Oslo og ble i bil kjørt ut til sitt hjem på Nordstrand. Underveis lyktes det ham å hoppe ut av bilen, men de tyske bødler innhentet ham og skjøt ham ned med kaldt blod.

FRANSKMENN NEKTER SLAVEARBEID.

For noen tid siden trengte franske patrioter i Rouen inn på et kontor, som hadde med utskrivning til nasistisk slavearbeid i Tyskland. De nasistiske funksjonærene ble skutt og det innsamlende kartotekmateriale, skjemaer og papirer tilintetgjort. Det lyktes ikke tyskerne å få tak i de franske patrioter som forøvret de vellykte kupp.

RESTAURANTVIRKSOMHETEN I OSLO.

er under krigen blitt et viktig felt for nasistisk korrupsjon og svindel. Det er den nå arresterte og avslørte svindler, fylkesfører og riksskøkonomisjef Thronsen, som har vært den ledende kraft. Nest graverende har forholdene vært ved Victoria Restaurant. Denne, som tidligere ble drevet av dir. Lycke - også NS - har i løpet av krigen hatt i alt 5 restauratører, men etter hvert har alle sammen måttet gå som følge av svindel og underslag. Det begynte med tidligere hovmester på Bristol, Hackel, som etter få måneder gjorde seg umulig ved å åpenlyse pris- og rasjoneringsforbrytelser. Etter Hackel ansattes en kelnerling, Lorang Andersen, som ikke en gang var gammel nok til å få bevilling, men dette tok styret intet hensyn til. Da myndighetene imidlertid ble tvunget til å gripe inn, fikk Andersen sparken og man ansatte en fyr ved navn Helge Nygård som tidligere var avskjediget fra Rosekjelleren på grunn av misligheter. Nygård ble straks medlem av det kommunale øl og vinutvalg og sørget for i samarbeid med Whist i Vinmonopolet at Victoria fikk de største kvotene. Den rikelige tilgang på vin og brennevin ga store muligheter, idet 70 av 90 flasker som var den daglige kvote, ble omsatt på svartebørsen for en pris opp til 250 kr. flasken. Etter klage fra kelnerne oppdaget imidlertid Vinmonopolets revisjon svindel og Nygård, hovmester Falla og kjellermesteren ble arrestert. Men kjøperne, som alle er framtrødende NS-folk, går fri. Senere er også disponent Jørgensen i Fritt Folk, som var styremedlem i "Victoria", arrestert for underslag av 100.000 kroner. Jørgensen er svoger av Thronsen. Som ny direktør nå ansatt Nils Staaf, tidligere komisk leder i kelnerforeningen og også medlem av øl- og vinutvalget. Det kan være av interesse å peke på at politipresident Askvig hele tiden har vært medlem av styret i Victoria Restaurant. Vi kjenner ikke til hvor mye han har beregnet seg av svindelfortjenesten, men en tør for mode at inntektene er ganske rikelige.

ETTER MINISTERPRESIDENTENS INITIATIV

er et større fjellterreng i Setesdalen innkjøpt for å utlegges til nasjonalpark. Det heter at det her skal drives systematisk viltpleie og fiskekultur. Herligheter, som ganske sikkert kun vil komme NS-medlemmer til gode. Forutsatt

denne sak av en meget alvorlig art. Først og fremst at folk overhodet vil tre i forhandlinger med, og selge sine eiendommer til den av tyskerne innsatte "regjering" i Norge. Det ligger heri både en formell og reell anerkjennelse av quisling som den lovlige statsmyndighet i Norge og vil ubønhørlig bli dømt deretter. En hver som handler slik hører hjemme i forræderens quislings rekke, uten hensyn til om vedkommende er medlem av NS eller ei.

Den juridiske side av saken er klar. Tyskerne har brutt Haagerkonvensjonen ved å sette inn quisling og hans bande som "regjering" i Norge. quislingstyret er dermed ulovlig, og det kan ikke juridisk sett erverve rettigheter på den norske stats vegne eller pådra den forpliktelser. Kanskje regner selgerne med dette og håper at de - når det blir frie tilstander i Norge - enten kan få handelen omgjort eller få den norske stat til å godkjenne avtalen. I begge tilfeller mener de nok at de intet har å tape. Den slags smartnes vil nok ikke føre fram. Selgerne glemmer at de ikke er i det man juridisk kaller "god tro". De er klar over at vår lovlige regjering sitter i London og de er også klar over de direkte og lover som er sendt ut derfra med henblikk på å holde svake sjeler og uhederlige mennesker borte fra en hver befattning med quislingstyret og NS. Disse bestemmelser, som kjennes av hvert barn i Norge, har selgerne av Setesdalsheiene forbrutt seg mot, og de vil når tiden kommer, bli behandlet deretter: Muligens fengselsstraff. I alle tilfeller konfiskasjon av fortjenesten. Mulkt inntil 1 mill. kroner og tap av statsborgerlige rettigheter og offentlig tillit. --- Inntil den tid kommer må hver nordmann vise selgerne hvilken moralsk dom vi har felt over den slags framferd.

FALIT PÅ POST.

Stadig meldes om nye kampfeller og patrioter som er falt som offer for Gestapos terror. Fra Tyskland meldes det at O. Benco, som ble arrestert i fjor sommer og for noen tid tilbake sammen med flere hundre andre norske patrioter sendt til den beryktede konsentrasjonsleir Oranienburg, er død i fangenskap. En aktiv kampfelle og god nordmann er igjen falt på post. Driftsbestyreren ved Fiskå Verk, ingeniør Einar Lund, er også falt som offer for bødlene.

Vi senker våre faner, men vi lover også at den kamp disse to viet sitt liv, skal bli ført videre inntil seieren er vunnet og frihet og rettferd igjen får råde i vårt land.

FRI FAGBEVEGELSE

kommer av hensyn til påsken med neste nummer om fjorten dager, d.v.s. 1. mai. Vi nytter høve til på nytt å oppfordre våre lesere og medarbeidere å spre avisen videre til sikre kamerater og kjenninger. Den som kan bør føle det som en plikt å skrive av avisen og således bringe informasjonene videre. Men ha alltid for øye at der må vises omtanke og forsiktighet. Aktivitet forbundet med fornuft og sunt folkevett må prege hele vårt arbeid.

K R I G E N S G A N G .

TUNIS. Slaget om Tunis har utviklet seg i et overmåte hurtig tempo i de siste 15 dagene. En har all mulig grunn til å tro at Rommel hadde regnet med å holde Chott-stillingen rett nord for Gabes atskillig lenger. Han hadde hovedsaklig overlatt til infanteriet å holde denne sperrestilling mens han sendte panserstyrkene fram mot de amerikanske troppene som presset på fra Maknassy. Imidlertid brøt Montgomery igjennom Chott-stillingen etter et heftig angrep tirsdag i forrige uke. Dette førte til at Rommel i all hast måtte rømme området syd for Sfax. I mellomtiden brøt amerikanske og franske styrker seg igjennom fjellpassene vest for Kairoan og inntok byen. Rommel hadde intet annet å gjøre enn å trekke seg nordover så hurtig som overhode mulig. Tidlig søndag morgen rykket britiske tropper inn i Sfax og alt mandag morgen okkuperte de Sousse 140 km. lenger nord. I løpet av 6 dager ble således langt over halve Tunis erobret. Videre kunne for første gangen den 1. britiske arméen og den 8. arméen rekke hverandre hendene. I alt er der nå tatt over 20.000 fanger i Tunis derav er 18.000 italienere. 5 viktige flyplasser er falt i de alliertes hender og den viktige havna ved Sousse som kan ta skip på opptil 6000 t., kan

nå nyttes av allierte skip. Sørfrenten går nå nær byen Enfidaville 75 km for byen Tunis. Det område som nå beherskes av aksetroppene er således lite. Men forsvarsmulighetene er ganske gode. På alle kanter er de to viktige byene Biserte og Tunis omgitt av sterke fjellstillinger som det tar tid å nedkjempe. Aksens flyvåpen er nærmest satt ut av spillet etter den siste utvikling. Innen det området de nå behersker finnes det bare tre flyplasser. I de siste dager har det ved flere høve kommet til heftige flystrider. Sist lørdag ble 63 aksefly tilintetgjort mens de alliertes tap var ubetydelige. Søndag ble 31 tyske transportfly på vei til Tunis med forsyninger skutt ned. De allierte flystyrker har igjen tilføyd aksens forsyningsstrafikk store tap. 20 aksekip er senket i de siste døgn. Deriblant er den italienske krysser "Trieste" på 10.000 t. som ble senket av amerikanske flyvere om lørdag. Aksetroppenes evakueringsmuligheter blir livlig diskutert. På bakgrunn av den tonnasjemengde som står til disposisjon for tyskerne og italienerne i Middelhavet, kan en imidlertid si at disse muligheter er meget små. Et slikt foretagende vil bli altfor kostbart for den italienske flåten, og det vil forandres muligheter under en eventuell alliert invasjon i Italia.

MØTE MELLOM HITLER OG MUSSOLINI. Dette møte var først og fremst et resultat av utviklingen i Tunis. Det var om å gjøre for Hitler å stive opp aksepartneren. Videre var det sikkert hensikten å gi det tyske folket inntrykk av at italienernes kampånd og motstandvilje er usvekket. Dette var det 12. møte mellom de to diktatorer og det 7. siden krigen tok til. Agitasjonen etter møte har i vesentlig grad tatt sikte på å skape "goodwill" for aksemaktene hos de nøytrale og delvis også hos de underkuede land. Det snakkes mye om den frihet aksemaktene har i sinne å gi enkeltstatene i Europa etter krigen. Bakgrunnen er sikkert den store avhengighet Tyskland og Italia er kommet i til de øvrige europeiske land ikke minst når det gjelder arbeidskraft og råstoffer. Etter alle tidligere møter mellom Hitler og Mussolini er det blitt sagt at en kunne vente nye store offensive operasjoner. Denne gangen venter verden på å få se hvilke defensive tiltak aksepartnerne er blitt enige om å sette i verk.

RUSSLAND. Bortsett fra kampene foran Novorossisk er det stille på den lange søstfronten. De russiske tropper har nå ett seg så tett inn på Novorossisk at de kan bombardere byen med artilleri. Tyskerne er blitt tvunget til å trekke seg noe tilbake også lenger nord for byen. Her forsøker russerne å føre fram et angrep langs Kubanelva for å dele det tyske bruhudet i to. Det kjempes nå heftig ved alvas munning. Et angrep som tyskerne foretok ved Volchov for å skjære over forbindelsene mellom Lenigrad og omverden ble slått tilbake. Det kostet tyskerne 2000 drepte.

VESTFRONTEN. Flyvirksomheten i vest holdes oppe. I løpet av de 6 siste netter er der rettet 3 større angrep mot Rukrområdet. Blant annet er Europas største innlandshavn Luisburg angrepet igjen. (avsluttet 14/4 1943)

- V -

DE STRIPETS TRAGEDI.

Bestformannen i Jern- og Metall, Omund Omundsen, er en av dem arbeiderne har mistet enhver aktelse og respekt for på grunn av hans holdningsløse stilling til nasipampene i fagorganisasjonen. Nå da han - som så mange andre - er blitt klar over at tyskernes og nasistenes nederlag er uavvendelig, gjør han fortvilte anstrengelser for å kjempe seg avlad. Mens den komiske leder - renegaten Birger Aamoit - forleden foretok en reise på Vestlandet, innkalte Omundsen en del av forbundets tillitsmenn i Oslo til noe han kalte et illegalt møte. Her serverte han en rørende historie om at jernarbeiderne ville vært prisgitt arbeidsgivernes glupskhet, hvis ikke han hadde fortsatt i forbundet og ivaretatt deres interesser. Han var også frekk nok til å be om tilslutning til den unnfalighet som han er den typiske representant for. Tillitsmennene hadde og har sjølsagt bare forakt til overs for den slags manøvrer. De vet at Omundsen og dessverre også andre ikke har lagt to pinner i kors for å komme ut av det uverdige selskap med nasipamper og overløpere i den korrumperte fagorganisasjon. Parolen har vært gitt mange ganger og er ikke til å misforstå: Overalt hvor nasistene har satt inn kommisarer skal de tidligere tillitsmenn søke seg vekk. De som rolig blir sittende og prøver å manøvrere seg fram blir i arbeidernes øyne betraktet som forrædere og behandlet doretter. Vår kamp gjelder uten kompromisser og unnfalighet en ny handkraftig

FRI FAGBEVEGELSE

FRI FAGBEVEGELSE

Nr. 16

3. årgang

1. mai 1943

KAMERAT!

Arbeiderklassens internasjonale demonstrasjonsdag - 1. mai - har under krigen og den nasistiske undertrykkelse, fått en betydning som står i nøye samsvar med den opprinnelige feiring av dagen. Beslutningen om å gjøre 1. mai til en internasjonal kamp- og demonstrasjonsdag ble fattet på Internasjonalens første kongress i 1889, men dens historiske opprinnelse går enda lenger tilbake. De amerikanske arbeiderorganisasjoner hadde allerede i 1860 - 70 årene ført bitre kamper for erobringen av 8-timersdagen og disse kamper antok i 80-årene stadig større omfang. I 1889 fattet American Federation of Labour beslutning om å gå til generalstreik 1. mai 1890 for å erobre 8-timersdagen i hele U.S.A. Også de franske arbeidere hadde tidligere reist krav om minstelønn, 8-timersdag og internasjonal arbeiderbeskyttelse. Da Internasjonalens beslutning ble kjent, vakte den stor oppsikt og de reaksjonære myndigheter i alle land innstilte seg på å møte dens virkeliggjørelse som om det gjaldt en direkte trussel om revolusjon. Men demonstrasjonene ble gjennomført på tross av forbud, politisk og militær oppbud. Og i de følgende år vokste tilslutningen til de krav som ga 1. mai-dagen sitt innhold. Den faglige og politiske arbeiderbevegelse fikk i alle land en voksende innflytelse som førte med seg at de opprinnelige krav om minstelønn, 8-timersdag og i det hele tatt menneskelige arbeids- og levevilkår ble kjempet igjennom.

Ettersom arbeidsfolkets innflytelse gjennom sin fagorganisasjon og sine representanter i stat- og kommuneforvaltningen fikk et slikt omfang at det faktisk var medbestemmende ved fastsettelsen av den økonomiske og sociale levestandard, gikk 1. mai-dagen over til mer å bli en fest- og mønstringsdag. De mektige demonstrasjoner som ble holdt ga nok støtte til at parolene om nye økonomiske, sosiale og kulturelle framsteg ble stillet i forgrunnen, men den bitre kamp som preget dagen de første årene var foreløpig kjempet til ende.

Da fascismen og nazismen reiste hodet i Europa og innvarslet en tid med ny undertrykkelse og umyndiggjørelse av arbeidsfolket, ble stillingen med et slag en annen. I Italia og senere i Tyskland ble arbeiderbevegelsen druknet i blod da fascistene erobret makten. Hitler gikk så langt i sin kynisme at han profanerte denne arbeiderklassens kampdag med å innstifte 1. mai som "arbeidets dag" under nazistisk kontroll. I vårt som i andre frie, demokratiske land ble kampen mot den fascistiske og nazistiske reaksjon hovedinnholdet i 1. mai demonstrasjonene i årene som fulgte, men som det senere har vist seg var det ikke tilstrekkelig å bekjempe nazismen innenfor de enkelte lands grenser. Det hele var spørsmål om å skape en samlet front av alle frie nasjoner og denne front kom først i stand da nazismen allerede hadde vokset seg så sterk at den gikk til angrep og la en rekke av Europas frie nasjoner i sine slavelenker.

Men om de frihetselskende folk sent innså den fare som truet deres eksistens, så har de dog smidd våpen og samlet arméer som i dag er sterke nok til å ta kampen opp mot de nazistiske erobrere og i morgen sterke nok til å tilføye frihetens motstandere et dødelig nederlag. I dag er det også tiden for arbeiderklassen i Norge og andre okkuperte land å gi 1. mai dagen tilbake det gamle kampinnhold den hadde. Frihetens undertrykkere rekvirerer og sender i disse dager ungdommen ut for å befeste sin egen ufrihet gjennom arbeid for den nazistiske krigsmakt. Den aktuelle oppgaven på 1. mai dagen 1943 er derfor å ta kampen opp og stanse rekvireringen og hindre tvangsutskrivningene. Men for å være i pakt med de beste tradisjoner i vår kampdags historie må vi også gi dagen et positivt innhold med sikte på framtiden. Vi må ikke bare være med å vinne krigen ved en stadig skjerping av motstanden mot tyskernes og nazistenes planer. Vi må også være med å vinne freden ved å drøfte og planlegge retningslinjene for den sosiale og økonomiske nyreising som må finne sted når krigen er vunnet.

- V -

SVENSK LYBESST TIL NORGE.

Den 9. april holdtes rundt omkring i Sverige en rekke Norgsmøter. I Stockholmet alene hele tre. Og overalt enorm til slutning. I tusener og atter tusener met våre brødre på den annen side av Kjølen til Norgesmøtene for å gi til lyden ne sin sympati og solidaritet med det kjempende norske folk. Talere i Stockholm var fra norsk side Lars Evensen og redaktør Tranmæl. Den siste uttalte bl.a.: "Vi har nå kommet så langt at vi må begynne å tenke på morgendagen og planlegge for framtiden. Etterkrigsproblemene trenger seg på med voksende styrke. Det bli spørsmål om Norges og Sveriges, ja hele Nordens stilling. Vi var en frihetens forpost i Europa. Skal vi kunne bli det på nytt må Norden åpent tre fram og ta sin del av det samlings- og gjenoppbygningsarbeid som ligger foran oss. Et nytt ralt Norden vil bli et isolert Norden. Vi stiller oss i så fall utenfor og for sømmer våre forpliktelser. Det er nå under krigen at grunnlaget for det nordiske samarbeid må legges. Hvert varmt håndslag fra svensk side gjør et sterkt inn trykk i det okkuperte, men kjempende Norge. Det har imidlertid i forholdet til Norge forekommet ting som har vakt kritikk og misstemning, ja endog bitterhet. Disse uheldige foreteelser må gjøres gode igjen, slik at ikke samforståelsen mellom broderfolkene på den skandinaviske halvøy blir skadet for lang tid framover"

- V -

NASJONAL ARBEIDSSINNSATS

- I TYSKE UNIFORMER!

Vi gjengir nedenfor et brev fra en av de tvangsmobiliserte gutter, som ble sendt til Svelvik for å tjenestgjøre som "sjåfør":

Hallo.....

Svelvik 13/4 -43.

Jeg har kommet fram til Svelvik. Og har det etter forholdene bra. Vi begynte med eksersis med en gang vi kom ut, vi må lære å marsjere og bruke hitlerhilsen. Når vi stiller på linje og det blir ropt kompani rett på tysk må vi samtidig rope heil hitler. Så du skjønner at her er det bare å lystre ordre enten du vil eller ikke. Her går allting etter tysk mønster. Vi blir vekt kl. 6 og må stille på linje med en gang de blåser i fløyten og da tar det gjerne en halv time før tyskerne får oss oppstilt som de vil ha det. Vi får ikke mere permisjon om kvelden i Svelvik for guttene har vel gjort byen usikker så vi må pent holde oss innenfor gjerdene nå. I dag fikk jeg uniform, sort med blanke knapper, men det er gamle så har jeg ikke vært lasaron, så er jeg det nå. Men det kan gå an å være her ute med uniform, men når jeg skal hjem på perm på lørdag blir det verre, men jeg får vel se om jeg ikke kan få skiftet på vestbanen når jeg kommer inn. Min adresse er feltpost..... men vær forsiktig med å skrive for det blir sensurert. Hils alle kjente.

Sender deg en kjærlig tanke,

Hilsen.....

Brevet er et nytt bevis på at mange av de som nå blir utkalt til den "nasjonale arbeidsinnsats uten videre blir stillet under tysk kommando og iført tyske uniformer. Derfra er veien til aktiv fronttjeneste for landets fiender ikke lang. Det er mot denne uhørte krenkelse av folkeretten den norske ungdommen i dag reiser seg til protest og motstand.

- V -

HESBJØRSKANDALEN.

Vi har til stadighet avsløret korrupsjonsskandaler innen NS, som viser at råtenskaper innen det "statsbærende" parti er bunnløs. Og det er ikke tilfeldige medlemmer som danner hovedtyngden i svindelen. Virkelige dimensjoner får ikke forbrytelsene før en setter søkelyset på de disposisjoner personer innen den indre, ledende krets har gjort seg skyldig i. I dag skal vi berette om den systematiske utplyndring av det kjente kursted Hæsbjør ved Hamar. I fjor sommer ble dette tvangsmessig overtatt av tyskerne, som skulle bruke det som hjem for tyskertøser med barn. Etter en tid måtte det oppgis da det hadde ført til et ferdelig spetakkel på grunn av alt det bråk kvinnfolkene fikk i stand. Stedet ble så overlatt NS ved et intrassentskap under ledelse av restauratør Jørgens (forretningsfører i Fritt Folk), Rikskonomisjef Trondsen og NS-ombudsmann Alf Whist. Direktør ble krovært Martin. Hæsbjør ble så åpnet som kurhotell for NS-folk. Hotellet ble nå stedet for utskielser uten like, og dette kunne snart markes i bøkene. Tross store tilskudd fra Fritt Folk og partiet viste kassen på kort tid en manko på 120 000 kroner. Forholdene utartet slik at det ble

vendig å foranstalte en undersøkelse. Hæsbjør var blitt totalt rundstjålet. Det gjaldt ikke bare kassen. En stor del av alt dekketøy og servise, håndklær og annet utstyr er simpelthen fjernet. Hotellet er ribbet for alle lagre av matvarer, brennevin og vin. Det gårdsbruk som var knyttet til hotellet har lidt samme skjebne. Besetningen hvorav flere okser er slaktet ned og solgt på svartebørsen i Oslo sammen med det andre. Trafikken kunne foregå helt uhindret da alle de partimedlemmer som sto for stedet var folk som lenge hadde utmerket seg som de verste børssvindlere. De kunne som framstående NS-folk greit og enkelt føre varene med seg i sine biler til Oslo og unngå enhver kontroll. Foruten de som er nevnt var også stabssjef Thrønsen innblandet i affären. Historien må imidlertid være blitt for drøy selv for de nåværende maktthavere. Herr Jørgensen og rikskonomisjefen er arrestert. Stabssjefen sitter temmelig utrygt i sin stilling og skal være suspendert fra denne. De øvrige implisertes skjebne er ennå ikke kjent, men det er sikkert flere framstående NS-folk som har fått lurt seg unna allaren etter å ha smurt seg godt. Rundt regnet beløper underslaget og hele svindelen seg til vel 400 000 kroner. Bare det som er solgt på svartebørsen regner man har innbrakt over 1/4 mill. Undersøkelsene pågår ennå, men en kan regne med at "myndighetene" vil gjøre alt for å dysse saken ned. Vi vil imidlertid fortsette med å avdekke svindelen og skal ved senere høve bringe nye avsløringer av korrupsjonen innen forrederens rekker.

- V -

STATSTJENESTEMENNENE.

I den kamp det norske folk fører mot de tyske overfallsmenn og NS er stats-tjenestemennenes holdning av særlig betydning. Helt fra første stund har tyskerne arbeidet for å gjøre statapparatet til et føyelig redskap for sine planer. I dette øyemed ble NS satt i spissen for administrasjonen i det man gjorde regning med at tjenestemennene ville la seg lokke eller skremme inn i det "statsbærende" parti. På tross av at alle midler har vært brukt, har dog tjenestemennene holdt sin del av fronten urokket. Stort sett kan de retningslinjer motstanden er organisert etter, oppstilles således:

1. Propagandamøter med "tjenestlig" innkallelse må ikke besøkes. Vi innskjerper at det gjelder møteforbud i alle tilfeller hvor det er den minste grunn til å tro at innbyderne har til hensikt å snakke om politikk. Det ligger helt utenfor statstjenestemennenes plikter å ta del i slike møter selv om det er i arbeidstiden.
PROPAGANDAMØTER AV ENHVER ART ER BOYKOTTET.
2. Det er tidligere gitt påbud om at alle kommunale stillinger er boykottet. I likhet med dette innskjerper vi at følgende tjenestegrener er helt boykottet: LENSMEENN, POLITI, POLITIDEPARTEMENTET, KULTURDEPARTEMENTET, DEPARTEMENTET FOR ARBEIDSTJENESTE OG IDRETT, ARBEIDSTJENESTEN, DIREKTORATET FOR ARBEIDSFORMIDLING. Ta heller aldri imot forfremmelser eller ansettelses som har sin grunn i at den som før hadde stillingen er blitt avskjediget på grunn av sin politiske holdning. Søk aldri stillinger hvor besettelsen skal foretas av "ministerpresidenten"
3. Ingen foreldre må la sine barn søke stillinger hvor arbeidet ellers må utføres av voksne. Ingen kvinne må søke seg inn i yrker som normalt betjenes av menn. Når kvinner og barn tar slikt arbeid, frigjøres tilsvarende mannlig arbeidstilfordel for tyske tiltak.
4. SØK ALDRI EN STILLING UTEN PÅ FORHÅND Å HA UNDERSØKT OM STILLINGEN ETTER DE RETNINGSLINJER SOM ER TRUKKET OPP FORAN ER BOYKOTTET.
Det som er sagt her angår også personer som ikke er statstjenestemenn. Gjør derfor denne parole kjent også utenfor statstjenestemennenes rekker.

- V -

INNENRIKSDEPARTEMENTETS SPØRRESKJEMA (JØDESJKJEMA)

som angivelig skal brukes til fagkartotek, sendes ut til stadig flere etater. Det inneholder vesentlig en rekke personlige spørsmål som ikke angår arbeidet. Det innskjerpes at skjemaet skal legges til side. Det skal ikke utfylles og ikke sendes tilbake. EN ER IKKE FORPLIKTET TIL Å BESVARE NOEN SPØRSMÅL PÅ ET SLIKT SKJEMA.

- V -

FAGLIG ALL-BRITISK MØTE I LONDON.

En faglig kongress med representanter fra de faglige hovedorganisasjoner i Storbritannia og Dominions som Canada, Australia, New Zealand og Syd-Afrika begynte i London mandag den 12. april. Kongressen er kommet istand på initiativ av den engelske landsorganisasjon.

Til behandling på kongressen kommer en rekke viktige spørsmål av organisatorisk og prinsipiell karakter. Etterkrigsproblemer av sosialpolitisk karakter vil få en bre plass på dagsordenen og likeså spørsmålet om den faglige internasjonales rekonstruksjon. Fra Norge vil fagorganisasjonen være representert ved bl.a. L.O.s formann, Konrad Nordahl, som også er medlem av styrer i den faglige internasjonale.

- V -

ILLEGAL FRANSK SOSIALISTKONGRESS.

For noen tid siden ble det holdt en stor sosialistkongress i en inntil videre ukjent by i Frankrike. Det møtte omlag 100 delegerte fra alle aknter av landet på tross av vanskelighetene med å komme fram. Mens møtet pågikk gjennom-søkte Gestapo hele byen, men var ikke istand til å finne møtestedet. Kongressen vedtok flere resolusjoner, deriblant en som oppfordret alle franske menn til å motsette seg forordningen om arbeid i Tyskland og en som ga det franske folk anvisninger som gjaldt forskjellige former for sabotasje.

- V -

TALL OM KRIGEN.

Den engelske parlamentssekretær, lord Bruntisfield, meddelte forleden at de allierte hittil har senket, skadet eller erobret 3.365.000 tonn tyske skip. For italienske fartøy utgjorde det tilsvarende tall 4.027.000 tonn og for japanske 1.857.000 tonn. Tilsammen har således de allierte tatt ca. 9,2 mill. tonn aksetonnasje ut av spillet.

Produksjonsdirektøren i det amerikanske krigsdepartement, general Knudsen, opplyste på en pressekonferanse i begynnelsen av april at U.S.A. skal produsere 90 000 fly i år.

Ifølge Reuter har skipsbygger Kaiser i en pressekonferanse opplyst at senere innen utgangen av dette år skal produksjonen av hangarfartøyer gå opp til 6 i måneden. Disse fartøyer skal kunne brukes både som egentlige hangarfartøyer og til transport av fly.

- V -

VELFERDSKOMITÉER I BRITISKE HAVNEBYER.

Etter initiativ av Arbeidsministeren, Bevin, er det nedsatt velferdskomitéer i de britiske havnebyer. De skal ta seg av sjømennenes interesser når de er i havn. Den viktigste oppgaven er å skaffe dem gode herberger, sund underholdning og atspredelse og påse at deres hygieniske forhold er i orden. Den norske regjering har i samråd med sjømannsorganisasjonen og Nortraship tatt seg meget energisk av dette spørsmål. Således er det i London stilt til sjøfolkenes disposisjon et flott hotell, County Hotell. Der er det også plass for festlige sammenkomster. I Newcastle er det opprettet et tidsmessig herberge. I Glasgow ble det nylig innviet et vakkert klubblokale. Også i andre store sjøfartsbyer arbeides det med lokalspørsmålet. I Wales, ikke lenger fra Cardiff, er det innkjøpt et pent og moderne feriehem. Det er også nå avsatt yngre, driftige og sosialt interesserte leger i havnebyene. Flere norske sjukhus er opprettet. Det største og best utstyrte ligger i Edinburgh.

- V -

HJELPEN TIL SOVJETSAMVELDET.

Roosevelt meddelte for en tid siden at England og U.S.A. i 1942 sendte 3000 fly, 4 000 stridsvogner og mer enn 30 000 lastebiler samt andre kjøretøyer til Russland. Dessuten fikk Sovjetsamveldet flere hundre tusen tonn levnetsmidler, diverse krigsmateriell, medisiner og andre krigsfornødenheter. De amerikanske sendingene alene oversteg i 1942 2 500 000 tonn. I oktober ble det transportert 9 ganger så meget krigsmateriell til Russland som i januar 1942.

- V -

AKSENS TAP.

Norsk tidend har offentliggjort en større artikkel der det på grunnlag av tilgjengelige publikasjoner og informasjonen foretas en beregning av de

tyske tap under krigen. Bladet kommer til den konklusjon at om man regner med årgangene 1943 og 44 og dessuten regner med at soldater som under tjenestgjøring fyller 46 år ikke blir sendt hjem, har Stor-Tyskland siden krigens begynnelse kunnet mobilisere 13,5 mill. soldater. Av disse beregnes nå 7 mill. å være satt ut av spillet: 3,5 mill. falne, 3 mill. dødelig eller så hårdt såret at de er blitt kampudyktige og 1/2 mill. tatt til fange.

- V -

OPPOSISJONEN STIGER I ØSTERRIKE.

Den 26. februar ble det henrettet ytterligere to østerrikere for høyforrøderi og landsforrøderi. Antallet henrettede østerrikere de siste 5 månedene har dermed steget til 104. Det er her bare spørsmål om slike henrettelser som offentliggjort av de tyske myndigheter.

- V -

UKENS SMIL.

"Nå lysner det for arbeidslivet", sa Oslo-gutten da arbeidskontoret brant.

- V -

I DRAMMEN

ble de kommunale funksjonærer for noen tid siden utsatt for ganske drastiske repressalier fra de nazistiske myndigheters side. Det var sendt skriftlige innkallelser til et NS-møte med pålegg om møteplikt, men resultatet var heller magert for de "statsbærende". Frammøteprosenten var praktisk talt lik null. I raseri herover ble samtlige lavtlønnede trukket for en måneds lønn og de høyt lønnede for tre måneders lønn. Som motdemonstrasjon erklarte byens befolkning kinostreik og det er med glede vi konstaterer at kinostreiken i Drammen er 100 prosent effektiv. Nå truer nazistene med å stenge kinomatografene helt og sende betjeningen på arbeidstjeneste - en åpen innrømmelse av at de står maktesløse overfor den kompakte norske fronten.

- V -

FARLIG ANGIVERSKE.

Friserdame Mary Danielsen fra Drammen er angiverske i Gestapos tjeneste. Ved siden av driver hun svartebørshandel av skumleste slag.

- V -

K R I G E N S G A N G.

TUNIS. Mandag den 19. april gjenopptok Montgomery offensiven mot aksestillingen nord for Sousse. Etter noen timers heftig kamp rykket engelskmennene inn i den lille byen Enfidaville, og omlag 3 døgn senere tok de en viktig fjellstilling 10 km. lenger nord med storm. Siden da har kampene på den tunisiske sørfront nærmest vært av stasjonær karakter. Det ser ut til at den 8. arméen har fått til oppgave å holde presset vedlike for å binde størst mulige styrker, mens den 1. britiske arméen foretar de avgjørende framstøt på vestfronten. Det terreng den 8. arméen nå har for seg byr på så store fordeler for forsvarerne at det vil falle uforholdsmessig dyrt å føre fram hovedangrepet her. Langfredag gikk den 1. britiske arméen til det ventede angrep fra vest. I det vesentlige følger dette framstøt Medjerdadalen, og det første målet er området rundt den viktige jernbanestasjonen Mdjez El Bab. I løpet av påskedagene steg slaget om denne siktede byen stadig i intensitet og heftighet. Særlig har sammenstøtene mellom tanksavdelingene vært voldsomme. Et alliert gjennombrudd her vil beseile byen Tunis skjebne, og det vil gjøre stillingen for de aksetropper som står lenger sør ved Pont du Fah uholdbar. Tyskerne kaster derfor hele vekten av sin forsvarsevne inn i slaget om denne stilling vel vitende om at der avgjøres slaget om Tunis. Lenger sør gjør franske tropper et framstøt langs jernbanen fra El Arussa mot Pont du Fah. Disse tropper har besatt en viktig ås som behersker Pont du Fah. Helt i nord er de amerikanske tropper som ble frigjort etter aksetroppenes flukt fra Sør-Tunis, satt inn i framstøtet mot det vitale jernbaneknutepunktet Mateur. Her står de allierte nå bare omlag 20 km. fra byen. Flyvirksomheten i Middelhavsområdet har vært overmåte omfattende i de siste 14 dager. Dag og natt har allierte har vært rettet kraftige angrep mot aksebasene på Sicilia, Sardinia og i Sør-Italia. Den 18. april var den heldigst dag hittil for de alliertes flyvåpen i Tunis. En større tysk luftkonvoy på veg nordover ble angrepet av amerikanske fly. Etter heftige luftkamper ble 58 tyske transportfly og 16 jagere skutt ned. I det hele mistet aksemaktene den dagen 86 fly i Tunis mens de allierte

mistet 11. - Det er ikke mulig på det nåværende tidspunkt å ha noen formening om hvor lenge aksetroppene i Tunis vil holde stand. Von Arnim har 200 000 mann til disposisjon og disse tropper får stadig nye forsyninger så det er sannsynlig at Hitler har gitt ordre til at Tunis skal holdes så lenge det er råd. For aksemaktene gjelder det om å vinne tid slik at de kan forberede seg ordentlig til det slaget om Europa som må komme etter slaget om Tunis. Siden 1. januar har aksetroppene hatt følgende tap i Tunis: 66 000 dre sårede og fanger, 918 fly er skutt ned og 250 tanks og 3000 kjøretøyer er ødelagt eller tatt som bytte. I samme tidsrom er 34 skip senket og 108 skadet. Men det er sannsynlig at Hitler vil ofre hele Afrikakorpset for å kunne konsolidere sin stilling i Europa.

LUFTKRIGEN. Den rivende utvikling som det engelske og det amerikanske flyvåpen har gjennomgått i de to siste år, gir seg stadig kraftigere utslag i den aktive krigføringen. Det blir stadig klarere at de alliertes flyvåpen spiller og kommer til å spille en vesentlig rolle under den endelige nedkjempelsen av Tyskland. Også det russiske luftvåpen har i den siste tid vist stigende aktivitet. Natt til den 16. april bombet russiske maskiner Königsberg, Tilsit og Danzig. Natten etter var 600 tunge britiske bombemaskiner på vingene. En større styrke angrep Skodaverkene i Tsjekkoslovakia, og en annen stor styrke angrep industribyen Manheim. En tredje avdeling var over Ludwighafen. Om dagen den 17. bombet amerikanske flyvende festninger Focker-Wulfverkene i Bremen. Det kom til heftige flykamper over byen. Herunder ble 52 tyske jagerer skutt ned. De amerikanske tap var 16 bombefly. Natt til den 21. ble Rostock, Stettin og Berlin hjemmsøkt av britiske fly mens russerne var over Tilsit igjen 2 døgn senere rettet 200 russiske bombefly et tilintetgjørende angrep mot trafikknutepunktet Insterburg ved Königsberg. Endelig ble Duisburg i Ruhrområdet kraftig bombet natt til den 27.

ØSTFRONTEN. Våren er kommet meget tidlig i Russland i år så det er sannsynlig at operasjonene vil komme igang langt tidligere i år enn i fjor. På begge sider gjøres store forberedelser, og det er ikke mulig å si hvem som først går til angrep og hvor det kommer. For øyeblikket gjør russerne energiske bestrebelse for å eliminere det tyske bruhode på Kaukasuskysten. Litt etter litt tvinges tyskerne tilbake. De holder ut i det lengste i det håp at en kommende tysk offensiv skal redde dem. (avsluttet den 28. april)

- V -

1. Mai.
"Loven" om "arbeidets dag", som er et av nazistenes plumpeste forsøk på å vinne sympati hos arbeiderne, er i år også gjort gjeldende her i landet. Men som så mange ganger før vil tyskerne og forrederne oppdage at arbeiderne ikke lar seg villedes eller innfange av slike "gunstbevisninger". Tvert imot vil denne profanering av arbeidernes kampdag føre tilskjerpet motstand og øket aktivitet. Bak beslutningen om å gjøre 1. mai til fridag igjen kan en skimte hele kobbelet av forredere og overløpere i fagorganisasjonen. Og er det noe arbeiderne hater og forakter så er det disse skadedyr som var med og dolket vår gamle organisasjon ned. Den norske arbeiderklasse vil derfor 1. mai samles i sine illegale, underjordiske organisasjoner for å drøfte planene for den framtidige kamp mot tyskerne og deres norske lakeier i og utenfor fagorganisasjonen og legge grunnlaget for en ny, handlekraftig

KAMERAT!

Det norske folk har under hele okkupasjonsperioden forstått de vanskeligheter vårt svenske broderfolk har hatt å kjempe med. Aldri har det hevet seg noen norsk røst som har kritisert den holdning Sverige fra første stand inntok som nøytral stat. Vi var klar over at vi på hjemmefronten måtte kjempe vår kamp alene mot overfallsmenn og forredere og det gode forholdet til grannefolket på den annen side av Kjølen ville aldri bli forstyrret av denne kjensgjerning. Hvert tegn på sympati og forståelse med det undertrykte, norske folks kamp som er kommet til uttrykk i svensk presse eller for svensk offentlighet forøvrig, har i Norge vært følt som et varmt håndslag fra bror til bror. Norgeshjelpen, flyktningenes gode mottagelse, minnemøtene 9. april, den svenske pressens uredde strid for Norges sak på tross av en svært ensrettet offentlig sensur - alt dette har varmet nordmenns hjerter og gitt oss øket styrke i vår kamp. Men vi ville ikke være ærlige hvis vi ikke også sa fra at om den svenske opinion har styrket oss med sin solidaritet, så har også det offisielle Sverige svekket oss ved sine imøtekommende avtaler med vårt lands overfallsmenn og undertrykkere. Mange ganger har vi pekt på at grunnlaget for et framtidig skandinavisk samarbeid må legges nå under krigen. Men da må Sverige også vite at den bitterhet som i dag hersker i Norge overfor den unnfalldenhet som er vist ved tillatelsen til de tyske permisjonstog og andre militære transporter på svenske jernbaner er et hårlig grunnlag å bygge på. Den mangel på diplomatisk konduite som er kommet til uttrykk overfor den lovlige norske regjering er heller ikke egnet til å skape gjensidig tillit.

De svenske arbeidere har gjennom sine fagforeninger reist krav til sin regjering om at denne uverdige stillingtagen overfor det kjempende Norge må bringes til opphør. En rekke ytterligere ankepunkter enn dem vi ovenfor har antydnet, er lagt fram. Til tross for at de svenske arbeideres aksjon har vært meget omfattende har den tilsynelatende ikke gjort noe inntrykk på offisielt hold. De norske arbeidere og hele vårt folk står i disse dager overfor det alvorligste slag siden landet ble hørtatt. Det er allerede foretatt og det forberedes i stor målestokk deportasjon av nordmenn til tvangsarbeid i Tyskland og andre steder. Fangne norske patrioter - i første rekke folk som har tilhørt arbeiderbevegelsen og som således er kolleger og ofte personlige venner med de svenske arbeideres ledende tillitsmenn - blir daglig sendt til de tyske konsentrasjonsleire og torturkamre. Vi spør våre svenske kamerater på arbeidsplassene, i fagforeningene, forbund og landsorganisasjon: Vil dere fortsatt være med å bryte malm og transportere den til våre bødler slik at de kan fortsette sin bøddegjerning? Vil dere fortsatt vise dyktighet og påpasselighet når dere fører våre undertrykkere fram på svenske jernbaner? Vi tror de svenske arbeideres solidaritet er like grunnfestet i dag som den var i 1905, da de under Brantings førerskap forhindret krigen mellom Norge og Sverige. Vi tror at de svenske arbeidere, når de ser at protestaksjoner og adresser ikke fører fram, vil vite å tale et språk som også de nazistiske erobrere og undertrykkere forstår. Det er denne dagen de norske arbeidere ser fram til og det er denne dagen som vil danne innledningen til et nytt, solidarisk samarbeid på den skandinaviske halvøy.

- V -

"FYLKESMANN" VRIES-HASSEL,
som i sin tid søkte å slå seg opp imen NS ved å avdekke "fylkesmann" Steaersens korrupsjonsmetoder og maktmisbruk, har vist seg å være vel bevandret i kunsten å berike seg selv. Han foreslo i sin tid Stange og Fluberg kommuner slått sammen og presten i Stange fjernet, angivelig p.g.a. "statsfiendtlig" holdning, fordi han selv ønsket å kjøpe Stange prestegård av det offentlige; han var nemlig misfornøyd med sin fylkesmannbolig. Han ville imidlertid forbeholde seg at staten igjen skulle innløse eiendommen om han måtte ønske det. - Dette kjøp ble det ikke noe av. Det har imidlertid lyktes han å få tak i en annen verdifull eiendom, nemlig Hallangen gård ved Drøbak som han har kjøpt for kr. 325.000.-.

Eiendommen er på 3.000 mål, hvorav 1.000 mål innmark, 1.000 mål skog og 1.000 er egnet til tomteutparsellering. Eiendommen tilhørte Frogn kommune som kjøpte den under forrige verdenskrig, og det var ingen påviselig grunn for kommunen til å selge den nå. Ordføreren i Frogn er imidlertid Vries-Hassels gode venn og har fått sin stilling ved hans hjelp.

Ellers kan nevnes at Vries-Hassel har kjøpt seg bil for fylkeskassens regning. Han er nå etter eget initiativ blitt formann i et utvalg bestående av ham selv, "justisråd" Larsen, kommunerevisorsjef Qvigstad, revisjonssjef Saxlund og lektor Harald Bakke, som skal omorganisere riksrevisjonen. Denne institusjon ble quisling og hans drabanter for besværlig med sine antegnelser, og riksrevisjonssjefen, Lütken, har der for fra 1. juli 1943 fått avskjed sammen med de 4 øvrige riksrevisorer. Vries-Hassels utnevnelse til fylkesmann i Hedmark ble betraktet som en forvisning. Han ønsker nå å komme tilbake til Oslo for å være nærmere kjøttgrytene. Han skal derfor antakelig bli sjef for riksrevisjonen. Han vil i så fall neppe være NS til bry med uønskede antegnelser.

- V -

"MINISTER" BLEHR

har også nylig ervervet seg større eiendommer som han har kjøpt av Vinger kommunes skoger for kr. 350.00.-. Blehrs hushjelp er datter av ordføreren i Vinger kommune, og "ministeren" har flere ganger hatt ordføreren til middag hos seg. Hagelin har sendt kommunalavdelingen beskjed om at han ikke ønsker at det skal gjøres vanskeligheter fra avdelingens side i anledning av salget.

- V -

DEN KOMIS. KE LEDER

i Restaurantarbeiderforbundet, Arth. Asch. Stephensen, har vist seg å ha evne til å konkurrere med selv de mest drevne NS-svindlere innen restaurantvirksomheten. Og det sier ikke så lite. Hans karriere er riktignok nå foreløpig avsluttet, idet han som så mange andre av de "statsbærende" ikke var i stand til å holde måte, slik at partiet fant det nødvendig å la statspolitiet gripe inn. Vi har imidlertid vært så naive at vi trodde saken skulle fram for retten, derfor har vi hittil avholdt oss fra å avsløre den vidløftige hr. Stephensen. Men som så ofte før når det gjelder partimedlemmer og nasipamper forsøker de nazistiske myndigheter å dysse saken ned. Vi må derfor litt post festum gi en karakteristikk av denne representant for den "nye tid". Når hr. Stephensen ønsket å trumfe gjennom en sak - som oftest med henblikk på egen økonomisk vinning - truet han såvel medlemmer som arbeidsgivere med arrestasjon og skjenkerettsnektinger. De som ikke bøyet seg ble forfulgt gjennom alle instanser og med alle midler som sto til hans rådighet. Bare en mann hadde den komiske hr. Stephensens bevågenhet, nemlig den beryktede og mange ganger straffede kafévert Sigval Lauritzen. Når Lauritzen hadde begått sedelighetspris- eller rasjoneringsforbrytelser og myndighetene grep inn, skred også Stephensen inn til fordel for Lauritzen med all den makt og myndighet forbundet ga ham. I helseråd, hos politi og i kontrollnemnda ligger det skrivelser som viser det gode samarbeid som hele tiden har bestått mellom disse to typiske representanter for det "statsbærende" parti. Det kan selvsagt ikke forundre noen at en type som Stephensen - i likhet med så mange andre nazipamper - har sørget for at forbundets midler ikke er frosset fast. Revisjonen har til stadighet gjort skarpe anmerkninger om hans store pengeforbruk og hyppige forskudd av forbundets midler. Hans mange og lange reisefravar uten organisasjonsmessig bakgrunn har også vært en hård økonomisk påkjønning for forbundet. Disse skumle forhold og i tillegg hertil omfattende svartebørs-svindel, vekker imidlertid ingen betenkeligheter hos de nåværende "myndigheter". Det er bare fordi hr. Stephensen har vært dum og ikke har forstått å dekke over sine forbrytelser slik som de mer framtrædende NS-folk er i stand til, at han ble tatt ved vingebenet. Men saken skal selvfølgelig dysses ned ellers kunne jo navnene på svindlerne i den indre partikrets komme fram.

- V -

UNDER MILLIONBRANNEN

i P.M. Byes Trykkeri natt til 1. april brente det en hel del manuskripter og trykksaker for tyskerne, bl.a. et stort praktverk som Terboven og Rediess hadde bestilt til Hitlers fødselsdag 20. april. Verkets tittel var "SS in Norwegen und in den übrigen deutschen Gross-Raum".

I trykkeriet holdt en også på med å trykke et stort tysk kartverk over Norge i 7 blad. Arbeidet, som utføres for Wehrmacht, har pågått i over 2 år.

- V -

SVINDELEN MED UBÅTEN,

angivelig russisk, som senket de to fiskekuttere nordpå, hvorved 16 mann gikk under, er nå avslørt. Det viste seg som vanlig og i likhet med propagandanummeret om mordene på de polske offiserer ved Katyn, utelukkende å være teater satt i scene av den tyske krigspropaganda. Sannheten er at en undervannsbåt plutselig dukket opp på fiskefeltet og avskjøt sine torpedoer mot fiskekutterne, hvorav to sank øyeblikkelig. De andre søkte skyndsomt å komme unna, men den siste av dem ble stanset av ubåten og tvunget til å vende tilbake til fiskeplassen. Her fant de en mann drivende i sjøen og etter anvisning ble han tatt ombord. Mannen som var russer, var utstyrt med de mest moderne livredningsvester og kunne sikkert ha holdt seg flytende i lengre tid. Da ubåten så at mannen var fisket opp, forsvant den like plutselig som den var kommet. Hensikten var selvfølgelig at folkene ombord på fiskekutteren skulle konstatere at det var en russer de hadde fisket opp, men uheldigvis for tyskerne hadde flere av fiskerne sett mannen bli kastet overbord fra ubåten. De var derfor alle klar over at det her forelå en tysk provokasjon. Harmen og hatet mot overfallsmennene som ikke engang vek tilbake for overlagt mord på 16 uskyldige fiskere for å åpne et billig propagandanummer, kan lettere tenkes enn beskrives.

- V -

K R I G E N S G A N G.

PRODUKSJONSSLAGET. Helt fra krigens første dag har alle vært klar over at det som på lang sikt kommer til å bli avgjørende for krigens utfall, er den produksjonskapasitet som står bak de kjempende arméer. Nå på våren og sommeren 1943 kaster den amerikanske og engelske industri så kolossale mengder krigsmateriell inn i kampen at utfallet er gitt. Et par tall fra produksjonsstatistikken i april i år belyser denne utvikling klart. I denne måned produserte den amerikanske industri 6200 krigsfly. Den engelske produksjon i samme måned lå sikkert over 3500 maskiner. Hva russernes månedsproduksjon nå løper opp i er det ikke opplyst noe om. Men hvis en anslår den til innpå 4000 fly tar en sikkert ikke for hardt i. Den russiske krigsproduksjon har i det hele vært en av de store overraskelser i denne krigen. Tilsammen har altså de allierte nå en flyproduksjon som nærmer seg 14000 fly i måneden. Aksens produksjon derimot ligger toppen på 5000 fly i måneden. I samme forbindelse kan en peke på de tyske senkningsoppgavene for april. Etter tyske oppgaver skal de tyske ubåter ha senket 415000 t. i april. Dette er langt under det halve av det som tyskerne hevdet at de hadde senket i mars. I samme tidsrom fikk amerikanske verfter ferdig mer enn 100 lasteskip på omlag 1 mill. tonn. Det er selvsagt for tidlig å si om denne radikale bedringen i senkningstallene er av varig natur. Men en kan si så mye at de allierte takket være sin enorme produksjon sakte men sikkert får overtaket i slaget om Atlanterhavet.

TUNIS. Etter de overmåte blodige kampene i påskedagen stilnet kampene av langs praktisk talt hele fronten i Tunis. I første omgang kunne det se ut som de heftige allierte angrep ikke hadde ført til resultater av betydning. Men ved det kraftige trykk som de engelske og franske tropper hadde øvet ved Medjez el Bab og Pont du Fahs hadde de dels bundet og dels trukket til seg store aksestyrker. Dette ble ikke uten følger for utviklingen på andre frontavsnitt. Helt i nord rykket 8. amerikanske armekorps fram mot det vitale knutepunktet Mateur. Søndag kom det til heftige kamper og mandag kl. 11 f.m. rykket amerikanerne inn i Mateur. Dette kan få den aller største betydning for kampenes videre forløp. Jernbaneforbindelsen mellom Tunis og Bizerte er nå brutt. Dette kan ikke unngå

å få følger for forsyningene til de store aksestyrker som står ved Pont du Fahs og Medjez el Bab. Videre kan amerikanerne nå angripe aksens sterke sperrestilling ved Medjez el Bab i flanken. Tyskerne selv har ingen illusjoner når det gjelder kampenes videre forløp. Dette kommer klart til uttrykk i en dagsorden vom Arnim har sendt ut. Her gjør han det klart at det ikke finnes noen retrettmuligheter lenger, og han gir tropperne ordre til å gå til angrep koste hva det koste vil da det er det eneste som kan hindre et snarlig sammenbrudd for aksene i Tunis.

ØSTFRONTEN. Det er fortsatt bare på Kubanfronten at kampene er av noen betydning. Men her har de til gjengjeld vært meget hårde den siste uken. Tirsdag kunne russerne innregistrere en betydningsfull seier. De inntok jernbaneknutepunktet Krymskaja og berøvet dermed tyskerne en av deres viktigste posisjoner på bruhodet. På russisk hold regner en med at tyskerne under de hårde kampene på Kubanfronten de siste fem ukene har tapt 15-20000 mann, 600 fly og hundre kanoner.

LUFTKRIGEN. Luftoffensiven holder fram. Mellom annet ble Essen bombet kraftig natt til 1. mai og Ruhrområdet ble angrepet av større styrker natt til 5. mai. Ilmiden i Holland ble angrepet i dagslys den 3. mai, og idagslys den 4. mai bombet amerikanske flyvende festninger krigsindustri ved Antwerpen. Ellers har britiske fly gjennomført omfattende mineleggingsaksjoner i Østersjøen. Russerne har i den forløpne uke hjemsoekt bl.a. Königsberg og Svartehavshavner Constanza. (avsluttet 5. mai)

DE NORSKE ARBEIDERE

som frivillig tar ansettelse ved tyske anlegg må underskrive en erklæring som gir et godt bilde av arbeidsforholdene. Arbeideren må til å begynne med avgi en erklæring om at han ikke er tidligere straffet og at han ikke tilhører de jødiske rase.

Die Verpflichtungserklärung lyder: "Jeg forplikter meg til å holde den daglige arbeidstiden, og omsorgsfullt og pålitelig utføre det meg pålagte arbeid og særskilt ikke å forsinke arbeidet eller levere noe arbeid som enten med vilje eller uforsiktighet er feilaktig, samt ikke å skade verktøy eller gjøre arbeidet formål ubrukbare. Jeg forplikter meg til fullstendig taushet om alt jeg iakttar angående gangen i mitt arbeid og arbeidsstokken.

Denne forpliktelse gjelder også andre forsvarsmaktsforetak og deres arbeidsstokk. Jeg forplikter meg videre til omgående å anmelde til arbeidslederen eller dennes stedfortreder ethvert tegn på spionasje eller sabotasje mot noen av forsvarsmaktens anlegg. Likeledes skal jeg anmelde til samme instans om jeg på noen som helst måte skulle oppfordres til spionasje- eller sabotasjehandlinger. Det er meg bekjent at jeg ved usanne angivelser angående ovenstående bestemmelser eller hvis jeg ikke oppfyller de forpliktelser som jeg har påtatt meg kommer til å bli avskjediget uten varsel og dømt etter tysk lov".

De arbeidere og funksjonærer som allerede er blitt utskrevet til den "nasjonale" arbeidsinnsats må alle som en nekte å underskrive denne eller lignende erklæringer. Det uhorste folkerettsbrudd tyskerne har gjort seg skyldige i ved å tvinge et folk som de selv innrømmer å være og faktisk er i krig med, må få til svar at de som allerede er kalt ut på tvangsarbeid må sette sin ære i deres arbeidsinnsats blir uten betydning og verdi for fienden. Ved å lese ovenstående erklæring nøye gjennom vil en få en klar beskjed om de tyske ønsker. Oppgavene må da bli å sørge for at det vedblir å være uoppfylte ønsker og i virkeligheten bli den motsatte. Motige og uforferdet må vi nå gå inn for å sette sammen en handlingens motstandsfront, som svekker fienden og derved bringer oss friheten nærmere. Aktiv innsats må til om vi igjen skal nå fram til et Norge og en

KAMBRAT!

Selv om vår nasjonaldag også i år feires under trykket av den prøysiske jernhel, så innvarsler den seiren og friheten i nær framtid og styrker derved håpet og motstandsviljen i hele vårt folk. 17. mai 1940 viste Tysklands knusende overlegenhet i starten. Hitlers lynkrig tok pusten fra Europa, som den tok pusten fra vårt eget folk. De frihetselskende allierte stater var totalt underlegne. I 41 hadde de riktignok nådd øket styrke, men var fortsatt underlegne, og først i 42 oppnåddes jevnbyrdighet med de nasistiske volds menn og undertrykkere. Navnene Stalingrad og El Alamein betegner det avgjørende vendepunkt. I 1943 er tyngdepunktet definitivt forskjøvet, nå er det vi som er de sterkere: den russiske vinteroffensiv som knuste hele tyske armeer og befridde et område like stort som Tyskland, britenes seirsløp i Nord-Afrika som endte med at de veldige tyske italienske styrker ble fullstendig knust, de vunne slag på Ny Guinea og Salomonøyene, den gigantiske bombing av Tyskland og Italia. Og denne overvekt øker for hver dag, med aksellererende fart. Det kan ennå ta tid, men det kan også gå for 17. mai vil derfor i år - tross nøden og undertrykkelsen - bli en håpets dag, da vi ser slutt på vår fornedrelse, slutt på rettskrenkelser, vold og terror og igjen kan se fram til den hevdvunne frihet som dagen representerer. Men den vil også bli en kampens dag. De harde slag som fienden tilføyer oss gjennom der totale arbeidsmobilisering til fordel for sin krigføring, er det vår plikt å slå tilbake. Det vil kreve offer av den enkelte, men for frihetens og framtidens skyld må vi alle være villige til å påta oss byrder som kampen krever. Når vi tenker på Stalingrads garnison, på 8. arme, på sjøfolkene i Atlanterhavstraden, på flyverne over Tyskland, på jødene, polakkene, tsjekkerne, grekerne og jugoslaverne, har vi ikke lov å klage eller henge med hodet et sekund. Og glem aldri at den viktigste avgjørelse alt er falt, seiren er vår, intet kan lenger hindre at Norge blir fritt igjen. Hver dag som går er er skritt nærmere det målet. Da skal og må vi holde ut, tvers igjennom alle prøvelser, alle savn, alle ofre. "Vi overlever alt!"

Storbritania holdt. El Alamein holdt. Stalingrad holdt. Norge skal også holde. Det er 17. mai dagens budskap.

HAAKON LIE HOLDT 1. MAI

over kringkasteren i New York denne talen: "For 4. gang opplever vi nordmenn 1. mai i krig. I 50 år, fra 1889 til 1939 feiret vi dagen i fred, stolte over den framgang vi gjorde fra år til år. De krav som ble reist, åttetimersdagen og almindelig stemmerett ble tidlig ført ut i livet. Nye krav kom til og formet sakte men sikkert samfundet, og Norge ble etter hvert et foregangsland når det gjalt sosiale tiltak. Folket ble reist til øket selvspekt og øket verd. De brede lag av befolkningen følte at de var herrer i eget hus og de hadde rett og plikt til å bestemme over sitt land og seg selv. De 4 krigsår har revet ned meget av det vi hadde bygget opp. Vår levestandard er blitt senket til et minimum. Men viljen til selvhjelp, lengslen etter frihet og trygge kår er ikke drept. Alt det maidagen den gang brakte bud om lover og hele folket. 1. mai er arbeidernes dag. De har i denne tunge tiden risset sine navn inn i folkets historie. De har vist det samme samhold i nasjonens tjeneste som de en gang viste i sin klasse. De har ikke vært til salg; det var i første rekke arbeiderne som veltet quislings planer om arbeidssamband og riksting. Det har kostet. Hundrer på hundrer av arbeiderbevegelsens beste menn vansmekter nå i tyske fengsler, og nye hundrer må vandre den samme vei. Men fronten vil holde som hele den norske fronten vil holde.

1. mai er det internasjonale brorskaps dag, den dag da arbeidere verden over demonstrerte mot krig og for fred. Vi ble aldri sterke nok til å stanse krigen, men da den kom så de det som sin oppgave å gjøre størst mulig innsats. Jeg har sett Storbritanias arbeidere. Deres innsats er uvurderlig. Her i Amerika er næsten 20 millioner mann sysselsatt i krigsindustrien. Jeg har reist landet rundt

og sett deres umåtelige rikdommer. Den amerikanske krigsproduksjon av 1943 er simpelthen et mirakel. Og i øst er det herar som redder oss alle: soldatene og arbeiderne. Soldatene som kjemper på slagmarken, arbeiderne som flytter fabrikkene mot øst og bygget opp den nye rustningsindustrien. Det internasjonale brorskap er ikke dødt. Denne krigen har brakt millioner sammen som tidligere sto fremmede overfor hverandre. 1. mai-dagen pekte alltid framover, så også idag. Vi skal ikke bare vinne krigen, men også freden. Vi kjemper for de mål vi alltid hadde. Yttringsfrihet, frihet fra nød, sosial trygd, det var maidagens budskap til menneskeheten. Midt i sorgen og savnet skimter vi en ny og bedre verden. I tre år har Norge vært et hårtatt land, en lang gang fra ond til verre, og kanskje det værste står igjen. Men ett vet vi: vi vinner! Vi er nærmere målet enn noensinne. I 1943 er de allierte armeer på marsj framover på alle fronter, det er vi som går på, og vi vil ikke stanse. Derfor er 1. mai påny håpets dag.

- V -

NYTT NEDERLAG FOR NASIKOMMISARENE

I forrige uke var forbundsstyret i Kjemisk Industriarbeiderforbund innkallt til møte som var berammet avholdt på Hamar. Som kjent har de komiske ledere av forbundene hittil hatt det så travelt med å følge tyskernes og quislings anvisninger at de fullstendig har "glemt" at det fantes en øverste landsmøtevalgt ledelse, nemlig forbundsstyrene. Imidlertid har den tiltagende isolering fra arbeidernes side gjort de komiske ledere og deres herrer betenkte, og ved trusler har de derfor nå søkt å få de lovlige, landsmøtevalgte tillitsmenn til å godkjenne deres forbrytelser mot arbeidsfolket. Resultatet i kjemisk var at de foruten de komiske - Asbjørn Bjerke og Nygårdsmoen - møtte 4 mann av 21. Disse var tidligere kasserer A. Gulbrandsen, Karl Pedersen, Jevnaker, tidl. formann i Rem- og Gummiarbeidernes forening Johan Iarsen, Oslo (som nå var 4. varamann til forbundsstyret) og L. Østhaug som overhodet hverken var medlem eller varamann til forbundsstyret. M

- V -

KRIGENS GANG

TUNIS. Kampene om Tunis er slutt. I den siste uke har utviklingen gått overmåte hurtig og den har bydd på en rekke dramatiske detaljer. Torsdag i forrige uke gikk 1. engelske armeen til storm på den siste sperrestilling foran Tunis-sletten. Denne avgjørende kamp fant sted ved Djedeida 20 km. vest for Tunis. De tyske stillinger brøt fullstendig sammen under vekten av den kraftige allierte materialinnsats, og alt fredag kveld rykket engelskmennene inn i selve Tunis. Omtrent samtidig falt festningen og byen Bizerte i amerikanernes hender. Etter inntagelsen av Mateur rykket de amerikanske panserkolonner rett mot Bizerte idet de omgikk alle aksens forsvarsstillinger i terrenget foran byen. Fra nå av utviklet aksetroppenes sammenbrudd seg med rivende fart. Kl. 11 søndag morgen kapitulerte den motstandsgruppe som befant seg ute ved kysten mellom Bizerte og Tunis. Bare her ble det tatt over 25000 fanger, derav 6 generaler. De små styrkene som befant seg i området ved Medjez el Bab og Tebourba måtte hurtig gi seg, og det samme var tilfellet med de styrkene som ble innsluttet ved Pont du Fahs etterat franske tropper tok Zaghuan søndag. Det største motstandssentrum dannet seg på halvøya Kap Bon som stikker ut i havet på vestkysten av Tunis. Men etter harde kamper trngte de allierte mandag inn på halvøya. De tok småbyene Hamman-Lif og Soliman rett sørøst for Tunis og trængt fram over halvøya til Kaurba. Dermed er dette siste motstandsområdet delt i 2, og "motstanden opphører" er umiddelbart forestående. Hittil er bragt inn over 100000 fanger, derav 8 generaler. Det er ingen tvil om at sammenbruddet kom som en stor overraskelse for det tyske folket. Inntil 2 dager før Tunis fall førte tyskerne nye tropper over. Dette forteller at de trodde kampene skulde vare en nå i lang tid. Bandt de faktorer som førte til sammenbruddet er det verd å merke seg at aksens totale underlegenhet i luften regnes som en av de mest utslagsgivende. Under kampens mest avgjørende fase viste aksefly seg i det hele ikke over kampområdet. Dette ga de allierte fly fritt spillerum, og de grep inn i kampene på en avgjørende måte. Også de allierte flåtestriidskrefter har sin de

i seiren. I de siste dager har den ligget utenfor Kap Bon og hindret aksetroppene å flykte. De allierte bombe-fly har rettet kraftige angrep mot tallrike mål i Middelhavet. Søndag bombet 400 amerikanske fly Palermo. Bare over dokkene ble sluppet 500 t. bomber. Tirsdag var 200 fly over Marsala på Sicilia. Videre har den italienske festningsøy Pantellaria vært utsatt for en rekke heftige anfall. Aksens skipsfart har lidd nye harde tap, fra 6. til 10. mai ble 47 skip senket i området ved Tunis.

ØSTFRONTEN. Kampene ved Kuban har vært vel så heftige som i Tunis. I slutten av forrige uke slo russerne en kile inn mellom de tyske og rumenske tropper. Etter voldsomme kamper, der flyene har spilt en dominerende rolle, har russerne trent seg gjennom de yttre forsvarsverker rundt Novorossisk og de står tett opptil byen på flere punkter. Den flyoffensiv russerne startet for ca. 10 dager siden holder fram. Det er de tyske oppmarsjcentra på midtfronten og i Ukraina som angripes, særlig Orel og Brjansk. Det har utspilt seg heftige luftkampen langs hele fronten. I løpet av en uke har russiske fly skutt ned 930 tyske fly. Foruten ved Novorossisk har russerne rykket noe fram ved Veli-kije Luki. - Det er høyst sannsynlig at en står foran nye store kamper på Østfronten. Pravda melder således at tyskerne trekker sammen enorme styrker på midtfronten. En må regne med et omfattende tysk forsøk på å erobre Moskva i nær framtid. Ellers er det kjent at tyskerne også har planer om å foreta et omfattende angrep mot Leningrad. De øver for tiden et sterkt press på finnene for å få deres hjelp under en slik operasjon.

VESTFRONTEN har hatt en relativt rolig uke. Vårforholdene har lagt en demper på flyoperasjonene. Det siste storangrepet mot Dortmund i begynnelsen av forrige uke var forøvrig et av de heftigste under krigen. 400 firemotors fly slapp 1500 t. bomber på kort tid. Ødeleggelsene var eborme i denne viktige industriby. (avsluttet 12. mai)

- V -

DE RYSTENDE KJENSGJERNINGER

om tvangsinnlemning i den tyske krigsmakt i forbindelse med "nasjonal arbeidsinnsats" har vakt forferdelse i hele vårt folk. De ungdommer som under falske forespeilinger og trusler ble uttatt til de såkalte sjåførkurser, er i de oppsatte leire søkt tvunget til å sverge den tyske lydighetseden til Adolf Hitler. Dette må være et alvorlig varsko til alle som mottar innkalling til tvangsarbeidet. Bli du innkalt så forlang å få vite hva du skal gjøre og hvem en skal arbeide under. Gjelder det arbeid til fordel for okkupasjonsmaktens krigføring så nekt under henvisning til Haagerkonvensjonens artikkel 52 som lyder: "Ytelser in natura og tjenester kan bare avkreves kommuner og innbyggere når det skjer til dekning av besettelseshærens behov. De skal stå i forhold til landets hjelpekilder, og være av en slik art at de ikke medfører forpliktelser for befolkningen til å ta del i krigsoperasjonene mot sitt fedreland. Ytelsene og tjenestene kan bare avkreves i henhold til bemyndigelse fra den person som fører kommandoen på vedkommende besatte sted."

Bli du avkrevet ed i forbindelse med arbeidet, så nekt under henvisning til artikkel 45, som lyder: "Det er forbudt å tvinge befolkningen i et besatt område til å avlegge ed til den fiendtlige makt."

Hvis tyskerne hevder at Haagerkonvensjonen ikke gjelder, fordi arbeidsinnsatsen er foranstaltet av quislingregjeringen, så henvis til artikkel 51, der det bl.a. heter: "Ytelser kan bare oppkreves i henhold til skriftlig bestemmelse og på øverste hærleders ansvar." Og henvis videre til at både tyskerne og quisling åpent har innrømmet at Norge fortsatt er i krig med Tyskland og at quisling er innsatt av den tyske okkupasjonsmakt.

Det er forbunnet med større risiko og fare idag å la seg tvangssende til de tyske arbeidsleire eller endog måtte trekke i tysk uniform enn det er å nekte det folkerettsstridige arbeid for fienden. For dem som allerede er sendt på tvangsarbeid for vårt lands undertrykkere, gjelder det - også på grunnlag av folkeretten - å sørge for at deres arbeidsinnsats blir av minst mulig betydning for fienden.

- V -

PÅ OSLO BØRS

holdtes for omlag 14 dager siden et møte under ledelse av nasisten Hans Gude hvor tyskernes planer for sammenslutning av de ledende forretninger i Oslo ble lagt fram. Gude opplyste at det var meningen å slå sammen Steen & Strøm, Robsahm og Johan O. Larsen i Robsahms gård, videre Patrine Nielsen, Dobloug og Gunerius Pettersen i sistnevntes lokaler, og Glasmagasinet, Emil Olsen, Coward&Towsen og Ingw. Nielsen i den sistes gård i Torvgt. De frigjorte gårder skulle så stilles til tyskernes disposisjon. Samtidig har forrederen Schlytter Henriksen gjennomført en ødelæggelse av bankvesenet, idet hele 60% av bankfilialene i Oslo, Aker og Barum er tvangsmessig nedlagt.

- V -

ARBEIDERNE PENSER SØLES BORT.

De mange fagblad som nå utgives av den "sakkyndige" presseavdeling i landsorganisasjonen, er blitt en kostbar affære. Den korrupsjon som overalt preger det nye styre har også her gjort seg gjellende, og underskuddet er for året 1942 kommet opp i over 200000 kroner.

- V -

VED KOPPERÅ

i nærheten av Trondheim er det nylig funnet sted alvorlige sabotasjehandling. I den anledning ble det utstedt forbud i Trondheim mot telefonering, og visitasjon og undersøkelser ble igangsatt i stor stil.

- V -

ARBEIDSVILKARENE VED TYSKE BYGGE- OG ANLEGGSSARBEIDER

er, som vi tidligere har omtalt, vesentlig forverret ved den nye riksavtale som er kommet istand ved "samarbeid" mellom tyskerne og de komiske ledere i landsorganisasjonen og bygningsarbeiderforbundet. I et sirkulære som er utsendt fra Arbeidsgiverforeningen redegjøres for de nye bestemmelser. I første rekke er slått fast at alt arbeid skal bortsettes på akkord. Videre at garantien av timelønnen som tidligere var gjort gjeldende nå er bortfalt og der bare skal utbetales 80% av timelønnen i forskudd. Disse 80% er riktignok garantert, men største delen av den tvangsrekrutterte arbeidskraft som nå settes inn vil aldri kunne oppnå akkordoverskudd, da de jo er helt ukjendige i anlegg og byggearbeid. De må derfor regne med at hele fortjenesten vil innskrenke seg til 80% av timelønnen, hvilket vil si følgende satser: Fagarbeidere kr. 1.28, spesialarbeidere kr. 1.12, hjelpearbeidere kr. 0.96, gutter på 16 år kr. 0.48, på 17 år kr. 0.68, på 18 år 0.88. Den største gruppen blir hjelpearbeidere, idet betingelsene for å kunne oppnå spesialarbeiders lønn er vesentlig skjerpet. Selv jordarbeidere med lang erfaring er nå satt i hjelpearbeidernes gruppe. Forøvrig omfatter riksavtalen - som jo er ren tysk diktat - en rekke bestemmelser som forverrer lønns- og diettgodtgjørelser for folk fra private firmaer som er engasjert til lengere eller kortere jobber og dessuten for formenn og oppsynsmenn.

For den norske arbeiderklasse kommer det ikke som noen overraskelse at sultepisken skal svinges på nytt. En har hele tiden vært klar over at nasismen ikke bare innebærer terror, vold og innskrenkning i alle rettigheter, men også betyr en stadig nedsettelse av arbeidsfolkets levestandard. Det vekker heller ingen forundring at de kjøpte forredere i fagorganisasjonen uten innvendinger går med på de nye slavevilkår tyskerne dikterer. Den nasistiske og komiske ledede fagorganisasjon har jo helt siden septemberdagene 1941 stillet seg som garantist for overfallsmennenes forbrytelser mot arbeidsfolket. Svaret på de nye provokasjoner vil derfor bli den mest hensynsløse kamp mot overfallsmenn, forredere og medhjelpere, inntil vi på nytt kan samles i en

F R I F A G B E V E G E L S E

F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 19

3. årgang

22. mai 1943

KAMERAT!

Vi har visstnok tidligere påstått at ingenting lenger kan forundre oss med hensyn til erkeforredernes opptreden, men vi må tilstå at vi spærret øynene opp da vi gjennom avisene fikk vite at NS ble stiftet 17. mai 1933, og at forrederpartiet således kunne feire 10 års jubileum på grunnlovsdagen i år. Men vår forundring er kanskje forståelig. Innen NS var det heller ingen som tidligere kjente til at det var en 17. mai dag quisling la fram planene for den bevegelse som senere solgte land og folk for i en kort tid å kunne smake maktens sødme. Men quisling har lært av sitt store forbilde, Hitler, at løgner kan være et nyttig og virkningsfullt våpen bare den er gigantisk nok. Derfor gjaldt det om å erobre nasjonaldagen og fylle den med naziløgn og nazipropaganda for derved å kaste et glemselens slør over vår frie grunnlov som har gitt dagen sitt innhold. Men selv om forrederen lot seg hykle av representanter for overfallsmakten og forøvrig av sine nærmeste sammensvorne og laget en enestående karnevalsforestilling med og for sine tinnsoldater, så formådde han dog ikke et øyeblikk å bringe folket i forvirring. Aldri har 17. mai betydd så mye for oss som i år. Folket holdt seg riktignok borte fra alle offentlige steder - i Oslo var byen som utdødd utover kvelden - men i alle landets tusener av hjem ble dagen feiret med en inderlighet som aldri før. Nå forstår alle hva en fri forfatning med rettsikkerhet, ytringsfrihet og personlig frihet var for umistelige goder. Men dagen var allikevel ikke i første rekke preget av fortiden. 17. mai er under krigen og undertrykkelsen på nytt blitt en kampdag. Vår frie grunnlov og forfatning ble kjempet fram i harde og bitre kamper. Gjennom nye lidelser, offere og nederlag skal vi vinne friheten tilbake.

- V -

GUTTER MELLOM 15 OG 18 ÅR

oppfordres i et rundskriv som er sendt ut av den nazistiske landsorganisasjon til å søke arbeid som læregutter ved det tyske luftvåpens reparasjonsverksteder. Rundskrivet er stillet til yrkeslederne i samorganisasjonene, som blir pålagt å agitere blant ungdommen, særlig på anleggene, for at tyskerne således skal få nødvendig arbeidskraft ved utbedringen av sine mordervily. Det forundrer oss ikke at Odd Fossum og de øvrige nazipamper og overløpere ved denne anledning som så ofte før, løper tyskernes ærend. De er kjøpt og betalt av fienden og er som vanlig villige til å medvirke til et hvert forrederi. Arbeiderne vil imidlertid sørge for at de komiske heller ikke denne gang når sin hensikt. Gjør det kjent for ungdommen at en slik ansettelse ved tyske verksteder er jevngodt med direkte fronttjeneste for fienden og vil bli behandlet deretter. De verksteder det her dreier seg om er i første rekke Kjeller, Horten, Kambo og Oslo.

- V -

ERA OSLO OG AKERSHUS FAGLIGE

samorganisasjon er det sendt ut et sirkulære til fagforeninger og forbund om støtte til feriekolonien "Utøya". Det må advares mot enhver form for støtte til dette foretagende. Heller ikke må noen sende sine barn til denne feriekoloni, som bare er en fordekt nazifiseringsleir.

- V -

I FORBINDELSE MED

10 års jubileet til forrederpartiet har quisling aller nådigst søkt Terboven om amnesti for noen av de mange landsmenn han har medvirket til å sperre inne i tyskernes konsentrasjonsleire. Det er også virkelig sluppet fri omlag 140 mann fra Grini, men "amnestiet" kommer i et noe underlig lys når en vet at minst like mange er arrestert og spærret inne de siste dager.

- V -

DET ER MED STOLTHET

vi kan konstatere at hovedstadens befolkning ga forredere og de fremmede et verdig svar på den provokatoriske, offisielle feiring av 17. mai. Chat Noir, Karl Johan teateret og Det Nye Teater måtte innstille forestillingene av mangel på publikum. På Søylen var det 32 tilstede og på Centralteateret 61. På kinoer som ikke hadde tysk program var besøket 1/10 av normalt. Paraden på Slottsbakker

ble praktisk talt ikke besøkt av nordmenn. Gatene var også så godt som tomme etter kl. 19. På trikkene var trafikken 10-20% av det vanlige.

KAMPEN MOT TVANGSMOBILISERINGEN

av norsk arbeidskraft for tyske krigsformål får stadig bredere oppslutning. Den 8. mai sendte den midlertidige kirkeledelse følgende protestskriv til quisling:

"Herr ministerpresident quisling.

Det skjer ting i disse dager i vårt folk, som tvinger oss til å vende oss til herr ministerpresidenten. Vi sikter til den måte hvorpå loven av 22. februar 1943 om almindelig nasjonal arbeidsinnsats ble gjennomført. Etter lovens tittel og dens uttrykk måtte man gå ut fra at arbeidsinnsatsen skulle ta sikte på å styrke det nasjonale arbeidsliv i Norge og "ved øket produksjon å styrke vårt næringsliv og folkets forsyninger i de vanskelige tider som nå forestår." Men nå da utskrivningen er i gang synes det klart at mange av våre menn utskrives til en tjeneste, som i virkeligheten er en tysk militær innsats, under tysk kommando, i tyske uniformer, til dels under tysk militær jurisdiksjon med tysk eksersis. Bl.a. er det offentlig uttalt at en del blir satt inn i Organisation Todt.

Vi er fullt klar over, at vi som okkupert folk i følge Haagerkonvensjonen er forpliktet til visse ydelser i form av varer og arbeid m.v. overfor okkupasjonsmakten. Derfor ble det heller ikke gjort innsigelser ved innmeldelsen eller innkallelisen til den nasjonale arbeidsinnsats, idet man gikk ut fra, at utskrivningen ville bli foretatt i overensstemmelse med Haagerkonvensjonen, som tydelig uttaler, at de nevnte ydelser "ikke skal være av den natur, at de innebærer forpliktelser for befolkningen til å ta del i krigsoperasjonen mot Fedrelandet." Den form for tjeneste, som mange av våre menn nå blir satt i, strider avgjort mot denne bestemmelse, og går dessuten også utenfor det som loven av 22. febr. tok sikte på. Dette virker ikke bare sårende for den nasjonale følelse, det bringer våre menn inn i de verste samvittighetskonflikter. All den stund det hersker krigstilstand mellom Tyskland og Norge, er det klart at de innkalte kan bli tvunget til å delta i militæroperasjoner eller i handlinger som har militære mål, til beste for den makt med hvilken Norge befinner seg i krig. Overfor denne samvittighetsnød kan Kirken ikke tie. Den ville da svikte både sin Herre og de menigheter og de enkeltmennesker den skal tjene og verge. Som kristne må vi se på vårt land som en Herrens gave, som er betrodd vårt folk av Gud. For enhver norsk borger - som for andre lands borgere - er det derfor en ubrytelig samvittighetsplikt å være trofast og handlingsrett mot det land og det folk som Gud har satt ham inn i. Denne plikt er heller ikke, fordi den har sin rot i Guds ordning og er bekreftet i Guds ord. Gud har kalt Kirken til å være samvittighetens vokter overalt hvor det øves tvang mot sjelene. Ut fra dette vårt kall ber vi ministerpresidenten om å avstå fra å utskrive norske borgere til en tjeneste, som strider mot deres samvittighet og rettsfølelse.

Gjenpart av denne skrivelse sendes landets prester til personlig orientering. Den midlertidige Kirkeledelse O. Hallesby Ludvig Hope (sign.)

SOVJETSAMVELDET - POLEN.

Det har lenge vært kjent at det har eksistert et motsetningsforhold mellom den polske regjering i London og Sovjet-Samveldet. Fra visse polske hold har det vært drevet en helt uansvarlig propaganda for et Stor-Polen etter krigen, det har endog vært antydning at grensene fra før Polens første deling i 1772 skulle gjenskapes. Dette er selvsagt ikke den polske regjeringens standpunkt, også den krever sterke utvidelser. Den vil bl.a. ha Øst-Prøissen og Øvre-Schlesia fra Tyskland og opprettelse av grensene mot Russland fra Rigafreden i 1921. Den arbeider også for dannelse av store fødersjoner i Øst-Europa med tydelig front mot Sovjet-Samveldet. Av Tsjekkoslovakia krever den Teschendistriktet. Den tenker seg også en nordisk føderasjon under Sveriges ledelse. Videre at Polen skal få kontroll over innseilingen til Østersjøen ved at Polen besetter baser på Jylland og de danske øyer. Det er klart at slike vidtgående planer må vekke uro i den nåværende situa-

sjon. Først etter krigens avslutning og etter det er dannet en polsk regjering som virkelig representerer det polske folks mening kan Polens grenseproblemer drøftes i samband med de øvrige problemer som må løses. - En kan gå ut fra at dette også er den russiske regjeringens oppfatning, og at den klart har villet markere dette ved å bryte med den nåværende polske regjering og derved presisere at drøfting av slike løse planer ikke virker heldig på det samarbeid som er så tvingende nødvendig mellom alle dem som endelig kjemper en hard kamp mot de nazistiske overfallsmenn, og at det heller ikke er noe godt grunnlag for samarbeidet om fredens problemer.

AVISENE I DRAMMEN

brakte 12. mai følgende bekjentgjørelse: "I går ettermiddag hadde Reichkommissar Terboven en rekke konferanser med tyske og norske myndigheter i Drammen. På grunn av forskjellige hendelser i den siste tid har Reichkommissar truffet følgende anordning for byen Drammen: 1. Salg eller utlevering av spiritus og tobakk blir med øyeblikkelig virkning forbudt på ubestemt tid. Unntatt fra forbudet er innehaverne av arbeidskort. 2. Kinoene blir lukket på ubestemt tid. 3. Alle forlystelsestiltellinger blir med øyeblikkelig virkning forbudt." Vi tror imidlertid Terboven kunne ha spart seg å lukke kinoene, det hadde drammeneserne allerede selvbesørget ved en effektiv kinostreik, som vi tidligere har omtalt, og med hensyn til inndraing av tobakksrasjonene, så er disse nå så mikroskopiske at det blir som å ta mindre enn intet.

K R I G E N S G A N G.

MIDDELHAVET. Den 13. mai kl. 11,45 opphørte all motstand i Tunis. De allierte tok 200 000 fanger hvorav 3/4 var tyskere. Videre ble det tatt 17 generaler. Av disse var 14 tyskere. Den tyske øverstkommanderende von Arnim ble tatt til fange av indiske tropper og befinner seg nå i England. Store mengder krigsmateriell falt i de alliertes hender mellom annet 1000 kanoner, 250 tanks, 30 000 motorkjøretøyer og 4,5 mill. l. olje, 500 fly og en regner med at 1000 ble ødelagt. Aksetropperne har i Nord-Afrika tapt i alt 627 000 mann, hvorav 227 000 tyskere og 400 000 italienere. De engelske tapene går opp i 240 000 mann. De alliertes flyvirksomhet over Sicilia, Sardinia og Italia øker nå stadig i intensitet og voldsomhet. Natt til den 13. mai ble Neapel angrepet av tunge bombefly. Den 14. ble flyplasser på Sicilia kraftig bombet i dagslys. Natt til den 17. ble Roms havneby Ostia angrepet av engelske maskiner fra de britiske øyer. De møtte da overhodet ingen motstand fra nattjagere eller luftvern. Hertil kommer daglige angrep i større og mindre målestokk på alle de viktigste byene på Sicilia og Sardinia. Heftige angrep av både flåtestridskrefter og fly har vært rettet mot festningsøya Pantellaria. VESTFRONTEN. Flyoffensiven mot Vest-Tyskland og okkuperte områder er blussset opp i den siste uke. Natt til den 13. ble innlandshavnen Duisburg utsatt for det kraftigste angrep det britiske flyvåpen har gjennomført i denne krigen. 34 britiske fly gikk tapt. Den etterfølgende natt var allierte fly over tallrike mål i Europa. Mellom annet ble Ruhrområdet, Berlin og Scodaverkene i Tsjekkoslovakia angrepet. Fredag gjennomførte amerikanske flyvande festninger større angrep mot Kiel og Antwerpen. Dagen etter ble havner i Nord-Tyskland utsatt for liknende angrep. Under disse operasjoner kom det til heftige luftkamper mellom de eskorterende allierte jagerfly og tyske maskiner. Likeledes hadde de store bombefly livlige dueller med det tyske jagerforsvaret. Torsdag, fredag og lørdag ble 121 tyske jager skutt ned under disse kamper. Søndagsnatten bombet engelske fly to demninger i Vest-Tyskland. Den ene, Ederdammen sør for Kassel, innholdt 200 mill. t. vann og den andre, Møhnedammen innholdt 130 mill. t. vann. Demningene ble brutt i omlag 100 m. bredde. En rekke elektrisitetsverk i Ederdalen ble ødelagt og hele landskapet med store deler av byen Kassel ble stående under vann. I løpet av et døgn ble den store Ederdammen tørt. Ennå mer omfattende ble skadene av de vannmasser som strømmet ut av Møhnedammen. Vannet som strømmet nedover Ruhr-elven, rev med seg elektrisitetsverk, fabrikker, jernbanestasjoner og veier. Dortmund ble helt oversvømmet og etter de siste rapporter fra engelske fly-

4
vere er Duisburg ~~kanal~~. Av stor betydning er det og at den store Mitterland-kanalen som forbinder Rhinen med Weser og Elben, blir ufarbar på grunn av for lav vannstand. Sveitsiske turbiningeniører som inntil for kort tid siden arbeidet ved Ederdammen, uttaler at dette er den største katastrofe som har rammet Tyskland under denne krig.

ØSTFRONTEN. Det er fortsatt flyoperasjonene som preger østfronten. De kraftige angrep mot jernbaneknutepunkter i de tyske oppmarsjområder har holdt fram også denne uke. Spesielt framhever de russiske kommunikeer bombetokter mot de store tyske troppekonsentrasjoner i Briansk-Orel sektoren. I de to første ukene av mai har russerne ødelagt på bakken og skutt ned 1300 fly.

Patruljevirkomheten på bakken har til dels utviklet seg til lokale kamper av ikke liten omfang. Russerne har gjennomført et mindre angrep i Lisishans-området og de har bedret sine stillinger ved Velikie Luki. På Kubanfronten er tyske motangrep slått tilbake med store tap for tyskerne. (avsluttet 19/5)

- V -

FREDSMÅLENE.

Vi behandlet for noen uker siden de fredsmål som arbeiderklassen og andre sosiale framstegskrefter i de forskjellige land må stille seg for at der skal skapes garntier for at krigskatastrofen ikke skal gjenta seg. Vi vil på denne plass i tiden framover gi en oversikt over de problemer som i den forbindelse melder seg:

DE FIRE FRIHETER.

Fra ansvarlig hold i de ledende allierte land er det blitt lagt fram prinsipielle synsmåter som langt på vei står i samsvar med det syn internasjonale arbeiderbevegelse har gjort seg til talsmann for lenge før krigen.

Demokratiske sosialister slutter seg uten forbehold til Roosevelt's like enkle som forjettende programklaring:

Ytringsfrihet, samvittighetsfrihet, frihet fra nød og frihet fra frykt.

Atlantdeklarasjonen av august 1940 som har fått tilslutning fra samtlige allierte regjeringer, er basert på anerkjennelsen av de fire friheter.

Vi tror ikke Atlantdeklarasjonen kan være demokratiens siste ord, men vi mener at de prinsipper den har slått fast, danner et brukbart grunnlag å arbeide videre på.

Det bør være en oppgave for demokratiske sosialister å sette seg imot at demokratiens fredsmål blir forkludret ved de hatkjensler som øker som en forståelig følge av nazismens barbariske framferd.

Freden må bygges på fornuft. Hat danner ikke noe holdbart fredsgrunnlag. Etterkrigspolitikken må ikke bli behersket av hevn, men av vilje til felles konstruktiv gjenreising.

Den nasjonale samling som har fått et nytt oppsving og spilt en stor rolle under kampen mot nazismen, strekker heller ikke til når den nye fred skal bygges. De problemer krigen har reist og som må bli løst ved fredsoppgjøret, er ikke bundet til landegrensene og bør tas opp ut fra en internasjonal innstilling.

NASJONENES SELVBESTEMMELSESRETT.

Atlantdeklarasjonen slår fast at de forente nasjoner ikke trakter etter erobringer av territoriell eller annen art. De ønsker heller ikke at det blir gjennomført noen territoriell forandring som ikke stemmer overens med de berørte folks fritt uttalte ønske. Stalin har ved flere høve understreket at Sovjet-Samveldet fører en forsvarskrig og ikke har erobningsplaner eller aggressive hensikter overfor andre land. Fra Tsjangkajsje's side foreligger det tilsvarende erklæringer om Kinas politikk.

Det står derfor fram som et bestemt fredsmål for de forente nasjoner å sikre nasjonenes selvbestemmelsesrett og å sørge for at alle folk får leve seg eget liv.

De forente nasjoners regjering har forpliktet seg til å gi tilbake den nasjonale frihet til alle folk som er blitt fratatt den ved vold.

Vi understreker disse prinsipper og betrakter det som en plikt for demokratiske sosialister å holde fast ved dersom de blir omstridt under krigens videre forløp eller samband med fredsoppgjøret.

Vi kommer senere tilbake til andre problemer som opptar den norske som den internasjonale arbeiderbevegelse, problemer som må finne sin løsning om vi skal vinne - ikke bare krigen, men også freden og på nytt bli istand til å bygge opp en

F R I F A G B E V E G E L S E

K76

KAMERAT!

En artikkel som for noen dager siden ble gjengitt i den nasifiserte pressen anslår pånytt hyrdetonene overfor arbeidsfolket. Det heter:

"Under alle forhold har det vært arbeiderne som har båret byrdene i et samfund. Det være seg under de såkalte "gode tider", hvorunder både småborgerskapet og de kapitalistiske klikker skummet fløten av de abnorme tilstander med høye priser - eller under de såkalte dårlige tider med arbeidsløshet og derav følgende elendighet. De er seg bevist at arbeid er alle verdiers skaper og grunnlaget for all menneskelig lykke. Men alltid er de blitt skuffet og bedratt - på en eller annen måte. At de derfor til å begynne med stillet seg skeptisk også overfor den nasjonalsosialistiske bevegelse var bare en naturlig konsekvens av tidligere bitre erfaringer. Selvsagt kan det være bittert, at ikke alle forstår at vi utelukkende tilstreber det felles beste. Ja, man kan undertiden fristes til å si at "nei dette nytter ikke". Kanskje ligger feilen i vel så stor utstrekning hos oss selv. Kanskje har vi lagt vårt arbeid feilaktig an. Kanskje opptrer vi ikke i det daglige liv på en sådan måte at det skaper respekt for oss som mennesker. Vi må komme på talefot med hverandre. Og er vi først kommet så langt, da er den nasjonalsosialistiske ide's seier, d.v.s. den sunne fornufts seier, ikke langt unna".

Bortsett fra den helt ulogiske konklusjon kan vi understreke de betraktninger som er gjort gjeldende i denne propagandaartikkelen. De norske arbeidere var og er klar over sitt verd i samfundsmaskineriet og de er klar over at selv om en hadde nådd langt da de nasistiske erobningsbander la vårt og andre land i slave-lenker, så sto det enda mye igjen før vi hadde erobret også full sosial og økonomisk frihet. De forrædere som ved hjelp av tyske bajonetter idag "styrer" vårt land må imidlertid ikke være forundret over at arbeiderne stillet og fortsatt stiller seg "skeptisk overfor den nasjonalsosialistiske bevegelse". De spurte dette styre har satt etter seg vil vanskelig kunne bibringe hverken arbeiderne eller andre grupper i folket noen forståelse for den "nye tid".

Arbeidsfolket er fratatt alle sine hevdvunne rettigheter. Våre organisasjoner som gjennom års slit var bygd opp og som hadde ført til betydelig framgang for arbeidsfolket på det politiske, sosiale og økonomiske område, er brutalt trampet ned og overtatt av våre motstandere. Alle rettigheter i forbindelse med fastsetting av lønns- og arbeidsvilkår er gjort illusoriske. Prisene på de viktigste forbruksvarer er steget tårnhøyt, mens lønningene ikke bare er uforandret men i mange tilfelle slått ned. Underernæring og sult er blitt resultatet av det tyske og quislingske diktatur.

Og i tillegg til denne politiske og økonomiske umyndiggjørelse, har arbeidsfolket som hele vårt folk forøvrig, blitt utsatt for uhorste rettskrenkelser og den mest utemmede terror fra Gestapo og dets norske elever i statspoliti og hird. Disse kjennsgjerninger vi her har pekt på er i seg selv mer enn tilstrekkelig til at arbeiderne ikke bare "stiller seg skeptisk", men i avgjort kampstilling til nazismen. Selv om de tyske overfallsmenn og deres norske medløpere hadde fart fram med fornuft og anvendt menneskelige metoder som tilfellet tildels er i Danmark, ville den norske arbeiderklasse, som folket forøvrig, likevel tatt kampen opp og reist den samme kompakte motstandsfront mot krigsforbryterne. En diskuterer ikke med representanter for en bevegelse som har undertrykkelse, ufrihet og utplyndring på sitt program. Og en kommer fram for alt ikke "på talefot" med den forbryterklikk som forrædde folk og land da fienden uten varsel brøt seg veg innover våre grenser.

- V -

ARBEIDSMOBILISERINGEN

Den "nasjonale" arbeidsmobilisering har nå også nådd de offentlige tjenestemenn (arbeidere og funksjonærer). "Minister" Lippestad har underskrevet en forordning om at de offentlige tjenestemenn ikke lenger skal være undtatt fra registreringsplikten. Uten å vente på offentliggjørelse av denne forordning, er det allerede foretatt utskrivning av enkelte høyere funksjonærer i næringsdepartementet. Blandt kommunale tjenestemenn er det særlig foretatt utskrivning ved Oslo Sporveier.

Det norske folk ble forespeilet at registreringen gjaldt en nasjonal arbeidsinnsats. Utviklingen har vist at det var blendverk. Det er nå på det rene at tyskerne søker å foreta en fullstendig mobilisering av all arbeidskraft i landet til direkte innsats i den tyske krigsføring, endog i militære formasjoner og i tyske uniformer. Ingen kan lenger frivillig la seg registrere eller utskrive til arbeidsmobiliseringen, uansett hvilke trusler som måtte komme.

DU HAR RETT OG PLIKT TIL Å NEKTE Å DELTA I EN KRIGSINNSATS FOR FIENDEN!

Av hensyn til norske interesser har hittil bare enkelte stillinger eller grener innen statstjenesten vært blokkert, og det til tross for de mange arrestasjoner eller politiske avskjedigelser av statstjenestemenn. NS vil nå åpenbart ved tysk hjelp søke å tvangsutskrive gode nordmenn fra de offentlige etater og truer derved den norske front innen hele den offentlige forvaltning. Av nasjonale grunner er det derfor nødvendig å blokkere alle stillinger i statstjenesten på samme måte som alle kommunale stillinger allerede er blokkert. Unntatt er bare leger og pleiepersonalet ved sykehusene.

DE SOM HERETTER SØKER STILLINGER I OFFENTLIGE ELLER HALVOFFENTLIGE INSTITUSJONER VIL IKKE KUNNE INNEHA NOEN STILLING I DET OFFENTLIGE ETTER KRIGEN!

Parolen er:

SEND IKKE REGISTRERINGSSKJEMA ELLER KORT!

MØT IKKE FRAM VED UTSKRIVNING!

SØK IKKE STILLINGER I STAT ELLER KOMMUNE!

ET VARSKO TIL KVINNENE!

Tvangssendingen av menn til de tyske militære anlegg har allerede skapt en følelig mangel på arbeidskraft i såvel offentlige som private foretagender. Det forsøkes derfor i stor utstrekning og erstatte denne mannlige arbeidskraft med kvinner. Således er Oslo Sporveier, Norges Statsbaner, Vinmonopolet for å nevne noen av de viktigste, stadig ute etter kvinner som øyeblikkelig blir ansatt når de melder seg. Det er allerede lyktes disse institusjoner å kapre en del kvinnelig arbeidskraft. Men en får gå ut fra at det her dreier seg om nazister som frivillig har meldt seg. Norske kvinner vil selvsagt ikke være medvirkende til at enda flere menn blir sendt på krigsarbeid for fienden. Men det er faktisk det de kvinner gjør som nå melder seg på arbeidsmarkedet og tar jobben etter de menn nazistene har sendt.

KORRUPSIJONEN INNEN NS

og fagorganisasjonen gir seg stadig smukkere utslag. Sjefen for restaurant "Keyser", en tvilsom fyr med navn Kåre Olafsen, lånte i sin tid 20.000 kroner i Hotell og Restaurantarbeiderforbundet, ved hjelp av sin gode venn den komiske Stephansen, som både vi og politiet har avslørt som en notorisk underslager og kassebedrøver. Som kausjonister for dette irregulære lån opptrådte ingen mindre enn den komiske formann i L.O. Fossum, samt en hr. Melstrøm. Da restaurant Olafsen ble arrestert ble kausjonsforpliktelsene aktuell for Fossum og Melstrøm og de fikk pågang om å betale. Men nazistenes første mann innen fagorganisasjonen visste råd. Han gikk til den nyoppnevnte komiske i Kommuneforbundet, hr. Getz, og påla denne å utrede de 20.000. Hr. Getz fulgte oppfordringen, og da revisorene i kommuneforbundet var formastelige nok til å gjøre anmerkninger til "transaksjonen", ble de innkalt og fikk en alvårlig overhaling. Vi kan nesten være enig med hr. Getz. Revisorer som er så pirkete at de gjør antegninger ved bagateller som 20.000 kroner passer ikke i nyordningen.

ALT METALLBESLAG

i Oslo som var rekvirert til sivilt Norsk bruk (deriblant Sporvegens beslag i vognene som utgjør ca. 15 tonn) er av tyskerne forlangt utlevert. Direktøren for metallkontoret satte sin stilling inn på saken. Han er nå avskjediget og nytt styre innsatt. Videre er det fra Oslo Sporveier beslaglagt 40 tonn kobbertråd som skulle anvendes for trolleybusser. Dette parti skal sendes til Tyskland. I det siste er det også kommet flere partier med kull og sinders, som er inn-

ført over clearing og således må betales med norske varer. Man skulle tro at dette brensel da kom det sivile norske forbruk til gode. Så er imidlertid ikke tilfelle. Hovedmassen går direkte til tyskerne, og en forsvinnende del blirtildelt bedrifter som direkte arbeider for tyskerne.

K R I G E N S G A N G .

MIDDELHAVET. Med stor kraft holder de allierte fram med flyoffensiven mot de italienske baser ved Middelhavet. Aksens forsvarstiltak har vist seg å være utilstrekkelige, og de klarer på langt nær ikke å demme opp for de alliertes flyangrep. Således ble på 4 dager fra 19. til 23. mai over 300 aksefly ødelagt mot 17 allierte. Særlig den 20. mai var en meget gunstig dag for de engelske og amerikanske flyvere. I løpet av dagen ble 117 aksefly skutt ned eller ødelagt på bakken mot et alliert tap på et fly. Under et angrep av amerikanske fly mot en viktig flyplass ved Piombino lo mil nord for Rom ble 58 fly som sto på bakken ødelagt. Samme dag ødela jagerfly en luftkonvoy på 7 seksmotors transportfly. Siden lørdag har oppmerksomheten i stor utstrekning vært rettet mot ferjestedene på begge steder av Messinastredet. Byene Messina og Reggio Calabria har vært utsatt for en rekke større angrep, og havneinnretningene har vært utsatt for skader som legger store hindringer i veien for ferjetrafikken mellom Sisilia og fastlandet. Hovedmålet søndag var festningsverkene på Pantellaria. Fra tidlig om morgnen til langt på kveld fløy bølger av allierte fly inn over øya og kastet sine bomber fra lav høyde. I første rekke gikk det ut over øyas eneste flyplass. Mandag ble hovedanprepene rettet mot mål på Sardinia. Over 300 allierte fly bombet 9 forskjellige mål på øya. Bare 3 fly gikk tapt under denne operasjon.

VESTFRONTEN. Også her rettes det stadig nye og virkningsfulle slag mot aksens krigsmaskin. Den 19. mai var en større amerikansk bombeflyavdeling over områdene ved Flensburg i Nord-Tyskland. 2 dager senere var amerikanerne over Emden og flåtehavnen Wilhelmshafen. Ved begge disse angrep ble det gjort betydeligskade på krigsviktige anlegg. Natt til den 21. trengte britiske moskito-fly helt fram til Berlin mens andre fly gikk til angrep på kommunikasjonsmidler, særlig lokomotiver, i Ruhrområdet. Søndagsnatt gjennomførte britiske fly krigens hittil største angrep mot industribyen Dortmund i Ruhrområdet. I løpet av 1 time kastet de svare maskinene ned en bombevekt på over 2000 tonn. Dette er 4 ganger så mye som tyskerne kastet ned under sitt største angrep mot London høsten 1940. Det er bare 14 dager siden Dortmund forrige gang var utsatt for storangrep, og i forrige uke ble byen satt under vann på grunn av sprengningen av Ederdammen. Hertil kommer så skadene ved storangrepet søndagsnatten, som etter de siste flyrapporter var meget omfattende. Avbyens tallrike fabrikker er det så og si utelukkende rykende tomter igjen. Det er symptomatisk for den virkningen angrepene på Vest-Tyskland har at den spanske fascistpresse har startet en hysterisk kampanje for å få begrenset luftangrepene mot byene. Tonen i den samme presse var en helt annen den gangen de engelske byene fikk unngjelde.

RUSSLAND. Sommerfelttoget på østfronten lar også i år vente på seg. Verdenspressen i begge de krigførende leire inneholder daglig spekulasjoner over når og hvor de nye operasjoner vil finne sted. Likeledes er det på det nåværende tidspunkt umulig å si hvilken av de kjempende partier vil ta initiativet. Det er som før nevnt mye som taler for at områdene ved Leningrad og Moskva kommer til å ligge i brennpunktet. I hvert fall trekker begge parter sammen store styrker langs disse fronter. - I uken som gikk var det fortsatt artilleriangrep mot Kursk mistet tyskerne 65 fly. Ved en rekke punkter langs fronten kom det til ganske heftige patroljekamper. Særlig ved Isjum og Lisishansk har det vært kjempet med stor heftighet mellom større patroljer. Slike kamper har også funnet sted ved Velikije Luki og Orel. Stridene på Kuban har stilnet av igjen. Russerne er for tiden opptatt med å trekke sammen ytterligere tropper her.

DET FJERNE ØSTEN. I flere måneder har det vært forholdsvis stille i det fjerne østen. Den engelske offensiv i Burma førte ikke fram og kineserne har hatt

tildels svære forsvarskamper å utstå. I forrige uke gikk imidlertid amerikanerne i land på øya Attu i Aleutene. Japanerne ble tvunget tilbake, og de står nå foran tilintetgjørelsen. (avsluttet 26. mai -43)

FREDSMALENE.

Vi fortsetter i dag den oversikt vi begynte i forrige uke med behandling av endel av de problemer som vil melde seg når krigen er vunnet og presiseringer av det syn som må trenge gjennom for at vi også kan vinne freden:

BESKYTTELSE FOR MINORITETER.

Nasjoanlittetsprinsippet kan ikke være enerådende ved fastsettelsen av de nye statsgrenser i Mellom-, Øst- og Sydøst-Europa. Hvordan man enn trekker grensene vil det framdeles finnes nasjonale mindretall. Føderative ordninger byr den eneste fornuftige løsning på dette problem. Minoriteter må kunne varetta sine nasjonale, økonomiske, sosiale og kulturelle interesser og de bør sikres selvstyre. De borgere som tilhører nasjonale mindretall bør forfatningsmessig sikres nasjonal, politisk, sosial og økonomisk likeberettigelse i staten. Disse rettigheter bør garanteres internasjonalt. Gjennom effektive internasjonale organer bør det skapes betryggende garantier for at også mindre grupper og enkeltindivider kan utøve sine nasjonale og øvrige rettigheter. Slike garantier forutsetter imidlertid at vedkommende befolkningsgruppe viser full lojalitet overfor den stat den tilhører. Den urett som er oppstått ved den nazistiske utflytning og omflytning av folkningsgrupper, må gjøres god igjen, og det må hindres at det blir skapt ny urett. Større muligheter enn under mellomkrigsperioden til fri flytning over grensene må gå inn som et av prinsippene for den nye internasjonale orden. Dette krav er i høy grad av sosial art. De brede lag av folket må få anledning til å flytte fritt.

AVSTRAFFELSE AV KRIGSFORBRYTERNE.

Det er et almindelig rettferdskrav at de ansvarlige for den pågående krig og for de grenseløse forbrytelser mot de undertrykte folk blir trukket til ansvar og straffet. Dette bør skje gjennom overstatlige domstoler. I samband med den organiserte rettslige avstraffelse av krigs- og okkupasjonsforbryterne bør alle hemmelige dokumenter om forhistorien til krigen legges fram for offentligheten. I motsetning til de påkrevde internasjonale kontroll-åtgjerdelser må det ikke tales om straffeåtgjerdelser mot hele folk eller befolkningsgrupper. Churchill og Roosevelt har også slått fast i samband med møtet i Casablanca i januar 1943 at de allierte ikke har til hensikt å tilintetgjøre befolkningen i de besatte land eller utsette den for en grusom behandling. Stalin har bestemt at avstand fra rasehat mot visse folk og understreket at Sovjetsamveldet akter tilintetgjøre hitlerstaten men ikke selve Tyskland. Vi slutter oss til disse synsmåter og tror at arbeiderbevegelsen i de forskjellige land vil få en viktig oppgave ved på den ene side å vokte over at ikke de skyldige unnslipper sin fortjente straff og på den annen side å hindre straffeåtgjerdelser mot hele folk som kan legge spiren til ny ufred.

De etterkrigsproblemer vi her har tatt under behandling og de mange andre problemer som vil melde seg og som vi etter hvert skal gi en ny utredning av er av den største viktighet for arbeidsfolket også i vårt land. Våre orienteringer bør derfor diskuteres og gjøres kjent, slik at vi selv under den varende illegale virksomhet, får en bredest mulig drøftelse av disse livsviktige spørsmål. Vi tror at de synsmåter vi her har gjort oss til talsmenn for også må danne grunnsynet i en framtidig

KAMERAT!

Den samling av alle frihetselskende folk som er framkalt av den nasistiske erobringspolitik, er et overordentlig gledelig tegn på at det skal bli mulig å bygge en bedre og fornuftigere verden når denne krigen en gang er slutt. Men når en skal bedømme mulighetene for å nå fram til et internasjonalt samarbeid i økonomiske, sosiale og kulturelle spørsmål etter krigen, må en også ha for øye at den samling som i dag er kommet i stand, er basert på motstand mot det nasistiske og fascistiske barbari, og ikke om et bestemt positivt program for hvordan framtiden skal formes. Riktignok holder de fleste forbunne stater på den demokratiske statsform, men de forskjellige lands økonomiske og sosiale struktur var før krigen så forskjellig at det vil by på mange vanskeligheter å stille større krav til de enkelte staters tilpasningsevne om det skal lykkes å nå fram til et mellomfolkelig samarbeid som gjør krig umulig for all framtid.

Arbeiderbevegelsen har i alle år kjempet for en omfattende internasjonal forståelse basert på full nasjonal frihet og selvstendighet. Det program vi derfor må stille opp for den kommende tid vil derfor i hovedtrekkene falle sammen med det syn vi alltid har forfektet. Men for at arbeiderbevegelsens syn skal kunne gjøre seg gjeldende, er det absolutt nødvendig å gjenskape enheten og samlingen også i den internasjonale arbeiderbevegelsen. En av hovedårsakene til at nasismen brøt igjennom og erobret makten i Tyskland er å finne i den splittelse som hersket innenfor tysk arbeiderbevegelse. Krigen og de oppgaver den har stillet alle de frihetselskende framstegskrefter i alle land har brutt ned mange gamle fordommer og dogmer. I den felles innsats mot den felles fiende er det skapt et grunnlag for forståelse og samarbeid som gir de rikeste løfter. Det mest betydningsfulle utslag av denne nye samarbeidets ånd er Stalins oppløsning av Den Kommunistiske Internasjonale. Denne innrømmelse fra russiske hold er ikke bare egnet til å styrke den allianse som i dag består mellom de tre stormakter England, Amerika og Sovjetsamveldet, men den peker også hen i mot en virkelig internasjonal samling av arbeiderklassen. Den norske arbeiderbevegelsen var nådd langt fram på samlingens og enhetens veg da krigen brøt løs. Den kamp vi har måttet føre her hjemme mot de nasistiske overfallsmenn og deres norske betalte agenter, har sveiset hele folket som arbeiderklassen ytterligere sammen. Den endelige og fullstendige enhet i arbeiderbevegelsen vil komme og grunnlaget for enheten vil bli den demokratiske sosialisme. Sosiale framsteg, økonomisk frihet, gjenoprettelsen av folkestyret og den gamle rettsordning, det er de hovedprinsipper vi bygger på. På det samme solide grunnlag må også samlingen av den internasjonale arbeiderbevegelse finne sted.

DET TOTALE LANDSFORRADERI

Om quisling og hans gjeng har begått i forbindelse med den såkalte "nasjonale" arbeidsinnsats, møtes og må fortsatt møtes av den mest absolutte vilje til å gjøre denne rakkertjeneste for fienden illusorisk. Vi vet at de som ble utkalt den første tiden, før en var helt klar over rekkevidden av dette nye anslag mot vårt folk, nå gjør sin plikt og arbeidstempoet ved de militære anlegg og annen tysk virksomhet er bestemt ut fra det hensyn at en er tvunget til å gjøre folkerettstridig krigsarbeid for landets fiender og overfallsmenn. Alle som har pårørende eller kjente ute på tvangsarbeid må sørge for at denne inntilting blir fullstendig. Det er selvsagt på den annen side hver nordmanns plikt å sørge for at de utkalte og deres familier ikke lider noen nød på grunn av de sultelønninger som utbetales. En skal tenke på at arbeidslønningene er basert på akkord, som er stipulert etter hva fagarbeidere kan prestere under normale forhold og at lønningene derfor nå nødvendigvis ligger langt under eksistensminimum.

For dem som heretter blir utkalt gjelder det som vi før har pekt på, at en

ske søke alle utveger for å unndra seg slavearbeidet. Det er på det rene at den nasjonale arbeidsinnsats utelukkende tar sikte på å styrke tyskernes og nasjonenes militære stilling og således er en direkte hån mot alle krigens og folkerettens bestemmelser. Vi vil dessuten innskjerpe at alt arbeid for tyskerne - i industri, landbruk, transport, omsetning, offentlig tjeneste osv. - er å betrakte på samme måte. De tyske okkuperanter har selv og gjennom sine betalte norske lakeier brutt alle rettsregler og innført gangstermetoder i sine angrep på vårt folk. Vi svarer med - på Haagkonvensjonens og folkerettens grunn - å unndra oss eller gjøre illusorisk det tvangsarbeid som rettsstridig blir pålagt oss av landets fiender.

- V -

HÅKON MEYER UNDER DOBBELT ILLD.

Vi trodde sant å si at gestapoagenten Håkon Meyer - etter at han var falt i unåde - var fjernet helt fra fagorganisasjonen da han ble avsatt som kommis.k i Kommuneforbundet og senere som leder av turnékontoret i landsorganisasjonen. Men forleden dag oppdaget den overkommis.ke Fossom at Meyer framdeles var kommis.k i Samvirkende foreninger (der som kjent er den administrerende instans for folkets hus eiendommene) og øyeblikkelig sendte han ut et skriv hvor denne kommis.ke stilling ble opphevet. Ennvidere ble det pålagt innkalling av representantskapsmøte til valg på ny formann og dette møte fant sted forrige tirsdag. Til tross for at Meyer hadde drevet et iherdig forhåndsarbeid og på selve møtet anbefalte seg selv, oppnådde han ikke en eneste stemme ved vøteringen til formannvalget. Nasistenes annen kandidat, "kontorsjef" Kyrre i L.O., fikk 6 stemmer, mens Gustav Strøm som var fagforeningens mann, fikk 6 stemmer.

For nasistene kan dette valg være et lite varsko om stemningen innen fagforeningene i Oslo. For Håkon Meyer betyr det at han bokstavelig talt er kommet under dobbelt ild.

- V -

EN TIDLIGERE POPULÆR

sanger, som er kjent i tallrike arbeiderforsamlinger, er nå blitt en sviker og har latt seg kjøpe av dagens makthavere. Erling Krogh har mottatt engasjement ved Nasjonalteatret og skal synge i Madame Butterfly. Vi spår at det bli tomt hus ved de konserter og andre tilstelninger som Erling Krogh heretter vil medvirke i.

- V -

DEN FINNSKE LANDSORGANISASJON

har nylig oversendt statsminister Linkomies en henstilling som har vakt stor oppsikt både i og utenfor Finland. Landsorganisasjonens sekretariat framholder at jo lenger krigen varer desto større blir påkjenningene, særlig for arbeiderne. De får alltid bare de største byrder. Derfor kreves det en mer rettferdig fordeling av krigsbyrdene. Det understrykes i henvendelsen at krigen må slutte så snart landets frihet og sikkerhet kan bli garantert. Vårt folk, uttales det videre, kan ikke frigjøre seg fra naboskapet med Sovjetunionen og heller ikke fra Østersjøens kyster, like så litt som fra det øvrige Norden. Det advares på det kraftigste mot å avbryte den diplomatiske forbindelse med U.S.A. Et slikt skritt kan få skjebnesvangre følger.

Minister Tanner brukte i sin 1. mai-tale i Tammerfors et meget kraftig språk Sosialdemokratiet som landets største parti ville ikke, sa han, finne seg i å bli betraktet som en gjøkunge i et borgerlig rede. Hvis det ikke ble tatt større hensyn til arbeidernes interesser, bør de sosialdemokratiske ministre tre ut av regjeringen.

L.O.s henvendelse til regjeringssjefen og Tanners tale har ført til en livlig pressediskusjon. Den sosialdemokratiske presse stiller seg helt bak opposisjonen. Den liberale presse medgir også at opposisjonens svnsmåter stort sett faller sammen med det store flertalls interesser. Nasipressen skjærer tanner og den konservative presse er ytterst forbeholden.

- V -

LOVEN OM LIVSVIKTIG ARBEID.

For å forebygge at arbeidskraften blir brukt til mindre nyttig arbeid, fikk britiske arbeidsminister Bevin gjennomført loven om livsviktig arbeid. Denne lov har ført til at henimot 8 millioner arbeidere er samlet i krigsnødvendige industrier. Fagforeningene har ytet sin medvirken ved organiseringen av denne veldige arbeidsoppgave. Alle stridsspørsmål i industrien blir innbragt for et

spesiell nemnd til avgjørelse. Denne nemnd består av en representant for arbeiderne og en for arbeidsgiverne med en upartisk oppmann. England har midt under den langvarige og krevende krig ikke behøvd å gå til tvangsutskrivning av arbeidere til de krigsnødvendige industrier. Ved fagorganisasjonens bistand har det på frivillighetens veg lyktes å gå til denne storstilte mobilisering som er av avgjørende betydning for Englands krigsinnsats. Det industrielle demokrati har her bestått prøven på en glimrende måte. Produksjonen ligger på et meget høyt nivå og forholdet mellom arbeiderne og bedriftsledelsen er den beste.

K R I G E N S G A N G .

VESTFRONTEN. I mai måned ble det av engelse fly sluppet ned over 10 000 t. bomber over tyske mål i vest. Bare i løpet av den siste uke løp bombevekten opp i ca. 7000 t. Hertil kommer så det som amerikanske flyvere har kastet ned. I alt overgår mai måned alle tidligere måneder når det gjelder antall storangrep og mengden av bomber. Til sammenlikning kan nevnes at tyskerne til sammen under alle sine angrep på London kastet ned 8000 t. bomber. Under sine angrep har R.A.F. gjennomsnittlig tapt 5% av de innsatte styrker, mens tyskerne har hatt et gjennomsnittstap på 16% under sine angrep på England. - Natt til den 26. mai ble Düsseldorf utsatt for et storangrep av engelske fly. Hvert minutt så lenge angrepet varte ble det sluppet ned 3 totoms bomber. Ved siden av angrepet mot Dortmund natt til den 24. var dette krigens kraftigste angrep. 2 døgn senere konsentrerte de engelske flyvere seg om Essen. I mars og april ble Essen bombet kraftig 3 ganger. Under disse angrep ble det sluppet ned over 3000 t. Angrepet torsdagsnatten overgikk alle tidligere Essen har vært utsatt for. Etter den oversikten en har skaffet seg ved hjelp av luftfotografier regner en med at 2/3 av Kruppverkene i Essen er ødelagt. Lørdagsnatten angrep de engelske bombefly Wuppertal i samme store målestokk. Wuppertal er en industriby i Ruhrområdet med over 400 000 innbyggere. Skadene er omfattende. Ved siden av disse betydningsfulle nattangrep er det gjennomført tallrike dagangrep mot en rekke ulike mål. Således angrep amerikanske flyvende festninger ubåtbaser langs franskekysten lørdag ettermiddag.

SAGET OM ATLANTEREN. Den radikale reduksjon av senkningene som fant sted i april, ser ikke ut til å ha vært noe isolert fenomen. Den samme tendens har gjort seg gjeldende i mai måned med ennå større styrke. Den tyske overkommandos egne senkningstall utgjør bare 372 000 t. Fra alliert side er det meldt om mange heldige aksjoner mot ubåter. Bare i løpet av de siste 10 dager i mai senket fly 5 tyske ubåter. Det er ennå likevel for tidlig å si om ubåtfaren er endelig overvunnet. Men nedgangen i senkningene de to siste måneder har ypperligere bedret tonnasjesituasjonen for de allierte.

MIDDELHAVET. Flyoffensiven fortsetter med uforminsket kraft. Den propaganda-offensiv som aksepressen har satt igang for å få redusert angrepene mot bver, er en god målestokk for den skade som blir gjort. Torsdag den 27. mai ble angrepene hovedsakelig rettet mot flyplasser. Lørdag bombet 100 flyvende festninger Livorno. 27 aksefly ble ødelagt samme dag. Søndag ble Milano atter besøkt av over 100 tunge bombemaskiner. Milano er Italias største og viktigste industriby. Skadene i byens fabrikker er nå så omfattende at produksjonen truer med å stoppe helt. Samtidig ble den store flyplassen ved Foggia angrepet. Flere fly på bakken ble satt i brann. Samme dag ble festningen på Pantellaria angrepet for 19. gang på rad.

ØSTFRONTEN. Russerne har gjennomført et større angrep mot de tyske stillingene ved Kuban. På en rekke punkter ble de tyske stillingene trykket inn, og russerne erobret flere sterkt befestede stillinger. Som mottrekk trakk tyskerne sammen store flyforsterkninger, og i de siste dager er det kommet til større flysammenstøt over slagfeltet. Den 27. meldte russerne således at 67 tyske fly var skutt ned over Novorossisk. Langs den øvrige del av østfronten er det forbausende stille. Bare flyvirksomheten holdes oppe i samme målestokk. Den 30. rettet russerne et større angrep mot militære mål i Vitebsk. Videre har russiske fly angrepet Smolensk, Brjansk og mål langs Injepr. Tyskerne har på sin side rettet angrep mot russiske oppmarsjområder. Ved flere høve har de forsøkt å komme inn over Leningrad. Under et slikt angrep mistet de 20 fly.

(Avsluttet den 2. juni 1943.)

DEN BRITISKE KRIGSINDUSTRI blir stadig rasjonalisert. Uhenaktsmessige fabrikker nedlegges og andre utvides. Ved utveksling av våpen med U.S.A. økes konsentrasjonen av kreftene. Her spiller den aktive medvirken som bedriftsutvalgene har ytet en stor rolle. Bedriftsledelsen rådfører seg stadig med disse utvalgene. På denne måten kommer de mange tekniske forbedringer som arbeiderne kan gi anvisning på gjennom utvalgene fram til drøfting og prøving.

FREDSMALENE.

Vi har fått mange beviser på at vår orientering omkring arbeiderbevegelsens stilling til etterkrigsproblemene har vakt interesse og almen tilslutning. Vi fortsetter derfor denne uke med våre oversikter og håper at de stadig vil danne grunnlaget for en fri og positiv meningsutveksling, slik at vi om noen tid kan gi en samlet oversikt i form av et program for den norske arbeiderbevegelses stilling etter krigen.

AVVEPNING OG NEDRUSTNING.

De nasistiske og fascistiske makter må avvepnes. Krigsproduksjonen i disse land må under tilsyn av internasjonale kontrollorganer legges om til fredelige formål og det bør skapes garantier for å avverge nye angrep.

I Tyskland vil det være et livsvilkår for en alvorlig demokratisering at man får satt ut av spillet den preussiske militarisme som har vært en tradisjonell støtte for reaksjonen og nå senest nasismen. Atlantdeklarasjonen har gitt uttrykk for håpet om at alle nasjoner både av realistiske og moralske grunner bør gi opp bruken av vold. Avvepningen av de såkalte aggressive stater skal skje i påvente av at det blir opprettet et permanent og mer omfattende system for kollektiv sikkerhet. Derfor løves det også årgjerder for å lette rustningsbyrden. Demokratiske sosialister kan ikke gi opp målet om en demilitarisert verden. Før man er nådd fram til internasjonal nedrustning, må rustningene og de militære styrker i alle land være underkastet effektiv internasjonal kontroll. Rustningsindustriene må nasjonaliseres.

INGEN NY ISOLASJONISME.

Hitler-Tyskland støttet av fascismen og fascistiske tendenser i de forskjellige land, bærer det umiddelbare ansvar for krigen. Satt i en større sammenheng er det imidlertid slik - som også det engelske arbeiderparti har påvist i sitt etterkrigsprogram våren 1942 - at ansvaret for de forhold som gjorde den annen verdenskrig mulig, rammer hele det gamle system. Skal en skape garantier for at den nye fred blir holdbar, fins det ingen veg til bakte til verden slik den var i 1938. Uretten skal gjøres god igjen, men utover dette må man komme de forhold til livs som gjorde at årene fra 1919 til 1938 bare ble en mellomkrigsperiode.

Det gamle folkeforbundet spilte fallitt som følge av isolasjonisme og snevert synt kapitalistisk interessepolitikk som hindret at det ble gjort alvor av den kollektive sikkerhet og som heller ikke tillot at man fikk overvunnet de økonomiske krigsårsaker.

Skal en nå fram til en levedyktig internasjonal rettsorganisasjon, så forutsetter det at alle nasjoner frivillig gir avkall på en del av sin suverenitet til fordel for den felles trygghet. Isolasjonismens tid er forbi. De enkelte nasjoner mister ikke sin selvstendighet ved å overlate løsningen av militære, økonomiske og andre fellesoppgaver til en internasjonal organisasjon.

Det grunnsyn på de internasjonale problemer som her er kommet til uttrykk, vet vi deles av demokratiske sosialister i alle land. Det er vår faste overbevisning at det også vil danne grunnlaget når vi igjen skal bygge vår egen

K. 2/6 S

(juni)

KAMERAT!

Alle undertrykte og frihetselskende nasjoner som står samlet i kamp mot Nazi-Tyskland og dets vasallstater har under krigen lært at en ikke skal undervurdere slagkraften i den nazistiske krigsmaskin. De mange lynsnare overrumplinger som i de første to - tre år ga Hitler anledning til å triumfere med sine erobringer og som i den tyske propaganda ble overdimensjonert i den hensikt å spre skrekk og mismot for derved å knuse all motstand i fødselen, førte til at alle de krefter som stilte seg til aktiv motverge og kamp mot undertrykkerne, beregnet sine muligheter for seir med forsiktighet og på lang sikt. Denne rønlige veloverveide vurdering av styrkeforholdene har også ført til at frihetsfronten i alle land stadig har vokst seg sterkere og sterkere. Da de allierte utødelige slagkraft og innsats, kunne by nazibarbarene jevnbyrdig motstand og nå i den senere tid oppvise overlegenhet, har optimismen og seiersvissheten revet med også alle de krefter som tidligere resignerte og mente at frihetskampen var nytteløs.

I dag står Hitler-Tyskland med sårene etter to harde vinterfelttog på Østfronten og med det sviende nederlag i Afrika som har ført til en alvorlig svekkelse av den militære kampkraft. I tillegg hertil kommer den voldsomme påkjennning på den tyske krigsindustri og hjemmefronten som følge av de intense britiske bombeangrepene. Det kunne ikke undre noen at de nazistiske makthavere, som så at nederlaget nærmet seg, grep til de ytterste og mest desperate midler for å vinne tid og utsette avgjørelsen. Katastrofen ved Stalingrad ble utnyttet til en hensynsløs innsats av sivilbefolkningen - i Tyskland som i de okkuperte land - for å skaffe nye våpen, ammunisjon og andre krigsnødvendige produkter. Vi har tidligere advart mot å undervurdere den kraftreserve som nazistene på denne måte kan mobilisere. Og på nytt vil vi innskjerpe at den motaksjon som også i vårt land er satt i verk for å hindre at vi folkerettstridig skal tjene fiendens interesser stadig må skjerpes og utvides. Men vi skal heller ikke glemme at totalmobiliseringen er nazistenes siste fortvilte forsøk på å hindre eller i verste fall utsette den katastrofe de selv ser nærme seg.

Hvis ikke denne overbevisning tidligere var enerådende, så er den i hvert fall blitt det etter de taler som propagandaminister Goebbels og sjefen for rustningsindustrien Speer holdt i forrige uke. Herr Goebbels var klar over at troliten til hans påstander og i det hele til den ensrettede nazistiske propaganda var avgjørende svekket selv i Tyskland. Derfor gjaldt det å skjule løgnen bak et skinn av sakkunnskap. I den anledning ble rustningseksperter Speer kalt fram i rampelyset for å gi en faglig orientering om resultatene av den totale arbeidsmobilisering. Og herr Speer presterte det kunststykke som nå satt arbeidere, funksjonærer og tekniske sakkundige i den høyeste forundring, å gi en detaljert oversikt over produksjonsresultatene i den tyske rustningsindustri for mai måned allerede 5. juni. Normalt tar det minst 30 dager for en moderne rasjonalisert bedrift å legge fram produksjonsoppgaver for foregående måned. Å skaffe en fullstendig oversikt over et helt lands produksjon krever nødvendigvis mer tid. Men herr Speer kunne allerede etter 5 dagers forløp gi en samlet oversikt over de astronomiske resultater som var nådd etter at den totale arbeidsinnsats hadde virket en måned! Denne uhemmede løgnaktighet har nok tidligere vært et virksomt middel i den nazistiske propaganda. I dag vet vi at hulheten og løgnen vender seg mot sine opphavsmenn. Vi vet at arbeidstempoet i den krigsviktige tyske industri synker, som den synker og fortsatt vil synke i de okkuperte land. Og vi vet at snart vil motstanden mot løgnen, undertrykkelsen og terroren vokse seg så sterk at den vil innvarsle friheten for vårt land som for alle andre land som stønner under den nazistiske jernhel.

DEN SVENSKES FOLKEOPINION

og den svenske pressen har vunnet en seir ved gjenopprettelsen av Sveriges

diplomatisk forbindelse med den lovlige norske regjering. Fra norsk hold har det aldri vært satt fram noe krav i den retning. Det har selvsagt vakt forundring at den svenske regjering har funnet det opportunt å vise en så utstrakt ettergiyhet overfor Nazi-Tyskland som den har gjort i dette tilfelle. Men vi har ansett det for en sak der mere har berørt Sverige enn det kjempen de Norge. Vi håper imidlertid at det svenske folk og framfor alt den svenske arbeiderbevegelsen snart kan notere en seier også når det gjelder å stoppe den tyske reisetrafikken gjennom Sverige til Norge. I den kampen som det norske folk må føre ute og hjemme vil et slikt resultat være av langt større betydning, samtidig som det også vil danne et gunstig utgangspunkt for et framtidig skandinavisk samarbeid.

- V -

NORSK SJØMANNFORBUND

har nylig holdt forbundstyremøte i London under ledelse av formannen Ingvald Haugen, som nylig var kommet fra Amerika. I forbindelse med møtet var det også sammenkalt en konferanse av forbundets tillitsmenn hvor forsvarsminister Oscar Torp og formannen i landsorganisasjonen Konrad Nordahl talte.

- V -

FERIEKOLONIEN PÅ UTØYA.

Vi advarte for noen tid siden mot den feriekoloni Samorganisasjonen har fått i stand på Utøya. Med den ledelse fagorganisasjonen nå har måtte alle være klar over at et slikt foretagende bare hadde til hensikt å innpode barna med nazistisk propaganda. På tross av dette har mange fagorganiserte meldt sine barn som deltakere. Vi forstår godt at alle foreldre gjerne vil være med på å skaffe sine barn et landopphold nå under matknappheten og underernæringen. Men at noen vil gå med på dette på bekostning av barnas åndelige og moralske oppdragelse hadde vi dog ikke trodd. Vi minner på nytt om at den dag ikke er langt borte da det blir spørsmål om hvor du sto, om dine gjerninger og hele opptreden i denne kampens tid. Da nytter det ikke med talemåter og utflukter bare ens gjerninger vil vidne for en.

- V -

I MO I RANA

har det tyske politi for noen tid siden oppdaget en hemmelig norsk radiosender. Dette førte til meget dramatiske sammenstøt, hvor tre tyske politisoldater ble drept. De norske patrioter kom seg unna. Den selvsomme lensmann som var NS-lagfører på stedet, ga for øvrig straks etter bevis for sin kriminell innstilling. Han lot arrestere en 15 års pike, som han voldtok under et "dårlig hør". Da forbrytelsen ble kjent fant politimesteren det nødvendig å suspendere lensmannen og etter påtrykk ble han omsider også avsatt som lagfører for NS. Men angiveren og sedelighetsforbryteren er framleis på fri fot.

- V -

NAZILEGENE

Hans Eng og Andresen er arrestert av tyskerne og satt inn på den tyske avdeling i Møllergt.19. Vi formoder at det som vanlig når det gjelder landsforræderne dreier seg om dobbelt spill eller svindlerier.

- V -

I SISTERN AV MAI

har tyskerne beslaglagt i alt 28 millioner sigaretter i en av de største norske tobakkfabrikker. Nå forstår vi hvorfor rasjonene skulle ned.

- V -

VNDØR DET TYSKE POLITIS

tyveritokt i Drammensvillane oppdaget noen menige politisoldater svenske aviser i et av hjemmene. De kastet øyeblikkelig andre aviser over det ulovlige lesestoff for at ikke den ledsagende underoffiser skulle oppdage dem og da underoffiseren var vel ute, tilbød de seg å foreta "beslagleggelsen" med lettelig hånd mot å få avisene. Vi har ikke lest en nøytral avis på mange år, de.

- V -

OPPSLUTNINGEN OM MOTSTANDSAKSJONEN

mot den quislingske og tyske arbeidsmobilisering tiltar stadig. Fra alle kantar av landet strømmer det inn meldinger om at de som i første omgang ble sendt ut ikke på noen måte oppfyller selv de minimumsprestasjoner som tyskerne har forlangt. Samtidig kan det konstateres at av de som nå om dagene inn-

kalles er det bare et fåtall som møter fram. Motstandsaksjonen er således allerede effektiv og vil ved de eksempler og den erfaring som nå er innhøstet om kort tid føre til fullstendig boikott og sabotasje av alt nazistisk krigsarbeid.

- V -

VI REPETER PÅ NYTT

et alvorlig varsko om at ingen må melde seg til tjeneste på de tyske flyverkssteder. Det viser seg dessverre at det har meldt seg en del ungdommer til den tyske rakkertjeneste. Riktignok er det vesentlig gutter som allerede var tvangsutskrevet til tysk militærarbeid, som har latt seg lokke av forespeilingene om gode arbeidsforhold og opplæring. Men både de unge guttene selv og deres foreldre eller foresatte må vite at deres framtid er ødelagt. Ingen som frivillig har påtatt seg krigsviktig arbeid for fienden vil bli tålt når vårt folk igjen blir fritt.

I samme forbindelse vil vi også påpeke at det allerede er sendt lo mann fra Kjeller flyfabrikk til fronten i Finland. De som nå lar seg forlede til krigsviktig innsats for nazityskerne må være klar over at veien til fronten ikke blir lang. Det må derfor være en plikt for alle å sørge for at ingen ytterligere unnfalighet gjør seg gjeldende.

- V -

DET NYE, PREKTIGE SAMFUNDSEHUSET

som på det nærmeste var bygd ferdig da tyskerne hartok landet vårt og som var ment som Oslo-arbeidernes framtidige samlingssted, bli i likhet med mange andre moderne bygg i hovedstaden stjålet av okkupantene. I forrige uke ble også det gamle styre og forretningsføreren avsatt.

- V -

K R I G E N S G A N G .

CHURCHILLS TALE. Lørdag morgen den 6. juni kom Churchill tilbake til London etter sitt opphold i U.S.A. og Nord-Afrika. Tirsdag holdt han en tale i Underhuset som i første rekke var en redegjørelse for hans forhandlinger med Roosevelt, men han kom også med en rekke uttalelser om krigen i sin almindelighet. Churchill innledet med å si at reisen til Washington var blitt framskyndet fordi aksens sammenbrudd i Tunis kom hurtigere enn en hadde regnet med. Han kom så med en nærmere omtale av sin 15-dagers konferanse med Roosevelt. Om kampene i Tunis opplyste statsministeren at de britiske tap var 37 000 drepte sårede og savnede. De allierte tok tilsammen 248 000 fanger og en regnet med at aksetroppene hadde 50 000 falne, slik at aksemaktenes samlede tap i Tunis løper opp i 300 000 mann hvorav over halvparten er tyskere. Etter de uttalelser, som fangne tyske generaler er kommet med kan en nå slå fast at Hitler trodde at Tunis skulle holde til august måned i år. Når det gjaldt kampene i Russland understreket Churchill igjen at det er russerne som bærer den tyngste byrden i de forenede nasjoners kamp. På engelsk hold regner en med at tyskerne nå har 190 tyske og 28 forbundne divisjoner på Østfronten. En kan vente uttalte Churchill, at det er her de største kampene kommer til å finne sted. Alt vil fortsatt bli gjort for på alle måter å hjelpe russerne. U-båtkrigen er fortsatt Englands største problem. Men bedringene i mai er meget påtagelige. Således var nybyggingene 3 ganger større enn senkningene. For første gang på lenge er det sannsynlig at senkningene av u-båter var større enn nybyggingene. Churchill var som rimelig kan være svært tilbakeholden når det gjaldt omtalen av de militære vedtak som ble tatt i Washington. Men han gikk så langt som til å si at en amfibiekrig av en meget hasardiøs og farlig karakter var forestående.

MIDDELHAVET. I løpet av mai måned ble 337 aksefly ødelagt i Middelhavsområdet mens de allierte tapte 108 maskiner. Den intense luftkrig har fortsatt i den første uke av juni. Et nytt rekk i billidet er at allierte flåtestridskrefter har angrepet italienske støttepunkter med sitt artilleri. Pantellaria var et av hovedmålene siste uke. Hver dag rettet større flystyrker angrep mot øyfestningen samtidig som krigskip bombarderte festningsverkene fra sjøen. Messinastredet var et annet hovedmål. Byene på begge sider av sundet fikk nye harde slag. Trafikken over stredet møter de største vansker, og den kan bare foregå i forminskert målestokk. Den mest betydningsfulle enkeltaksjon i siste uke var det overraskende angrep mot flåtehavnene Spezia i Nord-Italia som loo flyvende festninger foretok i dagslys lørdag den 5. juni. I havna lå Italias 3 største

K 2/5

slagskip og en rekke andre større og mindre enheter. Alle 3 slagsipene fikk direkte treff. Ingen av de flyvende festningene gikk tapt.

RUSSLAND. Det er fortsatt flyvirksomheten som preger Østfronten. Russerne konsentrerer seg om de tyske oppmarsjbevegelser i den store Orelbuen. Nat til torsdag 3. juni rettet 500 russiske fly et kraftig angrep mot Orel. Tyskerne har rettet flyangrep mot bl.a. Kursk og Gorki. Under et angrep som 500 tyske fly foretok mot Kursk ble hele 162 skutt ned. Også under sine angrep mot Gorki har tyskerne hatt store tap. I løpet av mai måned gikk 2096 tyske fly tapt i Russland. På Kubanfronten opprettholder russerne et konstant press mot de tyske stillinger.

VESTFRONTEN. I siste uke er der ikke rettet storangrep mot tyske byer. Men den vanlige virksomheten mot kommunikasjonene er holdt oppe. Engelskmennene har nå utdannet flyvere som er spesialister i å angripe lokomotiver. Siden nyttår er det hver uke gjennomsnittlig ødelagt innpå 150 lokomotiver. Den tyske flyvirksomheten over Storbritannia er fortsatt meget liten. I sin agitasjon forsøker tyskerne å innbille hjemmefronten at de tyske flyangrep mot England er meget virkningsfulle. I denne sammenheng peker engelskmennene på at det siden nyttår er sendt 40 engelske fly mot Tyskland for hvert tysk fly som har vært over England. (avsluttet den 9. juni)

- V -

FREDSMÅLENE.

Vi fortsetter oversikten over arbeiderbevegelsens syn på etterkrigsproblemer. INTERNASJONAL RETTSORGANISASJON.

Etter denne krigen må det bli skapt en sterk internasjonal rettsorganisasjon med effektive organer til å ordne mellomfolkelige tvistsmål og til å holde lov- brytere i tømme.

Et nytt folkeforbund bør være verdensomfattende. Det er naturlig at det vokser fram av samarbeidet mellom forente nasjoner under krigen. Etter en mest mulig kortvarig overgangsperiode bør det stå åpent for alle nasjoner, seierherre, nøytrale og beseirede.

De positive forslag som er lagt fram av det engelske arbeiderparti, og som vi slutter oss til, innebærer at en ny internasjonal rettsorganisasjon får den nødvendige makt til å bruke militære- og økonomiske sanksjoner mot enhver stat som setter seg ut over avgjørd som blir truffet av en internasjonal domstol. Basert på de fire friheter bør det garanteres grunnrettigheter for alle mennesker i alle land, og internasjonale organer bør våke over at ikke statene krenker disse rettigheter.

Et nytt folkeforbund bør bli forankret i folkeviljen. Det må ikke bli noen ny diplomatforsamling, men gi uttrykk for demokratisk, politisk liv. Forbundets viktigste organer bør være sammensatt av folkevalgte representanter. Stormaktene må ikke dominere på bekostning av de mindre nasjoner. -- Innordnet i eller sammenordnet med et nytt folkeforbund bør det bli skapt overstatlige organer til løsning av en hel rekke spesialoppgaver av økonomisk og annen art.

REGIONALE ENHETER.

Det bør arbeides for at det innenfor rammen av en internasjonal rettsordning og for å gi den organisk fasthet dannes regionale sammenslutninger av land som har felles interesser. ---- For det framtidige europeiske samarbeid vil det kunne bli av stor betydning at de mindre land slutter seg sammen gruppevis i regionale føderasjoner, slik at de får bedre vilkår for å hevde seg ved siden av de større stater. Ved den forrige fred fikk en rekke europeiske folk sin nasjonale selvstendighet. Den nye fred må gi dem selvstendigheten tilbake men samtidig sette en stopper for oppsplittetheten. Føderative system i Europa er et vilkår for å kunne trygge den europeiske fred. --- Gjennom vidttrækkende handels-, toll- og valutaavtaler og ved hjelp av andre åtgjørd bør en tilstrebe at de regionale politiske sammenslutninger også blir økonomiske enheter.

- V -

Vi tror at den meningsutveksling som er kommet i stand på grunnlag av de orienteringer vi i noen tid har gjengitt og fortsatt vil gjengi på denne plass er av den største betydning også for den kamp vi fører her hjemme. Ved å være med på å skape et felles program for demokratiske sosialister i alle land vil vi også styrke og klarhet i vår egen kamp for en

KAMERAT!

De tyske forordninger om innskrenkninger og forbud i reisetrafikken legger de største hindringer i veien for en skikkelig utnyttning av ferien. Jernbanene, kystruten og rutebilene er stengt for det sivile publikum og tjener i dag utelukkende tyske interesser. Mange er av den grunn blitt motløse og har gitt opp å komme ut av byene og industristrøkene i år. En skal imidlertid huske på at det er av den største betydning for den kamp vårt folk fører at vi så langt råd er bevarer helsen og holder humøret oppe. Og om tyskerne og quislingene har lagt hindringer i veien, så søk allikevel å nå den avspenning og rekreasjon i lys og luft som det er høve til. Nytt forstadsbaner og fjordbåter for å komme ut i skog og mark eller til sjøen, selvom det bare blir dags-turer. For alle som har sykkel er transport- og befordringsspørsmålet løst, - de kan bare legge reiseruten og dra i vei.

Men ferien kan også utnyttes i annen henseende. En treffer sammen med landsmenn på nye steder hvor det illegale arbeid kanskje ikke er så aktivt som vanlig er. Her kan en utveksling av råd og erfaring tilføre den norske fronten øket styrke. Søk også å knytte forbindelser som kan bli nyttige i vår fortsatte kamp. Det er mange måter en kan få sendt illegale aviser og annet materiell på. Det gjelder bare å vise omtanke og forsiktighet. Vårt ferieønske er derfor: Søk avspenning og rekreasjon, men glem ikke at vi alltid og overalt er soldater i kampen for landets frihet!

- V -

FRI FAGBEVEGELSE

vil også i år bare komme ut med to nummer i juli måned for at våre mange iherdige medarbeidere kan ta en liten pust i bakken i den beste sommertiden. Avisen vil således komme den 10. og 24. juli, mens det blir opphold den 3.- 17. og 31. juli. Men neste uke den 26. juni kommer vi igjen.

- V -

FRA POLITIDEPARTEMENTET

er det sendt ut et rundskriv til politimesterene angående bruk av klesplagg som demonstrasjon. Rundskrivet lyder:

"Departementet er kjent med at forskjellige slags klesplagg i stor utstrekning blir båret som demonstrasjon mot Stat og Parti eller som tegn på sympati for bolsjevismen. Disse demonstrasjoner har flere steder gjort politiets inngrep påkrevet.

For å hindre slike tilstander skal en anmode politimestrene om straks å gripe inn overfor et hvert tilløp til demonstrasjonstendenser av denne art.

Det har særlig vært demonstrert med "nisseluer" (toppluer med dusk i snor) uansett farge, samt røde toppluer, skjerf, vanter og søkker, eventuelt kombinert med andre plagg som på nedverdige måte symboliserer nasjonalfargene.

Politiets inngripen skal foruten å kombineres med den daglige ordens-tjeneste, iverksettes gjennom leilighetsvise aksjoner. Politimestrene anmodes energisk å iverksette sådanne aksjoner, som på de fleste steder mest hensiktsmessig vil kunne foregå som flyvende patruljer pr. bil og av politisk pålitelige tjenestemenn, såframt det ikke has tjenestemenn som er medlemmer av NS til disposisjon. Omfattende aksjoner bør på forhånd planlegges i samråd med den stedlige hirdfører, eventuelt fører for Germanske SS Norge, og gjennomføres samtidig av politiet og de nevnte formasjoner.

Det bør særlig legges an på å gripe inn overfor sportsungdom på steder hvor det kan skje uten å volde vesentlige ordensforstyrrelser.

Inngripen forutsettes kun foretatt overfor personer som antas å være over 14-års alderen.

Foruten å beslaglegge de gjenstander som blir båret i demonstrasjonsøyemed, skal politiet innskrenke seg til såframt tid, sted og situasjon ellers tilslater det å notere demonstrantenes navn, idet straffeforfølgning antas unødvendig uten i særlige tilfeller.

De beslaglagte gjenstander med mest mulig utførlig liste over demonstrantene blir å sende inn til Politidepartementet, Lederen av Sikkerhetspolitiet, som vil foreta det fornødne med hensyn til inndragning.

En planlagt aksjon bør behandles mest mulig hemmelig så den ikke på forhånd

Kommer til demonstranternes kunnskap.

FRA ANDRE OKKUPERTE LAND.

HOLLAND hadde unntagelsestilstand i 14 dager fra 1.mai. Den umiddelbare årsak var steiker i tilslutning til meddelelsen om at den hollandske hær skulle gjeninnsettes i tysk krigsfangenskap. 48 ble henrettet. - Hollandske quislinger er stadig utsatt for "ulykkestilfeller" med dødelig utgang. - På fabrikkene hilser V-tegn de engelske bombefly velkommen, på husveggene vekker "1918" stadig tyskernes irritasjon. De hollandske leger har nettopp vunnet et stor seier. I sept.-41 ble en quisling tvunget inn i legeforbundets styre. 97% meldte seg da ut av forbundet. Det ble så opprettet et "legegille" som legene skulle tvinges inn i; men de vegret seg. Legegillet ledere noterte imidlertid allikevel legene som medlemmer og trakk kontingenten fra sykekassene. Legene nektet straks å praktisere for sykekassene, "Gille" bestemte da at de som ikke underkastet seg de nye bestemmelser skulle ilegges høye bøter og fratras lisens. Alle 4000 leger ga da avkall på legetittel og lisens og tok ned sine legeskilter. Arrestasjoner, kaos, oppløp, men "legegille" sto maktesløst. Da kom det fra den tyske rikskommissar: Striden avblåses, legene tillates å praktisere som før, uten å behøve å bli medlem i "legegille". Tyskerne forlangte lojalitetserklæring av de hollandske studenter. 90% nei og ble deportert til Tyskland.

BELGIEN. 7 patrioter er dømt til døden.

JUGOSLAVIA. 10 gisler henrettet på grunn av et attentat.

GREKENLAND. 100 quislinger er henrettet av patrioter i de siste måneder.

DANMARK. Den første dødsdom er avsagt av tyskerne for sabotasje.

LANDSORGANISASJONENE PRESSEAVDELING

teller i likhet med de øvrige avdelinger innen den nazistiske fagorganisasjon mange tvilsomme individer. Blant annet er til denne avdeling knyttet to forbrytere - begge selvsagt NS - ved navn Cramer-Nordby og Bruu. Disse er nå dømt for det frekke og gemene bedrageri mot en gammel dame på Bygdøy som nylig sto omtalt i dagspressen. Ved hjelp av falske papirer og ved tvangsmidlyktes det de to bedragerere å få den gamle dame til å underskrive en erklæring hvor hun fraskrev seg sin eiendom. Den ene av "pressefolkene" opptrådte ved nevnte anledning i politiform.

Det er denne type gangstere som idag er tonegivende i fagorganisasjonen. Vi konstaterer at prosenten kriminelle tilfelle blant de "statsbærende" antar en stadig stigende tendens og forlengst omfatter over halvparten av medlemsstaben. I denne sump av korrupsjon, svindel og terror er de folk som er knyttet til den nazistiske fagorganisasjon overlegent sunket dypest.

DET ER KRIG

mellom nazistene i Halden. Flere er avsatt, deriblant kretsfører Brekke og lagsfører Amundsen og den framtrepende NS-mann Bjarne Schau. Andre har forlatt partiet, deriblant trygdekassebestyrer Fredrik Rasch og kjøpmann Ragnar Larsen.

TYSKERNE BRYR SEG NÅ

ikke lenger om å kamuflere den militære tvangsutskrivning av norske statsborgere i henhold til den quislingske totalmobiliseringslov. De lar nå arbeidskontorene utskrive folk direkte til f.eks. Artilleriregiment Tromsø. I Oslo utskriver de på kort varsel kommunearbeidere til å losse militær last fra tyske skip.

K R I G E N S G A N G

MIDDELHAVET. De italienske øyfestninger Pantellaria og Lampedusa falt hurtigere enn en hadde ventet. Fredag den 11. juni ved middagstid gikk de første allierte tropper i land på Pantellaria, og søndag overga garnisonen på Lampedusa seg. Disse viktige resultater er i første rekke en bemerkelsesverdig seier for de forenede nasjoners flyvåpen. For første gang har det vist seg at sterke forsvarsposisjoner ved hjelp av flyvåpnet kan overvinnes uten kamper

illands. Det siste av avgjørende flyangrep mot Pantellaria fant sted torsdag. Flere hundre allierte fly av alle typer angrep uten opphold festningsverkene. Luftvernstillinger og kystbatterier ble nedkjempet et for et. Aksemerkene satte inn jagerfly i et siste desperat forsøk på å holde tilbake de allierte fly, men til ingen nytte. I løpet av kort tid ble 37 aksefly skutt ned. På øya fant engelskmennene og amerikanerne store lagte av forsyninger mellom annet tallrike biler og flere flymotorer som ennå ikke var pakket ut. De alliertes tap under de kraftige flyangrepene mot pantellaria var overraskende små. For hvert 100 fly som angrep øya ble 1 skutt ned. I mellomtiden har andre flystyrker holdt oppe virksomheten over Sicilia og Sardinia. Lørdag den 12. juni bombet flyvende festninger og andre fly 3 store flyplasser på Sicilia. Søndag ble Catania og natt til mandag Messina på samme øy utsatt for større slag fra luften.

VESTFRONTEN. Etter innpå to ukers pause har de forenede nasjoners flystyrker i England satt igang en ny stor offensiv. Fredag ettermiddag trengte 200 flyvende festninger uten jager eskorte fram til Wilhelmshaven og Cuxhaven i Nord-Tyskland. Det kom til heftige flystrider med tyske jagere. Herunder ble flere tyske maskiner skutt ned mens amerikanerne mistet 7 fly. I det siktbare været kunne de amerikanske flyverne iakttatte tallrike treff i forsvarsviktige anlegg. Natt til lørdag var en større styrke tunge britiske fly over Düsseldorf i Ruhrområdet. Düsseldorf er en av Tysklands viktigste industribyer med over 1/2 million innbyggere. Den har vært utsatt for en rekke større angrep og industrianleggene i byen har lidd overmåte stor skade. Under dette siste angrepet kunne flyverne iakttatte større brander og eksplosjoner. Samme natt var en mindre styrke over Münster. 43 allierte fly gikk tapt under disse angrep. Neste natt bombet tunge bombefly Bochum som er en naboby til Dortmund og Essen. Skadene var omfattende. Søndag morgen rettet flere hundre bombefly et kraftig angrep mot byene Kiel og Bremen. Også her ble det gjort betydelig skade på krigsviktige anlegg. Natt til tirsdag konsentrerte de britiske flyverne seg om byen Oberhausen som ligger bare 9 km. fra Essen. Samme natt ble kommunikasjonsmal i Frankrike og Belgia angrepet av hurtige maskiner mens andre fly la ut miner. 18 fly gikk tapt under disse operasjoner.

ØSTFRONTEN. Virksomheten på bakken har vært noe livligere denne uke, men en kan ennå ikke si at noen av partene har gått igang med offensiv. Fredag den 11. meldte det russiske kommandostøt for første gangen på flere uker om større sammenstøt. Vest for Rostov har tyskerne under et slag som varte i flere dager forsøkt å trengte igjennom de russiske stillinger uten at de har hatt noen framgang. - Det russiske flyvåpen har i første rekke konsentrert seg om de tyske feltflyplasser. Natt til fredag var 700 russiske fly på vingene mot tyske flyplasser. Minst 150 tyske fly ble ødelagt på bakken. Lørdag natt ble mellom annet Briansk og Gomel angrepet, og søndag gjennomførte en stor styrke et angrep mot Orel. Det tyske flyvåpen på sin side har konsentrert seg om russiske byer temmelig langt bak fronten. Hensikten er tydeligvis å sette om russiske byer russiske krigsproduksjon. I de fleste tilfeller har imidlertid det russiske jagerforsvar grepet effektivt inn og forhindret større skader. Dette var mellom annet tilfelle under angrep mot Gorki og Kasnetsk. (avsluttet 16. juni -43)

FREDSMALENE.

I vår orientering om arbeiderbevegelsens stilling til etterkrigsproblemer behandler vi i dag to overmåte viktige spørsmål, forholdet til Sovjet-Samveldet og det økonomiske samarbeid etter krigen.

FORSTÅELSE MED SOVJET-SAMVELDET.

Opprettingen av en internasjonal rettsordning og av et levedyktig folkeforbund krever at det ikke inntrer noe brudd mellom Sovjet-Samveldet og de anglosaksiske demokratier. Hvis det nåværende samarbeid blir avløst av et åpent motsetningsforhold er det fare for at verden driver mot en ny krig. Demokratiske sosialister bør sette alle krefter inn for at samarbeidet mellom de forente nasjoner blir ført videre og bygd ut. De bør bidra sitt til å rydde av veien den mistillit som har vært rådende mellom Sovjet-Samveldet og demokratiene.

Hele den demokratiske verden beundrer den røde hærs og det russiske folks heltedige kamp mot den nazistiske overfallsmakten. Arbeiderbevegelsen og andre sosiale framstegskrefter respekterer også fullt ut den storstilte oppbygging som har funnet sted med utgangspunkt i den russiske revolusjon og som har vært preget av sovjetfolkenes særegne forutsetninger.

Den russiske oppbygging ble vanskeliggjort ved den overhengende krigsfare og avbrutt ved det nazistiske overfall. Sosialistisk arbeiderbevegelse har allerede i tidligere år slått fast på internasjonale kongresser at den med all kraft skulle motsette seg økonomiske, politiske eller militære åtgjerder som kunne skade Sovjet-Samveldets trygghet. Alle oppriktige demokrater og fredsvener må hjelpe det russiske folk med å gjenreise de ødelagte landsdeler. Demokratiske sosialister er villige til å yte Sovjet-Samveldet full støtte på alle områder som kan ha betydning for det sosiale nyskappingsarbeid og for å oppnå de mål som ble fastslått i Sovjet-Samveldets demokratiske grunnlov av 1936.

Arbeiderbevegelsen i de andre land har imidlertid tatt form og må fortsatt utvikle seg utelukkende fra forholdene i disse land. Den må bygge på i enhver henseende selvstendige faglige og politiske organisasjoner, fri for utenlandsk innblanding eller kontroll. En samlet og uavhengig arbeiderbevegelse i alle land er den beste garanti for å fremme en virkelig tilnærming mellom alle folk og derved også trygge Sovjetfolkenes stilling.

ØKONOMISK SAMARBEID.

I økonomisk henseende lover Atlantdeklarasjonen at alle stater, store eller små, seierherrer på samme måten som beseirede, skal få samme adgang til verdenshandel og råstoffer. De allierte ønsker å oppnå det mest utstrakte økonomiske samarbeid mellom alle nasjoner for å sikre alle forbedrede arbeidsvilkår, økonomisk oppsving og sosial trygghet.

En av de største farer etter krigen er at verdensøkonomien stivner i nasjonalistiske autarkier. Denne fare må avverges straks ved energiske åtgjerder for å sikre den slik arbeidsdeling mellom nasjonene og en full utnyttelse av verdens resurser som er en forutsetning for å have velstanden og trygge freden.

Det økonomiske samarbeid mellom de allierte som er vokset fram under krigen, blant annet med sikte på å skaffe råstoffer og levnetsmidler til de utarmede land straks etter våpenstillstanden, bør føres videre.

Det bør bli opprettet en internasjonal kreditt- og garantiordning med det formål å hjelpe de land som står overfor store gjenreisningsproblemer og må reorganisere sitt pengevesen.

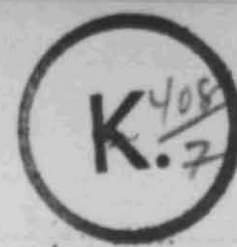
Det internasjonale arbeidsbyrå bør bli utvidet, arbeidernes innflytelse styrket og det må bli skapt garantier for at dets vedtak blir gjennomført av de enkelte land.

I tillegg til arbeidsbyrået bør det dannes nye organer, dels for å behandle økonomiske og sosiale gjenreisningsproblemer på kortere og lengre sikt, dels for å ta opp andre økonomiske og sosiale spørsmål som er modne for å bli løst internasjonalt.

- V -

Den norske arbeiderbevegelse har alltid vært levende intressert i den sosialistiske oppbygging i Sovjet-Samveldet. Russernes gigantiske innsats i krigen har styrket sympatien og øket forståelsen for det verdige nyreisningsarbeid som er utført siden forrige krig. Splittelsen innenfor den internasjonale arbeiderbevegelsen førte riktignok med seg et politisk motsetningsforhold mellom norsk og russisk arbeiderbevegelse, men etter at den Kommunistiske Internasjonale er oppløst og russerne derved har gitt til kjenne at de ønsker å utvide det samarbeid som er skapt under krigen til også å gjelde et organisatorisk samarbeid med den demokratiske arbeiderbevegelse, er grunnlaget for dette motsetningsforhold fallt bort. Derved er også alle betingelser tilstede for å fullføre samlingen av norsk arbeiderbevegelse og gjenskape en ny, handlekraftig

FRI FAGBEVEGELSE

20 JUL. 194

Nr. 24

3. årgang

26. juni 1943

KAMERAT!

Det har lenge vært ventet at tilspissingen av hjemmefrontens motstand mot de stadig skjendigere tyske og nasistiske overgrep skulle føre til skjerpet terror fra Gestapos side. Hver gang det norske folk i ytterste selvforsvar har måttet gå til omfattende motstandsaksjoner, har tyskerne og deres norske åndsfrender svart med nye overgrep, massearrestasjoner og henrettelser. I september 1941, da Oslo-arbeiderne gikk til spontan streik som følge av den akutte utsulting, ble den gamle fagorganisasjon trampet ned og arbeidernes fremste tillitsmenn skutt, sendt i tukthus og konsentrasjonsleire eller drevet i landflyktighet. Et år senere i september 1942, da arbeiderne sammen med en rekke næringsorganisasjoner, gjennomførte den storstilte protestaksjon som veltet quislings riksting, slapp Gestapo på nytt løs med terror og vold. Lærernes læreriske kamp og kirkens seige motstand mot nazifiseringen av barna og ungdommen ble møtt med samme brutale midler. Men hver gang våre fiender har satt inn med sine brutale overfallsaksjoner er resultatet blitt at den norske fronten har vokst i styrke og omfang.

Når hele vårt folk i de siste ukene har reist seg til motverge mot de uhorste tvangskrenkelser som tvangsinnkallelse til det tyske militærarbeid betyr, så var det i bevisstheten om at nye tunge prøvelser foresto. Vi har nå i de sistedagers massearrestasjoner sett innledningen til de represalier vårt landsfiender vil gripe til som hevnaakt fordi vi ikke frivillig ville være med å befeste vår egen ufrihet gjennom krigsarbeid for landets overfallsmenn. Det er klart at vi som før må avpasse våre kampmidler etter de resultater vi kan oppnå og under hensyn til de tap vår front vil lide. Således advarer vi fortsatt mot overilte handlinger og enkeltaksjoner som bare framkaller unødige offer uten å bringe vår egen hellige sak framover. Men overfor det uhorste, folkerettsstridige overgrep vi nå utsettes for, reiser vi oss alle som en for å krysse fiendens planer gjennom nedsatt arbeidstempo, protest mot å la seg tvangsinnskrive og på alle de hensiktsmessige måter som til enhver tid byr seg. Vi kjenner tyskernes metoder, men vi lar oss ikke kue av terror og vold.

- V -

FRI FAGBEVEGELSE

kommer som tidligere opplyst først om 14 dager - altså 10. juli. Dernest blir det pånytt 14 dagers opphold inntil vi kommer 24. juli og endelig 7. august. Ber våre mange bud være oppmerksom på disse dager og gi beskjed videre. Vi kommer altså igjen 10. juli.

- V -

FORSØK PÅ NYE KOMISKE FRAMSTØT.

Naziledelsen i landsorganisasjonen søker stadig nye utveger for å bryte ut av den fullstendige isolasjon den befinner seg i. Det siste påfunn er oppnevning av fylkesledere for fagorganisasjonen. For det første vil de ved opprettelsen av en ny, og i alle deler overflødig organisasjonsinstans kunne plassere noen flere nasister i lønnete stillinger. Dessuten skal der også etableres sakalte fylkesråd, hvortil samtlige forbund skal sende en representant for hvert fylke. Her håper nazipampene at det skal lykkes dem å få med endel folk som virkelig representerer arbeidsfolket for derved å fange inn gisler for sin forræderske politikk. Dette bakholdsangrep vil selvsagt bli gjennomskuet. Ingen hederlig arbeider eller tillitsmann vil ta imot "valg" eller "oppnevning" til nazistenes fylkesråd eller andre fordekte instanser i den korrumperte fagorganisasjon. De nye fylkesledere og råd vil derfor lide samme skjebne som de komiske overalt har møtt: isolasjon, forakt og åpen motstand fra arbeidsfolkets side.

- V -

SAMORGANISASJONENS "FYLKESMØTER".

I forbindelse med de nye framstøt nazipampene forsøker seg på blir det også innkalt fylkeskonferanser av representanter for fagforeningene. Den første konferanse ble holdt av Oslo og Akershus faglige samorganisasjon i dagene 16. - 18. juni. Frammøtet til konferansen var som en kunne vente det sterkt nazipreget og for øvrig ynkelig lite. Vi vil dog ikke unnlate å peke på at

noen få organisasjonsfolk, som hittil har vært ansett som pålitelige og gode kamerater, også var til stede. At de reiste en åpen og uværen kritikk mot nazipampene og overløperne er ingen unnskyldning. Alle møter som er innkalt av de nazistiske instanser innen fagorganisasjonen er boikottet og de som møter opp vil alle bli stemplet for unnfallenhet. På fylkeskonferansen optrådte en rekke av de komiske i L.O. og forbundene. Av interesse var det å legge merke til at Johs. Ringen, som tidligere 100 prosent gikk inn for nazismen og overgrepene mot arbeidsfolket, i sin tale nå vesentlig søkte å finne unnskyldninger for at han og likesinnede blant forræderne fortsatte i sine stillinger. Kåre Rein, som forstår at et tilbaketog er utelukket, forsvarte de lønnsnedslag og den senkning av levestandarden som fagorganisasjonen uten protest har gått med på. Overfor kritikken om at de nåværende faglige "ledere" ikke var lovlig valgt, svarte Rein åpenhertig at de komiske selv følte hver dag at de sto alene. Forøvrig talte Odd Fossum, redaktør Melsom, Albin Eines, Louis Aasheim og ikke å forglemme rene gaten Birger Aamodt, som ynkelig framholdt at oppgaven var å ta vare på organisasjonsapparatet med den pussige begrunnelse at tyskerne gjorde akkurat det som passet dem. Uten hensyn til hverken NS eller fagorganisasjoner skjot de folk eller arresterte dem og sendte dem i konsentrasjonsleire. Det siste er vel forøvrig den eneste sannhet herr Aamodt har servert siden han solgte seg til landets overfallsmenn og arbeiderklassens undertrykkere. Vi gjentar at de som møter fram der hvor forræderne av ovennevnte kaliber står som innbydere, blir betraktet som fiender av arbeiderklassens og hele folkets kamp for frihet og rettferd.

- V -

VI GJØR OPPMERKSOM PÅ at det er forbundet med atskillig risiko å søke nye stillinger nå om dagen. Det foreligger mange eksempler på at arbeidsgivere som har søkt etter nye folk og som etter bestemmelsene må søke om arbeidsformidlingens godkjenning har opplevet at folkene uten videre er sendt på arbeid for tyskerne. Dette bør være et varsko til alle som er ute etter en ny stilling og også til arbeidsgiverne om å vise omtanke og forsiktighet. Tyskerne tar arbeidskraften der de kan finne den.

- V -

GEMENT MORD.

På Risløkka i Østre Aker begikk Gestapo et mer enn alminnelig gement mord i forrige uke. En styrke på omlag 200 politisoldater rykket ut i lastebiler og motorsykler med kulesprøyter, revolvere og andre mordvåpen. På et øyeblikk var det fredlige arbeiderdistrikt omringet. Etter den store styrke å dømme foresto det massearrestasjoner, men det var tydensynlig bare en mann de skulle ha tak i. Den unge tekniker Sverre Refstad ble skutt ned med maskinpistol. Hans foreldre ble arrestert som gissler og beboerne i et hus i nabolaget - barn, voksne og gamle - ble tvunget ut med revolverne i ryggen og undersøkt på vanlig tysk gangstermaner. Sverre Refstad skal etter hva det forlyder tidligere vært knyttet til statspolitiet, men tatt avskjed da han ikke ville melde seg inn i NS eller hilse med nazihilsen. Det er trolig at mordet på ham er en hevnaakt for hans rakyggede opptreden.

- V -

TVANGSMOBILISERINGEN MØTER MOTSTAND

på de forskjelligste måter. Fra de arbeidsplasser, hvor de som først ble utskrevet, er beskjeftiget, meldes det om stadig synkende arbeidstempo, redskaper og verktøy som blir ødelagt som følge av ukynlig behandling, og et fullstendig rot i den administrative, tyske ledelse. Etter at tyskerne og NS har kastet masken og ikke lenger søker å legge skjul på at det er arbeidsinnsats for rene tyske formål en blir utkalt til, er det fler og fler som nekter. I den anledning har Gestapo, som nå helt har overtatt overvåkingen av arbeidsmobiliseringen, gått til en omfattende razzia og fortatt massearrestasjoner. De fleste foretrekker allikevel å bli arrestert framfor å bli sendt med de tyske slavetransporter. Beretningene om de forferdelige arbeidsforhold på militæranleggene - særlig i Nord-Norge - virker mer skremmende enn fengsel og konsentrasjonsleir.

i Alesund ble det i midten av juni gjort innbrudd i arbeidsformidlingskontorene. Alle registreringsskjemaer ble fjernet og som følge herav blir utskrivningen forsinket et par måneder.

- V -

STYRET I OSLO SKREDDERLAG KOMPROMITTERT.

Arbeidsformidlingen har bestemt at der skal utskrives 300 skreddersvenner til det tyske tvangsarbeid. Da dette ble kjent henvendte laugets styre seg til den nazistiske kommisar i Håndverkerforbundet - Kjell Gundersen - og foreslo at de 300 hundre skulle tas hos de uorganiserte mestere, for derved å redde sine egne forretninger. At forrederen Gundersen gårinn for dette lumpne forslag er innlysende. Men vi tror ikke mesterne i skredderlauget får noen glede av sitt bakholdsangrep. Har de ikke tenkt på at deres forretninger også burde trives etter krigen?

- V -

ADVARSEL.

Musikere på den tyske restaurant "Löwenbrau", Julius Cismas, 45 år, Uranienborgv. 10 og Johan Sjøberg, 50 år, Frydenlundsgt. 10 er begge farlige angivere som det advares mot.

- V -

K R I G E N S G A N G

SLAGET OM ATLANTERHAVET. Det ser ut til at den gunstige vending slaget om Atlanterhavet tok i april måned var det virkelige vendepunkt i kampen mot ubåtene. Sist søndag kunne amerikanerne sende ut en melding om at i de siste 2 uker var intet skip senket i Vestatlanteren. Samtidig har flåteledelsen offentliggjort nærmere detaljer om et stort konvoislag som fant sted forrige måned. Slaget varte i 5 dager. Tallrike ubåter gikk fra alle kanter til angrep på konvoien. Men etter et intenst samarbeid mellom fly og eskortefartøyer ble angrepene slått tilbake, og 97% av konvoiens skip nådde sikker havn. I alt ble 2 ubåter sikkert senket og 3 andre sannsynligvis ødelagt. Særlig de store bombeflyene som opererte fra de nye spesialbygde hangarskip grep effektivt inn i kampen. Ved hjelp av disse skip har en nå lukket den siste åpning i Atlanteren, slik at hele strekningen mellom England og Amerika nå ligger under konstant kontroll fra fly.

VESTFRONTEN. Den nye flyoffensiven som ble satt igang for 1½ uke siden holder fram med samme styrke. Den hardt hjemsoekte byen Köln er bombet. Transportmål i Nederland og Belgia er angrepet to ganger av lette engelske bombefly. Tunge engelske maskiner har angrepet Friedrichshaven ved Bodensjøen med de berømte Luftschiffbau-fabrikkerne som framstiller radiomateriell. Et større forband engelske maskiner har gjennomført vellykket bombekasting mot de franske rustningsfabrikker i Le Creusot. Ved dette angrep var skadene ennå mer omfattende enn ved angrepet i oktober i fjor. Natte til onsdag rettet engelske fly den siste tids største angrep mot industribyen Krefeld i Ruhrområdet. Skadene var omfattende. Det er nå offentliggjort en del detaljer fra de store flytoktene mot Nord- og Vest-Tyskland for en uke siden. Mellom annet opplyses det at under de angrep som flyvende festninger rettet mot de nordtyske havnebyene ble over 150 tyske jagerfly skutt ned.

MIDDELHAVET. Etter Pantellarias og Lampedusas fall har flyvirksomheten mot Sicilia, Sardinia og Sør-Italia igjen tatt seg opp. Målene har stort sett vært de samme som tidligere. De viktigste flyplassene på Sicilia har vært angrepet så å si hvert eneste døgn. Kraftige angrep er også rettet mot havneanlegg bl.a. i Napoli og Messina.

ØSTFRONTEN. Ved siden av til dels heftige flvangrep mot flyplasser og oppmarsentra bak fronten har russerne gjennomført et lokalt framstøt ved Mzensk n/e for Orel. Her har de trengt over elven Oka og dannet et sterkt brohode på den vestre bredden. Tyskerne har ved en rekke motangrep forsøkt å kaste russerne ut av de nye stillingene men uten hell. De har herunder hatt over 2000 døde. (avsluttet den 23. juni 1943)

FREDSMÅLENE.

Vi fortsetter med de prinsipielle betraktninger over arbeiderbevegelsens stilling til etterkrigsproblemene som vi begynte for noen uker siden. De synsmåter vi her har gjengitt deles også av representanter for arbeiderklassen i en rekke såvel frie som okkuperte stater og kan danne et nyttig utgangspunkt for et konkret, internasjonalt program, som kan samle arbeiderklassen i alle land om gjenreisingsoppgavene. Vi behandler i dag spørsmålet om økonomiske justeringer og internasjonal planøkonomi.

ØKONOMISKE JUSTERINGER.

Økonomiske verdier og kunstgjenstander som er blitt fratatt de hårtatte land, må leveres tilbake. De påkrevde økonomiske justeringer bør foretas så tidlig som mulig.

Erfaringene fra årene etter forrige verdenskrig har vist at erstatninger i de er noe brukbart grunnlag for den økonomiske gjenreising. Overvinnelsen av den uhyggelige ødelegging og utarming krigen har ført til, vil bare kunne bli løst ved felles anstrengelser av alle land.

For at de enkelte land kan yte sitt bidrag til den økonomiske gjenreising må sosialistene ved siden av krav om andre økonomiske åtgjerder gå inn for at staten legger fullstendig beslag på krigsvinstene, likegyldig i hvilken form de foreligger.

Atlantdeklarasjonen har slått fast at de beseirede land ikke skal ruineres økonomisk. Foruten de økonomiske bidrag til gjenreisningen som faller på dem, bør de derfor ikke pålegges byrder som tynger år etter år. En langvarig lavere levestandard i de beseirede land vil ha lett for å fremme reaksjonen i disse land og presse ned standarden også i de andre land.

INTERNASJONAL PLANØKONOMI.

Det økonomiske samarbeid etter krigen bør bli spiren til en utviklet internasjonal planøkonomi.

Den avgjørende strid om hvilke prinsipper som skal legges til grunn for gjenreisningen og den framtidige økonomiske politikk, kommer til å stå i de enkelte land.

Det ville være et avgjort tilbakeskritt om krigstidens utvidede statskontroll med næringslivet ble revidert tilbake til såkalt frie kapitalistiske forhold. Statskontrollen bør tvertom kunne brukes som utgangspunkt for i første omgang å hindre kaos for dernest planmessig å legge om produksjonen og distribusjonen etter folks egen vilje gjennom demokratiske organer.

Internasjonal planøkonomi krever plan og orden i de enkelte lands næringsliv. Man kan imidlertid ikke utsette det internasjonale økonomiske samarbeid i forholdene er blitt avklart i de enkelte land. På lengre sikt blir både dette samarbeid og den nye fred avhengig av om det lykkes rundt omkring i de enkelte samfunn å sjalpe ut storfinansens og andre privilegerte gruppers innflytelse til fordel for planhusholdning i folkets interesse og under dets kontroll.

- V -

Norsk arbeiderbevegelse hadde etter årtiers kamp nådd langt i retning av politisk innflytelse og sosiale framskritt. Gjennom sin fagorganisasjon hadde arbeidsfolket også kunnet tilkjempe seg stadig bedre økonomiske kår. Men ennå sto mye igjen før vi hadde nådd fram også til økonomisk frihet. Kampen for økonomisk demokrati blir derfor en av de hovedoppgaver vi må ta fatt på når vårt land igjen blir fritt og vi kan samle våre krefter i en

Refer 6.8

KAMPEN!

På nytt har Gestapo etter ordre fra boddelen Rediess forberedt og sannsynligvis allerede begått en skjendselsdåd overfor uskyldige nordmenn. I bladet Vestopland for 19. juni er inntatt en kunngjøring om at dr. Torøny Marcussen og Magnus Sonstop er tatt som gidsler og vil bli skutt innen 1. juli hvis ikke den eller de personer som har myrdet den tyske offiser Karl Werrmann blir pågrepet. Vi kjenner ikke til om niddingsdåden allerede er begått, men vi tviler ikke et øyeblikk på at Gestapo er i stand til å føye denne nye forbrytelse til sine mange tidligere.

Tanken på å straffe, ja endog henrette uskyldige mennesker for en forbrytelse de hverken har begått eller har noe kjennskap til er fullstendig fremmed for alle andre enn nazistene. Vi opprøres over en slik handlemåte som er den blodigste krenkelse av all menneskelig retts- og æstendighetsfølelse.

Om mordet på den tyske offiser gis ingen opplysninger. En vet ikke noe om bakgrunnen for det, om det i det hele tatt er begått av en nordmann. Men vi vil på nytt innskjerpe at en hver overilet, individuell handling av denne art bare er egnet til å skade vår egen sak. Og en fremmer ikke det norske folks kamp for frihet, rettferd og orden ved å anvende fiendens metoder.

- V -

FAGBEVEGELSE

kommer som opplyst før med sitt neste nummer den 24. juli. Deretter blir det igjen 14 dagers opphold til vi fra 7. august kommer med et nummer i uken. Altså vel møtt 24. juli.

- V -

FAGINTERNASJONALEN LEVER.

Tross nazisme og fascisme, nasjonal undertrykkelse og ensretting av organisasjonsledelsen i de okkuperte land, teller faginternasjonalen idag 13 landsorganisasjoner med til sammen over 14 millioner medlemmer. De største er den engelske L. O. med 5 mill. og den amerikanske arbeiderføderasjon med 6 mill. medlemmer. Den kinesiske landsorganisasjon har trass i den japanske invasjon i store deler av landet, 420 000 medlemmer. I Palestina har faginternasjonalen en avdeling på 135 000 medlemmer. Det norske sjømannsforbund står gjennom vår L.O. i London tilsluttet internasjonalen. Konrad Nordahl er også medlem av dens styre. I de okkuperte og undertrykte land kjenner de organiserte arbeidere seg solidarisk med sin internasjonale og dens aktive medlemmer.

- V -

TYSKE HJEMMEFRONT.

Stockholmstidningens korrespondent, Jäderlund, skriver i et telegram fra Berlin: Hvilke problemer de ansvarlige for den indre fronten i Tyskland har å stri med nettopp nå går tydelig fram av en lederartikkel i det store nazistiske presseagentur Graf Reichschach. Grev Reichschach krever, på samme måte som nylig sauleiter Wagner gjorde, en intensifisering i det nasjonalsosialistiske partiets kampkraft og opprensning blandt de upålitelige elementene. Greven taler om transbrustede lykkesøkere, som i krisetider ganske enkelt utgjør en fare. Han taler videre om de intellektuelle som har en utpreget fordervende innflytelse på stemningen hos folket. Han taler om likegyldighet, sløvhet og ondsinnethet og erklærer at alle slike tendenser ubarmhjertig må stoppes. Etter seirene har partiet blitt mer besluttosomt, etter nederlagene har det blitt befridd for viktiperer og holdningsløse handlingere og derigjennom blitt sterkere. Nå gjelder det å tone flagg, styrke de tvilende, straffe svikerne og utrydde forbryterne.

- V -

DET ENGELSKE ARBEIDERPARTIS KONGRESS

i pinsen var imotesett med stor interesse for ikke å si spenning. Det deltok 900 representanter. En rekke viktige og brennende spørsmål sto på dagsordenen. Et av de første stridsspørsmål gjaldt b o r g f r e d e n ! Mange av partiets mest aktive medlemmer ville stå fritt også ved de hyppige suppleringsvalg som mest aktive medlemmer ville stå fritt også ved de hyppige suppleringsvalg som blir foretatt i England. Styret holdt på regjeringskoalisjonen og den borgfreden betinger. Dets forslag ble forsvart av Atlee og Morrison. Den siste framhvet nødvendigheten av en verdensomspennende politisk organisasjon med myndighet

og med det har til å klatre velt og trykke om friheten og freden. Han framholdt også hovedsaken av en omfattende og kraftig internasjonal arbeiderorganisasjon. På forespørsel av lord Strabolgi erklærte Attlee at borgfreden bare tar sikte på krigstiden. Styrets forslag om å opprettholde borgfreden ble vedtatt med 243 000 stemmer mot 374 000. (Hver deltager har så mange stemmer som det antall medlemmer han representerer.)

Greenwood hovedkasserer. Hvervet som hovedkasserer i arbeiderpartiet betraktes som en nøkkelstilling. To av partiets ledende menn, Herberth Morrison, og parlamentsgruppens formann, Arthur Greenwood, konkurrerte om dette tillitshverv. Greenwood ble valt med 1 253 000 stemmer. Morrison fikk 926 000 stemmer. Når Greenwood ble valt, skyltes det hans mer frie stilling og opposisjon i underhuset. Morrison er imidlertid en av de mer framtrepende personligheter, som man idag regner med som partiets framtidige fører.

Kommunistene ble ikke opptatt. Etter en livlig debatt ble styrets instilling om ikke å oppta kommunistpartiet vedtatt med 1 951 000 stemmer mot 712 000. Mindretallet stemte for kommunistpartiets søknad om kollektivt medlemskap i Labour. Debatten ble åpnet av jernbanemannen Ridley som la fram styrets forslag. Gruvearbeidernes tillitsmann Lawther førte hovedforsvaret for mindretallets syn. Det viktigste var nå å oppnå enighet både av hensyn til krigsanstrelgelse og for å kunne løse de mange og store etterkrigsproblemer. Morrison leverte det kraftigste innlegg for styrets standpunkt. Det har vært tale om forhandlinger med kommunistpartiet, sa han. Men de måtte i tilfelle gjelde oppløsningen av partiet som en logisk følge av kominterns oppløsning, og spørsmålet om kommunistenes individuelle tilslutning til arbeiderpartiet. Man måtte ikke blande sammen de engelsk-russiske forbindelsene som vi alle ønsker å utdype, og stillingen til komintern. Det er to helt forskjellige spørsmål. Morrison trodde at oppløsningen av komintern var en realitet og ikke en manøver fra Stalins side. Men det forhold endrer ikke vårt syn på kommunistenes ideologi og de ulike seksjoners forvirrede og prinsippløse politikk.

Den forrige kongress' vedtak om å sende en arbeiderdelegasjon til Russland er ennå ikke blitt gjennomført. Men vedtaket står framleis ved makt og en delegasjon skal sendes så snart krigssituasjonen tillater det.

Beveridgeplanen og andre sosiale spørsmål ble drøftet av kongressen. Beveridgeplanen, som kom i stand etter initiativ av arbeiderpartiet, skal danne grunnlaget for en positiv sosial- og folkehusholdningspolitikk, hvis endelige mål er sosialismen.

Erklæring av Attlee. For landsstyret avga den stedfortredende statsminister Attlee følgende erklæring: Når fiendtlighetene opphører, eller det på annen måte blir spørsmål om alminnelige valg, kommer den partikonferanse som bemyndiget partilederne til å gå inn i samlingsregjeringen, å sammenkalles for å avgjøre om den fortsatte holdning. Arbeiderpartiets regjeringsmedlemmer vil lojalt følge de direktiv denne konferanse gir. Attlee erklærte videre at landsstyret forutsetter at arbeiderpartiet i rette øyeblikk trer fram for velgerne med et fullstendig sosialistisk program.

NAZIPROVOKASJONER.

Ved et tilfelle er vi kommet over en innkalling til et av de mange friluftsmøter nazistene arrangerer, og som det framgår av denne tar disse møter utelukkende sikte på å få i stand bråk som kan gi påskudd til nye arrestasjoner. Det heter i innkallingen, som er sendt alle NS-folk i det distrikt møtet holdes: "Da arrangementet skal komme overraskende på byens befolkning og bare preg av kamouflasje, bør medlemmene ikke bære uniform eller N.S. merker." Meningen er med andre ord at partimedlemmene skal utspionere og angri eventuelle tilhørere som kommer med uforsiktede ytringer. Vi advarer på nytt alle mot å stanse opp ved disse nazistiske forestillinger. Vis provokatørene at deres brøl og løgnpropaganda går hus forbi.

SJEFEN FOR DE ØRENTE STATERS

Arbeidskraftkomite, Paul V. McNutt meddelte for noen tid siden at 1 700 000 amerikanere skal innrulleres i den amerikanske arme i løpet av kommende halvår. Ved årets slutt vil da armeens mannskapsstyrke nå opp i 10 900 000 mann. Krigsindustrien beskjeftiger for tiden 10 millioner personer og antallet vil i løpet av de nærmeste måneder stige med ytterligere 1,3 millioner. De amerikanske krigsutgifter i 1943 beregnes å ville beløpe seg til 106 milliarder dol.

K R I G E N S G A N G .

ØSTFRONTEN. Den lange pausen på østfronten ser nå ut til å være slutt. Ved dag gry mandag den 5. juli gikk tyskerne plutselig til voldsomme angrep på flere steder langs fronten mellom Orel og Bjelgorod. Det var tydelig at de forsøkte en overrumpling i stor målestokk. Flere hundre tanks av den nye "Tiger"-typen sammen med over 1000 tanks av andre typer var satt inn. Det kom til voldsomme tankslag som fra russisk side karakteriseres som de hardeste under hele krigen mellom Russland og Tyskland. Russerne satte inn store mengder av sitt panserbrytende artilleri og i løpet av få timer var kamplassene oversådd med brennende tyske tanks. Etter 12 døgns kamp var 738 tyske tanks tilintetgjort. Det tyske infanteri som forsøkte å trenge fram tett etter tankformasjonene, hadde store tap. Over 10 000 falt i slagets første fase. Videre ble over 200 fly skutt ned. Bare på enkelte punkter mellom Kursk og Orel hadde tyskerne mindre framgang. Kampene fortsetter med stor voldsomhet.

WESTFRONTEN. De alliertes flyoffensiv over Vest-Europa blir stadig voldsommere og mer intens. I de siste 14 dagene har engelske og amerikanske flyvere gjennomført 14 storangrep mot byer i Ruhr-området og Nord-Tyskland. I tiden 23/6-29/6 var Ruhr-området så å si under sammenhengende bomberegner. Et nytt trekk i flyoffensiven var det dagangrep flyvendte festninger foretok mot Krefeld og omegn onsdag den 23. juni. Det var første gang Ruhr-området ble bombet om dagen av større formasjoner. Bare i juni måned kastet engelske fly 15 000 tonn mot mål i Tyskland. I sin tale den 30. juni kom Churchill med en sammenlikning som på en illustrerende måte klargjør effektiviteten og styrken i de alliertes flyangrep. I løpet av årets første 6 måneder kastet tyske fly ned 1500 tonn bomber over England. Dette resultat kostet dem 245 fly. Under sitt storangrep mot Düsseldorf kastet R.A.F. ned 2000 tonn bomber i løpet av en time med et tap av 68 maskiner. For hvert tonn bomber tyskerne har kastet ned over England siden årsskiftet har allierte fly kastet ned 35 tonn over Tyskland.

MIDDELHAVET. Sicilia utkrystalliserer seg mer og mer som hovedmålet for de forente nasjoners flyvirksomhet. Det er i første rekke flyplassene på øya sammen med sambandslinjene som er gjenstand for oppmerksomhet fra de allierte flyverne. Særlig har flyplassene ved Marsala og Castelvetrano på Sicilias vestspiss vært utsatt for en rekke harde angrep. Motstanden fra tyske fly har vært større i de siste dager. Det er tydelig at tyskerne har sendt store forsterkninger med jagerfly til denne front. En melding fra tysk hold om at generalfeldmarskalkene Messelring og Richthofen har slått opp sine hovedkvarter i Sør-Italia bekrefter dette. Foruten disse omfattende flyoperasjoner mot italiensk område har allierte tropper foretatt en landgangsoperasjon mot Kreta. Natt til mandag den 5. juli gikk engelske tropper i land på Kreta og angrep flyplasser og andre mål. Etter at flere fly og bensinopplag var ødelagt, trakk troppene seg tilbake uten tap.

STILLEHAVET. Siden kampene om Guadalcanar ble avsluttet i februar i år, har det vært forholdsvis stille i det sydvestlige Stillehav. Den 1. juli gikk imidlertid amerikanerne til det ventede angrep på det japanske stillingssystem nord for Australia. Rendova-øya i Salomonsgruppen ble tatt ved overrumpling på 6 timer. Videre gikk amerikanske styrker i land i Nassau-bukta på nordsiden av Ny Guinea ikke langt fra det viktige japanske støttepunktet Salamaua. Alt dagen etter forente disse tropper seg med australske tropper som hadde trent fram til Nassau-bukta over land. For øyeblikket rettes oppmerksomheten mot øya Ny Georgia med støttepunktet Munda. Denne øya utsettes for kraftige flyangrep og bombarderes fra sjøen. Det egentlige mål for den amerikanske offensiv er støttepunktet Rabaul på Ny Britain. Når en vurderer kampene på denne fronten skal en imidlertid stadig ha de enorme avstander for øye. De gjør at tempoet av og til blir atskillig langsommere enn en ellers skulle vente. En må videre regne med et hovedsammenstøt mellom den amerikanske og japanske flåte i den nærmeste framtid. Japannerne er sikkert klar over at hvis de taper stillingssystemet nord for Ny Guinea, så svever deres nyvunne posisjoner vest for øya i den største fare. De vil sikkert gjøre alt for å hindre en slik utvikling. Etter de siste meldinger foregår et større sjøslag i Kulabukta på Ny Georgia. Nærmere detaljer foreligger ikke.

DE ITALIEBSKE GARNISONENE

har rømmet byene Metsovon og Kalábaka i Mellomgrekenland og partisanene kan nå beskytte togene på Athen-Salonikilinjene.

(Avsluttet den 7. juli.)

FREDSMÅLENE.

I vår oversikt over etterkrigsproblemer, er vi idag nådd fram til kanskje det vanskeligste spørsmål de frie stater får å ta stilling til når freden igjen skal bygges, nemlig:

TYSKLANDS DEMOKRATISERING.

Trass i nazismens framferd må en ikke tape av syne at Tysklands demokratisering bør være et positivt fredsmål.

Labour Party og andre kretser i England og Amerika har også gått til kjenne at de forente nasjoner av egen interesse og for å trygge freden i framtiden må være interessert i å hjelpe fram et demokratisk styresett i Tyskland som Italia og de andre diktaturstyrte land.

Smadringen av alle frie organisasjoner og den nazistiske forgiftning av ungdommen danner sammen med krigens og nederlagets materielle følger ikke noe heldig utgangspunkt for oppbyggingen av et tysk demokrati. Likevel må oppgaven bli løst. Den kan ikke løses utenfra. Den demokratiske verden bør gjennom hensiktssvarende åtgjerdelser hjelpe til med og den har krav på effektivt å kontrollere omdanningen av det tyske samfunnet med det formål å styrke de demokratiske krefter og overvinne deres fiender. Denne oppgave forutsetter intimt samarbeid med tyske demokrater og tilknytning til tyske demokratiske tradisjoner.

Den tyske revolusjon - likesom revolusjonen i en rekke andre europeiske land - som vil bli utløst ved nazismens sammenbrudd, vil ikke kunne innskrenke seg til det politiske felt. Vil man overvinne nazismen må man ramme de sosiale hovedkrefter som har støttet den: den skjebnesvangre alliansen mellom storindustrien, junkerne og generalene. Dens økonomiske makt må brytes.

Arbeiderklassen vil bli en viktig faktor under denne omdanning og den vil utvilsomt søke å forankre demokratiet ved åtgjerdelser av sosialistisk art. Dette ville også være den sikreste vei for å fjerne storindustriens og junkernes farlige innflytelse på staten og den dermed sammenhengende krigsfare. En tilsvarende videreføring av den demokratiske revolusjon i sosialistisk retning vil med stor sannsynlighet bli aktuell også i andre land.

Det blir av stor betydning om seiersmaktens resurser og deres tropper som da finnes på det europeiske kontinent, blir brukt til å støtte eller til å vanskeliggjøre en slik utvikling. Labour Party har i sitt etterkrigsprogram slått fast at det kommer til å "motsette seg et hvert forsøk fra seiersmaktens side på å bruke sin militære og økonomiske makt til å hindre de enkelte folks avgjørelse om selv å forme sin skjebne", forutsatt at vedkommende folk godtar og respekterer de fire friheter og deres internasjonale konsekvenser. Vi slutter oss til dette syn.

Intervensjon mot demokratiske og sosialistiske folkebevegelser står ikke bare i strid med Atlantdeklarasjonens ånd, men vil også styrke reaksjonen.

Det var splittelsen i den tyske arbeiderbevegelsen som gjorde det mulig for Hitler å nå fram til makten. De tyske arbeidere ødslet sine krefter i indre strider og stod fullstendig uforberedt og maktesløse overfor den framstormende nazistiske reaksjon. Bare gjennom samling av alle sosiale framstegskrefter vil det lykkes å nå fram til varig fred med politisk og økonomisk frihet for alle. Den samme samling av kreftene må vi også fullføre her hjemme og det er vår overbevisning at dette mest effektivt kan skje gjennom en fortsatt aktivisering av vår kamp for en

Kamerat!

Det er et faktum at befolkningen i byene har vært hardere rammet av matknappheten under okkupasjonen enn folk på landsbygda. Også på landsbygda har det vært store vanskeligheter, og arbeidere i skog- og jordbruk har ofte vært like hardt presset som det store flertall av byfolket. Men bøndene har stort sett vært bedre stillet. De har derfor i stor utstrekning kunnet hjelpe andre lag av folket. På mange gårder har de i lange tider tatt imot barn fra byene, og bøndene har søkt å sabotere rekvisisjoner og avleveringer så langt det har vært råd. Til gjengjeld har de solgt varer i strid med reglene, og har derved - tildels med ikke liten personlig risiko - hjulpet til å lette matsituasjonen i landet. De har oppfattet dette som en nasjonal plikt i denne tiden. At de har tatt noe mer enn den offisielle prisen for varer som de har solgt på denne måten, har ingen hatt noe å si på.

Denne irregulære handelen, som er bøndenes viktigste bidrag i hjemmefrontens kamp, er noe helt annet enn svartebørs og ågring. Alle som benytter seg av nødssituasjonen til å skaffe seg personlig vinning, bryter dermed ut av fronten og må betraktes på like linje med stripete og nazister. Det finns de som nå og da "hjelper" byfolk med melk for 5 kr. literen og egg for 20 kr. stykket. Slike folk er ikke annet enn ågerkarler som må foraktes. Enda verre er de som deltar i den egentlige svartebørsen, hvor store mengder landbruksprodukter omsettes til priser som bare rikfolk kan makte å betale. De som er dårligst stillet får ingen andel i disse varene, de er forbeholdt folk som har det rikelig på forhånd. - Kjernen i svartebørsen - på selgersiden og på kjøpersiden - består av nazister som kan drive trafikken uten risiko for noen inngripen fra myndighetenes side. Men noen enkelte såkalte "jössinger" tror at de, fordi skikkelige nordmenn idag ikke føler seg forpliktet til å etterleve nazimyndighetenes "lover" og bestemmelser, kan tillate seg hva som helst for å fremme sine personlige interesser. De tar feil, både de som skaffer seg vinning som selgere og de som gjør trafikken mulig ved å by seg fram som kjøpere. Det eneste de oppnår er å stemple seg selv for alle tider som dårlige nordmenn.

DE USKYLDIGE GISSLENE PÅ RAUFOSS.

Magnus Smetop og dr. Marcussen ble friggitt i begynnelsen av måneden. Det errelå utgjendrivelige beviser for at det dreiet seg om et sjalusidrama mellom to tyskere.

ET NYTT SADISTISK MORD

er begått av nazibødlene på Victoria Terrasse. Det dreier seg denne gangen om en 27-årig frukthandler, Knut Nilsen i Teatergatens frukthus, hvis lik ble slengt inn på Oslo legevakt av det "norske" statspoliti en av dagene omkring 10. juli. Han var enten kastet ned eller hadde selv kastet seg ned fra 4. etasje på Victoria Terrasse, men det er konstatert at hans håndledd var brukket noe før - altså under forhøret.

DE ALLIERTES

raske framrykking på Sicilia har vært et fryktelig vonbrot for tyskerne. Lørdag og søndag den 10. og 11. juli, altså like etter landstigningen, engasjerte Deutsche Zeitung in Norwegen flere hundre smågutter som selgere av det ekstranummeret som skulle komme ut om søndagen og spre nyheten om at engelskmennene og amerikanerne var kastet på havet. Men det gikk annerledes, og isteden har nå avisene fått beskjed om å gi nyhetene fra Sicilia lite framtrødende utstyr.

"DET NORSKE SKILØPERKOMPANIET".

Ved den storslåtte mottagelsen i forrige uke viste det seg at det oppskrytete norske skiløperkompaniet bare består av 90 mann.

SOLIDARITET.

Alle som har måttet forlate landet under okkupasjonen, har den samme plikten til å vise diskresjon og forsiktighet ved enhver omtale av forhold hjemme som må være hemmelige, og det enten det skjer muntlig eller skriftlig. En snakker ikke om ting som vil bringe folk i ulykke dersom de kommer til fiendens kunnskap, og selv om en ikke direkte bringer enkeltpersoner i fare ved å gjøre det, henleder en ikke fiendens oppmerksomhet på våre indre forhold.

Dessverre er det noen få nordmenn utenfor landet som har glemt dette enkle solidaritetskravet. Vi har foran oss noen publikasjoner som aldri skulle sett dagens lys - og vi håper at denne advarsel må nå fram til vedkommende "forfattere". Om deres motiv er utsikten til å tjene gode penger på sine undertrykte landsmenns bekostning, eller de rett og slett bare er sjuke etter å gjøre seg gjeldende, kjenner vi ikke til. Ikke i noe tilfelle er de velkomne hjem igjen fra sin emigrasjon. At det hittil heldigvis dreier seg om personer som har liten eller ingen rede på de forholdene de omtaler, gjør ikke deres forbryelse mindre. Etter fattig evne har de drevet angiveri overfor sine beste landsmenn - at evnen har vært fattig skal ikke være dem til undskyldning. Blir det ikke sagt kraftig fra og truffet effektive forholdsregler overfor disse utglidninger, risikerer vi en dag at noen som virkelig kjenner til forholdene starter et lignende forfatterskap, lokket av den succes man alltid kan gjøre på sensasjonelt stoff. I slike saker krever hjemmefronten av våre myndigheter at de griper inn overfor de skyldige med alle midler som står til rådighet.

- V -

GRESSHOPSVERMEN

brer seg stadig. Nå er det det gamle villastrøket på Nordstrand de har kastet seg over. Det er marinen som rekvirerer boligene derute til kontorer og boliger for seg selv. Innbo og matbeholdninger skal bli hvor de er, og det gis ordre om at et antall oppredde senger skal stå ferdige til å motta gjestene.

- V -

I DEN SISTE TRANSPORTEN

av fanger fra grini til Tyskland, som gikk den 28. juni, var det flere kjente tillitsmenn fra arbeiderbevegelsen, bl.a. Hjalmar Dyrendal, tidligere sekretar i Det Norske Arbeiderparti. I transporten var det også minst 12 kvinner. Tilsammen omfattet transporten 160 personer. Den 12. juli var det meningen at det påny skulle sendes avgårde 130 mann, men denne transporten ble utsatt.

- V -

VI INNSKJERPER

at ingen bedrift hvor det er utskrevet folk til "nasjonal arbeidsinnsats" må ansette nye funksjonærer eller arbeidere. Før det ansettes noen nye, må hver eneste utskreven på plass igjen. Det spiller i denne forbindelse ingen rolle om de nyansatte blir anbragt på de utskrevnes plasser eller ikke.

- V -

TYSKERNES ANGREP

på norsk næringsliv går stadig videre. Nå er det håndverket som skal til pers for alvor. I henhold til et rundskriv fra næringsdepartementet til "fylkeshåndverksmestrene" av 1. juli 1943 skal det skje en drastisk innskrenkning i antallet av håndverksbedrifter av alle slag. Ved stengninger, sammenslutninger og andre innskrenkninger i håndverksbedriftene skal det frigjøres arbeidskraft "for den almindelig nasjonale arbeidsinnsats", heter det. Det forlanges at de forslag til innskrenkninger som "fylkeshåndverksmestrene" skal sende inn i det minste må være så vidtgående at 50% av de som var beskjeftiget innen håndverket før 15/4 -43 blir "frigjort". Det er meningen at bedriftslederne selv skal få være med å gi sine næringer dødsstøtet. Det kreves nemlig at de i henhold til utsendte skjemaer skal sende inn en rekke oppgaver og opplysninger som skal danne grunnlaget for innskrenkningene. Parolen er selvsagt: Ingen bedrifter må besvare spørsmålene. Denne parolen er det ikke bare en plikt mot hjemmefronten å følge,

den er også i deres egen interesse. Bare en sterk og solidarisk holdning kan nå berge håndverket som næringsgren. Den som prøver å svikte fronten for å mele sin egen kake skal vite, at ingen forreder kommer til å drive håndverk i framtidens Norge.

- V -

FOR DE SOM ETTERHVERT KOMMER TIL Å BLI INNKALT

fra håndverksbedrifterne til arbeidsinnsats, gjelder samme parolen som for alle andre: Intet framme, hverken til legeundersøkelse, mønstring i noen form eller avreise!

- V -

I FORRIGE MÅNED

kunne en en dag iaktta på gatene i Oslo at politiet var i ferd med å rive ned en plakat rettet til tyske soldater som var slått opp rundt omkring. Oppropet, som selvfølgelig var skrevet på tysk, lød slik: "Tyske soldater!

Den skammelige økning av tilfeller av at menige og til og med offiserer i enheter som hører under meg, undrar seg sin verneplikt ved å søke over på svensk område, gir meg foranledning til å rette en appell til æres- og pliktfølelsen hos alle tyske militære.

Beklageligvis har den svenske regjering oppsagt de hittil gjeldende avtaler med riksregjeringen om utlevering av dessertører. Under påberopelse av verdensfremmede bestemmelser i folkeretten yder nå Sverige asylrett til tyske militære dessertører, til og med når de overskrider den svenske grensen i uniform.

Jeg stoler på at denne uforståelige holdning hos den svenske regjering ikke vil bety noen fristelse for ærekjære tyske soldater til å begå en så skammelig forbrytelse som desertering.

I dette kritiske øyeblikk av høyeste beredskap kommer det an på hver enkelt.

Oslo den 3. juni 1943.

Der Militärbefehlshaber für die bes.norw.Geb. gez. von Falkenhorst.

På denne måten ble de tyske soldatene gjort kjent med at de nå trygt kan rømme over grensen til Sverige.

- V -

TIL KONG GUSTAVS 85-ÅRS DAG

kom det ikke noe telegram fra kong Håkon. Denne særdeles kraftige demonstrasjon viser at kongen på samme måte som hele opinionen i Norge finner det stadig mer opprørende jo lenger den svenske regjering fortsetter å yte voldsmakta støtte. Ethvert grunnlag for Sveriges innrømmelser overfor Tyskland er nå forlenget falt bort.

- V -

ANGIVER.

Hallomann i Norsk Rikskringkasting, Håkon Berge, Hegdehaugsvn. 21, som har optrådt som angiver flere ganger, er grunnet misligheter avskjediget i Kringkastingen. Han arbeider nå for det tyske sikkerhetspoliti.

- V -

NESTE NUMMER

kommer lørdag den 7. august.

- V -

K R I G E N S G A N G .

SICILIA. Lørdag 10. juli kl. 3 om morggen begynte de første britisk-amerikanske hardoperasjoner under gen.Eisenhowers ledelse i Europa. To korser frakket på over 2000 fartøyer av alle slag foruten krigs- og forsyningsskip dekket av over 1000 fly gikk iland på Sicilias sydøstlige kyst på en 160 km lang strekning under liten motstand den første tid og uten tap av et eneste skip. 168 timers nesten uavbrutt bombing på forhånd, bl.a. ble Gerbiniflyplassene bombet 19 ganger på 12 timer, og som prikken over i-en, utslettelsen av hovedkvarteret på Sicilia med den nærliggende telefonsentral på timer for landsettingen, virket tilstrekkelig desorganiserende på forsvarerne til å sikre

dette lykkelige resultat. Luftlandingsstropper ført med glidefly og fall-skjermtropper hjalp også til. Den britiske 8. arme under general Montgomery rykket straks nordover langs østkysten og den amerikanske 7. arme under generalløytnant Patton vestover langs sydkysten, samtidig med at begge armeer og andre allierte styrker - særlig kanadiere - under general Alexander rykket innover i landet. Først ble Syrakus på østkysten og Gela og Licata på sydkysten tatt og ga gode havner for den fortsatte landsetting og forsyning. I løpet av første uke rykket 8. arme 60-70 km. inn i landet og tok en rekke byer bl.a. Ragusa og Vizzini. Armeen rykket også nordover gjennom Augusta og ned på Cataniasletta hvor aksene har konsentrert sitt sterkeste forsvar. Avgjørende kamper med innsats av tanks har her pågått i flere dager og stadig nærmere Sicilias neststørste by Catania som brenner etter fly- og flåtebombardementer. En omgående bevegelse er nylig påbegynt. Amerikanerne møtte kraftige motangrep bl.a. av tyske tanks ved Gela. Angrepene ble slått tilbake og frammarsjen kunne begynne for alvor. Vest for Licata er Agrigento falt og nordover har amerikanerne nådd det viktige knutepunktet Enna. Dermed er næsten halve Sicilia på de alliertes hender. Det er opptalt over 40 000 fanger, bl.a. 3 italienske generaler med staber. Kampene kan imidlertid pågå noen tid. Antagelig står 300 000 italienere og 100 000 tyskere på øya. De allierte har fullstendig flyherredømme over Sicilia, men også det italienske fastland bombes mer intenst enn noen sinde. Neapel og Rom har hatt hvert sitt storangrep med over 500 fly. I Rom var to jernbanestasjoner med verksteder og en flyplass hovedmålene. Om sjøkrigen utenfor Italia sier en engelsk kronikør: "Det eneste som er fast og ubevegelig idenne bevegelige og vekslende kampanje er den italienske flåte". General Alexander er militærguvernør over besatt italiensk område. Han har sendt ut en proklamasjon der det heter at statsmyndigheten i det erobrede område er opphørt, fascistpartiet oppløst og alle lover som skiller mellom raser opphevd. Italienske krigsfanger piper ut tyskerne. Den italienske presse krever stadig mer høylytt effektiv tysk hjelp noe tyskerne neppe kan yte.

ØSTFRONTEN. Like sensasjonell og betydningsfull er forløpet av den tyske offensiv i Orel-Bjelgorodavsnittet på østfronten som begynte den 5. juli. Tyskernes alvorlige hensikter med angrepet sees best av deres tap på 2600 tanks og 1100 fly den første uke. Den dannet innledningen til en omringning av russerne i og vest for Kursk. Det utviklet seg veldige tankslag og tyskerne slo en bresje i forsvarssystemet ved Bjelgorod og greidde mindre framrykninger ved Orel. Etter 10 dager ble offensiven stanset og russiske motangrep utviklet seg til en stadig større russisk offensiv. I Orel-avsnittet oppnådde russerne på 4 dager en framgang på 60 km. inn i den store tyske kilen der. En arme rykket fra n-ø mot jernbanen Brjansk-Orel som nå kan beskyttes fra 11 km.s avstand. En annen arme har inntatt Mtsensk n-ø for Orel og en tredje Malo-Arkangelsk syd for Orel. I alt er 130 bebodde steder befridd. Også i Bjelgorodavsnittet er det nå russisk framrykking, og små trefninger langs Donets og Mius har på russisk initiativ i de siste dager vokst til avgjørende kamper særlig syd for Isjum og syd-vest for Vorosjilovgrad. Russerne har rykket nordlige Donets og over Mius. (avsluttet 21.7.)

- V -

VI ER

en internasjonal bevegelse. All erfaring har vist oss at lider våre idealer nederlag i ett land, så svekker det arbeiderbevegelsen og demokratiet overalt. Etterkrigstiden kommer på ny til å rykke de sosiale og økonomiske problemene og motsetningene i forgrunnen. Vi kommer igjen til å se at det er felles bånd og interesser over landegrensene, også over grensene til de land som vi idag fører krig mot. Uten internasjonal solidaritet mellom de sosialistiske og demokratiske krefter over hele jorden kan ingen varig fred bestå. Vi er til og med vare beredt til å knytte båndene med den arbeiderbevegelse som reiser seg av ruinene i Tyskland. Det er naziveldet og fascismen vi fører krig mot; vårt hat mot undertrykkerne må ikke gjøre oss blinde slik at vi glemmer at et Tyskland hvor de sosialistiske og demokratiske kreftene bestemmer utviklingen er den beste garanti for en varig fred. Vi kjemper for alle undertrykte folks frigjøring, og i alle land ønsker vi en

F R I F A G B E V E G E L S E .

17. AUG. 1943

F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 27

3. årgang

7. august 1943

KAMERAT!

Den omveltning som har funnet sted i Italia og som foreløbig har ført til Mussolinis tilbaketredende og oppløsningen av det fascistiske parti, er det mest avgjørende slag som hittil har rammet aksemaktene. Ennå er riktignok ikke alliansen med Tyskland brutt og forholdet mellom Hitler og den nye regjering er noe uklart, men Roosevelts og Churchills ultimatum om betingelsesløs kapitulasjon etterlater ingen tvil om at Italia må regne med en alliert okkupasjon. Under trykket av den stadig vådsommere bombeoffensiv mot de italienske byer og og rustningscentra og den seierrike invasjon på Sicilia reiste det italienske folk seg mot de fascistiske undertrykkere som hadde ført det inn i krigen og nederlaget på Tysklands side. Det var arbeiderne i rustningsindustrien som gikk i spissen. I Milano og andre norditalienske byer brøt det løs omfattende streikebevegelser som etterhvert fikk tilslutning over hele landet. Store demonstrasjoner rettet mot tyskerne og Mussolini fant sted i alle italienske byer. Fascistenes forsamlingslokaler og aviser ble stormet og det var tydelig at oppstanden etter hånden utviklet seg til revolusjon mot den korporative, fascistiske stat og mot krigen og for en fri italiensk forfatning.

Overfor denne truende mulighet var det at ledende kretser innenfor det fascistiske parti som sto den gamle, reaksjonære kongen nær fant det opportunt å ofre Mussolini og oppløse hans forhatte parti for å kunne opprettholde et fortsatt diktatur som kunne tjene deres interesser. Regjeringen Badoglio som er en ren militærregjering, representerer i virkeligheten de samme klasseinteresser og det samme system som Mussolini. Oppløsningen av det fascistiske parti, løftene om frigivelsen av alle politiske fanger og avsettelsen og arrestasjonene av de mest forhatte fascistiske ledere, er innrømmelser som beviser at de selv har fremtvunget og som "gassgeneralen" Badoglio bare nødt og tvunget er gått med på. På den annen side har det nye regime med all mulig brutalitet slått ned på de streikende arbeidere, erklært unntagelsestilstand, stillet kommunikasjoner og rustningsbedrifter under militær kontroll og tatt de mest drastiske skritt for å drukne frihetsfronten i blod.

Utgangen på kampen er allikevel gitt. Parallelt med de alliertes framrykking på Sicilia og fortsettelse av bombekrigen som vil avløses av en invasjon på det italienske fastland, vil det italienske folk fortsette og utvide sin frihetskamp videre inntil quislingregjeringen Badoglio og hele det gamle regime er feid bort. Målet for det italienske folk må være det samme som for alle undertrykte og okkuperte folk i Europa: fullstendig politisk og økonomisk frihet og sosial trygghet. Det er også de forente nasjoners endelige krigsmål.

- V -

FRI FAGBEVEGELSE

Ull fra dette nummer av igjen komme hver uke. Vi ønsker alle gode kamerater vel møtt til nye framstøt for avisen og den store sak vi kjemper for. Nå gjelder det at alle tar et krafttak så vi når ut til så mange som mulig. Vi kommer altså igjen neste uke den 14. august.

- V -

DE FYLKESKONFERANSER

som den nazistiske fagorganisasjon startet med tidlig på sommeren, fikk en trang fødsel og en enda sørgeligere oppvekst. I Drammen måtte fylkeskonferansen simpelthen avlyses. I Trondheim het det seg at den var utsatt. For at disse forsedelser ikke skulle gjenta seg ble der på Sørlandet anvendt lokkemidler som de komiske var sikker på skulle friste. Hver deltaker til fylkeskonferansen ble lovet en eske tobakk og en flaske brennevin! På tross av denne lokkemat møtte der fra Kristiansand bare 3 representanter fra over 60 fagforeninger. Det viste seg imidlertid at Vinmonopolet nektet å levere det brennevin de komiske hadde revirert, så de 3 svake sjeler måtte unnvære den rus de hadde gledet seg til. Vi kan imidlertid love dem at de senere skal få en behandling viss virkninger er enda kraftigere enn den trespriten Vinmonopolet under navn av karveakevitt og dobbeltrens gir.

I Telemark ble også resultatet magert for nazistene. På konferansen i Skien møtte det fram 15 av 225 representanter og i Porsgrunn 5 av over 150 innkalte.

SKRAPHANDLER ERLING AARSTAD

Russeløkn.7, Oslo er farlig angiver som det advares mot. Han opptrer som god nordmann og kamerat, men er i virkeligheten betalt agent for Gestapo.

KRISE I FINNLAND?

Mussolinis fall har gjort et overmåte sterkt inntrykk i Finland. Folket der er også for lengst trøtt av krigen og vil ha fred. Men Finland har sittet fast mellom barken og veden. Det er også blitt avhengig av Tyskland når det gjelder matforsyningen. Nå blir det vel klart selv for de mest hårdkokte at det er på tide å frigjøre seg fra det nazistiske grep.

Søndag 25. juli holdt Tanner en ny kraftig tale rettet mot agrarpartiet. Det gjelder krigens og krisens byrder som storbøndene og reaksjonen vil velte over på arbeidernes skuldre. Agrarere vil ha alle fordeler av at landet er avstøpt men vegrer seg for å ta sin del av tyngslene. Nå fikk det imidlertid bli slutt med denne politikk, sa Tanner. Socialdemokratene vil ikke lenger finne seg i det ene nederlaget etter det annet. Enten trakk de seg ut av regjeringen, eller så fikk agrarere gå sin vei. Det ville likevel bli flertallet for en forsvarlig regjeringspolitikk.

Denne indrepolitiske krise påvirkes selvsagt også av de utenrikspolitiske begivenheter.

TRANSITTERINGEN SKAL AVVIKLES.

Den svenske presse erkjenner nå åpent at de nye militærinnkallelser står i forbindelse med at den tyske transitteringen endelig skal avvikles. Situasjonen er også tilspisset. En eventuell invasjon i Norge vil kunne stille Sverige overfor nye krav. Derfor gjelder det å være parat om noe særlig skulle intreffe. Den almene opinion i Sverige har i høy grad bidratt til at myndighetene omsider har tatt seg sammen for å gjøre slutt på den nøytralitets-krenkende transitteringstrafikken.

ENGELSK - RUSSISK FAGFORENINGSSAMARBEID.

Den anglo-russiske fagforeningskomité har nylig holdt sitt tredje møte i Moskva under ledelse av Walter Citrine og N. Svernik. Det ble gjort vedtak om å befeste og utvide det samarbeid som er innledet. Sannsynligvis vil der også bli gjort et nytt forsøk på å få nærmere kontakt med de amerikanske fagorganisasjoner.

IKKE ENHETSFRONT MEN SAMLING.

Det schweiziske sosialdemokrati har sin kongress i Winterthur den 4. og 5. september. Et av de viktigste spørsmål kongressen får til behandling, er en mosjon om enhetsfront, reist innen arbeiderorganisasjonene av medlemmer som sogner til det oppløste kommunistparti. Styret for det sosialdemokratiske partiet avviser tanken om enhetsfront, men foreslår at forbudet mot kommunistparitet blir hevet og at dets medlemmer og tilhengere av Nicolepartiet får adgang til individuelt å slutte seg til sosialdemokratiet.

Kommunistenes leder gjennom en rekke år og medlem av Kominterns eksekutivkomité, Humbert-Drotz har tatt konsekvensen av Moskvas holdning og har søkt om opptagelse i det sosialdemokratiske partiet.

ANGREPET PÅ UBATHAVNEN I TRONDHEIM

Lørdag 24. juli var meget virkningsfullt. Mellom 60 - 70 allierte bombefly deltok i angrepet på denne viktige tyske ubåtbasis. En rekke bygninger og mange barakker som anvendtes av tyskerne ble fullstendig rasert. 1 ubåt, 2 slepebåter, 1 tankbåt og 1 lastebåt ble senket, videre ble en R.båt en røkgleggingsbåt og en større torpedobåt sterkt skadet. Dessuten fikk én mindre dokk ille medfart. Tyskernes hovedadministrasjonsbygning brant ned. Skadene på private bygninger er minimal og vidner om en stor treffsikkerhet hos flyverne. Tallet på drepte tyskere skal være stort. Det oppgis mellom 600 og 800

FAGFORBUNDENE FAR DØDSSTØTET.

Det endelige og avslørende bevis for at fag- og industriforbundene og deres komiske ledere skal umyndiggjøres og alle avgjørelser innen fagorganisasjonen utelukkende skal kunne treffes av den nazistiske landsleder Fossum, er vi idag istand til å offentliggjøre. I et hemmelig skriv til kommisarene i forbundene og hovedavdelingslederne i landsorganisasjonen slår hr. Fossum med brutal hånd ned på alle de opposisjonselementer som i den senere tid har rottet seg sammen. Det heter i innledningen:

"Landslederen er av ministerpresidenten overdratt den kommisariske ledelse såvel av Landsorganisasjonen med distriktsorganisasjoner som forbundene og deres underavdelinger. Heri ligger bl.a. at ministerpresidenten ser på hele fagorganisasjonen som en enhet, som framtidig skal være undergitt felles ledelse og hvor også for bundene skal inkorporeres i og føle seg som organisk ledd av dette samlede hele. Forbundene skal være organiske ledd av Landsorganisasjonen. I den første overgangstid har man ikke villet gjennomføre dette med et slag for ikke å skape uro blant de enkelte medlemmer, men det er uavviselig nødvendig at de av meg oppnevnte kommisariske ledere for forbundene er klar over det mål som stilles og i alt sitt virke medarbeider, slik at man etterhvert kan bringe organisasjonen over i den form ministerpresidenten har ønsket og som for såvidt også er nøye i overensstemmelse med partiets program og med førerprinsippet."

Som en kan vente fra det hold, begynner direktivet med en løgn. Hr. Fossum ble ikke overdratt ledelsen av Landsorganisasjonen av "ministerpresidenten". Det var Gestapo som oppnevnte Fossum 10. sept. 1941 etter at den gamle fagorganisasjon var dolket ned, de gamle tillitsmenn arrestert og Hansteen og Wickstrøm myrdet. "Ministerpresidenten" eksisterte ikke før 1. februar 1942 da Terboven og Rediess aller nådigst slapp erkeforræderen quisling til "makter Fossum har også senere klart gitt uttrykk for hvem han sorterer under.

Da de fagorganiserte arbeidere rettet sitt drepende slag med masseutmeldinger fra landsorganisasjonen, var det Rediess og Gestapo Fossum henvendte seg til. Den kontingentstreik som et flertall av organisasjonene medlemmer gikk til og framleis opprettholder er også under behandling av Gestapo. Det er således ikke tvil om at Fossum bare er ansvarlig overfor boddelen Rediess, men det kan for såvidt være likegyldig som "ministerpresident" quisling også er delegert sin myndighet fra samme hold.

Etter å ha gitt en "historikk" over utviklingen i fagbevegelsen henimot sentralisering av den høyeste myndighet i landsorganisasjonen, fortsetter hr. Fossum:

"Nasjonal Samlings stilling i denne sak må være gitt uten videre. Vi kjemper nettop for "fellesnytt foran egennytt". Vi kjemper for å samene bestrebelsene. Vi kjemper for å omdanne organisasjonen til en moderstamme for et vordende Norges Arbeidssambånd, hvor det ikke vil være plass for selvvirvende fagforbund, men vel for faglige avdelinger innen den store fellesorganisasjon. Målet er således klart, og spørsmålet er bare hvor raskt man under hensyntagen til taktiske hensyn kan fremme den nødvendige sentralisering.

Jeg understreker i denne forbindelse at forbundslederne er oppnevnt som kommisariske ledere av meg og altså ikke har annen myndighet enn de har fått delegert av meg. Det er under disse omstendigheter klart at jeg må forlange at de også utfører sitt arbeid som forbundsledere i nøye overensstemmelse med de retningslinjer jeg trekker opp. De har ingen anledning til å drive en privat fagbevegelses-politikk som trekker i motsatt retning av det her anførte. Forbundsledere som arbeider i retning av å understøtte forbundenes separatistiske tendenser - og som herunder til og med benytter seg av at jeg på dette punkt av taktiske hensyn har måttet vise forsiktighet - istedenfor av all makt å understøtte mine bestrebelsers på å sentralisere arbeidet i fagbevegelsen, har missforstått min oppgave og den myndighet som er delegert den fullstendig. Før man ikke en endring her, må dette naturligvis komme til å få konsekvenser for vedkommende forbundsleders stilling.

Gestapoagenten svinger her svøpen overfor de forbundskommisarer og overløpere som ikke i et og alt vil danse etter hans pipe. Når han hittil utad av "taktiske hensyn" og "for ikke å skape uro blant de enkelte medlemmer" har

måttet skjule sine egentlige hensikter, nemlig en fullstendig umyndiggjørelse av arbeiderklassen gjennom nazistisk arbeidssamband, så må ikke dette forlede de komiske i forbundene og distriktsorganisasjonene til å tro at de besitter noen som helst myndighet.

Vi skal neste uke bringe flere avsløringer fra dette famøse dokument. Vi vil til slutt bare innskytte at de avsløringer vi allerede har bragt er i høy grad egnet til å bevirke "uro blant medlemmene". Noen tvangsinnmelding i et nazistisk arbeidssamband vil den norske arbeiderklasse aldri finne seg i.

- V -

FREDSMALENE.

Vi avslutter i dag den oversikt vi gjennom lengre tid har bragt om demokratiske sosialisters fredsmål. Det manifest vi har gjengitt er utarbeidet under frie drøftelser mellom sosialister fra en rekke frie som undertrykte land og vi gir de generelle retningslinjer som her er trukket opp vår fulle tilslutning.

Internasjonalen bør forberedes idag.

Den demokratiske reisning etter nazismens sammenbrudd vil utløse et veldig oppsving for arbeiderpartiene og andre sosiale framstegsbevegelser i de forskjellige land. Det er da av største betydning at arbeiderbevegelsen i alle land viser en klar internasjonalistisk innstilling og søker internasjonal tilknytning og samordning.

Det er derfor viktig at det allerede mens krigen ennå pågår blir gjort alt som er mulig for å forberede det framtidige internasjonale sosialistiske samarbeid, som bør bli tatt opp straks krigen er slutt.

Vi hilser med glede at det for Faginternasjonalens vedkommende allerede er gjort forberedelser for gjenreisningen etter krigen. Vi slutter oss til kravet om at Faginternasjonalen bør bli representert på fredskonferansen i delegasjonene til fredskonferansene og være over at delegasjonene for øvrig blir sammensatt av pålitelige demokrater. Den politiske arbeider-internasjonale bør reorganiseres og utstyres med tekniske midler til å kunne samordne sosialistenes virksomhet i det nye folkeforbund og innen andre grener av det internasjonale samarbeid. Partiene bør fra først av vie kontakten med broderpartier i andre land den største oppmerksomhet.

Internasjonal arbeider-enhet.

Vi er tilhengere av arbeider-enhet: faglig og politisk, nasjonalt og internasjonalt. Vi går derfor inn for en enhetlig sosialistisk internasjonale. De sørgelige erfaringer især fra Mellomeuropa under de siste 25 år viser at spittelsen åpner veien for reaksjon og Fascisme og at arbeiderbevegelsen må stå enig om mål, prinsipielle framgangslinjer og organisasjonsformer for å kunne vinne fram. Det er derfor å håpe at det engelsk russiske samarbeid kan utvikles videre og at begge de store fløyer i amerikansk fagbevegelse kommer med i det internasjonale samvirke. Enhet vil bare kunne oppnåes på demokratisk grunn. Internasjonalen kan ikke ha til oppgave å intervensere i de enkelte partiers virksomhet, men den må få tilstrekkelig autoritet for gjennom demokratiske vedtak å kunne trekke opp forpliktende framgangslinjer i store internasjonale spørsmål. Den framtidige sosialistiske internasjonale bør nå utover den europeiske begrensning og knytte kontakten med de radikal-sosiale folkebevegelser i de utenomeuropeiske land. Målet er å skape et samlende organ for de demokratisk-sosialistiske framstegskrefter verden over, slik at de iforening kan støtte opp om og utdype det mellomfolkelige samarbeid.

- V -

Den norske arbeiderklasse, som gjennom krigens tunge år har stønnet under nazismen, vil ubundet og fordomsfritt gå inn for det mest utstrakte internasjonale samarbeid etter krigen. Arbeidsfolket i Norge har lært at samling må til om vi skal vinne krigen, og enn mer om vi skal nå fram til frie, folkestyrte stater når krigen er slutt. Vårt mål er en demokratisk, sosialistisk samfundsordning, og for å nå dette mål er det vi kjemper for en handlekraftig

25 AUG 1943

Nr. 28

3. årgang

14. august 1943

KAMERAT!

Meddelelsen om at den svenske regjering nå har tatt det avgjørende skritt og gjort slutt på den nøytralitetskrenkende tyske transittering av tropper og materiell gjennom Sverige til og fra Norge, har vakt den største interesse og tilfredshet i vårt land. At den form bekjentgjøringen fikk i den nazifiserte norske pressen framkalte atskillig munterhet, idet tyskerne her som vanlig ikke kunne innrømme sitt nye nederlag, men søkte å gi det hele utseende av en gjensidig overenskomst, er bare egnet til å mildne den bitterhet som har vært rådende i vårt folk som følge av det offisielle Sveriges unnfallemfallende politikk overfor Nazityskland. Det ville ikke være riktig å legge skjul på at det er det totale omslag i storkrigens utvikling i de alliertes favor som er den direkte årsak til at samlingsregjeringen under Per Albin Hansson nå har endret signaler overfor det nazistiske påtrykk. Men den mektige antinazistiske innstilling som etter hvert er kommet til uttrykk i det svenske folk har på avgjørende vis bidratt til at regjeringen omsider har nådd fram til et klart nøytralt standpunkt. Og denne folkeopinion vil i framtiden være en garanti for at noen avvikelse fra denne linje ikke vil bli tålt. I Norge ser en i så måte med de største forventninger hen til den dag Sverige også setter en stopper for at norske patrioter sendes som slaver med tyske skip innenfor svensk territorialfarvann. Alle ansvarlige kretser innenfor den norske frihetsfronten har under hele krigen vist stor forståelse for de vanskeligheter Sverige har hatt å kjempe med som følge av sin utsatte militære stilling. Den hemmelige, norske frihetspressen har i virkeligheten vært atskillig mer tilbakeholden i sin kritikk av det offisielle Sveriges holdning enn den svenske pressen. Men det står jo ikke til å nekte at vårt folk mange ganger under de trengselsår vi har gjennomlevet har følt det som svik overfor den tidligere skandinaviske samarbeidspolitikken Sverige bøyde av på våre overfallsmenns krav.

Vi vet i dag at den nordiske samarbeidspolitikken vil anta nye former og få et nytt innhold når denne krigen er slutt. Norge har inntatt sin plass og gjort en innsats som har skapt respekt i de forente nasjoners kamp mot fascistisk og nazistisk tyranni og undertrykkelse. Det ville ikke være tenkelig at vi etter at kampen var ført seierrikt til ende skulle melde oss ut av dette nye og omfattende samarbeid. Men dette betyr ikke på noen måte at vi ønsker å trekke oss ut av det nordiske samarbeid, men bare at vi innser begrensningen og svakheten ved den nøytralitetspolitikk vårt land tidligere deltok i. Etter en holdning Sverige nå inntar og sett på bakgrunn av vårt broderfolks sympati og offervilje, er det begrunnet håp om at det nordiske samarbeid ikke bare vil gjenoppstå, men styrkes og utvides innenfor rammen av et mer omfattende mellomfolkelig samarbeid.

- V -

"TJENESTEVILLIGE".

Ved mange av de bedrifter som arbeider for tyskerne forekommer det at enkelte arbeidsledere - som oftest bare en enkelt - viser en nidkjarhet når det gjelder å holde arbeidstempoet oppe at en skulle tro de var NS eller tyskere selv. Men de samme folk ynder ved ethvert høve å bedyre sin patriotisme og jøssinginnstilling. Det skulle være overflødig å peke på at arbeiderne har merket seg disse folk, og at alle forsøk på å dekke over den faktisk forrederske holdning de inntar med feite fraser blir gjennomskuet. Overingeniøren ved et av landets største skipsbyggerier hører til denne type. Klokke, blokk og blyant er stadig i bruk når det gjelder å notere enhver liten uregelmessighet i arbeidet og lønnstrekk er et angrepsmiddel overfor arbeiderne som han nytter med forkjærlighet. Han jager gjennom bedriften som et tordenvær og søker overalt å drive opp arbeidstempoet til nytte utelukkende for landets fiender.

Men vedkommende overingeniør og hans "åndsfrender" skal merke seg at ingen ustraffet går fiendens ærend. Den slags prøyssertyper vil ikke bli godtatt som arbeidsledere når landet snart er feid rent for tyskere og forrædere.

- V -

NORDLAND FYLKESTING

ble avholdt på Fredheim i Brønnøy i slutten av juni. Da naziordførerne ankom med d/s Kong Harald demonstrerte befolkningen ved å holde seg helt borte. Vanligvis er jo kaia full av folk ved rutebåtens ankomst. Men nå møtte bare ekspeditøren, som også var forsinket, samt bygdas "tomsing" som var innbilt at det var engelske tropper som kom og at han kunne få tobakk hvis han bare møtte fram. "Biskop" Lothe prekte i Brønnøy kirke i forbindelse med fylkestinget. Foruten naziordførerne møtte bare 7 personer opp. Hverken soknepresten, klokker eller kirketjener var tilstede. Den nye naziformannen i "menighetsrådet" måtte derfor besørge både ringing samt klokke- og medhjelpertjeneste. Men om den åndelige føde var skral, så hadde naziordførerne det bra i matveien. På ungdomsskolen, hvor "tinget" holdtes, hadde husmoren fru Grytnes, som kaller seg jøssing, sørget for rikelig og bra forpleining. Hun måtte riktignok rekvirere smør, hvetemel og andre goder fra nabokommunene Sømma, hvor naziordføreren har innrettet så praktisk at han både er forretningsfører og kontrollør i forsyningsnemda. Vi er ikke så sikker på at det er sunt for fru Grytnes å vise sin "jøssinginnstilling" på denne måten. Det kunne hende ungdomsskolen måtte se seg om etter en ny husmor når krigen snart er slutt.

DANSKENES MOTSTAND.

Danskenes motstand mot de fremmede og deres redskap skjerpes stadig. Like etter okkupasjonen hersket det atskillig rådvillhet, men folket la også da sin uvilje for dagen. Framfor alt viste alle danske patrioter en kulde som gikk både tyskerne og forræderne til marg og ben. Etter antikominternpakten i 1941 fikk protestene mot fremmedveldet en skarpere form. Det intraff nå en rekke overgrep. Gestapo bekjente kulør. Og harmen vokste utover landet. Nå begynte også den illegale pressen å komme ut. Etterhvert gikk man over til aktiv motstand. Danmark skulle brukes som en industriell basis for de nye "venner". Det er dette forhold som har ført til sabotasje i bedrifter som i dag er på tyske hender. Det er en smule større bevegelsesfrihet i Danmark enn i Norge. Men trykket kjenner det danske folk like sterkt som det norske. Og frihetstrangen er den samme. Derfor vokser motstandskraften.

DEN ENGELSKE LANDSORGANISASJONEN

har siden krigsutbruddet styrket sin stilling ganske betraktelig. Dette framgår bl.a. av en økonomisk oversikt som nylig er utsendt. De forbund som er tilsluttet L.O. forfører nå over kapitalreserver på 50 millioner pund sterling. Det er en økning på 30 millioner siden krigen begynte. Disse store reserver skyldes den veldige tilstrømning av nye medlemmer, og at alle konflikter praktisk talt er opphørt. Dessuten er alle medlemmer i arbeid. Mange pensjonister er også trått inn i arbeid igjen. På den måten økes også kontingentinnbetalingen.

MOTSETNINGENE INNENFOR DEN NAZISTISKE

ledelse av fagorganisasjonen er kommet stadig tydeligere fram etter som isoleringen fra medlemmenes side har påvirket nervene hos nazipamper og overløpere. Det dokument vi forrige uke bragte det første utdrag av og hvor overkommissaren i landsorganisasjonen, Odd Fossum, slår ned på alle de forbunds-kommissarer som har drevet sin egen, private nazigesjeft, viser med all ønskelig tydelighet at oppløsningen er i full gang innenfor den forbryterklike som ødela vår gamle fagorganisasjon. Som vi nevnte presiserte hr. Fossum at han alene kunne treffe avgjørelser med hensyn til fagbevegelsens politikk og han fortsetter:

"Landsorganisasjonens sentrale ledelse ligger i dag i henhold til førerprinsippet i min hånd. De store prinsipielle linjer og spørsmål av mer vidtrekkende art, blir i siste instans avgjort av meg selv - eller i mitt fravær av min oppnevnte stedfortreder - personlig. Av praktiske grunner har det imidlertid vært nødvendig å skaffe landslederen en stab av sakkyndige rådgivere på de forskjellige områder som omfattes av landsorganisasjonens virksomhet. Disse fagsjefer - hovedavdelingslederne - er i det daglige arbeid delegert

myndighet av meg til på mine vegne å treffe avgjørelser for såvidt deres spesielle fagområde angår, og er bare ansvarlig overfor meg. Når det gjelder det lokale arbeid, er tilsvarende lokal myndighet delegert til fylkeslederne, som på sin side igjen selvsagt er underlagt hovedavdelingsledernes avgjørelse for såvidt de rent spesielle fagområder angår. Forbundsledernes plass i denne oppbygging er også klar. Prinsipielt ser jeg på forbundene som organisatoriske ledd av landsorganisasjonen, som avdelinger under hovedavdelingen Sosial - som jeg selv direkte leder med sjefen for Trafikkavdelingen som saksforberedende instans."

Som en ser er det ikke bare medlemmene som skal umyndiggjøres. Selv ikke de beredvillige lakeier som for personlig vinnings skyld meldte seg til tjeneste hos NS og tyskerne ble "ledere" i fagorganisasjonen, er meningsberettiget. Hr. Fossum minner i sin maktsyke og med sine diktatorgeberder fullstendig om Mussolini. Og når en ser på hvorledes de komiske diktatorspirer i forbundene knurrer, så ledes tanken også hen på at Mussolini ble felt av sine egne drabanter da hans stormannsgalskap helt tok overhånd.

Overdiktatoren i L.O. nøyer seg heller ikke med å frata sine komiske medløpere enhver politisk og faglig myndighet. Han gjør det som er verre, han nekter dem nemlig disposisjonsretten over forbundenes, d.v.s. arbeidernes økonomiske resurser. I det direktiv hr. Fossum har sendt ut heter det videre: "At forbundene i dag har sin egen selvstendige økonomi, betyr intet annet enn at man for tiden - for ikke å skape uro blant de enkelte medlemmer - finner det mest formålstjenlig ikke å gå til en sentralisering av kontingentinnbetalingen. Prinsipielt må imidlertid allerede nå hevdes at jeg som kommisarisk leder for såvel landsorganisasjonen som for de enkelte forbund til enhver tid er berettiget til å anvende forbundenes spesielle formål, men også til å framme den store sammenslutnings fellesinteresser. Det er under disse omstendigheter en misforståelse fra forbundsledernes side hvis de mener at jeg som landsleder skulle være avhengig av bevilgning fra forbundene når det gjelder slike utgifter. Landslederen kan til enhver tid bestemme hvor meget av kontingentinntektene skal anvendes til forbundenes spesielle virksomhet og hvor meget skal anvendes til sentralvirksomheten. Forbundslederne er som mine representanter i forbundsledelsen selvfølgelig heller ikke berettiget til å øve noen "kritikk" over mine disposisjoner på dette område. Jeg er her bare ansvarlig overfor den som har gitt meg myndigheten, Ministerpresidenten. Her avdekker "landslederen" uten omsvøp at han ikke bare ønsker å disponere over organisasjonens midler etter eget godtykke, men han vil også ha seg frabedt enhver kritikk av sine skumle transaksjoner. Vi forstår så godt hr. Fossums standpunkt. De ligger jo ikke så langt tilbake de svindlerier han gjorde seg skyldig i i Restaurantarbeiderforbundet i forbindelse med "lånet" til restauratør Olafsen og som førte til at den komiske i forbundet, Asch-Stephensen, ble satt under tiltale, mens hr. Fossum rodde seg i land ved å la kommuneforbundet ved hr. Getz dekke det underslatte beløp. Denne og liknende skandaler vil han ikke ha gjentatt. I overensstemmelse med NS program, førerprinsippet og "nyordningen" vil han bekjempe korrupsjonen ved å avskaffe alle instanser som kan avsløre den. I denne forbindelse er det interessant å notere at det bare er frykten for "uro" blant medlemmene som hittil har avholdt ham fra å gjennomføre den nye ordning.

Direktivet fastslår videre at forbundene heretter må sette opp budsjetter, som skal godkjennes av hr. Fossum og som under ingen omstendighet må overskrides. Og det heter videre:

"Det er i dag en kjensgjerning at den samlede fagbevegelse på mange områder er overadministrert, i det såvel de enkelte forbund som Landsorganisasjonens sentralledelse til dels driver arbeid på samme felter. Prinsipielt skal forbundenes arbeid bare bestå av rent tariffmessig arbeid, samt medvirken til kontingentinnkassering og bestyrelse av de forskjellige hjelpekasser m.v. Personalet ved forbundene innskrenkes mest mulig." Som en ser nyttes alle midler for å innskrenke forbundenes myndighetsområde for å samle alle tråder i Fossums og således igjen i Rediess og Gestapos hånd. I en rekke forbund har man allerede gått til oppsigelser av personalet,

til udelt glede for dem som hittil har sittet der nødt og tvunget. Dette kan også tjene som en alvorlig oppfordring til de lønede tillitsmenn som ikke er NS, men ennå fortsetter i sine stillinger å hoppe av lasset før det er for sent. Til slutt heter det i disse nye retningslinjer for fagorganisasjonene: "Det vil framtidig bli søkt avholdt fagrådsmøter hver 14. dag. Forbundslederne deltar i disse møter som spesielle fagkyndige når det gjelder de spørsmål som i henhold til foranstående ligger under forbundets virksomhet. Møtene må imidlertid ikke utarte til vitnemøter etter gammel demokratisk mønster, og det er ikke på sin plass at forbundslederne på disse møter føler seg berettiget til å reise kritikk over landslederen eller hans nærmeste rådgiveres disposisjoner.

På foranledning finner jeg grunn til å innskjerpe overfor forbundslederne at det er dette deres faglige råd man ønsker å høre og at tiden ikke må kastes bort med orkesløse diskusjoner.

Disse retningslinjer, som hermed er endelig fastsatt og ikke gjenstand for ytterligere diskusjon, vil formodentlig for framtiden rydde bort enhver tvil om kompetanseområder og de store framtidige retningslinjer. Jeg understreker imidlertid at det er strengt fortrolig og kun til forbundsledernes personlige orientering.

Det sier seg selv at det kun kan skade det framtidige arbeid på det nåværende tidspunkt å reise en strid utad blant forbundenes enkeltmedlemmer om disse retningslinjer, og jeg må be om at forbundslederne derfor heller ikke drøfter spørsmålet videre med sine medarbeidere i forbundene, men bare innretter sin personlige ledelse av forbundene etter det her anførte.

Heil og Sæl
Odd Fossum (sign.)

Vi har anvendt så mye plass på denne sak fordi den avslører de indre motsetninger som preger hele forræderklikken i fagorganisasjonen. Aldri har det kommet så tydelig fram at nazismen er idéløs og prinsipløs og at drivfjæren for dens tilhengere utelukkende er maktbegjær og egoistisk vinningssyke. At oppløsningen snart er fullbrakt ser en også av den kjensgjerning at flere av overløperne innenfor organisasjonen for om mulig å redde "skinnen" søker tilbake til de medlemmer de så skammelig forrådde. Vi må i den forbindelse be- drøve disse skadedyr med at der ikke gis plass for ettergivenhet eller medli- denhet overfor dem som bærer ansvaret for at så mange av våre kamerater er myrdet eller vansmekter i Gestapo's fangehull og konsentrasjonleire. Bare dom- men og gjengjeldelsen er det som venter dem.

Overfor de avsløringer som hr. Fossums dokument bringer av de nye anslag som skal rettes mot arbeiderklassen vil vi slå fast at han har rett når han ut- taler sin frykt for at det vil skape uro blant medlemmene når dette blir kjent. Uroen er der allerede hr. nazikommisar og den vil gi øket kraft i den kamp vi fører mot undertrykkerne og forræderne. Den norske arbeiderklasse vil fortsette å skjærpe kampen inntil den på nytt kan samles i en

F R I F A G B E V E G E L S E

ØSTFRONTEN. Det store slaget på Østfronten har tatt en meget alvorlig ven- ding for tyskerne. Da tyskerne den 5. juli startet sin stort anlagte offensiv ved Kursk var langt de fleste av den oppfatning at tyskerne også i sommer hadde kraft nok til å oppnå en del terrengvinning. Etter snaue 14 dager viste det seg imidlertid at russerne fanget opp de motoriserte tyske støtarméene og tilføyde dem omfattende skader. Etter ytterligere 14 dager ble den tyske of- fensiv endret til russiske angrepsoperasjoner av aller største omfang. Den 5. august rykket russerne inn i Orel og Bjelgorod. Orel hadde da vært på tyske hender i over 20 måneder. Vestover fra Orel har framrykkingen fortsatt jevnt og sikkert under voldsomme kamper. Russerne står nå 16 km. fra Karatsjev, det siste støttepunkt før Brjansk etter at Khotynets også er falt. Brjansk er det sentrale fordelingssentrum for hele den tyske armé på midtfronten og må under enhver omstendighet holdes hvis tyskerne skal kunne regne med å unngå en full- stendig tilbaketrekning av sin har til områdene ved det nordlige Dnjepr. Syd- vest for Orel er også Kromy tatt. Bjelgorod har vært under tysk kontroll siden i vår og er på mange måter porten til Kharkov og Ukraina. I og med erobringen av disse to byer har russerne bevist at de nå også behersker krigføringen un- der sommerforhold. Det er mye som tyder på at dette er innledningen til kri- gens siste og avgjørende fase. Utviklingen nord for Kharkov etter at russerne tok Bjelgorod truer med å bli en katastrofe for tyskerne. I løpet av få dager har de russiske avdelinger rykket fram 160 km. rett vestover fra Bjelgorod. De har derved avskåret de viktige jernbaner som går nordover fra Kharkov og ørbret flere viktige byer bl.a. Graivoron og Zoloshov. Jernbaneforbindelsen med Poltava er også brutt og russerne står 65 km. fra byen. Sent onsdag kveld meldte russerne at tyske tropper begynte å evakuere byen sørover hvor tran- sportvesenet stadig bombes av russerne.

SISILIA. Kampene på Sisilia nærmer seg rask sin avslutning. Midt i forrige uke var det klart at aksetroppene ikke kunne holde sine stillinger på midt- fronten. Dette nødvendiggjorde en større tilbaketrekning for tyskerne og italienerne. Torsdag den 5. august rykket den 8. engelske arméen inn i Catania på østkysten. Dagen etter falt den viktige byen Troina og lørdag rømmet akse- troppene byene Aderno og Bronté på vestsiden av Etna. Søndag foretok ameri- kanerne på nordkysten en landsetting i ryggen på de tyske stillinger ved mun- ningen av elven Rosmarino. Samme dag oppnådde 8. engelske arméen og den 7. amerikanske forbindelse med hverandre i nærheten av byen Randazzo inne i lan- det nord for Bronté. Dermed var det etablert en sammenhengende front tvers over øyas nord/østre spiss. Byen Randazzo betyr detsamme for Sisilia som byen Tunis for kampene i Nord-Afrika. Tar de allierte den er alt håp om vide- re organisert motstand håpløs. For øyeblikket ligger byen under heftig ild fra alliertes artilleri.

ØSTFRONTEN. Natt til søndag gjennomførte engelske bombemaskiner fra baser i England heftige angrep mot Milano, Torino og Genua i Nord-Italia. Særlig i Milano var skadene omfattende. Bare 2 britiske maskiner gikk tapt etter dette vanskelige angrep. Samme natt var andre fly over Rhinland. Natt til tirsdag ble dobbeltbyen Mannheim-Ludvigshaven angrepet av en større styrke. Dette er en typisk rustningsby med tallrike viktige fabrikker. Den har 450.000 innbyg- gere. Det utbrøt mange store branner i målområdet. På samme tid var lette mos- kitofly over Ruhrområdet. Natten etter var Nürnberg hovedmålet. Her ligger de viktige Siemensverkene som framstiller motorer til stridsvogner. Byen er også et viktige kommunikasjonssentrum. 16 fly savnes etter angrepene. - De enorme vansker som de siste måneders systematisk bombing har skaffet den tys- ke krigsledelse kan ikke lenger holdes skjult for utenverden. Bare etter an- grepene på Hamburg ble omlag 200.000 industriarbeidere uten beskjeftigelse. I hele Tyskland regner en med at mellom 400.000 og 500.000 industriarbeidere er satt ut av virksomhet som følge av bombingene. Den evakuering som Goebbels satte i gang i begynnelsen av uken brøt etter få dager fullstendig sammen på grunn av dårlig planlegging og udelige funksjonærer. I alt har nå 4 mil- jonnnesker forlatt byene i Vest- og Nord-Tyskland. På grunn av de oppløsnings- tendenser som følger med en slik storevakuering mister nazistene mer og mer kontrollen med det sivile livet. (avsluttet den 11. august 1943)

99
/9
- 6 SEP. 1943

F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 29 3. årgang 21. august 1943

KAMERAT!

Det er på nytt inntrådt en faktisk unntagelsestilstand i vårt land. Nye massearrestasjoner, deportering av landsmenn som bare har oppfylt sin soleklare plikt, ja selv overlagt mord har funnet sted. Men det nye ved situasjonen er at quisling og hans nærmeste blodbøddel - Judas Lie - har fått utvidet sine "fullmakter" av okkupasjonsmakten slik at de også må bære det formelle ansvar for de forbrytelser som er begått og som sikkert fortsatt vil bli begått i tiden som kommer. Bakgrunnen for de nye overgrep er øyensynlig den katastrofale situasjon Tyskland befinner seg i. Det er tydelig at overfallsmennene er blitt tvunget til å redusere besetlestroppene i Norge for å råde noen bot på den veldige blodtapning de har vært utsatt for. Den tyske militære ledelse er sikkert klar over at okkupasjonen av Norge var et feilgrep som de ut fra en saklig vurdering slik som den er kommet til uttrykk i den svenske presse, ville vært fordelaktig å oppgi. Men Hitlerdiktaturet tåler ikke et slikt prestigetap. Derfor må okkupasjonen oprettholdes, omenn med innsats av minst mulige tropper og materiell, som så sært trenges på østfronten og i Sydeuropa. Og resultatet blir de nye desperate forholdsregler som tyskerne og quislingene har truffet for å holde vårt folk fortsatt i sitt slavegrep.

Aksjonen ble innledet med at norske offiserer igjen ble satt i krigsfangenskap for senere å overføres til Tyskland. Proklamasjonen om denne åtgjerd var undertegnet av øverstbefalshavende for okkupasjonsstroppene, von Falkenhorst på vegne av der "Führer". Samtidig ble kunngjort en forordning av "minister-presidenten" hvori den militære straffelov ble gjort gjeldende og grunnloven som vanlig satt ut av kraft, for å bringe tilveie en "hjemmel" for de bøddelaktak han skulle fortsette i Rediess og Gestapos ånd.

Det kan ikke forundre noen at den første dødsdom ble fullbyrdet etter disse nye absurde, folkerettstridige "forordninger" før de ble utstedt og offentliggjort. Reichborn-Kjennerud, Olbjørn og Møystad som i Judas Lie og quislings navn gav ordre om mordet på politifullmektig Gunnar Eilifsen, er på forhånd grepet av desperasjon og vet at et mord på en patriotisk landsmann fra eller til spillet liten rolle når de snart skal stilles til ansvar for sine forbrytelser.

Det er imidlertid tydelig at den omfattende motstand som forræderne støtte på da de skulle tvinge politiet til å gå inn for denne nye bøddeltjeneste overfor sine landsmenn, framkalte forvirring og øket nervøsitet. Til tross for det fullbyrdede mord og til tross for at det var tatt en rekke gisler blant deres kolleger, nektet den store majoritet av politifolkene å undertegne den foretatte lojalitetserklæring. Først da Judas Lie med nødvendig Gestapo-assistanse klargjorde at valget enten gjalt å undertegne eller å bli skutt, fant de fleste å måtte bøye seg.

Merdiens av den vepnede makt tyskerne på denne måte har skaffet seg gjennom politiet tør således sies å være noe tvilsom. Men en skal selvsagt være klar over at en stor del av landets politistyrker tilhørte eller lot seg tvinge inn i forræderpartiet og vil følge de paroler som blir gitt. Og hertil kommer hirden med underavdelinger og de sakalte Germanske SS Norge som er å betrakte som desperados som ikke viker tilbake for noen provokasjon eller voldshandling for å kve sine landsmenn. Og selv om tyskerne har redusert sine styrker i Norge må det være klart at de fortsatt er i stand til å slå et hvert overilet forsøk på å sette seg til motverge mot de nye tvangsåtak vi er utsatt for. Den norske frihetsfronten blir i disse dager stillet på en hard prøve. Vi vet at den nye situasjon som er oppstått er uttrykk for svekkelse av fiendens front men vi vet også at tiden ennå ikke er inne da vi kan slå til for fullt. Det gjelder derfor mer enn noensinne at vi holder hodet klart og ikke lar oss provosere til noen handling som kan svekke vår front før vi fellesskap med våre allierte kan rette det siste drepende slag mot undertrykkerne og forræderne.

- V -

"BRAKKE- OG BUNKERSBARONENE"
er i norske kretser blitt betegnelsen på de landsmenn som i umettelig profittbegjær har stillet seg til tjeneste for fienden og frivillig påtatt

seg bygnings- og entreprenørarbeid for overfallsmennene. Det har dessverre vist seg at relativt mange av entreprenørene lot seg friste av de svimlende fortjenester som arbeidet med de tyske militæranlegg kastet av seg og svek folk og land med sin skitne medløperteneste. Ettersom tyskernes militære framgang avløstes av stagnasjon og i det siste total tilbakegang, har nok mange forsøkt å ro seg i land, men da satt de fanget i garnene. Tyskerne gir aldri slipp dem som en gang har stillet seg til rådighet. Nå forsøker disse forrædere overfor landsmenn å gi det utseende av at de fra første stund ble tvunget. Nå er de redd for oppgjørets dag som de ser nærme seg med raske skritt. Men det er for sent. Deres judasgjerning er kjent og de må stå til ansvar for sine handlinger. Vi skal i dag trekke fram i lyset en del av disse folk.

I Bærum har vi blant andre forhenværende Kelnner Kriken, nå brakkebaron og judasmillionær kjent for sine festningsanlegg ved Stavanger. Videre har vi på Stabekk byggmestrene Lie og Torgersen, den siste med to sønner, som har hatt større tyske arbeider på Gardermoen, i Sogn, på Hankø og i Trondheim. De disse "fine" herrer selv ikke greide å skaffe arbeidskraft fikk de hos tyskerne stillet til rådighet krigsfanger og tvangsmobiliserte som de ikke unnså seg for å utbytte. Folk av samme kaliber er Gunn. og K. A. Karlsen, Lista og disponent Ole Sverre, Stavanger. Vi skal senere bringe navnene på flere av disse forrædere og de skal også være klar over at deres mange hederlige standsfæller holder et øye med dem. Alle skal de stå til ansvar for sin gjerninger.

SYLTESUKKERET.

Ved forlengelse av den svenske rasjoneringsperiode er innspart 6000 tonn sukker som overlates Norge. At vi har den svenske Norgeshjelp å takke for syltesukkeret, nevnes naturligvis ikke i nazipressen. Vi skal leve i den tro at de ligger tysk "høysinn" bak.

"POLITIMESTER" JONAS LIE

besøkte Porsgrunn umiddelbart etter det amerikanske luftangrepet på de tyske anleggene på Harøya og gjorde seg også der bemerket ved en opptreden som mildest talt må betegnes som sinnsyk. Like etter bombingene var naturligvis hundrevis av mennesker redd for at deres pårørende var blant de drepte eller sårede. De samlet seg utålmodig utenfor politistasjonen i Porsgrunn for å få opplysninger så snart som mulig. Den lokale politifullmektig oppsøkte i den anledning Jonas Lie i kapellet hvor de døde ble identifisert og ba ham om nærmere instruksjoner. Med et fullstendig sinnsykt blikk i øynene svarte Jonas Lie: Arrester to av mengden. Gi dem klekkelig bot. Hjelper det ikke, så gå i kraftig løs på mengden. - Det sier seg selv at en slik ordre ikke ble fulgt.

KRIGSBEGEISTRINGEN

er tydensynlig ikke særlig stor på NS-hold. I en nekrolog over en fallen østfrontsoldat som sto å lese forleden, heter det:

"Med Bjørn Einar Killen har sveit 5/7 mistet sin femtende mann i denne krig. La oss håpe at dette er sluttstrekken for våre tap, vi kan tåle meget, men vi må få lov til å beholde noen av våre beste folk, vi kan ikke la alle våre idealister gå til grunne derute, selv om de ofrer for folk og land. La oss håpe at denne grusomme kamp snart får en slutt slik at våre idealister kan komme hjem og kjempe med sine kamerater og sin fører i den store kampen om de norske folk."

Blant dem som tyskerne nå har tvunget til å dra ut til østfronten er "justisminister" Riisnes som i en tid har fiffet rundt i sin nye sorte SS Germania-uniform. Han fikk som kjent jernkorset på å bile til Athen i et slags Monte Carlo-løp etter tyskernes overfall på det tapre lille greske folk. Men denne gang ser det ut til å bli mere alvor av det.

DANMARKS QUISLING HAR MOTBÆR.

Meldinger fra Danmark går ut på at Fritz Clausens parti er i full oppløsning. Etter valgnederlaget i mars har mange medlemmer i nazipartiet gått ut og blant de som er igjen råder stadig strid. Partiets propagandavirksomhet er blitt minimal, den tidligere høyrrøstede agitasjon er avløst av en blyg taushet. De store partilokalene i København og andre steder er for en stor del stengt.

og Clausen selv har reist fra København til sitt hjemsted Bowrup.

UNDER HAKEKORSET.

BELGIEN: 436 000 sivile belgiere arbeider frivillig eller tvunget i Tyskland og 70 000 sitter ennå som krigsfanger. Tysk strafferett er satt istedenfor belgisk. Dødsdommene er 25 - 30 i måneden.

Tyske professorer er satt til å lede undervisningen ved universitetene.

FRANKRIKE: Tvangsutskrivning av fransk ungdom til tyske arbeidsleirer har støtt på sterk motstand. Hundrevis av arrestasjoner, gatekamper og bombe-aksjoner i tyske forlegninger.

LITAUEN: Da Hitler overfalt Russland, brøt det i Litauen ut et vel forberedt opprør mot russerne, til stor hjelp for tyskerne. Nå - 2 år senere - har de samme litauere som i mellomtiden har lært nazismen å kjenne, nektet å delta i det tyske "korstog mot bolsjevismen". Rikskommisaren har måttet oppgi planen om en litauisk "frivillig" legion og proklamerte samtidig stengning av samtlige universiteter og høyskoler. Vitenskapsakademiet og kunstakademiet i Vilna, samt en rekke lærer- og presteseminarer. Tallrike professorer, prester lærere og militære er arrestert og et stort antall studenter ført til Tyskland.

HOLLAND: Tidligere jordbruksminister Posthuma, en av Musserts quislinger, er skutt etter dom av den hemmelige hollandske domstol. Fem årsklasser er utskrevet til tvangsarbeid i Tyskland. Hollandske patrioter iført polituniform har overfalt vaktene foran folkeregistret i Amsterdam og satt fyr på bygningen. Antallslistene ble ødelagt.

begynnelsen av juli ble ikke mindre enn 500 hollandske leger arrestert og ført i konsentrasjonleir.

GREKENLAND: Partisaner har overfalt en italiensk avdeling ved Pireus og skutt 76.

POLEN: En avdeling bønder som skulle tvangssendes til Tyskland, satte seg til motverge i en skog, drepte 50 tyskere og såret flere hundre. Sjefen for Gestapo i Polen, general Krüger, er skutt etter å være dømt av den hemmelige domstol for sine forbrytelser mot det polske folk.

K R I G E N S G A N G

ØSTFRONTEN. Det viktige slaget om Kharkov holder fram med samme heftighet. Sør for byen tok russerne torsdag den 12. august Chuguev og et par dager senere rykket de over Donets på to steder. Ved denne operasjon truet de den siste jernbaneforbindelse tyskerne har ut av Kharkov. Nordvest for byen gjenerobret russiske tropper onsdag i forrige uke Akhtirka og fortsatte framrykkingen

idere vestover til området rett nord for Poltava. I de voldsomme stridene om selve Kharkov har tyskerne i de siste dagene satt inn nye elitetropper for om mulig å demme opp for den truende utvikling. Russerne har imidlertid sakte men sikkert ett seg inn i byen, og etter de siste meldinger står russiske fortropper snaue 2 km. fra byens sentrum. - Lenger nordvest for Orel har den røde armé hatt ny og vesentlig framgang. Midt i forrige uke ble Dmitrovsk rett sør for Karachev erobret, og etter et slag som varte i 3 dager stormet russene søndag den 15. august Karachev. Etter inntagelsen av denne viktige stilling fortsatte framrykkingen langs jernbanelinjen mot Briansk. De lengst framskutte avdelingen står ca. 30 km. fra byen. - I forrige uke gikk russerne igang med en ny kraftig offensiv mellom Smolensk og Briansk. Hensikten er utvilsomt å nå Smolensk som er tyskernes hovedkvarter på denne del av fronten. Foreløpig har de tatt byen Spasdemensk. De nærmer seg nå Roslawl på jernbanelinjen mellom Smolensk og Briansk.

SICILIA OG ITALIA. Etter 38 dagers kamp er de allierte i besittelse av hele Sicila. Etter en vellykket landsetting bak de tyske linjer tok amerikanerne byen Naso på nordkysten fredag den 13. august. Dagen etter ble tyskerne drevet ut av den viktige byen Randazzo inne i landet, og en var nå klar over at tyskerne ikke hadde mange dager igjen på øya. Søndag tok den 8. britiske arméen Taormina på østkysten. Samme kveld nådde amerikanerne på nordkysten etter et meget hurtig framstøt Millazzo rett vest for Messina. Et døgn senere sto de samme tropper foran Messinas porter, og tirsdag strømmet de inn i byen. Samme dag hadde tropper fra den 8. arméen gått iland 12 km. sør for Messina. Denne manøver forårsaket stor forstyrrelse i det tyske tilbaketog. I de siste timen

før de allierte nådde Messina satte tyskerne alt inn på å få evakuert mest mulig av tropper og materiell over til fastlandet. De alliertes flyvåpen holdt imidlertid sundet under et konstant bomberegner på tross av den heftige luftverndilden. En har ennå ikke noen oversikt over antall fanger og hvor stort byttet er. Til en viss grad har tyskerne fått med seg de soldatene som var igjen men det vesentlige av det tunge materiell er blitt tilbake på øya. Etter en kort pause har de allierte gjenopptatt flyoffensiven mot det italienske fastland. Fra basene på Sicilia og i Nord-Afrika angripes jernbanesentra, havner og flyplasser i Syd-Italia. Fly med baser i England har rettet en rekke meget kraftige angrep mot storbyene i Nord-Italia. Milano ble angrepet 3 ganger i løpet av 4 døgn. Fabrikkene for biler og fly er helt rasert. I Torino som har vært utsatt for 2 heftige angrep i den siste uke er alle kommunikasjoner og alle viktigere innretninger som hører til et ordnet bysamfunn ødelagt. Sveitsiske meldinger forteller at all ordnet jernbanetrafikk i Nord-Italia er opphørt. Det er naturlig at det italienske folks krav om fred under disse forhold stadig blir mer påtrengende.

VESTFRONTEN. Torsdag i forrige uke rettet flyvende festninger i dagslys et konsentrert angrep mot de store oljeraffinerier i Gelsenkirchen i Ruhrområdet. 3 netter på rad var moskitofly over Berlin. I stor utstrekning har de allierte fly i England i den siste uken konsentrert seg om flyplasser i Frankrike, Belgia og Nederland. I løpet av 36 timer fra søndag morgen til mandag kveld ble 20 forskjellige flyplasser angrepet med betydelige styrker. Under kampene som utspant seg med tyske jagerfly skjøt norske flyvere ned sitt 100de fly.

(avsluttet den 18. august)

SAMLING OG IKKE SPITTELSE.

Det er nødvendig overfor de angrep som er rettet mot "Fri Fagbevegelse" i siste nummer av "Friheten" å klargjøre visse kjensgjerninger. "Fri Fagbevegelse" redigeres nå som fra første stund av utelukkende under innflytelse av den ansvarlige faglige hovedinstans som under hele okkupasjonen har ledet arbeiderklassens kamp mot de tyske og norske nazister og for et fritt Norge. Dette ansvarlige faglige sentralutvalg, som er sprunget ut av de kretser som fra første stund tok kampen opp mot nazifiseringen av fagorganisasjonen, representerer i dag den aktivt kjempende arbeiderklasse som rundt omkring på landets tusener av arbeidsplasser hemmelig har organisert seg for å fullføre frigjøringsstriden. "Fri Fagbevegelse" og det sentrale faglige utvalg ønsker heller ikke å legge skjul på at båndene også er knyttet med landsmenn utenfor landets grenser. Vi ser kampen som et hele og ønsker å oppnå den største samholdighet mellom ute- og hjemmefronten for derved å samle kreftene. Når vi kritiseres for at vi ikke ga vår tilslutning til oppropet av 27. juni 1942 utsendt fra de såkalte "illegale faglige sentralledelse", så skyldes det at vi mente og fortsatt mener at en parole om åpent å sette seg til motverge mot den tyske tvangsutskrivning av arbeidskraft på dette tidspunkt ville vært skjebnesvangert for den norske frihetsfronten. Etter overenskomst med alle de ansvarlige kretser som hver på sitt felt representerer hjemmefronten, gikk det faglige sentralutvalg og "Fri Fagbevegelse" våren 1943 til en omfattende kampanje for å hindre tvangsregistreringen og den totale tvangsmobilisering som tyskerne gjennom quislingregjeringen da søkte å tvinge igjennom. Vi vil i den forbindelse understreke "Frihetens" ord om "at løsningen av de forskjellige oppgaver under krigen i vårt land er betinget av at der hersker enhet og samhold i den nasjonale front". Fordi parolen denne gang ble gitt samtidig av alle ansvarlige instanser og på et riktig tidspunkt, ble også resultatet tilsvarende vellykket. Den selvbestaltede instans som kaller seg "Den illegale faglige sentralledelse" og hvis organ er "Friheten" må være klar over at de ikke kan binde arbeiderklassen og hele folket til å følge paroler hvorom der ikke på forhånd er oppnådd enighet. Samling og ikke spittelse må til om vi igjen skal nå fram til et fritt Norge og en

6. SEP. 1943

F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 30

3. årgang

28. august 1943

KAMERAT!

De tyske nazisters propagandaspilte og spiller på mange strenger. Og det må innrømmes at de aldri har latt noe middel uforsøkt, når det gjalt å vinne proselytter. Nye og virkningsfulle metoder ble anvendt. Massevirkningen i demonstrasjoner, uniformer, emblemer og plakater ble utnyttet raffinert og med stor suksess. En flom av gylne løfter, avpasset etter de forskjellige lag i folket, hadde til hensikt å samle alle de misfornøyde. Med sitt velsmurte propagandapparat og som følge av den økonomiske krise og politiske splittelse i førkrigens Tyskland, vant Hitler makten.

Det er dette forbillede våre hjemlige nazister har for øye når de forsøker å vinne det norske folk for sin forraderske politikk. Alle metoder er hentet fra den Goebbelske propagandaskole. Med største flid og omhu plaprer de etter sin store læremester. Men tross all flid, lærewillighet og hensynsløshet blir resultatene stadig mer negative, samtidig som motstanden vokser med faretruende fart.

Quislingene forstår ikke at det er en avgrunnsdyp forskjell mellom det tyske folk av 1933 og det norske av 1940. Tyskland var splittet og rammet av dyptgående økonomiske og politiske kriser. Arbeiderbevegelsen var lammet i sin kampkraft som følge av uenighet innad. Tyskland falt derfor som en moden pære for den demagogiske Hitler-Goebbelske løgnpropaganda. Men selv om det innen det norske folk var avvikende politiske oppfatninger da Tyskland brutalt overfalt oss i 1940, så var dog det store flertall samlet om de positive økonomiske og som hadde ført til en jevnt økende levestandard og en positiv samarbeidsvilje i det politiske og økonomiske liv. Den uenighet som tidligere rådde var også med et slag ryddet av veien da det gjalt å forsvare landets frihet og selvstendighet.

De få landsmenn som samlet om quisling gikk fienden til hände både før og etter overfallet hadde i virkeligheten aldri en sjanse til å bryte den nasjonale front. Deres uformuenhet når det gjalt å forme et eget program, å skape egne propagandametoder eller å finne fram til originale ytringsformer gjorde så visst ikke deres sjanser bedre. Alt var en tro kopi av den tyske nazismen. Vokalsmetodene, som de også hadde lært av tyskerne, ble derfor etterhvert quislingenes fornemste kampmiddel overfor de gjenstridige landsmenn. Etter tur ble de mest hardhendte midler anvendt overfor lærere, prester, idrettsmenn, de frie organisasjoner, næringslivets menn og ikke minst overfor arbeiderbevegelsen. Riktignok tutes det fortsatt daglig i hele den nazifiserte pressen om et sosialistisk program som skal gjennomføres, men resultatene kommer til uttrykk i stadig forverrelse av arbeidsfolkets stilling. Arbeiderklassens organisasjoner er forbudt eller satt under formynderskap av nazistene. Alle de hevdvunne rettigheter arbeiderne hadde tilkjempet seg er ved maktspråk fratatt dem. Og i tillegg hertil har nazistene faktisk innført bostedsbåndet gjennom forordninger om forbud mot å ta nytt arbeid uten godkjenning, innføring av ukerasjoneringkort på bedriftene og arbeidsbok for arbeiderne i skog og landbruk. Det siste anslag, som også stiller arbeiderne i en særstilling, er den såkalte "lov om bøter for forseelser mot arbeidsdisiplinen". Denne nye "lov" som ensidig gir arbeidsgiverne rett til å straffe arbeiderne økonomisk for visse spesifiserte brudd på arbeidsdisiplinen, blant annet for de svevende forhold "forsømmelse" eller "fredsforstyrrelse", vil selvsagt bare komme til anvendelse der hvor bedriftslederne er nazister. Det ville være utenkelig at arbeidsgivere som ønsker å bli betraktet som nordmenn skulle gå nazistenes ærend og gjøre bruk av denne "lov". Nazistene håper imidlertid ved dette nye dekret å så splid mellom arbeidere og arbeidsgivere og derved også ramme den norske motstandsfronten. Men som vanlig vil de oppdage at deres undergravingsforsøk er spilt møye. Den norske fronten holder stand og den er ikke tilhenger av "bevegelig krigføring" hverken på dette eller andre områder.

TEKNISK NØDHJELP ET NAZISTFORETAGENDE.

En ny organisasjon Teknisk Nødhjelp skal i disse dager settes ut i livet, angivelig til bruk under naturkatastrofer og lignende.

Organisasjonen er under nazistisk ledelse og er av den art at det er full grunn til å anta at den i et gitt tilfelle vil bli anvendt til annet formål enn det som er angitt.

Ingen må derfor melde seg til tjeneste i Teknisk Nødhjelp.

- V -

OPPLÆRING AV FRONTKJEMPERE.

Den nazifiserte fagorganisasjon har påtatt seg mange underlige oppgaver. I et sirkulære til samorganisasjonene av 15. august gir "landsleder" Odd Fossum sinelakeler et nytt oppdrag som for arbeiderne vil synes å ligge fjernt fra de oppgaver fagorganisasjonen ellers pleier å stille med. Det heter:

"Det er tenkt igangsatt et 3 måneders kurs for demitterte frontkjemper som har for liten utdannelse for å komme inn i offentlige stillinger med rimelig avlønning. Kurset tar sikte på å heve det almene kunnskapsnivå ved undervisning i norsk, tysk, samfunnslære, bokføring, handel- og kontorlære samt ved en del foredrag om ideologiske og samfunnsforvaltningsmessige emner. Fylkesungdomsskolen i Kviteseid i Telemark er stillet til disposisjon for dette øyemed. Deltakerne til kurset får gratis reise til og fra skolen, fritt opphold og det vil også bli ytet familieunderhold og stønad etter hver enkelt deltakers forsørgelsesbyrde. En akter å sette i gang det første kurs for 15. september d. år. Hvis det blant frontkjemperne er tiltrekkelig interesse for dette tiltak, vil det etter all sannsynlighet bli etablert en kontinuerlig frontkjempereskole med 3 3-månedlige kurser pr. år. Hvert kurs tar 60 elever"

Samorganisasjonene pålegges videre om å skaffe de nødvendige rekrutter til kurset, slik at en snarest kan gå igang med "å heve det almene kunnskapsnivå blant frontkjemperne. Vi kan være enig med Fossum i at dette sikkert ville være ønskelig, men vi forstår ikke nødvendigheten av å opprette en ny skole for dette øyemed. Vi har jo på forhånd en rekke særskoler her i landet som ville egne seg utmerket for dette formål.

- V -

DET BRUTALE OVERGREP MOT POLITIET

som hadde til hensikt å kvele all motstand og ved terror og trusler gjøre politifolkene til viljeløse redskaper i Gestapos hånd begynte med at alle politistasjoner i Oslo ble besatt av tyske militære natt til mandag 16. august mellom kl.3 og 6. Kl.6 hadde alle politifolk fått ordre om å møte på Gardekasernen. I alt møtte opp omlag 1 000 mann. Rediess, Jonas Lie, Askvig m.fl. troppet opp. Ved syvtiden ble politikorpset og kasernen omringet av SS og Gestapo bevæpnet med maskinpistoler. Lie holdt en tale og opplyste at pfm. Gunnar Eilifsen var henrettet for sabotasje. (Forhistorie: Eilifsen ble arrestert fordi han og hans avdeling, sivilavdelingen, nektet å avhente 5 personer til tysk arbeidstjeneste). Lie ville at alle skulle undertegne en erklæring sålydende: "Jeg lover at jeg samvittighetsfullt og etter beste evne vil oppfylle mine plikter som politimann, ifølge de bestemmelser som gjelder min tjeneste og utføre de ordrer som blir gitt meg". Dette nektet samtlige. Det var først meningen at staten og "det statsbærende parti" skulle være med i erklæringen, men dette ble strøket. Av episodene kan nevnes at l. politispektør Frigaard ble tatt ned i kjelleren og stilt opp mot vegger. Foran ham sto SS med maskinpistoler. Om natten var omlag 25 mann arrestert som gisler. For å unngå at disse skulle bli henrettet begynte undertegningen. Det utspandt seg opprivende scener og og flere greide å rømme fra kasernen på tross av at den var omringet. Flere gråt av skam. Til slutt sto det 12 mann igjen, som halsstarrig nektet. Askvig gikk bort til dem og bønnfaldt og tryglet dem om å undertegne. Han sa bl.a. "jeg har ikke noe med dette, men kan si at dere blir skutt innen imorgen". De svarte med å smu ham ryggen og marsjerte rett ned i kjelleren. Av disse har visstnok en del gitt seg, slik at 3 ble stillet for krigsrett mandag ettermiddag. Mandag middag ble omlag 70 mann arrestert og sendt på Grini. Det befinner seg omlag 150 konstabler på Grini nå, og mange har flyktet. Da de 12 ble igjen på kasernen, sto kamratene utenfor og ventet. De ble drevet nedover Slømdalsveien med geværer av SS. De resterende som ikke skrev under hadde frist til tirsdag kl.8 eller å bli stilt for krigsrett.

- V -

STANDRETTE

som dømte politifullmektig Eilifsen til døden besto av Reichborn-Kjennerud, Olbjørn og statspolitisjef Martinsen (vi oppga i forrige uke ved en feil høy-stand istedenfor den siste). Akter var politikommandør Schartum som nedla påstand om dødsstraff, "forsvarer" var advokat Alb. Wiesener og vidner til skjelsdåden var Askvig og Jørgensen.

- V -

FRONTKJEMPERNE ER MISFORNOYD.

52 frontkjemper meldte seg i forrige uke ut av NS. De kom fra østfronten og etter et par dagers opphold i Oslo leverte de sine medlemsbøker og bad om å bli strøket av rullene.

- V -

"BISKOP" FRØYLAND

er en kynisk herre. Han unnsær seg ikke for å "ordinere" til "prester" alle slags liderlige personer. Ved hans siste ordinasjon opptrådte en mann som heter Knut Hoel. Han var i sin tid pinsevenn og dirigent for koret i Filadelfia. Her måtte han imidlertid fjernes på grunn av pikehistorier. Skjønt han både er gift og har mange barn, har han like til sin ordinasjonsdag fortsatt på samme måte. Dette visste Frøyland, men fant ikke grunn til å la være å "ordinere" ham. På foranledning av den samme "biskop" er også den kjente lege og predikant Einar Lundbye arrestert.

- V -

K R I G E N S G A N G .

ØSTFRONTEN. Først i forrige uke gjorde tyskerne et siste fortvilet forsøk på å kaste russerne tilbake vest for Kharkov for om mulig å redde byen. I all hast ble alle tilgjengelige reserver deriblant 4 elitedivisjoner fra Waffen-SS satt inn i et kraftig motangrep langs jernbanen mellom Poltava og Kharkov. På samme tid åpnet imidlertid russerne en ny offensiv ved Isjum sør for byen. Den 18. august var russerne i besittelse av hele den vestre breidd av Donetz fra Kharkov og sørover til Isjum, og de hadde mellom annet tatt byen Zmiev. Lærmed var tyskeres siste retrettlinje sørover til Lozova og Dnjepropetrovsk sterkt truet. Når dertil kom at det tyske motangrepet vest for Kharkov brøt fullstendig sammen, var det klart at byens fall var nær forestående. Søndag kveld ble de siste tyske tropper drevet ut av byen etter heftige kamper hvor tyskerne hadde store tap. I og med byens fall ser det ut til at hele den tyske østfronten er kommet i bevegelse vestover. På Miusfronten har russiske tropper brutt igjennom de tyske linjer og har trengt inn i Donetz-bassenget sørøst for Stalino. Nordvest for Kharkov er Vorsklaelva passert av russiske fortropper 40 km. nord for Poltava mens andre avdelinger lenger nord har rykket inn i Lebedin. Det viktige jernbaneknutepunktet Sumi er sterkt truet. Russerne har offentliggjort følgende liste over de tap tyskerne har hatt på østfronten fra 5. juli til 20. august i år: 300 000 drepte, 25 000 fanger, omlag 600 000 sårede, 4600 fly, 7250 tanks, 5100 kanoner og 30 000 kjøretøyer. Videre opplyses at russerne i samme tidsrom har vunnet tilbake 60 000 kvm. land eller omlag dobbelt så mye som Belgias territorium.

VESTFRONTEN. Stadig nye deler av den tyske industrien rammes av bomber fra allierte fly. I dagslys den 17. august rettet amerikanske flyvende festninger angrep mot byene Schweinfurt og Regensburg i Syd-Tyskland. Schweinfurt har større fabrikker for framstilling av kulelager til stridsvogner, og Regensburg har en større monteringsfabrikk for jagerfly. Observasjonsfly konstaterter at skadene var betydelige. Natten etter bombet engelske tunge fly det store forsøksanlegg for radiopeiling som det tyske flyvåpen har ved Peene-münde ute ved Østersjøen mellom Stettin og Sassnitz. Under angrepet ble det sluppet 1500 t. bomber. Dette store anlegget som har så mye å si for den tyske flyvirksomheten ble praktisk talt jevnet med jorden. Flere høye militære mellom annet sjefen for Luftwaffes forsøksvirksomhet ble drept. Samme natt var moskitofly over Berlin. Mandagsnatten ble mål i Rihmland hjemsøkt. Det gikk i første rekke ut over industrien i byen Leverkusen. Natt til tirsdag

TEKNISK NØDHJELP ET NAZISTFORETAGENDE.

En ny organisasjon Teknisk Nødhjelp skal i disse dager settes ut i livet, angivelig til bruk under naturkatastrofer og lignende.

Organisasjonen er under nazistisk ledelse og er av den art at det er full grunn til å anta at den i et gitt tilfelle vil bli anvendt til annet formål enn det som er angitt.

Ingen må derfor melde seg til tjeneste i Teknisk Nødhjelp.

OPPLERING AV FRONTKJEMPERE.

Den nazifiserte fagorganisasjon har påtatt seg mange underlige oppgaver. I et sirkulære til samorganisasjonene av 13. august gir "landsleder" Odd Fossum sinelakeier et nytt oppdrag som for arbeiderne vil synes å ligge fjernt fra de oppgaver fagorganisasjonen ellers pleier å stille med. Det heter:

"Det er tenkt igangsatt et 3 måneders kurs for demitterte frontkjemper som har for liten utdannelse for å komme inn i offentlige stillinger med rimelig avlønning. Kurset tar sikte på å heve det almene kunnskapsnivå ved undervisning i norsk, tysk, samfunnslære, bokførsel, handel- og kontorlære samt ved en del foredrag om ideologiske og samfunnsforvaltningsmessige emner. Fylkesungdomsskolen i Kyttseid i Telemark er stillet til disposisjon for dette øyemed. Deltakerne til kurset får gratis reise til og fra skolen, fritt opphold og det vil også bli ytet familieunderhold og stønad etter hver enkelt deltakers forsørgelsesbyrde. En akter å sette i gang det første kurs fra 15. september d. år. Hvis det blant frontkjemperne er tiltrekkelig interesse for dette tiltak, vil det etter all sannsynlighet bli etablert en kontinuerlig frontkjempereskole med 3 3-månedlige kurser pr. år. Hvert kurs tar 60 elever"

Samorganisasjonene pålegges videre om å skaffe de nødvendige rekrutter til kurset, slik at en snarest kan gå igang med "å heve det almene kunnskapsnivå blant frontkjemperne. Vi kan være enig med Fossum i at dette sikkert ville være ønskelig, men vi forstår ikke nødvendigheten av å opprette en ny skole for dette øyemed. Vi har jo på forhånd en rekke skoler her i landet som ville egne seg utmerket for dette formål.

DET BRUTALE OVERGREP MOT POLITIET

som hadde til hensikt å kvele all motstand og ved terror og trusler gjøre politifolkene til viljeløse redskaper i Gestapos hånd begynte med at alle politistasjoner i Oslo ble besatt av tyske militære natt til mandag 16. august mellom kl. 3 og 6. Kl. 6 hadde alle politifolk fått ordre om å møte på Gardekasernen. I alt møtte opp omlag 1 000 mann. Rediess, Jonas Lie, Askvig m.fl. troppet opp. Ved syvtiden ble politikorpset og kasernen omringet av SS og Gestapo bevæpnet med maskinpistoler. Lie holdt en tale og opplyste at pfm. Gunnar Eilifsen var henrettet for sabotasje. (Forhistorie: Eilifsen ble arrestert fordi han og hans avdeling, sivilavdelingen, nektet å avhente 5000 kr til tysk arbeidstjeneste). Lie ville at alle skulle undertegne en erklæring sålydende: "Jeg lover at jeg samvittighetsfullt og etter beste evne vil oppfylle mine plikter som politimann, ifølge de bestemmelser som gjelder min tjeneste og utføre de ordrer som blir gitt meg". Dette nektet samtlige. Det var først meningen at staten og "det statsbarende parti" skulle være med i erklæringen, men dette ble strøket. Av episodene kan nevnes at l. politiinspektør Frigaard ble tatt ned i kjelleren og stilt opp mot vegger. Foran ham sto SS med maskinpistoler. Om natten var omlag 25 mann arrestert som gisler. For å unngå at disse skulle bli henrettet begynte undertegningen. Det utspand seg opprivende scener og og flere greide å rømme fra kasernen på tross av at den var omringet. Flere gråt av skam. Til slutt sto det 12 mann igjen, som halsstarrig nektet. Askvig gikk bort til dem og bønnfaldt og tryglet dem om å undertegne. Han sa bl.a. "jeg har ikke noe med dette, men kan si at dere blir skutt innen imorgen". De svarte med å smu ham ryggen og marsjerte rett ned i kjelleren. Av disse har visstnok en del gitt seg, slik at 3 ble stillet for krigsrett mandag ettermiddag. Mandag middag ble omlag 70 mann arrestert og sendt på Grini. Det befinner seg omlag 150 konstabler på Grini nå, og mange har flyktet. Da de 12 ble igjen på kasernen, sto kamratene utenfor og ventet. De ble drevet nedover Slemdalsveien med geværer av SS. De resterende som ikke skrev under hadde frist til tirsdag kl. 8 eller å bli stilt for krigsrett.

STANDRETTE

som dømte politifullmektig Eilifsen til døden besto av Reichborn-Kjennerud, Olbjørn og statspolitistef Martinsen (vi oppga i forrige uke ved en feil å bytte istedenfor den siste). Aktor var politikommandør Schartum som nedla påstand om dødsstraff, "forsvarer" var advokat Alb. Wiesener og vidner til skjenseldåden var Askvig og Jørgensen.

FRONTKJEMPERNE ER MISFORNOYD.

52 frontkjemper meldte seg i forrige uke ut av NS. De kom fra østfronten og etter et par dagers opphold i Oslo levde de sine medlemsbøker og bad om å bli strøket av rullene.

"BISKOP" FRØYLAND

er en kynisk herre. Han unnses seg ikke for å "ordinere" til "prester" alle slags liderlige personer. Ved hans siste ordinasjon opptrådte en mann som heter Knut Hoel. Han var i sin tid pinsevev og dirigent for koret i Filadelfia. Her måtte han imidlertid fjernes på grunn av pikehistorier. Skjønt han både er gift og har mange barn, har han like til sin ordinasjonsdag fortsatt på samme måte. Dette visste Frøyland, men fant ikke grunn til å la være å "ordinere" ham. På foranledning av den samme "biskop" er også den kjente lege og predikant Einar Lundbye arrestert.

K R I G E N S G A N G .

ØSTFRONTEN. Først i forrige uke gjorde tyskerne et siste fortvilet forsøk på å kaste russerne tilbake vest for Kharkov for om mulig å redde byen. I all hast ble alle tilgjengelige reserver deriblant 4 elitedivisjoner fra Waffen-SS satt inn i et kraftig motangrep langs jernbanen mellom Poltava og Kharkov. På samme tid åpnet imidlertid russerne en ny offensiv ved Isjum sør for byen. Den 18. august var russerne i besittelse av hele den vestre breidd av Donetz fra Kharkov og sørover til Isjum, og de hadde mellom annet tatt byen Zmiev. Lærmed var tyskernes siste retrettlinje sørover til Lozova og Dnjepropetrovsk sterkt truet. Når dertil kom at det tyske motangrepet vest for Kharkov brøt fullstendig sammen, var det klart at byens fall var nær forestående. Søndag kveld ble de siste tyske tropper drevet ut av byen etter heftige kamper hvor tyskerne hadde store tap. I og med byens fall ser det ut til at hele den tyske østfronten er kommet i bevegelse vestover. På Miusfronten har russiske tropper brutt igjennom de tyske linjer og har trent inn i Donetz-bassenget sørøst for Stalino. Nordvest for Kharkov er Vorsklaelva passert av russiske tropper 40 km. nord for Poltava mens andre avdelinger lenger nord har rykket inn i Lebedin. Det viktige jernbaneknutepunktet Sumi er sterkt truet. Russerne har offentliggjort følgende liste over de tap tyskerne har hatt på østfronten fra 5. juli til 20. august i år: 300 000 drepte, 25 000 fanger, omlag 600 000 sårede, 4600 fly, 7250 tanks, 5100 kanoner og 30 000 kjøretøyer. Videre opplyses at russerne i samme tidsrom har vunnet tilbake 60 000 kv. km. land eller omlag dobbelt så mye som Belgias territorium.

VESTFRONTEN. Stadig nye deler av den tyske industrien rammes av bomber fra allierte fly. I dagslys den 17. august rettet amerikanske flyvende festninger angrep mot byen Schweinfurt og Regensburg i Syd-Tyskland. Schweinfurt har større fabrikker for framstilling av kulelager til stridsvogner, og Regensburg har en større monteringsfabrikk for jagerfly. Observasjonsfly konstaterter at skadene var betydelige. Natten etter bombet engelske tunge fly det store forsøksanlegg for radiopelling som det tyske flyvåpen har ved Peenemünde ute ved Østersjøen mellom Stettin og Sassnitz. Under angrepet ble det sluppet 1500 t. bomber. Dette store anlegget som har så mye å si for den tyske flyvirksomheten ble praktisk talt jevnet med jorden. Flere høye militære mellom annet sjefen for Luftwaffes forsøksvirksomhet ble drept. Samme natt var moskitofly over Berlin. Mandagsnatten ble mål i Rihnland hjemsoekt. Det gikk i første rekke ut over industrien i byen Leverkusen. Natt til tirsdag

den 24. august trengte flere hundre engelske bombemaskiner fram til Berlin. Det var det største angrepet den tyske hovedstaden har vært utsatt for. I løpet av 42 minutter ble det kastet innpå 2000 t. bomber mot byens industri-områder. Luftvernildnen var etter måten liten, mens jagerforsvaret til gjengjeld var meget strekt. I alt gikk 58 britiske fly tapt. På samme tid foretok allierte jagere angrep mot en rekke flyplasser over hele Vest- og Nord-Europa. En rekke tyske jagere ble skutt ned. Ved siden av denne virksomheten har engelske og amerikanske fly av alle typer rettet en rekke meget kraftige angrep mot tyske flyplasser i Frankrike og Holland.

MIDDELHAVET: Den intense flyvirksomhet de allierte utfolder i Middelhavet gir en lov til å tro at et angrep mot det italienske fastlandet er forestående. Det har i første rekke gått ut over jernbaneknutepunkter og flyplasser. Torsdag og natt til fredag ble således det viktige kommunikasjonsentrumet Foggia på østkysten av Italia utsatt for 3 større angrep. Det ene ble foretatt av den største formasjon flyvende festninger som hittil har startet fra Nord-Afrika. Over 100 tyske jagere gikk opp for å demme opp for angrepet, men etter heftige luftkamper ble 43 skutt ned. Lignende angrep er blitt foretatt mot jernbaneknutepunkter i Neapels omegn og mot flyplasser ved Bari, Castrovillari og Cotrone. De forente nasjoners flåtestridskrefter har ved en rekke høve trengt helt opp til kysten av fastlandet og bombadert militære mål. General Alexander har oppgitt at aksens tilsammen mistet 200 000 mann under kampene på Sicilia. De tyske tropper som unnsnapp fra øya har i den siste uke trukket seg hastig nordover den italienske halvøy. Det er grunn til å anta at de ikke vil gjøre holdt før de når til Apennine-fjellkjedene nord for Rom. (avsluttet den 25. august)

Vårt svar

på tyskernes og quislingenes nye overgrep og unntagelsesbestemmelser må være øket aktivitet og skjerpet motstand på alle områder. Bevepningen av hirden, opprenskningen innen politiet og innsettingen av Germanske SS Norge på den indre front er sikkert ikke bare å forstå som en foranstaltning for å brygge de tyske og nazistiske interesser rent defensivt, men tar også sikte på å knuse all motstand med en terror vi ennå ikke sett maken til under okkupasjonen. Det forlyder allerede at det skal innledes omfattende husundersøkelser for om mulig å komme sentrene for det illegale arbeid til livs. Det gjelder derfor at en utviser den ytterste forsiktighet, samtidig som der må legges ennå mer arbeid på å finne fram til nyere og mer effektive metoder i vår kamp. Det har allerede vært foretatt en del razziaer på de større bedrifter og en må regne med at flere vil komme. Dette må selvsagt ikke resultere i at vårt arbeid hemmes, men tvertimot at vi gjennom øket årvåkenhet og smidig varslingstjeneste så mye mer uhindret kan drive vår virksomhet. Den hemmelige frihetspressen må nå ut til alle landsmenn. Nyheter og orientering om krigssituasjonen må også spredes i ennå videre kretser. Framfør alt må parolene om motstandsaksjoner gjøres kjent og den nødvendige kraft satt inn slik at parolene blir fulgt av alle landsmenn. Den uten sammenligning viktigste oppgaven i dag er å hindre og hemme tyskernes utnyttelse av våre resurser til sin krigføring. Ennå blir det utkalt folk til tvangsarbeid på de tyske militære anlegg. For disse er stillingen gitt. Ved alle midler må en unndra seg dette slavearbeid for fienden selv om det vil medføre personlig offer. Men like viktig er det at arbeidet ved bedrifter som direkte eller indirekte tjener den tyske krigføring hemmes og vanskelig gjøres. Her er kravene like store til arbeidere som til arbeidsledere. Når det gjelder de arbeidere som frivillig har tatt arbeid på de tyske anlegg så må disse nå bringes til å forstå at deres besøksestid er omme. Arbeidsfolkets front må ikke kjenne desertører. Vårt svar på nazistenes nye overgrep må bli en omfattende skjerping av motstanden på alle områder. Dermed fremmer vi også vår egen kamp for en

KAMERAT!

Meddelelsene om begivenhetene omkring unntagelsestilstanden i Danmark, urolighetene i Bulgaria etter kong Boris' mystiske død og de storlatte resultater som russerne har nådd på østfronten har øket troen i vårt folk på at vi for alvor er kommet inn i krigens slutfase. Den optimisme som således er kommet til uttrykk er bare sund og riktig og den må gi seg praktiske utslag i en øket aktivitet i hele vår motstandsfront. De som ønsker å kalle seg nordmenn må nå kaste lunkenheten bort og aktivt delta i vårt arbeid for å svekke landets fiender og dets redskaper som nå åpent er trådt fram med våpen i hånd mot sitt eget folk. Men den begeistring og optimisme som nå råder innebærer på den annen side en fare for at enkelte kan overvurdere våre muligheter og ture for hastig fram. Det må derfor på det innstendigste henstilles til alle gode krefter i folket at de som tidligere avholder seg fra enkeltaksjoner og individuelle handlinger som bare kan være egnet til å svekke vår front. Utviklingen har ennå ikke tatt en så avgjørende vending at retningslinjene for vår kamp i noen vesentlig grad med fordel kan endres. Hovedoppgavene ligger fortsatt i en passive motstand på alle felter mot tyskerne og deres norske redskaper og å gjøre arbeidsinnsatsen for den tyske krigsmakten illusorisk med alle høvelige midler. De paroler som tidligere er gitt i så måte gjelder fortsatt og det må påsees at de følges av alle. Det er imidlertid grunn til å tro at hendelsesforløpet i storkrigen mot nazismen nå vil skje hurtigere. Derfor gjelder det at alle forbereder seg på at vi når øyeblikket er der står fullt rustet til også å anvende de mer aktive kampmidler mot undertrykkerne. Arbeidsfolket i Norge kjenner sine oppgaver i så måte og vi vet at de nødvendige krefter vil bli satt inn. Men før nye paroler blir gitt gjennom de ansvarlige instanser som står i spissen for arbeiderklassens kamp, må ingen gå sine egne veier og bryte med den linje som hittil er trukket opp. Det vil bety å bryte enheten i vår kamp som hittil har vært og fortsatt må være vår store styrke.

UNNTAGELSESTILSTAND I DANMARK.

Motsetningsforholdet mellom okkupasjonsmakten og det danske folk har nådd sitt høydepunkt idet tyskerne har erklært militær unntagelsestilstand over hele Danmark. Dermed er situasjonen for Danmark blitt noenlunde tilsvarende den vi hadde her i landet i september 1941 og det danske folk går en periode i møte med terror og overgrep i likhet med dem som ble innledet i Norge med mordene på Hansteen og Wickstrøm. Bakgrunnen for unntagelsestilstanden er de mange sabotasjehandlinger som i den senere tid har vært forøvet mot tyske krigsviktige foretagender. Mandag 16. august kom det i forbindelse med en sabotasjebrand i Odense til sammenstøt mellom danske sivilister og tyske militære og som følge av en tysk provokasjon ble stemningen ytterligere opphisset. Dagen etter gikk arbeiderne ved den store maskinfabrikken Thrige til streik og fikk tilslutning av arbeiderne og funksjonærene ved samtlige bedrifter i byen, inklusive banker og forretninger hvor de ble erklært sympatistreik. Tyskerne mistet fullstendig fatningen og soldatene overfalt danskene med bøssekolber og bajonetter, hvorved mange ble såret og flere senere avgikk ved døden på sykehuset. Urolighetene bredte seg snart til en rekke andre byer og unntagelsestilstand ble proklamert i Aarhus, Aalborg, Middelfart, Korsør, Svendborg og Odense, hvor der også var utbrudt omfattende streikebevegelser.

TIL KJØBENHAVN

hvor der i den senere tid har forekommet en rekke alvorlige sabotasjehandlinger som kulminerte med sprengningen av den viktige aluminiumfabrikken, ble det fredag 20. august sendt store tyske troppekontingenter - det nevnes 40-50 000 mann - som ble innkvartert i kjempehallen Forum, de store idrettshaller og på en rekke skoler. Troppene besto såvel av infanteri som panserbrigader. På lørdag var det umulig å få kjøpt brød, smør, kjøtt, fisk eller andre matvarer i København, da tyskerne hadde rekvirert og beslaglagt alt til sin egen forpleining. Det meldes også at der er stjålet et tysk våpenlager i Københavns havn. Et anselig antall skytevåpen var blitt fjernet fra et tysk magasin, hvorpå dette ble antendt.

I ESBJERG BEGYNTE UROLIGHETER

for omlag 3 uker siden, en rekke sabotasjehandlingar fant stad. Blant annet brant syv av byens elve fiskepakkier ned til grunnen. Da eksporten av fisk til Tyskland er basert på disse pakkier, ble tyskerne meget oppbrått og det kom til håndgripeligheter mellom tyske soldater og byens innbyggere. 25 fiskere rensset således en restaurant for tyskere etter at de først hadde fjernet deres vapen som hang i garderoben. Neste morgen ble det erklært undtagelsestilstand i byen og danskernes svar på dette var generalstreik. Alt arbeid stanset. Endog lys-, gass- og vannverkene var uten betjening. Postvesenet var lammet og ved jernbanene arbeidet bare de overordnede funksjonærer. Generalstreiken i Esbjerg varte i 3 dager.

DANSKE OG TYSKE SOLDATER I KAMP

I Svendborg på Fyn kom det dramatisk opptrin. Under en fest som var arrangert for de danske soldater som var garnisonert der, samlet byens befolkning seg utenfor festlokalet og sang patriotiske sanger, som en hyldest til soldatene. Dette falt tyskerne tungt for brystet og de begynte å yppe strid med de danske soldater som imidlertid fikk støtte av sivilbefolkningen. Noen tyske marinegaster ble således jaget ombord i sine båter. Herunder begynte en tysker å skyte, hvorpå det hele utløstes i større slagsmål på byens gater. En lagkapt kommanderte tyskerne i skytelinje og med maskingevær gikk de løs på de danske kasernene, som imidlertid var barrikadert, samtidig som danskene åpnet ild mot de tyske angripere.

DE TYSKVENNLIGE PIKER BEHANDLES

I Danmark har det forekommet som tilfelle også er hos oss at en del kvinner har søkt omgang med de tyske overfallsmenn. Under urolighetene i den siste tid har mange av disse tvilsomme eksistenser fått en fortjent behandling som skulle virke som en advarsel for deres "medsøstre" her i landet. Således ble en rekke tyskertøser i Odense hentet i sine hjem, avkledd og avklåpt håret, samtidig som de med rødt ble påmalt det hakekorsmerket de øyensynlig har søknet slik for. Vi skulle tro at denne behandling vil vise seg å være effektiv.

AV SABOTASJEHANDLINGER

I den senere tid kan forøvrig nevnes at elektrisitetsverket i Aarhus, som forsyner hele østre Jylland med kraft, er totalt ødelagt. Flere jernbaner er også brutt, på et sted således over 200 meter og trafikken brakt i kass. Videre er flere fabrikker, hvorav en bilfabrikk som arbeider for tysk regjering, blitt utsatt for ødeleggelse.

ETTER AT UNDTAGELSESTILSTANDEN

ble proklamert er det vanskelig å få tak i hva som skjer i Danmark. I skrivebrevende øyeblikk forlyder det at bortsett fra 9 marinefartøyer som er kommet seg over til Sverige, skal resten av den danske flåten være sprengt i lufta eller senket. Store ammunisjonslagre og andre viktige militære depoter oppgis også å være ødelagt. Videre nevnes det at kong Christian skal være satt under tysk arrest. Om den videre utvikling i Danmark er det vanskelig å spå. Blir det og det er at det danske folk går tunge tider i møte, men vi føler oss forvisset om at våre danske brødre vil bare hodet høyt på tross av terror og overfall og fortsette sin kamp for et fritt og uavhengig Danmark.

DEN BRUTALE TYSKE SENKINGEN

av 2 svenske fiskefartøyer, hvorved 12 mann omkom, har vakt den største forferdelse i Sverige. Det er tydelig at dette skjendige overfall på fredelige fiskere har skapt en alvorlig krise i forholdet mellom Tyskland og Sverige. Rent komisk virker det at tyskerne nedlegger protest i det svenske utenriksministerium, samtidig som hele den tyske pressen nytter hoved til en hetskampanje mot Sverige og særlig den frie svenske pressen som har karakterisert udåden etter fortjeneste. Det er å håpe at også den svenske regjering vil reagere tilstrekkelig skarpt og treffe passende motforholdsregler slik at de tyske krigsforbrytere forstår at en gjentagelse av slike handlinger vil føre til alvorlige konsekvenser. Sverige har det jo bl.a. i sin hånd å stanse malmeksporten til Tyskland.

EKSTRAFORPLEINING AV LEDENDE NS-FOLK

Det har lenge vært kjent at nazistene har forstått å mele sin egen kake når det gjaldt å skaffe seg ekstratildeling av rasjonerte varer. Dette har gått for seg gjennom omfattende svartebørshandel som har vært drevet av ledende NS-folk - cfr. rikskøkonomisjef Thronsen, "minister" Hagelin o.s.v. - dels har det skjedd gjennom tildeling fra forsyningsnemnder til partiarrangement o.l. Nå er de "statsbærende" imidlertid gått enda et skritt videre. Alle framtreende nazister har fått utlevert spesielle rasjoneringskort på sjokolade, kaffe, smør, egg, fleisk o.l. Disse nye kort er ikke utstedt eller stemplet av noen forsyningsnemnd og kan bare anvendes i spesielle naziforretninger, som har fått disse ettertraktede varer stillet til disposisjon. Når en ser denne svindelet på bakgrunn av at den fattige ekstratildeling av kjøtt til tungarbeiderne nesten er opphørt og tildelingen til publikum forøvrig for lengst har tatt slutt, får en et visst inntrykk av hva nazistene i praksis mener med sin "sosialisme".

K R I G E N S G A N G .

RUSSLAND. Hele den 1000 km. lange front fra Smolensk til det Asovske hav er nå kommet i bevegelse vestover. Smolensk trues langs jernbanen fra Vjasma og fra Suchinici hvor Elnja er inntatt. Sevsk 120 km. sør for Briansk ble tatt i 4 rrige uke og herfra går en rask og bred framrykking inn i Nord-Ukraina hvor Giuchov og Rylisk ble erobret denne uken. Bresjen i den tyske fronten nord for Poltava og også rett vest for Kharkov utvides stadig. Ljubotin falt søndag. Miusstillingene er smadret og tyskerne kastet tilbake over halvveis fra Taganrog til Mariupol. Vest for Taganrog ble 4 tyske divisjoner ødelagt og 4 til er opprevet. 35 000 tyskere falt, 5000 ble tatt til fange. Over 600 panservogner og 600 kanoner ødelagt eller erobret. I det hele er det grunn til å tro at en alminnelig tysk retrett til Dneprlinjen er unngåelig.

VESTRONTEN. Bombekrigen øker stadig. I angrepet natt til 24. august kastet 700 tunge britiske fly nær 2000 tonn bomber over Berlin på 42 min. Natt til 1. sept. hadde Berlin nytt storangrep. Videre er Nürnberg og senere München - Gladbach og Rheydt angrepet i stor stil. Lette moskitofly trenger ellers stadig fram over Berlin og andre byer. Evakuering pågår bl.a. til Polen i langt større omfang enn myndighetene klarer å administrere.

ITALIA. Sør for Rom ligger kommunikasjonslinjene så og si under konstant bomberegning fra fly og fly- og flåtestridskrefter. Og også nord for Rom er en rekke knutepunkter angrepet. Særlig har det gått ut over Foggia hvor 5 store (her og viktige jernbanelinjer løper sammen).

STILLEHAVET. Lørdag var Ny-Georgia helt i allierte hender. Villa Lavella og Arundeløya er besatt slik at de allierte holder praktisk talt hele Salomonsgruppen.

WINSTON CHURCHILL talte i kringkastingen fra Quebec tirsdag kveld. Han sendte først hilsen til Frankrike og berømmet Kanadas og de andre Dominions innsats. 20-årstraktaten med Sovjet-Samveldet - sa han videre - vil vi overholde helt og fullt. Det var ikke hensiktsmessig at Russland deltok i drøftelsene i Quebec som behandlet forestående militæroperasjoner med blandete styrker i Middelhavet og andre steder, og for en stor del var viet krigen mot Japan som Russland har en 5-årig ikke-angrepspakt med. Tross store anstrengelser fra Roosevelt og hans egen side for å få i stand et tre-maktsmøte, hadde ikke Stalin kunnet forlate fronten hvor han personlig leder seirrike felttog av største betydning for alle de allierte. Det er nå ønskelig at de tre lands utenriksministre fører drøftelsene fram til et punkt da statsoverhoder og regjeringsjefer kan møtes. Han ønsket Russlands deltagelse i politiske avgjørelser som fulgte de militære seire i Middelhavet og som krigen ellers kunne framtinge. Han så fram til den dag en 2. front i Nord-Frankrike ble opprettet med rimelig utsikt til fortsatt framgang, men hadde ikke kunnet bifalle tvilsomt sløseri med soldatenes liv av noen som helst politiske grunner. På den 3. front i Middelhavet, hadde resultatene vært store. Tropper ble nå trukket fra Frankrike til Italia. Bombekrigen viste også betydelige resultater. Største delen av de tyske flystyrker er trukket ut av Russland. Alt dette vil være svært umulig for oss å gjennomføre uten russernes innsats. Ingen regjering

i verden ville overlevet slike slag som Russland har fått. Under Stalins ledelse - og også på grunn av britisk motstand da vi var alene og den store materielle hjelp - hadde Russland tildelt Tyskland større slag enn noen andre hittil kunne gjort. Også på Balkan skjer viktige ting. Han fant det tomt og nyttesløst å spekulere på om Tyskland ble slått i år eller ville holde ut enda et år.

(avsluttet 2. september)

ARBEIDSTIDEN FORLENGES MED TVANG.

Det er nå blitt kjent at tyskerne gjennom quislingmyndighetene søker å tvinge fram en ytterligere forlengelse av arbeidstiden. Dette gjelder i første rekke verkstedsindustrien og særlig skipsverftene. Her forlanger tyskerne at arbeidstiden skal utvides med en times overtid pr. dag, altså til 54 timer i uken. Imidlertid er arbeidstiden allerede på forhånd sterkt utvidet i denne industri idet Lippestad i Sosialdepartementet ivrig understøttet av nazikommissar i fagorganisasjonen, forlengst gitt tillatelse til utstrakt overtids- og helligdagsarbeid uten avspasering. De nye bestemmelser som søkes tvunget fram vil således bety en økning av arbeidstiden til 60 timer og mer om uken. Også ved jernbanen er det nå innført tvungen overtid, idet arbeiderne her tidligere har nektet å arbeide lenger enn normalarbeidsdagen. Den obligatoriske ukentlige fridag er det også gjort angrep på. Det alvorlige ved situasjonen ved jernbanen er at det ser ut som enkelte overordnede, særlig blant formennene, går tyskernes ærend ved å drive arbeidstempoet opp og vise en særlig nidkjærhet vedekspederingen av tysk gods.

Vi gjør oppmerksom på at hvis ikke disse "tjenestevillige" snarest vender om på et annet blad, vil navnene bli offentliggjort til skrekk og advarsel. I sin almindelighet er det klart at arbeiderne ikke tåler noen utvidelse av arbeidstiden under de nåværende ernæringsforhold. Dette framgår også klart av de stadig økende fravar på grunn av sykdom. Og det kommer enda tydeligere fram i den sterke nedsettelse av arbeidsprestasjonene. En skal huske på at mange, ja kanskje de fleste, arbeidere i dag for å holde sulten unna tvinges til å arbeide selv om dette i høy grad går ut over helsen. Den syketrygd som utbetales er ikke på langt nær tilstrekkelig til å opprettholde livet under det nåværende prisnivå. Det burde derfor være en oppgave for arbeidsgiverne å tre støtte til blant annet gjennom langsiktige lån og for andre som har høve til å rekke en hjelpende hånd til de som er hardest rammet. Imidlertid er det ingen grunn til å legge skjul på at de norske arbeidere som er knyttet til tyske foretagender også bevisst går inn for å senke arbeidsprestasjonene. Etter at tyskerne gjennom forræderregjeringen quisling proklamerte total arbeidsmobilisering og stor målestokk har tvangssendt nordmenn til de tyske militæranlegg stikk i strid med alle folkerettens regler, har de norske arbeidere sett det som sin plikt å redusere innsatsen i all virksomhet som tjener tyske interesser. Denne linje vil nå bli fulgt i ennå større utstrekning enn tidligere, og forsøket på å utvide arbeidstiden ytterligere vil bli møtt av passende motforholdsregler. Arbeiderne har også andre midler til å hemme fiendens virksomhet, og når tiden er inne vil disse midler bli anvendt i sin fulle utstrekning. Det gjelder imidlertid å holde hodet klart og ikke begå uoverlagte handlinger som bare vil svekke vår front. Enige, modige og sterke fortsetter vi vår kamp for en

KAMERAT:

Det er i disse dager to år siden nasistene ved Gestapos hjelp knuste vår gamle fagorganisasjon og gjorde den til et redskap for sine forbryterske anslag mot Arbeidsfolket. Kampen om fagorganisasjonen i tiden fra 9. april 1940 til september 1941 var på mange måter en prøvelsens tid for norsk arbeiderbevegelse. Ved hjelp av overløpere som på et tidlig tidspunkt stillet seg til tjeneste for overfallsmennene lyktes det nasistene i noen tid å skape forvirring og usikkerhet blant de fagorganiserte arbeidere. Men lenge varte det ikke før arbeiderne klart så for seg den vei de hadde å gå for å fri seg fra nasismens kvelertak. Av de mest aktive medlemmer på arbeidsplassene og blant tillitsmennene ble det dannet en gruppe som kategorisk forkastet enhver form for samarbeid og pekte på at kravet måtte enten være en fri fagorganisasjon eller ingen. Som et talerør for denne konsekvente linje ble vår lille avis til og i navnet "Fri Fagbevegelse" ble samtidig vårt program manifestert.

De to år som er gått siden tyskerne gjennom sine norske lakeier erokret vår gamle kamporganisasjon har sveiset arbeidsfolket sammen i en ubrytelig motstandsfront. På den ene side er det gamle organisasjonsapparat gjort ubrukbart for fienden gjennom en fullstendig isoleringsprosess. De kommisariser tyskerne satte inn som ledere i fagorganisasjonen etter at våre tidligere tillitsmenn var skutt, fengslet eller drevet i landflyktighet har til overmål bevist at de bare er komiske og helt har vært ute av stand til å oppnå forbindelse med medlemmene. Sluttsteinen på denne utvikling ble lagt for ett år siden da de fagorganiserte arbeidere gjennomførte sin landsemfattende utmeldingsaksjon og dermed forhindret nasistenes planer om opprettelsen av et riksting. På den annen side er arbeidsfolkets front knyttet fast sammen med alle de gode krefter i folket som ser det som sin første oppgave å befri landet for overfallsmenn og forrædere og gjenreise dets frihet og selvstendighet. I bevissthet om at den kamp arbeiderbevegelsen gjennom alle år har kjempet for - sosial, politisk og økonomisk frihet - bare kan tas opp igjen og føres fram til seier når nasismen er knust, er alle tidligere stridsspørsmål feid til side. Vi står i dag foran sluttoppgjøret med overfallsmakten og de landsforræderske kretser som har vært med på utbytningen og undertrykkelsen av vårt folk. Okkupasjonen har påført oss savn, lidelser og byrder som ofte nok var tunge å bære, men allikevel må vi være klar over at de tyngste offer vil bli krevet av oss i tiden som kommer. Men skal vi gjenvinne vår frihet og gjøre oss fortjent til den, må vi også være villige til å betale den pris som kreves. På to-irsdagen for mordene på våre kamerater Viggo Hansteen og Rolf Wickstrøm lover vi at arbeidsfolkets front skal holde koste hva det koste vil. Enige, modige og sterke ruster vi oss for de nye oppgaver vi vet snart vil melde seg.

FRA BODØ MELDES

Et 2 av byens gjenværende forretningsgårder nå skal rives, da de står i veien for kanonenes siktelinjer. Det samme gjelder en rekke mindre beboelseshus og provisoriske bygg.

KIRKENES.

Quisling og politigeneral Martinsen var på besøk i Kirkenes for en tid siden. Folk ignorerte besøket fullstendig (Martinsen har tidligere vært bosatt i Kirkenes). Flere tyskere uttalte sin forundring over at interessen for "statssjefens" besøk ikke kunne merkes. I alt var 3 flagg oppe: Kommunens, politiammerets og A/S Syvvarangers (etter ordre fra NS). Tyskerne selv la endel interesse for dagen etter ønske ovenfra. Eneste bevissthet i forbindelse med besøket, som vakte interesse i byen, var et slagmal mellom 3 NS-stabeiser på 50-60 år. En av dem som sannsynligvis nå ønsker å ro seg i land, slo ned de to andre på åpen gate. Kirkenes befestes stadig mer. Det stoppes solide bunkers og omlag 10 stykker er ferdige. Det mineres i fjellet rundt byen og på Jakobsnes, hvor der skytes ut tuneller. Havneområdet er avstengt med dobbelt piggtårsperringer. I som-

mer bygges vei østover fra Jarfjord til Parkinn i Petsamo. Over 1000 soldater er beskjeftiget ved dette anlegget. Denne veien trenges sårt, da sjøveien til Petsamo er meget utsatt for skytset fra Fiskerhalvøya. Båtene ligger i månedsvis og venter på brukbart vær for overfarten. Videre bygger tyskerne ny bru over Pasvikelven. Petsamo Nikkeiverk er sterkt interessert i utbygging av Pasvikfossen, Skottfoss, Harrfoss og Rolanfoss da smelteverket trenger mer strøm enn Gjanegoski leverer.

Arbeidet med havnesporet over Haganas skrider fram. I den anledning ble kirkegården rasert. Gamle kister har måttet skiftes ut, og istykkersprengte kister har stått rundt omkring. En 9 meter hög steinfylling går nå tvers over kirkegården.

- V -

PÅ NOTODDEN

er kinostreiken framleis 100 % effektiv. Det er nå 2 år siden den begynte. Publikum i Oslo og andre steder burde ta dette som et eksempel til etterfølgelse. Utglidningen er nå så stor at selv tyske og norske nasifilmer samler godt hus.

- V -

ÅLESUND.

For en tid siden var det innbrudd i arbeidskontoret i Ålesund, hvor de innlevte registreringskjemaer for menn til den "nasjonale" arbeidsinnsats ble stjålet. Kontoret har nå forlangt ny registrering av alle menn i Ålesund i pliktig alder. Men denne gang har bare et lite fåtall latt seg registrere. Folk saboterer i stor utstrekning utskrivningen.

Det er god motstand mot kvinnelig AT i Ålesund. Ved den tillyste sesjon, måtte de fleste av de innkalte hentes av politiet, og ennå har dette ikke skaffet fram mer enn omlag halvparten.

Det har også vært innbrudd i NS kretskontor i Ålesund, hvor det ble stjålet en del korrespondanse. Denne belyser ganske godt NS daglige arbeid med spioneri og angiveri i nøye samarbeid med Gestapo.

- V -

NASISTENES PENGEBEGJÆR

er umettelig og til tross for at de har herredømme over alle offentlige midler nå de stadig søke nye utveier for å skaffe dekning for sitt voldsomme pengeforbruk. Germansk SS Norge har således gjennom sin "økonomileder" sendt en rekke private firmer et tiggerbrev hvis innhold kan karakteriseres som "pengene eller livet". Etter først å ha omtalt frontkjempenes innsats med patos og følelse, skriver "økonomilederen":

"Og til alt dette trenger vi Deres hjelp, og vi venter av Dem at også De gjør Deres plikt overfor fedrelandet ved å støtte oss økonomisk, slik som tusener av landsmenn gjør det i dag.

Vår innsats på alle fronter bæres nemlig økonomisk alene ved hjelp av frivillige gaver. Vi venter derfor at De også påtar Dem Deres andel av byrdene. De vil jo i tidens fylde høste Deres andel av resultatene.

Får vi ikke innen en rimelig tid beskjed om at De oppfyller denne Deres plikt overfor Norge og Dem selv, tillater vi oss i motsatt fall å utbe oss Deres begrunnelse for dette Deres standpunkt".

Tiraden at en utber seg "begrunnelse" for å nekte å gi bidrag er tydelig myntet på de svake sjeler som teller på knappene. Det skulle være unødvendig å tilføye at bidragsyderne til denne forræderorganisasjon i sin tur også vil bli avkrevet en "begrunnelse" på oppgjørets dag.

Som et lite bevis på hvordan NS har innført nye og "renslige" metoder i den offentlige forvaltning skal vi i samme forbindelse gjengi et brev fra Finans- og Tolldepartementet datert 1. april i år:

"Germanske SS Norge. Lov av 16. april 1942 om fritagelse for inntektsbeskatning av frivillige bidrag til partiet.

Med tilføre av Deres brev av 15. mars d.å. skal en melde at frivillige bidrag til Deres avdeling SM (støttene medlemmer) kan kreves fratrukket i inntekten i henhold til nevnte lov.

Etter fullmakt

W.Kent (sign.)

K.Kvisli (sign.)".

Hot Springs hvor Det Internasjonale Arbeidsbyrå på grunn av sine erfaringer og kunnskaper nettop burde ha vært til stede, men ikke ble innbudt. Den engelske arbeidsminister Bevin, har meget sterkt tilrådet et åpent og til-litsfullt samarbeid med byrået. Utenriksminister Eden har også uttalt ønske om byråets aktive medvirkning når det gjelder å virkeliggjøre Atlanterhavs-deklarasjonens punkt 5, som går ut på å trygge om arbeidsvilkårene for det arbeidende folk, ånds- som kroppsarbeidernes, og å bidra til å skape økonomisk framgang og sosial sikkerhet.

- V -

K R I G E N S G A N G .

ØSTFRONTEN. Den tyske røyningen av Donetsbassenget er i full gang. 2/3 av dette vitale industri- og råstoffområde er alt på russernes hender. Etter det store tilintetgjørelsesslag ved Taganrog hvor tyskerne hadde et tap på 40 000 mann har russerne tatt Worosjilowsk, Gorlowka, Delbatsevo, Artemowsk, Slavjansk og Stalino. Helt i sør har den røde arme nådd Kalmius på bred front og Mariupol er ved å bli omgitt. Etter erobringen i det nordlige Ukraina av byene Rylsk og Glukoov, ble Korop ved Desnaelven tatt, og den 6/9 rykket russiske fortropper inn i det viktige jernbaneknutepunktet Konotop. Etter opp-givelsen av Jelnja har tyskerne sloppet de russiske troppene helt inn på li-vet av Smolensk.

ITALIA. Kl. 4,30 fredag den 3. september gikk engelske og kanadiske tropper tilhørende den 8. britiske arméen iland i Sør-Italia. Der var svært liten mot-stand under landgangsoperasjonen. Alt dagen etter ble byen Reggio som er ho-vedstaden i Calabria inntatt, dessuten flyplassen rett sør for Reggio og hav-nebyene St. Giovanni og Gallico. I løpet av de nærmeste dager falt byene Scilla og Palmi på vestsiden av Calabria og Mellito på sørkysten.

VESTFRONTEN. 1. september ble Berlin utsatt for sitt annet storangrep på kort tid. Det ble observert branner i byen flere dager etter. Alt 3 døgn seinere var store formasjoner britiske fly over byen igjen. Denne gangen ble det sluppet 1000 t. i løpet av 20 minutter. Mandagsnatten ble Mannheim og Lud-wigshaven bombet. 34 fly gikk tapt. Mandags formiddag trengte flyvende fest-ninger fram til Stuttgart. Det kom til særdeles heftige strider med tyske jagere. I alt ble 70 tyske jagere skutt ned mens 35 flyvende festninger gikk tapt. Tirsdagsnatten ble virksomheten rettet mot München. Hertil kommer dag- og nattangrep mot flyplasser og trafikkmål i Tyskland, Nederland, Belgia og Frankrike. Ved disse angrep har store styrker av bombe- og jagerfly av alle typer vært i aksjon, og mange hundre t. bomber er kastet mot tyske militær-anlegg og krigsviktige innretninger. Ved inngangen til det 5. krigsår kom den engelske flyminis-ter med en opplysning som gir et godt bilde av de slag som i det siste år er rettet mot den tyske krigsmaskin av engelske fly. I det 4 krigsår ble det kastet 96 000 t. bomber mot Tyskland av engelske fly. Det er dobbelt så mye som i de 3 tidligere år tilsammen.

(avsluttet 8. september.)

- V -

DET ER MED TILFREDSHET

vi kons-taterer at distribueringen av "Fri Fagbevegelse" i det siste har hatt en ny kraftig framgang og at vi nå nær ut til en rekke steder som det tidli-gere var vanskelig å oppnå kontakt med. Den aktivitet som således er utfoldet må imidlertid økes og det må ikke finnes en arbeidsplass - stor eller liten - hvor ikke arbeiderklassens syn på de aktuelle oppgaver når fram. Ved ny og øket innsats for avisen fremmer vi også i beste forstand vår kamp for en

F R I F A G R E V E G E L S E

Vi har bare å tilføye at dette er korrupsjon i renkultur. En må helt ned til Fossum og hans komiske i fagorganisasjonen for å finne sidestykke til denne svindel.

OPPREISNING.

Vi har tidligere betegnet sangeren Svein Bruun som stripet, men da vi fra forskjellige hold er blitt gjort oppmerksom på at de forhold som var årsak til denne karakteristik var meget undskyldende, iler vi med å gi ham vår oppreisning.

DET GAR EN NY BØLGE

av industrisabotasje over Danmark. Motstanden mot okkupasjonsmakten er i de siste døgn blitt konsentrert om ødeleggelsen av industrier som er viktige for tyskerne, og en mengde attentater innrapporteres fra forskjellige deler av landet. Den tyske militærkommando har ytterligere skjerpet bevoktningen i hovedstaden og i flere andre byer for å hindre fortsatte sabotasjehandling. Hovedstadsbefolkningen er blitt forbudt å forlate Kjøbenhavn uten særskilt tillatelse fra militærmyndighetene, og tropper har slått ring om byen. Det er gått inn bekreftelse på at den danske kongen holdes fanget på Sorgenfri, der den danske livvakt er erstattet med tyske tropper. Meldinger fra Stockholm går ut på at tyskerne har fortalt Kong Christian at hans politiske funksjoner er opphevet. Det ser ut til at den danske kongen er fullstendig isolert fra omverdenen og ikke lenger har noen mulighet for å gripe inn i begivenhetens utvikling. Tyskerne har anstrengt seg for å få den demisjonerte statsminister Scavenius til å danne et slags administrasjonsråd. Forsøket er mislykket. Scavenius mener at den politiske linjen som han forsøkte å følge ble avsluttet i og med 29. august. Den øvrige regjering betrakter også sin tilbaketreden som definitiv. Formene for utøvelsen av statsmakten er således helt uklare selv om undtagelsestilstanden heves.

Ifølge meldinger til London byr danskene i Kjøbenhavn hard motstand mot de tyske okkupasjonsstyrker. Det er kommet til nye alvorlige sammenstøt i hovedstaden som er sentrum for motstanden. 23 dansker og 11 medlemmer av Wehrmacht ble drept onsdag. En maskinfabrikk i Nørrebro-distriktet ble sprengt i luften. På havnen i Kjøbenhavn er et skip sprengt i luften av tidsinnstilte bomber. Massearrestasjonene fortsetter. En ny konsentrasjonsleir er satt i stand for å ta imot 1.000 politiske fanger. Mange danske politikere, jøder og intellektuelle er arrestert. Blant de arresterte befinner seg Kai Munk, Poul Reimert og Else Skouboe, Danmarks betydeligste skuespillerinne etter Betty Nansens død. Gestapo har foretatt tallrike arrestasjoner i de menneskemasser som tirsdag formiddag forsøkte å hylde det danske kongeparet. Kjøbenhavns politisjef sendte mandag et opprop til politiet hvor han anmodet det om å avlegge et mundtlig løfte til general von Hanneken. Politifolkene nektet, hvoretter samtlige politistasjoner i Kjøbenhavn ble besatt av Gestapo og SS. Antallet av personer som er drept eller såret i Kjøbenhavn oppgis å gå opp til 1.000. I den lille byen Svendborg på Fyn regner man med 450 drepte.

NORSK FAGFORENINGSKURSUS I SVERIGE.

Etter initiativ av rektor Sterner og med tilslutning av den svenske og norske landsorganisasjon utenfor Norge er det avholdt et fagforeningskursus på Viskadalsens Folkhögskola i tiden 8. til 28. august. Kurset behandlet en rekke aktuelle spørsmål, spesielt med sikte på etterkrigstiden. Kurset ble åpnet med en tale av skolestyrets formann, rektor Jungen, som også er Göteborgs ordfører. Norske og svenske forelesere har vekslet i løpet av de 3 uker kurset varte.

DET EKSPERTRÅD

som for noen tid siden ble tilsatt av Det Internasjonale Arbeidsbyrå, skal nå ha møte i Washington. Fra fagforeningshold er det reist krav om at de allierte regjeringer skal samarbeide med byrået under forberedelsen av utførelsen av gjenoppbyggingsarbeidet. På den siste konferansen som ble holdt, ble det reist krav om at byrået skal være representert ved de alliertes konferanser. Et krav som ble sterkt understreket av den norske delegasjon. Nå har den engelske L.O. enn videre krevet at byrået skal være representert ved alle offisielle konferanser mellom de forente nasjoner. Det pekes her på livsmiddalkonferansen i

KAMERAT!

Den raske utviklingen av de alliertes offensiver på alle fronter bærer bud om en relativt snarlig avslutning av krigen og rykker dermed etterkrigsproblemerne nærmere inn på livet av oss. Arbeidsfolket er klar over de oppgaver som vil melde seg før seieren er vunnet og viljen til å yde enhver nødvendig innsats for å knuse nazismen er i fullt mon tilstede. Men interessen for den fredsordning som må komme etter det ragnarok vi har gjennomlevet og fortsatt står midt oppe i, er stigende og det er selvløst at arbeiderne vil ha et ord med i laget når grunnlaget for framtidens Norge skal legges. Allerede i dag reises det som et hovedkrav at retten til arbeid og full beskjeftigelse må imøtekommes. En er klar over at det i og for seg ikke blir noen lett oppgave på kort tid å avvikle alle de unyttige og utelukkende krigsbetonte anlegg som okkupasjonsmakten har fått i stand og som under krigen har absorbert en meget betydelig del av arbeidskraften. En har også for øyet at en stor del av industriene til å begynne med vil arbeide tungt før tilgangen på råstoffer og nødvendige driftsmidler igjen blir tilfredsstillende. Disse overgangsvanskeligheter må imidlertid på et tidlig tidspunkt tas opp til drøftelse og nødvendige tiltak treffes slik at den arbeidskraft vi råer over blir satt inn på løsningen av de mange oppgaver som gjenreisningen av landet vil by på.

Arbeiderbevegelsen har gjennom alle år hevdet at arbeidsløsheten ikke bare er en skam for samfundet, men også en direkte følge av uforstand og dårlig samfunnsmessig økonomi. Den kunstige avskaffelse av arbeidsløsheten som de tyske Hitler-fascister var istand til gjennomføre gjennom den enorme krigsopprustning viser på den annen side hvordan problemet ikke må løses. Når kravet om arbeid for alle - og byggende, fredelig arbeid - reises allerede nå midt under kampen, så er det fordi arbeiderne ikke bare går inn for å vinne krigen, men også vil være med å legge grunnlaget til rette for at vi også kan vinne freden.

25. SEPTEMBER.

På 2-årsdagen for Terbovens innsettelse av de konstituerte statsråder, hvorved NS apent ble anerkjent som tyskernes eneste organiserte håndlangere i Norge - demonstrerer alle gode nordmenn ved å holde seg innendørs etter kl. 18.

VI. GJØR OPPMERKSOM PÅ

at Nationalteatret og Det Norske Teater under Cally Monrads ledelse framleis er boykottet. Dessuten må ingen se "Hedda Gabler" på Det Nye Teater, da Teaterdirektoratet har tvunget gjennom at naziskuespillerinnen Hilda Fredriksen skal spille med i dette stykke.

Vi finner det også nødvendig nå å slå fast at der i framtiden vil bli holdt øksyn med dem som går på tyske og "norske" filmforestillinger. Parolen om boykott av nazifilmer må følges like fullt i Oslo som utenbys.

HAGELIN FOR TYSK KRIGSRETT?

Når talen kommer inn på svartebørsmatadorer så står unektelig quislings innenriksminister Hagelin som toppfiguren. Mange av hans skumle transaksjoner er alment kjent - således den veldige rasjoneringsvindelen ved Akers Forsyningsnemnd hvor han utvilsomt var mannen som sto bak og trakk i tråden, videre hans nære forbindelse med svartebørs- og restaurantsvindleren Throndsen som var NS riksøkonomisjef. Men på grunn av sine gode forbindelser hos tyskerne og quisling har Hagelin hittil gått klar. Nå har imidlertid en krets av NS-folk hvis rulleblad heller ikke er uplettet, med Røald Dysthe i spissen innlevert et anklageskrift mot Hagelin og dette er sendt såvel quisling som riksadvokaten. Anklageskriftet er meget skarpt formet og blant annet henvises til at Hagelins svartebørs- og rasjoneringsvindlerier langt overgår de som ble begått av den dødsdømte Monclair fra Bergen. Det skal bli interessant å se om Rødiess Polizeigericht vil ta seg av også denne saken - enten det nå blir Hagelin eller Dysthe som bokstavelig talt mister hodet - eller om det ennå en gang vil lykkes quisling å redde sine nærmeste medarbeidere fra den strikken som allikevel snart legges om halsen på dem.

"KRIKONKOMBANDØR" Schartum

som var aktor og nedla påstand om dødsstraff i den ulovlige standrett mot politifullmektig Eilifsen, har nå fått nervøst sammenbrudd og har søkt avskjed fra sitt "embete". De andre mordene med Judas Lie og Reichborn-Kjennerud i spissen har forlenget nådd samme stadium, men det er jo nettop derfor de av tyskerne blir ansett som særlig kvalifiserte, så det er vel tvilsomt om Schar-tum slipper før han også er blitt masse-morder.

- V -

DET RAKNER.

Det er ingen hemmelighet at det "statsbærende parti", Nasjonal Samling for tiden gjennomgår en av sine sværeste kriseperioder. I NS-kretser tales det åpent om muligheten av fullt systemskifte i styret. Visse endringer i minis-terlisten ansees under alle omstendigheter for uungåelig. Betegnende for situasjonens uholdbarhet er at llo norske SS-menn for 14 da-ger siden tillot seg å troppe opp som ubudne gjester hos minsterpresident quisling, erklærte seg utmeldt av partiet og forlangte slutt på partiregimet i Norge. Affæren har selvsagt vakt den største bestyrtelse i regjeringkretser hvor stemningen fra før av sto ved bristepunktet. Skandalen er forgjeves søt neddysses. Nyhetene siver før eller senere ut nå da "roklubben" har fått sine tilhengere i de aller høyeste sirkler, ja, like fram til ministerbordet. At norske SS-menn blander seg opp i styreanliggender er kanskje ikke så ufor-klarlig så lenge vi fremdeles har den berømte hirdaksjonen på slottet i friskt minne. Men motivene er andre denne gang. Vi kan bare konstatere at man nå og i Norge finner en refleks av de tendenser som har trådt fram med all ønskelig tydelighet i Italia og Tyskland - hærens og store deler av folkets reaksjon mot partivesenet. Et stadig mindre antall av de norske frontkjempere tilhører partiet. Om det nye pansergrenaderregiment Norge er det fra informert hold opplyst at bare 30% av de nyinntegnede rekrutter står som medlemmer av NS. Det sier seg selv at de norske soldatbrakker på denne måten utvikler seg til politiske diskusjonsklubber, noe som tyskerne er alt annet enn interessert i. Tyskernes største oppgave i Norge er jo for tiden - ved siden av de nødvendige retrettforberedelser - å skaffe umelende norsk slakteveg til østfronten. Det lyder derfor alt annet enn usannsynlig når det meldes at SS-generalen Rediess i disse dager følger quisling-regimets vei mot stupet med en interes-se som nærmer seg skadefryd. De llo NS-folkene optreden har med andre ord ikke gjort stillingen for herr ministerpresidenten lettere. Regjeringens forhold til tyskerne er fra før av vanskelig og det må virke særdeles pinlig for quisling å erfare at hans egne regjeringsmedlemmer ikke nekter seg åpenhjertige uttrykk som de helvetes tys-kerne". Selv om dette fortrinnsvis skjer i private samtaler - for det hadde vel nesten vært bedre om slike uttrykk var anvendt en gang offisielt enn dag-lig i privatlivet.

- V -

DEN SVENSKJE JUSTISMINISTER

Westman er trådt tilbake. Westman har gjort seg kjent som representant for de kretser i Sverige som har gått tyskerne tilhånd ved å begrense trykke-friheten. Mot denne mørklegging har den mest norskvennlige presse gått i bresjen. Hans mange ukas har også i særlig grad rammet disse uredde aviser, i første rekke Handelstidningen og Trots Allt. Westmans etterfølger blir den nå fungerende justisminister, komutatativ statsråd Bergquist. Han er en virke-lig frisinnet mann. Den avgående justisminister tilhører Bondeforbundet.

- V -

VASALLSTATENES SKJEBNE.

Press Review skriver: Det er ikke noe håp for vasallstatene. Italia er ferdig. Ungarna og Bulgaria vil ikke lenger sende tropper til Russland. Romania er på knærne. De mange og store nederlag for Tyskland har ikke gått ubemerket i vasallstatenes hovedsteder. Også i Helsingfors har man med stor oppmerksomhet fulgt begivenhetene på de ulike frontavsnitt. Bunnskrapingen i Tyskland, plyndringen av okkuperte land, rekvireringen av fremmed arbeidskraft, terror

og tortur har ikke hjulpet det betrengete tredje rike. Dets undergang er gitt. I sitt fall vil det også trekke vasallstatene med om de ikke i tide frigjør seg.

- V -

FORRADERNES LODD.

En av de mest hatete menn i det kjempende Frankrike, tidligere medlem av Pétain-regjeringen, Pucheu, er nå arrestert og fengslet i Marokko. Han er tiltalt for landsforræderi og for misbruk av sin makt som innenriksminister. Han har ansvaret for at en rekke franske patrioter er blitt arrestert og skutt. Nå har skjebnen innhentet ham. Den vil også nå de andre som har forrådt sitt folk og gjort rakkertjeneste for fremmede.

- V -

DET ADVARES MOT

Sverre Krogh Johnsen, Trondhjemsveien 178, som nå er hovmester på den tyske restaurant Løwenbräu. Han har tidligere vært kelner på Grand, hvor han opp-førte ukollegialt, og meldte seg senere hos tyskerne for å oppnå en bedre stilling.

- V -

TIL POLITIET

avvertes det nå ledigestillinger som ønskes besatt hurtigst. Vi innskjerper den forbindelse at det vil bli oppfattet som svik om noen søker disse stil-linger. Etter at politifullmektig Eilifsen lot seg skyte fordi han ikke vill e arrestere piker som nektet å møte til AT må det stå klart for alle at sabo-tasjen av den "nasjonale" arbeidsinnsats, må gjøres 100% effektiv.

- V -

DE ARRESTERTE NORSKE OFFISERER

er nå overført til Tyskland. Det dreier seg i alt om 998 mann, mens 760 ble frigitt. Reisen fra Oslo som fant sted i forrige uke, gikk med skip, som fri-villig lege fulgte dr. Arne Klem med til fangeleiren.

- V -

DE VIKTIGSTE KRIGSNYHETER den 15/9 :

ØSTFRONTEN. Russerne har ennå ikke meldt om inntagelsen av Briansk. Det raser voldsomme kamper sør for byen hvor Desnalinjen er revet opp og nord for byen hvor Roslavl trues fra 4 kanter. Framrykkingen mot Kiev går raskt. Nesjin er inntatt. I syd er Tsjaplino og Mariupol tatt og det kjempes om Poltava, Kras-nograd og Losovaja.

ITALIA. Et av de største slagene i Middelhavskrigen raser i Salernogolfen hvor 4 tyske divisjoner søker å drive den 5. amerikarmé ut, før den 8. armé når fram til unnsetning fra Calabria. Avstanden mellom arméene er 100 km. Fra Tarento har britiske styrker inntatt Brindisi; Bari og rykker videre mot Foggia. Over 100 italienske krigsskip har sluttet seg til de allierte. Jugoslaviske fri-karere har bl.a. besatt store deler av den dalmatiske kyst.

- V -

TILLITSMENNENES FORHOLD.

Det er kommet fram at det ennå hersker en del uklarhet når det gjelder de løn-nede tillitsmenns forhold. Vi skal derfor innskjerpe de regler som er gitt og som ufravikelig må følges:

I alle faglige instanser hvor der er innsatt kommissarisk leder - i første r rekke i forbundene - skal de tillitsmenn som ennå sitter i sine stillinger søke enhver anledning til å komme fri. Dette krav omfatter imidlertid ikke instanser med medlemsvalgte styre. Her bør de lønnede tillitsmenn fortsette i sine stillinger for å ivareta medlemmenes interesser mot anslagene fra de nazistiske myndigheter i og utenfor fagorganisasjonen. Som en almindelig plikt for alle - tillitsmenn såvel som medlemmer på arbeidsplassen - gjelder det at enhver forbindelse med de komiske ledere må bannlyses. De overløpere og forrædere som var med og dolket vår gamle organisasjon ned og som er med-ansvarlige for mordene på så mange av våre kamerater skal fortsatt isoleres og bekjempes. Når oppgjørets dag snart kommer vil de bli stillet til ansvar for sine gjerninger og dommen over dem vil ikke bli mild. Da vil det også bli spørsmål om hvilken stilling hver enkelt av oss inntok i denne tiden. Rene linjer og rakrygget opptreden er et krav som vil bli stillet til alle når vi igjen skal bygge opp en

F R I F A G B E V E G E L S E

KAMERAT!

Etter at fagorganisasjonen ble erobret ved hjelp av tyske bajonetter og stillet under nazistisk ledelse, har arbeiderne ikke hatt noe organ som kunne ivareta deres økonomiske interesser. Resultatet er da heller ikke uteblitt. Det ene anslag etter det annet er med bifall av de kommissariske ledere i fagorganisasjonen rettet mot arbeidernes levestandard. Våre motstandere har ikke bare proklamert lønnstopp, men endog foretatt nedskjæringer i de tidligere tariffmessig fastsatte lønninger. Og dette har de gjort i en tid da prisene på de nødvendigste matvarer og forbruksartikler har vist en kraftig og stadig stigende tendens. Senkingen av arbeidernes levestandard utgjør ifølge den offisielle statistikk omlag 50 prosent, men stillingen er i virkeligheten enda verre, og det hersker en uhyggelig nødstilstand i de aller fleste av landets småkårsheimer i dag.

Det blir en av de aller første oppgaver som vil melde seg når krigen er slutt å gjennomføre kompensasjon for prisstigningen, slik at den kulltilværelse arbeiderklassen nå frister takket være nazistenes herjinger, hurtigst mulig blir opphevet. Det må også være klart at vareknappheten nå under krigen i forbindelse med manglende økonomisk evne har skapt et veldig behov etter fornyelse av klær, innbr, husgeråd o.s.v., som arbeidsfolket ikke vil kunne dekke selv med lønnskompensasjon. Her må det gjennom fellesavtaler mellom arbeidere og arbeidsgivere og gjerne under medvirkning av det offentlige skapes et organ som garanterer innkjøp av disse ting uten unødige fordyrelse og med henblikk på en lempelig tilbakebetaling.

Vi føler oss forvissert om at det samarbeid som har vært etablert i kampen mot okkupantene og forræderne og som så overlegent har bestått sin prøve, også vil kunne fortsettes når tiden er inne til å ta fatt på gjenreisingsarbeidet. Når vi i den senere tid og i tia framover vil legge fram de problemer som er mest brennende for arbeidsfolket, så er det for å legge grunnlaget til rette for et framtidig positivt samarbeid om de mange økonomiske og sosiale oppgavene som vil kreve sin løsning når landet igjen er blitt fritt.

- V -

KRITISKE DAGER FOR FORRÆDERNE.

I sin tale for de hirdmenn som har avsluttet sin mordutdannelse i SS-leiren ved Holmestrand erkjente quisling åpent at "vi har i de siste uker gjennomlevet kritiske dager" og at selv folk i "de høyeste stillinger" hadde vaklet og falt fra. Han la også truende til under applaus fra hirden at han hadde "merket seg" disse frafalne og de kommer sikkert til å høre fra sin tidligere "fører". De folk i "de høyeste stillinger" som quisling i første rekke sikter til er en del av hans egne "ministre" med Blehr og Lippestad i spissen. En kan vente en omfattende utskifting i forræderregjeringen, hvor flertallet nå klarer over at nederlaget og oppgjøret er snart forestående og hvor en derfor ønsker å skape til veie formildende omstendigheter når deres forbrytelser skal opp til doms.

Den opprenskning som hittil har funnet sted er bare av innledende karakter. I første rekke har den rammet brødrene Stenersen, som var henholdsvis ordfører i Aker og fylkesmann i Akershus. Derved er en korrupsjonsperiode av uvanlige dimensjoner foreløpig avsluttet i landets største landkommune og fylke. Det er imidlertid ikke på grunn av den omfattende svindel med offentlige midler brødrene Stenersen er sparket ut, men som følge av vakling i troen på "føreren". De nærmeste dager og uker vil avsløre sammenbruddet i forræderpartiet i sitt fulle omfang. Den norske fronten tar også dette nye seiersbevis til ette retning og svarer med å sette nye krefter inn i frigjøringsstriden.

- V -

DEN SVENSKE LANDSORGANISASJON

vedtok enstemmig på sitt nylig avsluttede representantskapsmøte følgende uttalelse om Norden:

" I mer enn tre år har Norges folk kjempet for sin frihet og menneskerett.

Under den langvarige okkupasjon har den tyske krigsmakten sammen med den tyske stats befullmektigede representant satt seg til doms over norske borgere i strid med internasjonal rett. Når det ikke lyktes å oppspore og straffe norske patrioter for brudd på voldsmaktens selvlagede rettspåbud, ble andre tatt som gisler og utsatt for hårde straffer. Beslutningen om å innkalle norske borgere til arbeid for den tyske krigsmakten kan heller ikke forenes med det rettsgrunnlag som hittil har vært gjeldende.

Det tjener intet fornuftig formål å protestere mot disse folkerettsstridige metoder. Vi vender oss derfor ikke til de tyske makthavere. Vi vender oss til det norske folk med forsikring om at vi kjenner vil til nordmennenes opptreden. Vi følger deres kamp med beundring. Deres tapre motstand mot uretten har vært med våre hjerter og styrket oss i overbevisningen om at vold ikke i lengden kan underkue Norges høgtstående folk.

Også i Danmark gjelder nå okkupasjonsmaktens rettsordning. Standretten og fengselstraff kan ikke overbevise noen om rettmessigheten av de tyske forhold og regler. De åpenbarer svakhet og ikke styrke. Vi tror på Danmarks framtid og vurderer høyt det danske folks lysende egenskaper. Vi forsikrer Danmarks folk om vår solidaritet og varme vennskap.

- V -

DEN DANSKE MOTSTAND HOLDER SEG.

Tyskernes forsøk på å få en ny regjering har ikke ført fram. Ingen av de store demokratiske partiene vil under de nåværende forhold stille seg til tjeneste. Danmarks quisling, dvrlege Clausen, vil tyskerne ikke ha. De er blitt så grundig brent at de ikke vil gjøre noe eksperimentet fra Norge. Resultatet blir vel et slags administrasjonråd.

Sabotasjen fortsetter over hele landet og stillingen er meget tilspisset. Den italienske kapitulasjon har gjort et mektig inntrykk og i høy grad virket stimulerende på opposisjonen mot fremmedherredømmet.

- V -

PÅ DEN ENGELSKE FAGKONGRESSEN

som ble avsluttet 10. september ble alle utenlandske deltagere og særlig den russiske delegasjon på 10 mann hjertelig hyllet. Sverige var representert ved 3 mann. Den frie norske fagbevegelse var selvsagt også representert.

Formannen for den russiske delegasjon, Sjvernik, presiserte i sin tale at russerne nå ventet utålmodig på den annen front. Citrine framholdt at de engelske arbeidere var like ivrige som de russiske for at det måtte bli opprettet en ny front, men at fagbevegelsen som sådan ikke kunne øve noe større påtrykk på den engelske regjering, som hadde full oversikt over den militære situasjon. Citrine håpet at russerne ville forstå dette standpunkt.

På avslutningsmøtet vedtok kongressen en resolusjon som krevde fullstendig avstraffelse av de tyske krigsforbryterne. Men en passus i det opprindelige forslaget - om at "det tyske folk ikke kunne unngå ansvaret for å ha satt i gang krigen og for den tyske arméens forbrytelser" - ble utelatt og erstattet med en formulering som gjør nazistene og ikke det tyske folk ansvarlig for krigsforbrytelsene. Resolusjonen ga videre uttrykk for at de forente nasjoner måtte holde Tyskland okkupert en lengre tid etter krigen, inntil det tyske folk gjennom almen avrustning og omskoling hadde lært å avpasse seg til et demokratisk styre og til å samarbeide med de frie nasjonene i Europa.

- V -

MÅR KRAFTANLEGG,

som blant annet skulle forsyne de nye tyske industrianleggene på Herøya med elektrisk energi, er nå definitivt innstilt. De 2600 mann som var beskjeftiget ved anlegget er for en del overført til annen tysk virksomhet, blant annet er noen satt i gang med å bygge tilluktsrom på Skaugum. Det er gledelig å konstatere at en hel del av arbeiderne fra Mår nå benyttet anledningen og kom seg unna videre arbeid for landets fiender.

Det opplyses også nå at Oslo kommunes anlegg i Holvassdraget, som skulle berøre elektrisitetsforsyningen til hovedstaden, vil bli stillet i bero etter tysk ordre. Det gjelder jo her et viktig sivil, norsk behov og det blir selvsagt skjøvet i bakgrunnen.

- V -

FRU ASKVIG PÅ ET AV RASJONERINGSKONTORENE

Et innlegg på et av rasjoneringskontorene under den siste korttildelingen gir en levende karakteristik av svindelinnstillingen hos våre hjemlige nazister. Som kjent har "myndighetene" bestemt at personer som får nysilt melk og hvitemel skal innlevere sine tobakkskort. "Politipresident" Askvigs kone har som så mange likesinnede forstått å skaffe seg melk og hvitemelkort, men da hun av vedkommende rasjoneringsfunksjonær ble avkrevet tobakkskortet, ble hun meget indignert og nektet. Hun forlangte å få låne telefonen for å ringe til sin mann, men ble istedet henvist til den fullmektig som saken sorterte under. Men vedkommende fullmektig kunne selvsagt heller ikke gå utenom reglementet, han måtte også avslå fruens krav om å beholde tobakkskortet. Resultatet var at nazipolitipresidentens frue ble fullstendig hysterisk og gikk angrepsvis til verks. Hun ble imidlertid fast og bestemt vist ut. Men fruens lot seg ikke stanse av det. Hun troppet et øyeblikk etter opp sammen med den politimann som kjører hennes bil og fikk både fullmektigen og den funksjonær som foresto korttildelingen arrestert. De ble framstillet for "politipresidenten" som rettet de voldsomste trusler mot dem, men som imidlertid for ikke å gjøre skandalen enda større, til slutt lot dem gå.

Det må sikkert føles som en forsmedelse at offentlige funksjonærer lar nazipampene og deres familie få samme behandling som det almindelige publikum. En tør vel imidlertid gå ut fra at det fra høyere hold blir sørget for at fru Askvig får beholde sitt tobakkskort - og kanskje et par ekstra på kjøpet, som et aldri så lite plaster på såret.

- V -

K R I G E N S G A N G.

CHURCHILLS TALE. Den talen Churchill holdt i Underhuset tirsdag den 21. sept er kan hende den mest omfattende og betydningsfulle den engelske statsminister har holdt under krigen. Vi gjengir her noen av de viktigste punktene: Krigen i Afrika og i Middelhavet har aldri vært ment som noen erstatning for det direkte angrepet over Kanalen som skal drive tyskerne ut av de okkuperte landene og befri de undertrykte folkene. Middelhavskrigen er ment som en nødvendig og vesentlig forløper for hovedinvasjonen av det europeiske fastland. De alliertes luftvåpen er i besittelse av uhyre krefter og utbyggingen fortsetter stadig. I de siste 12 mdr. er der sluppet ned 3 ganger så mange bomber over Tyskland som i de 12 foregående måneder. Bombeflyvåpenet har i de siste 8 måneder hatt forholdsvis mindre tap enn før. Det britiske flyvåpen alene har 50% flere fly på vingene enn tyskerne. Den engelsk-amerikanske våpenproduksjonen forholder seg til den tyske som 4 - 1. Denne store overlegenhet må ikke få de allierte til å slappe av.

Hittil i år er der bygget 6 mil. t. mer skipsrom enn der er senket. Hvis det fortsetter på samme sett vil de allierte om ikke lenge ha erstattet all den tonnasje som er senket i krigen. I de siste 4 mdr. er der ikke senket et eneste handelsskip i Nord-Atlanteren, og i de første 14 dager av september har tyske ubåter ikke senket et eneste skip på noe hav.

LANDGANGEN VED SALERNO er den mest vågsomme og omfattende amfibieaksjon som hittil er foretatt. Det var ikke mulig å gå i land lenger nord da Salerno lå i den absolutte ytterkant for de allierte jagerflys aksjonsradius før de allierte fikk flybaser i Italia. Store allierte styrker skal sendes til Italia og tyskerne skal bekjempes til de er kastet ut av landet. Men dette er bare den 3. front. Arbeidet med den 2. og viktigste front gjør gode framskritt og alt nå binder den omfattende fiendtlige styrker og volder tyskerne store bekymringer. I aller nærmeste framtid skal der holdes en tremaktskonferanse. Her skal et hvert spørsmål av interesse for England, Sovjet og U.S.A. tas opp til drøfting. De spørsmål som ikke får noen løsning skal utestå til en konferanse mellom Churchill, Stalin og Roosevelt innen årets utgang. Det er en hellig plikt for de allierte å gjenreise Frankrike som stormakt. Den franske nasjonalkomité får stadig mer makt og innflytelse. Der settes opp en fransk hær som teller mellom 300 000 og 400 000 mann og en stor fransk flåte deltar på alliert side.

RUSSLAND. Det tyske tilbaketog på Østfronten foregår nå i en slik omfang og med en slik hurtighet at en har grunn til å tro at den tyske overkommando ikke lenger har det fulle herredømme over utviklingen. På Kubanfronten har russerne tatt Anapa og det er bare spørsmål om dager når tyskerne må oppgi

utkanten av Melitopol, Zaporoshe og Dnepropetrovsk ligger under tysk kontroll og mellom disse byer er jernbaneknutepunktet Sinebnikovo tatt, og enkelte framskutte kosakkavdelinger har nådd Dnjepr. Rett nord for Dnepropetrovsk befinner byen Novomoskovsk seg på russiske hender. Under framrykkingen mot Kiev har en rekke viktige byer falt i de siste dager. Av disse ligger Perejaslava og Koseletsj nærmest byen som nå ligger innen den russiske troppers synsvidde. Mellom Kiev og Gomel tok russerne den 21. september den viktige byen Chernigov etter et heftig slag som varte i 3 dager. En annen kolonne som nærmer seg Gomel fra vest har nådd Starodub. Smolensk står i fare for å bli omringet. Nord for byen har russerne erobret Velisj og Demidov og rykker fram mot Vitebsk.

ITALIA. Det viktige knutepunktet Potenza ble inntatt av 8. arméen den 21/9. Dermed er der etablert en sammenhengende front tvers over landet fra Salerno til nord for Bari. Den 5. amerikanske arméen står omlag 40 km. fra Neapel. På Balkan har de jugoslaviske friskarer viktig framgang ved kysten til Adriaterhavet. (avsluttet den 22. sep. kl. 23)

DE HARDE PRØVELSER

som vårt folk har gjennomlevet under det nazistiske terrorvelde i Norge, har klarlagt både gode og dårlige egenskaper hos hvert enkelt menneske i samfunnet. Men det usleste av all usseldom er det vi har sett av konjunkturpolitikere og politiske spekulanter i denne tid.

Konjunkturpolitikernes representeres i første rekke av de elendige kryp som meldte seg til tjeneste for tyskerne og deres norske lakeier, da de trodde Tyskland ville vinne krigen. Svært mange av disse foraktelige individer forsøker nå å kjøpe seg avlat ved å melde seg ut av NS. De forteller i hvert fall at de har meldt seg ut. Og samtidig unnlater de ikke å fortelle at de tror Tyskland kommer til å tape krigen. Så begavet er de! Men konjunkturpolitikernes er også representert blant folk som vil regnes for å være gode nordmenn og patrioter.

Under russernes strålende militære seire er disse folk kommunister, rødglønde kommunister med idel forakt for de sendrektige anglo-amerikanere, som bare somler og ingen ting foretar seg. Ebber så den russiske offensiven ut og der kommer et tilbakeslag, da blekner konjunkturkommunistene straks betydelig. Slår så de allierte vestmakter til for alvor ett eller annet sted, da stiger anglo-amerikanerne straks i kurs på russernes bekostning.

Det er en nøye sammenheng mellom disse konjunkturpatrioter og de politiske spekulantene, som trådte i virksomhet allerede de første dagene etter 9. april 1940. Det var enkeltpersoner og grupper som ikke hadde vært i stand til å hevde seg og vinne tilslutning for sitt syn under de frie forhold i Norge. Men nå, da tyskerne sto i landet, og all fri meningsytring var utelukket, da nyttet de høvet til å skjelle ut det styret Norge hadde hatt. Det hadde tyskerne ingenting imot. Tvertom.

Vi har dessverre folk av denne typen også innenfor arbeiderklassens rekke. Folk som utover våren og sommeren 1940 især, formelig konkurrerte med quislingene i å skjelle ut den norske regjering og kongen fordi de "rømt" til England og tok del i den imperialistiske krigen. Disse folk reiste en "fagopposisjon" sommeren 1940 med slike "fine" folk som Halvard Olsen, Erling Olsen, Håkon Meyer og Birger Aamot i spissen. På sensommeren 1940 laget de endog et større møte i Bergen med Halvard Olsen som hovedtaler, der det ble trukket opp retningslinjer for en "positiv" arbeiderbevegelse i Norge.

Det er nødvendig allerede i dag å slå fast at arbeiderbevegelsen ikke vil tale politiske spekulanter og varhaner innen sin midte. Med hensyn til dem som åpent har begått forræderi er saken klar. De vil få sin straff og der blir ikke mild. Men de spekulanter som boltret seg forræderens kjølvann og som også senere har nyttet ethvert høve til å fiske i rørt vann må også settes på plass. Arbeiderklassen forlanger at karakterstyrke og politisk redelighet skal særprege de menn og kvinner som skal stilles i spissen når vi har gjenvunnet vår frihet og på nytt kan samles i en

FRI FAGBEVEGELSE

FRI FAGBEVEGELSE

Nr. 35

3. år gang

2. oktober 1943

KAMERAT.

Den forestilling som quisling-len 25. september hadde satt i scene på 3-årsdagen for den såkalte "naktvertakelse" og den endelige bekreftelse på at spliden og oppløsningen i hans statsbærende parti hadde utviklet seg i nøye samsvar med de radikale tyske "frontforkortninger". Hans stilte planer om å foreta en "generalepprensning" innenfor "den nasjonale rejerings" og blant andre frem-tredende naziførere i overensstemmelse med krav fra hirden, ble riktige nok forparret av tyskerne. De fortalte tross alt at en utskiftning av deres tidligere mest trofaste håndlangere var uholdig på dette tidspunkt. O. herrerne Blehr, Lippstad, Hordlin, Fretheim og mange andre tilhøgere av "klubben" ble dessverre skuffet i sitt håp om å kunne hoppe av lasset ved denne passende anledning.

Men en quisling i sin vilde desperasjon ble tvunget til å avvstå fra den livføring som han hadde lovet sine anstøtters i hirden og SS, så at han allikevel en blinrende karakteristikk av de konjunkturpolitikere som har gjort seg til hans medansvarlige i den til det tilsynelatende forelå muligheter for tysk seier. quisling bekynte sin tåle i Klubbens kino med denne analyse av sine tilhøgere:

"Om menneskene nå en i alminneli het sier at de er omskiftende i sinn, frykter farer og er innstillet på egen vinnin. Når nå de vanskeligheter er langt borte marsjerer de gjerne fel, og særlig der hvor vinnin vinker. De sverger høyt og hellig til prinsipper og idealer og er villig til å ofre livet for saken. Men når den vanskeligheten ser ut stillingen blir problematisk, snur de prinsippene og idealene ry en og begynner å tenke på å redde seg selv."

Sannere og riktigere kan ikke beværrumene til alle de usle kryp som under okkupasjonen stilte seg til fiendens tjeneste i og utenfor NS blottstilles. Når orkeforrederen videre - uten håp om å bli redd selv av sine få trofaste - uttalte "at han en glad over at disse menneskelige svakheter bare i liten grad er kommet til uttrykk i Nasjonal-Sarling under den påkjennin vi har hatt i forbindelse med den alminneli utvikling ute i Europa og våre motstanderes nervokri", så må det samtidig være en alvorlig appell for alle nordmenn (jemen aktiv ignats å utvile denne nerve-kri til et snarlig og fullstendig sarrenbrudd for landsforrederne.

Den norske heimefronten er verdens over berømt for sin faste holdning mot okkupantene og deres forbryterske redskaper. Vi skal inndertid huske på at de vesentlige resultater som er nådd i første rekke skyldes innsatsen hos de landsmenn som er skutt eller hemsmettet i fiendens tukthus konsentrasjonsleire. Nå er tiden inne, da alle nordmenn må holde seg til aktiv tjeneste, hvis vi skal oppnå og fortjene den frihet som venter oss etter farnedrolsen og undertrykkelsen. Det er i dag ikke spørsmål om sabotasjeplaner eller våpeninnsats. Voldsmedler er tvert imot bare ørnet til å svekke vår front nå som tidligere. Det som fremmes av hver landsmann i lag er at det på alle områder gjøres motstand mot tyskernes og nazistenes påbud og forordninger. De paroler som er gått ut om arbeidsnektin for fiendens krigsformål, om motstand mot innlemning i tvingssamband av alle slag, om boikott av alle nazitiltak, om å lette gjeller "kulturelle" eller økonomiske tiltak, må følges av alle som ønsker å være delaktig i frigjøringsverket. En total, 100 prosent innsats, på lette områder og fortløpige være vår innsats for å gjøre fiendens nederlagsstemning len 25. september fullstendig.

-v-

NY NAZISKANDALE

En sensasjonsmeldin fra dagspressen for len 14. oktober siden har på nytt avslørt den forbrytermentalitet som praktisk talt utgjør unntakslos karakteriserer tilhøgere av NS og nyermindene. To mann - en gårdbruker og en kjøpmann - var i byen på svartebørshandel. Denne har etter de opplysninger som foreligger vært et vellykket og innbringende transaksjoner som ble foretatt måtte selvfølgelig feires i passende kvantum alk hold. Da de to kompaner skulle ta fatt på hei turen, i hver sin bil, lyktes det ikke kjøpmannen å få startet vognen sin. I den sinstemning karene befant seg,

var dette imidlertid ingen hindring. Gårdbrukeren tok selvstøtt kameratens bil på slep. Og resultatet ble som en kunne vente det, at de i fylla kjørte raset ut på turen og turen endte med mord. Det var bare i stilen at de etter at offeret var kjørt ned og drept forsøkte å undra seg ansvar og vel å sette farten opp for å komme unna. De ble allikevel innhentet av skjebnen og arrestert noe senere på kvelden. Gårdbrukeren het Garmelsrud og var formann i Akers jordstyre, Kjøpmannen het Løken og har sin forretning i Strømsveien, Østre Aker. Begge var de fremtredende nazister og medlemmer av det statsbærende parti. Det er vel derfor overflødig å opplyse at de allerede er satt på frifot.

FINLAND PÅ SKILLEVEGEN.

Den henvendelse som 33 fremtredende finner for noen tid siden rettet til president Ryttilen å undersøke mulighetene for separatfred har vakt stor interesse. Fra reaksjonert protyisk og fascistisk hold rettes det sterke angrep på de 33. Men blant de alminnelige folk har deres henvendelse fått stor tilslutning. Finlands utenrikspolitiske situasjon har vært gjenstand for behandling i et herreri riksdagsmøte. Der var også tonen nå en annen enn før. Det er åpenbart at det er en voksende frelsstemning blant det finske folk. Alle illasjoner som nærer ved krigsutbruddet er brustet. Fri strømttheten gjør seg også merkbart gjeldende. Dessuten begynner en annen vurdering av Sovjet-Samveldet omgir seg i Sverige innpass. Väinö Tanner, som regnes som Finlands store mann, er blitt angrepet fra flere hold for sin stilling. Arbeiderbladet i Helsingfors tar imidlertid Tanner i forsvar. Det opplyser at han aktivt medvirket ved den resolusjon det sosialdemokratiske parti vedtok: Om at Finland måtte ha rett til å slutt. Separatfred, når det fant en uanstendig situasjon. Tanner står således ikke fremfor for tanken på separatfred. En nå imidlertid håpe at det finske folk og i første rekke den finske arbeiderklassen snart lar alle offisielle betenkninger fare og tar det nødvendige oppgjøret med de påtvungne tyske våpenbrødre og også med sine egne lapp-fasister. Det nå står klart for alle at Finlands framtid er avhengig av et tillitsfullt forhold til Sovjet-Samveldet.

"TING SOM IKKE STÅR I AVISA"

kaller NS-pressesjef i Tellemark, Olav Lien, en innberetning har han sendt "pressedirektør" Bergerud. Vi kan ikke nekte oss fornøydelsen å citere noen av hans jeremiader: "utviklingen utevover sommeren har i stadig stigende grad vist at jøssingene føler seg mer og mer trygde på en heldig utgang av krig. Det har også kunnet spores en merkbart avslapning hos NS-møllerner og til dels bekymring. Det skyldes nok til en viss grad at fylkesledelsen ikke har, eller bruker den autoritet som en burde vente. Misnøyen hermed er nå så alminnelig innen NS i fylket, at det ikke lenger tjener til noe å tie stille med det. Fylkesføreren har ikke lenger autoritet blant sine egne, utenom det han aldri har hatt. Fylkesmannen er nå som før, stort sett likt av jøssingene, men stemningen innen partiet er nå som før høyst forskjellig. Det blir nok vanskelig å holde partiet og administrasjonen gående her i fylket om det ikke settes inn sterkere krefter med større vidsyn." Litt senere heter det i samme brev: "Mussolinis avgang og den senere utvikling i Italia er likevel den herligste rus det store flertall har hatt siden krigens begynnelse. Det er spikerfast at likedan vil det gå i Tyskland, og det gjelder derfor nå framfor alt å holde ut. Den tid er meget nær da nazipartiet i Tyskland vil bli oppløst". C Vi har sagt det før, og vi gjentar at det er en vond verden for små nazister å leve i.

NAZISTENES "EGLIGE" VIRKSOMHET.

virker kanskje på mange noe fremmedartet, men den er da på sett og vis allsidig nok. Det er feil å tro at den bare er gått ut på å konstatere hvor langt en kan gå med lønnsnedskjæring eller utvidelse av arbeidstiden, uten at det vekker ubehagelig ure på arbeidsplassen. Dette er et område Birger Aamodt og hans drabant i Jern- og Metall særlig behersker. Nei, de komisk steller også med yrkesopplæring. Påleles har L.O. 15. september i et skriv til Saneringskomiteen hvor det gjøres rede for et kursopn skal holdes på

skjober i løpet av måneden. Det overrasker ingen når vi opplyser at deltakerne i dette "yrkeskurset" allerede på forhånd er knyttet til et - som det så smukt heter - "tysk tjenesteste".

K R I G E N S G Å N G.

RUSSELAND. Natt til den 25. september ble Smolensk erobret av den røde armeen. Nest etter Stalingrad er dette den største seier russerne har hatt i denne krig. Smolensk har overnatet stor betydning for den strategiske situasjon på midtfronten. Under tyskernes framrykning høsten 1941 ble der kjempet i 4 uker om byen, og etter erobringen erklærte den tyske overkommando at veien til Moskva lå åpen og at russerne hadde lidd et avgjørende nederlag. Ingen annen russisk seier har gjort slikt inntrykk på det russiske folk og på den tyske allianhet som tilbakeer brisen av denne historiske byen. I de siste dager har russerne strømmet inn i Hvite-Russland med store styrker. De har besatt Rudnja mellom Smolensk og Vitjbsk. Målene i første omgang er Vitjbsk, Mogiljev og fram for alt det vitale knutepunkt Orscha. Over Orscha og Vitjbsk går den siste jernbaneforbindelse tyskerne har mellom nord- og midtfronten. Utviklingen er derfor av den aller største betydning for situasjonen på Leningradfronten. Lenger sør er den russiske trussel mot Gomel øket sterkt etter at de har tatt Klinzy og Nowosybkov på jernbanelinjen mellom Briansk og Gomel. Etter de siste meldinger står de i utkanten av byen. Mellom Gomel og Kiev er Dnjepr nå på bred front. Stillingen her er meget kritisk for tyskerne. De står i fare for å bli kastet ut i de store Pripetsvannene som strekker seg milevidt utover på den andre siden av Dnjepr. Ved Kiev har russiske tropper overskredet Dnjepr både nord og sør for byen. For øyeblikket raser der heftige kamper i Kievs forsteder på den østre bredd. Mellom Kiev og Dnjeprpetrovsk har russerne kastet tyskerne over Dnjepr på hele linjen etter at også Kremenscha falt onsdag den 29. Her holdt tyskerne et brønde for å dekke tilbakegangen fra Poltava. Ved Dnjeprpetrovsk gjør tyskerne iherdige anstrøelser for å holde russerne borte fra Dnjeprs vestre bredd. Mellom Zaporoshje og Asowhavet raser et større slag. Tyskerne forsøker å stoppe russerne for å holde forbindelsen med Krim åpen. På Kubanfronten har tyskerne bare igjen en smal string land etter at russerne tok deres siste havn Tomrjuk den 27. september.

ITALIA. Etter en tids pause som ble utnyttet til konsolidering og forsterkninger gjenopptok de allierte framrykningen den 25. september. Den 26. gikk 8. armeen over elva Ofanto og inntok byen Cariacola på østkysten. De etterfølgende dager raste det et heftig slag om de viktige flyplasser og jernbanelinjer ved Foggia. Den 28. var alle flyplassene, 1 stor og 12 mindre, på en elsek hender, og samme dag falt selve byen. Derna er et støttepunkt av aller største betydning sikret for de allierte. Ontrent samtidig brøt den 5. amerikanske armeen igjennom de tyske sperrestillinger ved Neapel og tok de små stedene Castellammare og Pompei. Selve Neapel ligger er umiddelbart innenfor de amerikanske troppers rekkevidde. Etter som de allierte overtar flybasene i det sørlige Italia, får de allierte flyvere større mulighet til å gripe inn i stridene på avgjørende vis. Lørdag 25. september rettet flyvende festninger et større angrep på forbindelseslinjene mellom Tyskland og Italia. Ellers har tyske militærinnretninger i områdene av Rom vært bombet ved en rekke høve. På Korsika er de tyske styrker drevet på flukt på pyas n/s hjørne rundt havnebyen Bastia. Herfra forsøker de å redde seg over til fastlandet. Allierte fly- og fløtestridskrefter har imidlertid støttet alle evakueringmuligheter.

VESTFRONTEN. Den allierte bombeoffensiv mot Tyskland er til en viss grad fornyet i den siste uke av september. Natt til den 24. ble byene Mannheim og Ludwigs haven i Rhinland utsatt for et større angrep. Samme natt var mindre styrker flyvende over Darmstadt og Achen. Om formiddagen den 27. trengte en større formasjon flyvende festninger fram til Eiden eskortert av en elskelig jager. Under angrepet som var meget vellykket, ble det sluppet ned 1000 tonn bomber. Natten etter bombet store styrker an elskelig Hannover og Braunschweig i

Nord-Tyskland. Andre avdelinger var over grensen. Der ble oppnådd mange treff på krigsviktige industri. 36 fly gikk tapt. Den intense virksomheten mot jernbaner og tyske flyplasser i Frankrike og Nederland har vært helti samme målestokk som tidligere.

(avsluttet 29. sept. kl. 22)

DET VIL SIKKERT

bli menin sforskjell om mange ting når framtidens frie Norge skal bygges opp. Men på det felt kan det ikke herske noen menin sforskjell blant gode nordmenn: Landsforrederne skal straffes og deres eiendom konfiskeres. Men her skal en være klar over at det ikke bare er quislingene, både de som er mellommenn og de som lik rettene nå forlater det synkende skipet, som må stå til rette. Det kommer en renskapets dag for oss alle. Ikke minst for de såkalte "patrioter", som mot betaling i kljende mynt har hjulpet tyskerne med å bygge ut Norge til en festning mot våre egne. Forrederen Judas gikk som kjent hen og hængte seg. Men våre barakke- og bunkersbaroner går omå freidige og frekke midt i blant oss, og er "jössiner" så det renner av dem. Det er nå på tide å vi disse mennesker den plass i alle hederlige folks bevissthet som de fortjener. La oss slå fast at hver eneste nordmann som frivillig har stillet seg og sin arbeidskraft til disposisjon for tyskerne er en forreder mot sitt land. Noe har siden 9. april 1940 vært i krig med Tyskland, og hver kvinne eller mann som frivillig har hjulpet fienden er en landsforreder. Den norske forrøping i London har nylig kunnngjort en tillegg sbestemmelse til straffeloven, der det heter at ved siden av dødsstraff og tap av statsberettigelse heter n.v. kan det også anvendes ubevirkende btestraffer overfor NS-folk og andre som på forbrytersk vis har samarbeidet med tyskerne. Det kan ikke være den ringeste tvil om at alle, absolutt alle som har stilt seg til disposisjon for våre fiender nå kommer inn under denne bestemmelse. Forbrytelsen blir ikke mindre derved at en mann kaller seg "patriot", men for ussel vinnings skyld stiller seg til disposisjon for våre undertrykkere. Disse mennesker vil få sin straff. Og de blodpenne de har særlig skal konfiskeres. Det er en oppgave for alle gode nordmenn som har høve til det, å registrere disse folk og oppspore hvor de har anbrakt sine penger. Vi vet at svært mange av dem, på samme måten som de vaskede quislingene, har ordnet seg på forskjellig vis: pengene anbrakt i faste eiendommer, ofte på hustru med særdele på barn osv. Verdien skal fram, og de skal inndras til siste blodspore til fordel for sanfunnet. Det samme nå gjelde den avskyelige avart av medmennesker som går under betegnelsen svartehandlere. De kan i dag drive sin trafikk i ly av hederlige nordmenns loyalitet. Uten skam i livet utnytter de folkets sult og nød til personlig berikelse. Men det kommer en renskapets dag også for dem. De skal få gjøre rede for hver penge som ~~xxxxxxx~~ til deres ekstravaganser og luksusutstyr i hjemmene og kommet fra. Oppgjørest dag nærner seg, og en kan være forvissset om at ingen skal bli glent. Vi lever i krig, og hver dag kjemper vi fiendens jernhæl på vår nakke. Tusener av gode nordmenn pines og plages i fiendens fengsler og konsentrasjonsleire. Hver den som under disse forhold går fienden til hånd, vil bli trukket til ansvar. De som trøster seg med at når bare tyskerne er ute av landet, vil ~~xxx~~ alt ordne seg, vil opplage sin forferdelige foiltakelse. Med kalde hjerner og hårde never vil det bli ryddet opp. Det er nemlig betingelsen for at det nye, frie Norge kan gjenoppbygges på sikker grunn, og for at vi igjen kan samle våre krefter i en

F R I F A G B E V E G E L S E

F R I F A G B E V E G E L S E

nr. 35

[3:36]

3. årgang

9. oktober 1943

KAMERATI

Den motstand som fra norsk hold er satt inn mot alle de tiltak tyskerne og quislingene har forstøkt å true gjennom i forbindelse med den "nasjonale arbeidsinnsats" har hittil vært resultatrik. Det lyktes riktignok våre motstandere i første omgang å få tvangs-sendt en del ungdom, men da det avsløretes at det utelukkende dreiet seg om arbeid for tyske krigsformål, kom parolen om boikott av arbeidsmobiliseringen som et sanstemmig krav fra hele den norske fronten. Istidig stigende utstrekning er den "nasjonale arbeidsinnsats" sabotert og vi kan i dag slå fast at tyskerne har høstet ringe glede av sine rettsovergrep på dette område. Nå har imidlertid tyskerne planlagt nye framstøt for å skaffe norsk arbeidskraft til sin hårdt rannede krigsindustri. I motsetning til den opprinnelige arbeidsmobilisering som vesentlig omfattet funksjonærer i forskjellige yrker og ufaglært arbeidskraft, er det fagarbeidere som nå skal stå for. I jern- og metallindustrien har enkelte bedrifter allerede fått direkte påbud om å frigjøre et bestemt antall arbeidere for tyske formål - det dreier seg om 10-20 prosent av arbeidsstokken. På Ilyrens Verksted droppet det således i forrige uke opp 4 tyskere som uten videre forlangte full gjennomgåelse av bedriftens stilling, beskjøftighetsgrad m.v. og sluttelig forlangte at 30 fagarbeidere skulle overføres til den tyske flyfabrikk på Kjeller. Tyskerne forlangte at beslutningen foreløbig skulle holdes hemmelig, men på en eller annen måte ble det planlagte overgrep allikevel kjent og som følge av arbeidernes spontane reaksjon skal saken foreløbig være utsatt. Men det er ikke bare jernindustrien som nå er i skuddlinjen. Også andre industrier skal finkjemmes for arbeidskraft. Blant annet har samtlige bedrifter innen elektroteknisk industri mottatt et skriv fra Reichkommissariat som varsler at det skal iverksettes en omfattende bedriftskontroll i forbindelse med arbeidsmobiliseringen. Det kreves at bedriftene skal gi nøyaktig greie for arbeidsstokken, hvor mange av arbeidernes som er kvinner, i hvilken utstrekning den faglærte arbeidskraft kan erstattes o.s.v. Hensikten med denne nye registrering er åpenbart å skaffe en oversikt over den faglærte arbeidskraft som kan sendes til Tyskland for å settes inn i rustningsindustrien. Tyskerne og de quislingiske myndigheter søker i forbindelse med disse nye anslag samarbeid med bedriftsledere og klubbstyrene for å peke ut de arbeidere som skal sendes. Disse forsøk på samarbeid må selvsagt vises tilbake. BEDRIFTSLEDERNE MÅ UAVKORTET HEVDE AT ENHVER FRIGJØRING AV ARBEIDSKRAFT ER UTELUKKET OM PRODUKSJONEN SKAL HOLDES IGANG OG AT ARBEIDERE SOM ALLIKEVEL BLIR UTKALT MÅ ALLE SOM EN NEKTE Å LA SEG SENDE. I disse dager er det også 6 måneder siden de første tvangsobiliserte nordmenn ble sendt som slaver til de tyske militære anlegg. Vi vet at arbeidsinnsatsen har vært sabotert og motarbeidet også av disse landsmenn. Arbeidstempelet har ligget nede, verkstø og redskap har vært skjedesløst behandlet og uviljen og hatet til fienden har preget deres handlinger. Årsaken til at disse ungdommer i det hele tatt reiste var den usikkerhet som preget de fleste da den såkalte "nasjonale arbeidsinnsats" i første omgang ble proklamert. Nå er stillingen gitt. SÅ SIART DE 6 MÅNEDER SOM UTKALLINGEN OMFATTET ER OMME, MÅ ALLE NEKTE Å FORTSETTE. Vi kommer så langt at der ikke utføres et eneste dagsverk i forbindelse med den folkerettsstridige arbeidsmobiliseringen for de tyske krigsformål.

SVIK OG UNNFALLENHET.

Det er blitt kjent at enkelte bedrifter uten påtrykk hverken fra tysk eller nazistisk hold har gått til oppsigelse av arbeidere og funksjonærer i den senere tid. Vi finner ikke ord sterke nok til å fordømme en slik optreden. Det norske folk står mitt oppe i en skjebnekamp om sin frihet og framtid. For alle står det i denne kamp som den viktigste oppgaven å unndra fienden norsk arbeidskraft, men disse folk tørker fortsatt bare på å tjene sine egne, usle pengeinteresser. Bedriften må "lønne" seg som den gjorde før og da får heller landets og folkets interesser vike. Vi vet at det store flertall av arbeidsgivere her i landet fordømmer denne optreden like oppriktig som den fordømmes av arbeidere og funksjonærer. Og vi vet at de herrer svikere en dag skal få merke at den slags unnfalleshet "lønner" seg dårlig.

- V -

AV SINE EGNE SKAL EN HA DET.

Den nederlagsstanning som pregar hele forræderjengen nå om dagen har som kjent gjort seg spesielt gjeldende innenfor den nazikorrumperte fagorganisasjon. Svindel, intriger og personlige motsetningsforhold er karakteristisk for den gjeng som sitter som konis, kn i fagorganisasjonen. De motbydeligste typer blant overløperne, HÅRDH MEYER og ERLING OLSEN, er som kjent for lengst sparket ut av sine faglige lederstillinger og selv om de begge riktignok har forstøkt å skaffe seg rikelig, økonomisk kompensasjon, så tørster de etter hevn for sin forrædelse. Sammen med KÅRE REIN, som også føler grunnen svikte under seg har de nå anmeldt "lansleder" FOSSUM for omfattende underslag. Anmeldelsen er stillet til statspolitiet, men med vanlig tøft har Meyer sendt gjenspart til sine tidligere kolleger i Gestapo. Han kjenner jo til at enhver forræder som angiver blir vel mottatt der i gården. Om hr. Fossus svindlerier med arbeidernes pengar er det forøvrig tidligere avslørt så mange detaljer at det er tvilsomt om overløperne Meyer, Olsen, Rein kan bringe nye sensasjoner for dagen.

- V -

LOUIS AASHEIM

I Oslo faglige samorganisasjon har lenge vært kjent som et ivrig medlem av "roklubben". Nå har han tyenslig roid seg vel langt ut og resultatet er at han er sparket ut av samorganisasjonen og ekskludert av NS. Vi kan imidlertid berolige hr. Aasheim med at han allikevel vil bli betraktet og behandlet som nazist når dommen faller. Så den eksklusjonen kan han ta med ro. Alle de "rettigheter" medlemmene av forræderpartiet har opparbeidet seg skal i rikelig monn også bli han til del, selv om han er sparket av lassu nå foran innspirten. Aasheim er imidlertid ingen enslig svale. Også AALHOLM - viestnok titulert kontorsjef - har fått sin evskjed i Landsorganisasjonen. Fossus er etter allt å dømme i storfare for tiden og nye utslag av hans virkestrang på dette område kan inntesnes med det første.

- V -

"MINISTER" LIPPESTAD

vil imidlertid også ha et ord med i laget. I et pålegg til Feanua i L.O. har han forordnet at de konis, kn i forbundene ikke må ha stillinger. Hensikten er i første rekke å rømme Getz i forbindelse for offentlige yrker som lenge har vakt "sosialministerens" misnag. Derved rammer han også Fossus, idet Getz som kjent opptrådte som redningsmann og dekket Fossus svindlerier i forbindelse med restauratør Olafsen for noen tid siden. En tør vel på bakgrunn av de her omtalte begivenheter karakterisere virksomheten innen fagorganisasjonen som livlig for tiden.

- V -

ADAM KOLLONTAY

son er Sovjetunionens minister i Stockholm, er nå utnevnt til en bassadør. I den anledning gjøres der visse spekulasjoner i den svenske pressen om hva denne utnevning innebærer. Aftenbladet hevder at utnevningen tyder på at det forberedes "en statskonferanse" i Stockholm og at fru Kollontay som sitt lands representant skal utrustes med samme rang som andre makters forhandlere. Det kan under disse omstendigheter knapt dreie seg om en fredskonferanse med Finland eller som Finland ikke lar seg representere ved ambassadører. Derimot kan en konferanse mellom Russland og dets allierte naturligvis utmerket godt omhandle separاتفred mellom Finland og Russland", heter det.

- V -

NORGE I DEN SVEITTSISKE PRESSE.

Hvor gang et nytt kapittel av historien åpner seg, vander blikkene seg mot Norge, som var den første nøytrale stat som fikk kjenne hele vekten av den tyske makten, skriver den sveitsiske avis "Tribune de Geneve". Ved sin modige og noble holdning er Kong Vikon trødt levende inn i historien, og han har sikret seg sitt folks evige taknemlighet. På et annet plan vil quislings navn bli stående i historien som symbolet på et politisk sleperparti som kommer til å etterlate seg uslettelige spor i Europa, fortsetter avisen. Begivenhetene i Norge i de siste dagene framtrer som en slående bekræftelse på den "nye ordens" fallitt - en "orden" som selv Italia ikke lenger vil vite av. Trass i quislingenes og deres medarbeideres nidkjerhet har de tyske myndigheter bare liten tilitt til dem. I samsvar med den nye forordning i Norge er de norske SS-formasjoner - dvs. den antebolsjevistiske legion, hvis skammelse aldri oversteg et bataljon - sammen med quislings "garde" nå underlagt en særdomstols bestemmelser, som bare kan avgjøre ferdigjennelse eller straffer på over 10 års fengsel, uten adgang for de dømte til å appellere dommen. Selv sivile nordmenn kan bli dømt under disse bestemmelser. De nidvister innen Nasjonal Samling som hadde satt seg som oppgave å omvende sine landsmenn til "den nye orden" er således bragt på like fot med disse landsmenn og med de tyske tjenestemenn, og de er nå tvunget til å følge den avlagte ed helt til det siste, selv om de en dag måtte finne ut at deres fedrelands høyere interesser ikke lenger faller sammen med det tredje rikets. Man må derfor ikke forbauses over at mange av dem har søkt tilflukt til Sverige, og at de gir endog store uttrykk for sine følelser enn de norske flyktninger som er forblitt tro mot den nasjonale uavhengighet og Kongens person.

- V -

PAROLE FOR NORGES HANDELSFORBUND.

De nazistiske ledede næringsorganisasjoner er nå begynt å mire på seg for å få penger i kassen ved innkreving av kontingent hos de næringsdrivende. Som bekjent har landets håndverkere, ennå før den enkelte håndverker er blitt avkrevet kontingent, sagt klart fra om at de ikke vil betale kontingent til Norges Håndverkerforbund. Nå er spørsmålet blitt aktuelt for handelsstanden, idet der i disse dager er sendt ut et rundskriv fra Norges Handelsforbund, med krav om kontingent fra alle detaljister, grossister og agenter, benegnet eller nærmere angitte setser for bruttoomsætningen, for aginters vedkommende av bokført provisjon. Det sier seg selv at handelsstandens medlemmer alle som en må nekte å betale denne kontingent. Det dreier seg her om en nazistisk ledet organisasjon, hvor ledelsen er innsett av de nåværende myndigheter uten å være valgt av medlemmene. Denne organisasjons arbeid, som slår dels til fremme

av rent nazistiske formål, såsom nå finansiert ved innkreving av kontingent fra alle handlende i landet. Dette til tross for at de, som alle gode nordmenn, fullt og helt er mot at disse mål skal nås, og alle er tvunget medlemmer av Norges Handelsforbund, uten å kunne øve noen innflytelse på dets virksomhet. Det er også karakteristisk for det pengeforbruk som de nazistiske næringsorganisasjoner har, at den kontingent som nå avkreves handelsstandens medlemmer, dreier seg om meget betydelige beløp, som for den enkelte regelmessig vil gjelde det mangadobbelte av hva han betalte til sin gamle organisasjon. Parolen er klar: IKKE! NÅ DETALJ KONTINGENT TIL NORGES HANDELSFORBUND. Det samme gjelder selvsagt de øvrige nazistiske ledede foreninger eller forbund, som spørsmålet måtte bli aktuelt for.

- V -

TYSK MENTALITET

heter et rammende sannhetsskrift av forfatteren Carsten Fregner, som for noen tid tilbake ble nødt til å flykte ut av landet. Fregner satt i sin tid internert på Grini og kjemper av egen erfaring den tyske mentaliteten. Vi tillater oss å gjengi et avsnitt som han kaller Brutaliteten. Det er vanskelig i dag å avgjøre om tyskeren av natur er mere brutal enn andre folkeslag, men mange ting tyder på det, - ikke minst den middelalderlige tyskernes mangel på bakhold, undersøtts skildelse og elendelige vaggende gang som gir hele figuren et apokalyptisk preg. Men enten han nå av natur er mere brutal enn vi andre eller ikke, så er det sikkert at hans brutalitet ikke møter de samme sosiale og moralske hemninger som hos oss andre. Tvertimot begunstiger jo hele nazisystemet brutaliteten, - systemet er i det hele tatt slik innrettet at det gir fritt spillerom for menneskenes sletteste egenskaper, mens de undertrykker alle impulser i retning av godhet, ridderlighet eller alldhet. Dette beror på en nesten genial og i hvert fall satanisk utspulert kombinasjon av gjensidig sponasje, mistenksomhet, bestikkelelse og demoralisering.

Jeg finner blant mine utsmuglede dagboksopptegetninger fra Grini: "Snill vaktpost i ettermiddag. Lot oss stå ved bålet og varme oss hver gang det ikke var andre tyskere i nærheten". - "Leirkommandanten i ondtt luns, han skal være forbigått ved en forfremmelse fordi han ikke har vært streng nok mot fangene. Det får vi nok igjen". "Det er bestående to Gestapo-folk til stede under forhørene. De skal formodentlig passe på hverandre". - "Fehlis er blitt forfremmet. Det er påskjinnelse for ordet på Hansteen og Wicksström." Men selv dette vel konsoliderte systemet av spionasje og bestikkelelse vil ikke være tilstrekkelig til å befordre den tyske brutaliteten i dens fulle omfang medmindre tyskerne også privat fikk lov til å utfolde seg. Jeg sikter her til at den tyske kvinne aldri har utrustet sine sønner og sin mann med sunde æresbegreper og ridderlighetsbegreper, med bevisstheten om at visse ting gjør man aldri, selv for en aldri så god saks skyld. Vi er klar over at den tyske kvinne har ofret meget under krigen. Vi vet at hun lever i et samfunn som svinebinder henne alle kanter. Vi må likevel konstatere at hun går inn for "sitt kall" som hustru og mor uten å bringe med seg noen moralske krefter som kunne løfte mann og barn opp i et renere, edlere åndsklima. Hun går fra sin fars formynderskap inn i sin mans formynderskap og ofrer villig sine sønner til det mannsannet som ikke gir henne annet enn sorg og lidelser til gjengjeld. Dette ville vært en tragisk skjebne hvis hun hadde hatt evnen til å fornemme tragedien. Men de kroppslig vankefulle, svakelistede, småskravende kvinnene som vi ser gå omkring i gatene - offiserhustrer, sykepleiersker, flyktninger fra bombete tyske byer, er ganske åpenbart ute av stand til å føle nedverdigheten, enn si

I sin tilvarelselse.

Det er den naturlige avstemning av frivillighet og brutalitet. Med slike kvinner lever jo ikke en mann et forellende kjærlighetsliv. Med slike kvinner lever han som henen i hønsegården, fanger likt ubåret med uniform og dinglende medaljer. Det erotiske miljø fremvinger vulgaritet og brutalitet.

- V -

BEHØVT AV KONSERTER.

Nazistene har på grunn av den usikkerhet som har rådet innenfor vårt auslidsliv kommet innkassere flere propagandistiske selskaper. Løfter som er gitt av det såkalte "kulturdepartement" er gang på gang blitt brutt. Det siste er at det "frie" konsertliv er pålagt en luksusskatt til naziststaten på 30 prosent. Våre kunstnere skal med andre ord ved sin opptreden yte direkte, økonomisk støtte til forræderne. Det er alle gode nordmenns plikt, aktive kunstnere som det vanlige konsertpublikum, å følge denne parolen: 1. KUNSTNERE SOM IKKE VIL RISIKERE Å BLI REGNET SOM NAZISTER ELLER STRIPET, MÅ IKKE GI OFFENTLIG KONCERT. DETTE GELDER ALLE SOLISTER, ORKESTRENER OG ERNE KOR. (FASTE ORKESTERBUSKERE FORTSETTER I SINNE TILLINGEN) 2. FULLTIDIGE MÅ REGNE MED AT ALLE KONserter ER NAZISTISKE. KONCERTBESOKER KAN FØRE TIL AT MAN BLIR OPPFATTET SOM NAZIST ELLER STRIPET. DETTE GELDER OGSÅ FAMILIARISKE KONserter, INDR BL.A. TYSKERE I UHVERDIG HAP SPIEL MED I ORKESTRET.

- V -

REGISTRERINGSPLIKT AV HÆRLINGSLIVET

er blitt en høytt betinget suksses for nazistene. Av 900 registreringspliktige innen forsikringsvirksomheten, som omfatter rene selskapsagenter og agenter, hadde det ved tidsfristens utløp meldt seg 753 dag ingen av betydning. Av forsikringselskapsene, som omfatter ca. 300 hadde det meldt seg 3, og disse er ikke av noen betydning heller. Av ca. 10 000 registreringspliktige tilknyttet Håndverkerforbundet har 3000 meldt seg. Av 12 000 registreringspliktige i Transportforbundet har det meldt seg ca. 4000.

- V -

STREK BEKREFTET FØRSKÅ PÅ Å NAZIFISERE UNIVERSITETET.

Nazistene har gjort forsøk på å nazifisere Universitetet ved hjelp av et nytt reglement, som innfører begrensning av adgang til studiene ved alle fakulteter, og som gjør forutsetningen uavkortet gjeldende. Universitetets rektor, som nå er representant for NS, skal suverent avgjøre hvilke studenter som skal oppnes. Reglementet gjør det altså prinsipielt mulig etter hvert fullstendig å nazifisere vårt akademiske liv, ved å utelukke alle som ikke sympatiserer med NS fra adgang til høyere utdanning og begunstige medlemmer av partiet uten hensyn til faglige kvalifikasjoner. Det nye reglementet utløste straks en sterk reaksjon blant universitetslærere. Deil forsøkte seg da på en del beroligende kommentarer, men reglementet ble ikke trukket tilbake, tross løfte om dette. Universitetets professorer fant derfor at det var deres plikt å si klart ifra. I alle fakulteter er det derfor vedtatt en uttalelse, i 5 av fakultetene enstemmig. I 1 fakultet er det en NS-stemme. Fakultetenes standpunkt er følgende: Universitet må ha regelmessig sikkhet for at opptaking av studenter bare kan finne sted etter saklige hensyn, godkjent av fakultetene, etter samme retningslinjer som tidligere. Departementet må ellers ta den uforvarende konsekvens av å gjøre Universitetet til en institusjon med vesentlig annen karakter enn det hittil har hatt. Universitetets lærere kan ikke sylkte sig overfor landets vitenskapelige liv, og departementet må gi avkall på å bruke de ansettelseslærere som følger seg sivilistighetsforpliktet overfor en oppfatning av universitetgjerningen som er uforenlig

- V -

med de prinsipper som det nye reglementet bygger på. Stillingen skulle da være klar. Universitetet betrakter gjenstand som det nye reglementet som ikke gjeldende og vil bare godte en opptaking av studenter etter de tidligere, saklige regler.

- V -

OLJETRANSITTEN TIL SVERIGE.

I.T. har på forespørsel i det svenske uteriksdepartement erfart at transitt av olje og bensin på svenske jernbaner opphørte fra og med 11. oktober. Dermed har den svenske regjering tettet igjen ett av smuthullene i forbudet mot tyskernes transitt av krigsmaterieell gjennom Sverige. Den svenske folkeopinionen kan notere en ny seier.

- V -

NAZISME ELLER TYSKHEIT.

Det finnes i alle land mennesker som har en tilbøyelighet for å trekke et skille mellom nazistene og det tyske folk. Men til det må en skille: Er det mulig at det mindretall innenfor det tyske folk som de egentlige nasjonalsosialister utgjør, kan utføre alle de ugjerninger som vi kjenner til under denne krigen, uten en viss tilslutning hos de store masser av tyskerne? Fra vårt eget land har vi sett de blodige mord på værgeløse sivile under krigen, bombingen av sykehus og hospitalet og torturen mot fanger. Forferdelige ting, som allikevel blekner ved siden av de systematiske massemyrderier av befolkningen i Polen og Sovjetunionen som vi vet om.

I løpet av de siste par ukene er det kommet nye, rystende skildringer fra Napoli, hvor tyskerne ikke bare har skapt en ruinby fullt på høyde med Pompei (Aftenposten 30/9) men hvor de også har myrdet titusener av uskyldige mennesker og dertil plyndret på gameldags hunnværende. Er de bestialske barbarer som utfører disse ugjerninger nazister eller er de tyskere? Det verden har sett av tyske grusomheter under denne krigen er av den art at det ikke vil være mulig for folkene i de undertrykte land og i den frie verden å trekke grensen mellom nazisme og tyskhet. Hvorvidt det vil være mulig for tyskerne selv å trekke denne grensen er et åpent spørsmål; men det må være helt klart at den siviliserte menneskehetens stilling til tyskerne i framtiden vil bero på i hvilken utstrekning de selv gjør opp med sine krigsforbrytere.

Det er ikke nok at krigsforbryterne blir straffet av de sefrende makter. Det som er av betydning for oss i denne henseende er hva tyskerne selv vil foreta seg. Foreløpig er det så få tegn på noen spesiell tysk reaksjon mot nazistenes grusomheter at vi ikke har annet å gjøre enn å betrakte nazismen og tyskhet som ett og det samme. Etter alt det forferdelige vi har sett i løpet av de siste fire år, holder den oppfatning på å feste seg, at det i selve det tyske folks vesen ligger egenskaper som gir grunn for nazisme og lignende barbarske utskjelser. Overfor et slikt folk må verden treffe de nødvendige sikkerhetsiltak for framtiden. Men bare det tyske folk selv kan i handling vaske vekk den blodskyld nazismen har høvet og i alle de okkuperte land.

- V -

POLITISKE ANKLAGER I SIZJE

som etter å ha meldt seg ut av SS, ble arrestert, men senere løslatt igjen, hører til den yndelige typen som søker å skape forvildrede omstendigheter for sitt tidligere forræteri nå da han ser Tysklands vederlig, ubehagelig nærmer seg. Vi tror dog at både Sitje og alle de andre røttene som nå forlater det sykkende nazistkip kan spare seg sine anstrengelser. Av hederlige landsmenn vil de allikevel bli betraktet som de desarterte og forbryterne de i virkeligheten er.

- V -

ESTERTE. Etter at russene har nådd Dnjepir fra Zaporosje i sør til Gmel i nord er det naturlig at der har inntruffet en pause i framrykningen. Dnjepir byr på så store forsvarsmuligheter for tyskerne at de har all mulig grunn til å oppby alle sine krefter for å holde russene der. Russene har i løpet av noen få uker tatt tilbake betydelige områder. Før de kan gå til den avgjørende storm på Dnjepirlinjen må de ha tid til å organisere forsyningsvirksomheten bl.a. på sporvågen på jernbanene legges an. Dertil kommer at nettopp disse uker som markerer overgangen mellom høst og vinter er derlig egnet til krigføring. Nord for Gmel og opp til områdene sør for Koltik Luki fortsetter russene sine framstøt inn i Hviterussland. Deres mål er sansynlig å nå den viktige nord-sør gående jernbanean som går over Mogilev-Orsja- Witebsk før de tar en pause. I den siste uke har de tatt Koltiksjev og Cherkov vest for Mogilev og Koltyski 50 km vest for Witebsk. Stillingen fra Zaporosje til det Asovske hav er ikke helt klar forsviddt som det ikke har framgått helt tydelig av noen melding om russene har nådd den viktige jernbanen som over Zaporosje og Koltopol forbinde Krim med Ukraina. Et russisk gjennombrudd her vilde gjøre trass stilling overakte vanskelig og det vilde gjøre versjonen av de tyske forsvarsstillinger i Dnjepirneet illusorisk.

ITALIA. Fredag den 1. oktober rykket den 5. amerikanske arméen inn i Neapel. Det var den alminnelige oppfatning at tyskerne vilde ta stilling langs Volturnoelva. Men all onsdag den 6. oktober inntok amerikanerne trafikknutepunktet Avinosa og gikk over elva på enkelte punkter. I begynnelsen av denne uke ble de viltige flyplassene rundt Neapel besatt. Et av dem hadde tyskerne etterlatt seg over 100 idelagte fly. Lenger inne i landet er jernbanestasjonen Genova ombret. På Østkysten har den 8. britiske armé rykket hurtig nordover. Byene S. Severo og Luocera ble tatt den 1. oktober. Tidlig mandag morgen gikk tropper i land bak den tyske fronten ved Formelli. Angrepet kom overraskende på den tyske garnisonen og sjefen ble tatt til fange. Ved denne operasjon ble den tyske fronten langs Wiferno-

Frantidas frie Norge skal bygges på det sosiale demokratis trygge grunn, med de tillæmpninger i overgangstida som er nødvendig. Vi vet at det finnes elementer, som leker med tanken om diktaturstyre, men de er i et så forsvinnende mindretall at de kan vi rolig sette ut av betraktning. Det overveldende flertall av det norske folk har fått mer enn nok av diktatur i den tid og vil ha seg frabedt diktatur i hvilken som helst form for all framtid.

Men et lovedyktig demokrati er ganske utenkelig uten en fri og handlekraftig arbeiderbevegelse. Og da frantidas demokratiske grunnlag må være sosialt i sitt vesen, vil arbeiderbevegelsen mer enn for være en organisk bestanddel av demokratiet.

«Jenossbygningen» av vår frie arbeiderbevegelse vil derfor være en hovedoppgave som må løses sammen med alle de andre samfundsviktige oppgaver som gjelder seg i samme øyeblikk som Norge etter er fritt. Dette må alle aktivt innstilte arbeidere gjøre seg fortløpig med og forberede seg på. Fagforeningene og samorganisasjonene, forbundene og våre øvrige arbeiderorganisasjoner må straks tre i virksomhet. Våre arbeideraviser må straks komme ut.

Der vil det melde seg mange praktiske vanskeligheter. Ingen annen gruppe av folket er så hardt rammet av gestapojustisen som arbeiderklassen. Hundrer, ja tusener av arbeiderbevegelsens tillitsmenn er i tysk fangenskap eller i landflyktighet. Noen er skutt, eller død

olva truet i flanken, og i de følgende dager gikk tyskerne til kraftige motangrep for å eliminere denne trussel. For øyeblikket raser til dels heftige strider i nærmiljø av Terwall. - Korsika er ranset for tyskere. De franske tropper som gjennomførte erobringen sammen med italienske avdelinger, tok flere hundre fanger og omfattende bytte av krigsmateriell. KRIGEN I LUFTEN. Luftkrigen mot Tyskland endrer karakter etter hvert som de allierte får fotfeste i Italia. Samtidig har de allierte i stor utstrekning lagt an angrepsstadiet slik at det tyske forsvar i den senere tid er blitt faulende og usikkert. Fredag 1. oktober fløy flyvende festninger fra Nord-Afrika over Alpene og bombet München. Andre fly var samtidig over Wien og Neustadt hvor monteringsfabrikkene for Messerschmittfly ble angrepet. Om natten var større styrker engelske bombere over byen Hagen i Ruhrområdet. Natt til søndag ble München etter hjertesikt, og om dagen trengte amerikanerne fram til Guden. Søndagsnattens angrep mot Kassel var et av de kraftigste på lenge. I løpet av 1/2 time ble det kastet ned 1500 t. bomber. Mellom annet ble et stort ammunisjonslager rammet. Britiske observasjonsfly kunne senere i uken iakttatte et umålig krater på omlag 100 meter i diameter. I løpet av de neste 24 timer ble Frankfurt am Main bombet kraftig 2 ganger; om dagen av flyvende festninger og om natten av engelske fly. Under framstøtet om dagen delte amerikanerne 75 tyske jegerfly mens de selv tapte 15 fly. I løpet av de 5 første dagene i oktober ble det således rettet 7 større angrep mot Tyskland fra nord og sør.

VESTERFRONTEN. Mens september på mange måter var den beste måneden i kampen mot utærene, ser det ut til at tyskerne i de kommende uker vil forsøke å fornye ubåtoffensiven. Det er kommet melding om at et større antall ubåter enn på lenge befinner seg i Atlanteren. De er utstyrt med forberedte våpen, og de vil antagelig forsøke seg med en ny taktikk. De treninger som hittil har forekommet har imidlertid forløpt heldige for de allierte. (avsluttet 6. oktober kl. 23)

I tysk fangenskap. På denne måten er arbeiderbevegelsen rippet for en stor del av sine tidligere lederkadrer.

Men vi har sett det i denne trengselstide at der en mann ble revet vekk av gestapobidlene, sto straks nye krofter fram av arbeiderklassens rekker og tok arbeidet opp. Vi er ikke et øyeblikk i tvil om at arbeiderklassen vil skape seg nye lederkadrer som straks tar fatt på gjenreisningsarbeidet når tiden er inne til det.

Og her vil arbeidsfolket gå fram etter den gamle regel at bare det beste er godt nok for arbeiderbevegelsen. Det vil bli stilt strenge krav til kvalitet hos våre tillitsmenn. De åpne forrædere blir det ingen vanskeligheter med. Men det finnes dessverre også enkelte andre innenfor arbeiderbevegelsens rekker som ikke har holdt mål. Kapitulanter og folk som har krøpet i skjul. Men de har satt seg selv utenfor. Vi må bygge på de kvinner og menn som under hele okkupasjonen har stått rakrygget og uten vaklen overfor tyskerne og deres quislingkafaker. Bare med slike folk i spissen kan vi skape den nødvendige enhet innad og respekt utad for arbeiderklassens syn.

Det nye frie Norge må fra første stund preges av de brede befolkningslag sosiale syn og sunde demokratiske livsvilje. Men betingelsene for at så kan skje, er at vår samlede arbeiderbevegelse straks trer fram fullt og bil til å løse sine oppgaver. Det gjelder derfor å sette alle krefter inn for så snart råd er å trene opp en ny, handlekraftig

KAMERATI!

Den kamp som vårt folk i mer enn tre tunge år har ført mot okkupasjonsmakten og dens norske medhjelpere har vært fulgt med forståelse og sympati av hele den siviliserte verden. Fra såvel frie som undertrykte land har vi mottatt utallige vitnesbyrd om medkjensle og solidaritet. Vi skal ikke uttale oss om vi gjennom vår samlede innsats har fortjent all den heder som er øst ut over oss. Vi vil bare slå fast at enda er ikke på langt nær alle krefter mobilisert for hurtigst mulig å nå fram til det mål vi har satt oss: å knuse nazismen og gjenvinne landets frihet.

Riktignok kan vi i dag slå fast at parolene om motstandsaksjoner mot fiendens tvangsinngrep på alle områder blir fulgt av de fleste. Vi må imidlertid komme så langt at de som ennå er lurne og unnfalende føler skammen og forakten når de av hensyn til sitt personlige velvære og sikkerhet bøyer unna og går på akkord med fienden. Kravet gjelder heller ikke bare at vi skal nekte å ta oss sende som slaver til de tyske militæranlegg. I dag gjelder det i virkeligheten at hele folket går inn for å legge så mange hindringer som mulig i veien for den tyske krigføring. Vi skal peke på noen av de oppgaver som melder seg i denne forbindelse.

For fleste av landets håndverks- og industribedrifter er i dag i større eller mindre grad engasjert for tyske formål. For de nordmenn som er knyttet til denne næring blir oppgaven høyaktig den samme som for dem som arbeider på de tyske militære anlegg: å sinke produksjonen og skaffe utsettelse med vareleveransene. Og oppgaven skulle ikke være vanskelig. Med de råstoffvansker og den mangel på driftsmateriell som i dag råder kan ingen i fullt omfang kontrollere arbeidstempot hverken i det administrative og tekniske forarbeid eller i det produktive arbeidet i verksteder og fabrikkar. Arbeidere, funksjonærer, ingeniører og bedriftsledere må stilltende, men effektivt gå inn for denne linje. Det er ingen unnskyldning at en ved å sinke leveransene og forringe kvaliteten av de tyske ordres samtidig i noen utstrekning også rammer sivile norske interesser. De savn dette medfører er små og ubetydelige i forhold til de enorme byrder som russene frivillig har påtatt seg i kampen mot den felles fiende.

Også innen handel og transportvirksomhet må motstanden aktiviseres. All tjenesteiver overfor tyskere og nazister må bannlyses og fordømmes. Innenfor handelsvirksomheten er det rikt spillerom for trening og utsøttelse. Og når det gjelder transportvirksomheten som tyskerne er så avhengig av, kan den innsats som gjøres i dag mangedobles. Såvel innen jernbanesystemet som i kystfart og biltrafikk har tyskerne alt for lett spill. Materiellet er nå så slitt at det

vi vil være naturlig om det inntreffer flere driftsforstyrrelser enn tilfelle er for tiden. Det gjelder den tyske anleggsvirksomhet så er stillingen klar for alle som blir mobilisert i forbindelse med den såkalte "nasjonale arbeidsinnsats". Kravet gjelder uavkortet at alle tvangs-mobiliserte må nekte å ta seg sende. Og for den som på grunn av den usikkerhet som den gang rådde, lot seg sende i første omgang, må parolen være at de nekter å fortsette når de første måneder er come. Den viktigste oppgaven i forbindelse med den tyske anleggsvirksomheten blir imidlertid å reise motstanden hos den som i begynnelsen av okkupasjonsperioden mer eller mindre frivillig reiste på tyskerarbeid. Det blir kanskje ikke så lett i dag å fri seg for den tvangstrøye de blindt lot seg iføre, men vil de i framtiden regnes for gode nordmenn og kamerater, så må de nå i handling vise at de er villig til å yte sitt bidrag i kampen og påta seg de offer som derved er forbundet.

Tyskerne har gjennom de norske nazistiske myndigheter bundet arbeiderne fast til arbeidsplassene

ved innføring av ukersjonæringskort. Det vil derfor ikke være mulig for de fleste uten videre å reise fra anleggene. Men mange kan gjøre det. Og de må se det som sin plikt ved første høve å stikke av. For alle de andre blir oppgaven å sette arbeidstempoet ytterligere ned. Ansynet til akkordfortjeningen må ikke spille inn. De akkorder som nå er fastsatt for anleggsvirksomheten ved tysk tvangsliktat og konfirmert av de nazistiske ledere i fagorganisasjonen, ligger dessuten på et slikt lavmål at det må oppfattes som dobbelt skam å utføre en arbeidsprestasjon som gjør en fortjent til disse juvaspenger. De krav som i dag stilles til alle landsmenn er ikke uoverkommelige. Det er ikke spørsmål om eventyrlige og dramatiske handlinger, men om stille, målbevisst arbeid for å hindre og heime utryttelse av vårt lands resurser til sin krigføring.

- V -

DET DIREKTE ANGREPET PÅ TYSKLAND.

Tidspunktet for de alliertes direkte angrep på Tyskland er stadig gjenstand for gjetninger. Fra Washington meldtes nylig offisielt at de allierte nå har tilstrekkelig tonnasje "for å utkjempet det avgjørende slaget i Europa i år." I rapporten heter det at planene om å sende 5 millioner mann over havet og derav i det minste 2,5 millioner før jul - kan gjennomføres 6 måneder tidligere enn planlagt.

- V -

KRIGSKORS TIL SALGS.

Har de lyst på et krigskors skal vi gi Dem tips og hvor De da blir henvende Dem:

"N. S. Frontkjemperkontoret.

Oslo 21/9 1943

Herr Kaare Schillmann Skagsset,

Statspolitiet.

Gjennom en frontkamerat har jeg fått greie på at de har jernkorset II i miniatyr. Han sa at De hadde flere stykker og jeg ville være meget takknemlig om De kunne overlate meg ett, i tilfelle ring 27081.

Heil og Sæl

Björn Noregar."

- V -

I STEDET FOR UBÅTOFFENSIV ---

Antall admiraler har lenge vært uforholdsmessig høyt i Tyskland. I april i år ble det likevel utnevnt ikke mindre enn 20 - tjue - nye admiraler. Enaamerikansk flåteekspert, som refererte navnene i en kringkastingsending til Tyskland, føyde til at den meraden var det flere admiraler enn ubåter som løp av stapelen.

- V -

10. SEPTEMBER.

På to-årsdagen for herrettelsen av Viggo Hansteen og Rolf Wickström arrangerte den svenske landsorganisasjon en rekke møter over hele Sverige for å hylde de mange som var blitt herrettet i Norge. Onlag 100 møter ble avholdt. Ved en rekke av dem talte norske fagforeningsrepresentanter. Oppslutningen til møtene var særdeles stor og arrangementene ble en meget sterk svensk manifestasjon.

- V -

VED TYSKERNES INNGREP

ble som kjent quisling forhindrede fra å avskjedige en vesentlig del av sine utricter 25. september. Hans løfte til hirden om å gjøre rent bord og ikke skåne de uanfalske "selv i de høyeste stillinger" ble således ikke innfridd. For i noen grad å råde bot på den misnøye som i den anledning kom til uttrykk blandt hans væpnede gangsters ble fylkesmann i Åkershus satt på porten. Senere er det gått samme veien med den politiske kameleon fylkesmann Vries Hassel i Hedmark. Her har forøvrig frafallet og opprensningen tatt særlig stort omfang. Men også de quislingske geistlige har måttet stå for. Således er den tidligere nidkjære nazist, "biskop" Zwiglaeyer i Hamar bispedømme avskjediget og i hans sted er innsett sokneprest Haga, som er kjent for å være en genuin angiver.

- V -

BIDRAG TIL FRONTKJEMPERKONTORET

kan som vi tidligere har meddelt ved finansdepartementets beslutning godskrives som skattefritt bidrag og skattesnyteriet er således legalisert av quislingmyndighetens. En av dem som har benyttet seg av denne form for skattesnyteri er innehaveren av Ritz konditorier i Oslo, direktør Johan Johannesen. Vi gjengir et brev fra Frontkjemperkontoret til ham datert 20/9 1943:

"N.S. Frontkjemperkontoret.

for "Herr direktør Johan Johannesen, Ritz konditorier, Oslo.

På vegne av Frontkjemperkontoret refererer jeg til deres samtale med S.S. Uscha, Christoffersen og takker Dem for den velvilje som De imøtekommer meg med for mitt arbeid for Frontkjemperkontoret og deres pårørende. Jeg vedlegger kvittering for det av Dem lovede beløp stort kr. 1000,- ettusen kroner, som De kan anvende som skattefritt bidrag i henhold til Finansdepartementets bestemmelse. Jeg går ut fra at S.S. Uscha, Christoffersen har underrettet om Frontkjemperkontorets oppgave og dets økonomiske stilling, og ber Dem derfor om at De eller en ekspert for framtiden måtte regulere Deres eller firmaets inntekt slik at det skattepliktige beløp i størst mulig utstrekning kan bli overført til Frontkjemperkontoret.

Heil og Sæl.

Björn Noregar."

Det er enhver nordmanns plikt å sørge for at Frontkjemperkontoret hverken på den ene eller andre måten får noen økonomisk støtte til sin landsforræderske virksomhet. Det er derfor innlysende at Ritz konditorier og utsalg må boikottes. Ingen nordmann må heretter besøke Ritz konditorier eller kjøpe noen av Ritz konditoriars varer. Alle varer fra Ritz konditorier er heretter boikottet. Sørg for at dette blir kjent også for alle husvædere og hushjelper.

- V -

"WE ALLIERTE OPERASJONER

forestår mot Norge" heter det i en overskrift i det finske Hufvudstadsbladet for 7/10, hvoretter det gjengies et Reuters telegram som gir uttrykk for at de britiske operasjoner mot fiendtlig sjøfart langs norskekysten bare er forløperen for kraftigere angrep som fullstendig vil desorganisere den tyske sjøfarten og derved velte en ny, fryktelig byrde over på de norske jernbaner som allerede på forhånd er overbelastet.

- V -

TVUNGET VAKTHOLD I ALESUND.

I Ålesund foregår nå en stor utskrivning til "borgerværn." Folk blir utskrevet til vakt hold ved bruer og viktige veier samt ved livsviktige bedrifter. Hver mann skal ha 35 timer vakt ute uten lønn og på egen kost.

DR TANNER "FREDSTALE"

er en interessant artikkel i det svenske tidsskriftet *Ull* som vi delvis tillater oss å bringe i oversettelse:

Finansminister Väinö Tanner er en av de finner som bærer hovedansvaret for den utenrikspolitiske linje Finland har fulgt siden 1914. Også synes det som om den endrede krigssituasjon også har åpenbart endog hans liv og i en tale i Helsingfors 24. september berørte han åpent krigslydens svingninger og uttrykte Finlands fredsvilje i en mulig enda kraftigere ordlag enn de som statsminister Lönrotts nyttet i de kjente intervjuuttalelser. En tenker på hva hr. Tanner tidligere har prestert virker det uendelig bemerkelsesverdige å høre ham uttale at "vi må gå ut fra at vi i framtiden kommer til å leve som naboer til et sterkt Russland. Det er oss å gjøre å søke å oppnå et godt forhold til Sovjetunionen som mulig. Mot det russiske folket nærer vi ikke og vil heller aldri nære hat i vårt land."

Hr. Tanner ville bare at Russland også skulle gi til kjerne sitt standpunkt. "Hå sant det ønsker å gi uttrykk for sine tanker finner det nok kanaler hvor gjennom disse kan formidles oss." Til dette kan en bare si at Finlands militære og politiske situasjon for øyeblikket fortøner seg slik at det må bli Finlands sak å spørre om Russlands "toner". Selve Finland burde ikke ha vanskeligheter med å finne "kanaler". Finansministeren uttalte i denne forbindelse sin misnøye med den pågående "fredsdiskusjonen" i Finland og uttalte at han heller ikke var begeistret for den svenske pressens Finlandsartikler, som han karakteriserte som "en innblanding i nabolandets anliggender som var lite tilførende."

Finansminister Tanners tale har vært atskillig kritikk i Finland; bare i de skandinaviske nasjonalistorganer - og i *Dagsposten* i Sverige - har den oppnådd bifall. *Helsingin Sanomat*, Finlands største avis, beklager således at hr. Tanner "støpler all diskusjon om fred såvel her hjemme som utenlands, ikke bare som nyttig med endog skadelig." Dette virker, skriver avisen videre, forsluttelig uttrykt forbausende i et demokratisk land, hvor krigen er hvor manns og kvinnes sak og hvor freden heller ikke kan være et privilegium for enkelte personer. At der i denne forbindelse gis en korreks til den svenske pressen, som stort sett nærer vårt beste, kan heller ikke være vel overveid, heter det til slutt. Også den sosialdemokratiske opposisjonen mot hr. Tanner er sikkert lite fornøyd med denne suffisante "fredstale".

- V -

ERNÆRINGSLYKKE I DRAMMEN

I forrige uke ble militærtogtet fra Oslo til Sørlandet avsporet ved Ryggkollen ved Ljørdalen. 4 vogner med tyske soldater veltet. En av vognene rullet ned skråningen i Drammenselven, men ved et enestående held ble taket revet av, slik at samtlig i denne vognen kunne redde seg ut. 3 tyske soldater omkom ved ulykken. 28 personer hvorav 2 sivile ble hardt skadet og innlagt på Drammens sykehus.

- V -

NAZISTISK OG TYSK MENTALITET. (diskusjonsinnlegg)

F.F. for 9. oktober inneholder utdrag av C. Frogner's artikkel om nazistisk og tysk mentalitet. Artikkelen inneholder atskillige treffende bemerkninger, men F.F. s utdrag gjor

gir noen av de mest utrykte. Her det heter at "den middelalderlige tyskernes mangel på bakhode, undersetsige skikkelse og eiendommelige, vaggende gang, som gir hele figuren et apeaktig preg" virer til "de mange ting" som tyder på at "tyskeren av natur er mere brutal enn andre folkslag", så viser det bare at artikkelens forfatter hører til de mange nordmenn som er blitt smittet av nazistisk rasesludder.

Det tyske folk har ansvaret for at nazistens onde krefter er sluppet løs. Det gjelder ikke bare for den store minoritet som aktivt er gått inn for nazismen, men også for den som har latt være å bekjempe den, altså for det overveldende flertall. Frogner har rett i at det tyske folk, uavhengig av nazismen, har utviklet en mentalitet som er like uforståelig som usympatisk for de fleste folkslag hele jorden over. Den mentalitet er ingen raseegenskap, og minst av alt være en urettelig raseegenskap hos det misliksk av 4-5 forskjellige raser som kalles tyskere. Tyrkia og Sovjetunionen skulle også ha vist oss hvordan et folks mentalitet kan endres grunnleggende på få år. Tyskernes eiendommelige mentalitet er resultatet av en lang rekke historiske forhold, f. eks. tredveårskrigen, som forvandelt et blomstrende land til en ødemark, splittet landet opp i småstater og satte det utanfor kappløpet mellom store land og kolonier i fremmede verdensdeler. Det økonomiske grunnlag for verdenskrigen av 1914, som i hovedsaken var en tysk kamp for å røve kolonier, ble i virkeligheten lagt for mere enn 300 år siden, og samtidig skaptes grunnlaget for tyskernes mindreverdighetsfølelse, som gir seg utslag i den merverdige vækling mellom vak sentimentalitet og tilsynelatende selvsikker oppførsel, som lett slår over i brutalitet. Tyskernes tro på at alle deres problemer best løses ved våpennald og deres grenseløse beundring for uniformer og skaffestøveler skriver seg i hovedsaken fra Fredrik den stores tid, da freussen gjennom ustanselige kriger svang seg opp til stormaktsstilling. Den tyske ledavardisiplin har også en av sine dypteste røtter i denne tid. Allerede siden religionsfreden i Augsburg i 1555 har tyskerne lært at selv i de mest intjime samvittighetsspørsmål har den almindelige mann ingen rett til personlig mening. Stavshåndet, som de fleste steder i Tyskland først ble opphevet på Napoleons tid, og de former for halvt livegenskap som har fortsatt på storgodsene i Osttyskland til den siste tid, har også bidradd til å utslutte alt som heter sivilt mot hos tyskerne. For nesten alle nordmenn er det en selvfølge at retten er høyere enn statsakten. En slik forestilling er uforståelig for en tysker. Rett, det er for ham i beste fall hva staten påbyr, som oftest hva hans nærmeste overordnede befaler.

Tyske folk grep nazismen som et middel til å løse Tysklands økonomiske problemer gjennom en ny erobring. At dette var nazismens program er tydelig nok fra uttrykket "Mein Kampf", og det vil aldri nytte å kaste glemselens slør over at i det første riksdagsmøte etter nazistenes maktovertagelse ga til og med de sosialdemokratiske representanter sin uttrykkelige tilslutning til Hitlers utenrikspolitikk. Den almindelige tyskernes medskyldighet i nazismens forbrytelser er klar nok. Men det er et langt skritt fra å fastslå dette til å hevde at det ingen forskjell er mellom nazister og andre tyskere, og å kreve straff over hele det tyske folk - i tillegg til den straff som livet ved frontene eller i de bombetrukkede tyske byer allerede betyr og vil fortsette å bety så lenge folket ikke reiser seg. Tilsluttet strenghet mot det tyske folk vil ikke bli nødvendig for å la det svi, også etter at det er brutt sammen militært. Det er ingen tvil om at det kaos som vil oppstå etter sammenbruddet vil føre til hungersnød i landet, en hungersnød som ikke vil kunne lindres før etter lang tid fordi den enda værre nød som nazibandittene har frakkalt ved sine her-

FOR TYSKERNE OVERFALT NORGE

og gikk igang med sin systematiske utplyndring av landet, hadde vårt folk en levestandard som var blant de høyeste i verden. Og det gikk framover år for år. Det var en tildels rivende utvikling og bedret livsnormen innenfor alle næringsgrenser. Framgangen var ikke like stor overalt. For enkelte grupper av folket var det ennå langt fra til levekår som var tilfredsstillende. Og ennå hadde vi ikke vunnet bukt med arbeidsledigheten. Men vi var på god veg framover da tyskerne brøt inn over landet vårt og la alt oppbygningsarbeid til. - - - - - Det er dette arbeid som må tas opp når seiren er vunnet og nordmenn atter når i Norge.

Arbeid og trygge kår for alle - det er den fane som skal samle det norske folk til å vinne freden etter at vi først har vunnet krigen.

Det er heller ingen tvil om at under krigen har vokst fram en større erkjennelse av at sosial og økonomisk trygghet er en forutsetning for freden. Det er også tydelig at det under krigen er ryddet vekk en mengde overtro som før har stillet seg i veien for en planmessig løsning av samfunnets økonomiske og sosiale problemer. Det gamle snakket om at en ikke hadde råd til å sette igang arbeid for hele folket, vil vi forhåpentlig aldri mer høre igjen. Den første og vanskeligste oppgave blir å omstille arbeidslivet fra krigsproduksjon til arbeid og produksjon for et normalt liv i landet. Dette vil nødvendigvis måtte ta noen tid. Men her vil det i stor utstrekning være naturlig at arbeidet fortsetter umiddelbart på de vei-, jernbane og kraftanlegg m.v. som tyskerne har satt igang. En har her en rekke arbeidsfelter med fullt utstyr av maskiner og annet anleggsmateriell så arbeidet kan fortsette kontinuerlig.

Mange av disse anleggene drives nå i stor utstrekning med krigsfanger og tvungne utenlandske arbeidere. Her kan da store masser av norske arbeidere skaffes skjefte, i hvert fall i overgangstiden. Så snart det praktisk er mulig, vil gjenoppbygningen av våre krigsherjede byer skaffe arbeid for tusener av villige hender. - - - - - Men det gjelder at det blir grepet inn hurtig og effektivt. Bl.a. må det sørges for betryggende vaktvold ved alle de tyske anlegg, så verdifullt materiell ikke forsvinner.

I sammenheng med dette må det være en oppgave for arbeiderne på hver eneste arbeidsplass i landet, med alle de midler en når over, å beskytte sin bedrift, sitt verktøy og sine maskiner, råstoffer og lagre m.v. mot ødeleggelse fra tyskernes og I.S.-folks side. Disse ting er i videste forstand det norske folks eiendom og er det som skal gi arbeid og brød i framtiden. - - - Det må være en oppgave for alle gode nordmenn som har høve til å gjøre en innsats på dette felt, i god tid å planlegge de arbeidstiltak som straks kan settes i verk. - - - - - En vesentlig del av vårt arbeidsliv er i dag mer eller mindre direkte tvunget over i krigsproduksjonen. Vi kan ikke risikere at et par hundre tusen arbeidere plutselig blir kastet på gaten som arbeidsløse i det øyeblikk den tyske krigsmekt bryter sammen. Det er arbeidsfelter nok. Det gjelder bare om at en i god tid planlegger det hele slik at omstillingen av arbeidskraften kan settes i verk, så å si automatisk. Det er store og vanskelige oppgaver som vil foreligge på dette område. Med de må tas opp, jo før dess bedre. En heldig løsning av disse oppgavene kan bare skje under aktiv medvirning av de samlede arbeidsorganisasjoner og da i første rekke av en

AMERET!

Det er vel tenkelig at rebellerende tyske soldater kan ha ansvaret for sprengstoffattentatet mellom Drammen og Hjøndalen 7. oktober. Det er i hvert fall heit sikkert at ikke en eneste av de 5 visler som tyskerne har myrdet eller de mange nordmenn fra distriktet som er sendt til Grini har hatt noen befattning med attentatet. Gestapo myrder og fengsler som vanlig uskyldige mennesker for å avskrekke dem de ikke kan få fatt på. La det være klart: Det vil aldri lykkes herrene Redfess og Terboven å velte det minste frugg av sine blodskyld for denne genene terrorhandling overfor noen nordmenn. Gestapo og den tyske "varnsald", som verner disse sadistiske slyngler og lar dem få utfolde sine instinkter, skal i sin tid stå til ansvar for denne som for sine andre forbrøtelse. Sprengningen og tyskernes repressalier kan imidlertid gi oss anledning til å klargjøre vårt standpunkt til sabotasje og attentater. Det er i denne forbindelse av mindre betydning om sprengningen i Hjøndalen virkelig er utført av nordmenn eller ikke.

Det er for det første selvsagt at vi etter evne skal sabotere alle tyskernes påbud, innkallelser og forespørsler (med tyskerne forstår vi her også deres norskfødte agenter). Det er videre en selvfølge at vi også skal sabotere alt arbeid for tyskerne som vi ikke er i stand til å undra oss, med flid misforstå alle ordre, arbeide i det langsamst mulige tempo, øste og ødelegge så mange redskaper som mulig, feilekspedere varer osv. Vi må åpent innrømme at på dette felt blir det ofte syndet.

Det er også klart at vi ikke prinsipielt er motstandere av attentater mot tysk militær og politisk. Vi er klar over at når tyskerne på alle måter setter folkeretten til side, er vi på vår side ikke bare ubundet av den, vi er i den rette situasjon forpliktet til å gjøre hva vi kan for å hjelpe til å drive tyskerne ut av landet og bistå våre allierte i kampen for vårt land. Hvis vestmaktene og den norske hær på Island skulle foreta en landgang på Vestlandet, er det vår soleklare plikt å gjøre alt for å bryte vei- og jernbaneforbindelser, forstyrre tyskernes oppmarsj ved gerilja-aksjoner osv. Slik er imidlertid ikke situasjonen i dag, og det er mere enn tvilsomt om selv kraftige aksjoner fra vår side vil franskynde en slik situasjon. Utviklingen på Dalaatalsystemet tyder i hvert fall i på det.

Attentater er en militær aksjon. Som ved alle aksjoner har de ansvarlige ledere plikt til å veie det som vinnes mot hva det koster. Bedømmer vi sprengningen i Hjøndalen under denne synsvinkel, må vi for det første si at den materielle vinning ved å se og drepe en del tyskere i dag ikke er stor. Setter vi opp mot dette 5 nordmenns liv og mange andres frihet så kan man svare at en krig alltid koster mange gode menneskers liv og frihet. Dette svar er riktig, men spørsmålet er om vi ikke har tapt meget mere enn det. Dagen for tyskerne offentliggjorde sine gisseltog, sendte en rekke frastredende menn i Drammen og omegn ut et opprop til befolkningen med den eneste avstandtagen fra all sabotasje. Dette opprop er ikke et tysk falskneri. Som unnskyldning for unntegnerne kan det sies at de sikkert skrev det for å redde gislernes liv. Det var sannsynligvis i påvente av en slik aksjon at tyskerne ventet med å offentliggjøre sin morddåd. Intet er mere gledelig for dem enn å kunne ydmyke sine ofre og trekke dem i sølen før de griper til slaktelken. Det er å håpe at denne episode må lære alle gode nordmenn at vi aldri vinner noe ved å kripe for tyskerne.

Oppropet kan bare skade dem som har sendt det ut. Men betydningen av det ligger i at det gir uttrykk for stemningen etter attentatet. Frykt og forvirring - det er hva oppropet gir uttrykk for. Lammelse av motstandsviljen er hensikten med den tyske terror og det er ingen tvil om at denne

hemmet i større eller mindre grad er nådd. Fra visse hold heides at det er en hardningsprosess det norske folk gjennomgår, når det utsettes for naziterror. I virkeligheten er det det motsatte. Det norske folk skal herdes til å tale omkostningen ved kampen for vår frihet. Men det herdes ikke ved å utsettes for terror etter aksjoner som det anses for meningsløse i forhold til hva de koster. Slike aksjoner styrker ikke den nasjonale front, de svekker den og fratår oss både det samhold og de ledere vi trenger når tiden er inne til å føre kampen med våpenmak i fiendens rygg.

BADOLIO S ITRIGSERKLÆRING

Til Tyskland 13. okt. er blitt mottatt med blandede følelser i England og Amerika. I de besatte land vil den bli mottatt med ublandet skuffelse. De tyske meldinger om hvorledes Mussolini ble styrtet 26. juli, rober at det var store strømfør og omfattende uroligheter over nesten hele Italia på det tidspunkt. Det var det italienske folks freds demonstrasjoner som tvang kongen og Badoglio til å styrtet Mussolini, og som gjorde det mulig å foreta kuppet uten å støle på opposisjon fra Mussolinis tilhengere. De allierte er ikke bundet av noen som helst faktisk forpliktelser mot den styrtet som i sin tid, uten å være tvunget til det, snapp fascistene fra til regjeringmakta, som siden har vært medansvarlig for alle deres forbrytelser, og som ennå etter sin flukt fra Rom har hatt den frekthet å titulere seg "konge av Italia og Albania og keiser av Etiopia". De er heller ikke bundet av forpliktelser mot Badoglio, "hertug av Addis Abeba", hvis største gjøremål er bruk av giftgass mot Etiopiske kvinner og barn og en hensynsløs terror etter at seieren i Etiopia var vunnet. Hvis det er alvorlig ment fra vestmaktene side at krigsforbryterne skal trekkes til ansvar, da er det uforståelig for oss at denne krigsforbryter nummer 1 ikke for lenge siden sitter vel forvart i et engelsk fengsel. I Etiopia, som hører med blant de allierte nasjoner, har de siste begivenheter vært sterk og forståelig harme, og har til 2 offisielle protester fra Haile Selassie. Den jugoslaviske regjering har forlangt at to generaler i Badoglios følge, Ambrosio og Ruatta, som beskyldes for grusomheter i Jugoslavia, skal bli trukket til ansvar. Vestmaktene regjeringer har lovet å undersøke saken, men har ikke tatt noe skritt til å sikre seg de anklagedes personer, og begge generaler regner å gjørlig med at en såle aktiv krigsinnsats fra deres side vil være nok til å få deres gamle forbrytelser ført i glemsboka.

Det er fullt forståelig at de alliertes krigsledelse innlot seg forhandlinger med Badoglio, da han hadde overtatt regjeringmakta. Kongen og Badoglio har riktignok tidligere gått inn for krigen på tyskernes side, og begge er dypt innviklet i fascistenes forbrytelser. I denne har for en gangs skyld rett, når de betegner begge som usle forrædere. Men en militær ledelse har ikke rett til å avslå hjelp fra forrædere i fiendens leir, og så lenge Badoglio satt i Rom og kunne gi hønlige ordre til hele den italienske hær, var han utvilsomt en nyttig mann. Forrædere bruker man, men man har ingen plikt til å belønne dem. Det italienske folk har ikke begått noe forræderi ved å vende seg mot tyskerne. Svenske journalister som var i Rom da Mussolini erklærte krigen, forteller at italienernes reaksjon på nyheten var dyp forstenhet og at fascistjplingenes forsøk på å oppføre som halvgjenger i gatene ble slått ned med ettertrykk. Det italienske folk har hele tiden hatet tyskerne,

og bare ventet på leilighet til å rense dem ut av landet. Blant de italienske offiserer finnes ganske visst mange tilhengere av fascismen, og de italienske troppers innsats mot tyskerne på Dodekaneserne og andre steder har ikke vært imponerende. Men de norditalienske streikende arbeidere og befolkningen i Napoli har vist sannt heltemot. Under en ledelse som det italienske folk kunne ha tillit til, ville det i tiden framover gjort en betydelig innsats i kampen mot tyskerne, og det ville vært en lett sak for vestmaktene og skaffe Italia en slik regjering. Et stort antall framtrædende italiener som har måttet flykte for fascistterroren, sitter for tiden i London eller Tunisia. Selv om vestmaktene på liv og død ville beholde det italienske kongehus Savoyen, ville det også vært den minste sak for dem å få Victor Emanuel til å abdisere for kronprins Umberto, som - med rette eller urette - i Italia og andre steder har fått ord på seg for å være en motstander av fascismen.

Vi er ikke i tvil om at anerkjennelsen av Badoglio som "krigspartner" har den samme forklaring som anerkjennelsen av dobbeltforræderen Darland etter de alliertes landstigning i Nord-Afrika 8. nov. ifjor. Det er hensynet til de krefter som bekjemper opinionen innen den mest reaksjonære del av den katolske - del av den amerikanske velgermasse, som bestemmer amerikanernes og dermed general Eisenhovers politikk. Denne del av velgermassen føler en frykt for enhver folkereising som til og med overgår deres beneistring når de på U.S.A.s nasjonaldag deklarerer fete ordon "the American revolution".

Ingen fornuftig ledet stat bærer mere av rigens byrder enn den er nødt til, og ingen stat kjemper for annet enn sin egen interesse. Vi nordmenn kjemper hverken for vestmaktene eller for Russland og vi vil fortsette kampen for vår egen frihet, uavhengig av den ene eller begge parter foretar seg. Men vi hører til de allierte nasjoner, og også vi på hjemmefronten mener å ha rett til å la vår stemme høres. Vestmaktene bør i egen interesse overveie om vinningen ved "krigs-partnere" som Darland og Badoglio ikke mere enn oppveies ved det tap av sympati og tillit som blir følgen i alle besatte land.

- V -

PA UNIVERSITETET I LUXEM?

Universitetslærere og studentene har skapt en fast front mot nazistenes mange overgrep. Som følge av den faste linje universitetets professorer inntok nå sist da alle saklige hensyn m.h.p. opptagelse av nye studenter ble satt til side av myndighetene, har statspolitiet siden fredag 15. ds. foretatt en rekke arrestasjoner. Professorene O. Hassel, Magnus Olsen, Harald Schjelderup, Carl Jacob Arnholm, Eiliv Skard, Bjørn Føyen, Sverre Steen, Anatol Heintz, og Ragnar Frisch, Bøsent Johan Schreiner og stipendiat Johs. Andersen arrestert og sendt til åndttvedt, sammen med en hel del kandidater, studenter og funksjonærer, i alt ca. 50 inntil tirsdag 19. okt. Professor Magnus Olsen er senere løslatt, p.g. av sykdom. Alle professorer og studenter har fått reiseforbud fra Oslo.

- V -

NORSK HYDROS PRODUKSJON

I det engelske underhus besvarte parlamentssekretær Foot ifølge Reuter en interpellasjon om Norsk Hydros produksjon og hvor mye av denne gikk til Sverige og Danmark og derfra til Tyskland. Han svarte at det forekom ingen reeksport fra Sverige til Tyskland, hverken av kalksalpeter eller salpetersyre, og at det knapt forekom en slik reeksport gjennom Danmark, selv om en del leveranser (forts. side 6)

- 4 -

KRIGENS GANG

Britiske tropper er kommet til Azorene. Denne meddelelse ga statsminister Churchill underhuset den 13. okt., da han fortalte at Portugal hadde gitt de allierte tillatelse til å gå til utbygging av luftfart støttepunkt på øya Terceira. Azorene har stor strategisk betydning, idet øygruppen ligger vest for Portugal på ruten mellom New York og Gibraltar og dobbelt så langt fra Amerika som fra Europa. De nye basene betyr et alvorlig slag mot de tyske ubåtene som etter en lang pause igjen er gått til aksjon. Portugals innrømmelse har derfor vakt stor forbitrelse i Berlin.

På østfronten bringer utviklingen tyskerne stadig nye bekymringer. I deres planer inngår tydeligvis en stor tilbaketrekning av reserver. De stolte på at "søleperioden" ville føre med seg en stans i den russiske framrykkingen og gi anledning til reorganisering av forsvaret og stabilisering av en vinterlinje. Tross det heftige høstregnet fortsetter imidlertid det russiske stormløpet, og sovjettroppene er nådd fram til stillinger bare 200 km øst for den gamle polske grensen. De tyske nøkkelstillingene ved Dnepr står for fall og nye operasjoner truer tyskerne med katastrofale nederlag. Etter gjennombruddet ved Kremontsjug strømmet mengder av russiske tanks, infanteri og motoriserte avdelinger gjennom bresjen og truer med å avvikle tyskerne i Dnepropetrovsksnittet alle rettmuligheter. Hovedjernbanen fra Dnepropetrovsk er allerede brutt ved inntagelsen av Pjati-katka. Eric Saporosje sprer sovjettroppene seg i en stor bue i retning mot steppene nord for Krim, der tyskerne bare har den ensporede jernbanen over Perikopneset igjen. Sentrum i byen Melitopol er erobret og de langvarige gatekampene fortsetter.

Kampene vest for Dnepr, ved Kiev, Orel og Melitopol er av de blodigste som krigshistorien kan oppvise. Frontkorrespondenter sier at de savner sidestykke endog i det tyskrussiske felttoget. Den tyske overkommando slynger inn en strøm av reserver, men russerne presser stadig på og lar seg ikke stans. Tyskernes utgangsstillinger i øst overfor en ny vinters omveltelse er de dårligst mulige.

Det er derfor verdt å faste seg ved at de foruten fly har trukket minst en elitedivisjon fra østfronten til krigsskueplassen ved Middelhavet, slik at det nå står omkring 50 tyske divisjoner i Italia. Tyskerne vil åpenbart gjøre alt som står i deres makt for å holde de allierte borte fra flyplassene i Nord-Italia, som jo vil danne ubærlige utgangspunkter for nye bombeoffensiver mot den tyske krigsindustri. Kesselrings styrker forsvaret seg selv om den blir sterkt hemmet av de alliertes store overlegenhet i luften og av risikoen for å bli salt i ryggen ved landstigninger lenger nord.

Med kraftige frontal- og flankengrep har den 5. arme sprengt Voltornolinjen og tvunget de tyske troppene til å trekke seg tilbake. Caiazzo, 15 km nordøst for Capua, Vinchiatturo, nord for Benevento på hovedveien Foggia-Rom, og Campobasso på veien fra Vinchiatturo til Termoli er erobret. Allierte fortropper står nå 120 km fra Rom, der tyskerne allerede har begynt å legge seg og plyndringene.

En framrykking gjennom hele halvøya vil imidlertid bli en krevende oppgave og ta atskillig tid. De tyske taler for at de allierte, så snart de nyerobrede flyplassene i Sør-Italia er satt i stand igjen, gjør spranget over til Balkan der de, støttet til partisanene, hurtigere kan komme fram på livsviktig tysk område i Donaudalen. Den senere tids systematiske bombing

flyplasser i Hellas og på Kreta kan tyde på at felttoget på Balkan vil komme til å arte seg som dobbeltsidig operasjon fra Sør-Italia i vest og fra Cypern og Syria i øst.

ingen i Middelhavet har hatt en direkte virkning på krigen mot Japan. De allierte har igjen fullstendig herredømme til sjøss i Det indiske Hav og Den bengalske Bukt, og etter en lang tid i Burma viser det seg nå tegn til at de allierte også der vil gå til offensiv. De allierte helt initiativet i Stillehavskrigen. Øygruppen Ny Georgia øst for Ny Guinea er nå på allierte er, og øyene Colombangora og Vella Lavella i Salomonøygruppen er også erobret. Allierte stridskrefter fra Ny Guinea har rettet et kraftig angrep mot den japanske basis Rabaul på øygruppen Ny Britannia.

i Europa fortsetter luftkrigen med stadig stigende intensitet. De siste døgn er preget av en tysk-amerikansk luftoffensiv både om dagen og om natten mot tysk og tyskokkupert område. Et stort dagangrep av amerikanske flygende festninger ble forrige torsdag rettet mot Tysklands nye kuldeagerfabrikker i Schweinfurt i Bayern, og tyskerne som tidligere har fått ødelagt en kuldeagerfabrikk ved Paris har nå i største hast måttet plasere svære bestillinger på kuldeagerfabrikker i andre tyske og tyske-venniske firmaer.

Personheten samlar seg ellers om utenriksministermøtet i Moskva, der representanter for de tre store stormakter er kommet sammen for å drøfte alle spørsmål vedrørende den felles krigføring og problemer som vil melde seg når det blir fred igjen. En hel verden venter i spenning på resultatene av konferansen.

- V -

NASJONALE ARBEIDSINNSATS.

Etten av august var i alt 19664 personer utskrevet til krigsviktig arbeid etter reglene om nasjonal arbeidsinnsats.

Brev til Arbeidsdirektoratet 14/7 d.å. har 3 arbeidere som er utskrevet til O.T. Narvik, og om en del av sine opplevelser. På veien nordover overhattet de i Melhus. "Alle brakker et så fullt at man måtte gå opp i sin køye om noen skulle passere den. På gulvet lå skitten klær og på alle kanter var ustanselig hosting. Følgene lot heller ikke lenge vente på seg og måtte sendes til sykehus. En norsk lege som besøkte noen av de syke, uttalte at forurensningen var skandaløs og at hvis vi ble der et par dager til, ville alle mann bli syke. Dette skjedde torsdag 22/4." - Langfredag ble vedkommende arbeidere transportert videre med en holde på 10 000 tonner som var lastet med krigsmateriell. - "Reisen til Narvik tok nøyaktig 62 timer og gikk i konvoi med tyske valdskip. Ombord var sikkert 1200 mann, alle gikk med livbåter. Så vidt vi kunne se var det bare 4 livbåter og noen redningsflåter. Livbåtene hang ute til bruk." - I Narvik ble arbeiderne fordelt. "Vi kom til en leir på Kvitsandøra i nærheten av Narvik. Omkring 70 mann ble innlosjert i en spisebarakke hvor vi igjen måtte ligge på gulvet. Det var like skittent som på Melhus og ved hvert måltid kom stedets arbeidere der for å hjelpe oss. De vandret gjennom hele salen mellom madrassene og hvirvlet opp støv som la seg på alt. Om natten var det kaldt og trekkfullt. Ute var det jo ennå frost om nettene. Dette tok seg ikke på den som hadde utholdt strabadsene imtil da. Etter et par dager på Kvitsandøra var det visstnok ikke en eneste mann som ikke var syk. Forkjølelse, halsesyke, influensa, og bortover gulvet ja noen og hostet, mange hadde feber. Så fikk en mann skarlagensfeber og 50 av oss ble internert i 8 dager under disse forhold."

- V -

(forts. fra side 3)

sen var bestemt for Tyskland var passert gjennom landet. Eksporten til Sverige i 1941-42 utgjorde 100 000 tonn kalksalpeter og om lag 6 800 tonn salpetersyre, og eksporten til Danmark og Finnland av kalksalpeter henholdsvis 178 000 og 28 000 tonn.

- V -

PÅ NOTODDEN

har de en tid hatt en lærer Dahl som borgermester. Mannen er selvsagt NS. Han ble i sin tid satt under tiltale for sedlighetsforbrytelser mot barn og avsatt som lærer. Da NS kom til makten stakk han hodet fram igjen og ble stor mann. Han endte som borgermester på Notodden og gjorde seg helt umulig ved sine vettløse avskjedigelser av dyktige folk. ble det for ille selv for NS. Og borgermesteren ble selv avskjediget.

- V -

KJØLSNER OTTO GJELLUM

ble av de nazistiske myndigheter oppnevnt til formann i Jakobs menighetsråd i Oslo. Gjellum har syv barn i sitt ekteskap og dessuten tre uekte barn. Men dessuten var han besiddelse av den for framtredende nazister nødvendige egenskap, å være straffedømt for tryk. Gjellum er spesialist på sedlighetsforbrytelsesens område. Han har vært dømt til 3 - åtte - års fengsel for forbrytelse mot straffelovens §§ 195, 196, 199, 3 og 207, som handler om blodskam. Da Gjellums kvalifikasjoner på sedlighetsforbrytelsesens område ble alt for godt kjent i Oslo, fant Frøyland å måtte tilbakekalle oppnevnelser av mannen som formann i menighetsrådet.

- V -

BLOKADE

Alle offentlige sang- og musikktilstelninger, også Filharmoniskes konserter, er blokkert. Ingen god nordmann går derfor på konserter av noe slag.

- V -

HELSINGFORSKOLEN

har mottatt følgende brev fra forhenværende distriktslæge Solberg i Drangedal. "Det gjelder søknad om adgang til å få brennevinskort. Da sådanne leveres ut meldte oss ikke, min hustru og jeg. Vi har ikke pleiet å nyte alkoholholdige drikke uten en gang. Dessuten tenkte jeg den gang at vil jeg ha kort senere, så blir det å få. Mannen opplyser at der må attest fra departementet nu. Som ennå - i navnet - praktiserende læge kunne jeg skaffe meg i all fall litt; men ikke denne veg.

Saken er, at min hustru, 79 år, og jeg, 82 år i det siste plaget av stivhet og ur søvn især etter dårlige neldinger fra øst. Erfaring fra før har lært meg at på aftenen er hjelp mot bekymringer. Jeg har ilde fordøining og noen spesielle Almindelige varer greier seg.

Hoff og Sæl"

M. Solberg (sign.)

- V -

DE NORSKE OFFISERER

son t-nst ble sendt som krigsfanger til Tyskland er nå kommet fram til sine bestemte

- 7 -

steder i Polen. Den første kontingent er plassert i en krigsfangeleir ved Schildberg nordøst i Breslau. Den annen kontingent er plassert i en fangeleir ved Lissa - også ved Breslau. De ke offiserer som tidligere var i Tsjuken er også overført dit da Tsjuken heretter skal brukes som fangeleir for italienske offiserer. Både i Schildberg og Lissa er fangeleirene meget tette og forpleiningen dårlig. Rasjonene består av 3 stykker brød, 20 gram margarin og et måltidsuppe pr. dag.

- V -

EDREVEIEN

gjøres av NS-mannen Finn Lykkegaard og må derfor ikke kjøpes. Bladet inneholder den reneste propaganda for alt som tysk heter. Artiklene er også til dels meget slett oversatt. Allers har NS-redaktør. Den tidligere redaktøren, Bühring Dehli, er avsatt. Han satt som kjent på Grini i mer 2 år.

- V -

EN ANGIVER

en stabil i Skien, Alfred Richard Jensen, er en meget farlig angiver. Han er ikke medlem av NS, men arbeider for betaling med oppklaring av kilden til illegale blad. Ifjor høst lyktes han å fangi 2 personer som hadde et radioapparat. Begge to ble arrestert. Under sitt arbeid trer denne angiver som jussing.

- V -

AMEL DAHL SØNN

Halden skottøyfabrikk, disponent Ole Dahl, (begge er NS) er arrestert for svartebørshandel. Han har bl.a. forordnet å ha kjøpt 300 kg. sukker, 125 kg. hvetemel, 120 kg. flesk, en kylling og en hel kvie, så en kan vel gå ut fra at hans "kjøpmannskap" gjelder ennå flere. Bare på en måned har han kjøpt rasjonerte varer for 10-12 tusen kroner. Det er foretatt flere arrestasjoner i forbindelse med denne NS-koryfés handelstrafikk. Ole Dahl deltok i sin tid i undersøkelsere av andres matvarelagre.

- V -

BLOKKERT AV STILLINGER I STAT OG KOMMUNE

kjent er alle disse stillinger blokkert. Blokkaden er effektiv, bortsett fra at enkelte verdifulle personer ikke har kunnet motstå fristelsen til å skaffe seg en stilling også i kommunen. Disse personer må ikke stå i den tro at de kan beholde disse stillinger og de gode forholdene som har avholdt seg fra å søke stilling, behøver ikke frykte for at de derved har gått glipp av noen mulighet. Alle disse stillinger vil bli ledige på ny og besatt etter riksregjeringens saklige hensyn.

- V -

GRUPPEORGANISASJON

for noen tid siden holdt landskonferanse på Stårmarka. I omtalen av konferansen heter det i avisen for 12/10 at bl.a. O. Bech i L.O. var oppført som foredragsholder. Vi har undersøkt forholdet og det viser seg at advokat Bech intet har hatt med dette kursuset å gjøre.

- V -

SVEINSKE MALIEKSPORTEN

Tyskland over Kiruna-Luleå er i oktober om lag 40% mindre enn vanlig. Nedgangen er av rent naturlig og skyldes reparasjonsarbeid på Luleåbanen. Svenskene regner med at reparasjonsarbeidene skal være ferdige innen denne måneds utgang.

- V -

"TILLITSFORHOLDET" I FAGORGANISASJONEN

Vi har tidligere pekt på hvorledes de nazistiske komissærer i fagorganisasjonen driver en innbyrdes intrige- og angivervirksomhet som stadig vekk fører til avsettelser og endog arrestasjoner. Kompetansestriddsspørsmål gjør seg også til stadig gjeldende og det er kjent hvor landsleder Fossun slirer for å hevde sin autoritet overfor småpavene i forbundene. Et rundskriv (nr. 141) gir på nytt uttrykk for dette forhold:

"Til Forbund og Samorganisasjoner.

På foranledning innskjerpes at samtlige rundskriv til forbund og samorganisasjoner hvori det gis disse spesielle oppdrag, skal være undertegnet av Landslederen, eller i hans fravær av stedfortredende landsleder. Direktiver utover det som gis i slike rundskriv eller direkte skriv undertegnet av en av de ovenfor nevnte, skal ikke etterkommes av forbundene eller samorganisasjonene.

Personalet ved forbundene eller samorganisasjonene har ikke adgang til å motta verv eller stillinger utenom Landsorganisasjonen uten med direkte samtykke av Landslederen.

Heil og Sæl

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON.

Odd Fossun."

Det ser således ut til at det oppskrytte føringsprinsippet vanskelig lar seg gjennomføre selv overfor de forrædere og overløpere som har bekjent seg til det.

- V -

HALVARD OLSENS COME BACK

Det meddeles at renegaten Halvard Olsen nå er ansatt som sjef for sosialavdelingen i L.O. Han er på anledning innvilget permisjon fra sin stilling i Arbeidsnemnda i Oslo. I innvidde kretser heter det at han i nær framtid skal få Fossuns stilling som formann i den såkalt Arbeidernes faglige Landsorganisasjon. Det viser seg på ny at morderen alltid vender tilbake til åstedet for sin forbrytelse.

Halvard Olsen inntok i sin tid en sentral stilling i norsk arbeiderbevegelse. Han så tidlig at arbeiderklassen var gått trett av den politiske splittelse etter forrige verdenskrig og ved å utnytte denne stanning og gjøre seg til talsmann for sanning, opparbeidet han en viss posisjon og ble Ole O. Liens etterfølger som formann i L.O. Men hans svake og opportunistiske karakter skaffet ham tidlig mye motbør. Han opprødde aldri den umiddelbare kontakt med arbeidsfolket som er nødvendig for å stake opp en fast og enhetlig kurs for sosiale og økonomiske nybrotsarbeid. Han ble kastet som formann i L.O. i 1934, mindre p.g. av den saklige uenighetsstillelse i spørsmålet om avstemningsreglene ved arbeidskonflikter, enn den personlige uenighets- og oppløsningsstilstand han allerede den gang befant seg i. Det var kjent at han de siste årene før 1934 var nesten arbeidsdyktig som følge av tilfengende alkoholisering og annen stimulansetrang.

Når Halvard Olsen nå får et kortvarig "come back" i L.O. så er det et nytt bevis på den personlige splittelse som brer seg i forrædernes rekke. For arbeidsfolket som i avsky og forakt har forlatt organisasjonen etter at fienden med makt overtok den, betyr det ikke klart og vilje til å velge bare de beste krefter i spissen for det økonomiske og sosiale fremføringsverket som nå til etter krigen, fordi arbeiderne vet at dette også er forutsetningen for å kunne bygge opp en sund og livskraftig

FRI FAGBEVEGELSE.

30. oktober 1943

3. årsskrift

AMERAT!

Idelbart etter at nazistene ved tyskernes hjelp hadde overtatt makten i fagorganisasjonen i oktober 1941, erklærte landsleder Fossun at fagorganisasjonen heretter ikke kunne støtte de av om lønnsforbedringer. Denne programklaring, som innebar et direkte angrep på arbeiderne ved arbeidsplassene, er også i fullt omfang innfridd. Hel lønnsstopp - ja til og med lønnsnedslag har i tillegg vært gjennomført av de nazistiske myndigheter i nye samarbeid med kommissærer i fagorganisasjonen i en tid med ubrukt prisstigning og tiltagende vareknapphet. Resultatet av års nazistisk fagforeningspolitikk er således at levestandarden etter den offisielle statistikk er sunket med 50 prosent, men i virkeligheten mye mer når en tar hensyn til den ujevne tilgang og dårlige kvalitet av de nødvendige forbruksartikler.

Imidlertid arbeiderklassen under frie forhold kunne anvende for å trygge sin eksistens er under den nåværende fase av kampen lite tjenlige og aksjoner i form av arbeidsstans vil av våre fiender bli drukket i blod. Men matsituasjonen i vårt land er nå blitt så forfæret at arbeiderne lenger stilltiende kan finne seg i å la det hele skure. Tiden er nå inne til at arbeiderne i alle bedrifter og arbeidsplasser må reise krav til maktene, først og fremst til ordførere og forsyningsnemndene i kommunene, om mere mat og bedre mat. Særlig gjelder det tilførsel og forsyningene av fisk, kjøtt, melk og fett. Dessuten må det kreves utlevering av klær og og da i første rekke arbeidstøy. Situasjonen med hensyn til klær er like forfæret som matsituasjonen og allerede idag kan det sies at det arbeidende folk under tyskernes og rufslingsenes bokstavelig talt er blitt et filleproletariat.

I alle arbeidsplasser over hele landet må denne parolen nå tas opp og krevene om mat og klær, ulurt og begrunnet ut fra forholdene på de enkelte steder hurtigst mulig sendes inn til forsyningsmyndighetene. Det er en selvfølge at Landsorganisasjonen, forbundene og distriktsorganisasjonene nå som før skal holdes utenfor. Med dem som ved hjelp av fiendens bajonetter erobre og som vår organisasjon, fratok oss våre hovedvonne rettigheter og anga og forfulgte våre bestrevelser og tillitsmenn, forhandler vi ikke. De skal fortsatt sitte i karantene på sine flotteskip inntil den dag kommer da vi kan stille dem til ansvar for deres forbrytelser mot arbeiderne.

- V -

ETEN OM SANCT SVITHUN.

Med hensyn til pålitelighet vil vi kan innestå for, har vi mottatt::

Det er enge vært vanskelig å få gode opplysninger om den svingelige senkningen utafør i begynnelsen av oktober. Vi må imidlertid være klar over følgende: mot all folkerett har tyskerne også hurtigruteskipene bevepnet, og uttalelser har latt skinne gjennom at hensikten er å få flere hendinger av denne art. Når antiluftskytset på batene spiller opp, kan ingen betale flyene at de går til angrep. I sendingene fra London er det også flere ganger blitt advart og sagt fra: folk reiser med ruteskipene langs kysten på eget ansvar. Likevel er det å tro at allierte flygere har fått instruks om i størst mulig utstrekning å skåne "sivil" fart. En og annen gang er imidlertid uhellet ute, som i dette tilfellet da nettopp

var gitt ordre om at en skulle gå kraftigere til verks mot tysk skipsfart langs norskekysten. Været var dårlig og siktbarheten liten da "St. Svithun" ble observert fra flyene. To ganger ga de skipet stoppeordre for å gi passasjerene og mannskapet tid til å gå i båtene, men begge ganger forgjeves. Tyskerne tvang nemlig vakthavende styrmann til å fortsette, idet de truet ham på livet. Så falt bombene, antiluftskytset ombord svarte og snart rådde vill forvirring. Historien fra "Prinsesse Ragnhild's" forlis på Vestfjorden høsten 1940 gjentak seg. De to styrmennene på dekk prøvde å dekke panikken og høvdet den uskravne lov på sjøen: Kvinner og barn først! men de ble begge hensynsløst slått ned. Dette er sannheten om "St. Svithun's" forlis og om tyskernes oppførsel. Den ene soldaten som med fare for sitt liv hjalp til ved redningstrossen fra skipet til land, var et hedertlig unntak og vil bli husket. Men alle de tyskerne som først hindret folk i å gå i båtene ved å overse stoppesignalet fra flyene og siden ikke forvirringen ved å skyte styrmennene ned, de bærer sitt tunge ansvar for at så mange som 43 norske mistet livet. Det omkom også 18 tyskere.

- V -

FRÅ ÅLESUND

Bliir meldt at en tysk lastebåt på 3000 tonn ble sterkt skadd ved en lystisk eksplosjon på havna natt til 1. oktober. Kvelden etter begynte uttankinga av 500 nordmenn til det før omtalte "borgervenn". Det er reist en mengde tyskere der oppe fraag Ålesunderne har for en stor del overtatt patruljeringa av bruer og viktige vegkryssninger. Matsituasjonen er også her elendig. Det fins ingen fisk å få! Ellers har det vakt stor glede i byen da folk fikk visshet for at angiveren Marino Nilsson var ryddet av veien. Liket hans ble nemlig funnet den 14. oktober i sjøen utafør ei kai. Nilsson som forsvant liike over nyttår, var direkte årsak til at to båter med englandsfærere ble tatt av tyskerne.

- V -

VÆR VARSOM MED BESKYLDNINGER.

Det hender dess værre at gode nordmenn blir stemplet som "stripet" eller upålitelige som følge av løse rykter. Dette skader ikke bare vedkommende som uskyldig å lide på grunn av den slags uansvarlig slarv, men det skader også den sak vi kjemper for. Husk derfor på at det nå foreligger ugjengnelige beviser for en rettsmålsvillige beskyldninger mot en navn-gitt person og gjør ditt til at løssaklig rykterakeri blir stemplet etter fortjeneste.

- V -

RIKSJEGERMESTER OLAF HOLM

ble forleden meddelt avskjed av rikskommisariatet med øyeblikkelig virkning. Hans oppgave som "riksjegermester" har bestått i å heve lønn og "representere" på statens bekostning overalt hvor han kom i forbindelse med tyskerne. Hans store drøm har hele tiden vært å få Hermann Göring hit opp for å delta i et jaktparti. Han nå fant tyskerne at han ble for brysom og gjorde kort prosess.

- V -

FRONTKJEMPERKONTORET

begynner å komme i økonomiske vanskeligheter til tross for at detfrister bidragsytere både med skattelettelse og annen lokkasat. Vi skal gjengi et brev fra frontkjemperkontoret hvor det klager sin nød:

"Et stort antall frontkjemper er nå løstet heim etter endt tjeneste. Disse er hjulpet etter beste evne og frontkjemperkontoret har ytet et ganske stort arbeid, og hjelp overfor

disse karene. Jeg vil imidlertid framheve at et enno større antall frandleles er i tjeneste og flere av disse har vært ute fra 1 til 3 år. På grunn av hjelpen til de dimiterte frontkjemperer vi kommet i en dårlig økonomisk stilling og er ikke i dag i stand til å yte våre frontkjemperne den hjelp som vi faktisk plikter.

Det vil framgå av vedlagte bilag er alle bidrag som ytes frontkjemperkontoret skattefrie. De med andre ord trekke det fra i selvangivelsen. Jeg offentliggjør hvert kvartal frontkjemperkontorets regnskaper og ber Dem studere disse. For at våre frontkjemperer også i år skal få jule, trenger vi ca. 200 000 kroner og jeg ber Dem derfor på våre frontkjemperes vegne å yte frontkjemperkontoret et bidrag."

- V -

MILITÆRE STRAFFELOV

Øyensynlig til stadighet i tankene til quisling. For noen tid siden opplevde vi den groteske situasjon at han som framfor noen andre av landsforræderne vil bli stillet til ansvar etter den lov, gjorde den gjeldende overfor de landsmenn som ser det som sin plikt å fri landet fra den og gjenopprette lovlige tilstander. Den militære straffelovs bestemmelser skulle ikke ramme hans nye væpnede makt i politiet, hirden og Germanske SS, men også hele den norske folkebefolkningen hvis de ikke i ett og alt holdt seg okkupasjonsmaktens og forræderens lovlige "forordninger" etterrettelig. Nå har quisling i sin tiltagende desperasjon gått ennå et steg videre. Den 14. oktober har han kunngjort en ny "lov" om endringer i den militære straffelov som fastsetter dødsstraff for praktisk talt alle de former for motstand det norske folk til har velt i sin kamp mot fienden. Denne nye trusel fra "føreren" har imidlertid vakt liten interesse, da slike saker i alminnelighet avgjøres av Gestapo, som bestemmer antallet av dødsstraffer og når og hvor de skal finne sted utelukkende ut fra hensiktsmessighetsgrunner. Det som på området er jo gisseinordene og har tilstær de tyske terrorister åpent og offentlig at tyrder uskyldige mennesker.

Det eneste område har quislings nye lovmakeri vakt betydelig interesse og det er i forbindelse med § 35, siste ledd som er opphevet og som erklærte militærnektning av samvittighetsgrunner å være strafffri. Her antyder han i virkeligheten at nordmenn kan mobiliseres og få våpen. Vi tør forsikre hr. ministarpresidenten at intet ville være oss kjærere, men vi er glad at hans tyske herrer er mer klartseende og innser rekkevidden av å gi den sanne norske nasjonen våpen!

- V -

ORD I RÅSKAP.

Den 21. oktober retter "Fritt Folk" et angrep på Norges Røde Kors for dets virksomhet til fordel for de mange nordmenn som er falt som offer for Gestapos terror og nå vansmekter i tyske fange- og konsentrasjonsleira. I noen tid har Røde Kors kunnet sende pakker inneholdende 4-5 næringsmidler og vitaringreparater pr. måned til sine ulykkelige landsmenn, hvis eneste "betydning" bestod i at de elsket friheten høyere enn sin egen sikkerhet. "Fritt Folk" unnskylder ikke for de sjofleste insinuasjoner mot presidenten i Røde Kors som i denne sak bare har oppgitt og skjuttet de soleklare forpliktelser som er tildelt denne institusjon ifølge folkeretten. Det er bemerkelsesverdig at selv tyskerne ikke har hatt noe å innvende, men tvert i mot i regning har gitt fangene vid adgang til å motta pakker. De vet selvsagt hvor utilstrekkelige forsyningene er. - "Fritt Folk's" redaktør og åndsfrender skal vite at en dag vil dette nye angrep for deres generne sadisme veie tungt når straffen for deres forbrytelser skal utmåles.

- V -

KULTURFRONTEN MÅ AKTIVISERES.

Det er ikke tvil om at nazistene har hatt en viss framgang når det gjelder å spre usikkerhet og forvirring i vår holdning til forskjellige kulturelle tiltak. Dette må det nå en gang for alle være slutt på og vi innskjerper de paroler som gjelder for alle som ønsker å kalle seg gode nordmenn:

FORLAGENE: Bøker fra disse nazistiske forlagene må ikke under noen omstendighet kjøpes: BTix Forlag, Marabans Forlag, Centralforlaget, Gunnar Stenersens Forlag, I.M. Stenersens Forlag, Viking Forlag, Segevicke Thraps Forlag og Amos Forlag. Gyldendal Norsk Forlag er nazistisk ledet og nye bøker er derfor boykottet. Det samme gjelder Aschehoug som i sommer fikk nazistisk konsulent.

TEATER: Nationaltheatret, Det norske teater og Trøndelag teater er boykottet.

FILM: Sindingfilmen "Sangen til livet" er boykottet og det samme gjelder selvsagt uten unntak alle tyske filmer.

Gode norske skuespillere tar ikke noe arbeid utover hva deres kontrakter strengt forplikter dem til. De unngår offentlige opplesninger, så vidt mulig også filmangasjementer.

MUSIKK: Ingen god norsk kunstner gir i dag offentlig konsert. Han opptreer ikke som solist ved orkesterkonsert, sollikun går ikke på solistkonsert eller Filharmoniskes konsert. Disse er tilfelle med uoppremskonsert boykottet.

Disse paroler må følges av alle. Det advares mot alle forsøk på å skape forvirring enten det nå kommer fra nazister eller såkalte "jössinger", som av utfallenhet og av hensyn til sitt eget velvære ikke ønsker å bringe selv det minste offer i den felles kamp mot nazi-propagandaen.

ØKONOMISKE ETTSKJEDSOMBELENER.

Den militære utvikling på frontene viser tydelig at Nazi-Tysklands fullstendige militære sammenbrudd nærmer seg, og at krigen går mot sin slutt. Det er da ganske naturlig at en mann og mann i veltillid diskutere hva som skal skje etter på, når vårt lands nasjonale selvstyre er gjenvunnet.

Det som i særlig grad fanger interessen er de økonomiske spørsmål, idet en innser nødvendigheten av at det settes inn et systematisk arbeid på dette felt så snart krigen er over og at det gjelder å komme i gang så snart som mulig.

Det er så uendelig mange problemer som møder seg: snart 4 års systematisk utplyndring har bunnskrapt alle ressurser, tåst alle lagre av så vel råstoffer som ferdigvarer, levestandarden er bragt ned under eksistensminimum, store deler av den arbeidsføre befolkning er revet vekk fra sitt vanlige yrke og satt over i annet, for det meste uproduktivt arbeid.

Det lille som er utrettet i denne tiden er planlagt av tyskerne og tjener utelukkende tyske formål, mens en sak som gjenoppbygningen av de krigsherjede strøkene er sabotert så fullstendig at folk der for det meste enda bor i brakker.

Den første øyeblikkelige oppgave blir derfor å gjenoppbygge de krigsherjede strøkene, gjenreise næringslivet, fylle lagrene og heve levestandarden til det nivå det var på i 1939.

Men dette er ikke nok. Selv om begivenhetene i Norge under okkupasjonen har gjort at vi rent ubevisst ser forholdene for krigen i et næsten rosebrødt skjær, er det ingen grunn til å legge skjul på at samfunnet den gang var langt fra fullkomment.

Levestandarden var alt for lav, enkelte arvervsgrupper led direkte nød, bolignøden var

stor og skrikende. Den oppvoksende slekt var utsatt for arbeidsløshet og underbetaling, mens samfunnet ikke maktet å sette de ledige hender i arbeid for å nyttiggjøre landets naturlige hjelpemidler helt ut og der ved like den alminnelige levestandard.

Disse forhold må rettes så hurtig som mulig etter krigen. Våre naturrikdommer må under statens ledelse systematisk undersøkes og utvikles, utbygging av vannkraft og elektrifisering av jernbaner, industri og husholdninger må fortsette i forsterket tempo, boligbyggingen må settes i gang igjen og forseres, og den ind strøreisning som var på tale før krigen må settes ut i livet og gjennomføres med all kraft.

Mange vil kanskje her innvende at dette sveker vel meget av nazistenes selvbergingspropaganda, av den økonomiske nasjonalisme som bidro så sterkt til å skape den atmosfære av frykt og usikkerhet som gjorde denne krig mulig.

Men det er stor forskjell på den selvbergingspolitikk som av militære grunner streper etter å være så og mest mulig uavhengig av omverdenen, uten hensyn til hvilke følger dette vil få for økonomi og levestandard, og på den økonomiske ekspansjonspolitik som søker å ta alle landets hjelpemidler i bruk for å skape den høyest mulige levestandard.

Herunder må hovedvekten legges på den produksjon hvor de naturlige betingelser ligger særlig godt til rette, mens en heller avstår fra å ta opp produksjonsgrener hvor hjemmemarkedet er for lite eller de naturlige forhold ligger slik til at produksjonen vil bli for dyr og ulønnsom.

Til gjengjeld må vi ha rett til å forlange av andre folk, og da i særlig grad våre store allierte, at de behandler våre store eksportindustrier, og de spesielle norske næringer som hvalfangst, fiske og skipsfart på samme måte.

Det er bare gjennom et utstrakt mellomfolkelig samarbeid av denne art at katastrofer som denne krig kan unngås i framtiden.

KRIGENS GANG.

Østfronten volder fortsatt tyskerne de største bekymringer. Ei rekke blodige slag avslører hverandre på forskjellige avsnitt, og trass i det seige forsvaret har russerne oppnådd nye viktige resultater. Sør for Gornel har den røde arme trengt igjennom fiendens linjer og kjemper nå på vestsida av Dnjepr ved Retsjitsja. Både nord og sør for Kiev, i utkantene av byen, raser heftige

slag og russerne har trengt dypere inn i forsvarsverkene. Tyngdepunktet for høstoffsensiven ligger imidlertid stadig på det sørlige avsnitt. Gjennombruddet av de tyske linjene ved Kremensjog har bragt sovjettroppene mer enn 100 km inn i Dnjeprbuen. Her sprer de seg på slettene nord

for Krivoi Rog og Mikopol, henholdsvis 150 km vest og 70 km sørvest for Saporosje. Russernes mest sensasjonelle seier hittil er imidlertid erobringen av Dnjepropetrovsk og Dnjeprosersjinsk

i oktober bare to dager etter at røde tropper hadde satt over Dnjepr sør og nord for byen. Tyskerne har neppe hatt tid til å ødelegge byen eller føre bort sine veldige lagre av krigsmateriell og korn fra Ukraina. - Etter erobringa av Melitopol under 10 dagers gatekamper rykker

russerne over Den mogalske steppe mot Parikoptangen - hvor tyskenes eneste enkeltsporte jernbane fra Krim passerer - og mot Dnjeprmunningen. De tyske armeer i Dnjeprbuen og på Krim befinner seg i en ytterst kritisk stilling - truet både i flanken og i ryggen.

På Middelhavsfronten har hendingene framleis et mindre dramatisk preg. En tror at tyskerne er i ferd med å opprette en ny forsvarslinje i gunstig terreng 25 km nord for Valturmo. Tyske kommandosjoner blir kraftig bombet. Frihetsarmeen på Balkan blir støttet ved britiske bombardement av tyske støttepunkter der.

VESTMAKTENES KRIGSINNSATS.

17. juni 1940 brøt Frankrike sammen. England stod alene mot en knusende overlegen motstand, og de lever etter sommeren og høsten fikk London føle den fulle vekt av tyskernes flyangrep. For nazistene stod det som om britene måtte være helt fra forstanden hvis de ikke ga seg. Men de ga seg ikke. Og da Hess 13. mai 1941 ble sendt til Storbritannia for å slutte fred, så tyskerne med ryggen fri kunne overfalle Sovjetsamveldet, da var Churchills første handling å sende Stalin varsel. Når vi i dag kritiserer Vestmaktene krigsinnsettelse, skal vi ikke glemme at det den gang var England som reddet Europa fra for alle tider å bli nazistenes bytte.

Det tjener nemlig ikke til noe å fortie at de fleste nordmenn, og neppe oss antakelig de fleste andre undertrykte folk i Europa, er lite tilfreds med Vestmaktene krigsinnsettelse i dag. Mens russerne siden juli har erobret tilbake over halvparten av det tyskbesatte område, regnet til de gamle grenser fra før 1939, og dette i kamp mot ca. 200 av tyskernes beste divisjoner med tillegg av opp til 70 vasaldivisjoner, og nå, midt under høstbløyta, truer med å øringe og tilintetgjøre ca. 50 tyske divisjoner og drive fienden helt ut av landet, har Vestmaktene på samme tid bare erobret Sicilia og den sydligste og minst verdifulle tredjedel av Den italienske halvøy, og det bare i kamp mot et fåtall av tyskernes divisjoner. Når Vestmaktene også har fått hovedøya Sardinia og Korsika, skyldes det for størstedelen italienernes og korsikanernes innsats. Til tross for at italienerne på Dodekaneserne gikk til angrep på tyskerne etter våpenstillstanden 13. okt., fikk de nesten ingen støtte fra de to armeer som nå i ett år har ligget ved Syrias kyst og på Cypren, og den største av Dodekaneserne, Rhodos, konstruks i tyskernes besittelse. Også Kos, Leros, Samos og andre av øyene er senere gått tapt, og en landsetting i Hellas over Det joniske hav ble for Hellas allerede skutt langt ut i framtida. Mangelen på mannskapshjelp til de serbiske friskarer på Dalmatiskysten har også vakt kritikk, og det virket forstemmende at den amerikansk-britiske landsetting ved Salerno bare med nød og neppe unngikk å ende med en katastrofe. Den senere framgang i Italia har ikke gått fort sammenlignet med russernes. I general Mason's militærversikt for 23. oktober ble det hevdet at det var vanskelig å passere Volturno, fordi elve er 25 m bred, men folk har ikke glemt at russiske soldater svømte over Dnjestr hvor den var 800 m bred. Det ble videre i generalens oversikt pekt på forsyningsvanskelighetene for hæren i Italia, men det burde i hvert fall være lettere for Vestmaktene å forsyne Italiahæren ved hjelp av sin veldige flåte, enn for russerne å forsyne sine hærer tvers over en landstrekning på 2-300 km med alle jernbaner og vegger ødelagt, og til dels over en 1-3 km bred elv uten andre overganger enn improviserte bruer. I Times, som er den britiske regjerings halvoffisielle organ, er det i det siste blitt hevdet at først neste år vil de allierte være sterke nok til å opprette den "2den front" på Franskysten, og den militære utvikling bekrefter at dette ikke er bluff. Inntil for et par uker siden drev de britiske og amerikanske fly med intense bombardement av flyplasser og militære støttepunkter i Belgia og Nord-Frankrike, og dette ble selvsagt av de fleste oppfattet som invasjonforberedelse. I den siste tid har disse angrep sluppet merkbart av, og angrepene mot krigsindustri i Tyskland er i stedet øket i styrke. Det er all grunn til å tro at flyangrepene i vest var en skinmanøvre for å trekke flest mulig tyske divisjoner til Atlanterhavskysten for å lette landgangen i Italia.

Det er meningsløst å nekte at Vestmaktene krigsinnsettelse har vært mindre enn russernes. Hvis det i siste instans blir en amerikansk-britisk innsats som konser til å sette punktum for krigen, da kan vi ikke vente fred før tidligst til neste høst.

Det er likevel urettferdig å glemme to ledd i Vestmaktene krigsinnsettelse som har langt større mening enn en ofte er klar over: den vellykkede kamp mot ubåtene som har muliggjort transportene krigsmateriell og matvarer bl.a. til Russland, og det nådeløse bombardement av tysk krigsindustri og tyske byer, som kanskje kan utløse en reising av det tyske folk når den militære stilling er blitt ytterligere forverret, og som i hvert fall svækker tyskernes krigsinnsettelse på alle fronter i den øst. Flytørene under disse angrep er store, og flygerne viser strålende dyktighet og utallig utholdenhet.

Men i Italia binder allerede idag en lag 35 tyske divisjoner i Italia og på Balkan. Selv Vestmaktene foreløpig intet gjør på Atlanterhavskysten, binder truselen om "den 2den front" til et av tyske styrker der også. Den senere framgang i Italia og unnlatteligheten av å sende mannskapshjelp til jugoslavene skyldes også at Vestmaktene etter erfaringen fra Salerno ikke våget å gå med nye landsettinger for det er sørget for tilstrekkelig med istandsatte flyplasser i området. Det er også nok så sannsynlig at Tyrkia i nær framtid vil gi de to armeer i Syria fri handlingsfrihet, og tyskernes gjenerobring av Dodekaneserne kan da bli mest til ulempe for den serbiske hær, og især i Amerika, fins det nok av krigsjobbere som ser sin fordel i en langvarig krig. Under forrige verdenskrig laget de norske krigsjobbere hjerteløse vitser om "faren for at den skal bryte løs", og liknende uttrykk forekommer nå i amerikanske børsaviser. Det er neppe til å tro at det i øyeblikket er disse grupper som bestemmer Amerikas og Englands krigsinnsettelse, men det kan være ganglig å bli minnet om at det var den som i sin tid finansierte nazismen og støttet den ved statslån til våpenkjøp, ved å drive igjennom den tysk-britiske avtale o.s.v., da den var kommet til makta. Selv om nazismen blir knust, har vi ikke vunnet noe for all mulighet for å tjene profitt på krig og krigsrykt er avskaffet.

Det er indlertid klart at England og Amerika ikke har den samme brennende interesse av å få en slutt på krigen som russerne som framleis har fienden i sitt rikeste kornkammer og som ser at millioner av sine innbyggere tvinges til å gjøre slavearbeid for ham. Vestmaktene kan også unne seg med at selv om deres tropper på De britiske øyer og Island nå har ypperlig trening og utrustning, har de ennå ingen virkelig kamperfaring. Det ville derfor koste svært mye hvis disse tropper første gang skulle settes inn i en så vanskelig operasjon som landgangen på den sterkeste kystende del av Atlanterhavskysten. En får håpe at det er Vestmaktene mening etter hvert å sende mannskapene i Italia i vinterens løp, for på den måten å skaffe flest mulig kamperfaring.

Medlingene i Moskva har allerede vist at britene står nærmere russerne enn amerikanerne gjør på de forestående militære operasjoner. Den britiske regjering ønsker sikkert å få en slutt på krigen i Europa så snart som mulig - når det bare kan skje uten for store britiske tap. Men amerikanerne har sannsynligvis personlig det samme ønske, men han er hemmet av hensynet til presidentens neste høst. De amerikanske isolasjonister fører en hensynsløs kampanje for å sette krigen i forgrunnen på bekostning av den europeiske krig, og Roosevelt frykter sikkert også Sovjetsamveldets grense i vest skal fastsettes og Samveldet selvsagt bl.a. vil opprette en utlemmelsen av den kviterussiske del av det gamle Polen, vil også dette bli utnyttet i kampanjen. - Ingen kan vite hvor lenge den indre front holder i Tyskland. Men så lenge amerikanerne ikke velger å appellere direkte til det tyske folk, bør vi ikke regne med tysk sammenheng for sikkert, og da taler alt for at krigen ennå kan bli langvarig. Selv i beste fall vil tyskerne sannsynligvis trenge minst et halvt år hvis de alene skal bli nødt til å kjenne seg slått inn i hjertet av Tyskland.

MICRO-FILMING

AV INDRE SPALTE I SIN HELHET IKKE MULIG

P. G. A. INNBINDINGEN

FRANKRIKE KJEMPER.

Utenrikskommissæren i det franske nasjonalråd opplyser at det nå kjemper 40 000 patrioter fjellområdene i Frankrike. Tyskerne setter nå inn regulære tropper mot den. Amunisjonstog, troppetog, oljetogner og bruer sprenges daglig i luften.

- V -

TA VARE PÅ HELSA.

Fra tid til annen lar quisling og hans drabanter oss vite at det utelukkende skyldes deres tiativ at vi ikke forbrøst er sultet ihjel. Det er NS som har sørget for maten og andre fornødenheter. I motsetning til den frøle tida før NS kom til makten, er nå alt bare v. Det er bare så uforståelig at vi, som de bunnfordervade mennesker vi er, forsømmer å vise t nærighet mot våre velgjørere.

Det er unødvendig å imøtegi denne plumpe agitasjon fra forrædernes side. En kan bare henvi til det "tiltak" som nå er tatt av forsyningsmyndighetene i Oslo og omegn, hvorved lagrene tørrfisk, klippfisk og sildemel er frigitt for inntil 20 middager i løpet av en måned!

er det stillet i utsikt at det skal bli noe å få i neste måned også! Å peke nærmere på at fersk fisk, spekesild og spiselig salt fisk for lengst er forsvunnet, bare å fornærme de tusener av husvædre som i denne tida forgjeyes står i de timelange køer. Men det sier seg selv at denne tilstand nå har begynt å gå på helsa løs. Både kvinner og me bærer tydelig preg av underernæring. Og motstandsevnen mot sykdom minker, det kan være l og sukkhuspersonale fortelle alvorlige ting om.

Det fins mange bedrifter som alvorlig og samvittighetsfullt har tatt seg av matforsyningen sine arbeidere og funksjonærer. De har skaffet et bra tilskudd av fisk, grønnsaker, poteter o. l. Det viser en sakkjensle og samfunnsånd som er verd påskjønnelse. Men mange bedriftsleder nøyter seg med å sørge for sine egne forsyninger.

Under disse omstendigheter er det nødvendig at arbeidsfolket for alvor tar til å innrette sine arbeidsytelser etter de ernæringsforhold vi lever under. Det er det glade varvidd å tro at kan prestere normal arbeidsytelse på det nåværende kosthold. Det vil i løpet av kort tid straffe seg bittert om en prøver seg på det. Det er ansvarsløst både overfor seg selv og s pårørende å overanstrenge seg i arbeidet nå.

I det hele tatt blir det etter hvert mer og mer nødvendig at arbeidsfolket tar vare på sin bred. Kjenner en seg slapp og uvel, skal en ikke gå på arbeid, men straks søke læge og undersøke. Svært mange mennesker går alt for lange med begynnende magesår eller andre sykmer som henger sammen med ernæringsforholdene.

Vi vet at arbeidskraften er arbeidsfolkets viktigste aktivum. Den må vi verne om og bevare både av hensyn til oss selv og våre pårørende og det samfunn vi i framtiden skal tilhøre. må innrette oss slik at vi ikke er en samling fysiske vrak når krigen er over og vi skal fått på alle de oppgaver som da vil melde seg. Vi må på dette som på andre områder ha for at det gjelder å mobilisere alle krefter for å kunne skape en aktiv og livskraftig

FRI FAGBEVEGELSE.

742
11

FRI FAGBEVEGELSE.

6. november 1943.

3. årgang.

AMERATI

Tyskerne og deres norske laketer gjentar inntil det kjedsommelige sine forsøk på å skremme norske folk med bolsjeviki-spøkelset. Deres propagandæksperter fører en virkelig heroisk kamp på dette frontavsnittet, men vi kan trygt si: med like lite hell som de som idag prøver å forsvare tyskernes militære fronter. Tyskland taper på alle fronter!

Det er ingen tvil om at Sovjetsamveldet og det russiske folk aldri har inntatt en så sterk stilling blant alle nordmenn som nå. Tysklandsvenner er våre fiender, Tysklands fiender er våre venner og allierte. Dette er ikke bare en formalitet som angår våre statsmyndigheter, det er en realitet som er ett med hver norsk kvinne og manns brennende håp og bitre kamp for landets frihet og rett. Hvert slag som den seierrike røde arme kan tilføye de tyske barbarer, bringer oss nærmere friheten. Og når vi leser om "overdimensjonerte" russiske angrep, "grotesk" russisk overmakt, "orkanaktig storm osv., da kjenner vi en varm takknålighet mot det tapre russiske folk som gjennom sin innsats og sine ubeskrivelige ofre ved fronten og bak fronten har gjort deane framgang mulig.

Naturligvis får vi også høre dagstøtt at russerne ønsker å legge under seg større eller mindre områder av landet vårt. Det er skremmeagitasjonen med de russiske sagffarne opp ad deg. Til dette er å si at ingen steder i landet er denne skremmeagitasjonen mindre virkningsfull enn i Nord-Norge. Folket der nord bare ler til den slags.

fra ansvarlig russisk hold er det under læigen flere ganger sagt fra at de ønsker at Norge skal beholde sin fulle frihet og selvstendighet. Vi har ingen grunn til å tvile på at dette er det russiske folks og den russiske statsledelses standpunkt. I Moskva-tidsskriftet "Kriegen og arbeiderklassen" er dette standpunkt på ny understreket i forrige uke gjennom en artikkel der det står at Sovjetsamveldet ikke har noen territorielle krav i Norge, og heller ikke ønsker å blande seg opp i de indrepolitiske forhold i landet. Det er vel verd å merke seg at denne uttalelsen som mens tremaktsforhandlingene pågikk i Moskva.

Utenriksminister Trygve Lie har for et års tid siden sagt at Norge i framtiden vil danne en naturlig bru mellom Sovjetsamveldet og England-Amerika. Det er en klar og grei formulering av vårt lands stilling som militært, politisk og kulturelt bindeledd mellom de allierte stormakter.

Det samme vil også gjelde det rent mellomfolkkelige-sakken. Ikke minst for arbeiderbevegelsen. Her kan vi også bygge på gamle og sterke tradisjoner - vi kan bare minne om vår fagorganisasjons langrelange bestrevelser på å få russerne med i det internasjonale faglige samarbeid. Det sier seg selv at når krigen er slutt, vil arbeidet med å knytte båndene til kameratslig og saklig samarbeid på en rekke felter bli gjenopptatt med full kraft også når det gjelder arbeiderbevegelsen fra vår nærtliggende nabo i øst.

Tyskernes og quislingenes forsøk på å splitte den norske front ved å stille opp valget:

enten nazisme eller bolsjevisme er fullstendig forfallet. Sympatien for Sovjetsaaveldet og dets tappert kjempende folk har ingen sammenheng med et stanspunkt for eller mot det russiske saifunnsystem. Derfor er denne sympati så sterk og levende innenfor alle lag av det norske folk, idet en erkjenner at det er russernes ubestridelige rett å ordne sitt saifunn og sitt levesett som det passer den, på samme vis som vi her de ansvarlige russiske statsmenn ender for at de ikke ønsker å blanneseg opp i de indre forhold i Norge.

Derfor er sympatien for og samhørigheten med det russiske folk ikke knyttet til noen spesiell gruppe av nordmenn i dag, og vil heller ikke bli det i fremtiden. Den sætter alle nordmenn i dag kjøper på de forskjellige fronter mot nazityranni og undertrykkelse, for folket og landets frihet og rett.

REISETILBETÆNING

Det skal for tiden inn penges til mange forskjellige forntil. En gylden regel er at alle bidragsyttere til de ikke gir bidrag til ukjente personer. Det kunne være prøvingsjon. Innvalgte hold har det også vært forsøkt å knytte til dels store beløp til fremme av sær- f. eks. etter krigen. Det er usikkelig at enkelte grupper innen hjemmefronten benytter seg av pengene til å de har og arbeidet seg i den nasjonale front til denslags transaksjoner. Innvalgte ytere er i yeblikket sikkert sterkt nok belastet. De vil visstnok ikke benyttes som finansieringskjeller. De utdalse gratis og er ingen utgifter. En av vis trenger økonomisk støtte, vil anmodning heron bli innført i aviser.

- V -

En norsk avis har varslet om kommisjon og svindel samt desertering innenfor det stats- rettslige parti i den siste uk. Det skal på av hensyn til klassen utelates:

Arne Smith - eng, som nylig ble dømt til 4 måneders fengsel for omfattende svindel med brennevinskort, "soner" ut straffen i sin tidligere jobb ved arbeidskontoret i Oslo, hvor han er beskjeftiget med å skrive ut folk til "nasjonal" arbeidsinnsats.

I Hørstad ble nylig politimester Lin og frønkjøper Langfeldt i fylla ut for brygg- onfeiltagelse. De ble begge raddet - av tyskerne.

I siste nummer av Politifolket offentliggjør 1. ss-folk, som alle er medlemmer av ss. I fofen for utslings gæde er innlagt på utval til psykiatrisk undersøkelse.

En reisefølge slo forleden til billett som på ygdubussen de inn ble avkrevet bil-

ende-tils listet fra solun, som er medlemmer i bygdes jordstyre, ble nylig over- stot- ferd med ulovlig frakting. Det ble også oppdaget at han lovrte for lite folk og nest- til slutt, samtidig som det ble konstateret at han hadde undersøkt kommunens senest lov- til slutt lag av nytt f. s.

Fylkespersonalløser Arne Røse er mistet for innbrudd i - personalkontor i Oslo, hvor kontoret og arkivskap ble stjålet. Ansjen skal være at han var uttalt til front- tjeneste.

Hamar har det som kjent vært masseutmeldinger av NS og "reisefeberer" ser ut til å tte. Vi kan notere følgende nye desertere: Lagfører Olsen Nyang, propagandaleder G. An- e, haldsbestyrer Storsveen, tollkontrollør Hensvold, bademester Hekland og konduktør- bæk, som deretter fikk avskjed ved jernbanen.

Lagfører Hils Halvorsen i Porsgrunn har etter mye strev oppnådd permisjon.

Det er nå oppnevnt en undersøkelseskomisjon med minister Riisnes som formann for å gå gjennom anklagene mot minister Hagelin. Etter det kjennskap en har fått til hr. Hagelins omfattende svindlerier kan en vente at kommisjonens arbeid vil ta noen tid. Imidlertid er det sannsynlig at Hagelin nå blir "ofret", da stadig flere NS-spisser har rettet angrep mot ham. Det groveste skyts er imidlertid prestert av Major Bakke i Den norske legion, som i en le gjengitt som leder i Nationen 2. november har rettet de voldsomste beskyldninger mot utmelder som ikke er "idealistisk" innstillet med tydelig adresse mot herrene Hagelin, Stz, Blehr og Lippestad.

- V -

SOLTBESTEMMELSER

Ennons Naeringsdepartementet er det nå sendt ut nye bestemmelser som tar sikte på å ned- sette rasjonene for de arbeidere som har ukarasjoner inns-ert. Det gjelder i første rekke utdragning av tilleggskort ved fravær på grunn av ferie, sykdom etc. Bedrifter som fore- tar utdelingen av disse ukortene, pålegges å føre kontrollister og nye påse at bestem- melsene overholdes. Det er i denne forbindelse nødvendig å påpeke at de funksjonærer ved bedrifter som har med utdeling og kontroll å gjøre bør vise smidighet ved håndhevelsen av nye bestemmelser. Rasjoneringsmyndighetene kan umulig ha oversikt over disse forhold og det blir da en oppgave for den enkelte funksjonær å sørge for at skadeforringene blir så små som mulig for de arbeidere som rammes.

- V -

GIVERE

Stor Nybire og frue, Hjalmar Rencke og Gutorm Kristensen, alle adresse Arendalsgt. 6, Oslo er blitt angivere som må holdes under oppsikt. Bjarne Sien (alias Møller -Rud -Hartmann) arbeider i sikkerhetspolitiet. Er uten bestemt oppholdssted. Grosserer Hans Holter, Bekkefaret, Ullern er svoger av Herman Harris Aall opptrer som fastlønnet angiver for Skandje og Feyling i kirkedepartementet.

- V -

SKIBSD

I kveld den 19. oktober ble reiseinspektør Andreas Stavik i Skien skutt på gaten av en tysk offiser. Stavik mistenkte sin hustru for å ha pleiet omgang med tyskere og under oppgjøret hadde hun underoffisoren til og fyrte av tre skudd som alle traff Stavik i magen. Han ut- talt noen minutter etter. Stavik skildres som en sympatisk og god nordmann og etterlater seg to

Utrike barn.

- V -

RUSSISKE NASJONALØKONOMI

Professor Varga har nylig offentliggjort en del interessante forslag i spørsmålet om krigsskade- erstatningene. Varga hevder for det første at Tyskland og dets forbundne stater -Italia, Finland, Japan og Romania- må pålegges å utrede krigsskadeerstatninger og for det annet at de stater som har fortrinnsrett til disse erstatninger som har vært utsatt for de største ødelæggelser av jernbaner, bygninger, fabrikker, maskiner etc. Det påpekes at erstatningene ikke skal anlegges i Norge, men at den skade som er tilføyet Polen, Hellas, Norge og Russland med frem-

ved utlevering av akselstatens forråd av jernbanevogner, maskiner o.s.v. Videre blir det ydes erstatning ved innsats av tysk arbeidskraft i gjenoppbygningsarbeidet og ved overtakelse av den produksjon i akselstatene som kan fortsette etter krigen. Professor Vega innrømmer at det vil være umulig å oppnå erstatning for all den skade Tyskland og dets vasalstater har forårsaket, men han understreker at det ville være om seierstatene skulle komme i en vanskeligere økonomisk situasjon enn angriperstatene. Når han hevder at land som Polen, Hellas, Norge og Russland må komme først i betraktning ved fordelingen av erstatningene begynner Vega dette med at Vestmaktens tap av fartøyer og før Englands vedkommende også tap som følge av flyangrep er relativt små i forhold til disse lands nasjonalrikdom.

FRANGINGEN PÅ ØSTFRONTEN

fortsetter i samme rasende tempo som før. Begge jernbanelinjer og landeveier fra Krim er sperret, og russiske styrker strømmer inn på halvøya. Perekoptangen i vest ble sperret 1. november, og samme dag var allerede Armjansk, 8 km. lenger sør, i russernes besittelse. Samme dag ble også Salkove ved østre inngang til Krim tatt. De tyske og rumenske styrker på Krim er nå avsperrt fra land av den røde hær og fra sjøen av den røde flåte, og går sin sikke undergang i møte. En landsetning av Timosjenkos styrker fra Tamanhalvøya er sannsynligvis nær forestående, og akselstyrkene på Krim vil da bli klemt sammen fra tre sider. Lenger nord er russerne kommet nesten fram til Kherson ved Dnjepr's munning, mens en tredje angrepskile står like foran manganbyen Nikopol. Mens tyskerne sør for Dnjepr viker i uorden og etterlater seg veldig mengder utrustning og materiell, har de satt i gang voldsomme angrep fra malsbyen Krivoi Rog. Russerne har ikke hatt framgang ved Kiev og Retsjista i Pereslavl-området, men deres brudner der binder store tyske styrker som ellers ville blitt satt inn mot russernes høyre flanke ved Kremensjuk. Også ved Gmel, Orsja, Vitebsk og i Njevelområdet er tyskerne utsatt for et sterkt press. Lenger nord blir operasjonene sinket av regnvaer. Meldinger begynner nå å lekke ut fra Moskva om den nye vinterhær som står ferdig til å overta når kulda setter inn. Russerne akter ikke å gi tyskerne et øyeblikks ro til å samle seg. Vegen fra Melitopol til Odessa ved grensa til Bessarabia er ikke lenger enn avstanden fra Rostov til Melitopol, og vegen fra Kiev til den gamle polske grensa er mye kortere enn vegen fra Kharkov eller Kursk til Kiev. Den tyske hær har tap sin seiersvisshet, og den holder nå på å tape den siste og nødvendigste betingelse for å kunne sette seg effektivt i motverge. - tilliten til sin ledelse.

RUSSERNES MANNKAPRESERVER

Det er omtrent to år siden vi kunne lese i alle tyskkontrollerte aviser at "de siste russiske reserver er løst". På det tidspunkt hadde tyskerne i virkeligheten allerede lidt sitt første og mest skjebnessvangre nederlag mot den røde hær, nederlaget i kampen om Moskva. Men i styr var de ennå på frammarsj, og selv om de 20. nov. 1941 ble jaget til bakte fra Rostov, var det likevel klart at de alt i alt var den sterkeste part. Russernes framgang under vinterkrigen lot seg forklare ved at russerne var vant til klimaet og trenet og utstyrt for vinterkrig, den leverte det russiske angrep og vinteren eller Timosjenkos våroffensiv mot Kharkov i mai 1942 kunne mindre den veldig tyske sommeroffensiv som bragte akselstyrkene fram til Volge og oljekildebe i Vest- og Midtkaukasus. Svære jordbruksdistrikter og industristeder som ble helt ødelagt i mai 1942, hadde ca. 35 mill. innbyggere, var kommet under tysk herredømme. Skulle vi bare delvis tro de tyske beregningene, hadde russerne også hatt enorme tap under krigen, og i hvert fall mistet alle sine elitedivisjoner. Ettor alminnelig militær

regkamate skulle en vente at russerne var blitt sterk svekket. Fra enkelte hold kunne man nok høre påstått at i virkeligheten hadde russerne hele tiden vært tyskerne helt overlegne, og at de bare fulgte en snedig plan: å lokke tyskerne stadig lengere inn i Russland for først å forlenge deres forbiholdslinjer og uttynne deres front, og derpå slå dem tilintetgjørende. Men selv om en slik russisk plan kunne ha mye for seg, var det likevel klart at ingen stat, og minst av alle Sovjet-samveldet, frivillig kunne prisgi noen av sine verdifulleste distrikter eller overlate over fjendeparten av sin befolkning til slaveri for en barbarisk angriper. Når russerne trakk seg tilbake i 1941 og 42 må grunnen ha vært at de var tvunget til det. Allerede i 41 kunne de stoppe fienden ved det gjaldt - som foran Moskva, men det var klart at de bare i ytterste nød påtok seg de nødvendige menneskestap. Hva kan grunnen være til at russerne nå kan skadde de overordentlig sterke tyske forsvarsstillinger ved Dnjepr og Melitopol i løpet av få uker og overvelde sine motstandere med en overmakt som i tyske kommentarer betegnes som "grotesk"? Det er ingen tvil om at de russiske gjennombruddslag koster svære tap. Hvorfor kan russerne i år tåle menneskestap som de måtte vike tilbake for i 1941 og 42? Og hvordan kan det ha seg at de samtidig tilsynelatende bare blir sterkere og sterkere, og til og med framleis kan holde sin vinterhær, som forsiktig anslås til minst 2 millioner mann, til bakte til vinterens kamper?

Ved krigens utbrudd 22. juni 1941 hadde Sovjetsamveldet omtrent 185 millioner innbyggere, atskillig over dobbelt så mange som Stortyskland. Dertil kom den usædvanlig gunstige aldersfordeling. Siden revolusjonen i 1917 var fødselshyppigheten steget meget sterkt, og samtidig avtok barnedødeligheten stadig. Det viste seg at barn og ungdom klarte de harde tider under borgerkrigen, hungersnøden, blokaden og det slitsomme gjenoppbygningsarbeidet forbausende bra, mens eldre folk ikke greidde påkjenningen i mange tilfeller. Resultatet er et folk som ved krigens begynnelse hadde, ikke det dobbelte, men snarere det 4-dobbelte antall menn i stridsdyktig alder i forhold til Tyskland. Men bare en liten del av disse reserver hadde fått en tidsmessig militær utdanning. I den sovjetfiendtlige presse ble Samveldet stadig framstilt som landet som strittet av våpen. Sovjetregjeringen la heller aldri skjul på at hæren hadde de mest moderne våpen i betydelige mengder, og at den hadde den mest levende interesse for våpenteknikk og for folkets militærutdanning. Det er ikke usannsynlig at da tyskerne veltet inn over den russiske grense, trodde de virkelig at hele den russiske krigstyrke stod like innenfor grensen, og den seige motstand de måtte, måtte bekrefte denne illusjon.

Ukvaliteten utgjorde den russiske grensestyrke bare et tynt slør, og dens eneste oppgave var å sinke, ikke stoppe den tyske frammarsj. Takket være grenseforsvaret lyktes det å evakuere omtrent hele den stridsdyktige befolkning fra Kviterussland og Ukraine, og å ta ned alle maskiner. Samtidig ble de nærmeste menneskestyrker innkalt og satt på krigsfot. Men selv om russerne ventet et tysk overfall, hadde de sikkert regnet med at det ikke ville komme så snart, og den russiske mobiliseringen var overhode ikke begynt.

Mobilisering i Sovjetsamveldet byr på vanskeligheter som er helt ukjente i andre land. Avstandene er enorme, og vei- og jernbanenettet er de fleste steder meget tynt. En stor del av de mennesker som skulle vært innkalt høsten 1941, kunne først gi seg på veg våren 1942. Et liknende forhold gjendte seg gjeldende under krigen 1914-18. Riktignok kunne den gang to mindre anseelige marsjere inn i den polske del av Tyskland og i Ostpreussen før en måned var gått, men angrepet ble nesten helt must og først i 1916 hadde Russland nådd sin fulle krigstyrke og kunne sette i gang den overordentlig ferlige offensiv mot Østerrike.

Mannskapsstyrkenes utdanning var heller ikke fullført da Tyskland gikk til angrep i 1941.

OMRÅDELING I FAGORGANISASJONEN

Et direktiv fra landsleder Fossun av 23/10 til de såkalte hovedavdelingsledere, forbundsledere og fylkesledere gjøres det rede for den nye administrasjonsordning i landsorganisasjonen. Vi skal senere gi en nærmere utredning av de nye tiltak som er satt i verk og som hovedsaklig tar sikte på å unngå de enkelte kommisariske ledere av forbundene i en større utstrekning enn før var tilfellet. I dag innsikter vi oss til bare å sette fingrene på at Halvard Olsen som leder av landsorganisasjonens sosialavdeling og som sådan suveren sjef over alle sakkommissarer i forbundene, har fått i oppdrag å "trekke opp nærmere regler for det videre arbeid. Med det kjennskap en har til Halvard Olsens arbeidsdyktighet ti vel antyde at disse "regler" blir temmelig uregelmessige.

Det fastsettes i direktivet tidspunkter for avholdelse av postmøter, arbeidsutvalgsmøter, fagrådsmøter og endelig personalmøter. De siste har en viss interesse, idet det heter at de skal avholdes en gang pr. måned og "gis et fastlig tilsnitt", og til disse møter innkalt alle samlige funksjonærer i landsorganisasjonen og forbundene. Det er en selvfølge at de som deltar i disse orgior, blir stillet på like linje med forrædere og overløpere og vi kan forsikre at nødvendig etterretningstjeneste i så måte allerede er etablert.

- V -

KONTINGENTINNBETALING ELLER TVANGSARBEID.

Nazistene i fagorganisasjonen har forsøkt alle metoder for å få arbeiderne til å betale fagforeningskontingenten. Trusler og lokketoner har vært brukt velsetvis, men med like negativt resultat. Arbeiderne har i stadig stigende utstrekning nektet å bære utgiftene ved forrædernes utskjelser og svindlerier. Selv ikke da nazipampene tilkalte Gestapos hjelp for å inndrive kontingenten gjorde dette særlig inntrykk. Nå har imidlertid den ny utnevnte leder i Oslo og Akershus faglige samorganisasjon, Kaare Ulsberg, funnet på en ny metode som han ventet seg mye av. I et skriv til samlige avdelinger og utvalg datert 18. oktober heter det:

"Vi ber om at samlige avdelinger opptar en navnefortegnelse over de som ikke har ordnet sine forpliktelser til avdelingen og som er utskrevet til den nasjonale arbeidsinnsats. Likeledes en fortegnelse over dem som har sine bøker i orden og som er utskrevet. Send dette inn til vårt kontor så snart som mulig, da det vil ha stor betydning for de fortsatte utskrivning som foregår i disse dager."

Meningen er tydelig at de som ikke betaler kontingent til den nazifiserte organisasjon skal sendes på tysk tvangsarbeid som straff for sin rakryggede holdning. Vi kan imidlertid forsikre den nye kost i samorganisasjonen i Oslo at like litt som truselen om Gestapo kan avholde arbeiderne fra å demonstrere sin forakt for nazipamper og overløpere, like litt vil det lykkes hr. Ulsberg å true noen til kontingentinnbetaling eller til å la seg tvangs sende på tysk militærarbeid. Hr. Ulsberg har bare oppnådd en ting. Han har fått søkelysd på seg og han bør kjenne til, at ikke er sundt med for sterk bestråling. Fagforeningsstyrene vil selvsagt ikke besvare dette sirkulære og forbitnelsen som dette genere bekholdsangrep har framkalt i alle kretser, vil bare tilføre oss øket kraft i kampen for en

FRI FAGBEVEGELSE.

1003/11

FRI FAGBEVEGELSE.

13. november 1943.

3. årgang

AMERAT!

Er igjen er fritt, er det ett spørsmål som vil bli stillet til alle som ønsker å gjøre seg selv uavhengig av den politiske liv eller den høyere offentlige administrasjon - spørsmålet om hvilken innsats de har gjort for Norges sak i disse år siden 9. april 1940. Et hvert parti, en gruppe og en hver enkeltperson som prøver å sette seg ut over det, vil bare oppnå å sette seg ut utenfor. Det avgjørende er ikke på hvilken måte eller hvor innsatsen er gjort, om den har vært deltakelse i den norske handelsflåte, krigsmarine, flyvåpen og hærs innsats eller administrasjon, virkningsfullt propagandearbeid i utlandet, solid innsats i det arbeid som den norske regjering i London administrerer for å skaffe oss de forsyninger vi trenger i den første tid og å legge grunnen for det nye folkestyre, eller om den har bestått i motig og urokkelig å stå mot tyskernes og nazistenes krav her hjemme, i flittig og dyktig arbeid i den frie norske pressen, eller endelig i betydningsfull og vistig innsats i det hjemlige alltaers arbeid i Norge. Fordi det i enkelte frie aviser er kommet til uttrykk at bare hjemmefrontens menn skal ha noe å si i Norge, er det nødvendig å presisere at det i så måte ikke foreligger noe skille mellom den nye hjemme- og utefront. Vi her hjemme har i denne tid hatt den store fordel framfor den der at vi har kunnet bevare den uadskilbare kontakt med det norske folk. De der ute fra vil forvidt være handikapede når de kommer hjem, men de beste blant dem vil kunne til å spille en viktig rolle i det offentlige liv i tida framover.

Norske regjering i London har klart presisert at den akter å tre tilbake når Norge igjen er fritt. Og regjeringen har gitt klart uttrykk for at den åpent står til ansvar for sine disposisjoner så vel før som etter 9. april. Men dette er i virkeligheten spørsmål av underordnet betydning. Første rekke gjelder det: hvordan skal vi innrette oss konstitusjonelt og hvilke menn skal lede ledelsen i den første overgangstid?

Et som foreligger i offisielle uttalelser, er det regjeringens plan å gi av så snart som mulig etter at Norge er blitt fritt, og å overlate stillingene til et forordningsministerium, oppnevnt av kongen og sannsynligvis sammensatt av menn av alle partier og eventuelt også partiløse. Den nye regjering skal regjere ved provisoriske anordninger inntil et nytt storting kan bli valt og av det vil så utgå Norges nye parlamentariske regjering. I hovedsaken burde alle kunne se på denne framgangsvidden. Vi tror imidlertid ikke det blir praktisk mulig et regjeringstrer tilbake straks den er kommet til landet. Den nye regjeringsliste kan foreligge ferdig, det er mer enn sannsynlig at enkelte av dem som bør stå på listen, befinner seg i fangenskap i Tyskland eller annet steds. Under det kaos som vil oppstå, kan det ta lang tid før fangene kommer igjen. Dertil kommer et annet moment. Det er umulig for kongen og hans rådgivere i London å gi full sikkerhet for hvilken holdning de forskjellige framtrødende menn her hjemme har tatt. Men så snart et noe tidspunkt har sviktet i hjemmefrontens kamp, bør ikke bli medlem av den provisoriske regjering. Det eneste demokratiske organ som kan fungere i den første tid etter befrielsen, er den norske presse. Selv om det strider mot vanlig praksis, vil vi derfor foreslå at kongen snart råd er framlegger offentlig et forslag til ny regjeringsliste, og at forslaget blir un-

derkastet offentlig diskusjon. En hver regjeringskandidat som ikke kan svare fyldestgjørende hvis han blir angrepet for å ha sviktet på hjemmefronten, bør da strykes av listen. En slik pressediskusjon fra landsene til landsene vil kreve noen tid og for klarhet er skapt før den nåværende regjering bli sittende. Det er også den som har forberedt det arbeid som skal gjøres av statsmakten i den første tid framover, og det er rimelig å vente at arbeidet vil komme forttere i gang under den enn under en ny regjering som ikke har oversikt over forberedelsene. De erklæringer vår statsminister har gitt om at regjeringen akter å gå så snart det er forsvarlig, gir den nødvendige sikkerhet for at folkets vilje snarest mulig kan komme til uttrykk.

Har det gjelder det gamle storting av 1936, så er det praktisk talt enstemmig om at dette ikke innkalles på nytt. Vid presidentskapet i spissen drev en stor del av dette storting igjennom de ynkkelige forhandlinger med Tsjekken og den skjendige henvendelsen til kongen om å abdikere. De menn som utenfor stortinget drev sitt ronekspill i samme retning innenfor alle partier, må også stilles til ansvar. Dette forminner selvsagt ikke at de mange stortingsmenn som stod fast, bør få sin fulle oppreisning og igjen kan stilles til valg.

Det nye storting skal sitte i 3 år og vesentlig arbeide med fredens oppgaver. Vi bør ikke velge det under et alt for sterkt inntrykk av den krig vi nettopp er ferdig med. Vi må dess uten ha tid til å prøve hver enkelt kandidats fortid, først og fremst: vi vil ikke hos oss ha noen gjentakelse av de britiske "kavaleri" uheldigbart etter forrige verdenskrig.

Stemningen bør få litt tid til å falle til ro. Det nye stortingsvalg bør derfor først finne sted noen måneder etter at Norge er blitt fritt. Samtidig bør kommunevalgene foregå. I mellomtiden bør så vidt mulig de gamle kommunale tillitsmenn og funksjonærer gjeninnsettes i sine stillinger, men selvsagt bare hvis de i denne tid har opptrått som gode nordmenn. Ingen som har vist uretfærdighet, må få lov til å gjennomta offentlig arbeid, selv for en kortere tid.

Fra enkelte hold både her hjemme og i England har det vært spådd at den samreklighetens ånd som er utviklet under okkupasjonen, skal føre til at alle de gamle partier forsvinner. Ambassadør Colban har således framhevd dette synspunkt i Norsk Sjømannsforbunds blad i London. Vi tror ikke at en legger det rette grunnlag for framtida ved å hengi seg til den slags virkelighetsfjerne fantasier. Hvor det er grupper med forskjellige interesser, der vil det også naturlig utkrystallisere seg partier som varetar gruppens interesser. Det er dette som er partikampens innhold, og så lenge vi ikke har et klasseløst samfunn, kan dannelsen av forskjellige partier bare hindres ved vold. En sak for seg er at vi kan håpe at partikampen i framtida må kunne føres med mer gjensidig respekt og uten de tendenser til lavtliggende insinuasjoner som ofte har skjent den tidligere.

- V -

KOMMUNIKASJONER FRA MOSKVA OG BERLIN

er lenge enn slike kommunikasjoner vanligvis pleier være. Men tyskerne er åpenbart meget skuffet over at de er formulert så klart at det ikke kan gi tyskerne noen som helst holdpunkter for de alliertes krigsplaner. Derimot gir kommunikasjoner klart og utvetydig uttrykk for de allierte stormakters vilje til intet samarbeid også etter krigen. Erklæringen om at det ved den endelige fastsettelse av Østerrikes framtidige skjebne vil bli tatt hensyn til dets eget bidrag til sin befrielse, inneholder først og fremst en oppfordring til Østerrikes befolkning om oppstand mot nazismen. Men denne oppfordring har sikkert en videre adresse, først og fremst til Finland, Ungarn, Romania og Bulgaria. Noe av det mest interessante ved kommunikasjoner er at de med all ønskelig tydelighet slår i hjel de rykter som for noen tid siden ble servert i svenske aviser om en forestående separatfred mellom Tyskland og Sovjetunionen.

De russere, engelskmennene og amerikanerne er fast bestemt på ikke å avslutte krigen før Tyskland er grundig slått også militært. Noe nytt 1918 vil ikke bli tillatt. De forente nasjoner ikke gi tyskerne anledning til å lage propaganda om et militært ubeseiret Tyskland som ble slått i ryggen. En av erklæringerne behandler krigsforbryterne. De skal dømmes på det sted hvor de har forøvd forbrytelsen og med den nasjon som de har fortrutt seg mot, som dommer. Det er et gammelt og kjent prinsipp i strafferetten som ligger til grunn for kommunikasjonens bestemmelser på dette punkt. Ingen krigsforbryter skal kunne gjemme seg. "De skal forfølges til jordens ytterste hjørne".

- V -

TEATERFRONTEN

Norske "Teaterdirektorat" har bestemt at Nationaltheatret og Det nye teater skal spille an hver uke på Det nye teaters scene. På samme måte rykker Det norske teater inn på Centralteatret. De to teatre skal bruke lokalene annen hver uke.

Men de må i tide forberede seg på den nye situasjon som av nazistene vil bli brukt til å skape virring omkring-boykotten av de to teatre. Nationaltheatret og Det norske teater er boykottet av de spiller. Ingen må kjøpe billett uten å undersøke hvem som gir forestillingen. Oppmerksom på at teaterannonserne muligens vil stå under Det nye og Centralteatrets rubrikker.

- V -

TRØNDELAG

Les at 4 elektriske lokomotiver ved Orkla-banen er blitt totalt idelagt etter inntrufne "eksploderinger". Det vil yelde et stort avbrudd i kull-levnensene til tyskerne.

- V -

DE NORSKE FLYKTHINGER I SVERIGE

Over 7000 mann sysselsatt med skogsarbeid. Svenska Dagbladet har nylig besøkt en del av disse menn for å høre hvordan de trives med arbeidet. Nordmennene trives utmerket. Forglemningen er meget vel fornøyd med og svenskene er meget tilfreds med nordmennenes arbeid. Lønningene er nemlig så pass at det blir en 50-lapp til overs om uken etter at kost og losji er betalt. I dag da de igjen kan reise over grensen uten "østapens revolverer hotende i ryggen", skal de bli tilbake og være med i Norges gjenoppbygningsarbeid, hilser de tilbake til oss.

- V -

SEBÅTTRAFIKKEN MELLOM SVERIGE OG AMERIKA

er kjent stoppet av tyskerne. For Sverige betyr dette et stort slag i levedeildsforsyningen. Båtene i Sverige er så pass store at stansen i leidebåttrafikken ikke vil føre til noen nærløse av nasjonene. Bakgrunnen for tyskernes holdning i dette spørsmålet er at det i Göteborg er to store norske skip som ikke kan gjennom de tyske sperringer sammen med de andre norske båtene. De to båtene, Lionel og Dicto, vendte den gang tilbake til Göteborg hvor de har vært siden. Nå da mørketiden har satt inn, er tyskerne redd for at nordmennene skal klare å komme over til England og har derfor erklært total blokade av Sverige. At dette i høy grad er urettstridig over for Sverige, bryr ikke tyskerne seg det minste om.

- V -

EN SVENSK REGJERING

er trykket av en praktisk talt enstemmig folkeopinion stoppet den nøytralitetskrænkende tyske "mittenttrafikken", vakte det stor tilfredshet i vårt land, noe som også kom til uttrykk i den svenske presse. Men det skulle snart vise seg at den Güntherske ånd fremdeles svevet over vannene. Noen svenske pressen meldte at store tyske olje- og bensintransporter fortsatt gikk over

svenske jernbaner. Til denne kritikk svarte uteriksdepartementet at olje og bensin ikke kunne regnes som krigsmateriell, men innsa samtidig at en slik fortolkning vanskelig vil bli tatt alvorlig og sannet seg endelig opp til å stoppe også disse transporter.

Den svenske uterikspolitikk under hr. Günthers ledelse har under hele krigen vært innstillet på opprettholde et vennskapelig forhold til den sterkeste part i stormaktsoppgjøret. Det har således uten hensyn til Sveriges demokratiske tradisjoner og nøytralitetslinje - vært vist en ganske utrolig ettergienvhet over for det tyske nazidiktatur på bekostning av det demokratiske norske folk så lenge "Tyskland seiret på alle fronter". Det kan i denne forbindelse ha interesse å peke på den kritikk som ble reist så vel av Vestmaktene som fra norsk hold mot at svenskene for tysk regning bygget "fiskekuttere" som bevislig ble anvendt av den tyske krigsmarine. Dette innrømmes åpnet i "Aftenposten" 13. oktober i år i forbindelse med en rapport fra et besøk i et tysk marineskipstoppunkt i Sør-Norge. Riktignok deputerer "Aftenposten" etter tysk ordre denne opplysning en uke senere, men demotivet er gitt en så svevende og selvmotsigende form at det bare betegner en ytterligere bekræftelse.

Når den svenske uterikspolitikk etter hvert har fått en fastere karakter i forholdet til Tyskland, sitter det inntrykket tilbake at det mindre skyldes noen endring i hr. Günthers sympatier enn det hold at de allierte så overveldende er blitt den sterkeste part i krigen. Da den svenske regjering skarp protesterte i Berlin over for forfølgelsene og deportasjonene av de danske jødene, trodde riktignok at også det offisielle Sverige - i likhet med flertallet av det svenske folk - var villig til å sette noe inn på å hindre de fortsatte forbrytelser mot deres frender i Danmark og Norge. I tiden er gått og det hele er blitt med protesten. Og dag har Sverige i sin hånd å rette et alvorlig slag mot Tyskland ved å stoppe malmeeksporten som er av så vital betydning for den nazistiske krigsmaskinen. En slik handling vil virke atskillig mer overbevisende på de tyske overfallsmenn enn tusen tester. Og i den forbindelse kan en jo også hevde at om ikke den svenske regjering med hr. Günther uteriksminister vil ta et slikt skritt, så villig det være en oppgave verdig den svenske arbeidende klasse, som så ofte har gitt uttrykk for sin solidaritet med sine undertrykte skandinaviske kamerater.

RETTSLUTEN SEIRER I NORGE.

Norges Justisminister, statsråd Terje Vold, som for en tid siden var i Sverige, har i en tale til møtet i Stockholm berørt etterkrigsproblemer i Norge, spesielt de lover og provisoriske forordninger som er utferdiget på det sivillrettslige og strafferettslige område. I følge Dagens Nyheter uttalte han: "I tidens løp har jeg fått det inntrykk at lovlinjen har seiret fullstendig hjemme i Norge. Vi står at det som er skjedd av rettskrenkelser og terrar er alt for alvorlig til å kunne gjøres opphevet eller lynchjustis. Rettsoppgjøret må være hele samfunnets sak og det må skje på lovens og rettens grunn. Men skal dette kunne skje, må folk helt kunne stole på at en skal få tak i alle krigsforbrytere, at de vil bli stilt for retten og bli dømt hurtig og effektivt. Krigsforbryterne må bli ledning til å oppnå tilfluktssteder i andre land, og innad må retts- og politiapparatet virke slik at ingen kan vel bestemt si på hvilken måte befrielsen i Norge vil komme. Vi har å regne med flere typer. Det kan bli en militær invasjon av landet, og det kan bli våpenstilstand med tyskerne. Det kan heller ikke utelukke muligheten av tysk sammenbrudd eller kaos. Videre kan tyskerne komme til å erklære Norge uten at dermed krigen i sin helhet er slutt. De allierte militære operasjoner i Norge selvsagt til å bli avhengig av den militære situasjon. Men en sak er helt sikker. Noe militært kommer det under ingen omstendighet til å bli spørsmål om. Heller ikke kommer det til å bli noe kalt ABBOT-administrasjon. Regjeringens standpunkt her og forhold til de allierte er fullstendig

Fra det øyeblikk det faktisk er mulig, under hensyntagen til de militære operasjoner, å etablere en selvstendig norsk siviladministrasjon, kommer dette til å bli gjort på regjeringens initiativ og under regjeringens ledelse.

Med det nøyaktige kjennskap en har til forræderne og den kompakte, overveldende majoritet av lojale nordmenn, skulle det ikke være vanskelig, så snart tyskerne er borte, å få i stand en fullstendig norsk administrasjon. Regjeringen har i viss utstrekning måttet arbeide med de nødvendige planer på dette område, men jo mindre det sies om disse planer, jo bedre er det. Det er klart at en må ha bestemmelser som innfører ordnede forhold i offentlig tjeneste og en må ha regler for politiets organisasjon og tjeneste under krig.

Den norske regjering fikk sitt oppdrag av stortinget den 9. april 1940. Det er regjeringens plikt og ansvar å utføre det oppdrag den har fått. Når det er fullført kommer regjeringen - som statsminister Nygaardsvold også uttrykkelig har sagt - til å nedlegge sitt mandat. Men dette kan bare skje når det er mulig å legge mandatet i et fritt folks hender."

KOMMENTAR.

Det vi gir vår fulle tilslutning til statsråd Volds uttalelser, vil vi framheve at en av betingelsene for at demokratiet fort skal komme i virksomhet her i landet igjen, er at oppgjøret med nazistene foregår raskt, i lovlige former og i overensstemmelse med de krav som det norske folks rettsfølelse stiller. Vi kan bare unngå lynchjustis hvis det norske folk er tryggelig overbevist om at alle skyldige vil få sin straff. Dette er også på det mest ettertrykkelige blitt gæret av vår regjering, og den eneste betenkelighet er da frykten for at det skal lykkes en del av naziforbryterne å flykte. Vi mener at i det rette øyeblikk bør regjeringen oppfordre alle nordmenn til hver på sitt sted å arrestere de nazister de kommer over og samle dem i passende arrestlokaler til det blir mulig å overgi dem til lovlige norsk politi.

DET NYE RUSSLAND

omtales i det siste nr. av Den svenske arbeidsgiverforenings organ "Industria". Forfatteren framhever; den første forutsetning for forståelse mellom Russland og andre land er at partene lærer hverandre å kjenne og ikke innbylles seg i en rekke fordommer. Forutsetningen for et godt svensk-russisk samarbeid er, sier han, at det finske spørsmål får en tilfredsstillende løsning. At den russiske industri har utviklet seg veldig for krigsutbruddet er en kjennsgjøring. Visstnok er det så at det var utenlandske forskere og ingeniører som grunnla den. Men det varte ikke lenge før russerne selv overtok ledelsen. Mens Russland f.eks. måtte importere maskiner 10 år før krigen, kunne russerne 5 år senere dekke det meste av sitt behov på dette område. Visstnok hadde ikke den sosiale utvikling nådd samme nivå som den industrielle utvikling. En vesentlig del av skylden for dette må tilskrives de store forsvarsutgiftene. Men likevel var det tydelige sosiale framsteg å se. Det har vært skrevet meget om den mangelfulle rettssikkerhet i Sovjetsamveldet, sier forfatteren. Særlig har tyskerne vært fram på med dette i sin propaganda. Visstnok er det så at den som ikke har holdt den rette politiske kurs, ikke har kunnet føle seg helt trygg. Men på dette område var også forholdene i Russland betydelig bedre enn i tsartiden og ikke på langt nær så skrekkelig som i Nazityskland. Forfatteren nevner bl.a. at raseforfølgelser ikke har forekommet i Sovjetsamveldet. Forfatteren slutter med å si at det ikke fins mye igjen i Sovjetsamveldet av Lenins kommunisme. I alt offentlig styre og stell er det vokst fram et nytt byråkrati som nå rekrutteres fra helt andre klasser enn under tsarveldet. Ordssystemet er gjennomført både sivilt og militært og endog ordensvesenet gjenfinner en i det nye Russland.

KRIGENS GANG

I en tale sist tirsdag framhevet Stalin at russerne i løpet av ett år har rykket fram mot vest over strekninger som varierer mellom 500 km på søstfronten og 1300 km i Sørussland. De har befrikket omkring en million kvadratkilometer russisk jord, nesten 2/3 av det området tyskerne hadde okkupert. I dette året har den tyske hær mistet mer enn 4 millioner offiserer og menige. Av disse er omtrent 1 500 000 falt. Donetsområdet med dets kull og store deler av Ukraina med dets landbruksprodukter er erobret tilbake, og Stalin sluttet med å si at den tiden nærmer seg da hele Russland er rensket helt. Han sier på at han vil få rett, og en ser heller ikke noe tegn til pause i operasjonene. På Krim angriper russerne fra nord over Perekopneset og fra sine bruhoder nord og sør for byen Kertsj. Russiske forsterkninger strømmer stadig til over streket, og de tyske og russiske divisjonene på halvøya har vågert mellom å bli nedkjempet eller å gjøre forsøk på å evakuere over sjøen. Her passer imidlertid den russiske østehavsflåten på.

De russiske styrker som støtte fram over Hognisksteppen, har nådd Dnjepir langs hele dens nedre løp. De rykker nå opp blandt innsluttede tyske avdelinger og er i ferd med å samle tropper og materiell for å sette over elven og ta den tyske sperrestillingen Kherson nær munningen. Det østlige område av Dnjepribynningen er nå på russiske hender, og ved Mikopol ligger den russiske frontlinje seg stadig hardere rundt det verdifulle gruvedistriktet. Der i mot har det lykkes tyskerne å avvære den katastrofen som truet etter det russiske gjennombruddet fra Kremensjog søt Krivoi Rog. Ved innsetting av alle reserver har de greidd å holde flaskahalsen ved Apostolove røp, så størstedelen av troppene kunne trekkes ut, og enn med vældige tap av materiell og forsyninger. Lyngepunktet for korpene har nå flyttet seg til områdene vest for Ukrainas hovedstad, Kiev. Her rykker russerne raske videre fram, og har tatt flere knutepunkter 60 km vest og 80 km nordvest for Kiev, i retning av Sjittmir. På det nordlige frontavsnitt, ved Polotsk, står de bare 40 km fra den tidligere polske grense, og i sørvest har de ved anbringen av fastov avskåret tyskerne ved Krivoi Rog fra søstfronten. En videre framrykking i nord vil bringe hele den tyske Leningradfronten i fare, som meget tyder på at russerne anser det for viktigere å utnytte de gunstige muligheter til et framstøt mot Balkan.

Det blir mer og mer klart at Italiapeltogt bare er en operasjon av sekundær betydning. Vanskelig terreng, dårlig vær og seigt tysk forsvar gjør også at framrykkingen går med sneglefart. På vestavsnittet har tropper fra 5. armé gått over Garigliano og nærmer seg nøkkelstillingen Minturno. Lenger nord, på søstfronten, har de allierte tatt knutepunktene Isarnia og Venafro, mens de i øst har erobret Vasto og Terina, og nå står ved elven Sangro.

Luftkrigen over Tyskland intensiveres stadig og i de siste store fuktene har det deltatt inntil 2000 allierte fly. De amerikanske bombeflystyrkene er nå så vældige at deres angrep i dagslys kan måle seg med britenes største nattangrep. Dette gjelder særlig for angrep mot Vesttyskland hvor bombeflyene følges av langtrekkende jagerfly. Amerikanernes tap er ofte bare 1% av de innsette flystyrker.

ARBEIDSMINISTER ADRIEN TIXIER

I den franske befrielseskomité har lagt fram et etterkrigsprogram hvor det sterkt understrekes at det er kapitalistregimet som bærer ansvaret for Frankrikes ulykker. Programmet tar sikte på å skape trygge arbeidsmuligheter for alle og trygde mot arbeidsløshet. Kapitalistregimet interesserte seg ikke for dette, heter det, og arbeiderne levde i permanent usikkerhetsatmosfære. Arbeidskraften ble betraktet som markedsvarer underkastet loven om tilbud og etterspørsel. Retten til arbeid så lovfestes.

nasjonens liv må planlegges, hvilket innebærer at de økonomiske faktorer må avpasses etter de sosiale og ikke omvendt. Dette medfører nødvendigheten av nasjonalisering av de store almene foretagender som gruvene, jernbanene, transportvesenet, handelsflåten, elektrisitetsverkene og bankene. Arbeiderne, hvis livsvilkår er direkte avhengig av samfunnets økonomiske organisasjon, må gis rett og adgang til å delta i ledelsen av det økonomiske liv.

INTERNASJONAL FAGLIG SAMLING

Spørsmålet om samling av fagbevegelsen i én internasjonale, som den frie norske landsorganisasjon var en forkjemper for, er nå opptatt til fornyet drøfting i en rekke land. Tidligere kom det fram til innvendinger mot den russiske fagorganisasjon fordi den, ble det hevdet, måtte betraktes som statsorgan. Nå begynner en annen forståelse å gjøre seg gjeldende, først og fremst i England, men også i Sverige og Sveits. Den amerikanske arbeiderføderasjon breiser, men i Kanada, Meksiko og Syd-Amerika merker en et tydelig onslag. Innenfor industriarbeidernes landsorganisasjon i U.S.A. er det like ens tilslutning til et nærmere samarbeid med russerne.

EN FAGLIG INTERNASJONALE

Et midlertidige internasjonale faglige råd nedsatte i 1942 komité nr. 1 for gjenreisning av faginternasjonalen etter krigen. Komitéen har nå lagt fram sitt foreløpige forslag, som vi skal gi et utdrag av:

Nasjonal gjenreisning av fagorganisasjonen.

Gjenopprettelsen av fulle organisasjonsrettigheter og av de faglige organisasjoner i de land hvor de er blitt fjdelagt, samt tilbakelevering av de eiendeler som er blitt fratatt dem. Det bør arbeides detaljerte forslag om den framgangsmaate som skal følges i de av aksen okkuperte land som frigjøres, med henblikk på en øyeblikkelig reorganisering av de faglige organisasjoner. Slike planer bør også legges fram for å gjenopplive den faglige virksomhet etter krigen i de fiendtlige land. I Tyskland f.eks. bør reisingen av en fagbevegelse ansees som en av de viktigste faktorer i demokratiseringen av det framtidige Tyskland. Dette bør foregå ved hjelp av kjente internasjonale faglige ledere og uskyldig utvalte tyske fagforeningsfolk. En bør snarest mulig søke kontakt med den britiske regjering og de andre allierte nasjoner og legge fram forslag i denne retning i en hensikt å overbevise dem om ønskeligheten av en slik framgangsmaate, og at de nødvendige forberedelser kan bli truffet i tide."

Pkt. 2 pekes på nødvendigheten av internasjonal faglig enhet uten hensyn til politisk og religiøs innstilling og uten rasemessige hensyn.

Pkt. 3 inneholder bestemmelse om at Internasjonalen skal bestå av alle faglige landsorganisasjoner i sine egne og tilsluttede forbunds lover anerkjenner Internasjonalens formål og politikk.

Pkt. 4 bestemmer at der hvor det ikke eksisterer noen landsorganisasjon, kan enkelte forbund osv. optas som medlemmer. Pkt. 5 foreskriver at statuttene skal ha regler om sanksjoner og eksklusjoner.

Pkt. 6, 7 og 8 fastslåes at verdenskongressen som skal sammenkalles hvert 5. år, er den høyeste myndighet. Denne skal bestå av like mange representanter for landsorganisasjonene og de forskjellige internasjonale faglige konferanser. "Kongressen har avgjørelsen i alle spørsmål om Internasjonalens alminnelige politikk og indre organisatoriske anliggender. Den treffer beslutning om alle spørsmål og aksjoner som tar sikte på å gjennomføre Internasjonalens formål."

Videre foreligger det bestemmelser om valg av eksekutivkomité, hovedstyre og deres myndighetsområde. Dessuten om de internasjonale faglige sammenslutninger som skal ha full selvbestemmelsesrett innenfor Internasjonals rammes. Nytt er det også at det lovfestes bestemmelse om avholdelse av kontinentale eller regionale konferanser hvert år. Endelig gjøres der en del alminnelige betraktninger og økonomiske overslag hvor bl.a. regnes med at Internasjonen etter krigen vil ha minst 30 millioner medlemmer.

KOMMENTAR.

Plassen tillater dessverre ikke en fullstendig gjengivelse av forslaget selv på flere områder. De nye forslag finnes i den internasjonale organisasjon. Det som trer fram som den største svakhet ved det utsenite utkast, er at det ikke trekker opp linjene for internasjonals faglige og økonomiske politikk og at der ikke klart sies fra at der må skapes en plattform som gjør det mulig å få tilslutning også fra Sovjetunionens fagorganisasjoner. Vi innser også at det nå under krigen er mange vanskeligheter forbundet med å nå fram til et endelig og samlet program, men det er like fullt nødvendig å skape klarhet om det skal lykkes å gjennomføre en handlingsdyktig internasjonal organisasjon. Det er i denne forbindelse forstående å lese innledningsavsnittet hvor det heter at gjennomføringen av den tyske fagbevegelse "bør foregå ved hjelp av kjente internasjonale faglige ledere og uhyggelig utvalgte tyske fagforeningsfolk". Om det skal lykkes å reise en ny, fri fagbevegelse i Tyskland på ruinene av den nazistiske arbeidsfront, er det innlysende at dette bare kan skje ved de tyske arbeidernes egen frie innsats og med ledere som utgår av de tyske arbeidernes egne rekke. At der fra første stund må etableres et intet og solidarisk samarbeid mellom den gjennomførte tyske fagorganisasjon og andre lands organisasjoner representert gjennom Internasjonen, er en helt annen sak. Vi skal senere bringe en nærmere redegjørelse for utkastet.

VÆR PÅ VAKT!

Det er gang på gang fra ansvarlig norsk hold gjort klart at all frivillig virksomhet til fordel for landets fiender må betraktes som forræderi mot vårt folks kamp for frihet og rett. Når vi idag på nytt gjentar dette, har det sin årsak i en avskjedigelse i et større Oslo-firma som driver elektrisk installasjonsvirksomhet. Firmaets ledere vil svært gjerne gå for å være gode "jössinger", men har likevel vært som ravn etter å skaffe seg tysk arbeid. Firmaet har bl.a. tatt på seg store arbeid utenlys og kontraktforpliktet seg til å skaffe et så og så stort antall arbeidere til dette eller hint anlegg. Utan å forhindre å konferere med sine arbeidere har disse fått ordre om å reise. På den måten slapp tyskerne å gå vegen om tvangsutskrivning, det besyngte vedkommende firma.

En av de arbeidere som på denne måten ble tvunget ut, var svært plaget av forskjellige sykdommer under sitt opphold på anlegget. Det ble så nye skoff at tyskerne til slutt sendte han tilbake, de kunne ikke bruke han.

Da arbeideren kom tilbake til Oslo, ble han tatt i mot med iskulde av sine sjef og i løpet av kort tid ble han frosset ut. Ved det første hendelige øhell under et installasjonsarbeid fikk han sporen av slik oppførsel visst at vedkommende arbeidsgiver ikke bare er stripet, men riper også et sinnelag som er et varsel til arbeidere om å være på vakt. Det er tydelig nok at alt det som er skjedd med opplyst og sørgende mellom nordmenn i mange tider er gått hus forbi hos slike arbeidsgivere. Derfor er dette tilfellet et nytt bevis for nødvendigheten av at vi i god tid treffer alle forberedelser til så snart forholdene gjør det mulig å bygge opp en

KAMERATI

På de forskjelligste måter merker en at det lakker mot slutten på krigen og de ubeskrivelige redsler og lidelser som nazibarbariet har påført menneskeheden. Vi tenker nå ikke først og fremst på Tysklands uavbrutte nederlag på alle fronter gjennom mer enn ett år. Heller ikke tenker vi på de store taler som bl.a. Stalin og Churchill har holdt i det siste og som bærer bud om at frihetens time nærmer seg for alle de folk som nazistene har lagt i skævelener. Vi tenker der kanskje ennå sterkere gjennom stanningen hos mannen på gata og på arbeidsplassen og hos kvinner i heiene og i butikk-kjøpe.

Folkets rust er Guds rust, er det sagt. - La så være at menigmann gjennom fange svartars prøvelser ofte har tatt seieren på forskudd, la så være at mannen på arbeidsplassen og kvinnen i køen ikke alltid har hatt de beste fundamentet under sin tro på at "vi skal være fri til jul". Men det kommer til stykke er vel denne berøste optimisme om av det som har gitt folket krefter til bedre motgang og lidelser med nak rygg. "Om et år eller to blir trutt, blinker et nytt i ditt øye."

Vi nærmer oss nå den mørkeste tiden i året, men vi vet at om noen uker er det etter solens da skal lyset ennå en gang seire over mørket og de lange nattene. På samme vis vet vi at ennå står det en vond mørketid tilbake før krigen er skutt og seiren er vår. Men med urokkelig visshet vet vi at snart vil det gry av en ny dag for den kjæmende, blødende og lidende menneskeheten. Ja, vi kan trygt si at gjennom et helt år har dagrannen på østisøen blitt større og klarere fra dag til dag. På kan soloppgangen ventes når det skal være. Det kan skje i morgon, i neste måned eller om seks måneder. Ingen kan si det sikkert. Vi vet bare at det vil skje i nær fremtid.

Jama vissheten går som en sang gjennom sindet hos menneskene. Seiren og friheten er vår reidevei. Slaveriet og fornedringen, undertrykkelsen er snart forbi. Vi skal igjen kunne leve som siviliserte mennesker. Vi vet det vil bli mange vansker å kjempe med, vi vet at det i lange tider vil bli store savn og at det vil ta år før vi får tilbake solv vår gamle levende farsen. Men når vi bare får lov å se selv, blir herre i vårt eget hus, vil det bli så mye lettere å bære savn og ofre som kreves. Og vanskene skal vi vinne over etter hvert.

Det er kommet nytt liv over menneskene som er herjet og slitt i trengsler og nød. En gang for brønnen en etter å gjøre en personlig innsats i frihetssaken. Stadig flere gjør seg en arbeidsoppgave og tar sin plass i frihetshæren. Og stadig flere går inn for de som vil melde seg når seiren er vunnet og vi kan ta til å bygge opp, det som er lagt til unnødværnes og deres lakeiers herjinger i Norge. Dette er kanskje noe av det viktigste for den fremtid av folket i tida framover. Gjennom lange år har folk flest ikke orket mer enn å se seg med dagens krigsmeldinger og dagens vansker. Men nå, da alle har en leverende kjensle av frihetens time nærmer seg, ser en at det er tusen ting som kan og bør forberedes slik at en effektivt kan ta fatt når tiden er inne. Det sier seg selv at ingen kan gå og vente på disse ting. En hver må selv finne sine oppgaver og drifte og tilrettelagge dem sammen med absolutt likeverdige venner og arbeidskamerater. Dette gjelder samfunnsvirksomheten i Norge og i alle

der fraa for alt arbeidslivet, og det gjelder arbeiderbevegelsen. I alle felter må vi vise at vi er et kulturfolk som kan gå ut av undertrykkelsen med rak rygg og løftet panne, lutret og herdet og stålsatt, og som på et minimum av tid kan skape orden i det kaos og gjennomprettede deleggelse som nazibarbariet har ført over landet og folket.

og vi må sette oss som oppgave at vi skal gjenoppbygge vårt samfunn, våre institusjoner og våre organisasjoner bedre enn før, slik at livet kan bli rikere, lysere og tryggere for menneskene i det nye, frie Norge.

- V -

TWANGSSENDTE - DEN NYE KJØPER

Flazimyndighetene går i ett og alt tyskernes ærend når det gjelder å tvangssende folk til arbeid på de militære anlegg, men de gjør ikke det ringeste forsøk på å skaffe klær og utstyr. Følge brev fra forsyningsdepartementet viser nazistenes kyniske innstilling: "Kan en klar over at ville være ønskelig å la utskrevne mannskaper få en ekstra tildeling av tekstilvarer og skotøy. Men dette gir dess verre den knappe tilgang av råstoffer til tekstil- og skotøyindustrien ikke adgang til."

Arbeidere utskrevet til Nasjonal Arbeidsinnsats som ønsker å anskaffe den slags varer, må derfor på samme måte som andre arbeidere sende søknad til forsyningsnemnda på sine respektive hjemsteder. I hvilken utstrekning slike søknader kan imøtekommes, avhenger av den enkelte søkers beholdning av de gjenstander det søkes på, arten av det arbeid vedkommende arbeider er blitt satt til samt nåens kvote for tekstilvarer og skotøy. Dog har man bestemt at utskrevne mannskaper som ikke har noen beholdning av arbeidsklær, kan få anvist en overall, og at de mannskaper som ikke har noen beholdning av alminnelige støvler eller gumistøvler, ett par treburnsstøvler.

Stort sett kan man si at det er ytterst vanskelig å få anvist gjenstander av denne art da nåens kvoter - som er basert på tilgangen av varer - er små, mens antallet av søknader er stort og stadig øker. Næmdene kan derfor vanligvis på langt nær innvilge alle de søknader som fortrinnsfuller betingelsene for innvisning. Man unnlater i denne forbindelse ikke å nevne at den foretatte utskrivning i virkeligheten har betydd en skjerpelse av tildelingsvilkårene da den har medført en ytterligere økning av det antall søknader som kommer inn til næmdene. På den annen side har det ikke vært mulig å forhøye nåendens kvoter."

Dette skriv fra Forsyningsdepartementet kommer i den rette belysning når en sammenholder den med de krav som erfaringen viser blir stillet til personlig utstyr for arbeidere på anlegg o.l., nemlig: 1 par solide arbeidsstøvler og gumistøvler, 2 sett arbeidsklær (foruten vanlige gangklær), 3 sett undertøy, en regnfrakk eller oljehyre, 2 par votter, 1 skinnlue og snøsokker, 2 tepper og hodépute. Hvor mange av den alminnelige befolkning har slikt utstyr i dag?

En som blir skrevet ut til arbeidsmobiliseringen og ikke er karakterfest nok til å nekte bli å ha noe med den å gjøre, har i hvert fall et utærket påskudd til å nekte å møte fram i mangelen på det nødvendige utstyr til slikt arbeid.

- V -

ORDFØRER OG RÅDMANN LEFSAKER

var på elgjakt i Laerdal i høst. Da han kom hjem gikk han til politiet og meldte at han var stjålet 500 kroner. En hotellpike ble da også arrestert og siktet for tyveriet. Hun svarte inntil med en motmeldelse på Lefsaker for voldtektforsøk og hevdet at de 500 kronene hadde hun som erstatning for tort og sveie.

- V -

UNIVERSITETET

santlige fakulteter sendt inn protest til quislings kirke- og undervisningsdepartement mot arrestasjonene som ble foretatt der nylig. Skal universitetet kunne fortsette, heter det her, er nødvendig at de arresterte blir frigitt. Det overveiende antall studenter har enkeltvis uttegnet en liknende protest hvis de slutter opp på fakultetenes skriv. De arresterte profesorer sitter på Breutvet, 7 studenter på Grini, mens omkring 40 er sendt til en leir ved Tjøns-

- V -

TRONDHEIM

8 nordmenn er igjen blitt myndet av tyskerne, denne gangen i Trondheim. For kort tid siden ytterligere 8 slutt i Tronsø og 14 datt til tukthus "for virksomhet til fordel for fienden", masje m.v. "Rettingangen" i Tronsø er overhode ikke blitt offentliggjort av tyskerne eller sistens. Vi kjenner ennå ikke til de nærmere omstendigheter ved de mord som er begått i disse fellene, men ett er sikkert: de tyske budler har i tillegg til sine tidligere ugjerninger utført seg en ny blodskyld å måtte søne for.

- V -

TRONDHEIM OG Rjukan

mailet for de amerikanske flygende festningers og Liberatorflys storangrep tirsdag. Vi har en del pålitelige meldinger fra de bombede områder, men det amerikanske høykvarter i London forteller hva flyfotografier viser: På Rjukan er rullebaningene skadet og vannet stod høyt til værs. Der har minst 6 bygninger tilhørende fabrikk-anlegget fått fulltreffere. Den største av de fire vevne i Krabben var målet der og det tilføyes lakonisk at det neppe blir nødvendig å gjenta angrepet. Antiluftsværnet og jegerforsvaret var svakt. 2 fly gikk tapt. Tyskerne mistet 6 jagere. Dette er tyskernes kanskje viktigste industri- og energianlegg i Norge satt ut av spill.

- V -

ITALIEN

organiserer i provinsen Palermo for første gang i Italia siden Mussolini kom til makten.

- V -

ITALIENSKE DIVISJONER

var utasjonert i Jugoslavia for kapitulasjonen, kjenner 3 av dem den Jugoslaven som deserterte og overtok 5 divisjoner til.

ITALIEN

oppgitt i få i stand en regjering med til sluttning fra de nasjonalistiske italienske partier disse partier ikke vilker fra sitt krav på at kong Victor Emanuel og kronprins Umberto skal tilbake. Badoglio erklærer at han vil danne et kabinett som skal fungere til Roms befrielse hvoretter han vil gå av. Neapelavisene krever at alle hindringer for å få dannet en demokratisk regjering, straks må ryddes av veien og i Neapel er dannet en motregjering som stes underkomitéer i alle landets provinser, også de tyskokkuperte.

En militær kontrollkomisjon under general Eisenhower skal ha sitt sete der hvor den italienske regjering sitter (for øyeblikket visstnok i Bari) og påse at våpenstilstandsforholdene er oppfylt og landets ressurser utnyttet fullstendig i krigen mot Tyskland. Det politiske rådet i Italia som i kvakonferansen forutsatte, er under dannelse. Her blir de frie franskmenn representert og senere også Jugoslavia og Hellas. 500 ledende fascister er hittil avskjediget.

Etter nye opprør i Syria ble det så traktatmessig fastslått i 1936 at de franske mandatoverrådene skulle få full selvstendighet i allianse med Frankrike etter mønster av avtalen mellom England og Irak. Traktaten ble imidlertid ikke ratifisert av det franske deputerkammeret. Ved Frankrikes mederlag overtok Vichy styret der, men da tyskerne begynte å opprette flybaser i disse områder våren 1941, ble de okkupert av britene og franske franskmenn. Disse siste fikk nå det politiske herredømmet på samme vilkår som Frankrike tidligere og løftet om uavhengighet ble bekreftet på ny.

Det har trukket ut med selvstendigheten og først i august i år var de kommet så langt at det kunne holdes valg i Libanon. Regjeringen ser utgjikk av den valte nasjonalforsamlingen, vedtok snart å legge fram grunnlovsforslag som ville innebære at landets selvstendighet ble opprettet. Det franske nasjonalrådet i Alger medla forbud mot at disse forslag ble behandlet før krigen opphørte, dels på det rent formelle grunnlag at mandatrettighetene var tatt av folkeforbundet som derfor var den eneste myndighet som kunne oppgi dem igjen, og dels med den begrunnelse at nasjonalrådet ikke kunne disponere over franske territorier - det kunne bare Frankrike selv etter sin befrielse. Da Libanons regjering likevel tok skritt til å sette fram sitt lovforslag, arresterte den franske høykommissær de fleste av dens medlemmer sammen med presidenten og mange av nasjonalforsamlingens medlemmer.

England ser på dette med den største bekymring, og den britiske presse krever at de arresterte straks blir satt på fri fot igjen. Arabernes bitterhet mot engelskmennene har avtatt meget i det siste. Deres ønske om framgang for diktatorerne i Europa slik at de selv kunne få sjangse til å rive seg helt løs, fikk en alvorlig knekk under italiens angrep på Etiopia. De skjønnte at kanskje den største fare for deres frihet truet fra diktatorernes side. England er meget sterkt interessert i gjensidigheten av vennskapelige forhold til alle arabiske land og bifaller derfor på ingen måte slike tyranniske forholderegler som den franske kommissær har tatt i Libanon. Det har også nedlagt energisk protest mot at nettopp dette ble tatt uten noen som helst forhørdskonferanse med britiske representanter og også England er garantert Libanons uavhengighet.

England er militært alt for sterkt i dette område til at begivenheten kan få annet enn lokal betydning hvis den innstrammer seg til de uroligheter og streiker som nå forekommer. Imidlertid solidariserer den arabiske verden seg ganske naturlig med folket i Libanon. Saudi Arabia, Egypt, Iran og Transjordanien har protestert i Det franske nasjonalrådet og har bedt engelskmennene intervjue de franske for Libanon. De ønsker England også å stå i et godt forhold til nasjonalrådet, særlig etter at det er blitt supplert med et betydelig antall representanter fra hjemmefronten i Frankrike og de Gaulle selv er den markante ledet etter at Giroud er trekket tilbake.

General De Gaulle har nå reist til Beirut hvor han konfererer med britiske og arabiske myndigheter. Han har for vist betydelig politisk sans og en får håpe at det vil lykkes ham å få konflikten utviklet med den ønskede lokale karakter, og på en måte som er et demokratisk Frankrike verdig.

ARBEIDSLØSHEITSPROBLEMET ETTER KRIGEN

blir drøftet over hele den frie verden og atskillig materiale er lagt fram i offentlige publikasjoner fra forskjellige kommisjoner, private institusjoner og enkeltpersoner.

I en uttalelse som den kjente amerikanske sosialøkonomen, Alvin Hansen, har skrevet for komiteén for planlegging av de offentlige resurser, sier han at depresjonene i 30-årene kostet Sambandsstatene 200 milliarder dollars i tapt arbeidsfortjeneste. Likt sløseri har en ikke råd til. Det fins mye arbeid å utføre og forestillingen om at ikke kan finansiere sitt lands produksjon, savner en hver berettigelse, understreker Alvin Hansen. "Vi har råd til en nøyaktig så høy levestandard som vi evner å produsere."

t vi er
og
lsar
og vire
i det
li arbe
lgende
ing av
- og
må den
gjennste
holdni
sant
kne har
noen
da nes
stort og
hvrig
retatte
ført en
ar det
der den
o. l.,
gangkle
xier og
ekte bli
sangele
var fra
e ind
de hun

Landsorganisasjonen i Sverige har krevd full beskjeftigelse i samband med dislokasjonen som var en overgangen fra krigs- til fredsproduksjon. Prinsippet om arbeid for alle ligger også grunn for flertallsinnstillingen fra den riksdagskomiteén som ble nedsatt for behandle den sosialdemokratiske partisekretær Torsten Nilssons og professor Bertin Ohlins forslag om produksjonsreguleringen.

I England kom nylig tre brosjyrer om beskjeftigelsesproblemet. De skriver seg fra henholdsvis Unilever-trusten, den sosialistisk orienterte TEF-gruppen og en gruppe sosialøkonomer, forretningsmenn og embetsmenn. Alle har til utgangspunkt problemstillingen: hvordan bør en innrette seg for å unngå ny massearbeidsløshet?

I Amerika er det ennå temmelig mange - særlig innen storindustrien - som hevder at den kontrollerte kapitalistiske produksjonsliv skal være i stand til å løse sysselsettingsproblemet. I Sverige har de som reserverte seg i riksdagskomiteéns innstilling, fått støtte i en del av pressen og av enkelte økonomiske sammenslutninger i sine uttalelser om at fullt arbeid for alle kan oppnås i diktaturstater, mens et slikt system ikke kan gjennomføres i et fritt samfunn med frie borgere og et næringsliv vesentlig basert på konsumentenes frie anvendelse av sine midler. Unilever-trusten i England gjør seg imidlertid ikke til talsmann for slike argumenter fra den gamle striden for og mot planhusholdning. Dens brosjyre taler mot direkte kontroll med produksjonen, men foreslår likevel at staten gjennom sin penge- og budsjettpolitikk skal sikre en stabil kapitalinvestering og der igjennom stabil beskjeftigelse.

De svenske sosialdemokratene går inn for offentlig kontroll og statlige tiltak for å øke kjøpekraften, uten å rammes den privatkapitalistiske eiendomsrett til produksjonsmidlene. Den engelske TEF-brosjyren går et skritt lengre idet den hevder at en utvikling uten økonomiske kriser ikke lar seg forene med en produksjon hvis omfang og retning er bestemt av profittaktiviteter. I det hele er en på de fleste hold klar over at en aktiv konjunkturpolitikk krever eller mindre utstrakte statsinngrep. Dette gjelder ikke minst i England hvor stadig større inngrep går inn for økonomisk planlegging. Det er særlig en følge av den åpenbare fordel med statlig kontroll i krigsindustrien. Typisk er en serie på ti artikler som ble offentliggjort i selvsteds Times. Forfatterne slår fast at full sysselsetting hører med til de fremste fredsmål og at det kreves samfunnsmessig regulering for å sikre fortsatte framsteg. De slår til lyd for investeringskontroll og almen planlegging slik at produksjonen settes inn for å tilfredsstille de virkelige behov med full utnyttning av alle resurser, så vel de materielle som arbeidskraften.

Et viktig innlegg i debatten skriver seg fra Folkeforbundet som har fortsatt sitt betydningsfulle utredningsarbeid under krigen, et arbeid som også før krigen hadde større betydning mange av dets politiske resolusjoner. I sommer forelå således rapporten fra den internasjonale ekspertkomisjon som ble nedsatt i 1938 med det oppdrag å gi forslag om internasjonale tiltak i motvirkning av de økonomiske kriser. Krigen har både forandret verdens økonomiske struktur og påvirket oppfatningen om den økonomiske politikken, heter det i denne rapporten. Troen på næringslivets automatiske funksjoner har fått en knekk og ingen kan heller ønske å vende tilbake til det økonomiske system av 1939. Rapporten går ut fra at internasjonal organisasjon av handels- og sysselsettingsproblemet er mulig i et system hvor offentlig regulering og privat initiativ har sin plass ved siden av hverandre. Det er tydelig at ekspertene ikke har oppnådd full enighet, men det betydningsfulle er at de mener at full sysselsetting og en fysiologisk minimumstandard med hensyn til klær, mat, hus og legehjelp ikke bare er ønskelig, men også praktisk gjennomførlig.

Etter
skulle fa fu
rak. Traktat
lag overtok
1941, ble di
pa samme vi
Det ha
kunne holde
legge fra
sle nasjone
na det rent
eneste myn
ne dispon
regjering
de fleste

Engle
strals bli
te. Deres
seg helt i
ste fure
og netta
mastisk
praktisk
tanter i
Eng
betjener
jarisere
inakt og
nere til
samlig
forvilt
te. De
svilke
ARBEIDS
blir de
nar fra
for pl
ne 200
arbeid
berett
evner

Den oppfatning at offentlige arbeidstiltak hovedsakelig skal innskrenke seg til anleggsarbeid og arbeidstil, trenns mer og mer tilbake i den internasjonale diskusjon. Fullt produktivt arbeid kan ikke få en godter den synsatt at den økonomiske politikk har til oppgave å høyne levestandarden først for de dårligst stille lag og siden for hele folket. Sjefen for den amerikanske krigsproduksjonsnemnd, Donald Nelson, har således uttalt at det å skaffe alle en fullverdig levestandard er bare et organisasjonsspørsmål.

NYTTIGT

Norsk forbund for nærings og nytelsesmiddelindustrien har skrevet ut et sirkulære og kontingentsystem. Her oppfordres medlemmer som skylder kontingent for kortere eller lengre tid til å sende på flere oppstilte spørsmål om kontingentforholdet.

Sirkulæret er ikke signert. Det tar direkte sikte på en utlevering av medlemmene og en oppdring til angiveri fra foreningens side.

Intet medlem skal svare på de oppstilte spørsmål og ingen tillitsmann eller forening må sende forbundsmeldelse nr. 58 til forbundet.

Det samme er tilfellet med skjæret som gjelder de uorganiserte. Det er ikke vår oppgave å bidra til å skaffe nazistyrte organisasjoner medlemmer. Forholdet mellom de organiserte arbeidere og den som står utenfor organisasjonene, er en sak som vi igjen kan ta opp og ordne med vår egen organisasjon på ny en frid.

FORBUND FOR BYGNINGSINDUSTRIEN

Et stort forbund hele som nazipropene i lengre tid har arbeidet med å få i stand ved å slå sammen de gamle forbundene: Bygningsarbeiderforbundet, Arbeidsmennforbundet, Elektrikerforbundet og Steinindustriarbeiderforbundet. Forbundet skal ha en kasse, bygningsarbeiderforbundet lever og kontingentsetter og ikke å forglømme bygningsarbeiderforbundets "firer", Johs. som leder. Samenslutningen skal gjennomføres snarest mulig, og senest innen 1/1-1944. Ringen synes å være et flott kup, for bygningsarbeiderforbundet hadde under hans førerskap i fjor et underskudd på 17.000 kroner i kasse og i år blir underskuddet forøket. For å bevise sin naturlige rett til å være den eneste for alle forbundene, har Ringen allerede på forhånd så snart begynt å administrere alle saker, idet han har skaffet seg departementets godkjenning for å utvide bygningsarbeiderforbundets ulykkesforsikring, med premie på 12,5 øre pr. medlem pr. år, til å omfatte sårlige 5 forbund fra 7. september i år - altså lenge før noen sammenslutning har funnet sted. Etter at dette var gjort, har Ringen allerede at tidlig var inn til å kalle samenslutningens ledere i de andre forbundene til å skrive sammenslutningen og forsikringen. Her fikk riktignok Ringen stygg medfart - de andre forbundene var tilbudd forsikring i samme selskap for 12 øre pr. medlem, og for å utvilsomt de ingen sammenslutning som bare ville føre til oppløsning av forbundene og den ble truffet igjennom, ble det framslutt - men Ringen nektet bare etter på å utlevere protokoll fra dette møtet til deltakerne dermed mener han saken er utdebattert og at den praktiske gjennomføring kan begynne.

Inniganten Ringen og hans med- og potkonspiratører kan være trygge for at det ikke er så lenge de vil få drive sitt spill med arbeidernes organisasjoner og eiendeler. Deres første sammenslutninger og oppløsninger eller andre nydannelser innen organisasjonene vil heller ikke det minste spor etter seg når vi igjen bygger opp en

FRI FAGBEVEGELSE.

FRI FAGBEVEGELSE.

nr. 43.

27. november 1943.

3. årgang.

KAMERATI

De materielle tilleggs og økonomiske forstyrrelser i verden som helhet som i de enkelte krigsherjede land, er så omfattende at det ikke vil være mulig å overlate gjenreisningen til den tilfeldige tilfældighet, like lite nasjonalt som internasjonalt. Vi vet da også at det blant de enkelte nasjoner arbeides med å skape en internasjonal orden med felles ledelse av gjenreisningsarbeidet. Og vi kjenner til at den norske regjering i London deltar i dette arbeidet, samtidig med at det arbeides energisk med planlegging av gjenreisningsarbeidet for vårt eget land. Det er fra regjeringens side streket under at den ser det som sin oppgave å utarbeide planene, men at det står til det norske folk selv å ta standpunkt til hva som skal gjennomføres av disse planene og hvem som skal gjøre det.

Vi har grunn til å tro at det på alle ansvarlige hold, så vel i den frie verden som her hjemme, hersker full forståelse av at en orden av de økonomiske forhold er selve grunnlaget for den fred som menneskeheten kjemper for. Det gjelder i like høy grad forholdet mellom de enkelte mennesker og grupper i hvert enkelt land som mellom de forskjellige nasjoner.

Krigen har gjort hele verden fattigere. Alt som er ødelagt skal bygges opp på ny. Det vil ta år og det vil koste store savn og ofre, av hvert enkelt individ som av de enkelte nasjoner. Derfor er det av livsviktig betydning at det fra første stund hersker orden og plan i det økonomiske gjenreisningsarbeidet.

Da tyskerne førte krigen inn over vårt land, var vi begynt å skinte konturene til en samfunnsmessig orden av de økonomiske forhold mellom menneskene her hjemme.

Med den veldige vekst fagorganisasjonen hadde de siste årene før krigen, øvet den en stadig mer bestemmende innflytelse på lønns- og levekår for hundretusener av lønnstakere i Norge. På samme måten så vi andre grupper, som jordbrukerne og fiskerne, bygge opp sine økonomiske organer - salgsorganisasjoner, kjøpelag og sentraler - hvor igjennom de øvet en stadig større innflytelse over prisene på sine produkter og driftsmidler og dermed over sine livsvilkår.

Disse store næringsgruppers faglige økonomiske organer var det naturlige grunnlag for en samfunnsmessig regulering av de økonomiske forhold mellom menneskene i vårt land. En planfast samfunnsøkonomi kan ikke bygges ut i løse luften, den må ha som fundament de økonomiske organisasjoner som de enkelte grupper av arbeidende mennesker selv har skapt.

Dette arbeid må tas opp på ny og føres videre når krigen er slutt. Det sier seg selv at den sterke samfunnsmessige innflytelse over utviklingen på dette som på mange andre felter, må bli langt større enn tidligere, men så lenge en bygger på det arbeidende folks aktive medvirking gjennom dets egne organer, vil en ha trygghet for en sunn demokratisk utvikling.

Det gjelder her å forene det personlige initiativ og foretaksomhet med samfunnshensynet og hensynet til sine medmenneskers ve og vel.

Krigen og undertrykkelsen under naziløket har ubønnhørlig skilt ut de dårlige elementer i vårt folk og latt dem synke til bunns, slike som forrædere, krigsspekulanter, kapitulanter og fetslinger eller svartehandlere, folk som har trampet på alle samfunnshensyn og bare lever for å klare til seg selv eller hytte sitt eget skinn. De har satt seg selv uten for en hver innflytelse på utviklingen i framtidens frie Norge.

Men denne trengselstida har også vist at vårt folk, innenfor alle yrker og samfunnslag og representert ved de forskjelligste livssyn, eier en kjerne som ofrer alt for vår felles sak. Folk som uten å blunke har ofret stilling og hjem, formue, frihet og livet for at det norske folk igjen kan i sitt eget land.

Det er denne livsinstilling og dette samfunnssynet som vil bli lagt til grunn for gjenreisningsarbeidet. Og blant folk med dette livssynet er det ingen meningsforskjell om at gjenreisningsarbeidet skal skje på det grunnlag at det er samfunnets oppgave å skape arbeid og trygge kår for alle.

Men samtidig med at landet vårt får tilbake sin selvstendighet og gjenoppretter en fri, demokratisk samfunnsordning, må grunnlaget legges til rette for et økonomisk demokrati. Her har arbeiderklassen og arbeiderbevegelsen et særlig ansvar og spesielle oppgaver. Derfor er det så nødvendig at alle positivt innstilte folk innenfor vår bevegelse mer og mer konsentrerer seg om de oppgaver av sosial og samfunnsøkonomisk karakter som vil melde seg når tyskerne er kastet ut av Norge.

- V -

FINLANDS TRAGEDIE.

Av alle de store og små statene som er trukket inn i det verdenshistoriske oppgjøret som denne krigen er, er neppe noen mer å beklage enn Finland. Ikke fordi Finlands folk er verre stilt enn mange andre. Trass i alt kan en nok si at finnene hittil har sluppet billigere fra det enn de fleste folk i Europa som lever under nazityranniet. Finlands store tragedie består i at landet er kommet i krig på Nazi-Tysklands side.

Vi skal ikke her komme inn på hele forhistorien til Finlands våpenbrøsk med våre dødsfiender. Det er nok å slå fast at vi så vel forstår de vansker Finland hadde etter vinterkrigen 1939-40, men det som ingen god nordmann kan godkjenne, er at Finland søkte hjelp hos Hitler for å få revansje. For oss har nazismen vært og er det aller største onde. Det gis for oss overhodet ikke den ting som berettiger til å alliere seg med Nazi-Tyskland. - Den offisielle finske påstand om at landet i 1941 gikk til krig for å forsvare seg etter at det på ny var blitt angrepet av Sovjetsaaveldet, er vitterlig uriktig. Da Hitler om morgenen den 22. juni 1941 proklamerte krigen mot Sovjetsaaveldet, regnet han uttrykkelig Finland som en av sine forbundsfeller. Finland hadde da i flere måneder vært oppmarsjomsråde for tyske tropper og da krigen var et faktum, erklærte marskalk Mannerheim at målet ikke bare var å gjenerobre de landområder som var tapt i vinterkrigen, men også å erobre Karelen. Dette er fakta som viser hele karakteren av den krigen Finland fører på Tysklands side.

Fra engelsk-amerikansk hold er det, særlig etter Moskvakonferansen, rettet sterke oppfordringer til Finland om å søke fred med Sovjetsaaveldet. Det er helt tydelig at Eden og Hull under konferansen har prøvd å hjelpe Finland, men det er like tydelig at finnene selv må gå til Moskva og be om fred, uten å stille betingelser, Finland-like lite som noen andre av Tysklands våpenfeller. Det har vært gitt visse antydninger om Moskvas sannsynlige villkår for fred. Det er bl.a. nevnt russisk okkupasjon av Det karelske neset til en linje omtrent midtvegs mellom linjen Keshola-Björkö, som russerne krevde for vinterkrigen, og den grense som ble trukket nord for Viborg våren 1940. Videre russisk okkupasjon av hele Petsamo-området. Derimot antas det at russerne vil gi avkall på Hangö. På velinformert hold i London er de temmelig sikre på at russerne ikke ønsker å gripe inn i Finlands innrikespolitiske forhold, men det er klart at Moskva venter at den nåværende finske regjering skal gå av.

Etter omstendighetene kunne en ha ventet det verre. I Norge vil det således vekke udelt glede at Finland kan bevare sin selvstendighet og selv kan bestemme sitt indre styresett.

Men det er tydelig nok at det haster for Finland å komme seg ut av krigen og få en ordning med

en mektige nabo i øst for Tysklands endelige sammenbrudd.

For arbeiderbevegelsen i Norge er det av særlig betydning at så kan skje. Vi har gjennom mange år hatt finnene med i det nordiske samarbeid og har tatt del i deres sorger og gleder som de i våre. Det nåværende tysk-finske våpenbrøsk er ganske meningsløst og vil kaste slagskygger over det nordiske samarbeid i framtiden. Vi har aldri vært i tvil om at store deler av det finske folket, ikke minst arbeiderklassen, har vært motstandere av nazialliseringen og revansjekrigen. Vi har i den senere tid sett mange tegn som tyder på at den finske arbeiderbevegelse mer og mer aktivt går inn for å få fred. Det er vårt håp at dette arbeid snart vil bli gitt uttrykk.

Finlands folk har ingen ting annet enn nye ulykker å vente av en fortsettelse av krigen på Nazitysklands side.

- V -

DØDSOFFRENE FRA TRONDHEIM.

Rettelser av de 8 arbeiderungdommene fra Trondheim i forrige uke har vakt sorg og forbitelse i byen og distriktet. De tyske bildene forteller at de myrdede var kommunister. Forbrytelsen blir ikke mindre av det, men sannheten er at bare to av de henrettede hørte til den kommunistiske ungdomsbevegelse, mens de øvrige var framtredende tillitsmenn innenfor Arbeidernes Ungdomsfylking eller fagforeningsfolk. Også i Sverige har denne nyeste blodåden vakt harme og avsky. Sveriges sosialdemokratiske ungdomsforbunds sentralstyre har vedtatt følgende uttalelse:

"Voldshandlingene i Norge fortsetter. Nå sist har det smertelig budskap nådd oss at åtte unge kameraters liv er sluttet av eksekusjonspelotongene, samtidig som andre er dømt til langvarig fengselstraffe. Tre av de falne var medlemmer av vårt norske broderforbund, Arbeidernes Ungdomsfylking. Årsaken til denne voldshandling angår å være kommunistisk virksomhet. Dette må naturligvis sees på bakgrunn av okkupasjonsmaktens tilbøyelighet til å karakterisere all frihetsbevegelse i et underkuet land som kommunistisk. De unge kamerater som nå er gått i døden, har gjort det i kamp for sitt folks frihet, deres gjerning er et ståtende eksempel på den motstands vilje som overvinner alt. Ut i all sin uhyggelige grusomhet er hvert slikt dødsbudskap fra Norge et sviende nederlag for innbyrterne og en seir for vårt kjempende broderfolk. Vi hyller våre falne kamerater. Vi står greppe av det offer de har bragt for frihetens urokkelige ide. Med dette vil vi også gitt uttrykk for all den avsky vi kjennar overfor den forferdelige brutalitet som dagens maktavere i vårt granneland gang på gang manifesterer."

- V -

FOSSUM ER UHELDIG I SARPSBORG.

Torsdag den 28 oktober var det sammenkalt til bedriftsmøte kl. 12,30 ved Sarpsborg Papp- og Papirindustri. Landsleder Fossum skulle holde foredrag. Han møtte opp sammen med fylkesfører Hæren, byens ordfører, Stenmark og Leister fra Samorganisasjonen. Trass i at møtet skulle holdes i arbeidstiden møtte ingen av de mellom 5 og 600 arbeidere ved bedriften. De eneste som møtte var bedriftens direktør og fabrikkmeesteren. Landslederen var rasende og truet bl.a. foreningens styre med arrestasjon. Han spurte direktøren om det ikke var noen ved bedriften som sympatiserte med N.S. Direktøren svarte at det skulle være 3 mann ved bedriften som sympatiserte med partiet. Men heller ikke de møtte fram for å høre landsleder Fossum.

- V -

ROKLUBBEN VØNSER.

Det blir meldt at professor Klaus Hansen har meldt seg inn i roklubben. Værsgo neste!

REIS TIL SARPSBORG!

Sarpsborg må være et deilig sted å bo, etter det Sarpsborg Dagblad forteller. I hotellet i Bøndernes Hus serveres det nemlig kjøttmiddag hver søndag og som regel kan en få kjøttretter også andre dager i uken. "Det blir også servert de deiligste kaker, bakte i hvitt mel og det blir servert kras av den tykkeste fløte". Og det beste av det hele: All denne herlighet er ikke forbeholdt noen få utvalgte. Neidal "Mannen fra gaten kan gå inn og spise sin kjøttmiddag når han vil - men kun et publikum som kan betale prisene - - -".

Det er ikke til å tru! Men det står svart på hvitt i Sarpsborg Dagblad. N.S.-organet er blitt rasende over trafikken, enda vedkommende skribent forteller at han bor på hotellet. Kanskje han har hatt godt av all den kjøttspisingen? Hele byen kjemner forøvrig også til trafikken og nå vil vi med å gjøre landet oppmerksom på hvor en kan få spise kjøtt -. Selskapets styre risikerer å bli ubehjelpelig kompromittert gjennom den måten hotellet blir drevet på, skriver bladet og krever "at ingen politiske hensyn må spille inn for å sette en stopper for svineriet". . . . "Det er nemlig alminnelig kjent, skriver bladet, at selv om ikke selskapets aksjemajoritet er på hendene av medlemmer av Nasjonal Samling, så vet alle at medlemmer av vårt parti er i majoritet i styret. Ulovlighetene som nå har pågått i så lang tid, vil derfor uevnerlig bli tillagt disse styremedlemmene, og rammer dermed partiet, som blir direkte beskyldt for å holde hånden over rasjoneringsvindul."

Arne skrivekarl i Sarpsborg Dagblad! Har de virkelig tenkt å rydde opp i svindelen innenfor sitt parti? Da skal de få noe å bestille!

RJUKAN DAGBLAD

skriver i et intervju: Det sies at mange melder seg ut av partiet i disse dager. Dette er ikke noe tap for oss og forøvrig har ikke utmeldingene vært større enn dødeligheten!

PÅ NOTODDEN

var det en større politi-rassia onsdag. Ca 40 stykker ble arrestert, og noen radioapparater ble tatt, etter de første meldinger vi har fått.

SLIK BRUKES KONTINGENTEN!

N.S. er om seg når det gjelder å skaffe penger for å dekke sitt veldige forbruk. De etendrer utover landet som eies av Arbeiderpartiet, arbeiderungdomslag o.a. selges, og prisen skrues så mye som mulig i været. En eiendom som t. eks. kan svare utgiftene på en gjel av 40 tusen kroner blir taksert til 85 tusen. Når det så, på grunn av den høye pris eller av andre grunner, ikke lar seg gjøre å få solgt huset overtar Landsorganisasjonen det og utbetaler beløpet. Og N.S. får pengene. Slik blir den kontingent anvendt som de kommisariske søker å avpresse medlemmene.

MER TYSK TERROR MOT ARBEIDERNE

Flyangrepet mot Kjeller i forrige uke er blant de mest vellykkede angrep hittil mot tysk okkuperte bedrifter i Norge. Bedriften er så å si helt rasert og tyskerne selv forteller at de mistet 250 mann. Andre mener at tallet på drepte var betydelig større. Bedriftens arbeidere hadde fri på grunn av manøvrer. Og da de amerikanske bombeflyene kom trodde tyskerne til å begynne med at det hørte med til manøvrer og fyrte lystig løs mot dem med trepropper.

Etter denne affæren på Kjeller er det gitt ordre til at norske arbeidere på de tysk okkuperte bedrifter ikke får lov til å forlate arbeidsstedet under flyangrep. Den som forsøker å forlate

rådet vil bli slutt, heter det.

RASFRÅGAN I VÆRLDSPOLITIKKEN

heter et kapitel i Gunnar Myrdals bok "Amerika mitt verdens". Han skriver her bl.a.

De folk som bruker å bli kalt de hvite er 7-doblet i antall i de 300 årene som den vestertandske sivilisasjonen bredte seg over jorden. De fargede ble tredoblet. Men nå er stillingen en annen. De hvite er ikke bare en minoritet i verden, men en avtagende minoritet. De fargede folk går den mot inn i en periode som svarer til den de hvite gjennomlevde idet 19. århundre. Økonomiske fram-
skritt, oppdragsreformer og hygiene kommer til å bringe dødeligheten ned, mens fødselskontrollen vil sette inn meget langsommere.

På grunn av disse temmelig sikre forutsigelser kan en trekke den slutning at de fargedes andel kommer til å økes. Skulle de hvite søke å opprettholde sitt herredømme vil de sikkert mislykkes og kanskje bli tilintetgjort. De rimeligste vilkår er full likestilling. Bare i noen få artier ig-
ennå fordelens på de hvites side. Blir ikke en grundig endring i innstilling gjennomført kan betingelsene bli hårdere. De fargede har også sine fordømmer.

Nen! Lojalitet mot de hvite kan en ikke regne med i Sovjetsamveldet, som ellers er det eneste av de hvite rasers land hvor fødselsprosenten er meget høy, til og med stigende. Blant Sovjet-samveldets uristellige kulturinnsatser er kanskje den største at rasefordømmene er helt avskaffet der. De har vist i praksis at rasefordømmene ikke er "instinktive"

I denne skjebnsvangre epoke i verdenshistorien kommer Amerika til å uttale de avgjørende ord. Og Amerika er ikke uvitende om om de problemer som er nevnt her. Krigens gang, særlig motgangen i det fjerne østen til å begynne med, Indiens opprørskhet, misnøyen i Afrika og andre steder førte til utallige pressenotiser om de fargede folks bristende tillit. Det er kanskje en overdrivelse at De forente nasjoner ikke skulle seire om de fargede mistro deres sak like meget som Hitlers. Men denne mistro har vært dyr for de allierte i tid, materiell og liv.

Amerikanerne merker nå hvilken kolossal skade deres urettferdige behandling av negrene i dens eget land, påfører deres interesser i utlandet spesielt i forholdet til fargede folk. Dette er hovedårsaken til at vi nesten sikkert kan anta at negrenes stilling i Amerika kommer til å bli vesentlig forbedret i den nærmeste framtid. Amerikas tradisjon er imidlertid ikke bare rasende-trykkelse. Det kan allerede ses fra svarte kirkeledere, politikere, vitenskapsmenn, forfattere og kunstnere, mange av dem med en stor livsgjerning bak seg. Blir det spørsmål om internasjonal polititjeneste, kan amerikanerne sørge for det på sine steder med førsteklasses negertropper. Negrene er oppdratt i Amerikas religion, vaner og idealer. Negrene er derfor aldri blitt noe annet enn vanlige amerikanere, som i høyere grad enn flertallet er blitt holdt fattige og kulturisoleret. Amerikaniseringssprosessen pågår stadig på nøyaktig samme måte blant negrene som blant de andre folkgruppene i landet. Amerika er hva befolkningen angår i virkeligheten en menneskehet i mini-atur, og det er grunnlaget for våre forhåpninger når det nå får det ansvar å være den ledende nasjon i den epoke i historien da de hvite skal stige ned fra rasemod og utbytting. Amerikas nasjonale tradisjon viser hvorledes folk av forskjellige raser, språk, religioner og kulturer kan bringes til å leve og virke sammen på en måte som - manglene til tross - har vært en lysende kulturell framgang.

I de siste artier har disse idealer fått en forbausende bekreftelse i den moderne forskningen som avslører kjønns-, klasse- og rasefordømmer som fullstendig uten grunnlag i virkeligheten.

KRIGENS GANG

Etter at været nå har bedret seg, er bombeoffensiven mot Tyskland gjenopptatt med full kraft. Natt til fredag den 16. var det største antall britiske fly som noensinne har vært på vingene på en gang, over Berlin og tvillingbyene Mannheim-Ludwigshafen hvor de kastet 3000 tonn, litt over halvparten i Berlin. Natt til mandag fikk Berlin sitt inntil da største angrep med 2300 tonn og et tilkørende angrep fulgte mot Berlin natt til tirsdag. I alt har Tysklands administrasjonssentrum, jernbanesentrum og kanskje verdens største industriby for elektrisk materiell fått 5 millioner kg bomber på 5 døgn. Berlin er dermed blitt verdens mest bombede by med i alt 12 millioner kg mot Hamburgs 10 mill., Essen, Hannover og Kölns 8 mill., hver, Mannheim-Ludwigshafens 7 mill., osv. De 6 millioner er dobbelt så stor som Hamburg har ødeleggelsene der ennå ikke nådd relativt samme omfang, men de er likevel fryktelige. Skikkelig flyfotos har en ennå ikke fått på grunn av røyken over byen. For det siste angrepet så flygerne brannene fra de tidligere angrep i 80 km's avstand og svenske tilreisende sier at selv asfalten i gatene brente.

Den 14 oktober greidde tyskerne å få i stand sin største motoffensiv siden de utløste den russiske sommeroffensiven i begynnelsen av juli. Etter å ha brakt fram betydelig forsterkninger gikk tyskerne til angrep på det sydvestlige hjørne i Kievfranspringet ved Sjitomir. Angrepet har pågått uavbrutt og stadig nye reserver kastes inn, slik at tyskerne her for en tid har oppnådd lokal overlegenhet som 3 ganger har tvunget russerne til mindre retretter og bl.a. til å oppgi Sjitomir og noen landsbyer i omegnen. Det er mulig at tyskernes egentlige mål er gjenerobringen av Kiev og en opprulling av den russiske front fra sør slik at Dnjeprlinjen igjen kunne nås i området Kiev-Retsjitsa. De harde kampene foregår imidlertid fradelles ved Sjerniakov, 16 km nord og Brusilov 60 km øst for Sjitomir. På det siste sted forsøker tyskerne et gjennombrudd mot nordøst. Det ser imidlertid ikke ut til at tyskerne kan mobilisere reserver til noen offensiv over frontlengder på mere enn 50-100 km og russerne har holdt alle stillinger også her de siste dagene. Russerne synes også å ta den tyske motoffensiven med sinnsro. Det bekreftes kanskje tydeligst av at de hele den siste uken har holdt i gang en større offensiv i Dnjeprbuken dels i sørvestlig retning mot Bilopol, hvor de står mindre enn 30 km fra byen, og særlig på østsiden av jernbanen Kremensjog-Snamenka som forøvrig er brutt et sted. Snamenka er et viktig knutepunkt som binder sammen jernbanesystemet i Kiev-området med det i Dnjeprbuken. Ved dette framstøtet trues også de tyske bekkroppene sør for Tsjerkassy hvor russernes har sterke tropper. Trekanten mellom nedre Priipat, Dnjepr og Beresinas munning i Dnjepr er fast i russernes hender. De støter her stadig videre mot nordvest og vest. Det strategiske hovedbillede på østfronten er således ikke endret den siste uken.

Som vi nevnte i forrige uke, ble de alliertes stilling på Øya Samos uholdbar etter tyskernes gjenerobring av Leros i Dodekanesene. Samos ble også evakuert av britiske, greske og en del av de italienske tropper der. Italia fortsetter den 8. arme sin langsomme framrykking mot Sangro-elva som det nå meldes er fersert på et sted hvor et bruhode på 9 km's bredde og 2 km's dybde er opprett. Onsdag rettet amerikanske flygende festninger det kraftigste angrep i Sørfrankrike mot ubåt- og flåtehavnen Toulon og samtidig fikk Sofia, tyskernes viktigste knutepunkt for transport til Balken sitt annet angrep av Liberatorfly.

Ennå mens kampene pågår på Bougainville i det nordligste av Salomongruppen, har amerikanerne gått til aksjon mot Gilbertøyene 1800 km øst for Salomon. Elere av øyene er allerede tatt etter kamper hvor japanerne har hatt 4000 falne og et tilkørende antall fanger. Aksjonen er et tydelig svar på japanernes påstander om at den amerikanske stillehavsflåte har lidt avgjørende nederlag.

DEN BRITISKE FINANSMINISTER

Anderson, ga i begynnelsen av november en oversikt over leie- og lånetransaksjonene mellom de allierte. Avtalen er gått over til å bli en gjensidig hjelpeoverenskomst, så har Storbritannia hadde f.eks. ytet sine allierte hjelp i form av varer, tjenester og penger for det enorme beløp av 2250 millioner pund mere enn det selv hadde mottatt. Det hadde levert varer for 581 millioner pund. Den samlede vareleveranse til Sovjetsaeldet fra Storbritannia representerte pr. 30. juni 179 millioner pund hvorav for omtrent halvparten i tanks og andre motorkjøretøyer. Av fly hadde Storbritannia sendt 4690 innen utgangen av mai i år. Til Hellas, Tsjekkoslovakia og delvis Jugoslavia ble ytet hjelp uten betaling. Nederland, Belgia og Norge betaler for det de får.

- V -

UUSI SUOMI

skriver at svartebørsen med svensk valuta florerer i Helsinki. En svensk krone, som noteres etter en kurs av 11,60, blir betalt med 65-70 ja, helt opp til 120 finske mark. Symptomene er ikke til misforstå!

- V -

SPANIA

har godkjent en representant i Madrid for Det franske nasjonalrådet, men uten å endre sin normale forbindelse med Vichy.

- V -

TYSKLANDS SKJEBNE ETTER KRIGEN

I sitt budskap til den amerikanske kongress den 17. september uttalte president Roosevelt bl.a.: "Hvis Hitler og nazistene forsvinner, må den prussiske militærkikk slå følge med dem. Den krigerske militaristgjeng må utryddes i Tyskland - og i Japan - hvis vi skal kunne skape noen virkelig sikkerhet for freden i framtiden."

- V -

DEN ILLEGALE FRANSKE FAGBEVEGELSE

har sendt en hilson til de italienske arbeidere. I sitt budskap til de italienske arbeidere "hvis massebevegelse har hatt og kommer til å få stor betydning for den framtidige utvikling i Italia", slår den illegale franske faglige ledelse fast: "Mussolini ødelegger den frie fagbevegelse i Italia. Vi vil ødelegge den i Frankrike. Mussolinis fall er opptaket til en fullstendig gjenoppretelse av arbeidernes rettigheter og demokratiske friheter i Frankrike og Europa. - Idet vi hilser de italienske arbeidere, som er opptatt med å fullføre den fullstendige befrielse av sitt land, forsikrer den franske landsorganisasjon sin sikre tro på at fascismen og nazismen vil bli knust og at folkenes rettigheter og de frie fagforeninger vil seire."

- V -

DE ALLIERTE NASJONERS HJELPE- OG GJENOPPBYGNINGSRÅDS

utvalg for hjemsendelse av fanger og tvangsarbeidere har valt den norske regjerings representant statsråd Anders Frihagen, til viseformann. Formann i utvalget er dr. Gustavo Gutierrez, Cuba. En regner med at det i tysk fangenskap eller tvangsarbeid er 21 millioner mennesker. Bl.a. er det 600 000 belgiere. For hjemsendingen av disse belgiere trengs 1000 jernbanetog. Går det 12 tog daglig med 600 mennesker i hvert, vil hjemsendingen av belgierne ta 3 måneder.

- V -

TYSK HØGSESSEGLUSTJENESTE SENDES FRA MOSKVA RADIO

hver søndag. Er det derfor Gøbbels tier med korstoget mot de gudløse bols eviken i det stste?

re-
lk som
kan r
elsning
arbeid
ven-
opp-
orge.
denne
enn
fleste
nnet
sfien-
1939-
fa re-
ke den
at lan-
veldet,
veldet,
er
sin at
e ka-
in-
kon-
a og
ller.
-jor-
1940.
I på
inn i
ske re-
gløde
ing med

ENGELSK UNGDOM FRISKERE ENN FÖR KRIGEN.

En omfattende undersökelse som har vært foretatt i England, viser at det britiske folk i dag er friskere enn det var da krigen bröt ut. Ernest Bevin pekte på dette i en tale på den britiske fagkongress i höst og nevnte blant annet at de 18-ärlige rekrutter som nå innkalles til militäertjeneste er stärkere og friskere enn de soldater som ble innkalt i 1939.

Sir John Boyd Orr, Storbritannias fremste näringseksper, konstaterer nylig i en rapport: "Da krigen bröt ut, var det av stor betydning at ikke bare den militäere, men også den sivila befolkning fikk en hensiktsmessig diet. Vi fikk da muligheter til ä bruke vitenskapelige erfaringer som grunnlag for rasjoneringen og matvaredistribusjonen for övrig. - Dette har betydd en revolusjon i forändring i folkets livsföring. De rike får nå mindre, de fattige mer. Med mindre matvarer i landet bli det likevel bedre med mat til alle, til og med for de rike som ät for meget."

DE EVIG FORDÖMTE.

Efter at gestapoagentene med Odd Fossum i spissen voldtök våre frie faglige organisasjoner, har det gang på gang vært slått fast at ingen hederlig arbeider kunne ha noe med den säkalte "fagorganisasjon"s ledelse ä bestille. De mennesker som sitter som kom. iske ledere, enten det er i Landsorganisasjonen, forbundene, säorganisasjonene eller foreningene er jo i virkeligheten innsatt av blodhund Redfess. De har sin makt fra gestapo og deres oppgave er med alle midler ä tjene tyskernes og quislingenes interesser. Forelopig har vi ingen maktmidler til ä kaste gestapoagentene ut av våre kontorer, det eneste vi kan gjöre er ä la dem sitte der uforstyrret uten at en hederlig arbeider viser seg innenfor de dörene. Denne selvsikre lov blir også fulgt i en grad som det er grunn til ä være tilfreds med. Men det fins unntak. Det fins ennä noen tilbakeleggende elementer blant arbeiderne som i ubetenksomhet eller av mangel på karakter går til nazistiske "tillitsmenn" med sine saker.

I den senere tid har de kom. iske pönsket ut den genistrek ä forvidle salget av aluminiumskasseroller gjennom fagforeningene. Det er et plunt försök fra de ensomes side på ä komme i kontakt med arbeiderne og vise hvilke enorme fordeler de er i stand til ä skaffe medlemmene. En liten kasserolle til henimot svartebörspris! På de fleste bedrifter har arbeiderne avvist dette försök på ä vinne impass kjøkkenvegen. Men ikke överalt, enkelte steder har nazikommissærerne virkelig fått omsatt noen kasseroller.

Da en sikkert må regne med liknende försök på andre områder, må vi ennä en gang streke ut at ingen arbeider kan ha noe som helst ä gjöre med gestapos kreaturer i fagorganisasjonen. Ikke under noen omständighet, ikke under noe som helst forhold. De er evig fordömt til alle anstendige menneskeforakt, de er urene - spedalske -, på deres hender er det blod fra Hansteen og Wickström og mange andre gode kamerater. Ikke et öyeblikk må vi glemme at de har tatt plassen fra våre egne valte tillitsmenn som i dag for en stor dels vedkommende piner og plages i tyske tukthus og konsentrasjonsleire.

Fagorganisasjonen var arbeidernes styrkebelte. Dit kunne vi alltid gå for ä vörge vår stilling på arbeidsplassen og vinne vår rett. Slik skal det ätter bli, men det blir först när vi igjen kan samles i en

KAMERAT!

Norge inntar på mange måter en begunstiget stilling i forhold til de andre okkuperte land og folk. Det gjelder både folket her hjemme og alle de nordmenn som oppholder seg utenfor landets grenser. Denne fordelaktige stilling skyldes i første rekke at vi har vår lovlige regjering sammen med statssjefen i et fritt land. Den skyldes også vår handelsflätes innsats. Den norske regjering har stortingets fullmakt til ä före kampen om nödvendig utenfor Norge. Den sterke konstitusjonelle stilling vår regjering på denne måte inntar, skaper også et klart förhold til hjemmefronten. Det tillitsförhold som er tilstede mellom regjeringen og det norske folk, er av vesentlig betydning. Et hvert försök på ä svekke regjeringens stilling innebærer derfor en svekkelse av hele vår slagfront.

Stortingets fullmakt varer til Norge igjen er fritt. Det vil si: det må ryddes opp för regjeringen legger ned sitt mandat. Så hurtig som de militäere operasjoner overhodet gjør det mulig, vil regjeringen ta opphold på norsk jord og dra omsorg for at norsk administrasjon kan bli satt i funksjon og norsk rettsvesen gjenreist - alt i forståelse med den norske hjemmefront.

Regjeringen vil äre tilbake så snart det er ryddet opp. Da er dens fullmakt ute. Den vil utvilsomt tilrä ä det blir dannet en sämlingsregjering på det bädest mulige grunnlag. Både den og de andre myndigheter må stå under folkets kontroll gjennom en fri presse, frie organisasjoner og partier. Frihet og demokrati må bli en levende realitet.

Om disse grunnleggende prinsipper hersker det utvilsomt full enighet mellom regjeringen og alle de nordmenn som ved sin innsats på hjemmefronten har gjort seg meningsberettiget. Det har vel ikke vært til ä unngä at enkelte elementer innenfor det norske folk til dels har gitt uttrykk for andre synsmåter og det er naturlig at dette kan ha skapt en viss engstelse på forskjellige hold omkring spørsmälet om landets framtidige styresett. Imidlertid må nå all tvil på dette område være ryddet av veien.

Vi trenger ä stå sämlen under gjenoppbygningen. Det er innlysende. Og denne sämling de viktigste oppgaver skal skje under medvirkning av frie organisasjoner og partier. Bare på den måten kan folkets egen vilje komme til uttrykk. Et diktatur övenfra, et hvert försök på ä monopolisere makten og misbruke den situasjon som oppstår etter krigen, ville bare utlöse bitterhet og stå som et stengsel för gjenoppbygningen og löslingen av de övriga spørsmål som blir brennende i et fritt land.

Det er viktig at alle positivt innstilte i tide tar et klart standpunkt til ät som kan förvörle den frihetskamp som nå blir utkjämpet og hvis mål er et demokratisk Norge. Demokrati er ikke en frase, men en realitet som er fast forankret i det norske folks sinn. Et hvert försök - äpent eller fordekt - på ä skape et slags totalitäert eller diktatorisk styresett i Norge, ville bli slått ned av folkets brede masser, uansett hvilket navn, form eller innhold en prøvde ä gi dette styret.

På dette grunnlaget vil alle gode krefter på hjemmefronten fortsette sin aktive og passive kamp för landets og folkets frihet og rett, og i den utstrekning det er mulig legge grunnlaget til rette för det arbeid som må tas opp när nordmenn ätter når i Norge.

NÅ FÅR DET VÆRE STOPP!

I forbindelse med sprengstoffattentatet mot jernbanen ved Hjøndalen ga vi i en artikkel her i bladet klart uttrykk for vårt prinsipielle syn på spørsmålet om attentater. "Det er klart" skrev vi, "at vi ikke er prinsipielt motstandere av attentater mot tysk militær og politi", men "attentater er en militær aksjon. Som ved alle aksjoner har de ansvarlige ledere plikt til å veie det som vinnes mot hva det koster." Ut fra dette synspunkt ga vi uttrykk for at handling av den art som sprengningen ved Hjøndalen ikke kan annet enn skade vår kamp for landets frihet rett. Det samme synet er kommet til uttrykk i hele den del av den frie norske presse som er utgitt og redigeres av ansvarsbevisste gode nordmenn.

Om morgene den 26. nov. ble det foretatt sprengningsaksjoner mot jernbanelinjene på samtlige baner som fører inn til Oslo. Resultatet var det samme som vi har sett tidligere: en böydd jernbaneskinne som ble skiftet ut i løpet av kort tid og ved middagstider var trafikken i normal gjenge. Natt til torsdag oppstod det brann i Aulaen hvor det ble gjort en del skade. Statistikk forteller at det var heldt bensin og petroleum utover podiet og benkeradene.

Det ligger nær å gå ut fra at disse sabotasjehandlingene er satt i verk av tyskerne eller N.S. som rene provokasjoner for å skape et slags grunnlag for nye terroraksjoner mot det norske folk. Hva den så kalte "morderbrann" i Aulaen angår, kan en uten videre regne den påfølgende massearrestasjon av studentene som det avgjørende bevis. Det må under en hver omstendighet slås fast at "aksjoner" av denne art kan ingen andre enn våre fiender ha interesse av. På grunn av tidligere episoder ved jernbanen har det i lengre tid vært utkommandert sivile nordmenn til vaktjeneste. Det sier seg selv at disse ubevæpnede menn som patruljerer langs jernbanelinjen i stummende mørke, ikke kan være i stand til å hindre anslag mot banen. Men de er med sitt eget liv gjort ansvarlig for at det ikke blir foretatt attentater mot jernbanen. De menn som hadde vakt fredag morgen, ble øyeblikkelig arrestert og satt i fengsel. Der etter er flere tusen menn i Oslo og omegn utkommandert til forsterket vakt hold.

Blant folk i byen og distriktet hersker bare én mening om disse ting: enten er "attentatene" utført av tyskerne eller de er utført av ansvarsløse elementer i det norske folk som på død og liv skal "aktivisere hjemmefrontens kamp", uansett resultatene. Vi har sett denne tankegangen komme til uttrykk i enkelte skrifter som blir gitt ut. Under en hver omstendighet må disse kruttkjerringene på jernbanelinjene karakteriseres som provokasjoner og de som planlegger og utfører slike handlinger er farlige provokatører og ingen ting annet.

En av forutsetningene for at det norske folk skal gjenvinne sin frihet og sin selvstendighet er at vi kan innordne oss under en felles ansvarlig ledelse og vise disiplin. Ansvarsløse elementer som ikke er i stand til dette setter seg selv utenfor. Ved "aksjoner" som disse kruttkjerringene mot jernbanen som er helt verdiløse som kamphandlinger mot tyskerne risikerer en ikke nye hemningsløse terroraksjoner fra tyskernes side, men en alvorlig svekkelse av det indre samhold blant nordmennene og fronten mot våre fiender. Derfor er det bare én mening om disse ting blant alle ansvarsbevisste arbeidere og alle gode nordmenn ellers: Nå får det være nok!

MASSEARRESTASJONENE VED UNIVERSITETET.

Etter at det i lengre tid har hersket utrygge forhold ved vårt universitet med arrestasjoner av så vel lærere som studenter, gikk gestapo til et hvedangrep nå tirsdag formiddag. Foruten selve universitetet på Karl Johan og på Blindern, ble Universitetsbiblioteket, Deichmanske bibli-

otek, Rikshospitalet, Tøyen muséer, Veterinærhøgskolen, Tannlegehøgskolen og de enkelte studenthus omringet og besatt av tyske militære og tysk politi sammen med noen norskfødte handlingere. Alle lærere og elever ble arrestert. De kvinnelige studenter slapp straks fri, mens de øvrige ble samlet i Aulaen og andre saler på universitetet. Flere ble også tatt i gatene omkring universitetet hvor tysk politi gikk rundt og kontrollerte legitimasjonskort. På et gitt tidspunkt ble endog samtlige tilskuere til den jevne strøm av tyske fangetransporter som kjørte inn på universitetsplassen mellom kl. 11 og 14, samlet sammen og drevet inn i universitetshaven hvor de ble kontrollert før de slapp fri etter at tilstedeværende studenter var plukket ut. På Universitetsbiblioteket måtte de arresterte stå i stram giv akt under skjeldsord som "du alter Schwein" o.l. til eldre funksjonærer når de viste tegn til tretthet. - I Aulaen trøppet kommanderende böddel i Norge, Radiess, opp og meddelte at studentene ville bli sendt til Tyskland, i en tale som ellers bestod av den velkjente blanding av motbydelig hykleri og avsidige trusler.

Onsdag kveld ble om lag 1200 studenter sendt til Stavern. Det kommer muligens noen fler senere om tyskerne får tak i dem under den klappjakt de driver på studenter i hjemmene rundt i byen og distriktet. Det er for fiden innskrevet over 4000 ved universitetet hvorav flertallet er mannlige. Antall arresterte professorer skal etter ennå ikke bekrefte meldinger utgjøre 65. Norges tekniske høgskole i Trondheim, Handelshøgskolen og Bergens museum i Bergen og Landbrukshøgskolen i Ås er ennå ikke berørt av tyskernes vanvittige terrormani.

"JEG KOM TIL TYSKLAND. JEG SÖKTE MENNESKER, MEN FORGJEVES. DET VAR INGEN DER VAR BARE BARBARER."

Dette sitat fra en tysk bok utgitt for 150 år siden gjenga professor A.H. Winsnes i London radio onsdag kveld i en dypt følt tale. Studentersamfundets siste formann, John Sannes, talte også og minnet om hvordan forsamlingen i Studentersamfundet på sitt siste møte i september 1940 hadde reist seg og høytidelig lovet å stå fast hva som enn hendte. Løftet ble den gang gitt uten tanke på krigens gang eller varighet og tyskerne hadde på endelig sett at dette løftet var og ville fortsatt bli holdt.

REAKSJONEN I SVERIGE har vært voldsom. Deputasjoner fra samtlige høgere læreanstalter og studentorganisasjoner har hatt foretrede for statsministeren og anmodet om at regjeringen skal gripe inn. Ohlin i 1. kammeret og Lund i 2. kammeret har innlevert interpellasjoner i samme retning i riksdagen. Interpellasjonene ble straks uten ydelse satt opp på dagsordenen. Universitetene og studenthusene flagget på halv stang. En rekke aviser stiller de samme kravene deputasjonene og interpellantene. Hele verdensopinionen forøvrig gir uttrykk for den største forferdelse og besyrtelse over dette utslag av hensynsløst tysk kulturbarbari.

DE SVENSKKE REGJERING PROTESTERER. Sent onsdag kveld meldes at den svenske regjering har overlevert den tyske minister i Stockholm en note hvor det heter at om ikke beslutningen om å sende de norske studenter til Tyskland blir angjort, vil det ha alvorlige følger for forholdet mellom Sverige og Tyskland.

FRA FINNLAND MELDES at ledende aviser også der tar skarp avstand fra Tysklands handlinger.

HERREFOLKETS LAKEIER.

Vi har mottatt følgende:

På enkelte arbeidsplasser fins det noen ledere som er svært nidkjære i sin rakkertjeneste for tyskerne. For en tid tilbake nevnte vi et slikt tilfelle fra en av de største bedriftene i Oslo. Da vår advarsel den gang ikke har hjulpet noe, vil vi denne gang gå et skritt videre: det gjelder en overingeniør ved Akar mek. verksted og en skipsbyggmester samme sted. Disse to er svært interessert i arbeidets gang. Fra tidlig om morgenen til arbeidstidens slutt er de meget virksomme ombord i båter, og rundt i spiselokaler flyr de som uvær. Ja, de unner seg ikke for å kontrollere dem som er på W.C., så det ser ut til at en heretter må be de høye herrer om lov til å tre av på naturens vegne. Den totale arbeidsinnsats har i disse to sine mest trofaste vaktbikjer. En bekreftelse på dette ser en i den strenge skjerpelse av arbeidstiden, ved månstringskontrollen nær diktens slutt. Ved trusler skal funksjonærer som vegrer seg for dette arbeid, tvinges til å etterkomme ordre. Samtidig kunne vi også nevne noen av ledelsens medarbeidere, men foreløpig stiller vi disse i bero i håp om at dette oppsett gjør dem begripelig at de nå må ta seg i vare.

- V -

TYSK-NORSK PRESSEKLUBB

ble stiftet forleden. Til stede var omkring 40 stykker med quisling og Ministerialrat Müller i spissen. I mangel av åndelig føde ble det servert laks, kylling og is. Nasjonalgalleriets direktør lånte ut noen malerier til utsmykning av lokalet hvor konstitueringen fant sted.

Forat ingen lengre skulle nære den minste tvil om hvor Einar Rose hører hjemme, opptrådte han her som krovert under tilstelningen.

- V -

UNDERERNÆRINGEN AV SKOLEBARN

I Oslo er enda mer utpreget i år enn i fjor, viser en omfattende legekonsultasjon som er foretatt. Beslutningene av skolene har nå et slikt omfang at ingen skoler anvendes til sitt egentlige formål på ordinær måte. De hygieniske forhold kan en tenke seg når en forteller at skolegangen mange steder skjer i 3 skift daglig. Dette sammen med såpenangelen i hjemmene har skapt god grunn for de såkalte urenlighetssykdommer. Elevene har ikke gymnastikk og lider også under mange på klær, særlig sko.

Mens gjennomsnittsvekten øket jevnt før krigen, har nå alle årsklasser uten unntak gått ned i vekt. Enkelte årsklasser opp til 2 kg. I 1937-38 var 15% undervektige. Tallet er nå 25%. Antall sykdomstilfeller som før var 24-25 000 årlig, er steget til 43 000 siste skoleår. De slette helseforhold har nok i enkelte andre okkuperte land gitt seg tydeligere utslag enn her, men det er påtagelig at almentilstanden er vesentlig nedsatt og en må frykte at denne utvikling kan bremses så lenge krigen varer.

- V -

DEN GRESKE HJEMMEFRONT

har gjennom en representant som unnslett for om lag 3 måneder siden bl.a. fortalt følgende om tilstanden blant dem: halvparten av befolkningen har ikke smakt kjøtt på 2 år. Førrige vinter var forholdene slik at en følte skam om en fikk ett måltid om dagen, ved tanken på dem som har det langt verre. 2,5 mill. eller 1/3 av folket er helt avhengig av de svenske hjelpeaksjoner. Bl.a. kommer månedlig 18 000 tonn hvete med svenske båter.

- V -

KRIGENS GANG.

Bombekrigen mot Tyskland og særlig Berlin har på gått med voldsom intensitet. Natt til 26. nov. fikk Frankfurt am Main et konsentrert storangrep. Hele lasten ble kastet på 1/2 time. Natten til den 27. ble det kastet over 1000 tonn mot Berlin samtidig med at Stuttgart ble utsatt for storangrep. Medregnet den foregående natts mosquitoflyangrep var dette det 5. angrep på rad mot Berlin. Det brente fremdeles etter mandagens og tirsdagens angrep hvor det forøvrig blir meldt at 8-10 000 mennesker mistet livet. Tyskerne holdt stadig på å bygge hus for å begrense brannene fra tidligere angrep. Stuttgart ble særlig jernbanestasjonen anfalt som er et av de viktigste for transporter til Nord-Italia. Britene tapte 32 fly. Samme dag var det største antall amerikanske bombefly oppe som har vært på vingene på en gang, ca. 1000, og bombet Bremen og andre mål i Vest-Tyskland og Nord-Frankrike. Jagere som fulgte med skjøt ned 36 tyske jagere og bombeflyene 20 jagere til, mens 5 ble skutt ned i Frankrike, i alt 50. Tapene var 39 fly hvorav 29 tunge bombefly. Bremen ble angrepet for annen gang den 29. og Solingen den 30. I det første angrepet mistet amerikanerne 13 bombe- og 18 jagerfly under alle operasjonene, men skjøt ned 45. I de siste 11 måneder har britene kastet ned 125 000 tonn over Tyskland hvorav 13 000 i november. Over 3000 allierte fly er gått tapt over Europa i denne tiden.

Den 8. arme under general Montgomery satte i gang den ventede offensiv mot den tyske vinterlinjes venstre fløy ved Adriaterhavet søndag morgen. Tyskerne ble først utsatt for voldsomme artilleri og flybombardementer hvoretter britiske, indiske og ny-seelandske tropper nær kysten gikk til stormangrep mot tyskernes sterkt befestede høydedrag nord for Sangro-elva, og lengre inn i landet opprettet de et nytt bruhode. Etter flere dagers kamper er bruhodene smeltet sammen til en 30 km bred front og den viktigste høyden i den tyske forsvarslinjen er stormet. Tyskerne går til voldsomme motangrep med nettopp tilførte forsterkninger fra Nord-Italia. Ved Vestkysten meldes om forsterket patruljevirkosomhet. Tyskernes bakre områder i Italia blir intenst bombet.

Marineminister Knox melder at den 25. november hadde de allierte erstattet alle skips-tap under krigen, og disponerte nå over 50 millioner tonn. Den amerikanske krigsflåte er fordoblet i år og utgjør 817 krigsskip. Den har fått 40 nye hangarskip i samme tidsrom.

Den 25. november meldte russerne at de etter 3 dagers kamper hadde brutt igjennom de tyske linjer i Hviterussland, gått over Sosj og Pronja og rykket fram på en 70 km bred front i retning mot Dnjepr. Propoisk, 70 km sørøst for Mogiljev, falt. I en dagsordre fra Stalin til general Rokossovsky konstateres det den 26. at Gomel er inntatt. Framrykningen nord og vest for byen hadde i flere dager truet med å omringe den helt. I de følgende dager har russerne presset seg fram langs jernbanen Gomel-Sjlovin, den siste byen blir dessuten truet fra sør av en arme som kommer langs Dnjepr, mens enda en arme angår Sjlovin og har retningen mot Bobruisk 150 km nordvest for Gomel eller 60 km nordvest for det viktige jernbaneknutepunktet Sjlovin. Lenger sørvest, ved Pripijet, er Mosjir og Kolenkovitsi direkte truet. Disse offensivene finner sted i et meget ugunstig terreng med utallige elver og bielver omgitt av myrer og under det ugunstigste mulige værforhold. Tyskerne har, bl.a. med innsats av 1/3 av hele sitt tankvåpen på østfronten, oppnådd en liknende ubetydelig terrengvinst på vestsiden av Kievframspringet som de forrige uke hadde på sørvestsiden. De gjenerobret således Korosten. Russerne har derimot framgang, under voldsomme kamper, i Dnjeprbuken.

- V -

ROOSEVELT, CHURCHILL OG TSJANG KAI-SJEK

har hatt en fem dagers konferanse i Kairo sammen med sine ledende militære og politiske sjef, melder et kommunike fra Kairo onsdag kveld. De har der drøftet hvordan krigen mot Japan mest mulig effektivt og raskest mulig kan bli fullført. Japan skal fratras alle de stillehavsbesittelser det har røvet til seg og Kina skal få tilbake Mandsjuriet og andre områder Japan har tatt siden for forrige verdenskrig. Korea skal gjøres til en selvstendig stat. Ellers har drøftingene omhandlet følgende spørsmål: 1. Felles strategi i hele stillehavsområdet. 2. Offensiv mot Burma for å gjenåpne buriavegen for tilførsel til Kina. 3. Vareleveranser til Kina. 4. Gjenoppbygningen av Kina etter krigen og den hjelp Storbritannia og Sørøststatene da vil yte.

Samtlig konferansedeltakere forlot Kairo for flere dager siden med ukjent bestemmelsessted, heter det. De har utvilsomt reist for å møte Stalin og hans stab, antakelig i Iran.

- V -

EN NORSK FØRER

av et Halifax bombefly er spesielt omtalt i en rapport fra det britiske luftdepartement. På vei mot Berlin, under ett av storangrepene, oppdaget han at han var et lett bytte for fienden da det stod flammer ut av eksosrøret. Han mistet også høyde etter hvert, men gjennomførte likevel angrepet mot byen langt lavere enn de andre fly, mens fallskjermlysene og bombene fra disse flyene falt omkring ham. Etter fullført oppdrag, førte han flyet trygt tilbake til England.

- V -

LANCASTER BOMBFLY

er kanskje det mest berømte av de britiske tunge bombefly. Slike fly har deltatt i alle større britiske nattangrep de siste 18 måneder. For dem som liker tall kan følgende være morsomt: Under ideelle forhold og uforstyrret kan det fly fra England til østfronten og tilbake igjen da rekkevidden er 4800 km. Det veier 30 tonn, men er usædvanlig hurtig, tyngden tatt i betraktning, nemlig 480 km/time. Det er 37 m mellom vingespissene, 23 m langt og 6,5 m høyt. Det har 4 1100hk's Rolls-Royce-motorer og tar all slags bombelast inklusiv 4 tons bomber. Bestyringen er 11 maskingevær fordelt på 4 batterier. Egner seg p.g.a. farten også til lavangrep.

- V -

MEDISINALEKTØR KARL EVANG

har gitt en oversikt over behandlingen av nættspørsmålet i det første rådsmøte i Unrra (De fire nasjoners hjelpe- og gjenoppbygningsorganisasjon). En har ventet lenge på organisasjonens medisinaldirektøren, og mange var redd for at forberedelsene ikke skulle være ferdige når befrielsen kom. Det er ikke skjedd, men tiden er knapp og derfor trådte det første rådsmøte sammen allerede dagen etter at overenskomsten om dannelsen av Unrra var undertegnet.

Blir Norge erobret ved invasjon, vil organiseringen av forsyninger til dem som blir befridd etter hvert, kunne by på vansker under krigsoperasjonene, men mengdene blir da små. Hvis alle okkuperte land samtidig, blir vanskene særlig av forsyningsmessig og transportmessig karakter. Riktignok reknar en at de allierte vil ha 60 mill. tonn matvarer i 1944, men det blir likevel knapphet. En må med hård hånd bestemme det minimum hvert land skal få. Her er det mange problemer. Skal f.eks. alle ha samme rasjon? En er fullt enige i at i hvert fall ikke tyskerne som under krigen har hatt høyere levestandard enn de okkuperte land, delvis på deres bekostning, kan rekne med like høye rasjoner som de andre etter krigen. Drøftelsene har også gitt til resultat at en må ta hensyn til tidligere standard. I den første nødsperiode vil en gjøre alt for at minst ett viktig næringsmiddel, f.eks. korn, blir urasjonert, så alle i hvert fall blir mette.

Særlige vansker byr fettforsyningen på. Knappheten er her så stor at også de frie fettproduserende land må gå til frivillig rasjonering den første tid av hensyn til de øvrige. På annen måte må også maten drøyes, f.eks. tvungen utmalning av kornet til 85% e.l.

Transportvanskene vil gjøre det nødvendig å sende mange av matvarene i konsentrert form slik som det nå blir gjort i stor utstrekning til de oversjøiske arméer.

En er også kommet til den rimelige overenskomst at et passende forbruk av kaffe og te bør gjøres mulig med en gang.

Norge stiller særlige problemer ved at ikke en gang den matproduserende del av folket er selvforsynt. På den annen side kan en øyeblikkelig økning i fiskeproduksjonen være mulig om vi får drivmidler, slik at vi til og med kan bidra til andre lands eggehvite- og fettforsyning. Nordmennene er gjennomsnittlig større enn de fleste andre folkeslag, og trenger av den grunn mer mat. Transportvanskene innen landet vil også være betydelige og tillegges vekt under planleggingen. - For å unngå en altfor brå overgang i levevis, studeres også de ulike lands rasjoneringsmetoder, tilberedningsmetoder av mat osv.

- V -

DE SKAL FÅ BYGGE OPP IGJEN!

Den russiske forfatter Ilja Ehrenburg skriver i en artikkel bl.a.:

Jeg reiste fra Orel til utkantene av Gomel, fra Bjelgorod til Kiev. Jeg så bondekvinene og deres barn grave i byenes aske i kalle netter. Disse byer er brent av tyske pionerer ved retretten. Det fins hundrevis av slike byer. Jeg så byer i ruiner: husene var sprengt av tyskerne. I Ukraina så jeg epletrær som tyskerne hadde hogd og sagt ned. Jeg så døde kreaturhorder i Hvite-Russland: under retretten hadde tyskerne skutt melkekjørene ned med mitraljøser. Alt dette inngår i den tyske overkommandos planer og kalles i tyske aviser for opprettelse av skjebnesoner.

Kan dette forklares av militære motiver? Nei. Russerne fortsetter sin offensiv trass i at teatret i Sumy er tilintetgjort, museet i Poltava er brent og epletrærne hogd ned i traktene ved Gluchov. Mangelen på melkekjøer kan ikke stanse de russiske stridsvogners framrykking, men de russiske barn får ikke melk. Og de russiske eldinger ikke tak over hodet. Udeleggelsene er bevisst rettet, ikke mot den russiske armé, men mot folket. Vi vet dette, så ikke glemme det og akter ikke å tillate at noen andre glemmer det. Etter Versailles snakket tyskerne mye om diktatets grusomhet. Jeg minnes hvor mye blekk som ble spilt på de tyske kjøer som måtte utleveres til Frankrike i skadeserstatning. Nå dreper tyskerne de russiske kjøer under sin hastige retrett.

Det er ingen enkeltperson, men den tyske arméledelse som bærer skylden for at byene øyannes og tilintetgjøres, at veldige områder er lagt øde og at sivilbefolkningen deporteres. Herom rår det ikke den minste tvil. Men ansvaret faller også på de tyske soldatene. Jeg kan allerede høre hjerteskjelvende mennesker si: "Det er én ting med naziklikken, men noe annet med de mange millioner tyskere." - En ting må slås fast: En klikk nazister ville aldri klart å gjennomføre ødeleggelse av et område like veldig som en europeisk storstat i fall millioner tyske soldater ikke hadde villet det. Jeg har truffet en hel del overløpere. Hva var det som hadde ført dem over til oss? Samvittighetsskrupler? Nei, frykt. De sier: Tyskland har tapt krigen, vi har derfor besluttet å gi oss. Deres handling bestemmes ikke av noen moralsk innstilling, men av selvoppholdelsesinstinkt.

Nå da den røde armé rykker fram og verden står overfor spørsmålet om krigens slutt, må vi si det åpent og ærlig: Tyskland skal få godtgjøre sine handlinger. Vi akter ikke å erobre noen nøytrale land, tyskerne skal ikke forsøke å vri seg unna med det. Det gjelder å straffe de skyldige. Hvem skal bygge opp de steder og byer som er brent eller spranget av tyskerne? Vi svarer: Tyskerne. De kunne planmessig tilintetgjøre. De skal få bygge det opp igjen alt sammen. Det er ingen hevn, men enkel rettfærdighet. Den nåværende tyske slekt kommer nok aldri til å glemme hva tyskerne har gjort på russisk jord."

DEI MILITÆRE FRÅGANG

på frontene har ført til at noen i visse kretser resonnerer som så at krigen nå snart er slutt, de allierte vil vinne den for oss, og noen videre innsats fra vår side er nå overflødig. Særlig en del bedriftsinnehavere og ledere har vist tegn i denne retningen, idet de hevder at det nå er på tide at en tenker på framtiden, hvilket i denne forbindelse vil si at en skal søke å utnytte den store beskjefte som bedriftene nå har, til å tjene penger og legge opp reserver som kan komme vel med når krigen er over og en skal møte etterkrigstidens økonomiske vansker.

Nå er det jo nesten fantastisk at noen kan tro at det er mulig å skaffe seg fortjeneste på tyskernes utnyttelse av norsk næringsliv for tyske sivile og militære interesser. En hver må jo kunne se og merke i sitt daglige liv at det arbeid som er utført i okkupasjonstiden, og som tyskerne har dratt fordel av, bare har gjort oss alle fattigere. Og om noen håper at de likevel skal klare å skaffe seg selv fordeler på andres bekostning, kan vi trygt forsikre dem om at de tar feil. Krigsfortjenestene vil ganske sikkert bli oppdaget og inndratt til felles beste.

Men denne tankegang har en meget farlig militær side: krigen er enda ikke slutt. Det kan gå kortere eller lengre tid, vi skal ikke innlate oss på spådommer her, men ett er sikkert: om alle Europas undertrykte folk fulgte den samme tankegang, ville det bety at verdensdelens samlede næringsliv sto uhindret til tyskernes disposisjon, og ingen kan tvile på at krigen ville bli forlenget og tapene meget større.

Også moralsk er tankegangen forkastelig. Forutsetningene for at den tyske militærmaskin skal knekkes er at de forente nasjoners folk ofrer liv og blod i kampen bl.a. for vår frihet. Og andre folk, særlig det russiske, har måttet yte ganske andre ofre enn de vi hittil har måttet tåle. Og når vi i denne tiden klager over de alliertes sendrektighet, skal vi ikke glemme at det er disse allierte som skal ofre store skarer av sin beste ungdoms liv for å kunne gjennomføre en kampanje i Europa og derved opprette den annen front som skal bringe krigen til sin endelige avslutning.

Under disse omstendigheter har vi i de okkuperte land bare én ting å gjøre: motarbeide tyskerne alt det vi makter og rette vår kamp mest mulig mot det område hvor deres krigsmaskin er svakest, deres næringsliv og transportvesen. Ingen kan entla si hvilke ofre krigen vil kreve av det norske folk, men vi kan sikkerlig prise oss lykkelige om det vil klare seg med den pågående motstand som kan hindre tyskernes utnyttelse av Tardets produksjonsmuligheter og naturlige hjelpemidler.

Også de som står i ledelsen av det norske bedriftsliv må innse at de må gjøre sitt og at de har et særlig ansvar på dette felt. Om noen svikter, vil de ha vanskelig for å forsvare seg når den tid kommer da vi på ny er samlet i en

FRI FAGBEVEGELSE.

FRI FAGBEVEGELSE.

KAMERATI.

De norske sjøfolks innsats i frihetskampen utenfor Norge vil aldri kunne vurderes høyt nok. Det er all grunn til på ny å streke under at den sterke stilling Norge idag inntar blant de allierte nasjoner, ikke minst skyldes vår handelsflåte og våre sjøfolk som med dødsforakt og alorisk svikende offervilje utfører en vesentlig del av den transporttjeneste som er så viktig i denne krigen. Sjøfolkene krever for sin del ingen annen påskjønnelse enn en anstendig behandling. De betrakter den risiko de tar og de ofre de yter som en selvfølge. Det er dette enkle som er det store. Sann er det også med de som arbeider i vår krigsmarine og i flyvåpnet. De øvrige tropper ennå ikke satt på prøve i noen større utstrekning. Men ingen nærer den ringeste tvil om at de også vil gjøre sin innsats når det røyner på. Norge utenfor Norge teller også mange andre nordmenn som på forskjellige felter gjør verdifullt arbeid. I administrasjon, i sambandstjeneste og i propaganda.

På enkelte områder kan vel de av våre landsmenn som tar del i frihetskampen utenfor Norge, ha det bedre enn vi på hjemmefronten. Men vi er forvisset om at svært mange av dem heller vil være hjemme og fatt del i arbeidet her, om det var mulig. Ikke alle har sin familie med og det er en hard påkjenning å leve der ute i årevis i uvisshet om sine nærmeste. De fleste har imidlertid ikke hatt noe valg. De gjorde sin innsats på hjemmefronten så lenge det var mulig, men en dag var gastapobøllene ute eller dag. Så måtte de reise.

Det er av vital betydning at alle som er så heldig at de kan være hjemme, i daglig kontakt med folk, med sin familie og sine kamerater, er klar over den innsats som blir gjort av de nordmenn som lever utenfor Norge under krigen. Samhørigheten med våre sjøfolk, med våre folk i marinen, flyvåpnet og hæren og med alle de andre må stadig være levende. En hver antydning til å trekke noe skille mellom dem som gjør sin innsats i frihetskampen der ute og fronten her hjemme, kan bare tjene våre fienders interesser.

Vi kan vise våre kamerater der ute vår anerkjennelse ved å forsterke vår egen innsats på de avsnitt av hjemmefrontens kamp. Og vi kan gjøre det ved å vise hjelpsomhet og forståelse overfor deres familier her hjemme. Det blir utvilsomt gjort, men nå da det lakker mot jul, må dette arbeid vises særlig oppmerksomhet. Det samme gjelder selvsagt også de pårørende til alle dem som sitter i fengsel eller konsentrasjonsleir. Julen er jo først og fremst hjemmenes fest og vi vet at det er den hardeste tid i året både for dem der ute, enten de er i fangenskap eller fri, og deres familier her hjemme. Dette vil virke til at vår forståelse og samkjensle blir sterkere, mer levende og positiv enn noen gang før.

Krigen med all den terror og gru som de nazistiske barbarer har ført over verden, har en farlig evne til å avstumpe menneskene, en har så lett for å bli apatisk ved de daglige meldinger om overgrep og grusomheter. Vi må ta oss i vare for det. Vi må holde hodet kaldt, men la aldri hjertet bli kaldt og sinnet grått. Kravene er store under krigen, men savn, ofre og lidelser skal sveise Norge og nordmennene utenfor Norge sammen, tettere og fastere. Da er vi urokkelige, uovervinnelige.

TERRORAKSJONEN MOT UNIVERSITETET.

Det fins vel ikke mer den dæhet, gæmhet eller forbrytelse som nazityskerne eller deres la-
kefer ikke har begått mot det norske folk. Da tysk diplomati er det blitt sagt at det arbeider med
albuene i stedet for med hjernen. Da den tyske administrasjon i Norge kan det trygt sies at den
overhodet ikke har vist tegn til å være i besittelse av hjerne. Men det er heller ikke nødven-
dig - så lenge de har Redfess. Når naziene har gjort fullstendig fjasko på ett eller annet område,
når f.eks. Herr Terboven i avledig raseri var helt renons for argumenter overfor arbeidernes til-
litsmann, advokat Viggo Hørsteen, så fikk Redfess slippe til. Når Universitetet i Oslo etter
års nazistyre i Norge frædeles stod urokkelig mot alle forsøk på nazifisering, da troppet Red-
fess opp. Nei tyskerne i Norge har ikke bruk for hjerne, de har Redfess, Inkarnasjonen av tysk
åndsfattighet og brutalitet.

Bliflon mordet på arbeidernes tillitsmann 10. september 1941 med alt det som da ble satt i
sving, og klappjakten på studenter og lærere ved Universitetet i Oslo 1. desember 1943, har
lærne gått igjennom hele skalaen av skjendelsgjeringer mot det norske folk. Vi kan bare minne
om aksjonene mot lærerne og prestene i 1942. På alle felt har våre fiender dokumentert sin fo-
tale underlegenhet. Ikke en eneste gruppe av det norske folk har de klart å vinne. Noen forræ-
dere har de kjøpt, noen felgninger har de slått i kne. Men folket står urokkelig. Arbeiderne,
fiskerne og bønderne, lærerne, prestene, studentene og vitenskapsmennene står idag faste sa-
men mot nazibarbariet enn noen gang før. Tyskland taper på alle fronter, deres nederlag i kampen
om sjelene må være mer sviende enn på noe annet frontavsnitt.

Den aksjon som er satt i verk mot vårt universitetet er sørgelig både for norsk åndsliv som
for de enkelte universitetslærere og studenter. Det var arbeiderbevegelsen og dens tillitsmenn
som fikk ta i mot de første harde slagene, derfor er det hos oss til stede en levende saukjen-
sle med de øvrige grupper av folket som etter hvert er kommet i samme stilling. Men sammen med
det norske folk ellers har vi grunn til å være stolt over den ranke, høyreste holdning våre
universitetslærere og studenter har vist. Det gir gode og lyse voner for gjenreisningsarbeidet
i det fræ Norge. I denne sammenheng bør en ikke glemme den foraktelige rolle quislingene ved
og utenfor universitetet har spilt. De har i enhver henseende stilt seg til disposisjon for un-
dertrykkerne og banet vegen for den aksjon som ble satt i verk 1. desember. Og er det sant som
det er fortalt at quisling og hans drabanter først i siste øyeblikk ble gjort kjent med aksj-
så viser det bare enda klarere den yokerdige rolle forræderne spiller overfor tyskerne.

I Sverige som ellers i den fræ verden har terroraksjonen mot vårt universitet vakt voldsom
forbitrelse. Den svenske regjering overleverte straks den tyske minister i Stockholm en protest-
note. På denne noten har von Ribbentrop svart så storsnutet og uforskaemet som bare en tysker kan
gjøre det. Tilbake står nå å se hva den svenske regjering videre vil foreta seg. Den svenske
presse lar von Ribbentrop vite at tyskerens framferd i Norge virkelig angår det svenske folk.
Det samme kommer klart og utvetydig fram i ufallige protestuttalelser fra enkeltpersoner, insti-
tusjoner, arbeiderorganisasjoner osv. Tonen er ikke utfordrende, men så alvorlig at en har grunn
til å gå ut fra at ingen parlamentarisk regjering i et demokratisk land kan sluke von Ribbentrops
uforskaemtheter uten å foreta seg noe utover lrr. Günthers diplomatisk demarche og endå fort-
sette å regjere.

Det er ingen ansvarlige mennesker i Norge som venter at Sverige skal gå til krig mot Tyskland
av denne grunn. Men vi har rett til å vente at den svenske regjering lar sin protest bli fulgt av
tilsvarende handlinger. Vi minner bl.a. om at svensk mæla for en ikke uvesentlig del bidrar til

at tyskerne holder Norge og store deler av Europa i slavelenker. Sverige fræer aldurt nå viktige
forhandlinger om den fortsatte handelsforbindelse med Tyskland. Da den svenske regjering nå lot
disse forhandlingene innstille, ville det utvilsomt være et språk som von Ribbentrop, eller i
det minste Herr Göring ville forstå.

- V -

SVERIGES ARBEIDERE SIER FRA.

Møtet av representantskapet i Göteborgs metallarbeiderforening uttaler sin kraftigste pro-
test mot de nazistiske overgrep i Norge. Vi hilser med tilfredshet regjeringens hurtige demarche
og venter at aksjonen fullføres etter det. Bare moralsk indignasjon biter ikke på de nazistiske
banditter. Statsmyndighetene bør med største ettertrykk la Tyskland vite at vi kjenner slagene
mot vårt broderfolk som slag mot oss selv.

- V -

SVENSKA LANDSSEKRETARIATET

har uttalt landsorganisasjonens fordømmelse av aksjonen mot de norske akademikere og studenter,
det siste utslag av den terror tyskerne innledet den 25. september 1940. Fagforeningene står
fullt og helt bak de tiltak regjeringen finner nødvendig for å lette de arrestertes skjebne. Og-
så mot Danmark er terroren stigende. Tiltak fra regjeringens side vil også her ha landsorganisa-
sjons støtte.

- V -

ALLE ALSACE-STUDENTENE

ved universitetet i Strasbourg som var evaluert til Clermont Ferrant, ble øringet og arrestert
av tyskerne for ledet for "fiendtlig propaganda". En av professorene ble drept under arrestasjonen.

- V -

KONFERANSEN I TEHERAN

Møtet i Teheran mellom president Roosevelt, marskalk Stalin og statsminister Churchill er
uten sammenlikning den viktigste konferanse som er holdt under krigen, ja, sannsynligvis i nyere
tid. Det var forøvrig feilaktig å tro at det bare var de tre store som møttes. Det var i virke-
ligheten de tre stormakters øverste politiske og militære ledere som her var sammen og derfor
kunne fatte vedtak av verdenshistorisk betydning. Fra russisk side deltok bl.a. uteriksminister
Molotov, og marskalkene Vorosjilov og Timosjenko. Fra britisk side deltok uteriksminister
Eden og de øverste militære sjefer, fra amerikansk side deltok bl.a. generalstabssjefen Marshall.

Kommunikatet er kortfattet. Det heter her: "Vi, presidenten i Sambandsstatene, statsministe-
ren i Storbritannia og formannen i Folkekommisarenes råd i Sovjetsamveldet, har vært samlet de
de siste 4 dager i hovedstaden til vår allierte, Iran, for å bakrefte vår felles politikk.

Bl.h.t. krigen har våre militære staber samstøtt våre planer for å ødelegge det tyske rikets
vopnede styrker. Vi er blitt enige om anfanger og tidfestingen for de operasjoner som vil bli
foretatt fra øst, vest og syd. Ingen mækt kan hindre oss i å tilintetgjøre fiendens stridskraft
til lands, hans ubåter til sjøs og hans krigsindustri fra luften. Vår gjensidige øverenskomst vil
garantere seleren og en varlig fred.

Vi er klar over vårt ansvar når det gjelder å skape fred som vil bringe god samvære for
langt den største del av verden og bannlyse krig for mange generasjoner framover. Bl.h.t. freden
har vi sammen med våre politiske rådgivere gitt et oversyn over framtidens spørsmål. Vi vil sam-
arbeide aktivt med alle stater hvis folk vil styrte tyranner og bringe slaveri og undertrykkelse
ut av verden. Vi ønsker alle velkommen som vil slutte seg til den demokratiske folkefamilie.

Vi kom hit fylt av håp og besluttsomhet. Våre angrep vil være ubøyelige og stadig stige i kraft. Vi ser med tiltro den tid i møte da alle folk lever i frihet, uten tyranner, og adlyder sin egen samvittighet.

Vi forlater hverandre som venner i full enighet både når det gjelder kjønnsjæringene og våre mål og tanker for framtiden."

Før de tyskere som overhodet er i stand til å reagere normalt, så disse enkle ord og setninger lyde som dødsklodder over de nazistiske vanviddsdrømmer om et verdensherredømme. Bombeflyene over Berlin, de russiske panserarméers "overdimensjonerte" kraft og de stadig økende senkninger av tyske ubåter på alle hav viser at det er alvor. For den kjempende og lidende menneskehet, og minst for de undertrykte og terroriserte folk i alle okkuperte land er budskapet fra Teheran som soloppgangen etter en vond natt: "Den fullstendige enighet mellom de tre utslåggivende allierte stormakter vil også måtte føre til at alle skjulerier og forsøk fra nazistisk og annet hold på å splitte folket i de allierte og okkuperte land, nå faller vekk. Den mistenkelig forelse som tyskerne og forskjellige ansvarlige elementer i lang tid har drevet med om motsetningsforhold mellom de allierte har først Moskva-konferansen og nå Teheran-møtet definitivt slått ned. Det er i det lange løp kanskje et av de mest betydningsfulle resultater av konferansen i Teheran.

FRI FAGBEVEGELSE

Kommer med neste nummer som vanlig. Deretter tar vi to ukers juleferie, d.v.s. i juleuken og uken mellom jul og nytt år kommer bladet ikke ut. Første nummer på nyåret kommer som vanlig.

TIL MEDLEMMER AV TØMERNES FAGFORENING.

Tømernes fagforening har hittil unngått direkte innblanding fra den nazifiserte leielise i forbundet. Det er nå inntrått en forandring i dette forhold idet forbundsleder Johs. Ringen har forlangt at foreningen skal sende en oppmåler til å undervise ved et kursus for opplæring av nazioppåmere på Sörmarka i tiden 14.-28. november.

Forbundslederens forlangende ble behandlet i styret som enstemmig avsto å sende en av oppmålerne til Sörmarka.

Da styrets beslutning ble meddelt Johs. Ringen, svarte han i skriv den 13. november med å avsette foreningens formann med øyeblikkelig virkning og påla viseformannen å overta ledelsen av foreningen inntil videre.

Etter den oppsatte plan for kursen skulle en av oppmålerne begynne forelesningene den 17. november, men trass i Ringens raseri og ubeherskede opptreden kom det ingen oppmåler til Sörmarka.

Foreningens styre sendte nå en henvendelse til Ringen om at formannen måtte gjeninnsettes i sin stilling. Styret bad seg entlediget om ikke dette krav ble etterkommet. Ringen avsto kravet og opprettholdt sin tidligere beslutning og avsto å entledige styret.

Slik som saken har utviklet seg, så en rekne med den mulighet at Ringen innsetter en kommunistisk formann i Tømernes fagforening. Når foreningen på denne måten kommer under direkte naziledelse, så medlemmene øyeblikkelig avbryte en hver forbindelse med foreningen og målerkontoret. Den tid er ikke fjern da vi atter kan samles i en

FRI FAGBEVEGELSE.

FRI FAGBEVEGELSE

Nr. 46.

18. desember 1943.

3. årgang.

KAMERAT!

Den fjerde krigsjul i Norge står for døren. På mange måter også den verste. Snaut med brønsel, elendig med mat og ilde med klær. Tusenvis av familier har mistet sine hjem - tyskerne har tatt huset eller leiligheten og nesten alt de eide. I mange hjem sitter sorgende etter døp som sitt liv for land og folk. I tusener andre hjem går tankene til en mann, en far, en bror, en sønn eller datter og mor som sitter innesperret i fengsel eller konsentrasjonsleir, i Norge eller i Tyskland. Mange gode nordmenn, især av de unge, lever i dag på flukt. Tusener går julekvelden "borgervakt" for å tilfredsstille tyskerens sadistiske tilbøyeligheter. Og alle norske hjem en kvagende uhygges- og utrygghetsfølelse.

Når det er kommet så langt at klippfisk og furrfisk rasjoneres ut i kilovis til norske familier, når voksne mennesker må være glad for å få en kvart liter skumet melk i uken, når det er pölse- eller kjøttdeigrasjon kanskje en gang i kvartalet, ja, da er det nazitrykningen jul i Norge. Og når den strenge skotøyrasjoneringa er blitt enda strengere, når det ikke er en skjorte eller underbukse å få kjøpt og det er lite å fyre med og ikke en ting å oppdrive i butikken utover papir og tresaker til å glede barna eller sine nærmeste med, da er det blitt tysk jul!

Og enda kan de snakke og skrive om "vanstyret" i Norge før de kom og "befridde" oss! Jo, de kan få sagt det. Grensene for hva en tysker eller hans lakel kan få seg til å si, er forlenest utvisket.

Med vemod, men også med hvitglødende harme kan vi i dag minnes julen i Norge før vi ble "befridde". Ikke alle hadde overflod, det var stor ulikhet i livsvilkår og mye urettferdig fordeling av livsgodene. Men det tåler likevel ingen sammenlikning. Det er helt misvisende å si at flertallet av det norske folk i dag er kommet ned på fattigkassnivå. I det frie Norge gikk ingen forsorgsunderstøttet til et så fattigslig julebord som flertallet går til i dag.

Ikke minst takket være våre organisasjoners aktive innsats og stigende innflytelse, steg levestandarden jevnt og sikkert for hvert år. Det var ennå langt fram, men et godt stykke på veg vi kommet. Arbeiderbevegelsen, den faglige så vel som den politiske, kunne med stolthet peke på store resultater av sin kamp og sitt virke. Og vi skulle videre framover. Men så kom tyskerne og krigen med gestapo og tomme butikker.

På mange måter, men ikke på alle, er denne fjerde krigsjul den verste. Vi har forvishningen om at dette er den siste. La så være at vi alle de tidligere krigsår har ventet og håpet at det ville være siste krigsjulen, og det var vel mye det som ga kraft til å holde ut, men innerst inne hadde vi nok våre tvil. For det var så mye som ennå måtte gjøres. Nå vet vi ganske bestemt at forberedelsene til å gj. Nazityskland nåder støtet er nådd så langt at det kan brenne løs hva dag det skal være. Den tid som kommer, vil bli hard og kreve store ofre, både på de militære fronter og på hjemmefronten. Ingen kan vite hva tyskerne i fullstendig desperasjon kan finne på. Men det lakker mot slutten med den nå. Overalt i den frie verden reker en med at før vinteren er omme, er det over.

Det går mot vintersolhverv, nordens urgamle solvervsfest. Mørket skal vike for lyset, ikke bare i naturen, men også for den undertrykte, terroriserte menneskehet. Og selv om tyskerne har plyndret våre butikker og krambuer, i Oslo som i Hordaland og Finnmark, selv om julebordet er

fattigere enn vi noen gang har tenkt det kunne bli, så skal vi likevel feire jul. Våre husmødre har hatt en hard påkjenning, men med et mot og en tapperhet som ikke står tilbake for noe av det som er lagt for dagen på andre frontavsnitt, har de holdt det gående. De vil også sørge for julehygge og julestemning trass i alle tyskers forsøk på å ødelegge livet for menneskene. Og alle vi andre skal gjøre vårt til å skape den rette stemning over denne solvervsfesten. La oss vise nazibarbarene at de her står overfor krefter som de aldri kan vinne over, selve livsviljen i et kulturfolk.

La oss så minnes den som falt i frihetskampen med ærbødig takk, og la oss sende en varm tanke til dem som sitter i fengsel og konsentrasjonsleir og en vennlig hilsen og en hjelpende hånd til deres pårørende.

I visshet at frihetens time nærmer seg, ønsker vi hverandre en God Jul og et Fritt Nyår.

- V -

FERRE TYSKERE I NORGE.

På sakkyndig hold reknar en med at om lag 80 000 tyskere har reist fra Norge i høst, mens bare en fjerdedel av dette antallet er kommet inn. Det går framleis soldater ut av landet. Som eksempel på hvordan tyskerne tynner ut sine rekker, kan en nevne at Dombås som før hadde en garnison på 15 000 mann, har 1000 igjen. Otta hadde 1000, nå bare 10-12. Slik er det flere steder vesentlig i Nord-Norge og det Indre av landet.

- V -

SPORVOGNER TIL TYSKLAND.

I sommer kom det til Oslo en sporvognsdirektør som representerte det tyske trafikkministerium. Hans oppgave var å skaffe sporvogner og materiell fra Norge til erstatning for det materiell som var ødelagt i tyske byer under flyangrepene. Sporvognseksporten ble meget godt mottatt av direktør Kielland i Oslo sporveger som beredvillig ga anvisning på hvordan en ved å gå over fra 12-minuttlig til 15-minuttlig rute samt ved å sløyfe en del holdeplasser ville kunne stille til disposisjon 20 motorvogner og 10 tilhengere. Innenriksdepartementet fant at det var en mildest talt tvilsom folkerettslig hjemmel for dette tiltak og fant å burde protestere overfor Reichskommissar. Hagelin selv skrev under protesten. Reichskommissar har imidlertid tatt dette lite nådig opp og har latt en av sine lavere funksjonærer, dr. Schiedermaier, i et brev til Hagelin uttrykke sin forbauselse over at denne finner det passende å komme trekkende med folkerett og stille seg i veien for hjelp til de hardt prøvede tyske byer. Reichskommissar har senere gitt ordre til at trikkene skal leveres, 10 sporvogner med 5 tilhengere fra Oslo, Bærumsbanen 3 vogner med 2 tilhengere, Bergens sporveger 3 vogner med 2 tilhengere og Trondheim sporveger 3 vogner med 3 tilhengere.

- V -

KVINNELIGE SPIONER PÅ TOGENE!

Gestapo plasserer nå kvinnelige spioner på togene. Det er tyske kvinner som taler utmerket norsk. De innleder gjerne samtaler om hvor forferdelige tidene er, og kommer så inn på tyskernes rødselsfulle opptreden i Norge. Og så hender det at noen narres og tar til å utøse seg.

- V -

FREST OG ANGIVER.

Det advares mot den farlige angiver "sokneprest" Harald Fossø som nylig tiltråtte i Petrus nærhet, Oslo, en av de mest hensynsløse Kirkedepartementet har hengt prestekrage på.

- V -

NESTOR NYHRE.

Arendalsgt. 6, er tidligere her i bladet stemplet som stripet. Nye undersøkelser vi har foretatt blandt arbeidsfolk som kjenner hans forhold godt, viser at beskyldningen bygger på sviktende grunnlag og vi tar den derfor med glede tilbake igjen.

- V -

MASSESENDING AV NORDMENN TIL TYSKLAND.

Torsdag i forrige uke ble 1136 nordmenn sendt til Tyskland, deriblandt om lag 700 fanger fra Grini, 170 politimenn, 115 fanger fra Falstad og resten studenter. Det tyskkontrollerte Skandinavisk saksbyrå meldte sist onsdag at ytterligere 260 studenter var deportert til Tyskland.

- V -

DE SVENSKES REGERINGS HÖLDNING TIL RIBBENTROPS SVAR

på den svenske note er bl.a. behandlet av British Broadcasting Corporation's diplomatiske medarbeider. Følgende ble kringkastet fra London i sendingen til Sverige og andre sendinger søndag kveld:

"Da den svenske regjering i stedet for å dempe ned folkeopinionen i sitt land, stillet seg i spissen for den, tok alle det som tegn på at den definitivt stod på samme side som alle de andre som kjemper mot tyranni, slaveri, undertrykkelse og intoleranse. Vi mente at regjeringen hadde tatt skritt til å sikre seg en plass blandt de demokratiske nasjoner som vil få i stand og opprettholde varig fred i verden. Vi håpet at Tyskland skulle bli nødt til å oppgi sin fryktelige plan for å unngå de betraktelige skader som Sverige er i stand til å tilføye det.

Det ser ut til at vi har overvurdert regjeringens holdning. Det ser ut til at Ribbentrop visste bedre enn vi, og at han hadde rett når han mente uten risiko å kunne gi et uforskaamt og fornaermende svar på den svenske regjeringens note. Er dette det riktige synspunkt, ville det vært atskillig bedre om protesten aldri hadde forekommet, for da ville regjeringen ha unngått å få hele verdens oppmerksomhet rettet mot seg i den ytterst pinlige stilling den står i, hvor den har gjort det klart at den finner Tysklands handling ond og grusom, men likevel vil opprettholde vennskapelige forbindelser med det samme Tyskland; å uttale sin fordømmelse når en akter å opprettholde sitt vennskap, er både latterlig og tapelig. Det er mindre skadende å innse en grusom handling, enn å innse den og likevel late som ingen ting.

Var jeg svenske, ville jeg ikke bare skamme meg, men også være urolig for hva framtiden kan bringe. De store makter som møttes i Teheran, har garantert at de vil slå ned alle maktmakter så aldri vil kunne reise seg igjen. Disse nasjoner, sammen med alle de andre folk som ofrer alt i denne kampen, vil forlange sikre garantier av en hver om at de virkelig går inn for frihet og demokrati, for de blir oppført i verdens samarbeidende demokratiske folkefamilie. Tysklands vasaller er ivrige etter å bekjenne at de kjemper for de samme idealer, men det er gjort klart for dem at det er gjerning og ikke ord som teller. Heller ikke de nøytrale land kan rekne med at nå kan de beholde seg tilbake, mens det gjelder å tre fram som demokratiske stater på et tidspunkt da det hverken innebærer ofre eller risiko. De som kjenner det svenske folk, selv bare overfladisk, må være overbevist om at det blir ført på villspor av den politikk dets regjering fører, men får de siste begivenheter ingen konsekvenser, må en gå ut fra at også folket selv er tilfreds med denne politikk."

I STOCKHOLM blir det sagt at regjeringens gjensvar til Tyskland ble utsatt til etter Riksdagens lukkede møte fredag den 17. ds. da en muntlig orientering om regjeringens utenrikspolitikk blir gitt av statsminister Per Albin Hansson i 1. kammeret og av utenriksminister Günther i 2. kammeret.

- V -

KRIGENS GANG.

Idet vi går inn i juleuken 1943 har fronten i øst omtrent denne form:

I trygg avstand fra Linnanskbanen går kaptlinjen fra Ishavet til noen km nord for Onegasjøen, d.v.s. sør for det punkt hvor en jernbane tar av til Arkangelskbanen. Bl.a. ble de områdene russene tok fra finnene under vinterkrigen, brukt som retrettområde vest for Kandalaksa ved Hvitehavet og på begge sider av Ladogasjøen inntil fronten ble fastlagt langs elva Svir mellom de to sjøene og vest for Leningrad som dog kan nås med langtreckende artilleri. Fra Leningrad, som har åpen forbindelse østover, går fronten til Volkov og langs denne til Ilmensjøen øst for Iovgorod. Sør for sjøen og øst for Staraja Russa følger den Lvat, går vest for Velikie Luki og inn i Hviterussland vest for Ivel. Her bøyer den av, går øst for Vitebsk, krysser Dnjeprs øvre løp mellom Smolensk og Orsa og fortsetter påny mot sørvest til 30 km fra Logilev. Sør for dette punkt har general Rokossovsky presset sine armeer mot forbitret motstand fra von Kluges tropper resten fram til Dnjepr på en 100 km bred front. Kaptlinjen krysser så igjen elva uendelbart sør for Sjlavin og går over Beresina noen km fra dens utløp og videre mot sørvest tett inn til Mosjir ved Prjepje. Den følger så vestsiden av jernbanen med byen Ovrutsj til området ved Korosten. Her har tyskerne drevet inn opp til 50 km dype kiler til Galinovrådet og tok Radomisl 30 km lengre sør og 80 km vest for Kiev i midten av denne uken. Fronten går her mot øst over Brussilov og Fastov til Dnjepr i Perejaslavområdet og følger elva til distriktet ved Tsjerkassy. Etter at Tsjerkassy 14. ds. falt i russernes hender, har en hurtig og kraftig offensiv foreløpig ført kaptlinjene fram til jernbanen Smela-Kirovograd i Dnjeprbuen - begge disse knutepunktene er direkte truet - hvorfra fronten så fortsetter i sørøstlig retning tett forbi malabyen Krivoj Rog som tyskerne frødeles forsvaret med imbit energi. Endelig går den nå lag 30 km nord for Nikopol tilbake til Dnjepr i Saprosje-distriktet. For å sikre mangansentret Nikopol på Dnjeprs nordstrand, holder tyskerne et truhode sør for elva i dette område, men ellers danner Dnjepr frontlinjen til sin ørning. Russene holder også Kinburahalvøya som stikker halvvegs fram mot Odessa og hvor tyskerne søkte å forstyrre oppmarsjen ved et mislykket landgangsforøk for et par uker siden. Krim trues fra Perckopneset og truhodet ved Kerts foruten av tallrike partisaner som bl.a. har flyt til rådighet. - Etter overgangene over Dnjepr gjør tyskerne voldsom motstand og motangrep langs hele fronten. Stillingen vest for Kiev betegnes som alvorlig og tyskerne har sikkert som mål å gjenerobre Dnjeprlinjen hvis da ikke angrepet er ment som et siste forsøk på å knekke den røde hær for invasjonen i vest. Det siste kunne bl.a. ansælingen av divisjoner fra hele Europa tyde på, da den her pågikk siden september måned, lunge før russerne nådde Dnjepr. Framgangen er imidlertid meget liten i motsetning til den russiske offensiv i Dnjeprbuen som pågår uanfektet. Russene venter seierssiler på vlatoren.

I Italia på går nedbrytningen av den tyske vinterlinge som forsvares av 12 divisjoner, med nye 12 i reserve i Norditalia. Den allierte offensiv fra sør som bl.a. ble fastlagt på Teheran-konferansen har åpenbart ennå ikke begynt. Først når dette skjer, blir strategien i Middelhavet klar. I Jugoslavia angripes folkemænen av store tyske styrker vest for Beograd, i Montenegro og fra Dalmatiske havnebyer. Ved Zara melder Tito om et større tysk noderlag bl.a. som følge av alliert bombing som ellers har vært rettet særlig mot havnebyen Split.

Den 11. desember hadde amerikanerne et større dagangrep mot Enden hvorunder bombeflyene skjøt ned 117 tyske jagere og 21 jagere til ble ødelagt av Thunderbolt og Lightning jagere som beskyttet bombeflyene. Tapene var 17 bombefly og 3 jagere under dette veldige luftslag. Den 6. meldtes at 6 av 15 ubåter var senket av fly sør for Island uten at de hadde kunnet skade et eneste handelskip. I januarson var deres mål, og den 11. ble 5 av i alt 20 ubåter senket på samme måte

mons over 99% av de angrepne handelskip nådde havn. Her deltok fly fra Azorene i kampen.

I Stillehavet bombes Marshalløyene som står for tur etter at Gilbertøyene 1500 km lengre sør-øst er tatt. Imidlertid vil først besettelsen av Karolinene, 1500 km nord for Ny Guinea og Salomon-gruppen og like langt vest for Marshalløyene, gi amerikanerne mulighet for å tvinge den japanske flåte til kamp for å forsvare sin vitale sjøtrafikk. Karolinene er fjellrike og har godt beskyttede havner og først skal kampen på Bougainville avsluttes og Rabaul i Bismarckarkipelet erobres.

FOLKEBEVEISNING I MIDDELHAVS-OMRÅDET.

En serie meldinger de siste par ukene forteller om voldsomme politiske rivninger innenfor motstandsfronten mot tyskerne i Middelhavsområdet. De italienske demokrater med sentrum i Rom angriper kongen og beskylder anledelsen for uduelighet og korrupsjon. Demokratene har dannet en motregjering i Rom med alle ministerposter besatt og som de selv hevder har underkomitéer i alle italienske provinser, både de tyskeokkuperte og de alliertes. I Jugoslavia har 142 representanter dannet en midlertidig nasjonalforsamling og et frigjøringsråd som skal fungere som regjering til krigens slutt. Rådet teller flere kommunister og er ellers sammensatt av folk fra alle grupper og partier i Jugoslavia. Tito, en kroatisk uttallarbeider og fagforeningsleder som bl.a. deltok i den spanske borgerkrig og nå leder den jugoslaviske folkearme, er utnevnt til marskalk og sjef for forsvarsrådet. Nasjonalforsamlingen forhandler med kong Petor i Kairo for å få ham til å ta den formelle ledelse og slå seg ned på jugoslaviske jord i marskalk Titos hovedkvarter. Den jugoslaviske emigrantregjering har på sin side truet alle med straff som ikke gir seg under general Mihailovitsj kommando som forøvrig nå i virkeligheten er lite omfattende. De greske partisanledere inn tar en helt parallell holdning til sin regjering som de søker å få fjernet. De krever også kongens abdikasjon i likhet med italienerne. Kong Georg av Hellas har ellers erklært i et brev til statsministeren at han når krigen er over på ny vil overveie om han skal vende tilbake eller ikke. I Nordafrika er Flandin, Peyrouthon og Boisson tatt i forvaring sammen med 40 andre, deriblant 2 generaler. De var alle sammen tidligere kjente Vichyfolk.

På oss kan dette virke forvirrende og som om frihetstjenesterne ved Middelhavet øder sine krefter på indre strid, mens de burde samle dem i kampen mot de tyske nazityrannene i felles kamp for friheten. Så enkelt er det imidlertid ikke. Vi er representert ved en demokratisk representantvalg, valt på parlamentarisk måte i fredstid, og som vi vet selv er oppriktige demokrater med bare ett mål: å se et sant folkestyre gjenopprettet i lørgo så snart råd er. I Jugoslavia og Grekenland var forholdet et helt annet, og i Italia har så vel kongen som badoglio-regjeringens medlemmer i en årrekke vært fascisstens støtter. Den kamp som det italienske folk fører i Norditalia - etter sveisiske kilder må tyskerne frødeles bruke tanks, panserbiler og artilleri i Romens gater - og som den helt militært organiserte 200 000 mann sterke folkearme under marskalk Tito kjemper mot angrep fra flere tyske divisjoner bl.a. i Sansjak og Ostbosnia, den kamp hvor folket skal gj. Ikke bare landet dets nasjonale selvstendighet, men også landets innbyggere deres frihet. Disse folk har ingen garanti for dette om dagen for det tyske noderlag kommer, med seierspalnene - og vel å merke de militære kommandostillinger - i hædene på en halv fascistisk badoglio-regjering i Italia, og klikker utgått av de samme reaksjonære kretser som tidligere har opprettet et storserbisk monarkistisk diktatur i Jugoslavia eller et letaxsdiktatur i Hellas.

Det gleder derfor alle frihetstjenesterne når det nå ser ut til at det konføderative jugoslaviske nasjonalrådet vil bli anerkjent. Det er et skritt i riktig retning som bør følges av flere.

KAMFER MOT KREFT.

Professor Dodds ved universitetet i London meddeler at for første gang i historien er det funnet et legemiddel som gjør det mulig å helbrede én form for kreft, nemlig kreft i prostatakjertelen, ved at pasienten tar inn noen piller daglig. Legemidlet ble uteksperimentert i England av en engelskmann der, og er så blitt omhyggelig prøvet og kontrollert i Amerika. En reknar at dette legemiddel vil redde 4000 menns liv årlig bare i Storbritannia. Det vil også gi nye impulser i det fortsatte arbeid med å finne midler mot andre former for kreft.

- V -

MAT, HUS OG ARBEID FOR ALLE.

Sunday Times skriver i anledning den kongelige trontale som ble forelagt den nye parlaments-sesjon: Vi står ved en korsveg i vår nasjonale historie. Det nye slagord som Churchills regjering benytter, mat, hus og arbeid til alle, tatt alvorlig medfører en revolusjon i vårt sosiale og økonomiske liv.

En politikk som innebærer full sysselsettelse og en forhøyelse av livsvilkårene på et bredt grunnlag, betyr at det er slutt med den økonomiske liberalismen, som dominerte det økonomiske liv til krigen brøt ut. Den nye politikk krever offentlige tiltak hvor private tiltak ikke stemmer med de sosiale krav. Det menes at private tiltak må underordnes almen planlegging på lang sikt.

Denne revolusjon er delvis blitt gjennomført på grunn av krigens trykk. Forsvaret har nødvendiggjort at menneskelige og materielle resurser er blitt tatt i bruk. For så vidt er det full sysselsettelse. Vi må få konsekvensene av denne politikk, men på demokratisk basis.

- V -

FAGLIG VERDENSKONGRESS.

Den engelske landsorganisasjons vedtak om å innby til en verdenskonferanse av de organiserte arbeidere i juni neste år, er blitt mottatt med begeistring både i og utenfor England. Det er mange ønsker å overvinne for å kunne få i stand en slik konferanse. Men de skal nok overvinnes. De store amerikanske fagorganisasjoner er innbuddt, ikke bare i Sambandsstatene, Kanada og Mexico, men også i de sydamerikanske statene. De britiske kolonier og dominions vil sikkert bli fullt representert. For Kinas og Indias fagforeninger melder det seg store hindringer, men en går ut fra at de blir med. Nøytrale Land som Sverige og Sveits blir innbuddt. Og russerne vil delta. Den norske landsorganisasjon i London, som har Sjømannsforbundet som sin ryggstøtte, går fullstendig inn for dette steg, som kan få den største betydning for de daglige samlingsbestrevelser.

- V -

FRI FAGBEVEGELSE

kommer med neste nr. på vanlig tid i første uken over nytt år. Med dette takker vi alle våre ledere, kommisjonærer og medarbeidere for godt samarbeid. God jul! Og vel mødt i det nye året!

- V -

NORDEN OG SOVJETSAMVELDET.

Den svenske landsorganisasjons 2. sekretær, Walter Åman, holdt nylig en tale i "Selskapet for fremme av kulturelle og økonomiske forbindelser mellom Sverige og Sovjetsamveldet". Taler ble gjengitt i sin helhet i Socialdemokraten. Her er et utdrag:

Det er ikke uten en viss nøling en trer fram i den nåværende situasjon for rent flyktig å berøre forutsetningene for intimere forbindelser mellom Sovjetsamveldets sammensveisede folk og de nordiske folk. Jeg tenker da på Sovjetsamveldets krigslykke og det hyklede vennskap som vi vet ofte følger i frangens spor.

Det er imidlertid ikke redselen for Russlands manifesterte styrke eller ønsket om servilt å lovsynge den hvis faner følges av seire, som får meg til å framføre offentlig noen enkle meninger om ønskeligheten av nærmere kontakter mellom Sovjetsamveldet og Sverige. Det avgjørende har vært den alminnelige situasjon som er oppstått under krigen og de tendenser til øket forståelse og vilje til samarbeid med andre land som er kommet til uttrykk fra Russlands side. Jeg sikter bl.a. til Kominterns oppløsning og det som på dette grunnlag kan bli konsekvent handling fra Sovjetsamveldets side. - - - - -

Det rår ingen tvil om at en i Sverige, ja, i hele Norden, sterkt ønsker vennskapelige forbindelser med Sovjetsamveldet. Disse ønsker bør imidlertid ikke stoppe opp med vennskapelige forbindelser i diplomatisk mening, men utvikles til et positivt og aktivt vennskap. Jeg sier dette vel vitende om at Nordens skjebne etter denne krigen ennå for en del er skjult og at nøklene ligger i hendene på bl.a. Sovjetsamveldet. For oss, liksom for russerne, gjelder det imidlertid å kaste en del gammel belastning over bord og søke å se tingene slik de er og ikke slik de var. - - -

Det fins ingen ting som taler mot at et enda intimere nordisk samarbeid etter denne krigen kan og bør forbindes med bedre kontakter med Sovjetsamveldet. Dette gjelder ikke bare handelsutbyttet, men i like høy grad det kulturelle utbytte og det mellomfolkelige samlivet.

- V -

EN FINSK HÅLSNING TIL NORDMÄNNEN.

Finlands fackligt organiserade arbetare, vilkas representanter samlats till Finlands Fackförenings Centralförbunds IV kongress, sänder sin bröderlige hälsning till Norges arbetare. Med djup sympati og beundran för er övertygade hållning har vi följt med er verksamhet för de demokratiska ideer, på vilkas grundval vi måtte varandra i kamratligt fackligt samarbete innan ert land blev indraget i världskrigets virvlar. Vi tror att den tid inom kort åter skall gry då vi ånyo kan inleda detta samarbete mellan fria fackföreningsrörelser i fria länder.

Helsingfors den 26. oktober 1943.

Finlands Fackförenings Centralförbunds IV kongress.

Eero A. Wuori. Onni Hiltunen. J. H. Antilla.

- V -

EN FINSK SOSIALMINISTER.

K. A. Fagerholm, er trutt tilbake. Hendingen tyder på at de mest utpregede russiskfiendlige og protyske krefter ennå har overtaket i Finland. Blandt de fagorganiserte arbeidere og funksjonærer i Norge, hvor Fagerholm er godt kjent, vil det vekke udelt glede at han nå fralegger seg det videre ansvar for regjeringens politikk.

- V -

EN BERLINER

hadde fått huset sitt ødelagt ved bombetref og gikk til hjelpeostasjonen for skadelidte. Han gikk forbi døren for "delvis skade" og inn gjennom døren for "total skade" og kom inn i en gang. Her gikk han forbi en dør for "bamidlede" og inn gjennom døren for "ubamidlede" og kom inn i en korridor. Så gikk han forbi en dør for "partimedlemmer" og inn gjennom døren for "partiløse" - og kom ut på gata igjen.

- V -

EN AMERIKANSK JOURNALIST

uttalte etter Mussolinis befrielse: "Dette er det første eksempel i verdenshistorien på en røtte som vender tilbake til et synkende skip!"

- V -

AMERIKANSKE FRIMERKER VIET NORGES FRIHETSKAMP.

Det første ark av et nytt 5 cents amerikansk frimerke som er viet Norges frihetskamp, ble nylig solgt til president Roosevelt ved en liten høytidelighet i Det hvite hus. Ambassadør Høgenstjerne var personlig innkalt av presidenten for å være til stede og han kjøpte det neste arket, samtidig som han på Norges vegne takket for det nye utslag av amerikansk goodwill overfor Norge. Merket har som dominerende midtpunkt det norske flagg, flankert på venstre side av fugl Phoenix som reiser seg av asken, og på høyre side av frihetsgudinnen. Det er rektangelformet med "Norway" under flagget i rød skrift.

- V -

MEDLEMMENES RETTIGHETER.

Gestapoagentene i den såkalte "Landsorganisasjon" har sendt ut et sirkulære om medlemmenes kontingentforhold og rettigheter i organisasjonen. Dette med medlemmenes mangelfulle kontingentinnbetaling har lenge vært en kilde til stor bekymring blandt de kommissariske. Deres pengeforbruk til personlige og nazi-politiske forhold er enormt, mens kontingentinntektene har vist alvorlig svikt. Medlemmene har naturlig nok ikke stor lyst til å betale kontingent til en organisasjon hvis eneste oppgave er å holde dem selv i trelldom og fornædelse.

I sommer en gang prøvde de å lokke medlemmene med at de som tok til å betale kontingenten fra 1. juli, skulle få ettergitt all skyldig kontingent. Det er tydelig nok at denne lokkematen ikke har fristet arbeiderne, kontingentinnbetalingene går framleis like tregt. Så har de kommissariske hittet på noe nytt: de medlemmene som skylder kontingent, skal miste alle opparbeidde rettigheter i organisasjonen, men blir like fullt ikke strøket som medlemmer. En stilles da valget mellom å betale all skyldig kontingent og beholde sine rettigheter eller å ta til å betale kontingent fra dags dato og betraktes som nytt medlem, d.v.s. opparbeide seg nye rettigheter.

Det sier seg selv at ingen arbeidere eller funksjonærer vil gå på denne nye limpinne som stikkes ut. Gestapoagentene i fagorganisasjonen eier ikke skygge av rett til å bestemme noe som helst når det gjelder medlemmenes forhold til sin organisasjon. Vi minner om den frie Arbeidernes faglige landsorganisasjons tidligere vedtak om at alle medlemmer som blir fratatt sine rettigheter av de "kommissariske", vil få dem tilbake når arbeiderne igjen blir herre over sin organisasjon. Således vil forfallent forsikringsbidrag bli etterbetalt, og hvis medlemmet er avgått ved døden, vil begravelsesbidrag, forsikringsbeløp m.v. bli utbetalt de etterlatte.

Om gestapoagentene gjør alvor av sin trusel, vil det selvsagt skape visse vansker for enkelte medlemmer, men disse vanskene får en prøve å komme over på beste måte. Ingen behøver å være engstelige for sine rettigheter, de er urokkelige. Parolen er nå som før: la kontingentinnbetalingene være det absolutte minimum. Bruk pengene til hva som helst annet enn å underholde det nazistiske propagandaapparat i vår egen organisasjon. Som et illustrerende eksempel kan vi nevne at mens Landsorganisasjonens samlede personale i begynnelsen av 1940 var 43 personer, er det nå over 80. Det er til underhold av denne nazikamariljaen kontingenten skal brukes.

Rettighetene vil en få tilbake ubeskåret, og kontingentinnbetalingen skal vi ta opp igjen den dagen da vi på ny kan samles i en